

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 12 02 11 026 9

BP
50
C4

Cevād, 'Alī
Muṣavver tārīḥ-i Islām

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

350

12/74

am

KET

Y

Musavver
tarih-i Islām

صور
تاریخ اسلام
مدینت عربستان

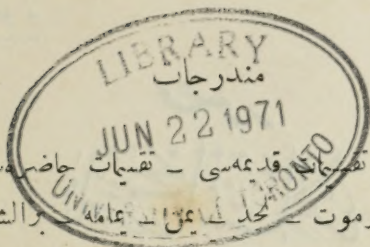
مندرجات :

عربستانك تقسیمات قدیمه وحاضرہ سی — اقلیم ومحصولات —
 قبل الاسلام عرب حکومتلری — شداد ، ذوالقرنین ، وبلقیس
 وسائرہ — وفعة اصحاب فیل وابرہہ — ظهور اسلام وولادت
 سنیۃ نبویہ — زمان سعادت اقتران حضرت محمدی — غزوات جلیلۃ
 جناب پیغمبری — خلفای راشدین — ملوک امویہ وخلفای عباسیہ
 — مدینت شرقیہ وغربیہ نك مقایسہ سی وسائرہ دن باحث شمندی یہ قدر
 مثلی وجودہ کلمہ مش اُردر.

ناشری :

جمعیت کتب خانہ سی

سنجاقچیان مطبعہ سی باب عالی جادہ سی ۸

عربستانك تقسيمات قديمه سى - تقسيمات حاضر سى - بيوك
قسملرى - حضرموت - نجد - يمن - عراق - الشام - بحرین
صحراى احقاف - نفود صحراسى - عربستانك اقليم و محصولاتى -
قبل الاسلام تاريخ عرب - عربارك يمنده تأسسى - ايلك خيرى
حكمدارانى : - يقطان ياخود قحطان - خير اسمى - واصل
بن خير - عامر بن بزان - نعمان بن جعفر - اصباح بن نعمان
- شداد بن عاد - لقمان بن عاد - ذوشداد بن عاد - حارث
ذى القرنين - بلقيس ملکه سباء - شمار - ياراش ابو قریب -
سدما ربك انهدامندن صکره کی خيرى حکمدارانى : - طوبا
- مکه و مدینه سفرلى - بنى قریظه دن ايکي عالم - حبش يارک
يمنه استیلاسى - ابرهه و وقعه فيل - ابرهه نك اوغللى : -
مسروق، وياقشوم - سيف ابو زنك خسرو پرويزدن استمدادی.
- خسروك ابرهه اوغللى به محاربه سى - يمنده حبش حاکميتنك
ختامى .

خيره قراللى - ملوک غسان و سائر قبائل مستقله - مکه
حکامى .

قبل الاسلام عربنك اخلاق و عاداتى .

اسلاميتك ظهور و تأسسى - ولادت سنیه محمدیه - بعثت
محمدیه - هجرت سنیه - هجرت سنیه نك ايلك سنه لرى -
غزوة بدر - بدردن غزوة احده قدر - غزوة احد - هجرتك

دردنجی سنه سی — بی قریضه سفری — سفر بی مصطلق —
 حدیبه سیاحتی — خیر سیاحتی — خیر محاصره وضبطی —
 سفراء بی — اسلامارله روملر آراسنده ایلک محاربه — مکه فتحی
 غزوه حنین — تبوک سفری — حج الوداع و ارتحال بی — اسلامیت
 و قرآن کریم — خلفای راشدین — ابوبکر الصدیق — حضرت
 عمر الفاروق — عثمان ذی النورین — حضرت علی — خاندان
 امویه — معاویه ابو سفیان — یزید و وقعه کربلا — عبدالله
 ابن الزبیر — ایکنجی معاویه — مروان و عبدالملک بن مروان —
 هشام و سائر حکمداران امویه — امویه خاندانک سقوطی —
 خاندان عباس : سفاح و جعفر و مهدی و هارونک ایام خلافتاری
 — هارون الرشیدک زمان خلافتی .

هارون و سارلمان زمانلرنده شرق و غرب مدینتنه بر نظر
 و سائر و سائرہ ...

مدخل

عربستان — عرب‌لر

آسیا و آفریقا قطعه‌لری آراسنده موضوع ، برنجی به اسماً
ایکنجی به طبعاً منسوب اولسندن طولانی ایکی قطعه بیننده بر
رابطه تشکیل ایتش اولان عربستان شبه جزیره سی ۱۵۰۰۰۰۰
فرسخ تربیعنده ، بیوک منظومه انهاردن کلیاً محرومدر اشبو وضعیت
واشکال استثنائیه دن طولانی درکه عرب‌لر کوچبه عالمده سرسریانه
امرار حیانه مجبور اولمشادر .

بونکله برابر تأمین حیات ، ایچون تدارک معیشت احتیاجی
عرب‌لرده فکر تجارت و فتوحات حینی اویاندردیغندن بو احتیاج
مبرم عرب‌لری کندی واسع شبه جزیره‌لری ایله تفریق اولنان هر
ایکی قطعه ایله عقد رابطه و تأسیس مناسباته تشویق ایشدر .
عرب‌لر نفوذ حاکمیتارینی غرباً اوقیانوس اطلسی به و شرقاً
چین سورلرینه قدر تمید و توسیع ایلدیلر . هر بر ملاکته لسانلرینی ،
مذهب‌لرینی ، اخلاق و طبیعت‌لرینی و حتی یانلرندن آیره مدقلری
ایکی مستعد رفیق‌لری اولان آت و دوه‌لرینی واشتهای قناعتکاریلرینی
تسکین ایده جک یکانه غدالری اولان خورما و برنجی ادخاله
چالیشدیلر .

حاصلاتسز برطوطراق اوزرنده ، یاقیچی و قاوورنجی برهما
آلنده طوغانلر لطیف و محصولاتیله کندیلرینی اغنا ایدن یانجی

طوپراقده اقامتدن ممنون اوله جقلری طبیعیدر . بوندنطولایی
وقت وقت عربلر نیل ساحلارینی، نیژر وادیلرینی، غوادایانا
حوضه سنی، اطلاس وادیلرینی و شیرازدن سمرقنده و اندوسدن
اوقسوسه قدر امتداد ایدن لطیف یایلالری اشغال ایتشاردی.
عرب دولت معظمه سنک برچوق ملتاری قلنجاری آلتنده محکوم
ایتدکاری عصردن اقدم عربلر مملکتلرینک شکل و هیئت عمومیه سی
ایجابجه مناسبات تجاریه لرینه وسعت و اهمیت ویرمشار ایدی .

ازمنه تاریخیه نك پك اسکی عصرارنده فنیمکه لیلر اجرا
ایتدکاری تجارت ایچون عربستان بر مرکز تشکیل ایتشار ایدی،
بونلر عربستانك یاقیچی وقومسال چوللری اورتیه سنده هندستان
ایله ایتبوی بیننده بر تجارت یولی وجوده کتورمشاردی . ویتک
بتون بر عتیق قطعاً ایله تنظیم ایتشار اولدینی مناسبات تجاریه ایچون اتحاد
لسان سببیه عربلر عادتاً آژان اولمشار ایدی . عربلرک متصف
اولدقاری شجاعت و بسالت وقناعت کبی حیات بدویه نك قیمتدار
مزایایی سایه سنده بر حیات طاقتفرسادن عبارت اولان چول
سفرلرینك مزاحم و موانعی افتتاح اولنور ایدی. کاربانلر تشکیل
ایدرلر و بونلر بلامشکلات بر چوق مسافهلر قطع ایدرک آق دکز
سواحانی هندستان ساحلرینه ربط وتوصیل ایدرلر ایدی .

عربلرک بو تهله کلی سفرلرنده متمادیاً کتوردکاری قیمتدار
اشیا چوق دفعهلر فاتحارک عربستان حقنده کی حرص وطمعارینی
تحریکه سبب اولوردی .

روماده عربلرک اقصای شرقدن کتوردکاری جوبات، بهارات

ومعطرات ايله غایت ظریف چین قماشاری عربستانک، متقدمینک
عربیة سعیده نامنی ویردکاری قسمنک محصول و مصنوعی نظریله
باقیالور ایدی .

روما ایمپراطورلری چوق دفعه لر دائره حکم و نفوذینی یمن
دیارینه قدر توسیع ایتک ایستمش ایدی . اوکوست و تراژان،
مارق اوریل، سوه رکی دنیانک بتون ملنلری تحت اطاعتارنده
کورمش اولان حکمدارلر عربستانی استیلا فکرینه تشبث ایتدکاری
حالده موفق اوله مامشاردر . عربلرک دائما آت اوزرنده سائقه
بدویتله بلا مزاحم قومسال بادیه لرده ، آتشین چوللرده جولانه
مألف اولملری ، وقوم دریالری ايله عالم مدینه سیندن متجرددانه
باشامه لری ؛ شجاعت و بسالت فطریه لری ؛ تیمورلره مستغرق
اولان روما لژیونلری دوجار متاعب و مشکلات ایتدیکندن
عربلر روما بویوندیریغنه کردانده اطاعت اولمق فلاکتندن
قور تولمغه موفق اولدیالر .

عربستانك تقسیمات قدیمه سی

شرقاً ، جنوباً ، غرباً بصره کورفزی ، بحر عمان وشاب
دکزی ایله محاط اولان جزیره العربك سر حد شمالیسی قطعی
صورته معین دکلدرد .

روما و یونان جغرافیا علماسی بوکا دائر چیزمک ایستدکاری
حدودده اختلاف اوزره بولمیشلردر . قسنه فون شبه جزیره نك
حدودلرینی فرات ساحلارینه قدر تمید و مزوپوتامیانك بیوک
بر قسمنی عربستانه الحاق ایلشدر .

بطلمیوس عربستانی شمادیکي رقه قصبه سنه یقین اولان
(تاپساک) ه قدر توسیع و حدودلرینی نهر ساحلارینه تحدید
ایتمشدرکه بو فکر دیودور واسترابون طرفندن قبول اولنان
پروژه دن پك جزئی فرقلیدر .

عربستانی ایلك دفعه اوله رق اوچ ناحیه اساسیه یه تقسیم
ایدن بطلمیوسدر .

اقسام ثلاثه مزبورده : عربیه سعیده Arabie heureuse ،
عربیه خالیه Arabie desert طاشلق عربستان Arabie pétre دن
عبارتدر .

اباعن جد بزله قدر واصل اولمش اولان اشبو تقسیم و تعریف
عربلرجه قطعاً معروف و معتبر اولماشدر .

عربیه صخرویه دینلان عاشلق عربستان سینا شبه جزیره سی

احتوا ايتك اوزره فلسطين دن بحر احمره قدر متمد اولان قطعه ني
اشغال ايدر .

بو قسمده عمالقه و مديان كي قبائل متعدده مسكون اولوب
بونلر ارض موعوده دخوله نامزد اولان قبيله منتخبه ايله بر
چوق زمانلر منازعات و مجادلات دن خالي قالماش وجهه سيده نسل
ابراهيم دن ككشلر در .

توراتك حكاياتيله ذهني مشغول بولنان سياحه آثاري
كوسترتك صورتيه تمام وقطي معلومات ويره يله جاك بويله بر
قطعه يه پك نادر تصادف اولنور .

بنی اسرائیلک مصر دن خروچندن صكره سنه لرجه مقدراتنه
جولانكاه اولمش اولان بيابان وحشت آور ، حضرت موسي نك
عصايي آلتنده انشقاق ايدن صخره معلومه ، ماراهك قبولري
ايله بنی اسرائيلي هرجهتدن تضيق ايدن خوف چوللار ، مدھش
واديلر ، چيلاق قيالر سبيله حياتدن قطع اميد ايتدیرن احوالي
تصوير ايدن خاطره دهشتناك الان اوراده موجوددر . قوانين
بشريه نك موقع تبليغي اولان سينما طاعي ، حضرت الياسك
حزابلك مظلومندن طولاي اختفا ايلديكي مغاره لر ودها بونلره
مماثل آثار متبركه بو بقعه خاليدهه بالجه ملك و اقوامك مظهر
احترامي اولمقدهدر .

اشبو قطعه متبركه دن پك اوزاق اولميان «پترا» بلده قديمه سي
ناباتيلرك مركزي اولوب قيارك اعماقده كيزلديكي تياترونر ،
معبدلر ، مزارلر ، طاق ظفرلر بلده مزبور نك عظمت سابقه سنه
برر برهان جليدرلر .

العريش جوارنده واقع « پترا » شهر قدیمی خرابه‌سی

استرابون دیور که ناباتیلرایله سابانلر عربستانك ایلک سکانی اولوب روما اداره سنه کچمزدن اقدام سوریه سفر ایدرلرایدی : ناباتیلرك مرکزینسه « پترا » نامی ویرلمش و بواسطه موقع و وضعیت سببیه اعطا قلمش ایدی. دوز بر محله و بریایلا اوزرنده اولوب اطرافى دائر آمدار قیالقلردن متشکل بر سلسله ایله محاط و بو جهته خارجه قارشو سهل المدافعه بر موقع طبیعى و مستحکم بر نقطه عسکری ایدی .

بو سلسله مدافعه داخلنده ایچمک و مزروعاتی صولامق ایچون مبذول منبعلر موجود ایدی ؛ مملکتک خارجی بالخاصه بودا جهتی کاملاً چولدن عبارت ایدی . پترادن اریحایه قدر اک کسیرمه طریق اوچدورت کون سورر ایدی و قیش کونده فونیقوته کیدیله بیلیر ایدی . فیلسوف آته نودور پتراليلرك نزدنده سیاحت ایتدیکی ائشاده بوراده پک چوق مهاجر روماليلره تصادف ایتدیکنی کمال حیرتله حکایه ایتمشر .

قبائل بدویة یمانیه غایت اوزاق اولان مملکتلرینک کونلک ، مرضافى ، عطریاته متعلق محصولاتنى بورایه کتوردکلرندن بو مهاجرلر مواد مزبورده یی فنیکه قاشاریله مبادله ایدرلرایدی ؛ چونکه زمانزدن پک چوق عصرلر اقدام « پترا » جنوبی عربستانك مرکز تجارتی حکمنده ایدی . کرچه مؤخر آروماليلرك تأسیس ایتدکلری مبانیدن قطع نظر « پترا » محتشم کاشانلر ، معظم ابنیه لرله مزین دکل ایدیسده اهمیت موقعیه یی بونی مشهور و مهم بر مرکز اولمق صره سنده بولندرمش ایدی ؛ عرب کاربانلرینک حامل اولدقلری

خزینہ‌لری آنیغونک امریلہ اوغلی دیمتریوس بو شهرده یغما ایتدیکنی دیودور حکایه ایتشدرد .

عربیّه خالیه یمندن فراته قدر متمد وطاشلق عربستاندن شرقاً عذره وادیسنی تحدید ایدن طاغار واسطه سیله تفریق اولنور . بو قسمک حدودلری غیرمعین ایسه ده وسطی عربستان یا ایلاترینی اختوا ایلدیکی شبهه سزدر و شمعی بیله احوال داخلیه و عمومییه سی بزجه دائره مجهولیتده در .

ایشته بو قسمه ادخال ایتدیکمز بصره کورفری ساحلنده اهمیت تاریخیه سی جهتیله انظار حیرتی جلب ایدن جرعا بلده سی موجود ایدی که بو مخوف چوللری حیرتفرزا بر صورتده قطع ایدن قبائل بدویمک تجارت خارقه سی سایه سنده موقع مزبور عمومی بر مرکز تجارت ایدی .

آغاتار شیتک روایتنه نظر آ جرعالیلر دنیا نیک انز نیکن اهاالیسی ایدی . کرچه بونلر چپلاق بر اراضیده اقامت ایدر ایدیسه ندره اهمیت موقعه لری تزید ثروتلری ایچون بر منبع تشکیل ایدر ایدی .

استرابون آلیکساندرک رفقا سیله مناسبتی حسبیه آلدیغی معلوماتی شو وجهله حکایه ایتشدرد : « اریتره دکنینه داخل اوله رق ۲۴۰۰ ستاد قدر ساحل تعقیب اولندقدن کلدانیلرک مستملک سی اولوب بابل مهاجرلریله مسکون اولان جرعا یه واریلور . شهرک اطراف طوزله در . خانه لری طوز بلوقاریله انشا اولندیغندن کونشک شدت حرارتیله اریما ملری ایچون بو بلوقار دایما صولانیر

ایدی؛ الحاصل بوشهرک اها لیسې بر آعرېستانک بهارات و عطریاتی
نقل ایله اشتغال ایدرلر ایدی . »

آریستوبولک روایتنه نظراً جرعالیلر بابله و حتی تایسا که قدر
کیدرک او واسطه ایله اموال تجاریدلرینی آسیای غربینک هرجهتنه
ادخال ایدرلر ایدی .

جغرافیا علمای قدیمه سنک نتیجهٔ تبعاعنه نظراً جرعا کورفز
وشهرینک شمیدیکې قطیف کورفز وشهرینک بولندیغی موقع
اولمسی و عرض شمالینک ۲۶ : ۲۷ درجه لری آره سنده بولنمسی
مظنوندر ؛ تیلوس و آرادوس آطه لری اولوقت بحرین اطه لریله
یکسان اولمش اوله جقلرکه زمانمژده اولدیغی کبی اول زمانده بو
اطه لر اینجوصیدیله مشهور و ثروت عظیمه لریچون برمنبع تشکیل
ایتمش ایدی .

بر آلمان عالمنک فکرینه کوره عبرانیارک دوداق اطه سی بو
بحرین جزائرینک بریسی یاخود براز شمالده کائن قائما جزیره سی
اولدیغی ظن اونور. حاصلی بوقطعه نک سعادت حالی قطعه مزبورده دن
بحث ایدن دینی وسائر مورخلر طرفلرندن بیان ایدلیدی و جهله
مسعودیت دائمه سیله تظاهر ایدر .

بصره کورفزی پک اسکی زمانلرده عربلرک هندستان ایله
مناسباتی تأمین ایدن آچیق بر تجارت یولی ایدی . سیر سفائنک
هنوز انکشاف ایده مامسنه نظراً کرچه متقدمین اوزون سفرلر
ایچون دائماً فورطنیه قارشى سپرلنک لزومنه بناءً سواحلدن
تباعده جسامت ایده مزلرایدی، فقط عربستان شرقی سکائی

فنيكه ايلارك مصنوعات به هندستان محصولاتى مبادله ايتك خصوصيه
بك مساعد موقعه بولنيور ايدى .

Ezechiel ده شوشلرلى اوقيورز : «دودان كنجلىرى سنك
تجارتين مستفيد اولورلر و كنديارينه مبادله قىلديشى ، آبنوس
بوينوس اعطا ايدن بيوك مملكته كيدرلر ايدى . » بومنفعت
بخش سفرك عودتنده جرياه قريب بر محله تجمع ايدن دودان
كاربانلرى عربستانك بو آتشين قوم دريلرى قطع ايدرك باله
وفنيكهك ساحلى شهرلرينه عزيمت ايدرلر ايدى .

مدينت بوايسىزوى نهايه جوتارك آنجق روضه دخى ديسان
واحه نرى زيارت ايدم بيلور : عربيه خاليه اسمى بلكه مساسنه ناموافق
راسم دكلدر : نادر آ تصادف اولنان بر قاچ منبت نواحى بوحد و نهايى
اولميان وصولدن خالى اولان بيابان وحشتزارك ترتيبات مخوفه سنى
اخلال ايدم مامشاردركه بورالده بروچ نوع ديگندان غيرى نبات
نمنه برشى بولغاز : بعده شمانه و جنوبه بوقوجه قوم دريلى
تموج ايدرك روز كارك تأثيريله يوكسان امواج زمين قسرغه وارى
حادثه لر تشكيل ايله سياحلىرى نحو و تلف ايدر . بوموقع دهشتناك :
« غير مسكون و غير قابل تقرب ارض يابس و غير منبت . صحنه
موت : انسان آياغى باصمامش . قطعاً اقمكاه بشر اولمامش
ير » دنيلهرك تصوير ايدلمشدر .

عربيه سعيده قسمى اقسام سائر ايله قابل قياس اوله من .
روم مورخلى بوگونك وطنك مدح و ستايشى حقنده بك چوق
مبالغه ايتلمشدر . فى الحقيقه بوقطعه نك تاراللى دائم الخضرا دينه جنك

سورتده مزروعات کونا کون ایله مستور وهوای نسیمیمی
محصولات معطارسنک جواهر مشکینیه مشوعدر . استرابون
آرتهمیدورک شهادت وتصدیقه استناداً جنوبی عربستانک ثروت
خارق العاده سی حقنده مدح وستایشی افراطدرجهیه واردرمشدر
مومی الیه کوره سباء قومنک مرکزی اولان ماریابا (مآرب)
شایان حیرت بر موقع ایدی : خانه نینک قپولری ، دیوارلری ،
ثقلری فیل دشی ، آلتون ، کوموش و ذی قیمت طاشارله تریین
وترصیع اولنش ایدی : سریرلر ، صندالیلر ، اویملرله مزین
منفذرلر غایت صنعتکارانه انشا ایدلکلرندن بودبدبعلی خانه لره دیگر
صورتله رونق ویرمشار ایدی .

آراتوسن قطعهُ مزبورده دائر شو تفصیلاتی ویریور :
« عربستانک جنوبه طوغری صوگ قطعهُ سی یزیغمورلریله صولانور
وهندستانده اولدینی کبی سننده ایکی دفعه محصول آلتور ؛
محصولاتی میاننده موجود برچوق میوه دن بشقه اعلا ونفیس بال
مبذولدر ؛ حیوانات اهلیه سی کثیردر ؛ قوشارک انواع متعدده سی
واردر .

بوقطعه ده درت بیوک قوم مقیمدر : اریتره دکزینه طوغری
میتائلر مسکون اولوب مشهور شهرلری قارنا (قارن) در ؛
سباء قومنک مرکزی ماریابا-مآرب اولوب بونلر صکره کلشلردر ؛
قحطان قومی که بحر فارس سواحلنک بربرینه پک زیاده تقرب
ایلدیکی نقطه یه قدر یاییلمشاردر تامنامقر حکومتاریدر . الحاصل حضر
موتیار دردنجی قسمی تشکیل ایتشلردر . بونلرک موقعی غایت

اوزاقدیر بواقوامك كافهسى بر حكمداره تابع ومملكتارى غایت
مبیت و خانقلر . معبدلر ، سرائلرله مزیندر . خانقلر مصر کیکلره
مشابهدر . درت بیوک خراب پرونسار نیل دلتاسی قدر واسعدر
ئولاندان بورایه یتمش کونده واریلور .

ابوالورخین هرهدوت عربستانه حیقان محصولاتك انواعی
حقنده کمال اهمیتله معلومات ویرمشددر . مومی الیه اثرنده دییورکه :
« هندستان ارض مسكونك منتهای شرقیسی ایسه عربستانه قابل
اسكان قطعهك جنوبیسیدر : قطعه مزبورده محصولات متنوعه ایله
اشتهار ایشدر .

وطنی عربستان اولان قیمتدار محصولات كونلك . مرضافی ،
دارچین (قرفه) ، ولان نام ضمعدر . مرضافی بی استشنا
ایدرسه کز سائرلرینك استحصالی غایت زحمتیدر مثلاً كونلك
الده ایتمک ایچون آغاجنی احراق ایتمک اقتضایدیر بوندن چیقاریلان
رچینه بی فنیکه لیلر یونانستانه کتوررلر .

عربلر كونلك آغاجنك اوزرنده قنادلی بر نوع حیوانات
صغیره بولندیررلر هربر آغاجده بو حیوانلقلردن پك چوغی
وجوددر : بونلری یووالرندن تبعید ایچون احراق اصولنه
مراجعت ایدیلور .

مقدمینك آرابیا فلیقس دیدکلری قطعه عربلرک خطه یمانیه
تسمیه ایلدکلری ممالکدن چوق وسعتلی ایدی : استرابون بونی
ناباتیلر ممالکندن جنوبه طوغری ۱۲۰۰۰ ستاد مسافه ایله
اوقیانوسه قدر تمید ایدر .

بطلانیوس کندی عصر نده بوقطعه وسیعده ۵۶ مات ، ۱۷۰
 قدر شهر ، لیمان ، قصبه ۶ ، پای تخت ، ۶ مقرر حکمداری ، ۱۵
 طاغ ، ۴ بیوک شهر تعداد ایشدر ؛ پلین بوکا دائر برچوق
 معلومات ویررک دیورکه : « بواسطه برچونگی عرب مورخ
 وجغرافیا علمای جدید سنک بیانی وجهله الیوم موجود و باقی
 اولدینی شهبه سزدر . مثلاً : هومرتیالر حضرامیتا ، سبابئه .
 تامودانی یرینه الیوم حجریلر ، حضر موتیلر ، سبائیلر و سائر
 و سائر ناماریلر موجود در لر . کذا شهر اسماریده بویله در : مثلاً
 یاترییا یرینه یثرب ، ماریابا یرنده مآرب ، نعرانا یرنده نجران ، عبدودا
 یرینه عبیدا اسمری قائم اولمشدر در .

عربستانك تقسیمات حاضرہ سی

الحالات زمانہ یہ رغماً هنوز سیاحین متأخرہ طرفدن پک آز
تدقیق اولمش قطعہ لر میانندہ عربستان شبہ جزیرہ سی برنجی
موقی اشغال ایشدر . یقین زماندرہ قدر بوقطعہ یہ آوروایلیرک
ایق باصمہ سی همان محال حکمنده ایدی . بونک باشلوجه اسبابی
یرلی بدویلرک تعصبندن زیادہ یاقیجی وقوورنجی بیابان وحشتزارک
بولمشی در .

بعض غیور سیاحلر عربستان شبہ جزیرہ سنک ایام اخیرہ ده
مجهولاتی پیشکاه ارباب فنده انکشاف ایتدرمش اولدقلرندن بو
کون عربستانک داخلندہ مجهول اوله رق پک آزشی قالمشدر
دنیلہ یلور .

جزیرة العربک جهات بحریہ سی معلوم ایشده قرده جہتندہ کی
حدود خطاری حقندہ کرک متقدمین عنندہ وکرکسہ متأخرین
آراسندہ مختلف نظریہ لر موجوددر . علمای عربدن اولوب تاریخ
وجغرافیایا فنلرنده صاحب اختصاص اولان ابوالفدایہ کوره
عربستانک بری حدودی ئەلانیٹیک èlanitique کورفرزندہ واقع
عیلہ دن فرات نہری اوزرندہ بالیس نام موقعہ قدر متمد اولان
خط وبعده نہرک طبیعی بر خط تشکیل ایدن مجراسیلہ حصولہ
کلمشدر .

(بورحارد) ک تدقیقاتنہ نظراً مذکور شبہ جزیرہ نک حدود
برسی سویشدن بدأ ایلہ برزخی قطع ایتدکدن صکرہ بحر سفید

ساحلنده العریش لیمانه واصل اولور و بورادن تکرار فلسطین
 حدودلرینی و بحر لوطک جنوبی یالایه رق و سوریه چولفی قطع
 ایدرک فراتک ساحل یمینده کائن عنه موقعنه واصل اولور بو
 صولک نظریه کوره جزیره مذ کوره ۱۲ و ۳۴ عرض شمالی
 و ۵۷ و ۳۰ طول شرقی درجه لری یمینده اخذ موقع ایتشد .
 عربستان شبه جزیره سی غایت واسع و مرتفع بریایلا حالنده
 اولوب و رسانلری طائی میللرله بصره کورفزینه طوغری تنزل
 ایدرلر . و انهار عظیمه دن محرومیتی کندیزی ایچون خصوصی
 بر قاراقتر تشکیل ایلر . بطلمیوسک تعریفی وجهه یالاکز
 نامنه لایق اوله ییلان درت قدر میاه جاریه موجوددر . بونلردن
 یالاکز بریسی بر درجه یه قدر شایان اهمیت اولوب اوده احسا
 قطعه سنی اسقادن صکره قطیف جوارنده بصره کورفزینه منصب
 اولان آقئان صویدر . مع هذا بونهر هیچ بر زمان سیر سفائنه
 مساعد اولدینی کی بعض مواسمه ده صوینی بولماز یعنی قورور .
 دیگر میاد جاریه یغمور مواسمنده طولغون صوینی اولان نهرلردر که
 بونلرک یاز مواسمنده مجرالری قوراقدر .

یایلانک اوزرنه واقع متعدد جبلار باشلوجه ایکی منظومه
 جبلیه نك توابع و شعباتندرلر : بونلرک بر قسمی غرب شمالی
 قطعه سنی اشغال و تورو - قوقاس منظومه سی شعباتندن اولان
 لبنان طغارینه دنسودرلر، ایشته سینا شبه جزیره سنده تورانده
 مذکور طاعلر بو قبیلندرلر؛ دیگر قسمی مختلف استقامتلر
 تعقیب ایدن عربستان طاعلریدر . بونلرده ساحلی و داخلی سلسله لره

تقسیم اولانه ییلورلر . داخلی سلسله لر اولاخارار طاغلارن که حوالک
الک یوکسک موقعی اولان جبل شمار بو طاغلره متعلقدر . بصره دن
مکیه عزیمت ایدن حجاج بورادن مرور ایدر . بعده نجبدک
وسطنده واقع جبل طوویق کلور .

حجاز و یمن سلسله لری آراسنده وایکی قطعه نك حدود لرنده
واقع اولان سچید مراییکی قطعه ایچون برحد فاصل طبیعی اولدینی
کبی ارتفاع فوق العاده سی حسبیه مذکور قطعه نك التصاقه بر
مانع قوی تشکیل ایدر .

عین زمانده اشبو مانع الیوم قبائل حجازیه و یمانیه آراسنده
موجود اولان انواع مخاصاتک اسبابندن بریسنی تشکیل ایتشدن
چونکه احوال اراضی و حادثات جغرافیای طبیعی نك اهلینک
مناسبانی حقنده ندرجه مؤثر اولدینی معلومدر . اشبو مناسبات
نتیجه سیدرکه همان شر بر یرده طاغلر نهرلردن زیاده بین الملل حدود
طبیعی تشکیل یدرلر . حتی طاغلرک بو خصوصده خدمت لری د کوزردن
زیاده در .

عربستان طاغلرنده نقاط مرتفعه نك ارتفاع حقیقی لری
حقنده معلومات مطلقه بیان ایتک پکده ممکن اوله مر . واقعاً
موسیو ردیپل معرفتیه سینا شبه جزیره سی طاغلر نك مساحه
اولسان ارتفاع لری حقنده تمامیه بیان مطالعه ایدلک
ممکن ایهده متباقی عربستان شبه جزیره سی طاغلرینه دائر طوغری
بر فکر بیان ایتک شمذیلک بر تخمین تقریبیدن عبارت

قاله بیله جکدر . بناءً علیه عربستان طاعلرینک اکثریسی بیوجک
ارتقا علری حائر دلر .

عربستان قدر اشاغی عرضده بر ممالکته صغوق آنجق
پک یوکسک نقطه لرده بولنه بیلور . شرقه عائد آثارده بیوک بر
قطعه نك بعض نواحیسنده دهشتلی بر رودت حکمفرما اولدیغی
حالده مجاور اولان ناحیه لرده یاقیچی و قاورچی صیجاقلرک اجرای
احکام ایلدیکی مندر جدر . ادریسینک بیاننه کوره یازین طائفک
جوارنده کی طاعلرده بوزنک موجود اولدیغی اکلشیلور . قبائل
داخلیه دن عنترک بابلسی اولان شداد حرب کونلرنده بندیکی
قیصر اغی مدح ایچون انشاد ایلدیکی شعرده شیوله دیمشدر :
قحط کونلرنده کندی طاممی قیصر اغله بینمزده تقسیم ایلر
وانجماد کونلرنده مانتومی آنک صیرتنه اورتر ایدم .

بر چوق زمان جغرافیون بیننده عربستانک بظلمیوس
طرفندن تقسیماتی قبول ایدلمش ایدی و حالوکه بوتقسیمات عربلرجه
نظر اعتباره آلمامشدر . بناءً علیه بز بو کتایده اورویاچه
قبول ایدلمش اولان تقسیماتی نظر مطالعهیه آله جغز .

عربستان ایالتلری ایچنده جماهدن اول حجازی ذکر ایتک
موافقدر . چونکه بو قطعه اسلامیتک مهد علویسی و احتوا
ایلدیکی بلدتین معظمین سببیه عربستانده غیر محدود بر نفوذ
وشهرته مالکدر . مع هذا عربستانک اک حاصلاتمنز واک کوچک
بر قسمیندر . بحر محیط کپردن بحر حزره قدر ممالک وسیعهدن
واقصای هند و چیندن یوز بیکلرجه حجاج محض حجازی زیارت

قصديه شتابان اولمقده درلر . بر شوق دیندارانه ایله بونجه مشاق
سفریهی اختیار و هیجا جزیره العربک آتشین صحرا و بادیه لرینی
قطع ایدن مسلمانلر بو خطه مبارکه به کمال ممنونیتله داخل
اولورلر .

قسمی بادیه تاب تور و قسمی چپلاق طاغار و قیالردن متشکل
اولان قطعه حجازیه نیک آغوش احترامنده بولسان و بلد الحرام
نام قدسیسی حائر اولان مکه مکرمه ۳۰۰ میایون اهل ایمان
قبله کاهی بولسان کعبه معظمه نی احتوا ایشدر . مکه شهرینک
محتوی اولدیغی کعبه معظمه نیک محیطنده حجاج ایچون بعض
حدودلر تعیین اولمشدر که ارباب زیارت بو نقطه لرده حرامه
کیرلر .

مکه مکرمه ارباب توحیدک غیریسی ایچون باخصوص
اوروپالیلره ممنوع ایدی . بونکله برابر بعض سیاحین اجنبیه
خفیا اسلام قیافنده اوله رق زیارت ایشلدر .

اهالی میاننده « ام القرى » نامی ایله یاد اولنان مکه مکرمه
طار و شمالدن جنوبه دوغرو امتداد ایدن بر وادیده مبنی در .
موقع جغرافیسی ۲۷°۲۳'۱۷ عرض شمالی ۳۷°۴۵'۵۵ طول
شرقیده واقع در . شهر دائراً مادر چپلاق و سنجایی تپه لرله
محاط اولوب اشبو تپه لره هر بریمی بتون رسالت محمدی به
متعلق وقیع کونا کون ایله حائر اشتهارد . زوققلری کنیش ،
بنیه لری سنجایی رنگنده طاشلرله بنا اولمش وهان یکشمق
دینه جک درجه ده مرتفع و زوققلری قلدیر مسزدر . ماء جاریسی

یوقدر . ایچیله جک صوست زییده خاتونک اثری اولان و عرفات
طاغندن کلان عین زییده یه منحصردر . شهرک و سطلنده بیت اه
کعبه معظمه اخذ موقع احترام ایلشدر . کعبه اه عصرلردنبری
سجده گاه موحدین و زیارتگاه مومنین اولان مینای مقدس
و محترمدر . موقع عالی یه کشاد اولنان اون طقوز عدد قبولر بیضی
کمرلره انشا اولنشاردر .

کعبه معظمه نك قبوسی یقیننده و شمال غربی یه مقابل ذابیه ده
جدار خارجی بیتده حجر الاسود نام حجر مقدس موضوعدر .
اشبو حجر مبارک پک اسکی زمانلردنبری اهالی ییننده پک علوی
بر موقع احترام طوتمشدر . قبل الاسلام عربستان قبائی سنسکباره
محترمی تقبیل و تلثیم ایتک اوزره جم غفیر ایله کلورکیدرلر ایدی
و اعتقادات عرب حضرت ابراهیم خلیل اللهک بیت معظمی اثنای
انشاسنده مالکلر واسطه سینله سمان کتورلمش اولدیغی مرکزنده
ایدی . و بونی مشار الیه بصه مق اولمق اوزره استعمال ایلش
ایدی .

کعبه معظمه نك ایلک دفعه ستره سیاه ایله مستورتی ملوک
یمانیه دن ابو غریب اسمنده بریسنه نسبت اولنشاردر . ظهور
اسلامدن اقدم کعبه نك ایکی ستره سی موجود ایدی . بریمی موسم
صیفه دیکری موسم شتایه مخصوص ایدی . حال حاضرده کسوه
مبارکه سنه ده برکزه تجدید اولنور .

مکه مکرمه نك نفوس دائمیسنه صحتیه قریب سوز سولیک ایچون
امکان یوقدر .

حج زمانی ۱۰۰۰۰۰۰ یکی یکدیکی خالدایم عادیده ۳۰ بیکن
اشاغی به انخر . حجازک ایکنجی بلدهمی وحضرت بی عظمت
مکدن عجزتله دین عینی تأسیس وتقویه بیوردقلری مدینه منوره
شهری (یشوب) خرمالق ودوز بر اوواده مؤسسدر . احمد
بن یوسف بونهرک بانیسی حقنده آتی دهکی معلوماتی اعطا ایتشددر .
مدینه شهرخی انشا وخرمالقاری احیا ایدن عمالق طائفه سییر .
مع هذا شهرک بانیسی اولوب اسمی اعطا ایدن یشوب بن قیما بن
مهلائیل بن آرام بن نوح علیه السلام اولمی حقنده کی روایت
دها زیاده صحته قریبدر . مدینه منورهک طقسان بش قدر
اسامیسی اولوب ایچارندن مشهور اولنلری شونلردر : یشوب .
طیبه ، مرحومه ، ارضاه ، محبوبه ، دارالهجرة ، دار الاسلام
وسائر . مدینه اقلیم ثالثده ودوز بر اراضیده احدطاعنک
شمالنده شیر طاعنک شرقنده مبنی در .

مدینه منوره چول حدودنده ومکه دن ۱۶ کونلک بر مسافده
قومسال چوللر وقیمالق طاغار آراسندهدر . بعض منبت
وادیلرنده زراعت اولنور .

مدینهک ابنیهلری منتظم ویونمه طاشدن انشا اولنمش
وعلی السویه ایکی قاتدن عبارتدرلر . اکثر زوققلری قلدرم
دوشهلی در . دائرآ مادار بر سور ایله محاط اولوب سورک
کوشه سنده واقع قیاده قلعه واقعدر . مدینه شهرینک
انظاره بخش یتدیکی منظرده وشهره ویردیکی زینت وقلوب مؤمنینه
القا ایلدیکی انشراح معنوی جهتلرله شایان تقدیس وتجلیل اولان

قسمی روضه مطهره و حرم شریف در که کره ارضه کی اهل ایمانك قلوبی بو نقطه یه منعطف و منجذبدر . بی ذیشان بو مقام قدسیت ارتسامده مدفوندر . « قبه حضرا » تحتنده جناب پیغمبر ذیشان ایله برابر حضرت ابابکر الصدیق و عمر الفاروق حضرت تارینك اجساد منوره لری موجوددر .

ایالت غیر منبته ده کائن و اطرافی چول ایله محاط اولان اشبو بلاد مقدسه کندی تدارك نقصانی ایچون دیگر محرح شهر لر آرا مغه مجبوردر لر . ایشه ینبوع شهری مدینه نك استقامتمده وساحن محرده اولدقجه امنیتی و محفوظ بر لیمانك شمالی اشغال ایتشد . مذکور لیان دکزدن بر آطه جق واسطه سیله آیرلمش اولوب وزان اولان روزکارلردن محافظه اولمشدر . و اولدقجه طونه سی آغیر اولان سفائی اخذ ایده بیلور . صحتی یرنده وهوایه معروض اولان وقوتلی بر سور ایله محاط بولنان شهر موضعك خلاقی اوله رق خانه لری منحط و غیر منتظم اولوب عرب و تورك وهندلی اوله رق مخلوط اهالیله مسکوندر . موسم حیدره مدینه نك ذخیره جه تأمین احتیاجاتی ایچون لزومی اولمقله برابر شهر مزبور یقینه فقیر بر قریه حاله کله جکدر . لیکن جده بونك عینی دکلدر . بو مهم اسکله موقعك علی العاده نفوسی ۱۶ : ۳۰ بیک راده سنده ایسه ده اثنای صیفده مبادلات تجاریه ایچون ورود اینن تورکیا ، مصر ، هند تجار لری و بعض اجانب واسطه سیله بو مقدار بر قاچ مثلنه بالغ اولمقله در . ۵۰۰ متره قدر تمتد اولان اسکله سی اشیای تجاریه نك تخلیه سی ایچون بیوک

بر سهولت ابراز ایدر . طریقك كنارینه دیزلش اولان غایت
مرتفع خانه لر، زنكین دكانلر، واسع مغازه لر شهره برزیت و معموریت
بخش ایشدر .

دکزی تحریک ایدن طریقدن اعتباراً شهر غایت طاتلی بر میل
ایله یو کسلور و قرد طرفی بر سور ایله محدود بولنور که مذکور
سورک ایکی قبوسوی وارد بریسی مکیه دیکری مدینه یه کیدن
بوللرک مبدائیدر . قرای مجاورده سی کلبه وقامش مسکنلردن
عبارت اولوب بدویله مسکوندر .

مکیه کیدلک ایچون ایکی کیجه لک بر سیاحت کافیدر .
زیرا کوندوزین حرکتیه کونشک شدید حرارتی مانع اولدیغندن
نصف طریقده کوندوزین استراحت ایدرلر . بو قطعه ده کی شهرلر
میاننده ذکره شایان اولان طائف بلده سی واردر . تاریخ نبوده
پک مهم بر رول ایفا ایتمش اولان طائف بغچه لرنده غایت اعلا
اوزوم ، انجیر ، نار و سائر میوه یشدیریلور . شهر مذکوره دائر
ادریسینک آثارنده بروجه زیر تفصیلات واردر :

«ثقیف قبیله سنک مسکنی اولان طائف بلده سی کوچک ومع
هذا غلبه لک . صوب مبذول بر بلده اولوب اقلیمی لطیف ، عوایی
معتدل و صاعلام . طوپراغی منبت ، میوه سی ، سبزه سی متنوع
ومبذولدر .

طائفک اوزومی ، هله قوری اوزومی پک مقبول اولوب
کلیتله اوزاقلره قدر اخراج اولنمقده در . میوه سنک قسم اعظمی
مرکز ولایت اولان مکده صرف اولنور . طائف تجارت

شهریدر . سختیان و آباق قابی اعمالاتی اوراجه ضرب مثل
 حکمنده در . شهر غصوان طاعنك اتمکنده مبنی در ، بوراده
 بنی سعید قبیله سی مسکوندر . بونك نامی کثیرالعدد بر عائله
 مقامنده ضرب مثلدر . کذا قسماً بنی حذیل قبیله سی
 دخی بوراده اسکان ایدر . خطه حجازیه ده جبل غصوانك
 تیه سی قدر صغوق بر موقعه ده تصادف اولماز . بوراده صو
 اثنای صیفده انجماد اتمکده در . شهر جبل غصوانك اتمکنده
 ایکی میل محیطنده بر موقع اشغال ایلمشدر . جبلدن نبعان
 ایدن لایعد پیکارلر طائفك باغچه لینی اسقا اتمکده در . مکهنك
 کبار صنفی یازك صیجاق آیلرینی کچیرمك اوزره طائفده کی
 قصرلربنه کلورلر . شهرك اطرافی بر طاقم قلعه و بر جاری حاوی
 بر سور ایله تحکیم اولنمشدر . اصل قله بر قیا اوزرنده صرب
 بر موقعه در . طائفك بر آزا اوتنمنده مرتفع شواحق جبالیله
 اقلیمنه سرینك بخش ایدن طاغلر حجاز قطعه سی نجدك یوکسك
 اووه لرندن تفریق ایتشاردر . بونلرک طاغله لی ساحه سی مرتفع
 سلسله لرله قطع اولنمشدر . نجد ایله سوریه آراستده ومدینه نك
 ۱۵۰ میل غرب شمالیسنده واقع طاغلق بر اراضی نجدك شمال
 سرحدنی تشکیل ایدر و بو قطعه متقدمینك عربیه خالیه نامنی
 و یردکاری قسمنی احتوا ایلر و فرات ساحنه قدر ممتد اولورایدی ،
 جنوبده واقع قومسال بادیه لرذن الاحقاف چولی نجد قطعه سی
 حضر موت دن تفریق ایتمشدر ، حضر موت قطعه سنك تدقیقاتی
 هنوز تسکامل درجه سندن پك دون در . بو قطعه ده سیاحت ایدن

بر انگیز سیاحی بوراده غلبه لك شهر ر، بر حوق ذی نفوس و فعال
بر تجارتیه مشغول قبیلہ لر و بیولك. پارلاق بر مدینتک برهانی اولان
مبائی عظیمه انقاضی مشاهده ایشدر. کذا بر چول منطقه سی
ایله تضییق اولمش اولان نجد قطعه سی دیکندی یغیلده قورولمقده در.
و دیلری و آطه لر ی. میاد جاریه سی بو قطعه یه هر درلو و سائطی
تأمین ایلر. بارکیر جنسنک اصیل نوعی اولان نجدی آتلر
و قیصر اقلارک منشائی خطه مزبورده در. کذلک سرعت و جسامتاریه
دنیا ده مقبول اولان دودلر دخی نجدده بسانور و قشیر یلور.
نجدك مرعالرندہ سوریلرله قیونلر رعی اولمقده در.

کاتب چاپینک اثری اولان جهاننا عربستانی اون ایکی قسمة
تفریق ایتمیشدر.

نجد و حجاز و یمن آراسنده واقع طاعلق بر مملکت اولان عسیر
قطعه سنک موجودیتی آنجق مصر سوقيات عسکریه سی اثناسنده
میدان وضوحه چیمیشدر. موسیو قوژانس فردسل طرفندن
طرز ابتدائیده بر خریطه سی تنظیم ایدنش ايسده قطعه مذکورده
اوزرنده مع التأسف بر تصدات جویه اجرا اولما مشدر. موسیو
ژومارد محال و مواقع مسکونه نك اسایسندن بالاستفاده خطه
مزبور دنك اولدقجه مکمل بر خریطه سی وجوده کتورش
ایدی. ایشته بو عالم سایه سنده عربستان دائر معلومات موجوده نك
نه درجده نهمان اولدیفی میدان چیمیشدر. ازمنه اخیرده
سیاحین، جغرافیون عربدن ادريسینك حجاز و تهمامیه دائر ذکر
ایتدیکی اسامی یی خریطه اوزرینه وضع ایله اکتفا ایشلردی.

حالبوکه بوکون برچوق شهر وقصبه لری وحتی قریه لری مومی الیه
بوسار دك رسم ایتدیکی خریطه ده مشاهده ایتمکده یز . و بر چوق
ساسنه جبالک مملکتی ستر ایتدیکی و متعدد چایلرک، دره وسیلارک
اروا واسقا ایلدیکی بوسایه ده معلوم اولمشدر .

عسیر قطعه سی شمالاً ۲۰،۲۰ عرض شمالیدن بدأ الیه جنوباً
۱۷،۲۰ یه قدر امتداد ایدر و شمال شرقی و جنوب شرقی جهتاری
بیشه صوی و دکنز الیه تحدید اولنور .

قطعه مذکور ده واقع بالجمله نواحی مشهور قبیله لرک اسمار الیه
یاد اولنور لر: همدان ، خائیل ، بل اقرار ، رجال الما ، تهمانا ،
جاققوز جرا یاخود نجرا عبید و سائر کبی .

اشبو نواحینک کافه سنده متمکن اهالی جنسکاور و حرجو
انسانلر اولوب قهوه زراعتی الیه اشتغال ایدر لر .

بوقطعه نك انای اشغالنده اردو فوق العاده بر مقاومت تصادف
ایتمش و چول و خالی ظن اولنسان طویر اقدده یکی یکی دشمنلره
تصادف ایلش ایدی .

الحاصل عربستان شبه جزیره سی ظن اولنسیغی کبی غیر
مسکون بر مملکت اولمیوب عادتاً غلبه ک و کثیر النفوس بر قطعه
اولدینی مصریون سفر لری مناسبتیه تظاهر ایلش و تدقیقات اجرا
اولنه جق اولسه حقیقت حالک میدان چیته جنی طبیعی بولنمشدر .
عربستانده مستعمل اولان تهامه اغتی دکنز الیه طباغار
آراسنده کی منحط و قوم سال اووالره اطلاق اولنمش بر اسم

اولوب بواووالر عقبه دن تاعدنه قدر امتداد ايدر و طاغلرک ساحله تباعد و تقربنه نظراً تهمه نك عرضارى ده تبدل ايلار.

تهمه اراضيسى بحر احمرک چكلمش صولرينك بر اقدىنى اراضيدن عبارت اولديغنه بعض مواقع مرتفعه سنده حيوانات بحريه فوسيلاريله طوز طبقه لرینك موجوديتى دلالت ايدر.

خطه يمنيه، تهمه قسمى مستثنا اولمق اوزره، جزيرة العربك اك زئلكين و منبت طوپراغنى و اك كوزل اقليمى شاملدر. بوقطعه ده واقع صنعا شهرى شرقك اك كوزل بلده سيدر. شهر مذ كورده موجود قرق بيك نفوسك اوچبيكي موسويلردر. شهر بش ميل جغرافى طولنده قديم برسور ايله محاطدر. بويوجك اولر يونمه طاشدن انشا اولنشاردر.

ياغمور موسملارنده صويك مدعش سيلانته قارشى اعلا بر كاركير كوپريسي واردر. توركلرك ائارى اولان غايت جسم بر صوكمرى خرابهسى جالب انظار دقتدر. متعدد جوامع و مساجدى حاويدر. اماملرك مقبرى دخی اىروجه شايان دقتدر.

صنعا حواليسنده و شمال - شمال غربى استقامتمنده و صنعادن بش ميل اوزاقده واقع روضه صنعا متمولينك بر نزعتهكاهى اولوب اكابر واغنيای بلده استراحت موسملرينى بوراده انشا ايتدر دكلرى قصرلرده امرار ايدرلر. كرك روضه نك و كرك بونك بش ميل بعد و مسافه سنده كائن وادى ضحرك باغچه نرى غايت مبذول ميوه و فواكه ايله شهرت بولملشاردر. بنا برين مملكه كتك اخراجاته يارار باشنوجه محصولى قهوه در. رائحه لطيفهسى جهتيه

بالکک: خطه یمانیه مخصوص اولان بوقیمتدار محصول مطلقاً
شهرک جوارینه منحصر دکلدر .

اک نفیس قهوه صنعانک ۳۰ میل جنوبنده کائن هافاش نام
محلده یتیشور. یقین زمانلرده شهرى محیط اولان باغچه لرده قهوه
یتشدرملک خصوصى تجربه ایدلمش ایسه دهه موفقیتی تأمین
ایده مامشدر .

یمنک طاغلق قسمی ترک ایتزدن اول ازمنه قدیمه ده شهرت
فوق العاده ایله مشهور اولان مآرب شهرى خاطرده کلور . الیوم
برقریه حالنده اولان اشبو شهر عظیم صنعانک ۱۲ میریا متره
شرقنده وجوف ممالکی داخلنده در .

ماآرب عربلر بیننده قدیماً پک زیاده اشتهار ایتش ایدی .
شهرده واقع ایکی قلعه خرابه سنک بریمی حضرت سلیمان
بن داود علیه السلامک امریله بنا ایدلمش و دیگرى سباء ملکه سی
بلقیسه نسبت اولتمقده در. سده ماآرب نامیله دیلارده داستان اولان
سده مشهور مملکتک اسقا وارواسی ایچون برلزوملی ثرایدی.
اهالی سنک کفر والحادی یوزندن ظهور ایدن غضب الهی ایله
آنمزین انهداحی بین العرب بر وقعه مهمه وبر فلاکت عظیمه
اوله رق تلقی ایدلمشدی. اشبو فلاکت هر نه اولورسه اولسون
منبت وزنکین بر قطعه نک خلی بر بیابان حالته انقلابنه سبب
اولمشدر .

بحر احمرک مدخلنده ایکی باب سعادت مندکه بری مخا دیگرى
عدن شهرلریدر . بونارک اسکی شهرت وعظمتارینی ومعاملات

تجاریه سنک و سعتی احتمالی که زمان نزله کوستره جکدر . لورد
والاثنین بونردن برنجیسی زیارت ایتدکده اهالیسنک ۹۰۰۰
نفوسدن یوقاری حقیقدیغنی فنکر ایتیمور ایدی . عیدن شهری
ایسه یوکسک بریردن، غایت طار بربرزخایدیره متصل اولوب برقچ
سنه لره کلنجهیه قدر عظمت سابقه سنه دلالت ایده بیله جک بر
منظاره سی یوق ایدی . برقچ یقیق مناره و دیوار انقاضی کی
شیلر نظرلره بر سفالت عرض ایدیور ایدی . غایت سفیل اولان
اهالیسی و ۳۰۰ قدر خانه سی سفالت دائیه معروض اولوب
سو و بالی و ایچی کی احتیاجاتی پت کوچلکه تأمین ایده .
بیلورلر ایدی . بوشهره موتالر شهری دینک دهها مناسبدی .
شهره حاکم اولان پهلرده کی استحقاقات عثمانیلرک آثارنی اولدیغی
طبیعی در .

هندستان کندر کاهنده کی مواقع مهمه ناک الیه ایدلمی احترا .
صاتی بودوقع مهمی دخی انکلیز اشغالندن قورتارده مامشدر .
و کوندن گونه اهمیت سابقه سنه تقرب ایدلمک ایچون صرف غیرت
اولمقده در .

حضره موت قطعه سی خطه یمانیه ناک شرقنده کائن و بحر محیط
ساحلنجه عمانه دکن امتداد ایدر . (متقدیمک عربستانک بو
قسمنه ادخال ایلدکاری ماهره داخل اولدیغی حالده) قسم مذکور
اشکلات ارضیه سی، اقلیمی، محصولاتی جهتلریله یمن قطعه سنه
تقرب ایدر . بوراده تپلر منبت و مزروع وادیار صولا قدر . بو
قطعه ناک احوالی استرا بون عصرنده زمانمزدن دهها ایوطانمش ایدی .

قطعه مذکورده «نیوپور» یکر میدان زیاده شهر اسمی ذکر
ایدیور ایسهده بونلره دائر معلومات همان مقوددر .
بلاد مذکوره میاننده ایکی شهر شایان اهمیتدر. بونلردن
بریمی تاریخ دیکری شیبامدر.

شیبام شهری پک منبت بر قطعهده اولوب عین اسمدهکی
طاعک مائلهسی اوزرندهمینیدر. موقعی غایت صرب واهالیسی
غلبه لیکدر . بو طاعک اوزرنده قریه لر، مزروع تارلالر، اقلر
صولر، خرماقلر موجوددر .

بوراده سالیانی عقیق و مهره سنک طاشلری بونلور ویک
نظرده بوقیمتدار طاشلر طانیله مزایسهده اهل خبردن اراخیلر
بونلری بیلورلر .

موسیو قره ستل دیورکه: « حضر موتک بعض اهالیسندن
اوکرندم که موسیو بروئک مالک مجهوله دینیکی قطعه شهرلر
وقصبه لرله مالاملر . حضر موته منسوب اولان اشبو قطعه نک
قسم غربیسنه مرکز اولان شیبام بلدهسی شجیردن سکزو صنعادن
۱۲ : ۱۳ کونلک مسافهدهدر .

بوشهر ۱۷ درجه عرض شمالیده و ۴۶ درجه طول شرقیده
واقعدر. شیبامک غربنده و بر کونلک مسافهده واسع تریم بلده سنک
بعض مرتبه اهمیتتی وارددر . بوراده اول قدر جامع واردرکه
همان حد و حسابه کلز . و یارم قوناق شرقده « سیودم » شهری
جسامه تیله مشهوردر .

حضرت هود علیه السلامک قبری «شیبام» بلده سنه قریبدر.

تربة من بورمیه یارم کونلک بر مسافده و بار اهود و یاخود ابار اهود وادیسنده واقع بر قیودن بر صدای مولم و کویه بر رانجه چیقار زمانمزلک عربلری از باب معصیتی بوقیونلک باشنه بر اقیورلر مش .
دوعانه کانجه بعضی سیاحانلک دیدیکلی کبی بوراسی بر شهر اولمیوب بر اراضیدر . اطرافی شهرلر و کویلرله مزیندر . غایت مرتفع اولان دوعان طاعنلک ذرو دسنده قیالرده اویولمش مسکنلر و اوطلر موجود اولوب یرلی عربلر کیرمکه جسارت ایده مزلر . قوم عاده منسوب شداده عائد اولدقلری روایت اولمقددر .
حضر موت و عثمان حدودنده واقع طقسان شهریلله ظفار شهرینی اکثر شرق مورخلری بر برینه قاریشدر مشاردر .

ظفار صنعایه قریب بر شهردر . حالبوکه دیکلری دکنزه ساحلدر مورخین عربدن مسعودینلک احتماللکه یمن ملکلرندن بحث ایدرکن ذکر ایتدیکلی شهر بویاکنجی بلده اوله جقدر . ظفار نامی بر شهردن زیاده بر جوق قریلر مجموعه اطلاق اولنورکه بونلر بحر عمان ساحلنده ویا ساحله قریب اولمیوب میدیا و نام دیکر ساجیر برونلری اراسنده واقعدرلر . بونلرک هیئت مجموعه سی شرقدن غربه طوغری ساحل بویونجه ۱۸ ساعت و یاخود ایکلی کونلک بر مسافدر . ساحلی اولنلرک مشهور و معروفلری تاقا . الداهاریز . البید . الحاف ، سالاله آئوقاددر . ایلك برنجیلر ساحلده واقعدرلر دیکر ایکیمی ساحله قریبدرلر . البید خرابه فقط قیمتدار بر انقاض حالندهدر . بونلک اسکی ظفار اولمی ملحقوطلر .
خرابه نلک یونمه و شکل هندسیده ایشلمش طاشلری شایندقددر .

بودن برازاول انکلتريه بحريه قائمه مقام نندن مسترواستند طرفندن
تدقيق اولنش اولان عمان قطعه سی بحر محیط هندی وبصره
کورفزی ايله محاط و محدوددر . معلومات حاضر سینه نظر آ بو
قطعه بی تحدید ایتک پک قولای دکدر .

بعض جغرافیا متخصصاری قطعه مذکور نک حصر موت ،
الحسا ونجد اراسنده اولدیغنی ادعا ایتملدر .

فقط بو تقسیم اهالی بیننده غیر معلومدر . مرقوم اهالی
عمان اسمنی جیلان و باتنا ناحیه لری اراسنده کی ساحیه اطلاق
ایتمکده درلر .

عربار عمان قطعه سی درت ابالته تقسیم ایدرلر مذکور
ولایتار جیلان ، عمان ، باتنا ودورادر .

عمان قطعه سی قطع ایدن جبل احضر ۶۰۰۰ قدم ارتفاعی
حائز تپه لری شاملدر . ممالک ایتک منظره عمومیه سی قوراق ایسه ده جابجا
واحه لری ومنبت وادیلری ارايه ایدر . فقط مزروع اولان
اقسامی غایت کوچک برنسبتدهدر . جبل ايله دکوز ارمه سنده محصور
اولان طار بر منطقه خرما القاری شاملدر . وسید بن حور فاقانه
قدر واسع اورمانلقددر . بو اورمانلک طولی ۲۰۰ وعرضی
۶۰ : ۷۰ میل قدر واسعددر . عمان قطعه سنک تجارتی وامامک اقامتیه
مشهور شهرلری میانده مسقط بلده سی ذکره شایندر .

د کوز واسطه سیله مسقطه کانار شهرک منظره سی تماشا یه شایان
کورلر . مرتفع برتبه سلسله سی شهری هرجهتدن تحدید ایلشددر .
اکثر شرق شهرلرنده اولدیغنی کبی جامعارک قبه لری وظریف ظریف
تاریخ اسلام : ۳

مناره‌تری نظاره عکس انداز اولدقجه انسانک بر آن اقدام قورمیه
آیاق باصه‌جی کلور .

ادریس دیورکه « عماندن بحرینه قدر ساحلی تعقیب ایدن
برطریق موجوددر . بو طریق صوهار ، دامر ، مسقط ، الجبل ،
وجولفاردن مرور ایدر . بو شهرلر اینجو صیادلریله مسکوندرلر .
مسقطدن صوهاره قدر کاملاً سکینه‌دن خالی اوله‌رق ۴۵۰ میل
مسافه واردر و صوهار بلده‌سی عجم کورفزنده واقعدر . شهر
مذکور عمان قلمه‌سنک القدیم بر بلده‌سیندر . اولری بورایه
دنیاک هرجه‌تدن تجارتلر کلورلر ایدی . بونا خطه یمانیه‌نک
حاصلاتی ادخال و عمانک باتان اینجری . نفیس خرما لری و هر
جنس میوه لری اخراج ایدرلر ایدی . صوهار ایله بحرین اراسی
۴۰ کونلک بر مسافه‌در .

بحرینه بعض غرب جغرافیونی الحسا والهجر اسمی دخی
ویرمشاردر .

مذکور مملکت موساندو بر وندن دها ایوسی صولفاردن
فرات منصبه قدر امتداد ایدر .

بحرین اسمی عربجه د کز معناسنه اولان بحرك تشبیه‌سیدر .
ابوالفدایک قولنجه مملکت الاحسا دینلان کول ایله بحر ملیح
دینلان طوزلو کول اراسنده بولمستدن ایلری کلمشدر . بصره
ایله عمان اراسنده واقع اشبو مملکتک مرکز ملیسی آجیر شهری
ایدی که بصره‌دن ۱۵۰ و عماندن ۳۰ کونلک مسافه‌ده واقعدر .
۵۰ : ۶۰ میل قدر عرضه مانک اولان طار و طولانی براراضیدن

عبارت اولان بحرین بو کون کره مزده اک زیاده احوالی نامعلوم
اولان بر قطعه در .

مملکت نه غیر مثبت ونه ده صودن محرومدر، آنجق وزان اولان
روز کارلر متحرک قوملری تبدیل موقع ایتدیره رک مواقع مثبته
ومزروعه نی بر چول حالنه تحویل ایدر .

کذا بصره کورفزدن اشغی ویا یوقاری یه طوغری سیاحت
ایدن کیجی یاره ساحل، جابجا خرما اورمانجقاریله قطع اولمش خالی
حزن آور بر منظره عرض ایدر و بو اواجلرک التنده اوافق تفک
قریه جکلر موجوددر .

بحرین قطعه سنک اک معتنا بلده سی الحسا اطلاق اولنان شهردر .
شهر مذکور ۲۵ درجه عرض شمالیده واقعدر مصر وبغداد
والیلاریله وقوعه کلن محاربده بو شهرک مدت مدیده مقاومت قایلیدی
تحقیق ایلشیدی . ابوالفدا عصرنده شهرک سوری یوق ایدی .
اسکی جرهارا شهری اولسی مظنون اولان قحلیف بلده سی
عربستانک اک برنجی آنتروپوسنی تشکیل ایدردی .

بحرین جزائرینه نظراً اینجو صیدی ساحه سنک وسطنده
واقعدر . اشبو قیمتمدار محصول شهر مذکور ایچون جسم بر منبع
ثروت تشکیل ایدردی . اطراف خرمالق وبغچه لکلرله محاط اولوب
۶۰۰۰ قدر اهالیسی واردر .

شهرده یونمه طاشدن ایتیلر موجود واوزرنده کی یازیلارهنوز
حل اولنه مامشدر .

جغرافیون عربدن ادریسینک تعریفاتی بوجه آتیدر :

القطیفدن بصرهیه قدر امتداد ایدن مملکت واسع بریایان
اولوب صودن ، نهر دن ، قلعه دن خالیدر . بوراده عمر ریسا
دنیلان بر بدوی قبیله طولاشمقه در . بحرین شهر لری شونلر در :
هاجر ، حمس ، القطیف ، الحسا ، بيشا ، الزا ، الحطا .
بوراده خطیه دنیلان مزاراقلر اعمال اولنور .

بحرین اطهرینه اذال اطهری دیرلر مرکزینه دخی بحرین
نامی ویریلور غایت غایه ک بر شهر اولوب اطرافی خرماقلرله
مستوردر ، بر چوقده لطیف صو منبعاری موجود اولوب دکر منار
چویرمه و شلاله لر تشکیله کنفایت ایده بیله جک درجه ده در . اینجو
صیاد لری ده بوراده اقامت ایتمه کده درلر . بر چوقده تجار لراینجونک
موسم صیدنده کایتلی مبلغ ایله کلوب شهر مذکورده اقامت ایدرلر .
اینجو صیدی اغستوس ویا ایلول آیلارنده و دکر صاف و براق
اولور ایسه ده اول وقوعبولور . اینجو صیدی بصره کورفرزنده
اون یدنجی عصرده ۵۰۰ بیک دوقه آلتوتی تجاوز ایتشایدی ،
زمانزده ایسه ۵ ملیون فرانقه بالغ اولور . صید اولنان اینجونک
قسم اعظمی هندستانه کوندریلور دیگر قسمی ایران و ترکیایه سرق
اولنق اوزره بصره و بغداده ارسال قلنور . بصره کورفرزنده
صید اولنان اینجو صارمطراق ویا بیاضدر . سیلانده دخی قیمتی
اینجولر حیقارلمقه در .

جغرافیون بحرین اطهرینی بحرین قطعاسندن بر قسم عد
ایتشارایدی و بونلرک عددلری ایکی ایدی : بوکادریسی آدال اسمی
ویررکه بالخاصه عربیون عندنده بحرین اسمیه مذکور و معروفدر .

اك كوچكى اراد اسمنى آلور . متقدمينك تيلوس وارادوس
 ديدكاري جزيره لراشبو اطهردن بشقه برشى دكلدر . فنيكه ليار
 التوناري هندستان شرقيك محصولات متنوعه سيلاه تبديل ايتمك
 اوزره بونجه مشاقه قاتلانهرق بورايه كلورلرايدى . بحرين قطعه سنك
 حدود شماليسى اولان فرات منصبندن حلب ولايتى سرحدلرينه
 قدر امتداد ايدن غايت واسع چول جغرافيا علماسى طرفندن
 سوريه قطعه سنه عائد اولهرق تلقى ايديلير . حال بوكه شرقيون
 بوراضى وسيعه يي هر قدر جزيره نك خارجنده ايسه ده عربستاندن
 عد ايتشاردر . اشبو بادية الشام باليس دن تلايه قدر حجازك
 مقابلنده وتبوك اراضيسى جهتنده واقع بر چوق ممالك دن تركب
 ايلمىدر . ابوالفدا ديوركه « تدمر يا خود پالمير بادية الشام وياسوريه
 چواندن معدوددر و امس ايا لئنده كوچك بر شهردر تدمر اراضيسنك
 قسم اعظمى بطاقلق و طوزله دن عبارتدر بوراده خرما وزيتون
 اغاجلرى كشيدير . تاريخك پك يوكسك دورلرينه عائد بر چوق
 انقاض بالخاصه ستونار ، و يونيلمى طاش بلوقلر وسايره موجوددر .
 احوال داخله سى پكده معلوم اولميان بو قطعه حقنده ادريس ينك
 افاداتدن و تحقيقاتدن استفاده ايدمك لازمدر .

« حضر موتك شرقيده واقع بلاد شجر غير مخلوط ماحراه
 عرباريله مسكوندر . بوملكتمده يتشان هجين دومه لر ينك سرعته
 امثالى يوقدر . ماحراه مملكتمك باشلوجه شهرى شجر نام
 بلدهدر . اهالينك لسانارى پك قاريشيق و بوزوق اولوب اكلاشلمقه
 صعوبت وارددر . بو اهالى قديم حمير ياردر . ماحراه پك فقير بر

مملکتدر . اهالینک یکانه اسباب معیشتی اشیای تجاریه نك نقلی وچکی و دوه تجارتیدر . بونلر حیواناتی همان دگزنده صید ایندکلی بر نوع بالقله بسارلر . و بالقلری کونشده قور و تدقندن صکره حیواناته یدیرلر . ماحرا اهالیسی نبدغداي ونه دها کماک بیلیرلر . خرما ، بالی و حیواناتک سودی ایله تعیش ایدرلر و پک آز صو ایچرلر . ماحرا مملکتک طولی ۹۰۰ میل و عرضی ۱۵ : ۲۰ میلدر و کاملاً متحرک قوملردن مرکبدر .

شجر مملکتندن عدنه قدر ۳۰۰ میل مسافه واردر . اون ایکنجی عصر مورخنک تدقیقاتیله متأخرینک تحقیقاتی همان یکدیگریسه توافق ایتدکده در . عربستانده مدت مدیده اقامت ایتمش اولان سیاح موسیو قره سنل قطعه مذکورده حقتده شو یولده بسط مقال ایدیور :

سینا شبه جزیره سنک وسطنی اشغال ایدن غرائنک کتله جبال مستثنا اولمق اوزره مملکتک هیئت عمومیه سی مرتفع بر یاایلا اوله رق ملاحظه اولنور . مذکور یاایلا مختلف جهتلرنده تقاطع ایدن برچوق فیسورلره قطع اولنمشدر .

اشبو اعوجاجیت داخنده چیبلاق و غریب الشکل قیالر انظاره وحشت ایراث ایتدیکی کبی اقلسیا و مصر دیکنلری کبی اشجار خسیسه ظاهر آبرحضارت ارئه ایدر . اشبو طار کچیدلردن چیقیلوب ساحله تقرب اولندقدنه انکشاف ایدن بر ساحة واسعه ، شمسک شعاعات عمودیه سیله متکلس بر دریای رمل ، خمسین روزکارینک تأثیریه اوزاقلره قدر سوق ایتدیکی صارارمش بحر محیطک

آغوشنه قاروشه رق محو اولورلر . سويشك بياض سورلريني ترك ايله سينا طاغنه توجه ايدن برسياحك تصادف ايده جيكي مناظر كاملا عموميته چيلاق اولمق اوزره قومسال اووالر ، معوج واديلردن بشقه برشي دكلدر . شايان دقت اولملردن بريمي حاوي اولديغي كشيرالعدد يازيلاري هنوز حل اولنه ميان وادي المكاتبدر . اشبو فيسورلري خيليجه تعقيب ايتدكن صكره غايت طار وقسوتلي بر وادينك مدخلنه تصادف اولنور . بوراده يوكسلمش اولا سينا طاغتك راسي ايله هورهب طاغي اراسنده سن قاترين نام مناستر واردر .

اشبو مناستر ايماطور ژوستيناينك و ايماطوريچه تئودورانك امرلريله بنا اولمشدر . مرتفع ديوارلرله محاط اولان اشبو مناستر منظره سي قرون وسطا قلاعك نمونه سي دنيله بياور .

مناستر ك بر پنجره دن بشقه قهوسي يوقدر . رخصت دخوله موفق اولان زيارتچيلاري ايب واسطه سيله يوقاري چكوب ادخال ايتمكه درلر . مناستر ك داخلي براريتست ويا بر معلوماتي سياحه نظر دقتلريني جالب برچوق مواد ارايه ايتديكندن ايلك دفعه زيارته شايان براردر . طرز انشاسي بازيليك اولوب ايكي صره ديركلرينك نظر ربا اولان باشليقلري ييزانس اصول معماريه سنك بر نمونه بديعيدر .

مغنياره مخصوص دائره نك قبه سنه كلنجه ايماطور ژوستينين و تئودرانك سلطنت قيافتاريله موزائيكدن رسماري منقوشدر . كليسانك بتون اورغاناري ، يونلش مرمرلري ، اعزهنك رسماري ،

قبیه اصیلی کמוש قندیلار معمولات شرقیهنی ارائه ایدرلر .
سینا طاغنه چیقلمقد نه برتهلکه ونده غیر قابل اقتحام بر
زحمت واردر . کشیشار الک صعوبتلی بکیدلرده غرانیتدن کنیش
باصامقار وجوده کتوره شلردر . هر نه قدر شدتلی یاغمورلر و سیالردن
بعض باصامقار خراب اولمش ایسهده ینه ۷۵۰۰ قدم ارتفاعنده
اولان طاغک زرومه سنه بر قچ ساعتده چیقلمق ممکندر .

بوراده غایت واسع برانوراما کمال دهشت واحتشامیه پیش
نظارده انبساط ایدر ، اطرافنده کی قیالر ، سیوری سیوری ییغینلر
تشکیل ایدن طاغلر و دندانی تپه لک منظره سی وقتیه بر ملت ایچون
وقایع تاریخیه و تلقیات دینییه محل جریان اولان بو موقعک
خاطراتی تفکر اولندقیجه قلبه القای هیئت ایتمک ممکن دکلدنر .
هوره ب طاشی یعنی حضرت موسانک بردکنک ایله اوردینی قیا
بوراده در .

جبل هوربهک ده یوقاریسند حضرت موسی نک مناجات
ایتدیکی محل موجود اولوب بوراده نبی مشارالیه اللرینی سمایه
طوغری رفع ایتدیکی وقت رافیدیم او واسنده حضرت یوشع
طرفندن عمالقه علیه سوق اولنان نبی اسرائیل مظفر اولور
والی براز اشاغی طوغری توجیه ایتسه عمالقه مستفید
اولور ایدی . شماله طوغری امتداد ایدن چولک اووالری
عربلرجه جبل التین نامی ایله یاد اولنان طاغلرک اوتدلینه قدر
یایلامشدر : جنوباً نظر رأس محمدله نهایتلنن شبهه جزیره نک
حدودلرینی احاطه ایدن وبعده براز ایلریده بحر قازم و سویش
کورفرنک اعماقنده غائب اولور .

سینا طاغندن شمال شرقیہ طوغری حرکت ایدن برسیماح
الایتک کورفزی ساحلہ واصل اولور . کورفزیک بر ساحلنی
رسم ایدن اشبو عمیق قوی استرا بونک آلان دیدیکی اسکی بر
شهر خرابہ سیلہ نہایت نمشدور . بوشهره عبرانیلر ٹھون یاخود
ہلان دیرلر ایدی عربلر ایسہ عییلہ تسمیہ ایدرلر . ابوالفدا
واردیسنک روایتلرینہ کورہ بوشهر کوچک بربلدہ اولوب اطراف
وحوالیسنک قوۃ انباتیہ سی پک جزئی ایدی مکہ یہ کیدن مصر
حجاجی بورادن کچرلر ایدی .

ابوالفدا دیورکہ : « زمانمزدہ بورادہ برقلہ وار ایدی ،
بوقلہ دہ برمصر قوماندانی اقامت ایدر ایدی .

مقدما دکنزکنارندہ انشایدلش برقلہ سی موجود ایدی آنجق
خراب اولدیغندن قوماندان ساحلہ انشا ایدیلان دیگر قولہ یہ
چکلہ شدور « بوکا قریب وکورفزی ساحلندہ عقبہ قلہ سی واردور .
بوراسیدہ مصر والیسنک آدماری طرفندن محافظہ اولنور .
اطرافی خرما اورمانقلریلہ محاطدر . وادی عقبہ بورادن ابتدا
ایلر . اشبو اوزون وقومسال وادی دائماً استقامتی محافظہ ایتک
اوزرہ شاب دکرندن آسفالتیت کولنہ قدر امتداد ایدر .

وادی عقبہ نک صاغندہ وهورہب طاغنک قربندہ ۳۸،۲۰
عرض شمالیدہ وادی موسادہ ناباتیہ نلرک مقری اولان قدیم
برشهرک خرابہ سی یعنی پترا نام شهر موجوددر . بوشهرک
محتوی اولدینی بالجلہ مبانی تعاقب زمان ایلہ کاملاً خراب

ولمندر. بونكه برابر ايجارندن بعضيلرى آثار قديمه ليرنى محافظه
ايدم بيلمشلدن .

بنا برين ابوجه محافظه اولشان آثار پترا شهرينك درجه ثروت
واهميتنى اثباته كافيدر .

بونلر وقيارده غايت مهارتله حفر اولمش اورنمانلرى . مصر
وسوريه يونان طرزنده برجوق مزار طاشلرى تاريخك پك
يوكسك عصرلرى ائارى اولديغنه دلالت ايدر .

پترا شهرى اسكندر زماننده پك مهم بر تجارت اسكندريه
وعربلر ايجون قيمتدار بر بازار موقعى ايدى وموقعنك قوتى
شهر مذكورى دائما محارب اولان مللر آراسنده ممتاز بر صره يه
ادخال ايلمىدى .

اقلیم و حاصلات

مختلف الارتفاع سلسلہٴ جبال ایله قطع اولنمش واسع برقطهٴ اراضینک، عربستان اقلیمنده مختلف تحولات و محصولاتنده برچوق تنوع کوستره جکی طبیعیدر. بونسکله برابر اوصاف عمومیہسی قوراقلق، شدت حرارت و عقامت ارضیہ ایله تمیزایدر. الزیاده منبت اقسامی اولان حضرموت و یمن اراضیسی برچول منطقه سیله احاطه اولنمش ایسده مذکور منطقه بیابان آمریقانک پامپاسلری و چایرلری و مونفولی چوللری کبی برشکل خرابیسه اولمیوب عمودی برکونش التندہ غایت قوراق و عادتاً تنکس ایتمش بر قوم ساحه سندن عبارتدر. آنجق شبه جزیرهٴ نک جبال مرتفعه سنک رأسنده یاغان یغمورلر قاره تحول و برایکی هفته قدر بوقارلر شعات شمسیه مقاومت ایدرلر.

بحر قلمز مک سواحلی زیارت ایدن بتون اوروپا لیلر اراضی منطقه نک شدت حرارت و رطوبتنه مقاومدن صوک درجه ده زحمت چکمشار ایدی. بورق حارد دیورکه :

« ایلول آینک صیجاق بر کوننده جدده اولقدر هواده رطوبت موجود ایدی که کیدیکم البسه یی انجق کونشک ایکی ساعت قدر شدید صیجاغنده بولمغله قوروتیه یلدم »

حجازده و مصرک سواحلنده شمال غربی روز کارلری اسدیکی زمان خانهلرک دوشمه تخمه لری صیر صیقلام کسلور .

مکه نک کذا بوغوچی و غیر صحیح اولان اقلیمی بالعکس زیاده سیله

راطبدر . انجق وادی نی قیامش اولان طاغیر شمال روز کارلری نی
توقیف و ضیای شمسی عکس ایتدی ردرک یاز کونارنده اها لینگ
صحتی اوزرنده وخیم تاثیر احوالک حدوشنه سمیت ویرمکده ،
و علی الخصوص سنهده بردفعه تجمع ایدن حجاجه پک زیاده صیقتی
ایراث ایلکده در .

اقلیمک قوراقانی مکده وخیم اولمغله برابر صنعاده ده ازیاده در .
بوراده حتی کیجه وقتی یله چیک نزول ایتیز . یوز والیر آچیق
اولدینی حالده چاربان روز کار نوبت حسیاتی ویرمکده در . عربستان
وادیلرنده ترمومتره نیک کولکده ۴۰ درجه یه چیقدیغنی ، اوراده
قادیغنی ویاخود حس اولنور درجهده تنزل ایتدی کفی کورمک
نادراتدن دکلدر . سلسله جبال کتله لرینک ترتیب وانتظامی ،
بونلرک مختلف وضعیتلری ، وادیلرک فتحه لرینک استقامتی مواسم
مختلفهده یاغور موسمارینی تعیین وتحدید ایدرلر . حجازده یاغور
موسماری علی العاده تشرین ثانیده باشلار . وکونارجه فاصله ایله
نزول ایدر . جبال یمانیه نیک غربی مائه سنده وبجراحر ساحلی
بوینجه یاغورلر حزرانده باشلایوب ایلول آینده نهایت بولمقده درلر .
حالبوکه یا بلانک قسم شرقیسنده بوموسم شباط واسطنه قدر دوام
ایدر . بصره کورفزی ساحلارنده موسم باران شباطک نصفندن
نیسانک اون بشنه قدر کذران اولمقده در . ایشته شبه جزیره
اراضینک بعضی مواقعنک قوه انباتیه سنک سبب تزیادی وقت وقت
یاغان یاغورلر اولوب بوده شبه جزیرهده حکمفرما اولان روز کارلرک
تأثیراتندن ایلری کلور . مستثنا موقعلر سنهده برقاج دفعه لر راطب

روز کارلرک تأثیراتنه معروضدرلر : صنعاده سندهده اوچ یاغفور موسمی اولور . کانون ثانی آینده لطیف یاغفورلر دوشر . حزیران آینده سکیز کون قدر باران نازل اولورکه بو موسمه تخم زرع ایدلمکدهدر . بعده تموزک نهایتلرینه طوغری جنوب روز کارلری دائمی صورتهده اسمکه باشلار وشدتلی فورطنه لوله مترافق شدید وکورتیلی رعدلر وقوعه کلور . یاغفور موسمنک تکرار عودتی بعض سیلرک حدوشه سبب اولور ایسهده هیج بر مجرا یوقدرکه تماماً برسنه ظرفنده جریانی محافظه ایتش اولسون . بعض کره بریالنده ایکی اوچ سنه متماداً قوراقلق دوام ایدر و بو آفت خسته لاق و قحطایله مترافق اولور . عربستانده بین العرب طاعون خسته لغنک اراضی مبارکه یه کیرمدیکی حتمنده بر روایت دوران ایتمکدهدر .

عربستانده وزان اولان روز کارلر میاننده بادسموم دنیا لان خمسین روز کاری مدعی فلا کتار مسبب اولدینی ایچون اهالینک خوف و خشیتنی موجب اولمدهدر . بادسموم چولده سیاحت ایدنلر ایچون پک تهلیکلی واولدیریجی بر حادثه تشکیل ایدر . باد سمومدن اک زیاده قورقولان آنک کتوردیکی شدید وبوغوجی حرارتیه تشکیل ایتدیککی قوم کردابلریدر . چولده کیدن کاروان خمسین فورطنه سنی ایلک علامندن طانیه یلور :

سما افقده قرمز مسی بر رنک کسب ایدر بعده یاواش یاواش مورومسی اسمر بر رنک آلور ، کونش شعاعلندن مجرد ایدرک خونین وطونق کورینور . هواده قالقان غایت ایجبه قوملر

روزگار ایله صاوریلوب طبق دگزده فورطنه لی هواده حاصل اولان کپوکار کی بر شکل کسب ایلر . ایشته اولوقت سرغته قاجق لازمدر . چونکه در حال خمین و بادسموم دنیلان روزگار ظهور ایلر . چول طالعه نور سیاح بوغیلور کی اولور . قارنی صیقیلور کوزلری قانلور ، دوداقلری قورور ویانار . بعضاً دوهلر حدتلی حدتلی قوشارلر و بعضاً اوزون بویونلری قومده کیزلیهرک توقف ایدرلر .

چوانه بعضاً کاروانلر قیلارک قوتی محارنده سپرنه رک هوا سکونت بولونجه یه قدر بکله یه رک بو آفتدن خلاص اولورلر .

چول سفرلرنده ، عربستان سیاحتلرنده انسانلارک تهاکه سی یالکنز بوبادسموم دکلدر . اثنای سفرده علی الا کثر تصادف اولنان صوسزاق ، صویک فقدانیه بیوک بردشمندر . بوکامصاب اولنلر پک ظالمانه بر عقوبته گرفتار اولورلر .

کاربانلرک یکانه امدادینه یتشان طوزلو و آجی صوینی حاوی اولان قبولدر . شاید بوقیولرک صوینی هر هانکی بر سببه قورور یاخود چکلمش اولور ایسه ایشته اولوقت کاربان خلقنک هلاکی مقرردر .

عنه دن حابه دوغرو عربستان شبه جزیره سنک شمالنده واقع چول طریقیه کیدن فرانسر سیاحی ایله قلاغوزی مذکور چوانه بروقه غریبه یه تصادف ایتدکلری سیاحتنامه سنده یازمشدر ، سیاح مومی الیه ایله قلاغوزی یولده کیدرلرکن بر آدمک کنیدیلرینه طوغری کادیکنی مشاهده ایدرنر . مرقومک وجهنده عظیم یأس

و کدره دلالت ایدر آثار و علائم موجود ایدی و شو سوزلی سویلدی : « بن کره ارضه اء بد بخت آدم، شوتیهك آردنده برکاربان خلقی کال رنج و مشقتله هلاک اولدی . سزك ایچون ممکن ایسه کلسکز بکا یاردیم ایدیکز » شممدی بوراده سیاحك سوزنی دیکله یلم : فلاکت زده سوزنی بتوردیکسنده بتون بر سوری خلق مشاهده اولندی که یکریمی قدر خدام و ۱۰۰ قدر دوددن و ۱۲ : ۱۵ یاشارنده ۱۰۰ قدر قیزلردن عبارت برمنظره دهشت نمون ایدی .

بونلر تضرع و نیاز وضعیتینده یره یا تمشلر و کوزل چهره لرنده علائم اکدار نمایان اولمقده ایدی . کوزلی اطرافنده بریکمش اولان کوزیاشاری دوچار اولدقلى یأس و نومیدی کوستریور ایدی . بعضیلر دخراش بر صورتده ایکلیور دیکر لریده صاچلرینی یولوب قارینلری تضییق ایدیورلر ایدی . بوفلاکت زده گروهك بو حال اسف اشتاله دوچار اولیشی شدت عطشیدن و موجود قیونك تفسخ ایدن صوینك مسموم اولسندن ایلری کلمش ایدی . بونی چاره لك بالطبع موتك الك شدتلی، الك دهشتلی صولتیه هلاک اولملری مقرر ایدی .

جزیره العربك ژئولوژی تشکیلاتی ده صورت مکمله ده تدقیق اولنه مامش و پك جزئی قسمنده بر نتیجه یه دسترس اولنه بیله جك صورتده تشکیلاتی حقننده اجرای کشفیات ایدیلشدر . بناء علیه شبهه جزیرهك تشکیل معادنیه متعلق اوصافك برنجیلرینی حائر اولدینی قبول اولنه بیلور .

بوقطعه، از جاه سینا شبه جزیره سنک و سطلنده و تهاوده
ساحله قریب مرتفع طاغار کبی برچوق غرائیثیک سلسله لوله
مملودر .

عربستانده اکثریا بارزینیک اراضی ایله غرائیثیک یگدیگریله
اختلاط ایتمشدر . یمن طاغارنده اولدینی کبی بعضاً بازالت
فیسورلره منقسمدر، عرب کورفرزندن ترفع ایدن انجورلرده کی
طاغار برنجی صره یی تشکیل ایتک اوزره کشیف فالیکر طبقه لرندن
متشکل اولوب دگزندن تباعد ایلدکجه شیست والحاصل غرائیت
طبقه لرینه تحول ایدر .

جده حوالیستده ارتفاعلری نادر آدرت بشوز قدیمی تجاوز ایدن
منحط تپه لر کاملاً فالیکریدر فقط براز صکره برنوع صرت ساقی به
تحول ایدر. مکدک شرفنده وجبل نور جوارنده اصل غرائیت
ابتدا ایدر. مکیه براییکی ساعت مسافدهده وجده جوارنده غایت
اعلا مرمر اخراج اولنور بر طبقه موجود ایدی و حرم شریفک
قالدرملری بومرمرله تفریش اولمش ایدی .

عین عمده یشیل و قرمز ی پورفر دخی اخراج اولنور ایدی.
عمان قطعه سی کاملاً وکال مهارتله تدقیق ایدن وهلستد مسقط
شهرینی محیط اولان و ۲۰۰۰۰ مترویه قدر ترفع ایدن طاغارده
شیست مقاسه و آروداز طبقه لری کشف ایتمشدر .

موساندوم برونی جوارنده واقع بازالت قیالری اراضی
ثانییه متاسق اولوب دگزده طوغری حقیقتیلر تشکیل ایتمشدر.
بوایالت دخیلنده اجرای تدقیقات ایدنلر نه آلتونه ونیده کوشه

تصادف ایتما مشلر ووه لستد غایت زنکین و کوشله قاریشیق
قورشون طمارلرینه راست کلش ایسه ده نمقدار کموش اولدیفی
ا کلایه مامشدر .

باقر معدنلری چوقدر . حتی مومی الیه سیاح بر چوقلری
زیارت ایتشد . از جمله سعه - زده طریقنده و جبل احضرك
براز اوته سنده اولان معادنن عربلر ایشتمکده درلر .

یمک شمالنده و سعه جهتلرنده بر نوع قابل انکسار دمیر
اخراج اولمقده در .

«آرتهمیدور» اثرنده یمندن بحث ایتدیکی ائنده شو سوزلری
سویلشد : خطه یمانیه ده آلتون معدنلری کثیردر . بوراده
بولنان آلتون ذرات حالنده اولیوب تصفیه احتیاج کوسترمیان
جبلر حالنده در . حبات ایچنده چکردک وجوز قدر اولنلریده
واردر .

بو آلتون جبلرینی قیمتدار طلشلرله ایله که کپروب بیله زیک
وقلاده شکننده زینت مقامنده استعمال ایدرلر .

التونی قومشولرینه غایت اوجوز ساتارلر ایدی . بر قسم باقر
مقابلنده اوج قسم آلتون ، بر قسم دمیر مقابلنده ایکی قسم التون
و بر قسم کوشه مقابل اون قسم التون ویرلر ایدی . آلتونک
بو قدر اوجوزلغی ایشلمسینی بیلمدکلرندن منبعث ایدی .

هر قدر قسم اعظمی حیات نباتییه غیر مساعد اقلیم و طویراغی
شامل اولان عربستان اقلیمک قورقلغی نشو و نمایه غیر صالح
تاریخ اسلام : ۴

ایسه ده بعضی مواقعنده، علی الخصوص بر چوق واحه لرده خصوصی
جابه نباتیه فوق العاده محافظه حیات اتمکده در .

یمن قطعه سنک بر چوق زمانلر غیر معلوم اولان نباتاتندن
اوله رق قورسقال نام سیاح اوتوز جنس نباتدن یکی بر قوللکسیون
ترتیب ایتیش و بر چوق فصیله لکده تصنیفنده متردد بولندیغندن
بونلری یکی قوللکسیونندن خارج بر اقمه مجبور اولمش دی.

فصیله حیزرانیه منسوب نباتات آنجق بعضی نواحیه
منحصردر . یمنک ابنیه لری بر نوع قامیش ایله مستورددر، بوقامیش
رطوبتلی اولان یرلرده نشوونما بولور . عربستان کورفزینک
سواحنده یتیش بر نوع قابل انخنا اینجه سازلردن اهالی غایت ماهرانه
حصیر اوررلرکه بومعمولات تجارت خارجیه نک مهم بر شعبه سی
تشکیل ایدر .

بوندن بشقه سویش حوالیسنده یتیش یکر می قدم ارتقاغنده بر
جنس قامیش عرب کیمار یله یمنه نقل وسوق اولنور و بوراده
حانه لک ایچ قاپلامه لری انشاسنده قوللانیلور . عصر لردنبری
عربستانده زرع اولمان و عربلرک اثنای فتوحاتنده بر لیکه
کتور یله رک اوروپالیلار عننده غایت مقبول و قیمتدار بر نبات
اولان شکر قامیشی اقلیمک مساعدده سی سببیه اوروپاده دخی
زرع اولمقده در . سبلیا، قلابریا و اسپانیاده ترلاری ترین ایدر .
آمریقانک کشفندن صکره بوقیمتلی محصولک زرعی فوق العاده بر
انکشاف حاصل ایتشدر .

غشاء هندی و سنامکی و امثالی نباتات طبیعه اقلیمک شدتنه

وساری خسته لقلره قارشى مؤثر علاج تشكيل ايدردى . غشاء
هندىٔ اسودى عربستان طيبلىرى قولرايه قارشى الك مؤثر علاج
اولمق اوزره استعمال ايدرلر .

سنامكينك اصل زراعت اولندينى محل ابو عريش وجواريدر .
عربلر بونى طويلايوب مكده وجده صاتار . واورالردن بحر
سفيد ليمانلرينه كتوريلوب اوروپايه سوق ايدلمكده در .

اوروپاده باغچه لر مزده يتيشان بر جوق ميوه آغاجلرى
عربستانده يرلى آغاجلر در . الماء ، آرمود ، شفتالى ، زيتون ، بادم ،
نار وسائره صولاق باغچه لرده يتشديريلور .

عربلر يكانه غداسى اولان خرما اغاجلرينك وطنى
عربستاندر . عربستانده خرمانك نوعى وجنسى چوقدر . حتى
عرب مورخلرينك روايتنه باقيلورسه حجازده ۱۳۰ درلوسى
واردر .

مكه پلسنكى دنيلان ماده يى حاصل ايدن آغاجلر يمنده وبعضاً
حجازده زرع ايديلور . بواغاجك ارتفاعى ۱۲:۱۷ قدم اولوب
كتوكى دوز وقبوغى اينجه در . يازه طوغرى شق ايديله رك اورادن
آقان مايه كمال دقتله طويلانور .

قهوه آغاجنه كلنجه بونك محصولى بحراحر تجارتك برنجى
صنفي تشكيل ايدر . حبشستاندن يمنه نقل اولنان قهوه آغاجى
بعدها يمنك يرلى آغاجلرى حالى آلمشدر . قهوه آغاجى هر نه
قدر عربستان جنوبيك يوكسك موقعلر نده يتشديريلور ايسه ده
عين زمانده رطوبت وسرينلكى ده آرزو ايدر . عربلر بونك

ایچون قهوه لیکارک جوارینه دیگر اغاجار غرس ایدرک بونلرک
کولکه سی قهوه اغاجارینه سرینلک اعطا ایدر .

قهوه آغاجی بعضاً ۱۲ : ۱۳ قدم ارتقا عنده اولوب دالری
الاستیک ایدر . قبوغی سرت و برنوع بیاضمی رنگی حائزدر .
چیچک لری یاسمن چیچک نه مشابهدر ، غایت لطیف بر رانجه نشر
ایدر .

چیچک لری دو کولده میوه سی باشلار ، اولاً یشیل و مؤخر آ
قرمزی اولور . برقبوقده ایکی دانه بولنوب وسنه ده اوچ دفعه
حصاد ایدیلور ، بعضاً برقهوه آغاجی اوزرنده هم پیچک و همده
میوه سی برلکده کوریلور .

برنجی حصاد موسمی مایس آیدر که بو حصادده برنجی نوع
قهوه حاصل اولور .

قهوه ، آغاجی اولاً سیلکیلوب بعد کونشده قوریدیلور .
آغیر بر جسم ایله دانه سی قبوغندن ایریلدقن صکره بازاره
چیقاریلور .

ایوقهوه نلک دانه لری کوچک و یوارلاقدر . پیاسه ده غایت
یوکسک فیثاته صاتیلور .

بغدا ، آرپه ، مصر ، دورا عربستانک نواحی منتهی
ستر واحاطه ایشلردر .

نجدک صیجاقلنی وقوراققلنی حسیله برنج زراعتنه رغبت
یوقدر . عماندن ، یمن والحسادن کلور .

عربستانک حیواناتی میاننده نه ظرافت و نزا کتیه جیلان

ونه ده صدای دلخراشیه چاقال ونه قیزغین قوملرده یمورطه سنی ایصیده رق یاورى چیقاران دوه قوشی نظر دقته آلمغه شایان دکدرلر .

ایصمنز وخالى چوللرک بومردمکریز سکافی جنس بشردن فرار ایله منزوی یاشامنی سودکلرندن دها طوغریسی انسانلرک مکروفریبندن قورقدکلرندن دائماً آدم اوغلارینه یاقلاشماز وپک نادر اوله رق کاربانلره وسیاحلره ، آز مدت کورینه بیلورلر . عربلرک رفیق شفیق ایکی حیوان واردرکه بونلرک اک مکمل واصلیل نوعنک وطنی عربستاندر . بونکون عربستانده بو ایکی صنف حیوان موجود اولماسه هیچ بر جهتی مسکون ومعمور اولماز ایدی .

ایشته بو حیوانلر آت ایله دوه در . عربستانده دوه نک مختلف نوعلری اولوب آیری اسملرله یاد اولنورلر . دوه جنسنک کشرتی ومتعدد انواعی جهتیله نجد قطعه سی غایت زنکیندر . هیچ بر محله نجد قدردوه بولماز . بوندن طولانی نجد قطعه سنه «ام الابل» نامی ویرلمشدر . سوریه ایله حجاز ویمن بو خصوصده نجددن کیریده قالورلر .

ایکی . اوچیوز اوقه یوک کتورمک ، آچلغه و صوسزلغه تحمل ایتمک ، چولده بلا پروا حرکت ایتمک کبی خصوصاتده دوه بارکیه دخی تقوق ایدر . بوکا بناء دوه یه چول کیمسی دخی دینلشمشدر . دوه قطع مسافه ده دخی اهمیت مخصوصه نی حائردر ، کونشک عمودی شعاعی تحتنده مثلاً حلبدن بصره یه وفرات ساحلارندن

هندستان حدودینه قدر کبدر و آندیفنی تمکینلی خطوه ایله یورغو نلق
حس ایتمز و درت بش کون هیچ صو ایچمکمزین یوریه بیلور.
دومک سیر و حرکتی عادی اولمائه برابر مصرده هجین
و عربستانده دلول اسماریله یاد اولنان ضعیف و نازک جنسی سرعت
سیرده امثالهمز بر حیواندر. نچدک هجینلری و عموماً دلوللری
مشهوردر.

تراکت، ظرافت بدن و سرعت سیر ایله متصف اولان عرب
آتلری جنسیت و اصالت جهتیله دنیاده برنجی درجهده
صاییلور. بدویار اصیل اوله رق بش جنس آت تعداد ایدرر.
عربستانک نجدی قیصر اقلری دنیانک هر برنده مقبول و معتبر اولوب
یوزلرجه لیرا قیمتی حائر درلر.

قبل الاسلام عربلرک تاریخی

عربستان قطعہ سنک متشکل اولدیغی اراضی. اها لسنک طرز حیاتی تحدید ایتدیکی وبوطرز حیاتک مناسبات اجتماعیه اوزرنده تأثیری اولدیغی شبهه سزدر.

عین حکومتک اعضاسنی مملکتلرده توحید ایدن تشکلات سیاسیه یرینه چولده آقربالغک روابط صحیحہ سی قائم اولمشدر. اشبو روابط یالکیز اقربالغہ منحصر قالمیوب قبائل وعشایر شکلی آلدی. چول حیاتنک، بدویت عالمنک الجا آتی وینارنده کی رقابتی تولید ایدن محاربات ایچون مدافعه مشترکه احتیاجی قبائلی ترکیب ایدن اشخاصی بر شیخک اطرافنه جمع اولغہ مجبور ایلدی، بونک اوزرینه مرقوم شیخ سیاسی کسوه سنی اکتسایلش اولدی.

شیخ، حال صلحده حاکمدر، حین محاربهده ضابط و قومانداندر، اولقدر حکم ونفوذی مؤثر ایدیکه عائله مناسباتندن متولد بونفوذ مطلقیتک صوک درجه سنی ارائه ایدر ایدی،

توسع ومظفریت ساعتلری کلدیکی وقت عربلر رئیس لرینک امرینه مطیع ومنقاد اولورلردی. عربلر اوزون سیاحتلر وداخلی حربلریله ایمپراطور لقلرینک توسیعنه حاضر لشمشلر ایدی. تجارت خصوصنده شایان تعجب بر استعداد و ذکایه مالک اولان ومحیطی متحد ملتلردن عبارت اولان عربلر یک اسکی زمانلرده واسع بر قطعہ اراضی بی، لسانلرینی ترک ایتکمیزین وترجمانه

احتیاج کو سترمکمزین بلا پروا قطع ایدرلر ایدی . هالیس ساحلندن (قزل ایرمق) و دجله و قفقاس دن جنوبی عربستانک ساحلرینه قدر خلق برسان ایله متکلم و عین لغات ایله قونوشور یعنی سام قملایسنه منسوب ایدیلر .

بورامی شهه دن ازاده درکه شوبیلدیکمز خطه وسیعه تاریختک ادراک ایدمه مدیک عصرلرده یالکیز برجنس اهلایله مسکون دگل ایدی که صکره دن طبیعت و طرز معیشتلرینی تبدیل ایتش اولسونلر . سوریه او و اترنده زراعت ایتدی . بابل جوارنده اسکان ایلدی ، دنیانک اک قدیم و جیم شهرینی وجوده کتوردی . فنیکه ساحلارنده لیمانلر انشا وکیلر تأسیس ایلدی . عربستانده حیات بدویانه سنده دوام ایلدی . اشبو تحولات اتوغرافلر دن زیاده مورخارک دائره صلاحیتی داخلنده در .

اسلامدن اول عربلرک احوالنه دائر الده هیچ بر وثائق تاریخیه یوق کبدر . قرناً بعد قرن انتقال ایدن روایات و حکایات و قوجه قاری مصالیری ایسه عرب تاریخی یازمق ایچون براساس تشکیل ایدمه من .

قرآن کریم بوبیده بر رهبر اولور . جهالت زماننده ضبط تاریخ ایدنلر یوق دگل ایسه ده اصل تاریخ عرب اسلامیتدن صکره مکملاً ضبط و تحریر ایدلمشدر .

عربلرک ، هر مملکتک برچوق اساطیری ، حکایاتی ، تاریخی اولدینی کبی عربستانک ده برچوق وقایع و حادثاتی موجود اولمق لازمکیلر . بونلردن ، قرآن کریمک ناطق اولدینی اوزره ازمنه

تاریخیه دن مقدم بر طاقم قوملر و قبیله لره دوچار قهر و غضب
آلهی اوله رق محو و هلاک اولدقاری حکایاتی مشهوردر .
ایشته عاد و ثمود و قعه لری ؛ عربلر بیننده «عاد قدر اسکندر»
ضرب مثل بووقعه نك نه قدر قدیم اولدیغنه دلالت ایدر . لاتینلر
بیننده کی « دخل قدر اختیار » ضرب مثلنك عینیدر .

عاد قومنك پدر و رئیس اولان عاد تبلیل السنه دن براز صکره
جزیره العربك وسطنده کائن الاحقاف نام چولده یراشمش ایدی .
عاد بوراده غایت جسیم و محتمم بر شهر تأسیس ایلدی .

وفاتنده اوعلی شداد قبیله سی حکومتنه رئیس اولمش و حکم
و نفوذنی توسیع ایلش ایدی . شدادك احداث ایلدیکی غریبه لر
میاننده التوندن طوغه لری و آصمه باغچه سی ايله دکره شایان اولان
قصر جنت متال موجود ایدی . قصرك باغچه سنك میوه لری
و چیچک لری یا قوت و زمرددن اولوب آعاجلرک دالری اوزرنده
مصنوع اولان قوشلر طبیعیسندن فرقمز و غایت لطیف بر رایحه
نشر ایدر لر ایدی .

قدرت و عظمتنه مغرور اولان شداد ادعای الوهیته جرأت
ایدرک خلق طرفندن تقدیسی آرزو ایتش ایدی . فخر و عظمت
کبریآ مر قومی یاپدر دیغی مکلف سرایده بر ضربه ايله خاک هلاکه
سرمشدی .

قصر الآن صحرای احقافده موجود و فقط هر بر کوزآنی
کور مکدن عاجزدر .

بووقعه دنصکره حضر موت قطعه سنه هجرت ایدن قوم عاد

عبادت اصنامی اعتیاد ایتدکلرندن طرف حقندن هود علیه السلام
نبوتله قوم مرقومه کوندرلشدی .

هود علیه السلام قوم عادى طریق هدایتیه عودت ایتدیرماک
ایچون جوق چالشدی ، چبالادی ایسهده اول قوم ضاله بردرلو
سوز یکیره مامش ایدی .

فضله اوله رق نبی مشارالبهی ضربه قدر جرأت کوسترمشار
ایدی . براز صکره ظهور ایدن شدید برقوراقلق و بوکا مترافق
مدهش بر قحط غضب الهینک ظهورینی ارائه ایتمش ایدی .

بونک اوزرینه قوم عاد، بو آفات عظیمه دن خلاص اولمق ایچون
ایچلرندن بعضیلرینی کعبه مکرمه یه ایصال ایله استمداددن بشقه بر
چازه بوله مامشلر ایدی .

ایچلرندن التمش کشتی بالانتخاب مکبه کوندر دیلر . بوکروه مکروه
قبیله اشرافندن مرتاد و قیل اسمنده ایکی شخصک اداره سمنده
سوق اولتمش ایدی .

اول اثناده قطعه حجازیه ده معاویه نامنده بریمی اجرای
حکومت ایدیور ایدی ،

مرقوملر معاویه نک زدنیه واصل اولدقلرنده معاویه بونلر
حسن قبول کوسترمش و وظیفه لرنده موفق اولمق ایچون لازم
کلان تقدیساتک اجراسنه استحصال مساعدده طلبنه موافقت
ایتمشدر .

بونلر موقع مقدسه دخوله فرجه یاب اوله رق جناب حقندن
رحمت نیازنده بولتمشلردی .

اواناده ساده اوچ بلوط ظاهر اولمش ایدی . بریسی بیاض ،
ایکنجیسی قرمزی ، اوچنجیسی سیاه ایدی . درحال کوکدن بر
صدا ایشیدلدیکه اوده بونلردن بریسی انتخاب ایدیکز صداسی
ایدی .

عادیلردن « قیل » سیاهی انتخاب ایلدی ، چونکه سیاه بلوطک
دیگرلرندن دهها زیاده رحمت جبهلریله ملو اولدینی اعتقادنده
بولنیوردی . فقط مذکور بلوطده مدھش بر فورطنه ، شدید
ریح عاصف موجود اولمغله اوآنده بتون عادیلرک مساکنی
خاک ایله یکسان وانسانلرینی بیجان ایتشدیر .

لقمان اسمنده عاقل وحکیم برذات بر قاچ شا کردیله برابر
غضب الھیدن قورتیلهرق عادنانی نامیله برقبیلهنک ریاستنه یکمش
وبرچوق یاشامشدر . دیگر برقبیله دهها که بونک موجودیتیده
ظنیاتدن عبارت اولمیوب قرآن کریمده مذکوردر . اوده ثمود
نام قومدر . ثمودک احفادی اولان قوم مرقوم عربستانک طاشلق
قسمنده اسکان ایدرلردی وروزکاردن وفورطنه دن محفوظ اولمق
اوزره قیالرده اویدقنلری خانه ومسکنلرده اقامت ایلرلردی .

بو قومده طریق هدایتدن انحراف ایله ساخته معبودلره
وصنملره طاعنه باشلامشار ایدی . قوم عاده طرف حقدن حضرت
هود ارسال اولندینی کبی ثمود قومندهده صالح علیه السلام نبوتله
بعث بیورلمشدی .

حضرت صالح قومنه حقیقت یولنی کوسترمش وبونلری

دائرة صلاحه الموق ايچون بر چوق اوغراشمش ايسهده كار كر
تأثير اولمامشدر .

بركون قومي حضرت صالحدن معجزه طلبنده بولنشاردي .
مشارانليك امريله برقيسادن يوريلي بردوه چيقدينغي حالده ينه
اينامديلر وحتي دوه يني بيله ذبح ايلديلر . بونك اوزرينه دريای غضب
رباني جوش و خروشه كلهر ك نمود ديارنده مدعش برزلزه ظهور
ايتدي . طاغر يارلدي . بالمله نموديلر اولو اولهرق يوزي اوستنه
ضوپراغه دوشوب تلف اولدي . اسملري وملككتاري بالمله
مسلمانلر طرفندن لعنتله ايدلدي .

طسم وجديس قبيلهلري يمامهده ياشامشاردي . بوايكي قبيلهك
مشترك بر حكومتی وار ايدی . رئيس گاه برندن گاه ديكرندن
انتخاب اولنوردی . بنو طسمدن بر رئيس ، اعلان ايتك ايتديكي
مستبدانه بر قانون ايله بني جدیس كنجارندن بر نامزد انتخاب
حقني بخش ايدیور ایدی .

بومستبدانه حركت جدیس قومني ايقاظ و غفلتدن اوياندرديغندن ،
پرنس ومعتني پارلاق برضيافته دعوت ايتديلر :

ضيافت محلنده سوز براسكي ايدن جدیس يکيتاري اولجه
قوملرده صاقلادقلري سالاچاريني آلوب بني طسم قبيله سینه
هجوم ايتمشلر و هجومده نيران ايله معيتي خلقی كاملاً تلف
ايدلمشدر بونلرك بقاياسی ده يمن حکمدارلري طرفندن محو
ايدلدي [۸] .

[۸] جلال الدين سيوطي خالص وغير مخلوط ايتك قبائل عربي : عاد ، ثمود ،
عوامه ، آبل ، طسم ، جدیس ، عقيق ، جرهم ، و ابار نامبريله طغوزه تقسيم ايتمشدر
بونلرك جمله سينه ارام بن سام بن نوح عليه السلامه منتهمدرلر .

عربلرک یمنده تأسسی

ایلك حکمداران حمیره

بک اسکی زماندن تاحضرت محمد علیه الصلاة والسلام افندمرک
ظهورینه دکن باشلوجه اوچ قوم شبه جزیره نی بینلنده تقسیم
ایتمشلردی . بونلردن بریسی منشائی قحطاته قدر ایصال ایدر
ایدی . دیگرى، نسلنک حضرت اسماعیل بن ابراهیم علیهما السلامدن
کلدیکنی ادعا ایلر ایدی .

قحطاتک احفادی عربیه سعیده یاخود یمنده قلمشاروبوراده
شهرلر تأسیس وزراعتله اشتغال ایلشلردر .

اولاد اسماعیل حجازک طاشلق سمترینه ویاخود تهامه نك
غیر منبت اووالرینه، چوللرینه یاییله رق چادر آلتنده سوریلرینی
رعی ایدر وتجارته اشتغال ایلرلر ایدی . اشبواکی قبیله نك حرب
ویاتفاقلری قبل الاسلام عرب تاریخنك الك مهم وقایعنی تشکیل
ایدر ایدی .

اسماعیللرک ویا عربلرک برنجی ادعاسی قبائل عرب میاننده
اصالت ونجات صاحبی اوله رق طانمش اولمایدیر . بونلر فی الحقیقه
یمن عربلرینك تعبیر صحیح ایله یقطان احفادینك الك قدیم برعائله سنی
تشکیل ایدرلر .

حضرت اسماعیل علیه السلام یقطان قبیله سنی ایله پیدای

صهریت ایتدیکندن مشار الیهک نسلنه مستعربه عربلری دیرلر
بوخالده بونلر ایله شبه جزیرهک ازمئه قدیمه عاڈاولان تاریخنه
باشلامق لازمدر . یمک تشکیلات سیاسیه سنه دائر یونان قدیم آثارندن
بعض معلومات آرایه جغز. آنلرک بو خصوصه دائر بزه بر اقدقلری
تفصیلات دائما متخالفدر. آرتوستن دیورکه : وراثت تحت
بابدن اولاده انتقال ایتیوب حکمدارک وقوع وفاتنده کبار عائلهلر
یینده برنجی تولد ایدن چوجق سلطنته خلف اولور ایدی .

حادثه وفات وقوعنده کبار عائلهلر میاننده حامل اولان
بالجه قدیملر تعداد ایدیلور ایدی . ایلک تولد ایدن چوجقی
خبر ویرمک ایچون بوقادینلرک زردینه محافظلر تعیین قلمور ایدی .
چوجق طوغدقدن صکره تخته لایق اولدینی وجهله تربیه
ایدیلهرک حاضر لنور ایدی . آغا نارشیده کوره ایسه مملکت عین عائلهیه
منسوب حکمدارلر ایله اداره اولنور ایدی . بونلرک حکم و نفوذلری
مطلقیت دائره سنده جاری اولور ایدی .

آنلره سر ایدن چیقمهغه مساعده اولنمز ایدی . شاید سر ایلرندن
تباعد ایدرلر سه عموماً اهلینک تقبیح و تحقیرینه هدف اولورلر
و بوده اسکی برکاهنک امریله وقوعه کلور ایدی .

مورخین مشهوره نک روایتنه نظراً قحطانک اوغلی یاردب
اولاد و متعلقاتی ایله خطه یمانیه ده توطن ولسان عربی ایلک دفعه
اوله رق تکلم ایشدر . بونک اوغلی اولان یاشوب سبا ایله کسب
صهریت ایلدیکندن خاندان قرالینک حقیقه مؤسسی عداو لنور .
سباء شهرینی ده بنا ایتدی ، تبعه سی دخی سبائییه اسمیله ایلک

دفعه اوله رق طانیندی . سبائک برچوق اولادی اولمش ایدی
فقط عرب تاریخنده مهم رول ایفا ایدن ایکسیسیدر، بولرده: حمیر
ایله قهلاندر .

یمنده یرلشمش اولان سبائک بالجه اولادی ایله حکومت عظیم ادعاه
بولنان حمیرک اوغلارینک ادعالری حسیبله بعض ملئارک وعلی الخصوص
یونانیارک سبائن وحمیریت کله لرینی مترادف کبی قبول ایتدکلی
کوریلور .

حمیریلر دائره نفوذ و حکومتلرینی اکثریا سبائیلرله مسکون
اولان ممالکه توسیع ایتلرینک، ملل سائرئک بوللری حمیریلر دییه
تسمیه ایتلرینه سبب اولمسی وارد خاطر اولمقده در .

حمیرک وفاتیله تخت منازعاتی باش کوستردی و بوجهه ایمراطورلق
ایکی یه بولوندی . بریمی سباء دیکلری حضر موتده ظفار حکومتی
ایدی، حمزه اصفهانی قولنججه بوایکی حکومتک زمام اداره سی یکیدن
حارث الرائشک النده یرلشمسی ایچون تمام اون بش بطن کچمشدر .
بوللردن تخت حکمرانیده بولنانلر : واصل بن حمیر ، الثقساق
بن واصل ، عمرو بن بازان ، نعمان بن جعفر ، احماح بن
نعمان ، شداد بن عاد ، وقرنداشی لقمان بن عاد وایکنجی برادری
دهو شداد بن عاددر .

دهو شدادک اوغلی حارث الرائش تسمیه اولمش ایدی . بونام
کندیسنه سفرلرده طوپلادیغی ثروت سببیله ویرلش ایدی . روایت
کوره آذربایجان اهالیسنه هجوم ایتمش وفتوحاتی هنده قدر توسیع
ایلش ایدی .

بو حالد كندیسی برنجی دفعه اوله رق طوبا عنواتی اخذ
ایلدی که مؤخر آیمین قبالری ده بونامی محافظه ایلمشدر .
ابوالفدا حارثه خلف اوله رق ذوالقرنینی ذکر ایدیور .
بو ذوالقرنین حکایه غریبه سی عربلر ییئنده پک زیاده شهرت
آلمشدر .

« ذوالقرنین » اسمی ایله مسمی اولان پرنسی شریقون اسکندر
کبیر ایله قاریشدیر مق ایستلر و بوذاتک فتوحات عظیمه سی ظلماته
قدر توسیع ایتدیکنی ادعا ایدرلر . قرآن کریمده مذکور اولان
ذوالقرنین بالطبع شخص مرقوم اولماق لازم کایر .

مع مافیه حمزه ونویری بوکادائر اصلا بیان مطالعه ایتمشدر
وحارثک خلفنک ذوالقرنین اولدیغی قبول ایتمشدر . موخی الهمایه
نظراً حارثک خلفی ذوالمنار عنواتی حائر اولان ابرهه اوله جقدر .
بوذات اردوسنی انریقا قطعه سنه سوق وچولده برطاقم اشارتار
وضع ایلدی . بونک اوغلی آفریقس بن ابرهه فتوحاتی تاجر محیط
ساحلنه قدر توسیع و بربریلری تحت اطاعته ادخال وکندی اسمنه
نسبتله افریقیه دینلان شهری انشا ایشدر .

وفاتنده برادری العید بن ابرهه حکمدارلغه کچدی و ذوالاظهر
نامی ایله ده موسوم ایدی . بوکایغمه فاتحی نظریله باقیلور . صکر داری
حکومته عاصی اولان تبعه سی تختی حداد بن شرحبیه ویرمشدر .
بوذات برچوق قانلی محاربه لردن صکره قرالیه صاحب اولمشدر .
حدادک قیزی اولان بالقیس نام ملکه سبایه عربلر حضرت
سلیمان بن داودک فاملیاسی نظریله باقارلر .

اکثر مورخاں مشهور سد مآربی اشبو ملکهٔ سبایه عطف
واسناد ایتشاردرکه سد مزبورک انهدامی بین العرب مبدأ تاریخ
اوله رق استعمال اولمش ایدی .

حزۃ اصفهانی دیورکه : بعضارینک بیاننه کوره بلقیس حکمدار
اولنجه سباده کی آریم دینلان سدی بنا ایتدی بعضلرده بوکا اعتراض
ایله سده انشاسنی عادک ایکننجی اوغلی لقماندا سناد ایتدیلا و مرور
زمان سدی تخریب ایدرک بلقیسک حکمدار لغنده مشارالیه اطرفندن
تعمیر اولندیغنی ادعا ایلدیلر . « بلقیسک وفاتندن صکره عموجه سی
« یاراش » تحت یمانیه یه حقیقدی که بوکا ناصر النیام اسمی ویرلشد .
بوذات مغریلاره قارشى بیوک سفرلره تشبث ایلدی و هیچ کسه نکه
موفق اوله مدینغی عظیم بر وادی یه طوغری ایارولمش ایدی .
ناصر بوراده غایت عمیق و روزکارایله متحرک قوم تپهلرینه تصادف
ایلدیکه کچمک ممکنسر ایدی . روزکار قوم مارک برازنی اوزاقلاشدیر .
دیغنده ضابطانندن بریسمنه براز عسکرله کچیدک معاینه سنی امر
ایتمش ایدی . حالبوکه بونلرک عودتنی بکلمک بیهوده اولمش ایدی .
زیرا عسکرک کافه سی هلاک اولدی . وعودتلرندن نومید اولان
حکمدار ، وادینک نهایتنده کی برقیبا اوزرینه طونجیدن برهیکل رکزینی
امر ایتدی و هیکلک قارنی اوزرینه خط حمیری ایله شو جمله لری
یازدیرمش ایدی :

« آل حمیردن النیام شو هیکلکی انشا ایتدردی که شو کله لری
او قومغه غیرت ایدیکنز : زیاده اوزاقلره کیتیمک ، عودت مشکل
واولوم محققدر . »

یاراش د نصکره سلطنت حمیره یاراش ابو قریب نام ذاتہ انتقال
ایلدی که بوده (آفریقس) ک اوغلی در. بوکا برخسته لق سبیلہ
عارض اولان صارصنتی سبیلہ تیرک لقی ده ویرلمش ایدی. نویرینک
قولنه کوره یاراش عجمارک حکمدار لرندن «دارا» ایله معاصر ایدی
اکا اطاعت و انقیاد ایچون یمن ایتدی و آتی متبوع طاییدی .

الحاصل یاراش حقنه پک چوق و اینانیلمیه حق اقبال و روایات
موجود در . چینہ کیدرکن سمرقندک آلتی اوستنه کتوردیکی
و موغولستان و افغانستان اوزرینہ حرکت ایلدیکنی مبالغہ لی صورتده
نقل و حکایہ ایدرلر . چین اوزرینہ حرکتده بر خیلی عسکری
و کندوسی برچولده صوسز نقدن هلاک اولمشاردی .

بونک خلفی اوغلی ابو مالک ایدی، پدرینک انتقامنی آلق
و مغلوبیتک آجیسنی چیقارمق ایچون استحضارنده بولنش ایدی.
بو ائشاده دیار مغربده غایت زنکیں زمرده معدنلرینک موجودیتی ده
اوکرشمش اولغله بونلره مالکیت حرص و طمعی چینیلر ایله محاربه
ایتمکی اونوتدیر هرق سمت مغربه طوغری یوریش ایدی حالبوکه
بولده وفات ایتدی .

ابوالفدایہ کوره ابو مالکک وفاتنه قریب اولاد قهلان تخت
و تاجی آل حمیردن ضبط و یمن عمران و عمرو نام ایکی برادر طرفندن
اداره اولمشدر بوا یکی قرن داش قهلان واسطه سیله اولاد سبادن درلر [*]

[*] یمن طوبالی جملة حمیر بن سبائک نسلندندرلر ، عمران ایله
اوغلی مزکیا مستثنا اوله رق عمر بن حارث بن عمرو القیس تالیه بن مازان
بن ازد اولادندندرلر ، امدی ازد ده قهلان نسلندندر .

بعض روایتہ نظر آ عمران ماہر بر فالجی ایدی و عمر و مؤذی القبا عنوانی
ایله معنون ایدی. بونام ایله یاد اولنمی هراقشام کیدیکی البسه سنی
یرتمی و بونی اکتسا ایدنلرله استخفاف ایلمی در. پارچه لدینی
البسه یی کندیسندن صکره هیچ کسه نک دخی کیمسنی آرزو ایتمز
غریب طبیعتلی بر کسنه ایدی. حمزه ایله نویری بوتبدل خانداندن
اصلا بحث ایتمیوب عبدالمالکه خلف اوله رق عقرانی کو سترمشدرکه
بونک سلطنتی بین العرب بروقه مشهوره و مهمه صاییلان سدنک
تاریخ انهدامنه مصادفدر .

سد بآربك انهدامندن صكره کی حكمداران یمانیه

جزء اصفهانی ونویری به كوره عقرانك خلفی الی اوج سنه سلطنت سورن ذوهیشان در .

بو حكمدار بعد المیلادیوز قرق تاریخارینه طوغری قعود ایتش ایدی. خلفی كوچك قرداشی طوبانك سلطنتی غایت قیمتدار بر تصادف تاریخی ارائه ایدر، زیرا مذکور حكمدار علیه الصلوة والسلام افندمنه اجداد معالی نژاد لرندر نضر بن كنانه ایه معاصر در . مومی الیهك تاریخ تولدی ۱۴۲ سنه میلادی سنه مصادف در .

سلطنت یمانیه ده طوبایه اوغلی فولیقارب خلف اولمشدی و بوده اوغلی ابوقریبی استخلاف ایلدی .

ازاد ابو قریب طوبانك حاكم ونفوذی اواقدر اعلا ایتش ایدی كه نه فلاكت انهدامدن اول ونده صكره هیچ بر حكمدار بونك درجه سنه وارم ماشدی .

ازاد طوپلادیغی جسیم اردولریله اسلافنه نصیب اولیان فتوحاته موفق اولمش ایدی. ذوهیشان تهاه بی استیلا واهالیسنی بهر مقتول ایچون نفوس باشنه یکر می دوه اعطاسنه مجبور ایلدی. بعده موصل طریقله آذربایجان اوزرینه توجه ایله قطعه مذکورده نی دائره اطاعته آلدی. بتون آسیا پرنساری عرب حكمدارینك دوستلغنی اکتسابه مسارعت ایتشاردی. از جمله هندستان حاکمی

ایلچی، مخصوص ایله مومی الیهک اتفاقنه طالب اولمشدی. بتون مأمورلر و مرخصلر ممالکک محصولات و معمولات نفیسه سندن مناسب هدايا تقدیمی تعهد ایتشلردی. کندیسنه تقدیم اولنان محصولات نفیسه دن ممنون اولان ازاد بونلری حاصل ایدن ممالیکی ضبط ایتمه که قرار ویردی و بیک بایراق عسکرک باشنه کچهرک حرکت ایلدی که هر بایراقده بیک نفر موجود ایدی.

اشبو مهیب قوت ایله «ازاده ایرانی و ترکستانی قطع ایله تیت حدودنده اون ایکیکی کشیک برفرقه بی احتیاط اوله رق ترک، بعده شرقه طوغری حرکتیه دوام و سور چینی بالتجاوز سماوی ایمپراطورلننه داخل اولدی و بعده تاتارستان غربی و افغانستانی جیکینه رک هندستانه واصل اولمشدر. بورالرده غایت عظیم ثروت آکتساب و مواقع مهمه و معموره بی یغما و خراب ایدرک دوه لرله آلتون حزینه لرینی بالاستصحب مظفرآ و مقتنماً یمنه عودت ایلش ایدی. اشبو سفر مشهور تمام یدی سنه امتداد ایتش ایدی.

عربلر اشبو اسفار مشاق آوردن اوصانوب بیقدقلری جهتنه «ازاده» علیهنده ترتیب فساد قرار ویره رک پدرینک وفاتنه ممنون اولان اوغلی حسن اختلالک باشنه کچورمک ایسته دیلر ایسه حسن کمال نفرته بوتکلیفی رد ایتش و فقط ازادک حیاتی قورتارمغه موفق اوله مامشدی.

آنحق ازادک وفاتیه اختلاللر، نفاقلر باشلادی و خلفنک انتخابی مسئله سی مملکتی دوچار فساد ایلدی. طبری دیورکه ازاد ابوقریب ارتحالنده حسن، عمر،

زورا نامنده اوچ اولاد ترك ايتمش و بونلرك اوچيده تختيه جيقمق
ايچون غايت كنيج ياشيده بولممش ايديلر. لاهم عائنه سندن ربيعه بن نصر
بو قارغشه قادن بالاسنفاده حكومتى ضبط ايلدى. و تختيه قعودندن
برسنه مهور ايدر ايتمز كوردى كي بررؤيا بونى فوق العاده خوف
ودعشته دوچار ايتمش ايدى. رؤيا بوايدى: ارض تهماميه سادن
بر آتش دوشمش و بو آتش نقدر ذى حيات مخلوق وار ايسه
جمله حنى يقوب محو ايتمش ايدى. نومدهش رؤيان خوفه دوشن ربيعه
بر مشهور كاھنى جلب ايدرك رؤياني تعبير ايتديرمش ايدى. مرقوم
كاھن رؤياني كونك زننده حبشيدركلوب بزم ملكته صاحب اولد بقتير
ديه تعبير ايلدى.

بوندن تدعش ايدن ربيعه اولادلارنى عراقه كوندردى كه
بونلر غايت كوچك ياشده اولوب وفاتنده هنوز خيره ده ير اشمشلر
ايدى. يمن اهالي سى بونك يرينه از دك بيوك اوغلى حنى تختيه
اقعاد ايلشلدرد. مورخين سائر ربيعه بنى يمن حكمدارلى مياننده
تعداد ايتيورلر، مرقومت تماميه مملكته تصرف ايددمبوب قسماً
بر قاچ سنه قدر حكومتى اشغال ايتديكنه فائل اولمقده درلر.

حزّه اصفهانينك تدقيقاتنه نظراً ازادك وفاتندن ضولاني تحصل
ايدن اختلافاتى متعاقب خلوس ايدن حسن پديرينك قنللىرى
حقنده اجرأى تحقيقات ايله مجازات لازمهلرنى تعيين و تحديد
ايلدى ايسه ده برادري عمر ك ريسه تنده بونديغى بر عصيانده
بونك ده حياتنه خاتمه چكلمشدر.

مورخ مومی الیه بووقعه نك اردشيرك اوغلی شابور زمانده
یعنی تاریخ میلادك اوچنچی عصری نصفنده وقوعنی نتیجه تدقیقات
اوله رق بیان ایتشدرد .

صیق صیق قتالردن طوبالرك نفوذی کسب ضعف ایتش
ومملکت عظیم برانارشیه دوشمش ایدی ، بوجهته عمركدت
خلفی اسمارینی بیله محافظه یه مقتدر اوله مامشاردی . نویرینك
قولنجیه بونار حکمدار مقتولك اوغلاری اولوب دردی بردن
قرال عنواتی اخذ ایتشاردر ، بونار کعبه مکره مدن حجر الاسودی
نزع وصنعا یه نقل ایتك فکریله مهم برقوت ایله مکه اوزرینه
هوریمشلردی .

فهر بن مالک قوماسنده اولان اولاد کنانه محاربه یه اغاز ایله
بوناری دفع ایتدی وایچارندن اوچی مقتول بری اسیر اولوق
اوزره دوچار هزیمت ایلدی . برادرلرینك هلاکندن صکره
همشیره لری خلف اولمش ایسه سفاهت متما دیه سیله یمن عربلری
مرقومه یی ده اعدام ایلشلردر .

طوبا عنواتی اخذایدنلرك صوکنجیسی اولان طوبا چسنگ
اوغلی اولوب اوچنچی عصر میلادینك صوکن سینه لرندنه تحت
چیقمش ایدی . بوذات پدرندن موروث عصای حکمداری یی
انجق عمرو و خلفنك وفاتیه استحصال ایده بیلمش ایدی . بعض
مورخرلك قولنجیه بودا مذهبنك یمنه ادخالی بونك زمانه
مصادفدر . اجدادینك حجاز وسوریه حقنده اجرا آتی تقلیداً
فتوحات ارزوسنه دوشهرك بیوك اردولر احضار واولا مکه

اوزرینه یوریدی . فقط بوشهری کوردیکه چلاق طاغارا راسته
 صودن و نباتدن محروم بزموقعه مبدلدر . مکینه تعرضدن واز
 کچهرک مدینه اوزرینه حرکت ایلدی . اول وقت مدینه نك اسمی
 یثرب ایدی . بوشهر باغچه و خرماقلر ایله محاط ، هوایی لطیف
 بربله اولدیغدن اردوسنه توقف امری ویردی و اوغنی مدینه
 والیسی نصب ایله کنسیدیمی ایلرویه طوعمری یوریدی . طوبا
 عربستاندن خارج برسفرله مشغول ایکن مدینه ده کی اوغلی اندرین
 قتل ایدلش ایدی . بوخبر طویایه واصل اولدقدن قابنده شدتی
 برانتقام آرزوسی او یانقله همان یثرب اوزرینه یوریدی و بودغه
 شهری تملمدن ییقمغه عزم ونیت ایلش ایدی ،

مدینه و اطرافنده برطاقم موسوی قبیله نری موجود ایدی
 بونارک الک مهمملری بنی قریظه . بنی نضر و سائر در . بونار
 احتمال که تیتوس وادریان محارباتنده سوریه و ارض فلسطینی ترک
 ایله کلشار ایدی . بنی قریظه دن ایکی عالم ، شهری تهدید ایدن
 بدبخت طالعی تبدیله قرار ویرمشاردی ، مذکور موسویار طویایه
 شاید فکرنده اصرار ایتدیکی حالد هلاکی مقرر اولدیفنی اخطار
 ایتدکلرنده قرال : بونه دیمک . دیه اظهار ترد ایتش و مرقومار :
 چونکه خالق سماوات اولان معبود بو یثرب بلده سنی هر فناقدن
 محافظه ایدر و مسینه سریعاً اجرای مجازانده امهال ایتمز ، یقینه
 نسل قریشدن بر پیغمبر ذیشان بعث اولنه جقدر وانی مکدن کنندی
 قومی چیقاره جق بورایه کلوب اقامت ایله جکندن تکری تعالی
 کمال لطف و کریمندن بلده مزی محافظه ایده جک دیمشاردی .

موسیٰ علیہ السلامک عصاسیله اوروب صو اقتدینغی قیا

قرال بوسوزلری کمال دقتله استماع ایتدکن صکره مدینه
حقنده کی تصورندن فراغت ایتدی وبتون عسکریله برلکده بودا
مذهبنی قبول ایلدی .

ومارالذکر ایکی بهودی علماسی دیار یمنده برلکده بولمغه
مأمور ایدلدیلر . پک جزئی زمان صکره مکده برلکده
بولمشلردی .

قرال اوراده حزیل قبیله سندن برقاچ عربه راست کلش
ومرقوملر طوبایه خطاباً درون کعبه ده پک قیمتدار خزان
موجود اولدیغنی اخبار ایتمشلردی . بوندن مقصدلری طوبانی معیت
موجوده سیله هلاک ایتدرمکدن عبارت ایدی ، چونکه کعبه یه تعرض
ایدنلرک هلاک اولدیغنی بیلیورلر ایدی ،

بواخبار اوزرینه طوبانی قریظه عالماری ایله مشاوره ایتمکه
لزوم کورمش ایدی ، زیرا آرتق مرقومان طوبانک مشاور خاصی
زمره سندن معدود ایدیلر .

طوبا بومسئله یه دائر مشاورتیه مذاکره ایتدکده شویولده
جواب ویرمشلردی : « صاقین بوتحریکاته قولاق ویرمیکز ، آنلرک
مقصدلری سزی وعسکریکزی هلاکه سوق ایتمکدر . ارض
اوزرنده اویله بر موقع عالی دها بیلیمز که جناب حق آنی بووجهله
محافظه ایتمش اولسون . خزیلیرک سوزیله عمل ایتک محقق بر اولومه
قوشمقدر »

قرال — بومعبد مقدسه نه صورتله داخل اوله بیله جکم ؟
علمای یهود — بوشهرده اقامت ایدنلرک یایدقاریغی نه وقت

اجرا ایدر سه کز: یعنی محیطی طواف ایتک، اجرای حرمت ایتک، باشی تراش ایتک والحاصل اوراده مقیم اولنلرک اجرا ایلدکلی مراسم تعظیمیه یی ایفا ایلکله ممکندر. علمای یهودک بو ارشادات حقیقه سنه مفتون اولان طوبا مکبیه داخل وعین شروطی ایفا ایلدی و کندیسی اغفال ایتک ایستیان خزیل عربارینی ال وایاقلرینی قطع ایتدیرمک صورتیه اتلاف ایلدی و کعبه به بر ذی قیمت ناشدن اورتو اکسا ایلدکن صکره علمای بنی قریظه یی رفاقتنه آلهرق یمن دیارینه عودت ایلشدی.

یمنه عودتی حوادثی طویلده حمیریاز مملکتارینه تکرار دخوله مانع اولمق ایستدیلر و پدیرینک دینندن دوندیکی ایچون سرزده نشار. و تکبیرلرده بولندیار. طوبا ایسه بونلری یکی دینه دوندیرمکه چالیشیور ایدی. عاقبت مملکتده جاری اولان بر اصوله تبعیته قرار ویرلدی. حکایه به نظراً صنعایه قریب بر طاغده دائمی صورتده یانمقده اولان بر آتش موجود ایدی. بوکا قباحتی و جبار کیمسه لر تقرب ایدمه یوب در حال محو و احراق اولنورلر ایدی. بری لذمه اولانلره اصلاً ایراث ضرر ایتمز ایدی. معترضلر کندی پوطارینی و علمای یهود ایسه کتابلری آلهرق آتسه تقرب ایلدیلر بو نهایتکی نرک بلا مانع آلاوک اورتسمدن، متأثر اولمده دن مرور ایتدکلی حالده حمیریاز پوطاری ایله برابر محو و هلاک اولمشلار ایدی. ایشته بو خارقه معترضلرک طوبانک دینه دوندیرینه سبب اولمشدی. شرقیونک ادعایینه نظراً دین یهودک یمنه ادخالی بووجهله اولمشدر.

فقط بو مسئله ده براز خطا کوریاور . حبشیلرک فتحندن
اقدام یهودیلرکک یمنده موجودیتی غیر قابل اعتراضدر . بویه ایکی
یهود علماسنک تشویقیه تخت سلطنتده اولان بر حکمدارک یهودی
دینی قبول ایتسیله مذکور دینک یمنده دخولنی ادعا موافق عقل و حکمت
اوله من . ایشته بو کاکرار ویرمک کوچدر . طوباسمی یمن قرالربنه
ویریلان عمومی القابدر . عرب مورخارینک بو بایده کی تدقیقاتی
نقصان اولمق طبیعیدر . ژودائیزمک یمنده دخولنده باشلوجه ایکی
ظن و فکر موجوددر : برنجیسی احوالنی بیان و افاده ایتدیکمز
پرنس ، ایکنجیسی ازاد ابوقریب نام حکمدار واسطه سیله مذهب
مذبورک فرجه یاب دخول اولمیدر .

کتاب الحمایه مورخنک قولنجه طوبانک وفاتیله ولادت پیغمبری
اراسی ۲۰۰ سندهدر . بزم قبول ایتدیکمز فرضیات بو ایکی عصر
اراسی ۲۵۰ سنه تقدیر ایتمشدر . ولادت محمدیه ایله ابوقریبک
سلطنتی مابینی ایسه الاشاعیدن ۳۴۰ سندهدر . طوبا مکیه کلدیکی
وقت بترستلک بوراده چوقدنبری موجودایدی . بو حالده مورخین
مکده بترستلکک ایلک تأسنی عمر ابن الحویه اسناد ایدرلرکه
آزاد ابوقریبک تحته چیقدینی سنده مرقوم عمر مکده اجرای
سلطنت ایدردی . بو تقدیرجه طوبانک سرگذشتنی ازادک اخلافندن
بریسنه عطف واسناد ایتمک دها مناسبدر .

حزۃ اصفهانی یه کوره طوبایه عبد کلاک اوغلی مرتدخلف
اولمش ایسه ده ابوالفدا ایکیسنک اراسنه حارث بن عمروی ادخال
ایدر .

حارثك خلفي ايسه اوغلى واقيا ايدى، بوندن صكره يمن
حكمدارلنى الصباحك اوغلى ابرههك الله بكىدى .

مورخلر بو پرسك شجيع و بهادر اولديغنى و احباب معلوماتدن
بولنديغنى بيان ايتشلردر . حتى كشف استقبالده مهارت تامه صاحبي
بولنديغنى ادعا ايدرلر . عربستانك الكذى قدرت حكمدارلنى قبائل
حجازيه دن قريشك ايلنه كچه جكنى و بو قبيله دن حضرت محمد
عليه السلامك ظهور ايليه جكنى كشف ايلش ايدى .

مذكور حكمدار عجم پادشاهلردن شاپور ثانى ايله معاصر
ايدى كه ۳۱۰ تاريخنده تولد و ۳۸۰ تاريخنده وفات ايلشدر .

ابرهه يه صبحان بن الموريث خلف اولمش ايدى بونك يمنده
سلطنتى ايران شاهى برنجى يزديجرد ايله خلفي بهرامكورك زمان
حكمرانياريله معاصر ايدى . اشبو تصادف تاريخى ، صبحانك ايام
سلطنتك بشنچى عصر ميلادينك ايلك قرق سنه لرى يعنى ۴۰۰ : ۴۴۱
تاريخى اولديغنى افهام ايدر . سنه مرقومه ده ايكنچى يزديجرد بن
بهرامكور سرير سلطنته جلوس ايلشدى .

صبحان ابرهه صبحانه خلف اولمش ايدى . بوده يزديجرد
ثانى ايامنه معاصر اولوب ۱۵ سنه اجراى سلطنت ايتشدر . صباحك
خلفى عموجه زاده سى حسن بن عمرو ايدى .

حسن دن صكره زمام حكمرانينك حكمدار عايله سنه منسوبيتى
اولميان بر شخصك الله يكسى اسبابنه دائر تاريخلرده معلومات
يوقدر . حتى بعض مورخلر بو بختى سكوت ايله كيشدير مشلردر .
حسنك سوريه ده سياحتى اثناسنده مورخلرك ذو شناطير ديدكلارى

بر شخص تحتی ضبط ایدرك بتون شناعت وفضایحیه تلویت ایلش ایدی .

بوجد اخلاق حریف ، مملکتک کنج وحتى یوکسک عائلیه منسوب اولادینی صنعاده سراینه جلب و هوسات نفسانیه سنی اجرا ایتمکدن اوتانماز وچکنمزایدی . برکون حکمدار عائله سی ارکانندن کنج بر پرنس سراینه جلب ایدلمش ایدی . سبب جلبی اولجه تفرس ایتدیکی ایچون البسه سی آلتنده برخنچر صاقلامش ایدی . ظالم مرقوم اول کنج پرنسه دست تعرضی اوزاندینی صرهدده مرقومی برخنچر ضربه سیله حفرة ممانه ایصال و سر مقطوعنی بالقونه وضع ایلش و دوداقلری اراسنده برکوردان ربط ایتمش ایدی . زوربالرده کندی قربانلرینک مقهوریتنی کوستره ک ایچون بو رعلا مت و اشارت معتاده ایدی . محافظالر قبولری آچدقلری وقت پرنسک قرال موقعنده اوزانمش اولدینی حالده انتقامنی اعلان ایتدیکی کورلمش ایدی . بو حوادثک شیوعی اوزرینه عسکر و اهالی تجمع ایدرك کنج پرنسه « بو موقع عالییه سزدن مستحق کیمسه یوقدر . چونکه حکمدار قانندن سکز ، باخصوص بزی بویه جبار و ملوث برظالمدن خلاص ایتدیکز » دیهرک حکمدار لغنی اعلان ایتدیلر .

قبول عامه اوزرینه سریر سلطنت یمانییه قعود ایدن بوکنج پرنس ذونواس نامنی آلمش ایدی . حقیقهً صاحب لرینک کوزللیکی بو اسمه استحقاقنی کوستریوردی . ذونواسک هنکام جلوسنده کی جوش و خروش امت نظر دفته آلدیغی حالده بونک اسلافتدن پک زیاده مظهر موفقیت اوله جفی امید اولنیور ایدی . آنجق

یهودی مذهبی شدتله انزامده تعصب کو ستر مسی قریباً یمنده ظهور
ایدن فلاکتلرک منبعی اولمشدی .

ذونواس عیداه اسمنده برقتولیک راعینک اداره روحانیه سمده
قتولیک مذهبه سالک اولان نجران اهالیسنی یهودی دینی قبول
ایچون اجبار ایتمش و بویچاره لری یئبیدیل دین ایتلری و یاخود
اولومه حاضر لملاری بیننده تخیر ایلدی . و تهدید ایله ترک مذهبه
راضی اولمیان یکریمی بیک کشینی حفر ایتدیردیکی غایت درین
حندکرده احراق بالنار ایتمش ایدی . اشبو افعال وحشیانه دن
طولانی کندیسنه «امیر حفرة النار» قیزغین حندق امیری
اسمی ویرلمشدی . حکایات واقعه یه نظراً بو مظالمدن هر
نصاحه قورتیلان بر شخص قسطنطنیه سراینه بالالتیجا قرالدن اخذ
انتقامی رجا ایلدی . قسطنطنیه ده کی روما ایمراطوری حبش قرالنه
کیفیتی یازدی ، زیرا حبشیلر خرستیان دینی قبول ایتدکلی جهته
ایمراطورک توصیه سنی حسن تلقی ایده جکلری طبیعی ایدی .

حبش پرنسی ۳۰ بیک عسکری رؤسادن آریات نامنده
بریسنک قومانداسنه تودیع ایدرک آسیا ساحلنده یمن قطعه سمه
سوق وارسال ایلدی .

قوماندان آریات سلاح بدست اولان ذکورک ثلثی اعدام
ومملکتک کذا ثلثی تخریب وقادینلر و یاچوجقارک اوچده برخی
اسیر ایتک اوزره بر مرخصیت کامله پی حائر ایدی . حبش
قوماندانی عدنه قریب بر موقعه کلدکده بتون سفائن نقلیه سنی
احراق ایلدی . بوندن مقصدی ایسه اردوسنه یاغلبه ایتک و یاخود

اولمك فكرينى القا ايمك وعودت اميدىنى قلمبارندن چيقارمقدن عبارت برتدبير ايدى .

بعده عربلارك اوزرينه يوريدى، عدم اتحاددن كسب ضعف ايدن حكومت حميره نك عسكرى فرار و حكمدار ذونواس خلاصك عدم امكانى كورمكله آتتى دكزه طوغرى صالوب عازم دارقرار اولمشدر .

ذونواسك وقاتيله حميره ايمپراطورلخى ده ختامه ايرمشدر . حمزه اصفهانينك قولنججه ذونواس فارس حكمدارلرندن فيروز بن يزدجرد ثانى زمانده تخته چيقمش وايام سلطنتى ۴۵۸ : ۴۶۲ تاريخنه قدر امتداد ايلمشدر .

آرياتك مظفريتك نتايجى عموماً خطه يمانيه نك حبشه اطاعتى و خاندان حكمداريسنك تبدلى اولمشدى .

يمن قطعه سى برمدت حبش ايمپراطورى طرفندن مصدق مأموريت ايله غالبك يداقتدارنده اداره اولمش ايدى . آنجق اصلاً بررومن تبارك كوله سى ايكن ضابطان صره سته بولنان ابرهه اسمنده برىمى عسكرك برقسمنه استناداً اعلان عصيان و حبش جنراليله محاربه يه قيام ايلش ايدى . بواثناده بر كوله نك خفتجر زهرنا كيله آريات مقتول دوشمكله ابرهه بلارقيب يمن حكمدارلغى بالسهوله الله ايتمش اولدى ،

ابرهه حكمدار اولدقدن صكره نظر دقتنى تبعه سنك منسوب اولدينى مذاهبه عطف ايتمش ايدى . حج موسمى ورودايتدكده بتون خلق مكه مكرمه يه فوج فوج عزيمت ايدرلر ايدى . ايشته

بو کیفیت ابره نك انوف نخوتنه طوقونمغه كعبه محترمه بی نظر خلقدن اسقاط مقصدیله صنعاده غایت مكلف بر معبد انشا ایتدرمش ایدی. مذکور معبدده کی مزیّنات میاننده قبه یه معاق اولان بر نفیس اینجو طبق بر لامبه قدر بارلاق بر ضیا نثر ایلر ایدی. معبد ختام بولدقده هر كسك اعیاد دینه مراسمی مذکور معبدده ایفا ایتمی ایچون امرلر ویردی.

عربلر بوا مره اطاعت ایتدكن ماعدا حتی کلیسانك داخلی قصداً تلویث ایتشار ایدی که بوحال ابره نك صوك درجه ده تشدید غضبی موجب اولدی و كعبه مكرمه ده طاش طاش اوستنده بر اقامغه یمین ایلدی .

ابره ۴۰ بیك كشیلك جسیم بر اردونك قوماندانی بالذات المینه آله رق عظیم الجثّه بر فیله راكباً مكیه طوغری یوریدی . وسد راه اولق ایستیان تهامه اهالیسنی فراره مجبور ایدرك طائفه داخل واوراده نقدر حیوانات سور یاری وار ایسه جلدسنی ضبط ایلدی که بو حیوانلر میاننده ۲۰۰ دودده او ائنده مکره رئیس اولان عبدالمطلبك مالی ایدی .

بومدهش اردونك خبر ووردی اطرافه دهشت صالیدی کبی سکنه بیت مکره ده فوق العاده دوچار یأس وفتور ایتمش ایدی. زیرا مکّه لیدرك ابره یه قارشى چیقارده جقار ی عسکر ابره عسکر یله قابل قیاس درجه ده دکلدی . بناء علیه مدت مدیده مقاومت ایدیه میه جکدی .

عبدالمطلب طوغری ابره نك قرارگاهنه کتدی واول امرده

مرقوم، بونك عرض اطاعت ايتمك اوزره كلديكنى ظن ايدهر ك
حسن قبول كوسترمش ايدى. بعدد ايكيى آراسنده شو سوزلر
جريان ايدى، عبدالمطلب :

كليشمك سببى مالك اولديغى دوهلر مى سزدن طلب ايتمكدرك.
ايره — نچون مبيع نروتكيز ومطاف ملتكيز اولان معبدكيزك
تخليصنى طلب ايتيورسك؟

عبدالمطلب — بن دوهلرك صاحي يم، انلرى قورتارمق بكا دوشمر.
كعبه نك صاحي ايسه جناب اللهدر، آنى ده اوقايرسك . قريبا
محافظه اولمته جقدر.

كعبه مكرمه يه بر چوق حكمدارلر تعرضه جرائياب اولمشلر
ايسه ده هيچ بريسك پروژمى آرزولرى اوزره حصول
بوله مامشدز .

بوسه وزلردن صكره ايره عبدالمطلبك دوهلرني اعاده ايتمش
ايدى. مشار اليه دوهلرني مستصحباً عودت ايدهر ك همشهريلريله
برابراغه چيقدى وكعبه معظمه يي جناب حقك صون صمدانيسنه
ترك ايدى . وبرا ز صكره ايره وعسكرى مواقع مقدسه يه
تعرضك جزاسنى چكمشلردر .

ايره مكبه داخل اولمق اوزره فيل معلومك اوزرينه بندى
ايسه ده فيلى بر آديم ايلرى آتديرمق ممكن اوله مامش ايدى . هر
تقدر قوت صرف ايدلى ايسه ده يورومتك محال ايدى . سائر
جهتلره طوغرى يوريمك ايچون حيوانه يول ويرلدكده همان كمال
سرعتله كيتمك ايسه تر وهر درلو كعبه يه طوغرى يوريمز چوكر

ایدی . حیوان کویا که افندی سنک یقمق ایستدی بی بیت خدای
تقدیس ایلر ایدی . او ائنده سمایی بر قره بلوطدر قابلادی که
مذکور بلوط قیرلنغج قوشیدن دها کوچك میلونفرجه قوشلردن
ترکب ایلمش ایدی . بوقوشلر کومه کومه طویلانهرق ابره هاردوسنک
اوزینه کلدیله . هر قوشك آغزنده مرجك قدر برر طاش
وار ایدی . بونلر طاشلری ابره عسکرینک اوزینه براقیورلر
ایدی . طاشلر اودرجه شدتسقوط ایدرلردیکه هر بری بر عسکرک
تپهسنی دلوب وجودندن کدکدن صوکره اعماق زمینه صاپلانیور
ایدی . وهر بر طاشده هماننق شخصه احابت ایده چکی محررایدی .
اشبو مجازات الهی دن قورتیلانلر انشای عودتده هب
تلف اولمش ویا لکیز ابره کوچحال ایله صنایعودت ایده یلمش
ایسهده اوده غایت وخیم و اوزون سورن بر خسته اق سببیه
صنعاده وفات ایلمشدر . بو محاربیه فیل محاربیه سی و ابره ایله
معیتنده بولناشره صحاب فیل دیدکلری کبی بوسنه ی عام الفیل
وسنه الفیل اسمی ویرلمش و تا هجرت سنه سنک احداثه قدر
بین العرب مرعی و معتبر طوتیلیمشدی .

نبی آخر الزمان حضرت فیض عالم محمد علیه السلام بوسنه انچنده
کهواره زیب عالم شهود اولمش ایدی که تاریخ میلادک بشیوزیمش
برنجی سنه سنه مصادفدر . ابره سنک وفاتنده یقسوم و مسروق نام
ایکی اوغلاری تحت سلطنته وارث اولمشلر ایدی . بو ایکی برادرک
سفاغت و اسرافندن قطع النظر منشأ لرینک یبانهجی اولمش اکی زیاده
عربلرک جالب نفر تاری اولمش ایدی . یمک ایلک حکمدار عالم سنک

رؤسای خاندان قرالی به منسوب بر عائله نك صوك اولادی سیف بن
 ذویزن نامنده بریسی حکمدارانك، معاونتی نیاز واسترحام
 ایتك ایچون مأمور تعیین ایلدیلر. سیف بن ذویزن اولاقسطنطنیه
 ایمراطوری زردینه عزیمت ایلدیهده ایمراطور یهودی و پتیرستار
 ایچون خرستیانلر علیهنده حرکتی رد ایله جواب اعطا ایلدی .
 سیف مرقوم قسطنطنیه دن جواب یأس آلدقن صکره ابرانه
 کچوب سرای حکمداری به التجا ایتش ایدی، اولزمانده خسرو
 پرویز اقبالنك دوره قصه واسنده ایدی . مأمور یمن کنیدیسی
 غایت مزین اولان قبول سالوننده، اطرافنی بر طاقم ندماه
 و چالغیچار و پارلاق سیمالی جوارای ایله محاط اولدینی حالده بولش
 ایدی . خسروك باشنده کی التوندن وانواع ذی قیم مجوهرات ایله
 مرصع برافسر قیمتدار، ثقلتمدن ناشی آلتون زنجیر ایله طواونه
 تعلیق اولمش ایدی .

حکمدار، اول امرده سیفك رجاسنه قیدسزاق اظهار ایتدی
 و دیدیکه « بویله چپلاق مملکته کیدوب نه یاپه جغم؟ اوراده دوه دن
 وقویوندن بشقه نه کی ثروت بوله جغم؟ بزم ایالتلر مزده سور یارك
 حسابی یوقدر . »

بعده مستدعینك تطمین ایچون بیك التون و برقات البسه
 اعطاسنی اراده ایتدی. سیف دران ساعت خسروك بواحسنانی
 سرائك بغچه سنده کی اهالی به توزیع ایلش ایدی . بوحالی کورن
 خسرو سیفه خطاباً :

— نه یاپیورسك؟ بزم احسانمی اسراف ایده جکه شکایت
 ایتدیکك مضایقه ایچون حفظ ایتلی دکیسك .

دیش و بوسوز اوزرینه جواباً عرب مرخصی شو بولده مقابله بولمیشدر :

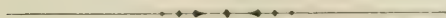
« فرساک آلتونی و کوشی بکانه کی معاونت ایدر . بزم طاغلامزک غباری یوکی معدنلردن متشککدر . روتک تزیادی احتیاطک تشددینی موجب اولدیغنی عربک دوشونمکده حق واردر . »

سیفک بوسوزلردن متأثر اولان خسرو اردولرینی طوپلادی ، واحراز بن کمخان قومانداسنده اوله رق یوله چیقاردی ؛ بووقعه میلاد عیسی نك التیوز برنجی سنه سنه مصادفدر .

عدن قرینده عسکرک قریه چیقادی محله فارس عسکرله مسروق طرفدارانی آراسنده وقوعبولان قانلی برمحاربده واحرازک آتدیغی براوق مسروقک سینه سنی دملکه مسروقیار مغلویت فاحشه یه گرفتار اولمشلردر .

مسروقک بویولده وفاتی ایله حبشارک یتیم سنه قدر عربستان جنوبیده دوام ایدن حاکمیتلری نهایت بولمشدر .

بوموفقیقیت اوزرینه صنعایه مالک اولان قوماندان مظفر شهره برقبوبایدیره رق فارس سنجاغی ، مذکور قپودن ا کیلمکسزین یمن پای تختنه دخول ایتمشدر . قطعه یمانیه یی علیه الصلاة والسلام افندمزک زمان فتحنه دکن برطاقم حکمدار وکیلاری طرفندن فارس نامه اداره ایتشاردی .

خطوط حمیریہ

حمیرلرک بازیلری فنیکه لیلردن آلمش ایسه ده شـکـلـجـه بعض
تبدلات و تغیراته اوغرامشدر. اصول کتابتاری کاه صاغدن صوله
وکاه صولدن صاغه طوغریدر. اسـکی کتابهلرده مناوبه یازلدیغی
کوریلور. ایتوپیا یازیسی ده خطوط حمیردن مأخوذدر .

حمیری خطوط ایله یازلمش کتابهلر موزۀ هایونده موجوددر .

ملوک یمانیه نك اسامی و تواریخی اراءه ایدر جدول بروجہ
آتیدر :

حمیر	قبل المیلاد	۳۸۱
واصل بن حمیر	«	۳۴۸
ساقسان بن واصل	«	۳۱۵
یافار بن ساقسان	«	۲۸۲
ذوریاش	«	۲۶۶
نعمان بن جعفر	«	۲۴۹
احماج بن نعمان	«	۲۱۶
شداد بن عاد	«	۱۸۳
لقمان بن عاد	«	۱۷۲
ذو شداد بن عاد	«	۱۶۱

۱۵۰	« حارث الرائش (برنجی طوبا)
۱۲۰	« ذوالقرنین
۹۰	« ذوالمنار
۶۰	« آفریقس بن ذوالمنار
۳۰	« ذوالآزار
۱	شرح حیل بعدالمیلاد
۳۰	« بلقیس
۴۰	« ناشر النیام (عموجہ سی)
۵۰	« شامار — یاراش
۷۵	« ابومالک
۹۵	« اقران
	ذوہیشان (کنانہ نک اوغلی)
۱۴۵	« نضرایلہ معاصر (۱۴۲ دن
۱۶۰	« طوبا (عقرانک ایکنجی اوغلی)
۱۹۰	« فولایقارب بن طوبا
	طوبا ازاد ابو قریب
۲۲۰	« (اردشیر بابک ایلہ معاصر)
	ازادک اوغلی حسن
۲۳۸	« (قرنداشی طرفندن مقتول)
	عمرو ذوالعوض (اردشیرک
۲۵۰	« اوغلی برنجی شاپور ایلہ معاصر)
	درت مشترک حکمدار لر (مالک)

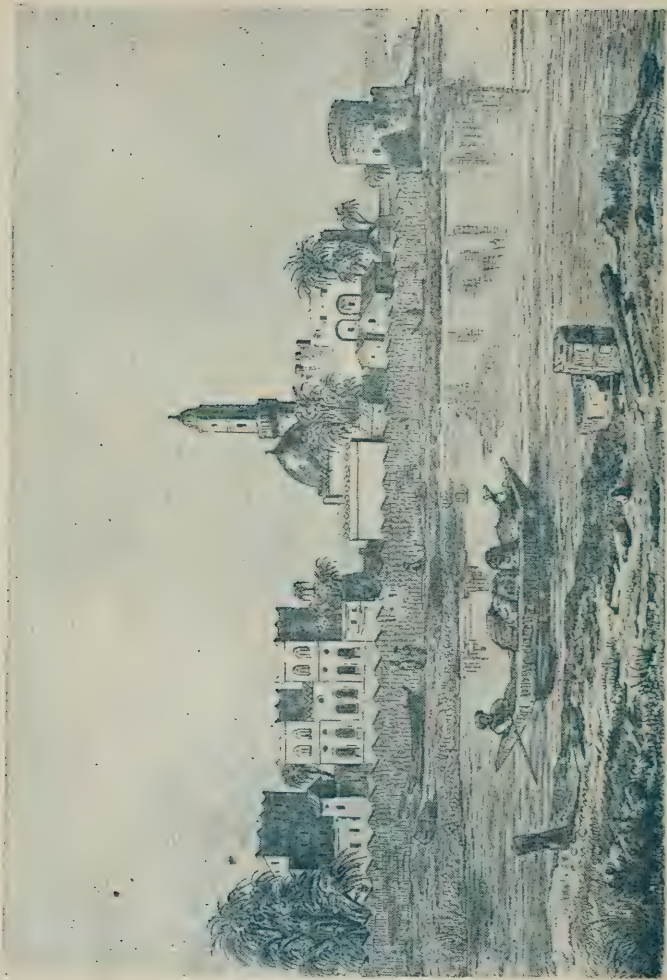
۲۷۲	« اوغلی فہر ایلہ معاصر)
	عمرو ذوالعوضک اوغلی
۲۷۳	« ابوالکلال
۲۹۷	« طوبا بن حسن
۳۲۱	« مورث
۳۴۵	« واکیا
	ابرہہ بن صباح (شاپورتانی ایلہ معاصر)
۳۷۰	صحبان (یزد جرد و اوغلی
	بہرامکوزک بتون ایام و حکمتارندہ
۳۹۹	« سلطنت سور مشدر
۴۴۰	« صباح بن ابرہہ
۴۵۵	« حسن بن عمرو
۴۷۸	« ذو شناطیر
۴۸۰	« ذونواس (فیروزک تحت سلطنتدہ)
	حبشیلارک بمنده سلطنتی قبادک
۵۲۹	« تحت ادارہ سندہ آریات ایلہ باشلار
	ابرہہ آریاتہ خلف اولدی
۵۴۹	« تاریخ فیل و مغلویت ابرہہ
۵۷۱	« بوتک خلفی یاقسوم
۵۸۹	« یاقسومک خلفی مسروق
	فارسایارک بمنده دخولی و حکومت
۶۰۱	« حمیریہ نک ختامی

ملوك خیره

یمندن بنو عمرو بن عامر رفاقتیله هجرت ایدن قبائل اول امرده یمن ایله تهامه حدودنده کی بنوعاقد ممالکینه التجا ایشلر ایدی . قبائل مرقومه ایله اهالی اصلیه میانسه وقوعه کلان غوغا وعدم اثلاف اشبو مملکتده اقامتارینه مساعد اولمديغندن بر قاج سنه ظرفنده مکيه قریب بطن مار نام محله کلوب یرلشمکه مجبور اولمشلردی و اورادهده جرهميرك واولاد اسرائيلك داخلي نزاعارینه مداخله ايتدکلرندن بو حال حجازده کی اختلاک منشائی و حوزات قبيله سنك موفقیتيله نتیجه لشمه سبب اولمش ایدی .

اشبو قبيله ۴۱۰ تاربخنده بنی جرهمك میرانشه متصرف اولمشدر . براز صکره بلده مقدسه یی احاطه ایدن چپلاق وادیار بویه کثرتلی اجابی بسلمکه مقتدر اوله مدیغندن مکيه صاحب اولان یالکیز حوزاتیار محل مذکورده اقامت ایتمشدر . ومنفا ارقداشاری شماله طوغری توجه ویکیدن انقسامه اوعرایه رقی بر قسمی سوریه و دیگر قسمی بایلونیا به کیدرك اورالرده مسکن طومغه چالیشمشلردی .

بایلونیا ، کلدانیه ، عراق عربی دجله و فرات آراسنده واسع برقطعه اراضیدن عبارتدر لرکه فرات قطعه مزبور ه نك جنوب غربیسنی و دجله شمال شرقیسنی تحدید ایشدر . نهرین مزبور تین ایله اسقا و درجه انباتیه سی تزید ایدیلان اشبو صحرای وسیع اولقدر

منبت و محصول از در که مورخین مبالغه و افراط قورقوسیه تصویر
و تعریفه جسارت ایده مامشاردر .

هره دوت دیور که : « بوقطعه عمومیتله معلومز اولان اراضینک
هیچ بریسنه مقیس اوله میه جق درجده فوق العاده برزراعت
طوپراغنی شاملدر .

بوراده زرع اولنان حبوبات بره ۲۰۰ و بعض مساعد سمنه لرده
بره اوچیوز محصول اعطا ایدر . آربه و بغدادی یپراقزینک
کنیشلیکی همان درت پازمقدن زیاده اولور . بوراده یتشان داری
وسیسام یپراقزینه کلنجه بسم بالذات کوردیکم بوارض محصولنک
نشوونمای خارق العاده سنه اینامق ممکن دکلدر . »

کره ارضک هیچ بر محله قابل قیاس اولمیان اشبو برکت فوق العاده
سببیه اولمیدر که بر یحوق اختلالات و فتناتك احتراصاته زمین
تشکیل ایتدیکی حالده یکدیگری تعقیباً بوقطعه ده حسابسز معمور
و آبادان شهرلر یکیدن ظهور و تحدت ایلشاردر . مورخلردن
برسی تأسیس ایدن و صکره محو اولان بلاد معظمه سببیه اراضی
مزبوریه فنیکیس نام مرغ اساطیری به تشبیه ایلشدر . مرغ مزبور
کویا محو اولدینی حالده تکرار کولندن ینسه وجود پذیر اولور
اعتقاد اولنور مش . ازمنه تاریخیه نك اظهار ایدن ایلک شعاعاتنک مطلبی
مدنیت بشریه نك هنگام طفولیتنده مهد حقیقیسی اولان بابلدر .
بابل متعدد عصرلر ظرفنده کسب وسعت ایتدی واسکنندرك
طالع مسعودینک حاکمیت اقوامی توحید ایتک ایستدیکی دقیقه لرده
سقوط ایتش ایدی . خلاق حقیقی مقدرات امی تبدیل ایتک

ایستمش اولدیغندن جهانہ بخش مسامت ایدہ بیلہ جک برکیمسه خلق ایتمش و بونک کینج یاشنده وفتی بابلک مقدراتنه بیوک برتائیر اجرا ایلمشدر.

ما کدونیا لیلرک اثربناسی اولان دجله ساحلنده سه لوسی Celeucie و پارتلر ایمپراطورلغنک پای تخی اولان ستہ زیفونت Ctésiphonte بابلک بیتمز ، توکنمز اولان انقاصیلہ شهر مزبور قریبندہ بنا اولنمشادر. بعدہ بونلرک خرایتند نص کرہ بغداد شهری اسلامیتک شرقده اقامہ ایلدیکی پارلاق مدنیتہ مرکز اولمش ایدی . کلدانیہ ده کرہ اوزرنده مهم رول اوینامشدر . کلدانیلارده برخیلی مدت مبانئ اجتماعیتک تمّل طاشی خدمتندہ بولنمشدر . توافق لسان و احتیاج تجارت ازمنہ قدیمده بک کیری ده قالمش اولان بدوی عرب قبیله لرینی کلدانیہ یه جلب ایتمش ایدی . بطن مار منفیارینک ریاستندہ بولنسان مالک ایکنجی عصر میلادینک نہایتنه طوغرو کلدانیہ یه کلدیکی زمان مملکتندہ تایمن طویالربنک ایلک سفرلرندن بری یرلشمش عربلر بولمش ایدی که او ائنادہ فارسده هنوز آرساسیدلر حکمران اولمقدہ ایدی ، تاج حکمدارینک ساسانیہ رچکمی ایچون احضار اولنان اختلال و ایمپراطورلغده کی قاریشقلقلر مالکک فرات ساحلرندہ یرلشمسنه مساعدہ ایلدی .

اشبو حکومت جدیدنک بدایتی، زمانمزہ قدر واصل اوله بیلان روایاندہ بک جزئی اثر برافشدر. مالک معبودلرینی برلکده کتورمش اولدیغندن تحت اداره لرینہ داخل اولان عربلر بینندہ

مشرکیت سرعته ترقی ایلدی . واقامتگاهنی ده آنبارده تأسیس ایلمش ایدی . [*] بوراده ریاستنی المق ایستدیکی یکی حکومتک تنظیم و ترتیبیه چالیشورکن تنزه ائناسنده سلیمه اسمنده برینک آتدینی اوقک تأثیریه تلف اولمش وقائل عمارنه فرار ایلمشدر .

مالکدن سکره اوغلی الابرش نامیه معروف اولاجودیماح امارته خاف اولمشدر . مذکور پرنس عسکرلکده برمهارت تامه کوستردی وبتون عراقک یرلشمش اولان عرب قبائلنی تحت اطاعتنه ادخال ایلدی وعربلرک اراسنده اولیه انضباط تأمین ایلدی که بوسایهده اعداسنه بالسهوله غلبهیه موقق اولمش ایدی . روایت اولنورکه الک ابتدا آلت حرب استعمال ایتمش ، بوآلت منهجنیق نوغندن اولوب غایت جسم مرمیلری اوزاقلره قدر آتار ایدی . بوجله قطعه عراقیهدن انبار ايله خیره اراسنده سوعاد مملکتی ، عین التمر ، باققا و برچوق سائر عراقه متعلق شهرلری ضبط ایتمش ایدی . بورالرده برچوق ثروت وهیج اولمز ایسه برچوق سوریار الینه کچیرردی ویمامهده کائن طسم وجدیس بقیه قبائلی علمینه حرکت ایلدی .

[*] روایت کوره انبار شاپور ذوالا کتافک اثری اولوب (۳۳۰ - ۳۸۰) بیوک بیوک انبارلر یاپدیرمش اولدیفندن بو اسمله تسمیه اولمشدر . سن مارتک افاده سنه کوره بواسم پک اسکیسیدر بناء علیه مزوپوتامبانک اقسام جنوبیه سنی اشعار ایدن (آنقوبارتیس) دن مشتق اولمسی دها متناسیدر .

یمن حکمداری ور قیب سلطنتی آزاد ابو قریب بولماسه
ایدی کندیدی ممالیکی حدودینی دهاپک چوق توسیع ایتیمی
محتمل ایدی. حکمدار مرقوم، ممالیکی اشبو استیلای اجانبیدن
تطهیر ایلدی واحتمالکه خیره قرالغنی ده ضبط ایده بیله جکدی.
انجق مظفر اردوسنده بعض او یغوانمز احوالک وقوعی بوکا
مانع اولمشدی،

اشبو حادثه چودیماح حکومتی بر فلاکت عظیمه وانهمزام
فوق العاده دن تخلیص ایتیش اولدیغندن مرقوم روم حکومتی
اردوسنی مزوپوتامیاده واقع روم حکمدار بنه عائد ممالکله سوق
ایلدی. و بوراده مزوپوتامیا وقسماً سوریه ده اجرای سلطنت
ایدن بر عرب پرنسک امریله قتل واعدام ایدلمشدر چودیماح
همشیره سنی سدک انهدامنی متعاقب یمندن چیتمش اولان بنو
لاخم قبیله سندن عادی به تزویج ایتیش ایدی. بواز دواجدن تولد
ایدن عمرو تحتک وارثی ولاخی خاندانک رئیس اولمشیدی.
عمروک برنجی ایشی اجدادینک انتقامنی آرامق اولدی
بناء علیه بوتصورنی صادق ویکیت اده مارندن قوزا بره بحرمانه تودیع
ایلدی مرقوم زوییانک اقامت ایلدیکی شهرک قپوسنه برتجار قیافتیله
کله رک اولاً بیوک بردوم کاربانی شهره ادخال ایچون مساعده
ایستمش ایدی. و دودو لرک هر بریسنه ایکشر چوال تحمیل اولمش
ایدی که قزایر بونارک پرنسه تقدیم ایدیله جک آغر قماشارله ممالو
اولدیغنی اعلان ایتیش ایدی. استحصال مساعده دنصکره کاربان
سرایه قریب برخانه نازل اولدی قوزایر درحال چواللری اچمش

وهر چوالدن مكملاً مسلح ايكنيشر ياي يكت چيقمش اولمغله
هان پرنسسك اقامتكاهي استيلا اولندي.

پرنسس زوييا تحت الارض حفر اولنش بر كيزلي يولدن
قاجق ايسته مش ايدى . مذكور طريق فراتك يتاغى آلتندن
مرور ايدر ايدى . ديكر ساحلده اولان كچيد آغزي بالذات
عمرو طرفندن محافظه اولنش ايسه ده انتقامنى اليه آليوب
تسيم صورتيله اخذنار ايلدى .

عمرو اقامتكاهنى خيرده تاسيس ايش ايدى . مذكور
خيرده بابلونيانك قسم غريبسندن فراتك حال حاضرده قوريمش
اولان برقولى اوزرنده واقع ايدى و مذكور شعبه كوفه بطاقلارينه
طوغرى كيمك اوزره اصل نهردن جنوبه طوغرى آيرلش در .
عمروك اوغنى امرى القيس اليدا ناميله معنون ايدى .
ايكنجى عمرو بن امرى القيس ، اوز بن قالام و بر ديكرى بو-
ايكىسى لاهيت قراللى سلسله سنى قطع ايتش و عمالقعه منسوب
بولنش ايديلر . ايكنجى عمروك اوغلى محرق تسميه قلنان
ايكنجى امرى القيس حرب ايتكدن وصيد شكاردن غيرى هيچ
برشى ايله اشتغال ايتز ايدى . كاه سوريه و كاه روم ايمپراطوراني
اراضيسنه حرب ايچون كيدر و بر چوق ثروته عودد ايلرايدى .
وبعضاً تجاوز ايدن متجاوز دشمناره قارشى كنديسنى مدافعه يه
چاليشور ايدى . ايشته حياتى بويولده مرور ايتش ايدى .
وبوحيات فعالانهك اثباتى داخل ممالك كنده اولماسى ايدى .
يكچشم نعمان برنجى يزد جرده معاصر ايدى و تحته جلوسى بعد-

المیلاد ۳۹۰ سنه لرنده وقوع بولمش ایدی . مرقوم فتوحاتی
اسلافندن هیچ بریسنک نائل اوله مدینی درجه ده توسیع ایتش
ایدی . اثنای سفر لرنده طویلا دینی اموال بی حسابیه پای تحتفی
ترین ایددی که بوتزینات فارس پای تحتفه و قسطنطنیه یه رقابت
ایدر ایدی .

سرای حکمداری غایت قیمتدار اشیا و آوانی ایله ملو
وباغچه من دنیاك غایت نادر و نظر ربا چپچکاری شامل ایدی .
فرات نهری اوزرنده زنکین کیمسهر و ماهر جالغچیلرله ملو اولان
بیگلرجه قایقارک کیجه لین عکس ایدن شعاعاتی بر شهر آیین
بی مثالی آندیریور ایدی . سر بلر تصورات و تخیلاتک ایجابی
درجه منده حواریق مزینتی استعمال اید . بوحیرت افزا سرایلرک
حکایات عربیه و عجبیه سی حکایات و روایات ایله اخلافه یادگار
براقشاردر . فی الحقیقه شرقک زینت و احتشامی بتون بولده ده
جمع اولمش ایدی .

ایشتمه بو جیادت هوا و دارات و احتشامک شهرتی یزد
جردی . یکانه اوغلنک نعمان زردینه کوندرلک ایچون مراجعه
مجبور ایتش ایدی . زیرا بتون سائر اولادی کوچک یاشده ایکن
وفات ایدرک یالکیز بردانه بر حییات قلمش ایدی . ساسانی
خاندانک بو بریجک اولادی خیره یه کوندردلی . نعمان چوجغک
تربیه سی ایچون عرب و عجمک بر چوق عقلاسی طویلا دی .
بونرک آره سنده برده عاقل خرستیان وار ایدی . اشبو خرستیان
برنجی صنف عقلا دن اولدینی کی نعمانک بتون امنیت و اعتمادی

قزاقش بر کیمسه ایدی . قرال بر کون سرائک دراسه سنده
 اوتورمش وشهرک زینت ومعموریتنی وفرانک غایت لطیف سواحلی
 تماشا ایله تفکره طامش وبوتفکراتک نتیجه سی اوله رق مفتحرانه :
 «عجب ادنیاده بوندن دها لطیف ودهار وخنواز بر موقع وارمی در»
 دییه بلا اختیار یاغیرمش ایدی . خرسه تیان جواباً : «شبهه
 سز یوقدر مع هذا نه بو زنکین شهر ونه بو منبت ومحصولدار
 اووهر دائمی موجود دکلدر یعنی فانیدر» دیمکله قرال اوله ایسه
 فانی اولمیان یعنی دائم موجود نواردر؟ دیمش وناظر جناب خاق
 حقیقینک باغچه سی که جنت دیرلر دائم وابدیدر ، فقط بوکا
 هرکس کیره مز. بوکا داخل اوله جقار پوتاره طامقملنی ترک ایله
 وحدانیت خدایه قائل اولنلر در . جوابی ویرمشدی .

بوسوزلر نعمانک قلبنده بر حس حقیقتک اویانمسنه سبب
 اولدیفندن همان دین عیسوی بی قبول ایتمش ومؤخرآده تاج
 وتخت سلطنتی ترک ایلمشدر .

اوغلی وخلفی برنجی مندر ۱۸۷۸ده اعلان سلطنت ایلدی .
 وایلیک ایشی که بیج پرنس بهرامک تحت موروثنه یکمسی ایچون
 معاونتده بولنق اولمش ایدی . فی الحقیقه یزد جردک وفاتندن صکره
 اردشیر ساله سندن بابکک اوغلی کسرا سریر سلطنت ایراتی غصب
 ایتمش ایدی .

قرق بیگ سوازی خیره قرالنک معیتیه خطه ایرانه داخل
 اولدی ، بهرام رقیبیه کندوسی بیننده موجب منازعه اولان تاج
 سلطنتک ایکی آج آرسلان آراسنه وضعیه کیم مستحق ایسه انک
 آلمسنی تکلیف ایتمش ایدی .

کسرا اول امرده بویانچی مبارزك تکلیفی قبول ایتش .
ایسه ده جبارتی نقصان اولدیغندن حین احراده تشبثانده موفق
اولغه رفق قلش ایکن بهرامه قارشى عرض اطاعت و انقیاده
مجبور اولدی .

منذر بوسمرات ایله نائل امل اوله رق عراقه عودت ایتدی
فقط اولوقت تحت ساسانی دکرلی برنسل النده وخیره حکومتی
اولکندن زیاده فارس تبعیتده بولمش ایدی . منذر در حال تخی
ایچون کندیسینه مدیون اولان پرئسه یکی خدمت فرصتارینه
مالک ایدی . کسرانك غصب سلطنت بیلرندن بریده یزدجردك
خرستیانلغك انتشارینه مساعد بولمشی ایدی .

مارالذکر تمایلات و مساعدات حکام کروغناك نعصبینه
طوقوندیغندن عمومیتله بر عدم ممنونیت حاصل اولش و بوعدم
ممنونیت بهرامك رقیبنك استفاده سنی تأمین ایلشدی .

مراقوم پرئس پدرینك خط حرکتك تمامیه عکسفی التزام
ایتمش و هئیکام جلوس غایت قافی بر مظالم ایله باشلامش ایدی .
واشته بومظالم حربی تولید ایلدی . تعدیاتك شدندن فرار ایتك
ایستیان خرتیانار امین بر محل بولمق اوزره روم ایمپراطورلغی
اراضینه التجا ایشار ایدی .

ایمپراطور تیودوس بونلری مدافعه ایتك ایچون اردوچکدی .
رومنار فراته طوغرو توجه ایلدکده سوقرات خیره عربارینه
معاونت ایتك ایستمش ایدی . منذر کلیتی سواری ایله میدان
کیررک فارسلیلرک طرفنده اخذ موقع ایلدی .

وېرسه پك جزئي برزمان ظرفنده سوريه نك قابنه كيره جكي
وانطاكيه يي ضبط ايده جكني وعده ايندي ودر حال الايليري
تخريك ايندي. سواريلر فرات بويجه چقيورلر ايندي. ناكهاني
اوله رق رومن اردوسنك هجومنه دائر بر قورقوبه دوچار
اوله رق سواريلر وپيادهلر بربرينه قريشدي ودر حال فراتي
مرورايه قورتيلمق طريقني اختيار ايندكلري حمله موفق
اوله ميوب بو قرغشله قده انسان وحيواني صوالوب كوتور مشدر
روايشه كوره بومغلوبيت عظيمه ده سكسان بيك قيدر عرب
مغروق و مقتول اولمشدر. محاربه سنه متعاقبه ده ده دوام ايتش
ايدى و برنجي محاربه ائناسنده مزبوته مياده عجم اردوسني تقوبه
ايچون كلش اولان جسيم عرب اردوسنك مغلوبيت قطعيه سني
اكمل ايندي. بونتيجه لودن دوام حربك رومنلره مساعد اوله جني
مأول ايسه ده تئودوس صلحي اختيار ايتش ايندي. او عصرده
ايران حكمداري توركلرك و هونديك ترقبانه ممانعت ايتمه
مجبور ايندي. زيرا بونلر كلتيلى بر اردو ايله نهر جيحوني
هنوز كشمش اينديلر. بناء عليه سنه سيفونده يوز سنه ايچون عقد
مناركيه قرار وېرلدى. بومناركه شرائطي ميانه خرسقيانلرك
سربستجه اجراي آيين ايتلرينه مساعد اولنمسي ادخال اولنش ايديسه ده
بوماده نك حكمي محافظه اولنمماش و بهرامك دوام سلطنتي
مدتجه ينه عظام دوام ايتمشدر.

برنجي منذرك اوزون سورن مدت سلطنتي نهايت بوله رق
۶۶۲ تاريخنده ارتحال ايندكده برينه اوغلي ايكنجي نعمان حكمدار
تاريخ اسلام ۷

اولدی بوده یدی سنه مقام حکمرانیده بولندقدن صکره یرینه
دیگر اوغلی آرواد کجی و بونک سلطنتیده اون سنه دوام ایلدی
وبعدہ ایکنجی مندرتخته جلوس ایلش ایدی .

۴۹۱ دن ۴۹۸ تاریخنه قدر حیره تحتی اشغال ایدن ایکنجی
مندر امر اداره نی برادر زاده سی اوچنجی لقمانه نودیعی ایلش
ایدی .

واقعا بعضیار بو پرنسک حیره ملوکی لیسته سی میانده بولندیغنه
دائر برشی سویلماشیر ایسه ده حمزه اصفهانی مومی الیهک
عموجه سنه خلف اولدیغنی ذکر ایتیش . واقوام شرقیه ایله
متوغل اولان روم و سوریه مورخارینک اقوالی دخی بونی مصدق
بولمشدر .

(أوغرییوس) ک قولنجہ ۲۹۸ ه طوغری کوچبه عربار
فرائک ایکی ساحلنده چادر التندہ اقامتله مزوپوتامیه و فنیکه
و فلسطینده کیف مایشا جولان ایدرلر ایدی . و قریه لری احراق
ایتمکدن و شهرلری دوچار خوف و اندیشه ایلمکدن حذر ایلزلر
ایدی . چولده کائن راغبلاک و منزویلاک زاویهلری تخریب ایچون
چوله طوغرو کیتمکدن خوشالانورلر ایدی . سوریه یه نظارت
و قوماندا ایدن فعال و سریع بر محارب اولان اوژدن بونلری
تعقیب ایدرک بیر یاخود بیرته شهرنده یتشدی و ووقوعبولان بر
حربده کاملاً دوچار انہزام ایلشدی .

مع مافیہ ۴۸۵ تاریخنه طوغرو فیروزک اوغلی قباد فارس
تختنه چیقمش ایدی .

ماردق اسمندہ برحا کم وکیلنک اعترالی وسیله سیله حاصل
اولان اوزون اوزادی به اختلافندن صکره قباد داخلده تظاهر
ایدن هیجانی خارجه دفع ایتک احتیاجنی حس ایدرک ایمراطور
آشتاسه قارشی حربی اعلان وحیره عربلرینک معاونتنی استحصال
ایلمش ایدی . و برقاچ سنه اول عربلرک رومنلره قارشی براردو
ایله حربه اشتراکری ایچون براتفاق عقد ایتمش ایدی .
قباد اردوسنک بر قسمیله که ایچارنده فرات عربانی ده موجود
ایدی . اقامتکاهی اولان آمید شهرینه طوغری یوریدی حکمدار
فرسک دها ایلک حرکتنده انشتاس کلیتلی بر مبالغی حامل اوله رق
نزد حکمداری به بر ایلمچی کوندرمش و شاید مملکتنه عودت ایتمکه
راضی اولور ایسه مبلغک تقدیمی مرقوم سفیره تنبیه ایلمش
ایدی .

قباد جواب اوله رق سفیری پرانغهیه قویدردی . و حران
مملکتنی تخریب ایتمکی حیره قرالی لقمانه امر ایلدی . اشبورنس
اول امرده روم جنراللرینه مغلوب اولمش ایدی . حالبوکه غالب لارک آلدق لری
اموال غنائمی تقسیم ایله مشغول اولدقاری صروده عودتله قلیس
قریه سنده روماری مغلوبیت قطعیه به دوچار ایلمشدر . [۱]

بعده لقمان حران ایله ادهسه اراسنده کی نواحی نی تخریب
ایلدیسه ده بویکی شهره هجومه جسارت ایده دی . یالکز
اطراف وحوالیسنی یغما ایله بالاکتفا آمید اوکنده نصب خیام
ایتمش اولان فارس اردوگاهنه ۱۸ بیک اسیر ایله عودت ایلمشدر .

[۱] بوقریه قسطنطین وپا انتونیوپولیس جوارنده در .

امید شهری، اهلینک مدافعۀ شدیدۀ سنه رغماً عقدۀ تسخیرہ
چکورلدی. روم ایمپراطوری شهر مذکورى اولق ایچون پک
قوتلی براردو تشکیل و بواردونک قومانداسی المقتدر جنراللرینه
تودیع ایلش ایدی.

رومن اردوسی فراتی کچدیکی وقت قباد نزیدہ اردوسی
قورمش و بورادہ متماداً رومار طرفندن تعجیز و اتعاب اولمقدہ
بولمش ایدی. و برقاچ مهم مصادماتده عسکرینک قسم مہنی
ضایع ایتکله موقع حربدن اوزاقلاشمغه و امداد الملق ایچون
کیری چکلمکک مجبور اولدی.

قریباً امدادیده ورود ایلدی. بوامداد عجمله : هونار
وحیره عربلارندن عبارت ایدی. ووقعۀ مذکورہ ۵۰۳ سنه سی
تموز آینه مصادف ایدی.

ایشته بویکی قوت ایله قباد مدافعہ وضعیتنی اخذ و تزیہ
طوغری ایارولدی.

حیره ملکی نعمان برکشاف مفرزہ سیله یوروشک ایلارینده
کیدییور ایدی، فقط بومفرزہ روم جنراللری طرفندن دوچار
هجوم اولمغله کاملاً محو و منهزم و نعمان اولوم درجه سنده
مجروح اولمش ایدی. کال مشکلاته میدان حربدن صاوشه بیلوب
خبر انہزامی قباده ایصال ایدہ بیلدی.

بونک اوزرینه قباد سواری عسکريله و کال سرعتله قوشه رق
میدان حربہ یتشدی، و سرهست غرور ظفر اولان روملری
مغلوبیت فاحشه دوچار ایلشد.

بومحاربه عظیمه ده روملردن انجق ایکی جنرال اول امرده فرار ایتک صورتیه یقانی قورتاره بيلمشلردی . بوجهتدن نعمان ده ذکای فطریسی ایله روم ایمراطورلغنه بیوک بر ضربه اورمش ایدی .

مجروحیتندن غضبناک اولان وروما صفلرنده محاربه ایدن تعالیه عربلری حقیقه کی انفعالنندن طولانی حیره قرالی قبادی ادهسه بی ضبطه تشویق و ترغیب ایلش واشبو موقعک ضبطی دیکرلرینک ضبطنی وبتون مزوپوتامیانک تصرفی ایرانیلره تأمین ایلش ایدی .

قباد شهرک والیسیله تجدید صلح و مسالمت ایچون بر ملاقات طلب ایتمش و ملاقات وقوعبولمش ایدی . انجق قباد ترک محاصره ایله مملکتنه عودت ایچون ۱۰۰۰۰۰ التون ایستدی . حالبوکه والی یدی بیکدن زیاده به حقیقه مدیغندن مذاکره نتیجه سز قالمشدی .

ایشته بواثناده نعمان الایغی یارمنک تأثیریه ترک حیات ایتدیکندن مرقومک وفاتی قبادک ترک محاصره ایله عودتی موجب اولمشدر .

نعماندن صکره حیره عربلرینک حاکمیتنه ابوجعفر علقمه دور میالیس کجی . روملرله عجملریننده کی محاربه سوریه و مزوپوتامیا عربلری ایچون برنشانه غضب و تخریب ایدی .

آلتنجی عصرک برنجی سنه لرنده روملره تابع سوریه عربانی حیره اراضیسنه دخول ایله سوریلری قالدیردیلر ، جوبانلرینی

اولدردیلر واهالیسنی چوللره فراره مجبور ایلدیلر .

اوچنچی امری القیسک اوغلی اوچنچی منذر پک یاشلی
برکیمسه ایدی . و ۵۰۳ تاریخ میلادیسنده علقمه به خاف
اولدی .

مع هذا مرقوم رومار ایچون مه برانکل و عجمار ایچون
کوزل بر متفق ایدی ،

رومن مورخلری اوچنچی منذرک دین عیسوی نی اجدادی
دیندن ده حقیقی کوردیکی ایچون خرسیتیانانی قبول ایتدیکنی
و وافتیز اولدیغنی بیان ایتشلردر .

منذرک اوغلی و خلفی عمرو ایدی . بوکا والدهسنه نسبتله
هندک اوغلی عمرو دیرلر ایدی و نسلا کنده قبیلهسنه منسوب
ایدی . مستعد و محارب اولان بو پرنس قرنداشلردن سعد
نامنده اولانک انتقامنی آلق ایچون بنی تمیم قبیلهسنه هجوم
ایتمش ایدی . زیرا سعدی بو قبیله افراندن بریسی قتل ایلمش
ایدی . عمروک انتقامی پک ظالمانه اولمش ایدی .

آلدینی ۹۹ اسیری هپ بردن غایت جسیم و قیزغین برفروئه
آندردی . اشته بومدهش مقابله بلئل کندیسنه محرق عنواتی
ویردیرمش ایدی .

عمرو بن هند، عمرو بن کلثوم طرفندن قتل ایدلدی .
سبی، بونلرک هرایکیسنک والدهلری بیمندهکی منازعه دن عمارت
ایدی .

مقتول مرقوم اونایکی سنه سریرسلطنتده بولنش وجلوسنک

یدنجی سنه سی یعنی ۵۷۱ تاریخ میلاد یسندہ حضرت محمد صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم افندمن مہد آرای عالم وجود اولمشدر .

برادرینہ خلف اولان کابوس مقام سلطنتی درت سنہ قدر اشغال ایلش ایدی . بعضیلر بوکا مفضل رفاق اسمنی ویرمشدر . بنی بکر قبیلہ سندن برکیمسہ طرفندن قتل ایدلمشدر . بوندن صکرہ نوشروانک قائم مقامی تحتی اشغال ایلدی . مع هذا بر سنہ نہایتندہ اوچنچی منذرک اوچنچی اوغلی و کابوسک برادری دردنجی منذر تولد قانونی موجبنجہ نفوذ سلطنتی بتکرار اشغال ایلدی و اوچ سنہ صکرہ غسانیلر حربندہ قتل و اعدام اولندی . اوغلی بشنچی نعمان نصیب کردہ حکمدار ایران اولدی . زیرا حیرہ پرنساری آرتق ایرانک تابعی اولمشدر ایدی .

الحاصل أياس بن قاييا ایران طرفندن حیرہ یہ قرال تعیین ایدلدی و سلفلرینہ عائد کافہ اموال و اشیانک ضبطنہ امر آلمش ایدی کہ غصب اولنانلر میانندہ نعمانہ عائد غایت قیمتمدار اسلمنہ ایله ۸۰۰ قدر زرہ و اعلا مرصع قلنجلر موجود ایدی .

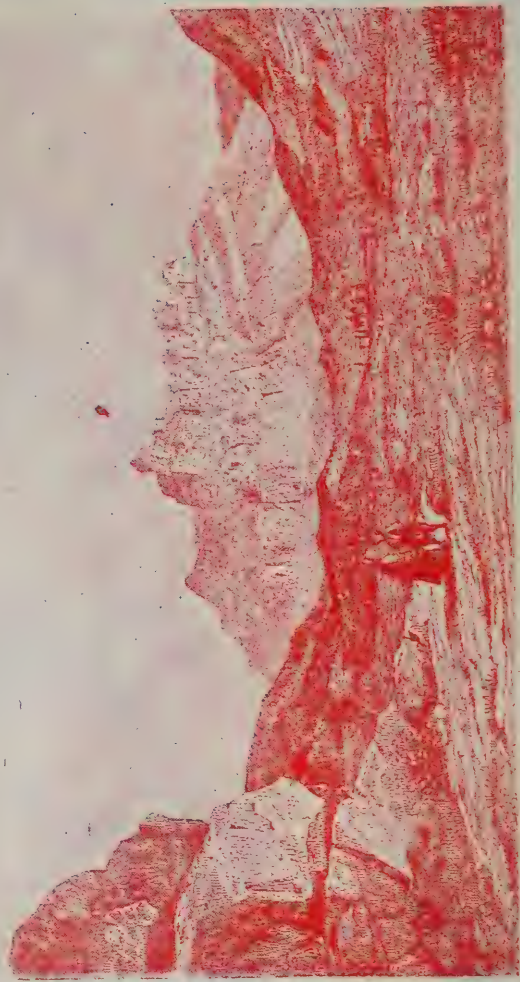
اشبو قیمتمدار خزینہ یی فارسہ عزیزمندن اقدام بنی بکردن هانی یہ تسلیم ایدلمش ایسہدہ بو جرئتکار رئیس محافظہ سندن اولان سلاحاری تسلیمدن امتناع ایلمکله بو رد کیفیتی بکریلر بینندہ کی حربک سبب ظهوری اولدی . جملہ سی برادرینک و فارس حکومتک طرفدارلغنی اخذ ایلمشدری .

عراق ایله چولک حدودندہ واقع ذوقار موقوفندہ ایرانیلر

بنوبكره هجوم كوستر مشلردى. بوعجومك شدتندن بنوبكريلر
فرار ايتديلر .

حنظله بن ثعلبه فراريلرك قلمبندن عودت فكرفنى محو
ايتك ايچون قادينلرك راكب اولدقلرى محضهك قولانلرى
كسدى و بزم عرب مرزك سوديكى قادين ايچون حرب ايتمكدن غيرى
چاره قلمدى ديه باغردى . سكر يوز قدر جنكاور حر كتمده
سربست اولق ايچون قفتانلرينك آموزلره قدر قوللرينى
كسيورلردى .

بنوبكريلرك جناحى بنوشيباندىن يزيك تحت قومانداسنده
ايدى . صول جناحى حنظله بن ثعلبه اداره ايدىيور ايدى .
مرکزده قابسياك اوغلى هانى بولنيور ايدى كه نعمانك صادق
محافضى صايبامور ايدى . اشبو ذوقار محاربه سى عرب حكايتمده
بك زياده شهرت بولمشدر . يكي حيره قرالنه التحاق ايدن فارس
اردوسى بك مهم برقوت تشكيل ايتمش ايدى . فقط بو قوت
بكريلرك شدتلى هجومنه مقاومت ايدمميور ايدى . غايت پارلاق
بر مدافعهدن سكوره كرفتار انهرام و تا جنوبى عراقه دكين غالبلر
طرفندن تعقيب اولنمشدر . حيره قرالى اياس آنجق غايت سرييع
اولان و حمام تسميه قلنان قيصر اغنك سايه سنده قورتيه بيلمشدر .
مذكور قيصر اق مرقومى تهلكه دن خارج بر محله ايصال
و محاربهك حوادثى ايران شاهنه قرال مرقوم اخبار ايلمشدر .
فقط اوراده ده ا بيوك بر تهلكه كنديسنى بكلمكده ايدى كه
اوده نزد شاهى به هر كيم خبر مغلوبيتى كنور رسه ايكي قوللرينى

او موزدن اعتباراً قطع ایتدرمك معنادی اولمی ایدی . ایاس
بو ظالمانه اجرا آتیه واقف اولدوقده حضور حکمداریده متبسم بر
چهره کوسه تودی و « بز غلبه ایتدك بکریار قاچدیار، آنلرك
اسیر اولان قیزلردن سكا کتوردك » دیمش ایدی .

آرزو ایتدیکی نتیجه دن ممنون اولان ایران حکمداری
بویله بر خبر مسرت کتورن ذاته عظیم تشکرلر ایتدی و بیوک
بیوک احسانلره غرق ایلدی . بو وجهله اختیار کذب ایدن
ایاس بر آفاق اول صاووشمق اوزره برادرینك خسته لغنی
یهانه ایدرك بالسهوله استحصال مساعدده ایلدی و همان علی العجله
سرایي ترك ایلشدی . بر از صکره سرایه حیره دن بر آدم کلمش
و حادثه مغلوبیتی و بکریارك غلبه سنی عرض ایلش ایدی . فقط
طوغریلغك مکافاتتی حیاتیله اوده مک کبی بر مشثوم عاقبتیه دوچار
اولدی .

خیره قرالارینك تاریخی جدولی :

۱۹۵	مالک بن فحم : خیره قرالارینك اساسی : میلادی
۲۱۵	جدیماح
	علای بن ربیعہ [فارس حکمداری برنجی شاپور طرفندن خیره یه کتورلدی و جدیماحك همشیره سیله ازدواج ایتدی.]
۲۶۸	عمرو بن عدی (جدیماحه خلف اولدی .)
۲۸۸	برنجی امرؤ القیس
۳۳۸	ایکنجی عمرو بن امرؤ القیس

۳۶۳	عوز بن قانلام
۳۶۸	ایکنجی امرؤ القیس محرق
۳۹۰	نعمان اعور
۴۱۸	نعمانک غرق و برنجی منذرک بدایتی
۵۶۲	ایکنجی نعمان
۴۷۱	آزواد بن نعمان اول
۴۹۱	ایکنجی منذر برادر آزواد
۴۹۸	نعمان ثالث بن آزواد
۵۰۳	ابو جعفر - علقمه
۵۰۵	امرؤ القیس ثالث
۵۱۳	منذر ثالث
۹۶۲	عمرو بن هند
۵۷۴	برادری کابوس
۵۷۹	زیدک و کالة اداره سی
۵۸۰	دردنجی منذر
۵۸۳	بشنجی نعمان ابو کابوس
۶۰۵	ایاس بن قایسا

ملوك غسانيه

عربستانده قبل الاسلام ظهور ايتمش اولان حكومتارك اوچنجيى « غسانى » حكومتيدر . بو حكومت شامك غرب جنوبيسنده اولوب ، بعض مورخلك قولنه كوره سوريه جهتلرنده متمكن اولان قبائل عشاثر عربانى روم ايمپراطورلنى نامنه اوله رق اداره ايدر ايدى . مع هذا عمرو بن عامر ايله يمندن چيقوب كلان رؤسا ومهاجرينك وصولندن صكره اجراى حكومت ايدناريننده فرق واردر . يالكز بوايكنجى قسمه « غسانى » نامى وىرلشدر . بوكا دائر « ابوالفداء » شو سطرلرى يازمشدر :

« غسان » حكومتك منشائى يمندر ، « ازد » قبيله سندن كلور . بو عربلر سدماربك انهدامى ايله حاصل اولان طغيان سببيله سوريه كلوب برصومنجى قربنه يرلشديلر . اشبوصويه « غسان » صويي ديرلردى . مذكور قبيله بوصويك اسمنه نسبتله « غسانى » تسميه اولندى .

بونلردن اول سوريه ده « ضجاعمه » اسمنده عربلر وارايدى ، بونلر نسل صالحدن كلشاردى . « غسانى » لر يمندن هجرتله بورايه كلدكلرى زمان اوراده متمكن اولاد صالحى طرد وحكمدارلرني قتل ايله بونارك يرلرنده اجراى سلطنت ايتشاردى . « غسانى » لك برنجى حكمدارى عمروك اوغلى جفنه ايدى .

حکومت غسانیه قبل الاسلام ۴۰۰ سنه سنده ابتدا ایشدر . بو
تاریخ ده از یاده قدم ویرنلرده واردر »

مسعودی ایلده حمزه اصفهانی بووقعیه دائر ده از یاده تفصیلات
اعطا ایشلاردر :

شویله که : بنی صالح قبیله سی سوریه یه یرلشمکه کلدکاری
زمان اوراده « تنوخ » نسلندن برعائله حکمداری موجود ایدی .
بو حکمدار لر ایلده بنی صالح اراسنده وقوع بولان مصادماتده تنوخیلره
مغلوب اولدقلری جهته خرسیتیانلغه صارلشاردی . بوکا بناء
مملکتده موجود برچوق قبائلک ادارسنه باقی اوزره رومالیر
طرفندن انتخاب ونصب ایدلشاردی . ایشته عمرو بن عامر ایلده
یمندن کلان مهاجر لر بورابه اصل اولدقلری زمان ابوالفدائک
دیدیکی کی - بنی صالحه منسوب « ضجاعمه » قبیله سنی بوراده
حاکم اوله رق بوللشاردر . بونلر غسانیلری کندیلرینه رقیب
کورمدکلرندن اورالرده یرلشمه لرنده برأس کورمدیلر . مهاجر لر
یرلشمه لرینی متعاقب بونلری جزیه یه و ویرکویه ربط ایتمک ایشته دیلر .
آنحقی بو سببله « ضجاعمه » وغسانیلر آراسنده آچیلان حربده
یکی کلنلر مقامت ایده مدکلرندن عرض اطاعته مجبور اوللشاریدی .
فقط براز صکره عددلری تزاید ایتمکله رفع رقبه ایتمکله قرار
ویردیلر . رئیس لرندن بری اولان عمروک اوغلی جواد کولچه
التوندن برقلیج یاپدیردی . بعده ویرکو طوبلامغه مأمور اولان
شخصک یانه کلهرک « ایشته بزدن طلب ایلدیککر آلنونک
مقداری » دیدکه بنی صالح عربی بویکی شکله کی آلنونی آلق

اوزره ایلرینر ایلر یار شیخ غسانی مرقومی قلمندن اوروب تلف ایتشدی .

ایشته غسانی عربلرینک احراز نفوذ و کسب قوت ایتلرینه سبب اولان عصیانک ایلک اشارتی بومسئله اولمش ایدی . بونک اوزرینه غسانیار ثعلبه بن عمرو بن مجالیدی رئیس طائمشاردی . بونک وفاتنده جواد برادرینک میراثنه وغیرت وجسارتینک مکافاتنه انتظار ایدیوردی . مع هذا ثعلبه بن عمرو بن جفنه بوکا ترجیح اولمشدر . بونک اوستنه جواد قاتمرلی موفقیتسز ایلکدن ممنون اولمیهرق « عوز » قبیلهسی ایله بالاتفاق مدینه اراضیسنه کیتدی . اولوقت مدینهنک اسمی هنوز « یثرب » ایدی .

بووقعه قبل المیلاد ۲۰۵ سنهسنه وجفنهنک کوچوک اوغلنک رومالیر طرفندن سوریه قبائلنی ادارهیه مأموریتی وقرال عنواننی اخذی قبل المیلاد ۳۰۰ سنهسنه تصادف ایدر .

غسانی پرنسارینک روماقائمقاملغنده استخداملری خرسیتیان مذهبنی قبول ایتدکلرندن اعتبار اولنور . رومنلر بو پرنساری عجمله ویاسائر اقوام ایله محاربه لرنده برنوع خفیف عسکر طرزنده استخدام ایدرلردی . شرقیون بونلر حقنده یمن وحیره ملوکندن دهها آز معلومات براتمشلردر .

بعض عرب مورخلرینک اثرلری اولان قرال جدوللری ، یزانس مورخلرینک سوریهده قسطنطنیه ایچون حرب ایدن عرب رئیسارینک اسمنی حاوی اثرلری کندی تاریخاری ایچون برر وثیقه تشکیل ایتشلردر . باز آمپیر مورخلرینک ذکر ایتدکلری

«آرداس» اسمك، رومارك عموميتله سوريه ده كي عرب رؤسانه
و یرمش اولدقلى مشرك برنام اولديغي ظن اولنور. شبهه سز بواسم، بر
چوق غسانی حاکماریك طاشیدقاری «حارث» نامك غلطیدر.
اشبو پرنساردن بعضیاری مشرکا^۱ اجرای حکومت ایتشار
وحتی آنلردن بر چوقلاریك اسماری بشقه بشقه اولديغي حالده
«حارث» اسميله اشتهار ایلشلردر.

بعض آنارده سوريه ده اجرای سلطنت و حکومت ایدن
ایلك پرنسك حارث بن عمرو، بعده ابن ابی سامر اولديغي مرویدر.
امرؤ القیسك [کتاب الاغانی] ده کنده قرانی اولدر دیکفی
وبونك خانی اولان حارث بن سامر قباد طرفندن وکالت سورتيله
تعیین اولنديغي ذکر ایدیور.

امرؤ القیس حیره ملکی اوچنچی منذرك غضبندن خوفاً
فرار ایتشار ویهودی «ساموئل» طرفندن حارث بن ابی سامر
غسانی به توصیه اولمش و بوده قسطنطینییه ایمپراطوری زدينه
فرارینه مساعده ایلشدر.

کتابك دیکر فقره سنده [کتاب الاغانی] حسن بن ثابت
متعلق مباحثده حارث بن ابی سامر غسانی اسمنده بر پرنسك
سوريه نك بر قسمنده اجرای سلطنت ایتدیکی مذکوردر، حالبوکه
دیکر قسمنده جبيله بن أیهم حکمران اولمش ایدی.

هجرت نبویه نك یدنجی سنه سی علیه الصلوة والسلام افندمن
حضر تاریك حکمداران موجوددن بعضارینه دعوت دین مبین

ایچون ارسال بیوردقلری سفرا میاننده بولنان حارث بن ابی سامر
سوریه ده حکام عربدن بری ایدی .

حزۃ اصفهانینک غسانی ملوکنه عائد تنظیم ایلدیکی لیسته
بروجه آتیدر :

« سوریه عربلرینه برنجی دفعه اوله رق اجرای حکومت ایدن
ذاته جفته تسمیه اولنوردی . صلاحیت ونفوذی روم امپراطور-
لرینک امر ومنشورینه مستند ایدی . تخت حکمداری یه صعودینی
متعاقب بنی حدعه قبائلک بتون رؤسائی اعدام وقبیلہ مرقومه
ایله سوریه ده اقامت ایدن رومنلری دائرۃ اطاعته ادخال ایلشدی .
سوریه ده برخیلی قلعہ لر ومبائی جسیمه انشا ایلشدر . مدت
سلطنتی ۴۵ سنه و اوچ آی ایدی . بوکا خلف اولان اوغلی
عمرو برچوق مناسترلر بنا ایلدی . بش سنه اجرای حکومتدن
صکره سلطنتی اوغلی ثعلبه یه ترک ایلدی . بوده حوران جوارنده
« قصر الغدیر » ی بنا ایلشدی . اون سکرز سنه سلطنتدن صکره
اوغلی حارث اکا خلف اولدی ، مومی الیه یکرمی ییل دوام
ایدن زمان حکومتنده نامنی ذکره بادی اوله حق بر اثر وجوده
کتیر مامشدر .

اندن صکره حکومته اوغلی جبله خلف اولدی . القناطیر،
القتیل مرقومک بنا ایلدیکی آثار دندر . زمان سلطنتی اون سنه
دوام ایلش اوغلی حارث اکا خلف اولشدر . والده سی ، جفته نک
اوغلی عمروک قزی ماریه ایدی . بلقاده (بحر لوط جوارنده
قدیم بر شهر ایدیکه بوکون احوالی یه اکانسیه بلقانامی ویرلمکده در)

اقامت ایدردی . بوراده بعض آثار وجوده کتیرمشدرد . از جمله الحافر آنک اثریدر . وفاتنده ماریه دن اولان اوغلی منذر الاقبار تخته چیقدی .

اوج سنه سورن مدت سلطنتده « قصر الغدير » جوارنده واقع ورقه یی و حربیه یی تأسیس ایلدی . آندن صکره برادری نعمان جلوس ایدرک اون بش سنه اجرای حکومت ایتدی . نعمانی ایکنجی قرنداشی منذر ثانی ابوشمیر عنوانیله تعقیب ایلدی . ایکنجی منذر دن صکره دردنچی برادر لری ایکنجی جبلة حکمدار اولدی . جبلة حربیه ده اقامت ایدردی . اوتوزدرت سنه سلطنت سورددکن صکره تختی برادری ایکنجی ایهمه بر اقدی که بونک ده زمان سلطنتی اوج سنه در . صعف ، ذاقم ، البنوغه مناسترلری بو ذاتک اثر بناسی اولمق اوزره مرویدر .

بونک خانی ده برادر لرینک ک کوچوکی اولان کنج ایکنجی عمر وایدی . بوده سویده ده اقامت ایدردی . بوراده « قصر الصفا » « صفات العجالات » و « قصر منار » ی بنا ایتشدرد . مدت سلطنتی اون آلتی سنه ایکی آیدر . منذر الاقبارک اوغلی ایکنجی جفنه بو پر نسه خلف اولمشدی . بونک لقبی « محرق » ایدی . سبب تسمیه وتلقیب مرقومک حیره یی ضبط و احراق ایتمش اولمسیدر . ایکی سنه حکومتدن صکره کوچوک برادری ایکنجی نعمان اکا خلف اولدی . و بر سنه قدر سورن زمان سلطنتنده هیج بر اثر وجوده کتیر مامشدرد . آتی متعاقب اوچنجی نعمان بن عمرو بن منذر مقام حکمداری یه قعود ایشدرکه « قصر السویده » و « قصر هورب » ک بانیسیدر .

بونك باباسى تخت حكمدارى ده بولنامش ايسهده بعض اسفارده
 حيره عربلرينه قوماندا ايتديكى واقعدر . بوندن صكره اوچنچى
 نعمانك اوغلى اوچنچى جيله تخت سلطنته جلوس ايلدى ، بوده
 « جنين » ده اقامت ايدردى . اون آلتى سنه سلطنت سوردكدن
 صكره اكا ايهكمك اوغلى نعمان خاف اولدى . بوده يكرمى ايكي
 سنه اجرای حكومتدن صكره وفات ايدرك عين اسمده بولنان
 اوغلى نعمان اكاخلف اولهرق جلوس ايتدى . بوپرس ، حيره
 عربلرينك تخريب ايتدكلر رصافه صهرنجارينى تاميله انماروتجديد
 ايلدى .

بوندن صكره اوغلى منذر حكمدار اولهرق اون طقوز سنه
 وانك اوغلى عمروده اوتوز بش سنه مقام اقتدارى اشغال ايلشار
 ايسهده هرايكيسيده نامارينى و اسمارينى ذكر ايتديره جك هيسچ
 بر دكرلى اثر وجوده كتورمكه موفق اولهمامشسلردر . بعده
 اوچنچى قارداشارى اولان جوهر اون ايكي سنه حكمران اولدى .
 اكا خلف اولان اوغلى حارث يكرمى آلتى سنه سلطنت سوردى
 بوندن صكره مقام قرالى يه صعود ايدن جيلهك مدت سلطنتى
 اونيدى سنه دوام ايدوب اكا اوغلى حارث بن جيله خاف اولدى .
 مومى اليه « بنو كنهان » ايله غايت مهلك و شديد بر محاربه آچمشدى .
 جابيهده اقامت ايدوردى . مدت حكومتى اون برسنه در . بونك
 اوغلى قنام ناميله مشهور اولان نعمان تام اوتوز بش سنه تخت
 سلطنتده قالدى . غورالاقصاده واقع « معصرانى » شهرنده اقامت
 ايلردى . « نابغه » ديمكله مشهوردر .

جبله نك اوغلى و حارث ابى شميرك كوچك اوغلى « ايهم »
 يكرمى ىدى سنه قدر غسان قبائلنه اجراى حكومت ايتدى . بو
 ذات حوزه حكومتى و نائره نفوذى پالمير [تدمر] ، قصر برقا
 و ذات عامر طرفدارينه قدر توسع ايتمشدى . بوندين صكره تخنه
 چيقان اوغلى منذر اون اوج سنه مقام اقتدارى اشغال ايتدى .
 بونك و فائنده قرداشى شرحبيل مقامنه كچوب يكرمى بش
 سنه مقام حاكميتده بولندقدنصكره وفات ايتمكله اوچنچى برادرى
 عمرو حاكمدار اوله رق اون سنه حكومت اجرا ايتمشدى . بعده
 عمروك يكنى و حارثك اوغلى جبله عموجه سنه خلف اولدى .
 درت سنه اجراى ساطنتدن صكره و فائنده ايهمك اوغلى ديكر
 جبله جالس سرير حاكمرانى و غسانى حاكمدارلرينك صوكنجيسى
 اولدى .

مرقوم جبله بن ايهم دين مابين اسلامى قبول و شرف
 هدايتله مشرف اولمش ايسه ده بالاخره ارتداد ايدرك فرارايه
 قسطنطينيه سراينه نتيجا ايلمشدى . چونكه مرقومك زمان سلطنتى
 سورينك حضرت فاروق طرفدن ضبط و ممالك اسلاميه الحاق
 بيورلمش اولدينى و قته مصادفدى . جبله بن ايهمك اسلام اولدقدن
 صكره ارتدادينك و قسطنطينيه فرار و التجاسنك اسبابى شو
 يولده حكايه ايدرلر :

جبله اسلام ايله مشرف اولدقدن صكره مكه مكرمه يه كيدوب
 بيت خداى طواف ايدر ايكن ينه طوافله مشغول فقير براعرابى
 قضاء ائسكنه باصمشدى . مرقوم زمره ملوكدن اولدينى جهته

بونی کنديسنه بيوك بر حقارت عد ايدرك اوفقيير اسرابني به بر
توقات اورمش و كيفيت اميرالمؤمنين جناب فاروق اعظمه عكس
ايلشدى . حضرت امام . جبيله حقنده اجراى قصاصى ، فقير
اسرابنيك ده اكا بر توقات اورمسنى امرايله اسلامده فقرا ايله
ملوكك ذره قدر فرقى اولمديغنى افهام ايلش ايديكه مرقوم جبيله
جناب فاروقك حكم ايلديكى بوقصاصك اجرا مندن فرار صورتيله
يقاسنى قورتاره بيلمشدر .

ملوك غسانيه

بعد الميلاذ	جلوسى	
«	۲۰۳	جفنه (عائله رئيسى)
«	۲۴۸	عمرو
«	۲۶۳	ثعلبه
«	۳۰۳	برنجى حارث
«	۳۳۰	برنجى جبيله
«	۳۶۰	ايكنجى حارث
«	۳۷۳	ماريه (زوجة حارث)
		برنجى عامر بن حارث
	۳۸۰	« « ۴۲۱ »
«	دن	« « ايكنجى جبيله »
	۴۲۰	« « برنجى نعمان »
		« « برنجى منذر »

«	۴۲۰	ایکنجی جفنه بن منذر اول
«	۴۵۰	« « نعمان بن «
		عمرو
«	۴۵۱	اوچنجی نعمان بن عمرو
	۴۶۲	« حارث بن عمرو اول
«	دن	« دردنجی نعمان «
	۴۷۲	
«	۴۷۲	بشنجی نعمان
«	۴۹۰	منذر ثانی بن نعمان خامس
	دن	« عمرو ثالث
«	۴۹۵	« هجر اول
	۴۹۵	جبله ثالث بن نعمان ثالث
«	دن	« حارث الاقبار
«	۵۲۹	« حارث رابع
	۵۲۹	« ابوشمیر
	۵۲۹	بشنجی حارث
«	دن	العوجات
	۵۷۲	العرج
	۵۷۲ دن ۵۸۷	جبله رابع
		حارث الاصغر
		منذر ثالث
		ابوشمیر الاصغر
«	۵۸۷ دن ۵۹۷	عمرو رابع
		نعمان ابو هجر

« ۵۹۷ دن ۶۱۵ »	{ عمرو خامس بن عمرو رابع هجر ثانی بن نعمان
	{ حارث سابع بن شمیر عمرو سادس
	{ نعمان سابع ایم ثانی
« ۶۱۵ دن ۶۳۶ »	{ منذر ثالث جبله بن حارث
	{ جبله بن ایم

یوقاریدن بری ذکر ایدیلان عربستانک اوچ مهمم حکومتندن
یعنی حمیری ، حیره ، غسانی حکومتلرندن بشقه دهها بر چوق
عرب قبائلی موجود ایدیکه مذکور قبیللر مستقل رؤساطرفندن
اداره اولنور ، کندی رئیسارندن غیری متبوع طائمازلردی .

کنده قبیللری یمن طوبارینک برر قائممقامی طرفندن
اداره اولنورلردی . معاد وکلاب قبیللرینک برر مستقل پرنس
حکمداری واردی . بوقبائلک دائما ایش و کوچکلری حرب
ایتمکک . یغماوغارتک ، غزوهیه منحصرایدی . کنده امراسندن
هجر بن حارث آنتاش ایله مناسبتده بولنوردی . ۵۱۳ سنه
میلادیسنده مرقوم ایله برده اتفاق عقد ایلشدی . بونک برادری
وباز آمیرمؤرخلرینک « بادیشاریم » تسمیه ایتدکلری معدی کرب
قیس - عسقلان قبیلله سنه حکم ایلردی .

عربستانك تاريخ سياسيسنه خلاصه ناباته ئىبارك تاريخى
علاوه ايمك ايجاب ايدر . ثروت ، قدرت و وسعت تجارتجه
حائر شهرت اولان اشبهو قومك احوالنه دائر برار معلومات
ويرمك فائده دن خالى دكلدر .

ناباته ئىلار مناسبات تجارتيه ده ، ثروت و سامانده بر دور انكشافه
مالك اولمش ، اوزمانلرده اقوام موجوده يه احراز تفوق ايلش
بر قوم اولوب سينا شبه جزيره سينده اليوم آثارى باقى اولان « پترا »
شهرى خرابه لرند اولديغى كېي برچوق طاش و قياثره دور قدرت
وعظمتلرينك حكاياته دائر قيامته قدر بوزولماز يازيلار و شكللر
حك و ترسيم ايلشاردر .

فضلاى مستشرقيندن « آئين قاتمه ر » ناباته ئىلارك اصلاً
عرب اولمىقارنى و بابل طرفلارندن هجرتله بوحوالى يه كلوب
« تدمر » اهالىسيه امر تجارتده مظفرانه رقابت ابدجك برقولونى
تشكيل ايلدىكلرنى حكايه ايدىيور . عربانك ، جوارلرنده مسكون
شهر و قصبه لر اهالىسيه اختلاط ايتدىكلرى و مناسباتده بولمىقارى
كېي بوناركده اجنبى لرله و على الخصوص روماليلارله تماسده بولمىقارى
شبه سردر . ايسته روماليلار . جزيرة العربده مسكون بولان اقوامه
عموميتله عرب نظريله باقه لرينه مېنى ناباته ئىلارى ده عرب جمله سندن
اولمىق اوزره اونام آلتنده ذكر ايلشاردر .

ناباته ئىلار ايله زياده اشتغال ايدن مورخ « ديودور » ديوركه :
ناباته ئىلار مملكتى دنيلان ممالكده مېانى ، نهر اولمىقارى كېي
بر دشمن اردوسنك احتياجاتنى تأمين ايدمىله جك صوده موجود

دكلدر . بغدادى اكىكى ، ميوه آغاجى دىكمكى ، ابدىه يامغى ، شراب اچمكى قانونلرى منع ايتشدرد . بوقانونك امرينه مخالفت ايدن وچيزدىكى دائرهنى تجاوز ايدن بولنور ايسه جزاسى اعدام ايدى . اوكا اولومله مجازات اولنوردى . بوقانونك احكامنى فوق العاده برشدته محافظه ايدرلردى . بعضيارى دوهلر، وبعضيارىده سوزيارله قويون بسارلر وچله سى ده چولده ، چادر التارنده يشارلردى . قبائل عربدن برچوقلرى ده كوچه حالنده چولده يشارلر . انجق ناباتهئلر قبائل سائرتهك جمله سندن زياده صاحب ثروت ويساردرلر .

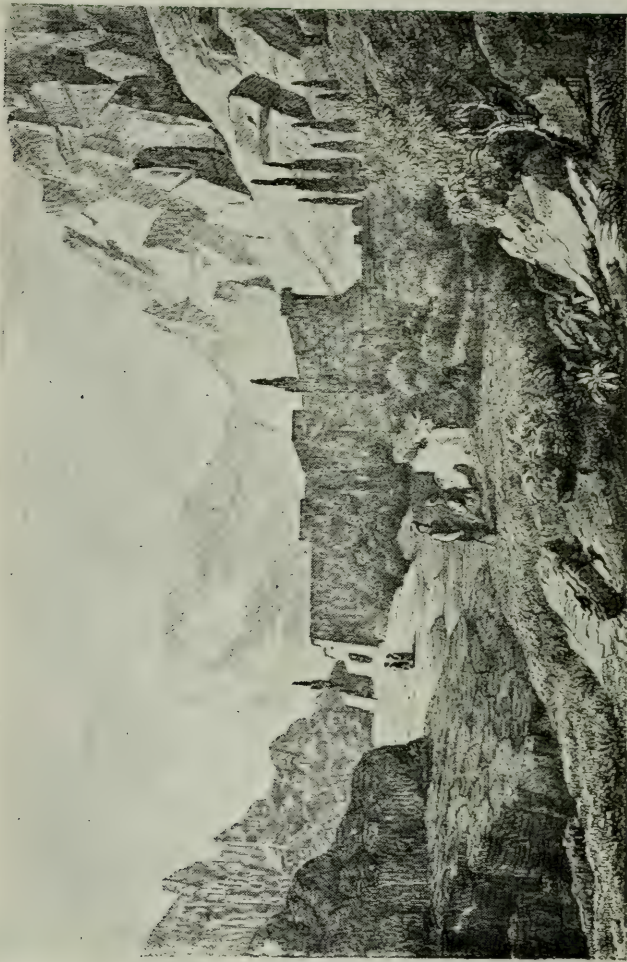
ناباتهئلرك مقدار نفوسى اون بىكى تجاوز ايتمز . بونلر بحرسفد ساحلنده واقع شهرلر كيددرك عربيه سعيدتهك ايجرو طرفارندن آلدقلى مرصافى ، كونك وسائر معطراتى فروخت ايدوب تجارت ايدرلر ، واورالردن ده برطاقم امتعه آلوب عربستانك ايجارينه نقل ايله ساتارلردى .

قبيله مرقومه استقلال وحرىتارينه صوك درجه لرده مربوط وحرىص اولدقلى جهتله كيمسه يه سرفرو ايتمز ووقوى بردشمن ظهورنده چوللر كنديلر اچون پك مكمل بر رجعتكاه وهر اسباب مدافعتى حاوى محل تحصن تشكىل ايدر . چونكه بورالده صورت قطعيله ده صوبولمديغندن بردشمنك آنلرى تعقيباً اورالره كىتمسى امكانسزدر . بونلر كندى احتياجلى اچون اقتضا ايدن صوبى مخصوصاً قازدقلى حوضار و صهرنجارده صاقلارلر ، بوصوبى بولمق انلردن بشقه بر كيمسه اچون امكان داخلنده دكلدر .

عربلر بومثالو صوخرینه لرینی کمال مهارتله انشا ایدرلر .
یاغمور صولرینی اورالرده طوبلا دقین صوکره آغزلرینی و مدخلرینی
غایت دقتله کیزله یوب طوبراق و قوملر ایله یرینی بلورسز
ایدرلرکه هیچ برکیمسه اوراده صوخرینه سی و صهرنج بولندیغنه
احتمال ویرمنز .

«عروودوت» دیورکه : فنیکه ، سوریه و فلسطین حکومتاری
ایران شاهلرینه آغیر ویرکولر ویرده لری و عدیبه لر کوندر دکلری
حالده یالاکلر عربلر بوندن مستثما ایدیلر ، ایران ، انقیادی کوستر
هیچ برشی ویرمنلردی .

فی الواقع اسکندر کبیر بتون عربستانی دائره اطاعته
المی دوشونمشدی و بونک ایچونده جزیره العرب اطرافنه
براوردو سوق ایتمشدی . اوزماندن بری کیمسه نك موفق
اولمدیغی بو شیئه اسکی زمانک انک بیون فتحی موفق
اولدیمی ؟ ایشته بو براز شبهه لیدر . چونکه بواشاده اسکندر
وفات ایتمش و بو معنائک حلنی ده برابر مزاره کوتورمشدر .
ملك اسکندرک تقسیمی ائتمشده عربستان « پتولهیه » نك
حصه سنه اصابت ایدن ایاتلردن بری ایدیسه ده احتمالک بو .
مصر و فلسطینه جوار اولان یرلردن عبارتدی . اسکندرک
اخلاقی آرمشده ظهور ایدن محاربه ده ناباته نك « آنتیغون »
قارشى « پتولهیه » به طرفدار اولملری ده محتملدر . آنجق
« دیودور » نك بیانه کوره « آنتیغون » مصر قرانک رجعتی
اوزینه بتون سوریه و فنیکه نك صاحبی اولدینی زمان کندیسنه

دشمن اولدقلرینی بیلدیکی ناباته‌ناره هجوم ایتک تصورینه دوشمشدی و بونک ایچون اک مقتدر قوماندانلردن برینک اداره‌سنه درت بیک پیاده و آلتی یوز سواریدن مرکب بر اردو ویره‌رک خبرسزجه قبائله هجوم ایله بتون سوریلرینی ضبط ایتسنی امر ایتشدی.

بو، تمام او حوالی اهلایسنک بیوک برپنایرلرینه مصادفدی. او پنایرده بتون اقوام برلشهرک اوروپا و آسیانک امتعه‌سی مبادله ایدیلوردی. روم جنرالی بو فرصتدن پالاستفاده «په‌ترا» شهرینه هجومه قرار ویردی. چونکه پنایره کیتمزدن اول نقدر قیمتدار اشیا‌لری وار ایسه مذکور شهره براتقی قبائلک عادت ایدی. عربلرک خبری اولقمسزین روملر شهرک کسنارینه کلهرک کیجه وقتی ضبط ایتدیلر. شهرده قالانلردن قسم اعظمی قتل و متباقیمی اسیر ایدلدی. بوندن باشقه مغازه‌لرده‌کی معطراتی و ۵۰۰ تالانه [۱] بالغ اولان نقدی ضبط و مصادره ایتدیلر. مع‌صافیه اوراده تمید اقامته جسارت ایده‌مدنلردن غالبار سرعتمه چکیلهرک ایکی یوز استاد [۲] مسافه‌ده قرارگاه قوردیلر و دشمنک آنجق برقاج کونلر صکره اورایه واصل اوله‌بیله جکفی حساب ایدرک لاقید و اعتناسز اوله‌رق‌قالدیلر.

شهردن قاچوب قورتی‌الانلردن بعضیلرینک ویردیکی خبر

[۱] زمانزک حسابته کوره اون ایکی ملیون اوچموز یتیش بش بیک غروش ایدر.

[۲] بر استاد اسکی یونانیلر زمانده یوز یکرمی خطوله‌ک بر اولچی اولدیغنه نظر آ یکرمی کیلومترو قدر ایدر.

اوزرینه عربلر در حال پنایری ترك ايله طوبالانهرق « پەترا » یه
طوغری یوریدیلر . شهری قورتارمق ایچون کیچ قاشلاردی .
بردقیقه ضایع ایتمکسزین روملارک تعقیقه مبادرتله آنلری غافل
برحالدله باصیدردیلر و بر جوقدرینی اویقولوننده بوغازلایوب سلاحه
صارملق ایسته یینلری ده مزملق و اوق ایله تلف ایتدیلر . بو
وقعه ده دشمن پیادەسەنک همان کافەسی تلف اولمش و یالکەز
مخروج اوله رق بر ایکی یوز سواری قچوب قورتاشدی . بونک
اوزرینه ناباتهئار باره لرینی واشیالارینی بالاسەترداد « پەترا » یه
دونیدیلر .

بو مغلوبیتدن حدب ایدن « آنتیغون » اخذ انتقام ایچون
اوغلی « دیمتریوز » ی مأمور ایلیدی . ناباتهئار ، اوزرلرینه کەمکده اولان
جسیم اردو ایله مصادمه ده مغلوب اولمقدن قورقه رق قراله بر
عریشە یازوب کوندردیلر و بونده روم جنرالەک بغیر حق
اولان تجاوزندن شکایت ایله کەندی مدافعەلرنده محق اولدقلرینی
بیان ایتدیلر . قرال عربلری آلداتمق مقصدیلە بونلری حقلی
کوروپور کبی کوروندی و آنلره قارشى صلح و سلام سوزلری
سویلیدی . فقط عربلر بو حیلە یه آلدانیمه رق حواردەکی تپەلره
کوزجیلر قویدیلر .

« دیمتریوزه کمال مہارتله اوچ کون اردوسەنک حرکاتی عربلارک
نظر دقتندن کتم ایدە ییلدی . آنجق « پەترا » یه یاقلاشدیفی
زمان توبتجیلر وادینک ایچندەکی اردونک حرکاتی کورە رک
در حال آتش یاقق صورتیلە کیفیتی شہره خبر و یردیلر . بونک

اوزرىنە ناباتەتلىر ، موقەئاً صورت مەكلەدە مدافعه ايدىلىش اولان شەھەردە بىر مەقدار قوۋە مەخفەزە بىراقىدىلار ؛ سوريلىرىنى آلەرق چولە چەكلەيدىلار . اوسەردە «دىمەتريوز» شەھەر ھىجوم ايتىدى . مەخفەزەلەر صوڭ درجە بەھادىرانە مدافعه ايتىدىلار . موقەئە رىسائىتى مەخسۇرىنە فووق العادە مەعاونەت ايدىيورۇدى . اقشامە قەدر مەخاربە دوام ايتىدى . ايرتسى كون « دىمەتريوز » تەكرار ھىجومە باشلامق اوزىرە ايەكن قىيانك تەپەسندە بىرى كورۇندى و شو سوزلىرى سويلدى :

« اى قرال «دىمەتريوز» بىر شەھەر اھالىسىنىڭ احتىياجى اولان شىلاردىن تەمىنلەپ مەھرۇم اولان چولەدە اقامەت كەزىن اولان بىرلە نەھىچون مەخاربە ايدىيورسەڭ ؟ بىزاسارتىن قورقۇلۇق اىچون بىتون مەنبەئە ثروت و ساماندىن مەھر ابرھو ايدە اقامەت ايتىمىكى مەنسەب كوردىڭ . بىنەئەلىيە بىزمەك تەقدىم ايدە جەكمەز ھەيەتە راضى اولەرق اوردۇكى چەك و مەين اولەكە بولۇندىن صوكرە ناباتەتلىرىدە كەندىكە ئەڭ صادق دوستلار بولە جەقسەڭ اكر مەخسۇرىنى تەمىد ايتىمەك ايسەڭ چوقۇق كەمەندىن ھەردىلە مەھرۇمىيە مەروۇز قەلە جەقسەڭ و بىزى ، چەقۇقەلەمىزدىن بىرى آلىشىدىغىمىزكە غەيرى بىر ھىيائەلە يەشمەقە قەطئىيەن اجبار ايدەمىيە جەقسەڭ . اكر بىزدىن بىراقچە ايسىرالە بىلور ايسەڭ آندىردىن دەپەرغەندە كورە مەزىنەڭ ، چونەكە انلارى قوۋە مەغنىويەسى قەيرلىش ، كەندى صورت مەيشتەمىزدىن بىشقە بىر شەرائط ھىيائەتە آلتىندە يەشمەقە غەيرە قەبۇل بىر تاقىم آدملىر بولە جەقسەڭ . »

« دىمەتريوز » بوسوزلاردىن ، دىھاتو غەيرىسى بوسوسىز و صارىپ

یرلرده اوزون برحربك مشكلاتدن فائده سزلكنه قناعتله كنديسنه
 وعد اولونان هديه لری آلدی . اورادن چكيلهرك « بحرلوط »
 ساحنه كلوب اوردو قوردی . كولك اوزرنده برچوق « آسفالت »
 یوزمكده اولدیغنی كوردی . پدرینك تزدینه عودتله بوسفرینه دائر
 معلومات ویردی . عسكیرلرینك بوصورتله عدم موفقیتدن جانی صیقیلان
 « آنتیغون » مصرده جنازه لرك تحنیطلنده پك زیاده استعمال
 اولنان « آسفالت » دن استفاده ایتمك ایچون بحرلوطه برهیئت
 سفریه كوندردی . بونلر صویك اوزرندن « آسفالت »
 طویلايه جقلردی .

فقط بو پروژده تأمین موفقیت ایتمدی . چونكه آلتی بیک
 قدر عرب طویلانهرق قامشدن معمول صالار اوزرینه یینوب
 « آنتیغون » ك بتون عسكیرلرینی اوقلرله اولدیریلر .

دیودورك بوسوزلرینی خلاصه نقل ایلدك . بحرلوط ایله
 شاب دكزی اراسنده بونان عرب سیمارلك اوزمانکی احوالنه
 دائر روایات اراسنده لك زیاده حائر اهمیت اولان بوفقره در .
 چونكه عربان و قبائل عربك ، بوگون نه صورتده حرکت ایدیورلر
 ایسه اوزمانده اويله حرکت ایلدکیرینی ارائه ایدیور .

چولده متمکن قبائل عرب ، خرسیمانلغك ظهورینه قدر
 کاه سوریه لیلرک و کاه مصر لیلرک طرفنی التزام ایسدرک اوحوالی نی
 تخریب ایدن محارباته اشتراك ایلشلردر . بیوک « آنتیکئوس » چولك
 شمالنده ساکن بونان قبائلی تأدیپ ایتمش و اوغلی « هیرقان »
 سنه لرجه بونلرک تأدیپ ایله مشغول اولمشدر . او عصرده (قبل

المیلاد ۱۷۰ سنه سی) ناباته نثار، حوزه حکومتی فلسطین حدودینه قدر امتداد ایدین «حارث» نامنده بر پرنسک تحت اداره سنده ایدیلر. بوقبیلر، یهودیلرله عقد ایلدکاری اتفاق معاهده سنه بناء آنلره اراضیلرندن مروره مساعده ایدرلر ایدیهده اکثریا کچن قافله لری صویار ویغما ایدرلردی. وداثما سوریه وفلسطین جهتلرینه غزوه یاهرق بر خیلی اموال غنائم ایلدعودت ایلرلردی. عربارک صیق صیق تجاوزاتی، اوزمانلرده فراته قدر اجرا ی حکومت ایدن روما سزارلریخی دفعاتله قیزدیرمش و سوریهده رومن والیهی بولنان «لوکولوس»، «پومپه»، «سقوروس»، «غابینیوز»، «مارچه لین»، «حارث»، «مالک» و «عبدواد» تسمیه اولنان طائلق عربستان حکمدارلرینه قارشی اجرای سفر ایلشردی. بتون بو سفرلرک نتیجه سی عربلردن موقتاً بر ویرکو آلمقدن باشقه بر شی اوله مازدی.

بعض رومن مورخیری ایمپراطور «تراژان»ک بتون عربستانی ضبط و تسخیر ایتدیکنی سویلیورلر ایسه ده بو، مبالغه دن و اوزمان عادت اولدینی وجهله ایمپراطورلری فرط مدح و ثناء مقصدندن عبارت اولمق قویاً ملحوظدر. چونکه تراژانک تحت اشغالنه آلدینی یرلر طائلق عربستانک شمال قسمی اولوب عقبه کورفزدن ایلرویه کچماشدر. «په ترا» شهر ی تراژانک اداره سنده بولندینی زمان ک زیاده کسب عمران ایلشدر.

عرب مستعربه و حجاز ملوکی

عربیّه سعیده یعنی یمنده متمکن اولوب بحرین ، نجد ، یمامه ، یثرب ، سوریه و عراق طرفارنده جسیم جسیم هیئات مهاجره سی بولنان بنی یقطان قبائل و ملوککنک احوال تاریخیه نینه دائر بورایه قدر و یردیکمز معلومات کفایت ایدر .

تاریخ اسلامه کیره بیامک ایچون آرتق تهامه ده بولنان عرب مستعربه نک احوال تاریخیه نینه شویله بر عطف نظر ایتمک ایجاب ایدور .

عرب مستعربه . اسماعیل بن ابراهیم علیهما السلام ایله یقطان نسلنه منسوب بنی جرهم قبیله سندن ازدواج ایلدیکی بر قوزک اولاد واحضادن حاصل اولمشدر . مشار الیهک بنی جرهم ایله پیدای مناسبی کیفیتنده مورخینک ، کتب مقدسه نک بیاناتنه استناد ایله و یردکلی معلوماتک خلاصه سی بوجه آتیدر :

ابراهیم علیه السلام الجزیره دن هجرتله سوریه ده مواصلتندن بر مدت صکره زوجه سی سارا ایله برابر مصره عزیمت ایلشدی . اوزمان مصرده حکمدار اولان فرعون ، جناب سارانک فوق العاده برصاحبّه جمال اولدیغنی خبر آله رق مشار الیهایی سراینه جلب ایتدیرمش و آکادست تسلطنی اوزا تمشدی . جناب سارایه اوزا تدینی ألینک بحکمه خدا قورویوب حرکتدن قلمسی و بو حالک اوج دفعه تکرر ایتمسی اوزرینه فرعون ، مشار الیهایه تعرضدن صرف نظر ایتمکه مجبور اولمش و تطیب خاطری ایچون بر چوق هدیه لرله

برابر « هاجر » اسمند بر جاریه ویرمشدی . بر طرفندن ده همان
مصرفدن چیتوب کلدکری محله کیتملرینی حضرت ابراهیمه تبلیغ
ایتدیرمشدی .

مشار الیهمانک سورییه عودتلرنده اوزمانه قدر اولادی اولامش
اولان جناب سارا ، بلکه آندن بر اولاد کلیر امیدیه ابراهیم
علیه السلامی هاجری ازدواج واستفراسه اجبار ایلش ایدی .
آنجق هاجرک اسماعیل علیه السلامی تولیدی اوزرینه قادینلق
حالیله قیصقاغه باشا زهرق مولود مشار الیه ایله والده سنی کوتوروب
بر طرفه آتمه زوجنی مجبور قیلمش اولدیغندن ابراهیم علیه السلام
اسماعیل ایله والده سنی بادیه « فارانه » [۱] کوتورمش و کعبه
معظمه ک بولندیفی محله تک وتنها بر اقمشدی .

اسماعیل علیه السلامک برکتی سایه سنده اوراده جبرائیل
علیه السلام طرفندن زمزم صوینی اخراج ایدلمی بنی جرهمک
اوحوالیده اسکاتی بادی اولمش و جناب اسماعیل آنلر آراسنده
بو یویه رک بنی جرهمدن بر قزله ازدواج ایلشدی . ایشته عرب
مستعربه بوازدواجک محصولدر . [۲]

آدم علیه السلامک بنا ایلدیکی « یت » طوفان نوح اثناسنده
خراب اولدیغندن ابراهیم علیه السلام حجازه کیدوب اوغلی ایله
[۱] بادیه فاران الیوم مکک بولندیفی حجاز چولنک کتب مقدسه ده
مذکور اسمیدر .

[۲] تفصیلاتی (قصه حضرت ابراهیم علیه السلام) ده واردر .
جمعیت کتبخانه سی

برابر یکیدن بنای کعبه به مأمور اولمش و کتب سیرده مفصلاً
 بیان اولدنیغی وجهه بیت معظمه بنا ایدلمشدی . جناب
 حَقِّ تقدیس بیوردیغی «یتی» زیارت ایچون هرطرفدن خالق
 آقین آقین کلورلردی . اوزمان اسماعیل علیه السلام کعبه نك
 محافظی ایدی .

مشارالیه برچوق اولاد واحفاد ترك ایدرك ۱۳۷۷ یاشنده
 اولدیغی حالده ارتحال داربقا بیورمغله اولادلرندن بری اولان
 «نابت» بیتك خدمت محافظه و اداره منده اكاحلف اولمش ایسه ده
 بو وظیفه یی اوزون مدت ایفا ایده مامشدر . چونكه بنی جرهم
 کعبه نك محافظه و اداره سنی مشار الیه دن آلمشاردی .

بالاده بیان ایلدیكمز وجهه سد ما ربك انهدامی اوزرینه
 یمندن عمر و بن عامر ایله برابر هجرت ایدنلردن برقسمنك كلوب
 مكدده یرلشدكاری زمانه قدر آسوده بر حالده یشایان بنی جرهم
 و بنی اسماعیلك احوالنه دائر معاونان قطعیه موجود دكلدر .
 مع مافیه حجازك اوزمانکی احوالنه دائر ابوالفدائك بنی جرهم
 لموکی حقیقنده براقدیغی قیصه بر جدول - پكده یشایان اعتماد
 دكاسه ده - یكانه معلومات اولدیغندن بوجه آتی یازیورز :

جرهمیار ایکی شعبه یه انقسام ایدرلر . بونلردن بری عاذماننده
 یشایان اسکی جرهمیار اولوب اولاد واحفاد لرله برابر كاملاً یحو
 و منقرض اولدقلرندن بونارك احوال تاریخیه لرینه دائر هیچ
 بر معلومات یوقدر . ایکنجی شعبه محطائك اوغلی و یعربك برادری
 جرهمدن حاصل اولان بنی جرهمدرلر ، یعرب یمنده و برادری جرهمدخی

حجازده اجرای حکومت ایشدر . جرهمه اوغلی عبدالعلیل
خلف اولمشدر . بوندن صکره اوغلی جرشام و آنی متعاقب
اوغلی عبدالمدان و بعدمه اوغلی باحیلہ و صکره آنک اوغلی عبدالمسیح
حکمدار اولشاردر . بونک خلفی اوغلی مدحت ، انک خلفی ده
اوغلی عمرودر . بوندن صکره عمروک برادری حارث و بعدمه
ایکنجی عمرو وانی متعاقب برادری یشار ملک اولمش و بونی ده
ایکنجی مدحت استخلاف ایشدر . اسماعیل علیہ السلام ایله
سیدای صهریت ایدن ایشته بونی جرهمدر .

بالادہ بیان ایلمش ایدککە سدمأربك انهدامنی متعاقب عمروك
تحت ریاستنده اوله رق هجرت ایدن ازد قبیله سی افرادی اولاد
اسماعیلدن بنی عدنانك نزدینه كلهرك اوراده حسن قبول کور -
مشاردی . عمرو ، اولاد لرندن اوچنی بوندن صکره وطن اتخاذا
ایده جکلری بر محل مناسب ارامغه گوندرمشدی . بونارك عودتندن
اول عمرو وفات ایتدی . و اوغلارندن ثعلبه مهاجرینك امر
ریاستنی الینه آلدی . بونار کندیله رینه حسن قبول کوسترمش
اولان بنی عدنان ایله اوزون زمان مناسبت حسنه ده بولنه مدیار .
مهاجرلر طرفندن عدنانی رؤساسندن برینك قتل ایدلمسی
ارالرندن اختلافه بادی اولدی . بونك اوزرینه ثعلبه اورانی
ترك ایدهرك حجازه کیتدی . و مککه جوار اولان بطن مار نام
محلده یرلشدی . اوراده اوزونجه بر زمان قلمش اولدقلری ظن
اولنور ؛ چونکە از دیلارك بطن ماره ثعلبه قومانداسنده کلدکلری
حالده کعبه معظمه نك خدمت محافظه سی اولاد اسماعیلدن آلان

بونك برادرينك طورونلردن بریدر . مارب قبائلك مهاجرتی
ایلک عصر میلادینک صوك ویا ایکنجی عصرک ایلک سنه لرده
واقع اولدیغنه وعمر و بن عامرک دردنبی بطن اولادندن برینک
اوچنجی عصرک اوائلده کعبه معظمه محافظه سنی درعهده ایتیش
بولمسنه نزار آزدیلرک بنی عدنان زردنه و بطن مارده اقامت لرینک
یوز سنه دن فضله سوردیکی اگلاشیلور . ایشته بو اثناده ایدیکه
قبائل مهاجره نی حجازک غیر منبت وادیسی اعشیه کفایت ایدد-
مدیکندن آز دیلردن بر قسمی بشقه جهته ره کیتمشلر و بونلردن
مکده یانکیز بالاخره « خزاع » نامی اخذ ایدن برقبیله
افرادی قالمشدی .

بو اثناده بنی جرهم ، طول مدتنبری زمام اقتدار
الرنده طوتدقلردن طولای هر بر تجا اوزدن امین و مصون
بولندقلرینه کسب اطمینان ايله قوتلرینی ، خاطره کاه بیان هر بر
صورتله سوء استعمالدن کیری طور میورلردی . کعبه معظمه نی
زیارت ، یاخود برای تجارت کلن ییالخیلر اکثراً صوبولبور ،
معبد معظمه اهدا اولنان اشیا محافظلرینک منفعت شخصیه لرینه
تخصیص اولنویوردی . بو احوال ، جوار کعبه ده مسکون قبائل
اراسنده عدم خوشنودی حصولنه بادی اولمشدی . خزاعیلر
اقتدار الیرینه المق ایچون بو فرصتی مناسب کوره رک غیر
ممنونلر ايله برلشدیارکه یاد و مهار قبیلهلری بوجمه لدن ایدی .
و بنی جرهمه اعلان حرب ايله آنلری مکده دن قوغمه موفق
اولدیلر .

مغلوبار، اوزون زماندیری اجرای ریاست و امارت ایلدکلی
 مواقع مبارکینی کال تأثرله ترك ایدوب یمنه کیتدیار. انحق کعبهینی
 بر اقامدن اول اوراده موجود قیمتمدار اشیادن بعضیلرینی چالوب
 زمزم قویوسنه آتورق اوزرینی طولیدیردیلر . بنی جرهمک
 عزیمتندن براز صکره بنو اسماعیل قبائلی اراسنده اختلاف باش
 کوستردی . یاد و مهار قبیلهلرندن هربری بنی جرهمک متروکاتنه
 صاحب اولق دعواسیله برریله طوتوشدقلرندن بنی یاد مغلوب
 اولدی . کعبهینی رقیبلرینه ترك ایتمک ، مکدن هجرت ایلمک
 مجبور اولدیلر . عربار میاننده صوگ درجه احترام ایدیلان
 حجرالاسودی چالرق بر محله صاقلادقندن صکره سوریه طرفارینه
 کیتدیلر . فقط بو انتقام ترتیبی بر ثمره حاصل ایتمدی، چونکه
 حجرالاسودک سرقت ایلدیکینی کورن و سارقلی تعقیب ایله
 کوزلهین بر قادین منسوب اولدینی بنی خزاع قبیلهسینی بوندن
 خبردار ایلدی .

بو ضیاع مؤلندن مهار قبیلهسینی صوگ درجهده متأثر ایلدی.
 کیفیت سرقتی و حجرالاسودک نرده صاقلی بولندیغنی مذکور
 قادیندن خبر آلان خزاعیلر ، بعدازین کعبه معظمه مشیختنی
 کندولرینه ترك ایتمک شرطیله حجر مسرقی اعادهینی تکلیف
 ایلدیلر . پک آغیر اولغله برابر بو تکلیف قبول ایلدی .
 و بوصورتله یمندن کلش اولان بویانجیلر بتون عربستانک
 مقدس بر معبدینک مشیخت و ریاستنی اکتساب ایتدیلر .
 مکده ایلمک اجرای حکومت ایدن ثعلبهنک برادری عمرو

بن الحی بن هود ایدی . اوزمانه قدر رب ابراهیمه عبادت
اولنان کعبه مقدسه یه بت پرستلیک ایلک ادخال ایدن مرقوم
اولق اوزره مشهوردر . شوبله که :

مرقوم عمرو، سورییه بر سیاحتی ائساننده «بلقا» شهرنده
برقاچ کشینک برصنمه طابندقلرینی کورمش و آنلردن نه یاپدقلرینی
صورمشدی . بوحرینقلر « بز ییلدیزلرک و خالقارک تمثالی اولق
اوزره تصویرلر تراش ایلدک، انلره طاپار و محتاج اولدیغمز شیاری
آنلردن طلب ایدرز و بواآلارده بزه آنی احسان ایدرلر » جوابی
ویرمشاردی . عمرو، بوسوزده اینانلرقل آللاردن برینک کندوسنه
ویرلمسنى آنلردن رجاییش و بلقالیلرده « هبل » تسمیه ایلدکلری
پوتی آکا ویرمشاردی . عمرو مکیه عودتنده هبل کعبه یه قویمش
و ایکی پوت دهها علاوه ایدرک تبعه سنی بونلره عبادتیه سوق
و اجبار ایلمشدی . اهالی بوامره پک قولای انقیاد و اطاعت
ایلدکلرندن اوزمانه قدر محفوظ بولنان عبادت الله یرینه عبادت
اصنام قائم اولمشدر . چوق یکمه دن هر قبيله کندینه مخصوص
بر معبود اعمال ایدرک کعبه یه قویمش و حرم پوت پرستلکک
بر معبودی اولمقده کجیکما مشدر . ازرقی دیورکه :

« عزى تسمیه اولنان خرما اغاجندن معمول پوت خزا عیلرک
معبودی اولدی . لات نامی ویریلان قیایه بنی ثقیف طاپارلاردی .
ذات اروات تسمیه ایدیلان بر بیوک آغاچده قریشیلرک آلهی
ایدی . نهایت پوتلر اوقدر چو غالدی ، هر قبيله ، حتی هر عائله

وخیمه کندیشنه مخصوص برپوت یاپوب کعبه یه قویدیکه حرمده
اوچیوز آلتش پوت طوپلانمشدی . [*]

بیت معظمه نك مشیختی، جرهمیارك مكدن طردی تاریخی
اولان ۲۰۷ سنه میلادیه سندن بشنجی عصر میلادی ابتداسنه
قدر خزاعیلر یندنه قالمشدر. اوزمان محافظه کعبه « عمرو بن لحي » ك
دردنجی طورونی « خلیل » ه مودوع ایدی . قرشیاردن قصی
بن کلاب [**] مرقوم « خلیل » ك کریمه سی « حبه » نی ازدواجه
طائب اولمش وبوطاب قبول ایدیلهر ك مزبوره « قصی » یه تزویج
ایدلمشدی .

« قصی » ، بنی اسماعیل ك معتبر بر عائله سنه منسوب
اولدیغندن طولانی مالك اولدیغنی نفوذی ، بو ازدواج مناسبتیه
تزايد ایلدیکندن خزاعیلری، حجازه حاکم قیلان وظیفه مشیخت
بیتدن چیقارمق تصویرینه دوشدی . بو تصویرینی قرشیاره ، بنی
کنانه وسائر اولاد اسماعیل قبائلنه آچهرق آنلرك معاونت لرینی
تأمین ایلدکده ایشه باشلامغه حاضرلاندی . دامادینك بوتصویرینه
مساعده بولنمقده اولان « خلیل » ك وفاتنده تصویرینی موقع اجرا یه

[*] حجازه پوت پرستلکك بو صورتله دخولنی بعض مورخلر روایت
ایلمشدر ایسه ده بالاده ابوالقدادن نقلاً بیان ایلدی کمز جرهمی ملوک
اسامیسی اراسنده موجود بعض اسنملرك دلالت ایلدیکنه کوره پوت
پرستلکك حجازه خزاعیلرك مقام اقتداره کلدکلرندن چوق اول داخل
اولدیغنی قبول ایتمك ایجاب ایدر .

[**] جد اکبر جناب رسالتپناهیدر .

قویدرق برای حج طوپلاغیش اولان بر چوق اهالی محضرند
اولاد اسماعیله عائد اولان مشیخت کعبه بی غصب ایله خزاغیاری
اتهام ایلدی . بو صورتله مقام اقتداردن اسقاط ایدلمسی ارزو
اولنان قبیله ، مجادله ایتیمکمزین چکیلمدی . بربرلرینه شدتله
هجوم ایدن هر ایکی طرفدن بر چوق مقتول وقوع بولدی .
مجادله نك بویله دوام ایدوب دورمسی موافق کورلمدیکندن
حکمه مراجعته قرار ویرلدی . بنی کئنه دن « عامر » نامنده
بر ذاتک حکم اولمسی تقرر ایتدی . مرقوم ، « قصی » نك
مشیخت بیته ده احق اولدیغی بیان ایلدیکندن بو حکم قبول
ایدلی .

قصی ریاست و حاکمیت حجازه صاحب اولنجه اطراف
واکنافه طاغلمش اولان قرشیلری کاملاً اطرافنه طوپلادی .
و درت محله یه منقسم اولق اوزره بر شهر بنا ایتدیره نك اوزمانه
قدر بر بدوی خیمه کاهنه مشابه اولان مکین تأسیس ایلدی . [۱]
آندن اول کمسه بو درجه واسع بر اقتداره مالک اولماش
وبو قدر مکمل اجرای حکومت ایتماشدر . هر بر خصوصده
امر ونهی آنک ایدی . او امرینه هر طرفدن صو ک درجه ده
انقیاد و اطاعت اولنوردی . « قصی » حیاتده بولندیغی مدتیجه

[۱] کعبه نك اطرافنده او زمانه قدر بالکنز چادرلر واردی .
قبائل کوندوزلری او چادرلرده اوتورور واقشام اولنجه جوار طاغله
کیدرلردی . مکه نك بناسنه قدر کعبه معظمه یه حرمة جوارنده اقامتگاه
داغی تأسیس ایدلماشدی . هر برلر قرب بیتده یاتوب اویومنی ،
احتیاجات بشرینه اجرای مخالف وظیفه احترام عد ادرلردی .

کندیڭک ووفاتندن صکره اولادینک قرشیار اوزرنده کی نفوذی
 عادتاً بر مذهب قدر قوت پیدا ایتمش اولدیغندن اسلامیتک
 ظهورینه قدر بو نفوذه قارشى کلک کمسهڭک خاطرینه بیه
 کلامشدى .

حکومت حجاز « قصی » دن صکره اوغلی « عبد مناف » ه
 انتقال ایتدی . بعده مقام حکمداری آنک اوغلی « هشام » ه
 قالدی که بوده جد جناب رسالتیناهی « عبدالمطلب » ک پدری
 ایدی .

« عبدالمطلب » ، مقام اقتداره کلمنی متعاقب بالاده بیان
 اولدینی وجهله جرهمیارک خزاعیلر طرفندن کعبه دن طرد
 ایدلکاری صرده چالوب زمزم قویوسنه آتهرق اوزرینی
 طولیدردقلری قیمتمدار اشیایی بولوب چیقاردی . عصرلردنبری
 قبالی بولنان زمزمی ده اخراج ایلدی . شویله که : مشار الیه بر
 کیجه رؤیاسنده اشیایی مسروقهڭک نرده اولدیغنی کورمش
 وایرتسی کون آلدیغنی امر معنوی به کوره ایجاب ایدن محلی
 قازیدرهرق چالینان شیرلی بولدیغنی کبی زمزمک ده یکیدن نبغان
 ایلدیکنی کمال ممنونیتله کورمشدى . زمزمک تکرار ظهوری پک
 زیاده حسن تلقی اولندی ، چونکه آنک ضیاعی مکّه ایچون
 غیر قابل تعمیر بر شیدی . بویله برکشف مشار الیه ایچون مدار
 تمایز و تزیید نفوذ و قدر اولق لازم کلیر ایکن آنک حقنده
 سبب کدر و اندیشه اولدی . یکیدن اله ایدیلان خزینهڭک
 کیفیت تقسیمى بین الاهالی سبب مناقشه و مجادله اولدیغندن بو

خصوصه دائر بر مناقشه انسانيه عبدالمطلب يالکمز بر اولاده مالک اولديغندن طولاني لعنت معنوي يه مصاب اولمقله اتمام ايلدي . عربلر عنديده کثرت اولاد واحفاد اک بيوک بر شرف عد ايلديکندن قرشيارک بو سوزلری مشاراليهي متأثر ايلدي . بو حزن و کدرک تحت تأثيرنده اوله رق شايد بر کون اون اولاده مالک اولور ايسه انلردن بريني قربان ايتمکي عهد ايلدي . بر مدت صکره مشاراليه اون ايکي اوغل والي قيز پدري اولدي . اوزمان عهد مسبو قندن طولاني پشيان اولمش و دوشونمندن ياپديغي بو نذر آني کيجه کوندوز دوشونديرمکه باشلامشدي . نهايت بو عهد و ميثاق يرينه کتيرمک لازم کليوردی . اولادلريني طوپلايه رق انلری کيفيتدن خبردار ايتدی . جمله سي بو وعدک ايفاسي ايچون کنديلريني تسکليف ايلديلر . فقط عبدالمطلب اولادلری اراسندن بريني تفريق و انتخاب ايدمه ديکندن هپسني برابر آلهرق کعبه يه کيتدی . و « هبل » نامنده کي پوتک اوکنده قرعه چکدی . [۱] اولادلرينک اک کوچوکي بولنان و بالاخره پدر بذرکوار جناب رسالت اولان عبداللهه ذبح قرعه سي اصابت ايلديکندن [۲] عبدالمطلب مشاراليهي « صفا » طاغنده کندی ايله قربان ايتمکه کيدر ايکن قرشيار دوچار تالاش

[۱] زمان جاهليتده ازالام ذيلان اوقلر ايله قرعه چکيلورايدی .
 [۲] جناب عبدالله پدريک اک زياده سوديکي اولادی ایدی .
 مشاراليه ايله حضرت عليک پدري ابوطالب عمرو ابن عبدالمخزوميک کریمه سي فاطمه دن تولد ايتملردي .

اوله رق اوکنه چیقدیار. بوفنا مثال وعادتک وضعی تقدرمدهش
اولدیغنی بالیان جناب عبداللهک رینه دیگر شیارک قربان ایدلمسی
لزومنی درمیان ایلدیار .

بونک اوزرینه عبدالمطلب ، اوزمان مشهور اولان برکاهنهیه
مراجعتله بیان ونقل حال ایلدکده مزبور، مکده بر آدمک دیتی
نه اولدیغنی صورتی . بدل دمک اون دوه اولدیغنی خبر ویردیار .
او وقت کاهنه ، بر طرفه اون دوه و دیگر طرفه جناب عبدالله
قونیه رق قرعه چکلمسنى و شاید قرعه عبداللهه اصابت ایدرایسه
دوه لری اوزر اوزر تزیید اتمک صورتیه قرعه نک دوه لره اصابتیه
قدر کشیده ده دوام اولمنسنى امر ایتدی .

بوتوصیه وجهله کشیده اولنان قرعه لک انجق اونجی دفعه سنده
دوه لره اصابت ایلدیکنندن عبدالمطلب ، اوغلنک رینه یوز دوه
قربان ایتدی . بو وقعه دن برقاج ای صکره عبدالمطلب جناب
عبداللهی اولندیرمک ایچون قز آرامغه باشلایه رق بنو زهرا
قبیله سی شیخی وهابک کریمه سی « آمنه » یی بکنندی . وعقدلری
اجرا ایلدی .

جناب آمنه حضرت فخر کائنات افندمزه حامله اولدق لری
صره ده ایدیکه حبش ایمراطوری نامنه یمنی اداره ایدن « ابرهه »
بالاده بیان ایلدی کمز وجهله کعبه یی هدمه کلش ومقهور اولمشدی
[۵۷۱ سنه میلادی]

ایشته بوتاریخدن اعتباراً عربستان تاریخی تمامیه تاریخ
اسلام ایله قاریشیر . بناءً علیه تاریخ اسلامه باشلامازدن اول

شمدی یه قدر احوال سیاسیه لرینی تدقیق ایله دیکمز اقوام و قبائل
عربك عادات و طبایعی ، فضائل و نواقصنی مختصراً تدقیق ایتمک
— ظن ایدر ایسه ک — فائده دن خالی دکلدر .

عادات و اخلاق عرب

قبل الاسلام عربلرک عادات و اخلاقنه ، اطوار و مشوارینه
داثر طویلی یازلمش بر اثر موجود دکلدر . متفرق حکایات
و روایات ، شعرای قدیمه نك اشعاری ، بعض مورخینك بیاناتی
جمع ایدیلوب خلاصه اولتمق صورتیله استحصال ایدیله جك معلومات
بروجه آتیدر :

عربلرک طبیعتلرنده الكزیده نظره چاربان یغما کرلک و مسافر
پرورلک ، سرقت و غارت ، کرم و سخی ، خشونت و غدارلقه
علوجناب و مردانه کی نك غریب بر صورتده اختلاط ایتمش اولمیسیدر .
احوال خصوصیه لر ی و سا کن اولدقلری اراضینك احوال طبیعیه سی
نقطه نظرندن تدقیق ایدلمدیکی حالده عربلرک اخلاق و عاداتی عاداتا
انسانی دوچار حیرت ایده جك درجه ده بر برینه متباین ، عین
شخصده فضائل و مساوینك ساعت بساعت تظاهری کی بر صفحه
غریبه ارائه ایدر .

آنجق موقعلری و موطنلری حسبیه هر درلو اختلاطدن
محروم ، قوه انسانیه دن عاری ، کفایت ایده جك درجه ده
محصولدن خالی بریده سا کن انسانلرک بوتباین اخلاقی طبیعی
کورولمک لازم کلیر . ارضك فقیرلکی آنلر ایچون یغما کرلکی
معذور قیلاردی . دیگر اقوامك استفاده ایلدقلری بول محصولاتدن ،
زنکیکن چار و مرعاردن محروم بولندقلری ، جهتله طالعك بوتقصیراتی
قوتله تعمیر ایدرلر ، هر کاروانه بالهجوم آلدقلری اموالی دنیاده

کندی حصه لرینه اصالت ایتمی لازم کلان اشیادن بر قسمی
وبناء علیه مشروع عد ایلرلردی .

حرب ایله بر دوزاق قورمق اراسنده فرق کورمدکلری
جهتله مسلحاً غصب و غارت ، نهب و سرقت اندرجه بر حق فتح
کبی تلقی اولنوردی . بر یولجی نی صویمق ، بر شهری بالهجوم
ضبط و بر ایالتی تسخیر ایلک قدر آنلرک نزدنده دکرلی عد
ایدیلوردی .

عربلرک بوکبی تمایلاتی ، جدآ دکرلی فضائل ایله متخلق
بولملرندن طولانی بر درجه لره قدر قابل عفو کورملیدر . یغما
ونهبه اشتیاقک ، آرزوی انتقامک ، عزت نفسنه تجاوزک کندیسنی
کورولماش و ایشیدلماش مظالمه سوق ایتدیکی بر محارب ، کندی
چادری آلتنده غایت جو مرد و کریم بر صاحب خانه ، خاطر
شناس بر مسافر پرور اولور .

بر عربک خانه سنه ، چادرینه التجا ایدن و ناموسنه تودیع
ذات ایاین مظلوم ، یالکیز بر دوست کبی دکل برعائله افراندن ،
پک یقین اقربادن کبی قبول اولنوردی . ملتجینک حیاتی مقدس
عد ایدیاور و خانه صاحبی آنی کندی حیاتی بهاسنه بیله اولسه
مدافعه و حمایه ایدردی . بر عرب خانه سنده کی مسافرک الک بیوک
دشمنی اولدیغنی ا کلامش اولسه دخی ا کا بر فتالک ایتمز ،
اکرام و اعزاز ایلر ، بر قلمینه زیان کلامی ایچون فدای حیاتی
جانه منت بیلیردی . مسافرینه دها مکمل بر ضیافت و یره بیلمک
ایچون قومشوسنک دوهسنی غصب و سرقتله ذبح ایتمکدن بیله
چکنمزدی .

عربارده ، سسخا وكرم فضائلك اك بويوكى اوله رق تلقى
ايدىلوردى ، مزيات مليه نك ، محاسن علويه نك اك پارلاغى ، اك
مقبولى عد اولنوردى. بو خصوصه دائر شاعر مشهور «فرزدق»
شويلاه بر فقره نقل ايدىور :

« بنى كليب دن اوچ كشى بنى تميم و بنى بكر قبيله لرينه
منسوب بعض عائله لك ده زياده كريم وجوانمرد اولدقلرينه دائر
ارالرنده بركون بحث ايدرلر . هر برى ، برذاتك اسمنى سويليله رك
آنك ده جو مرد اولديغنى ادعا ايدر . اسملى بخته قونيلان
ذوات « شيبان » عائله سنندن « عمير » ، « منقار » عائله سنندن
« ثعلبه » و « مجاشه » عائله سنندن « غالب » ايدى . بو اوچ
ذاتدن هر برينه آرى آرى مراجعت ايدهرك برشى طلب ايدى .
جكلر ، هر هانكيسى كيم اولدقلرينى ، نه يابه جقلرتى صورمه دن
ايسته دكلرينى ويرر ايسه آنى اكرم عرب اوله رق قبول واعلان
ايله جكلر ، او ذاتك اسمنى سويلينى بختى قازانمش صايه جقلردى .
اولا « عمير » مراجعتله آندن يوز دوه ايسته ديلىر .
« عمير » سز كيمسكز ؟ ديه صوردى . جواب و ير ميه رك
چكلديلىر . « ثعلبه » نك زدينه كيدوب عين طلبده بولنديلىر ،
اوده كيم اولدقلرينى صورونجه برشى سويليكسزين عودتله
« غالب » ك چادرينه وارديلىر « يا غالب ! بزه يوز دوه وير »
ديديلىر . مومى ايله كيم اولدقلرينه ويا نه يابه جقلرينه دائر هيچ
بر سؤال صورميه رق ايسته دكلرى يوز دوه نى ، فضله اوله رق ده
دوه لرى باقق اوزره ايجاب ايدن كوله لرى و يردى . اوچ باحث

دوه وکوله‌لری اله‌رق بیان تشکر ایله عودت ایلدی‌لر . «غالب» ک
اکرم عرب اولدیغنی اعلان و قبول ایله ایرتسی کون دوه‌لری
اعاده ایتدی‌لر . بحیثیه مومی الیهک اسمنی ذکر ایدن ذات
قازاندی .

اسکی عرب‌لر ، تصادفک چادرلرینه سوق ایلدیکی یولجیلاری
و مسافرلری حسن قبول و اکرام ایله اکتفا ایتمزله ، انلره
اسباب استراحتی ، معاونت و حمایه‌نی بوله‌جقاری یرلره دلالت
ایتمک اوزره یوکسک تپه‌لرده ، مرتفع محللرده آتش یاقارلر ،
بعضاً یوللره ، چوللره چیقوب مسافر ارارلردی .

بوحمایه و معاونت بعضاً بعدالوفات مدتی قدر امتداد ایدردی ،
بوخصوصه دائر شویله بر فقره حکایه اولنور :

« عایشه نامنده کی شاعر برقادین ملوک غسانیه دن «ازواد» ک
شانی متضمن بر قصیده تنظیم و تقدیم ایتشدی . ملک بونک
جائزه‌سی ارسالده تأخر ایلدیکنندن عایشه قبیله‌سندن قالدوب مقر
حکومه قدر کلش واحساننی طلب ایلشدی . «ازواد» مومی
الیهایه بشیوز مثقال التون وبش قت خلعت ایله بر مقدار عنبر
ویردیکنندن شاعره بواموالی حامللاً اقامتگاهنه عودت ایتمک
اوزره یوله چیقدی . بی عامر عرب‌لرینک ساکن اولدقاری یرلره
واصل اولنجه صویولمندن قورقه‌رق قبیله رؤسائندن «علقمه» نک
زدینه کیده‌رک حمایه‌سنی طلب ایلدی .

«علقمه» مزبور نک بوطننه موافقه‌له آنی انسانلره و جنلره
قارشى حمایه‌نی وعد ایلدکده عایشه ، بوحمایه‌نک موته قارشى ده

اولوب اوليه جغنى صوردى . «عالمه» بوصولته حمايه نى درعهده
 اينديكندن عايشه ينه رؤساي قبيله دن « عامر بن طفيل » ك
 زدينه عزيمتله آنك زير حمايه سمنه كيردى . « عامر » مزبورده
 اولومه قارشوده حمايه نى وعد ايلدكده عايشه « بنى موته قارشى
 نه صورته حمايه ايده حكسك ؟ » ديه صوردى . « عامر » اكر
 بنم زير حمايه مده بولنديك صرهدده وفات ايده جك اولور ايسه
 قان بهامى اوله رق بين العرب مقرر اولان مقدار دى عائله كه
 ويريرم « جوانى ويرمكه عايشه ممنون اوله رق « عامر » ك مدح
 وئاسنده قصيده لر و « عالمه » عليهنده ده هجويه لر تنظيم ايلدى .
 بو هجويه لر ك اساسى قادي نلره قارشى دريغ حمايه اولمى
 كيفيتى ايدى كه بوده بين العرب اك بيوك برقصور وذل عدايديله-
 يوردى . « عالمه » بوندن صوك درجه مكدر ومتأثر اوله رق
 بوسوزلر ك صرف افترا وحقننده اسناد اولديغنى يمين ايدرك بيان
 ايليوردى »

فى الحقيقه اوزمان عربستانده برديوينك الكبيوك واك مقدس
 وظيفه سى برقادينى محافظه ومدافعه ايتك ، انى هر تحقيره قارشى
 حمايه ايلك ، حقارت وقوعنده انتقام آلق اولديغنه نظر آبر
 قادينى حماينك رد اولنديغنى بيان واسناد قدر بادي تذييل برهجو
 ودم اوله مازدى .

عتر بن شدادك وسائر شعراى جاهليت ك اشعارنده قادينلر ك
 شرف وناموسى حقننده منظور اولان مدايح كشيره اسكى هر بلر
 عندينده قادينك وقادينلر ك نه درجه مقدس طوتيلديغنى اثبات
 ايدر .

قادینارده، ان اوافق بر لکه دن عاری ناموسک قیمت حقیقیه سنی
تقدیر ایدر لر ، اکثریاك كوچوك بر شهبه احتمالك وقوعه اولومی
ترجیح ایلر لردی . « زیاد » ك زوجہ سی « فاطمه بنت خرشوب »
« خبیان » قبیلہ سی قهرمانلارندن « جمال » ك بر مبارزه انساننده
الینه چکمشدی . مومی الیه بردوه اوزرنده بولنان اسیره سنی کنددی
حیمه کاهنه کوتورمك اوزره بولندیفی صردهده « فاطمه » شو
سوزلری سویلشدی :

— جمال ! سنك علو جنابکی ، مشهور عالم اولان طبع
جوانمردانه کی نه یاپدك ؟ نئم سکا سویلیه حکم شو سوزلریمی ائی
دیكله : اوکمزده یوکسه لن شو تپه یی کوریورسك . اکر بی
او تپه نك اوتہ طرفنه کوتورور ایسه ك سنكله « زیاد » اوغللری
آراسنده مسامت امکانی قالماز . چونکه بر کره تپه بزی نظرلردن
ستر ایدر ، آرتق کورولمز اولور ایسه ك هر کس ایسته دیکنی
دوشونور . امدی نئم حقمده برتك سوزسویلنمسی نئم واولادلرم
ایچون اك بیوك بر آچاقلق ایله مساویدر .

مزبورمك بو سوزلرینه جمال شویله جواب ویرمشدی :
— نئم دوه لریمی رعی ایتمکه راضی اولمقلمك ایجاب ایدر .
« فاطمه » « جمال » ك کندیسنی براقیه جغنی اکلاینجهدوده سنك
اوزرندن کندیسنی باش آشاغی آتہرق اتحار ایلدی . چونکه
اولومی ، ناموسی حقنده اوافق بر شهبه حصولنه ترجیح ایدیوردی .
نامنك شرفنی بویله یوکسك بر بدله محافظه ایتمکی بیان « فاطمه »
هر بارك « منجیات » لقب شرفیله تلقیب وتوسیم ایلدکلری بختیار

والده لردن بری ایدی . مالک اولدیغی اولاد لرندن « ربیع » ،
« عمار » و « أنس » نام اوغلاری بنی اسماعیل آراسنده کلمات
انسانیه ایله مزین اولمقله مشهور ایدیلر ،

عربلرده جسارت ، قوت و قهرمانلق ده اک بیوک محاسنندن
عد ایدیلوردی . بین القبائل منازعات و محاربات اکسیک اولمدیغی
جهتله اشعار و قصائد جاهلیه بر چوق خوارق جسارت حکایاتی
ایله طولودر . محضاً جسارت و بهادرلغک مکفاتی اوله رق ،
مقتولک اوغلی و یازوجه سی و یاخود اقرباسی طرفندن عقد ایدلمش
و حتی حمایه اولنه رق اسارتدن قورتارلمش قاتلار نادر دکلدر .

عربلرده ، قادیئلرک شرف و ناموسنه تعلق ایدن خصوصاً تنده کی
بوفرط اعتنا و تحفظ اکثریا آنلری افعال ظالمانه اجراسنه سوق
ایدردی . بالاخره حمایه سز قالب دشمنک یداسارتنه دوشمه لرلی ،
ناموسلرینک دوچار تجاوز و گرفتار خلل اولمسی احتمالی اندیشه سیله
فقیر عائله لر ، یاخود قوتلی قبائله منسوب اولمیان عربلر دنیایه
کلن قیز اولاد لرینی دیری دیری مزاره کومرلردی . بو عادت
مکروهه و ظالمه بی اسلامیت اورته دن قالدیرمشدر .

« کتاب الاغانی » ده منظوریمز اولان شوفقریمینی خلاصه
وضع انظار ایدیورز :

شاعر شهر « فرزдық ک جدی » سعه « رضی الله عنه
زمان جاهلیتده بوکی قزلردن یوزلرجه سنی قورتارمقله بین العرب
اشتهار ایتمشدی . مومی ایله بونی بروجه آتی حکایه ایدیور :

« برکون حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلمک حضورینه

کیندم . بکا قبول اسلامی تکلیف بیورمقله همان اوشرقله اشرف
ایلدم . بکا قرآن کریمدن برقاچ آیت شریفه تعلیم بیوردیلر .
بعده جناب رسالتأبدن صوردمکه :

— یارسول الله . بن قبل الاسلام بعض افعال خیریه
ایشله مش ایدم . جناب حَقِّ بکا بونلر ایچون مکافات ایدوب
ایتمه جکئی ا کلامق ایستهرم .

حضرت فخر کائنات «نه کی افعال در» دیوسؤال بیورماریله
بووجهله معروضاتده بولندم :

— برکون ، وضع حمل ایتک اوزره بولنان ایکی دیشی
دوهمی ضایع ایتمش ایدم . آنلری آرامق ایچون بردوهمینه رک
چوله چیقتم . براز کیتددکن صکره اوزاقدن بربرینه متصل
اوله رق رکز ایدلمش ایکی چادر کوردیکمدن اورایه توجه ایله
یانلرینه واردم . چادرک برنده بر اختیار اوتوریور ، دیگر
چادرده ایسه قادینار بولونیوردی . ضایع ایلدیکم ایکی دوهمک
نشانلرینی تعریف ایله بونلری کوروب کورمدیکئی اختیاردن
صوردم . مرقوم :

— دوهملرک بوراده در . دوغوردیلر . شمدی یاورولرینی
امزیربورلر . آنلرک ، سودلریله ، سکا قراستلری بولنان برفقیر
عائلهیه بیوک معاونتلی اولدی . چونکه بزده «مهار» اولادلرندن
بولنیورز .

دیدیکی صرهده دیگر چادردن برقادین سسی اختیاره خطاباً دنیا
براولادی کلدیکئی اخبار ایلدی . مرقوم بوسسه جواباً : — چوجق

ارککمی قز می ؟ اکر ارکک ایسه ارزاق مقدره منی انکله تقسیم ایدرز. اکر قز ایسه آنی همان دفن ایدیکنز. دیه باغیردی. اوقادین سسی : مولود قزدر. آنی اولدیرملمی ؟ دیه صور دینی صرعه ده بن سوزه قاریشه. رق اختیاره خطاباً - آنی اولدیر میکز، بکاسانکنز دیدم. بوسوزیمه جواباً اختیار - قارنداشم بکا قزیمی صاعنی نصل تکلیف ایدیورسک ؟ بزم « مهار » اولادنن اصیل بر عرب عائله سی اولدیغمزی سکا سویلش ایدم. دیمکله خاطرنی آلمق ایچون - بنم مقصدم آنی صاتون آلهرق نزد مده بر اسیر کی صاقلامق دکلدر. مراهم آنی اتلافدن سنی منع ایچون آلمقدردیدم. بوسوز اوزرینه اختیارک چهره سنده حاصل اولان اشمئزاز زائل اولدی. طوری دیکشه رک - پک اعلا ! اوحالده بوکانه بدل ویریورسک ؟ دیدکده بن - نزدیکزده بولنان ایکی دیشی دوه ایله یاورولرینی ویریورم. جوابی ویردم. براز دوشوندکن صکره - آزدر. ینمکده اولدیغک دوه بی ده ویر. دیمکله - پک اعلا ! آنجق عائلهم نزدیکه عودت ایدنجه یه قدر بودوه یی بکا ترک ایت. اورایه وصولده سکا کوندیریم. دیدم. بوسورتله بازارلق تمام اولدی. اختیاره، قزینی اولدیرمیه جکنی، بسله یوب بیوده جکنی تعهد ایتدیره رک عودت ایتدم.

بین العرب بویله بر حرکت عالیجنابانه یی، بوسنتت خیره یی ایلک دفعه اولهرق تأسیس ایلدیکمدن طولانی ممنون و مسرور اولهرق پدرلری طرفندن حیاً دفن ایدلمک محکوم بر قز خبر آلیر ایسه آنی یاوریلی ایکی دیشی و برارکک دوه مقابلنده صاتون آلوب اولومدن قورتارمغه عهد ایتدم.

اوزماندن ، بوعادت مکروهه بی دین مبینک الغا ایلدیکی
زمانه قدر اوچ یوز آلتش کنج قزی بوصورتله قورتاردیم .
بوافعالله جناب حق کرم وعنايته کسب استحقاق ایلدیمی ؟
دیدیکمده حضرت فخرکائنات :

— سن پک کوزل و دکرلی برایش کورمش س، جناب حق
سکا شمدی اسلامی میسر بیورمقله بوکوندن اعتباراً مکافات
بیوردی . بیوردیار .

بالایه خلاصه نقل ایلدیکمز بوفقره یه نظراً زمان جاهلیته
بوعادت مکروهه یوزندن عربک نقدر قز اولادلرینی دیری دیری
مزاره کومش اولدقارینی حساب و تقدیر ایده بیلورز .

بدویلرده بتون حسیات حربجویانه بی تحریک ایدن اسبابک
اک مهملرندن بریده انتقامدر . افراد عربدن برینک قتل ایدلمسی
منسوب اولدیغی قبیله یی قاناک قبیله سیله وضعیت مخاصمتکارانه یه
قویغمه کفایت ایدر ، و درحال باشلایان افعال عداوتکارانه ،
مقتولک دیتی ویریلنجه یه قدر دوام ایله مضاربات و مجادلاتی ،
دیگر قتل و جرح کبی افعالی بادی اولوردی . قان دیتی مقتولک
اهمیتنه کوره تحویل ایدردی . قرشیلرده اون دوه دن یوز
دوه یه قدر اولان بودیت ، بی تیمم قبیله سنده ایکوز دوه یه
قدر واریردی . برپرنسک ، برقبیله رئیسک قانی بدلی بیک دوه
اولدیغی کبی بعضاً بومقدارده شایان قبول کورلمیه لرزد ایدیلوردی .
برقادینک دوه سنک اولدیرلمسندن طولانی مزبورنک حامیسی
اولان « بی بکر » رؤساسندن « جساس بن مزراح » « ثعالبه »

قبیله‌سی رئیس « کلب » ی اولدیرمش و بو کیفیت بین العرب قرق سنه امتداد ایدن بر حربی بادی اولمشدی .

چونکه « بنی بکر » قبیله‌سی رئیسک مقتول « کلب » ک دتی اولق اوزره عرض ایتدیکی بیک دوه قبول ایدلماشدی . برقتل یوزندن سنه لرجه ایکی قبیله آراسنده قان کودمک ، مجادله و محاربه وقوع بولق بین العرب نادر دکلدر .

مهم بر آدمک قتلی انتقامی آلق ایچون مقتولک منسوبینی طرفلرندن کوستریلان عزم و متانت ، قاتلی حکمدار سرایارنده بولوب اولدیرمک درجه‌سنده اراثة اولنان جسارت شایان حیرتدر .

زهیر بن جاسم « غطفان » نسلنه منسوب « عیس » قبیله‌سی رئیس ایدی . چوقدن بری « بنی هوازن » قبائلی مومی الیه ویرکو ویرلردی . برکون « بنی هوازن » دن براختیار قادین کلهرک زهیره برچوملک یاغ کتیردی . مومی الیه یاغی طاتهرق فنا اولدیغنی اکلاینجه بویله جزئی برهدیه‌نک اشاغی نوعدن اولسنه حدت ایدهرک اختیار قادینی کانتک اوجیله شدتله ایتمش و مزبورده یره دوشمشدی . آنجق قادینک آرقه‌سی اوزرینه دوشمه‌سندن طولایی اوراده موجود بولنان « هوازن » قبیله‌سنه منسوب « خالد » نامنده برعرب حدت ایتمش و بونی کندی قبیله‌سی حقنده برتحقیر عد ایله یا اولمک و یازهیری اولدیرمک صورتیله اکل ناموس ایتکه‌یمین ایلشدی .

برقاج کون صکره خالد ، زهیری طاغده غافل اولایهرق

اولدیردی . بوقتل سببيله حاصل اولان دشمنارندن يقاي قورتارمق
ايچون « حيره » ملكي « نعمان » ك سراينه التجا ايلدى .
ملك ، مرقوم خالدى حسن قبول ايله مظهر التفات قيلمى
وبندكانى صرمنه ادخال ايلشدى . زهيرك اوغلى قيس پديرينك
اخذ انتقامى ايچون قاتلك قبيله سنه اعلان حربيه حاضر لاقمده
ايكن « ضبيان » عشيرتندن « حارث » نامنده برى كلهرك كنج
« قيس »ه ديدى كه :

— سن حربيه حاضر اول ، بوكيفيت سكا عاندر ، بن
« خالد »ك قاتى ايچمك ايسته رم وبونى ده درعه ده ايدرم .

— فقط بيلمورميسك كه مرقوم ، « نعمان » ك سراينه
التجا ايلش وآنك تحت حمايه سنه كيرمشدر ؟

— بيلمورم . لكن آنى بالذات « نعمان »ك قوللرى
آراسنده اولديره جكم .

« حارث » بوقرارك اجراسى ايچون « حيره » يه كيتدى .
اورايه ونعمانك سراينه واصل اولدينى زمان ملك خالد برادرى
عتبه ايله برابر اوتورمش طعام ايدييورلردى . « حارث » ملكك
حضورينه قبول وادخال ايلدكده مظهر التفات اولدى . مرقوم
شاعر ، تربيه لى ، فصيح ، يا قيشقلى بر آدم اولديغندن « نعمان »ك
صوك درجه توحه نى جلب ايلدى . بو حالى قصقانان خالد ايلك
فرستدن بالاستفاده ديديكه :

— حارث ! سن بكا حالا بيان تشكر ايتدك . حالبوكه
زهيرى اولديرن بن ايم . آنك وفاتى اوزرينه قبيله نك رؤساسى
ميانه دخولك بنم سايه مده اولمشدر .

بوسوزلردن «حارث» اودرجه متأثر اولديکه النده طوتديغي خورمالر يره دوشدى . خالده حدتلى بر نظرله باقهرق « ديمککه زهيري سن اولديرده ؟ » سوزلرينى تفوه ايتمشدى . بو حالى کورن نعمان خالده يواش سسله :

— سن بو آدمک النده اوله جکسک .

ديمشدى . بر مدت صکره خالد برادري عتبه ايله چادرلرينه چکلديلر . پردهلرينى ايلکليهرک ياتديلر . اوصرده « حارث » « نعمان » دن مساعده آلهرق حضوردن چيقدى . درحال کيدوب آتتى حاضرلادى . بعده خالدک چادرينه کلهرک برقليج ضربه سيله ايلکلري کسدى . ايکى برادر اويقوده ايديلر . خالدى اويانديرهرق :

— سن « زهير » کي بر ذاتى اولديرديکندن طولايى

مجازات کورميه جکمى ظن ايدبورسک ؟

ديدکدن صکره بر ضربه سيف ايله بيروح اولهرق يره سردى . بوصرده عتبه اويانوب يرندن صيچرامش ايدى . « حارث » اکا خطاباً :

— سس چيقارمه . يوقسه سنى ده برادرينک ياننسه ره رم .

ديدکدن صکره آتنه آتلايهرق کوزدن نهان اولدى .

بوصرده « عتبه » چادردين چيقوب قرالک چادرينه طوغرى قوشدى . « بوخالده بر قرالک حمايه سى نهيه يارار ؟ يانعمان ! تحت حمايه که الديقک بر آدمى سنک نژدنده قتل ايتديلر » ديه باغريوردى . نعمان قاتلى دردست ايتک اوزره درحال بر طاقم

آتلیر کوندردی ، بولر یولده « حارث » یتیشدیلمر ایسه ده طوته مدیلر ، چونکه مرقوم ، قلینجی چکرك بولار هجوماش وبرقاج دانه سنی اولدیرمرك دیگرلرینی قاجیر مشدی .

« حارث » « کنده » قبائلی اراسنه التجا ایلدی . اوراده برقاج کون قالدی . مسکره « بنی عجن بن لجیم » قبيله سینه کلهرك « ریان » نامنده بر عربك چادرینه دخالت ایتدی . هنوز بر هفته قدر کچمش ایدیکه بوقبيله دوست ومتفق اولان قبائل رؤسای کلهرك ، حیره پادشاهنك قهرینه اوغراماق ایچون حارثك طردینی طلب ایلدیلمر . بنی عجل بوطلمه رد ایله مقابله ایتدی . فقط « حارث » کندی یوزندن حامیلرینك دوچار قهر اولملرینی آرزو ایمیهرک اورادن بالرضا چکیلوب « بنی طی » ک ساکن بولندقلری طاغلره کیتدی . اوصرده نعمان اولمش وبرادری « ازواد » حکمدار اولمشدی .

حکمدار جدید ، « حارث » ی دهها شدتلی برصورتده تعقیب وتحرری ایتدیروردی . آنجق مرقومی الده ایده میه جکفی اکلایان ملک ، آنک حمایه سنده بولنان برقاج قادینی قالدیرمرق بشقه طرفه نقل وحبس ایتدیردی . بوصورتله « حارث » ی میدانه چیقمغه مجبور ایتک ایسته یوردی .

فی الواقع « حارث » بونی خبر آلنجه طاغلردن اینهرک مذکور قادیلری بولوب حبس واسارتدن قورتاردی ایسه ده حق حمایه سنه تعرض ایدلمش اولمسندن طولانی انتقام آلمغی ده ذهنه قویشمسدی . « ازواد » ک « شرحیل » نامنده هنوز سود

اممکه اولان و « سنان » نامنده بر عربك نزدنده بیودلمکه بولنان اوغلانی آلوب طاعه کوتورمرك اولدیردی. بونك اوزرینه « ازواد » « حارث » اوزاقدن یقیندن مناسبتی اولان بتون قبائلی تار ومار ایتدی ، من الجمله « بنی محارب » قبیله سندن الینه کچیره بیلدکرینی صلب ایتدی ، اختیار وقادینلری قیزغین چاقل طاشلاری اوزرندن کچیردی .

بوصرمده « حارث » بنی تمیم قبیله سنه دخالت ایتمشدی . بو ، « ازواد » ك مذکور قبیله اوزرینه سفرینی و « حارث » ی زیر حمایه سنه آلمش اولان مهاد بن زراره نك اسارتی بادی اولدی . بونك اوزرینه « حارث » مکیه کیده رك قرشیلره مسافر اولوق ایسته دی ایسه ده روی قبول کوره مدیکندن سوریه یه قاچوب ملوك غسانه دن « یزید بن عمرو » . التجا ایلدی . بوملك ، مرقومی تحت حمایه سنه آلدی ، مظهر التفات ایدرك مقربلری زمره سنه ادخال ایلدی . فقط « حارث » راحت دورور آدماردن اولمدیغی جهتله اوراده ده بر دوه و صکره بر آدم قتلی مسئله سندن طولانی یزیدك امریله ومقتولك اوغلی یدیه قصاصاً قتل اولندی .

قبل الاسلام عربلرده حس انتقامك نه درجه لره واردیغنه بر مثال اوله رق بالایه نقل ایلدی کمز حکایه دن صکره مثلاً بر آت یاریشی ، بر زره کبی اهمیتسز شیلردن طولانی ایکی قبیله اراسنده سندرجه مقاتله وقوع بولدیغی ، بیکرله آدمارك قتل واتلاف ایلدی کفی علاوه یه لزوم کوردك .

الحاصل عربلرده بویه اهمیتز اسبابدن طولای اجرا ایدیلان شدتلی ودواملی محاربهلر ، خونین مصادمهلر بر قومک آز زمان ایچنده محو ومنقرض اولمسی ایچون کافی ایسه ده سنده درت آیک شهر حرم عدیله هر درلو مخاصمه یی ترک عادت اولمندن طولای برچوق محاربهلر اشدتلی وخونین دورلرنده دوردی ریاور ، بوصورتله غالبک غلبه سنی سوء استعمال ایتمنه اکثریا میدان ویرلزدی .

اسلامدن اول عربلر هیچ بر حکومت مرکزیه تابع اولدقلری ، هر قبیله کندی کندییه ومستقل اولوب دیله دیکنی باعقده مختار اولدیفی حالده شهر حرم ، یعنی ذی القعدة ، ذی الحجه ، محرم ورجب آیلرنده ترک مخاصمه خصوصند جمله سی متحد ایدیلر . آنجق قرشیلرک منسوب بولندقلری « بنو کنانه » قبیله سنک محرمی ، شهر حرمدن طی ایده رک موقتاً صفری شهر حرام عد ایتمک صلاحیتی واردی . بوده حج زماننده ، حجاجک مینادن عودت ایده جکلری صرده رسماً اعلان اولنوردی .

شهور عربیه نک زمان تأسیسی تمامیه معلوم دکل ایسه ده ظهور اسلامدن اول موجود اولدقلری محقق وایکی عصر قدر اول تأسیس ایدلدکلری ده محتملدر . بعض مورخینک بیانه نظر آقری تقویم ، « یثرب » ده مسکون یهودیلر طرفدن عربلر تعلیم ایدلمشدر . بوخصوصه دائر تدقیقاتده بولنان بعض غرب مورخین جدیده سنک نتیجه تبعاتنه نظراً عربلر شهر قریه یه ایوم مستعمل اولان اسماری ویردکلری زمان بولندقلری مواسمی

نظر دقتہ آلمش واکا کورہ تسمیہ ایلمشاردی . مثلاً ربیع الاول و ربیع الثانی ایلمک بہار و جمادی اولی ایلمہ جمادی الاخرہ یاز موسملرینہ تصادف ایلمشدی . آنجق سنہ شمسیہ ایلمہ سنہ قمریہ اراسندہ کی فرق بالاخرہ بوآیلری سبب تسمیہ بولنان مواسمک غیرینہ کتیرمش فقط آرتق براعتیاد اولان بواسامی اولیلمہ جہ قالمشدر .

قبل الاسلام بتون قبائل عرب ذی الحجہنک ابتداسندن اعتباراً مکہ طویلانمغہ باشلارلر و ذی الحجہنک اونجی کونی حج ایدرلردی . ابراہیم علیہ السلامک ایلمک حج ایلدیکی کونک ، ذی الحجہنک اونجی کوننہ مصادف اولدیغنی و حالاً اوکونک سنہ دوریہ سی اولق اوزرہ بایرام یاپلدیغنی بیان ایدن مورخین واریسمده بو بیاناتی تأیید ایدمکک و جناب خلیل اللہک حج ایتدیکی کونک هانکی کونہ مصادف بولندیغنی محقق صورتده اثبات وارانہ ایلمیلمہ کک آثار موجود کلدر . معافیہ قرآن کریمده بوکا دائر صراحت اولماقلہ برابر — اوکونک قربان بایرامی و یوم حج اوله رق شرع بیورلمسی دلائیلہ ابراہیم علیہ السلامک حج ایلدیکی کونک دورہ سنویہ سی اولدیغنی ظن قویدر .

اشهر حرمدہ ، هردرلو مقاتلہ و مخاصمہ ، قتل نفوس و نہب و غارت حرام بولندیغندن عربستانده او آیلمر اک زیادہ آسوده و راحت کچر و آسایش و امنیت حکمران اولوردی . ذی الحجہده حج ایچون اجتماع ایدن قبائل مکده بر بیولک پیار قورارلر و حجک اجتماعی و اقتصادی فوائدندن استفادہ ایدرلردی . اورادہ بر برلرینی کورور و طانیرلر ، میانه لرنده معارفہ پیدا اولوردی .

حج ایچون مکده اجتماع اولندی کی شهر حرمت برنجیسی
اولان ذی القعدة ابتداسنده « عکاظ » پناری آچیلوردی .
اسماعیل علیه السلام احفادن بولنان قبائل عرب مکة مکرمه
جوارنده وطائفه نخله اراسنده عکاظ دنیلان محله طویلا نوب
قوة بازو ایله اوسنه ظرفنده اجر ایلدکری شیری شعر وقصائد
ایله اعلان وتشهر ایدرلردی .

عکاظ پناری برنوع مشهر ادبی ایدی . اوراده بتون قبائل
شعرا وبلغاسی اجتماع ایله مباحث ادبیه بولنور ، تنظیم ایلدکری
اشعار وقصائدی قرائت واستماع ایله فصاحت وبلاغنده برنجی
درجهیی احراز ایدلری کعبه به تعلیق ایدرلردی . بوتعلیق اولنان
قصیده ایرتسی سنه به قدر اوراده قالیردی . قرآن کریمک شرف
نزولی صره سنده کعبه ده معلق اولان قصائد یدی ایدی که بولنره
معلقات سبعة دنیلمسی بوندن ناشیدر .

فقط بعضاً عکاظ پناری اثناسنده وبالخاصه شهر حرمت ترک
مخاصمه ومقاتله عادت واصولی محافظه ایدیه مزیدی . « حرب الفجار »
[۱] مناسبته « کتاب الاغانی » ده مندرج فقره آتیه بزد ، مقاتله به مانع
اولان ده مؤثر برسبی ارائه ایدیور :

« عربلر عکاظه کلدکری زمان سلاحرینی رؤسای قریشدن
ابن جوزان ه تسلیم ایدرلردی . بوسلاحر پنارک ختامه قدر
مومی الیهک ید امانتنده قالیردی . کیدرلر ایکن هرکس کندی

[۱] شهر حرمته وقوع بولش برحبه « حرب الفجار » نامی
وبرلشدر .

سلاحفی تکرار آ لیردی . ابن جوزان زنکین ، معتبر ، صاحب قوت و قدرت بر ذات ایدی .

بویاناته نظراً پنایر اثناسنده مقاتلهیه ، اشتعال حدت و غضبه الكزیاذه مانع اولان شیئك ، خلقك غیر مسلح بولندقلری ایدوکی ا کلاشیاور . عربلرده الكزیاذه اهمیت ویریلان شیاردن بریده فصاحت و بلاغت اولدیغندن شعره ، ادبیاته صوك درجه حرمت ورعایت اولنوردی . سوق عکاظده اجتماع ایدن بتون قبائل عرب فصحا وبلغاسنك اوراده کی مباحثات و مسابقات ادبیه لری سایه سنده لسان عرب رزوه بالای کماله ایرمشدر .

عربلرك ذكاوت فطریه لری ، طبعاً حماسه و جسارته صوك درجه انهماكلری ، فصاحت و بلاغته ، پارلاق سوزلره ، رنکین تشبیهلره فوق العاده دوشکونلکلری حسبیه یشادقلری محیطك ارضنه ، ساسنه ، چولنه ، طاغنه ، حیوانات و نباتنه دائماً بر نظر دقت عطف ایتمش ، انلرك هر بر حالنه بر اسم ، بر تعبیر وضع ایلمش اولدقلرندن لسانلری دنیاك الك بیوك وزنکین بر لسانی اولمشدر . حتی لسانك تسکملی عربستانه یازینك نخولندن اول وقوع بولمغه باشلامشدر .

حجازه یازی یازمق صنعتك زمان دخولی حقنده اجرا ایدیلان تدقیقاته نظراً ظهور اسلامدن اول مکده خط استعمالی ایچجه ایاریله مشدی . بوکاده قبل الاسلام عکاظده برنجیلکی قازانان قصیده لرك یازیلهرق کعبه ك قاپوسنه تعلیق و معلقات تسمیه اولنمشی ، زمان سعد اقتران جناب رسالتپناهیده قرشیلره عقد

اولنان و حضرت علی طرفندن یازیلان معاهده نامه، طرف اشرف حضرت پیغمبریدن دین مبینہ دعوت ایچون کوندریلان مکتوبار، اسلام عمر زماننده بعض آیات قرآنیہک محرربولمقده بولنمی اکی بیوک دلیلدر . چونکه مکده ظهور اسلامدن اول یازی یازمق بیلمسه ایدی بونلر یازیله مازلردی .

ظهور اسلامده خطک حجازده ، بالخاصه مکہ مکرمهده ایچه ایازیله مش اولمسیله برابر دخولنک پک اسکی اولمدینی محققدر . بوخصوصه دائر اولان روایات مختلفه و متعدده دن استحصال اولنان نتیجه یه کوره قرشیلار اسنه یازی یازمق صنعتی «حرب بن امیه» زماننده «بشارعبادی» طرفندن ادخال ایدلمشدر که بوده عندالحساب میلادی ۵۶۰ سنه لرینه طوغریدر .

بعض مؤرخلارک بیاننه کوره حروف عربیه اکی اول فرات ساحلنده واقع «انبار» شهرنده ایجاد اولنش و اورادن «حیره» یه یکمشدر . اورادن ده سوریه و حجازده نقل اولمشدر . «طی» قبیله سنه منسوب «مرعمر» نامنده بر عرب طرفندن - احتمالکه سریانی یازیسی براتعدیل ایدلمک صورتیه - اختراع ایدلیکی مرویدر .

عرب لسانی ظهور اسلامدن اولکی ایکی عصر ظرفنده واصل درجه کمال اولمشدر . بزه واصل اوله بیان معلوماته کوره لسان و ادبیات عربیهک تکملنه خدمت ایدن «سوق عکاظ» دهکی مباحثات و مسابقات ادبیه ایله بنی اسماعیل اراسنده یازی یازمغه باشلائلی اولمشدر . یمن عربلری و حمیرلر آراسنده من القدیم مؤسس

برادبیات اولدیغنه دائر بر معلومات یوقدر. الده موجود ال مشهور
ومکمل قصائد عرب ظهور اسلامدن اولسکی عصر ایله برنجی
وایکنجی عصر اسلامه عائد بولمقده درلر .

قبل الاسلام ادیان عرب

ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام طرفندن کعبه‌نک بنا اولمسنندن اولکی زمانلرده جزیره‌العربده کاه الله تعالی حضرتارینه عبادت ایدلمش و کاه شرک و عصیان یولنه کیدیله‌رک ضالاته دوشولمش اولدینی - آنجق قرآن کریمده مذکور عاد و ثمود قصه‌لری دلائله - اکلاشلمقده اولوب بوکا دائر قطعی و محقق معلومات تاریخیه مفقوددر .

بنای کعبه‌دن صکره عربلر ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام طرفلرندن تعلیم ایدیلان دین حق ایله برمدت متدین اولمشار وبعده یواش یواش پوت پرستلکه دوشمشلارددر . جزیره‌العربه کونشه ، ییلدیزله ، آتسه ، اصنامه پرستش کبی شیارک کافه‌می کیرمش ایسه‌ده بونلردن هر برینک نه درجه‌له قدر توسع ایلدیکی صورت مطلقده کس دیریله‌مز . حمیریلر بالخاصه کونشه و نجومه عبادت ایدرلردی . بلاشبه و تردد بیان ایدیله‌بیله‌جک برشی وار ایسه اوده عربلرک اقوام مختلفه ایله موجود مناسبات تجاریه‌لری یوزندن بوتون ضالالات کلدانیه ، موسویه ، مصریه ، سوریه و ایرانیه‌نک اورایه بر درجه‌یه قدر نفوذ ایتمش اولملریدر . کعبه ، بوادیان و اعتقادات باطله‌نک مشهر و محمی حاله کلش واورایه اوچبوز آلتش پوت وضع ایدلمشدی . « زخل » ک تمثالی عد ایدیلان و « هبل » دینلان معبود ایله « اساف »

و « نائله » [*] نام ایکی پوت طاشدن ایدیلهر . بر قیایارچه سی اولان « لات » ، خرما اغاجندن بولنان « غزی » الك معتبر معبودلردن ایدی . کعبه ده بولنان تصویر لر میانده جناب مریم ایله حضرت مسیح کده بولندیغنی ازرقی یازبور . کعبه نی تعریف ایلدیکی اسناد « هراوی » دیورکه : « کعبه ده آلتی عمود واردی . اوراده ملک لرك ، پیغمبر لرك ، آغاچارک تصویر لری منقوش ایدی ، ابراهیم خلیل الله اللرنده « ازلام » دینلان اوقلری طوتدیغنی حالده برعمودک اوزرینه ترسیم ایدلمشدی . دیگر برعمودک اوستنده ده عیسی ابن مریم والده سیله برابر تصویر اولنمشدی . فتح مکه کونی حضرت فخر کائنات بوتون بوتصور لرك تخریبی ، بوزولمنسی امر ایلدی . »

انسان شنکله اولان « ود » ه کلب قبیله سی ، « صواع » ایه همدان قبیله سی طایاردی . آت شکنده بولنان « یعوق » ، قرتال قوشی صورتنده کی « نسر » ، ارسلان تمثالی اولان « یغوث » و سیاه بر قیایارچه سی بولنان « منات » الك مشهور اصنامدن اولوب فتح مکه کونی تخریب ایدلمشدردی .

[*] اساف و نائله حقنده کی روایت بروجه آتیدر :

بونلر بر ارکک و بر قادی اولوب کعبه به کیره رک اوراده میجامعت ایلمشلهر و جناب حق بوکا جزاء آنلری طاشه قلب ایتمشدر . بعده بو طاشلری عربلر کعبه دن چیقاروب بیتک خارجه قویمشلهر و آنلره مجازات الهیه تک تمثالی نظریله باققده بولنمشلردی . « بنی خزاع » کعبه تک اداره سنی ضبط ایلدیکی صروده بونلرک حکایه لری اونودلش و عمرو بن لهوی بونلری تکرار کعبه به ادخال وانلره عبادته خلقی اجبار ایلمشدی « قصی بن کلاب » اساف و ناعله بنی بالاخره کعبه تک قارشوسنه وزمنم قویوسنک بولندیغنی محله وضع ایتدیرمشدی .

کعبہ معظمہ بتون عربستانہ ، قبائل مختلفہ عرب اراستہ
فوق العادہ مقدس طائش اولدیفندن طولانی ادیان موجودہ
جاهلیتک سالک و منسوبلری اورایہ کندی معبودلری وضع
ایتمش ویتی معبد اعظم و مرکز ادیان عد ایلمشردی . ہر سہ
حج زمانندہ بتون قبیلہ لردن بر خیلی آدمار مکدہ طوپلانیر ،
کعبہ یی طواف و زیارتلہ برابر کندی معبودینہ ، پوتنہ عادت
موضوعہ لری وجہلہ عرض عبادت و اجرای پرستش ایدرلردی .
کعبہ زیارتی ، موجود پوتلرک عبادتی یالکیز حج موسمنہ
مخصوص اولیوب ہر قبیلہ کندی معبودینہ اوقاب معینہ دن غیری
خاطرینہ کلدیکی زمانارده ، مثلاً برای حرب و یا تجارت بر محلہ
کیدر ایکن ، عودتندہ طوغریجہ کعبہ یہ کیدوب منسوب اولدیفنی
پوتہ عرض عبادت و وداع ایدر ، آندن معاونت و محافظہ طلب
واسترحام ایلردی .

کعبہ نک بتون عربستانہ الک مقدس بر محل اولدیفنی بیان
ایتمش ایدک :

بونکلہ برابر ، «جزیرۃ العرب» ک جہات مختلفہ — سندہ ادیان
موجودہ جاہلیتدن بعضارینہ مخصوص آیری آیری معبدلر بنا
ایدلمشدی . «طاغوت» دنیا لان بومعبدلرہ دائر «سیرت الرسول»
صاحبی دیورکہ :

«کعبہ معظمہ دن بشقہ دیگر معبدلر بنایدلمش ایدی . عربلر
بومعبدلری دہ کعبہ کی تقدیس و زیارت ایدرلردی . اورالردہ
کعبہ دہ اولدیفنی مثلاً طواف ایتمک ، عبادت ایلمک ، ہدیہ تقدیم

وقربان ذبح ایتک وظائف دینیه دن عد ایدیلوردی . بومعبدلرک
 کندیلرینه مخصوص راهبلی ، خادملی ، محافظلری واردی .
 معافییه بیت ابراهیم علیه السلام اولسی حسابله کعبه قدسیته
 جمله سنه فائق عد ایدیلور ، هپسندن زیاده احترام اولنوردی . «
 بومعبدلرک اک مشهورلرندن بری « نخله » دینلان محله کی
 « عزلی » معبدی اولوب بو، قرشیلرله « بنی کنانه » نک معبدی
 ایدی . خادملی و راهبلی « بنی شیبان بن سلیم » قبیله سندن
 ایدیلر . دیگر بری ده « طائف » ده کی « لات » معبدی ایدی .
 بوده « بنی ثقیف » مخصوص اولوب رهابین و خدمتکارانی ده
 « بنی معاتب بن ثقیف » دن ایدیلر .

بونلردن بشقه جزیره العربک حجاز ، یمن و حضر موت
 جهتلرنده یوز قدر طاغوت موجود اولوب هر برینک بر یوم
 مخصوصی واردی . اوکون اوراده ، او معبد جوارنده بر پنایر
 کشاد ایدیلور ، زیارتیه کلنلر اراسنده آلیش و یریش اولنوردی .
 بونلر تجارتجه حائر اعمیت ایدیلر .

عربلرک اعتقادات باطله و اعتیادات مکروهه لرندن بری ده
 برچوق اقوام قدیمه ده اولدینی کبی رضای معبود و تسکین غضب
 اله ایچون انسان قربان ایتک عادی اولوب بعض مهم مسائلده ،
 بیوک بر مقصد و املک حصولی ایچون اولادینی ذبح و قربان ایدن
 عربلر موجود ایدی . بالاده بیسان اولدینی وجهله پدر عالی
 جناب رسالتپناهی « عبدالله » آز قالسون بواعتیادک قربانی
 اوله جقدی . آنجق بو عادت مکروهه یواش یواش اونودلمقه

باشلامش ، كعبه ده « هبل » نام صنمك او كنده چكيان قرعه نرده
بوز دومك ذبحي جناب عبدالله بدل اوله جني اكلا شلمسي اوزرينه
همان متروك كبي قالمش ايديسه ده ينه بعض قبيله لر غندنده پك
نادر اوله رق اجرا اولنوردی . بو عادت مكروهه ظهور اسلامده
بوتون بوتون الفا ومنع اولمشدر .

عربلر، رؤيايه . سحره ، كاهنلره ، « ازلام » ه [*] . « طيره » يه
[**] ، اصابت نظره ، جن و شياطينك انسانلره ايقتاع ضرر
وخسار ايده بيلدكارييه اينانيرلرديكه بونلردن « ازلام » ، « طيره »
وسحر كبي بعضيلري دين اسلام طرفندن منع بيورلمشدر .

[*] « ازلام » برطوم دروننده اوحي دميرسز اون ايكي اوقدن
عبارت اولوب بونلرله زمان جاهليتده قرعه چكرلر و ظهور ايدن جوابه
توفيق حركت ايلرلردی . « ازلام » له قرعه كشيده اصولي شوبله ايدی :
شبهه و تردد ايلديكي رمسته لي ا كلامق ايسته ين كسه كعبه يه كيدوب
اورادديكي « ازلام » طور به سني آلير ، كوزلجه قاريشد بوردقن صكره اليني
صوفه رق بردانه سني چيقارير ، آنك اوزرنده كي اشارته كوره حكم
ايلردی . بوضورتله قرعه اصولنك ابراهيم عليه السلام زمانندن قالدیفي
مروی ايسه ده مشاراليهك بونلرله تفال ايلديكنه دائر محقق بر معلومات
بو قدر . آتئق يهوديلر اراسنده « ازلام » ك موجود اولديفي جناب
مریمك وصايتي مسئله سنده اخبار يهودك بيت مقدسده او قلرله قرعه
چكديكاري دلالتيله اكلا شيلبور . عربلره يهوديلردن انتقال ايتمش اولمسی ،
يا خود روايت اولنديفي وجهله ابراهيم واسماعيل عليهما السلام زمانندن
قالمش بولمسی احتمالي واردور .

[**] « طيره » برفوشك جهت طيراني ايله تفال ايتمكدور . عربلر
بريره كيتمك و يا خود هم برایش كورمك ايچون خانه لرندن چيقدقلرنده
ايلاك كوردكاري قوش صاغه و يا خود ايلري طوغري اوچار ايسه خير

قبل الاسلام عربستانده موجود اديان اراسنده موسويك و خريستيانلق دخي واردی. يهوديكنك بلاد عربده دخولي حقنده كي روايته كوره موسى عليه السلامك بنی اسرائيل ايله مصر دن خروجي وسينا شبهه جزيره سنده واقع «تیه» چوللرنده سنه لرحه قالدقن صكره بيت مقدسده سلطنت يهوديه نك تأسسی اوزرينه يمن و حجاز طرفلرينه كيدن، اورالردن سوريه و فلسطين جهتلرينه كلن يهود و عرب تجارلری واسطه سيله سرايت ايتمكه باشلا ديفي و بالاخره بيت المقدسك تخريبي زماننده برطاقم مهاجرين يهودك عربستانه كيتملری ايله اورالرده توسع ايلديكي اكلاشيلدور .

بالخاصه مهاجرين موسويه مدينه وحواليسنه و يمنك صنعا طرفلرينه كيتمش اولدقلر دن ظهور اسلام زماننده «يثرب» جوارنده خيلي يهودی موجود ایدی .

خريستيانلغك عربستانه صورت دخولنه دائر شرق مورخلرينك و يرديكی معلوماته كوره حوار يوندن «طوماس» نام ذات هندستانه كيدر ايكن عربيۀ سعیده دن كچديكي واوراده موعظه لر ایراديله نشر نصرايته غيرت ايلديكي كچي ملوك عربدن برينك دعوت مخصوصه سی اوزرينه اسكندريه دن « اوريزهن » نامنده بر راهب كلهرك يمنده بوتون برقبيله يي تنفر ايتديرديكي ، سوريه ده

عبد ايدرلر و بوللرينه دوام ايلرلدي . شايد قوش صول طرفه و با آرقه به طوغری كيدر ايسه شرعيله كيرو دونر ونشبت ايلدكلى ايشدن فراغت ايدرلردي قوشك جنسی، رنگي ده واسطۀ تفأل ایدی. سپاه بر قوش تره ، آجيق رنگلى قوش ايسه خيره دلالت ايلردي .

« سن پاولوس » ك همتيله توسع وتأسس ايدن خريستيانلغك ، شام وبصرا پنايرلرينه كيدوب كلن تجارلر واسطه سيله حجاز جهتلرينه نقل اولنديغى ا كلاشيلور ايسه ده اصل ميلادك اوچنچى و دردنچى عصر لرnde شرفنده كى اشكنجه لر دن قاچهرق اورايه التجا ايدن وعربلر طرفندن حسن قبول كورن مهاجرلر واسطه سيله خريستياناق عربستانده توسع وانتشار ايتمشدر .

بالاخره حميريلر زرينه ايمراطور « قونستانس » ك كوندرديكى « ثئوفيل » نام راهب يمنده نشر نصرانيت ايدرك اوراده اوچ كليسا بنا وتأسيسنه استحصا ماذونيت ايلشدى .

مع مافيه عربلر ك بيوك انقلاب مدنيلرينه نه يهوديلكلك ونه ده خريستيانلغك بر تائثيرى اولمشدر . چونكه بوانقلاب موسويلر ك وخريستيانلر ك چوق بولندقارى يمنده واهاليسنك همان كافه سى خريستيان اولان سوريه طرفارنده دكل مكده ، بنى اسماعيل اراسنده ظهور ايلشدر كه اكر موسويت ونصرانيتك تائثيرى اولسه ايدى يمن وياخود سوريه ده ظهورى ايجاب ايدردى .

بالاده بيان ايلديكمز وجهله « نخله » نام موقعده هر سنه قوريلان و « سوق عكاظه » ديتلان جسيم پنايرده جريان ايدن مباحثات ومسابقات ادبيه لسان ايله برابر اخلاقده انقلابى بادى اولديغى كى مكهدن طلوع ايدن شمس منير اسلاميت ده ظلمت بتهرستى يى ازاله ايلش ، وحدت الهيه اساسى اوزرينه مؤسس دين مابين دور جاهليت خاتمه چكمشدر .

قسم ثانی

ظہور اسلام

و

ولادت سنیہ جناب پیغمبری

اسلامیت ، عرب تاریخنی بر بردن تمامیلہ آیری و فرقی ایکی
قسمہ تقسیم ایدر . خلقت آدمدن ولادت سنیہ رسالتپناهی یه
قدر اولان مدت ایچون الیزده کتب مقدسه ده کی بیانات وقصص ،
بین العرب موجود روایات وحکایات ، حزیرة العرب اهالیسیله
مناسبانده بولسان اقوامک تاریخارنده کی معلوماتدن بشقه
بر رهبر موجود دکلدرد .

فقط مولد سعادت مورد نبویدن صکره کی احوال برچوق
مورخار طرفندن کال دقت واک اوافق بر حادثه بی بیله اهمال
ایتمامک صورتیلہ تحریر وضبط ایدلمش بولندیغندن حقیقته موافق
اعطای معلومات، ایچون الیزده قیمتمدار وثائق ، متین اساسات
موجوددر .

بوآن سعادت اقتراندن اعتباراً عربلر ، آرتق برقصیده نک
فصاحت و بلاغتی ایچون مباحثه و مجادله ایله اوغراشیر ، بر آتک
صاحبی اولوق مقصدیلہ سنه لرحه محاربه و مقاتله ایدر رقوم اولمقدن

چیفمشار ، عربستان چوللرندن مظفرانه وغالبانه چيقوباندلس
وشمالی افريقاده ، قرون وسطانك دواحي مدتيجه بتون اوروپاي
تحت نفوذلرنده طوتان ، تنوير و تزين ايليان مؤسسات علميه
وفلسفیهیی ، اخلاق وعادات جوانمردانه لری تأسيس ایدن بر
قوم اولشاردر .

حضرت محمدصلی الله تعالی علیه وسلم افندمن ، یمنده حبش
قرالتك نامنه اجرای حكومت ایدن « ابرهه » نك كعبه یی تخریب
ایچون مکه یه هجوم ایلدیکی وعربك « عام الفیل » یعنی فیل
سنه سی ناميله توسیم ایتدکلری سنه نك ربیع الاولنك اون ایکنجی
پازار ایتسی کونی قدم نهاده عالم شهود اولشاردر .

بوکون ، میلادك ۵۷۱ نجی سنه سی نیساننك یکرمنجی
کوننه مصادف اولوب وقعه فیلدن الی کون صکره در .

بالاده بالناسبه بیان ایلدکمز وجهله ابراهیم واسماعیل
علیهما السلامك کعبه یی بنا ایلدکلرندن (۲۷۹۰ قبل المیلاد)
صکره بیت معظمه مشیختی اسماعیل علیه السلام اولادنده ایکن
جرهمی و خزاعیلره کچمش واجداد جناب پیغمبریدن « قصی »
طرفندن استرداد اولمنی اوزرینه بینه اووظیفه مهمه ومقدسه
اولاد اسماعیله انتقال ایدرک جد نجی عبدالمطلبه قدر کلمشدی . مشارالیه
شیخ الکعبه ورئیس مکه اولمقله برابرغایت سخی مسافرپرور برذات
اولدیغندن اموالی محتاجین وفقرايه بذل ایدرک کندیسنده ثروت
وسامندن برشی قلامش اولدیغی کبی تجارتله اشتغال ایدن پدرعالی
رسالتپناه جناب عبدالله ده شامدن عودت ایدر ایکن یکرمی بش یاشنده

ابوالفداء عدنانہ قدر بروجه بالا تعداد ایلدکن صکره نسل
اسماعیلدن دیهرک بوندن صکره اسمی تصریح ایتماشدر . چونکه
عدنان ایله مشارالیه اراسنده قاج بطن بولندی و بونلرک کیملر
اولدینی صورت محققده معلوم دکلدر .

بعض مورخین ایسه نسب شریف جناب فخر رسالت افندمنی
بروجه آتی نوح علیه السلامه قدر تعداد ایتمشلدر :

« عدنان بن ادد بن الیسع بن همیسع بن یعرب بن یشجب بن
حمل بن قیدار بن اسماعیل بن ابراهیم بن تارخ بن ناحور بن ساروخ
بن ارغوا بن فالج بن عابر بن شالح بن ارفخشذ بن ساء بن نوح . »
والده جناب پیغمبری حضرت « آمنه » بن وهب بن نوفل
بن عبدالعزی بن زهره بن کلاب اولوب پدرلری وهب ، بنی زهره
قبیله سنک رئیس ایدی ،

علیه الصلاة والسلام افندمنک یوم ولادتلی حقنده اقوال
مورخین اراسنده اختلاف وار ایسه ده مولد مبارکی اولان محل
خصوصنده اختلاف یوقدر . مکّه مکرمه ده شعب بنی هاشم محله سنده
« محمد بن یوسف بزاز » خانه سی دیمکله مشهور اولان یرده دنیا په
کلشدردر . بوخانه جناب « آمنه » نک اولوب مشارالیهانک وفاتیه
فخر کائنات افندمنه میراث قالمشدی . شمعی یرنده برمسجد شریف
واردرکه هارون الرشیدک والده سی طرفندن بنا ایدلمشدر .

لیله ولادت رسالتپناهیده وقوعه کلدیکی کتب سیرده مسطور
بولنان علامدن بری ولادت سنیه دن بر قاج کون اول والده لرینک
کوردیکی رؤیادر : جناب « آمنه » عالم معنده آسماندن برذاتک

اینهرك نژدینه كلدیكنی و كندوسنه « بوتولید ایدم جكك چوجق
كافئه ناسك اشرف و اعظمیدر ، طوغنجه كا « محمد « تسمیه ایت ،
وجهانه قدومنی متعاقب « اعیذه بالواحدمن شی كل حاسد « دیه دعا
ایله ، دیدیكنی كورمش و ایرتسی كونی بونی عبدالمطلبه سویلش ایدی .
جناب « آمنه « دن مرویدر كه : وقت كلوب وضع حمل
زمانی اولدقده زوجه فرعون آسیه ایله والده مسیح مریم نژدیمه
كلهرك بكا معاونتده بولندیلر . اطرافی او ایله بر نور قاپلادیكه
اك اوزاق شیلری رؤیتیه بر مانع وحائل قالدی . تام دقیقه حمیده
بكا بر كاسه شربت ویردیلر ، او آنده آسمانن كلن بر بیاض
قوش ، قنادیله آرقه می مسح ایتدی . هیچ بر اضطراب طویمدن
وضع حمل ایلدم . دیمشدر .

ایله موله فخر المرسلینده كعبه ده موجود اوچیوز آلتمش
پوت یوز اوزرینه یره دوشمش ، ملوك ساسانیه دن « شاپور «
طرفندن ۲۹۲ سنه اول بنا اولمش بولنان مشهور ایوان كسرا
صارصیلهرق اون درت شرفه سندن بشقه سی ییقلمش ، بیک
سنه دنبری سونمامك شرطیله « اصطخر آباد « آتشكده سنده
یانان نار مجوس سونمش ، اون عصر دنبری قورومش بولنان
« سماوه « دره سی فیضان ایدوب طاشمش ، ایرانده واقع « ساوه »
کولی یره كچمش ، اوزمان جالس اورنك ایران نوشروانك
وزیری « موبدان » ، برطاقم آزعین دوه لرك بر خیلی عرب
آتلرینی یدهرك دجله نی مرورله ایرانه کیردکلرینی رؤیا سنده
کورمشدی .

دره نك طاشمسی . كوك باشمسی ، آتشك سونمسی وایوان
كسرا نك صار صیلمسی کی مهم اینه اهمیتی تأید ایدن بو رؤیا
نوشیروانك بادی اضطرابی اولدیغندن بونارك نهیه دلالت ایده بیله-
جگنی « موبدان » دن سؤال ایلدی . مومی الیهده بونارك نهیه
علامت اوله بیله جگنی پك كسیرمه مامكله برابر « عرب اقلیمنده
بر وقعه مهمه اولسه كر كر » جوانی ویردیكندن كسری
بتون بتون مراقه دوشهرك حیره ملكی نعمان بن منذره بر آدم
مخصوص كوندیرهرك تعبیر رؤیاده صاحب مهارت بر ذاتك
ارسالی ایسته مشدی .

نعمان ، عن اصل سوریه اهالیسندن اولوب حیرهده متمكن
بولنان ، فراست و كهانتده معروف و عبدالمسیح دیمكله مشهور اولان
« نعمان بن عمرو بن حصاف غسانی » بی نوشروان زدیینه كوندردی .
كسرا رؤیایی حكایه و علائم مذكوره بی بیان ایله تعبیری
و دلالتی صور دقده عبدالمسیح بونلره بر معنا ویرمكدن اظهار
عجز ایتدی . سوریهده واقع « جابه » قصبه سنده بوانان داییمی
و خواجه سی كاهن مشهور « سطح »ك بونارك معناسی كشف
و ادراك ایده جگنی سویلدیكندن مرقومی نوشروان « سطح »ك
زدینه كوندردی . عبدالمسیح « جابه » یه اصل اولدینی زمان
داییمتی حال احتضارده كوردی و یردیكي سلامه جواب آله مینجه
درت بیت انشادیه اختیارك نظر دقتی جلبه چالیشدی .

بونك اوزرینه — سطح كوزلرینی آ چوب شو وجهله

جواب ویردی :

« عبدالمسیح علی جیل مشیح ، اتی الی سطح وقد اوفی علی الضریح . بعثک ملک ساسان لارتجاس الایوان وخودالنیران ورؤیالموبدان . رأى ابلاً صعباً تقودخیلاً عراباً قدقطعت دجله وانتشرت فی بلادها . یاعبدالمسیح اذا کثرت التلاوه وظهر صاحب الهراوه وخذت نار فارس وفاض وادی السماوه وغاضت بحیره ساوه فلیس الشام لسطیح شاماً . یملك منهم ملوک وملکات علی عددالشرفات وکلما هو آت آت » [*]

سطیح بوسوزی اکمال ایدر ایتمز وفات ایلدی .

عبدالمسیح داییشنک بو سوزلرینی ایشیدنجه هان ایرانه عودتله کیفیتی نوشروانه خبر ویردی . کندی زماننده برفلاکت ظهورندن اندیشه ایتمکده اولان کسرا « سطح » ک سوزلرندن متسلی اولدی . اکاسره دن اون درت ملک کلوب کیدنجه یه قدر چوق سنه لز کچه جکینی دوشونهرک مراقدن قورتلدی . حالبوکه بو اون درت کسرا مدت قلیله ظرفنده کلوب کیتدی . ایران ممالکی اسلاملرک الینه کچدی .

[*] عبدالمسیح سرعتله سطحه کادی سطح ایسه فبره کیرمک اوزمدر سنی ملک ساسان کوندردی . سراینک صارعیلمسی ، آ تشکده نک سونعی نه به دلالت ایلدیکنی صوروبور وبرده موبدانک کوردیکی رؤیانک تعبیرینی ایسته بورکه رؤیاسنده برالای سرکش دوملرک بربلوک عرب آتلیرینی یدهرک دجله نی کچوب مملکتنه طاغدیغنی کورمشدی . ای عبدالمسیح ! اولدمکه تلاوت چوغاله وصاحب هراوه ظاهر اوله ونارفارس سونه وسماوه وادیسی طاشه وساهه کولی بانه شام ارتق سطح ایچون شام دکدر بنی ساساندن ییقیلان شهنشیرلرک عددنجه اون درت ملک وملکه کلیر وارتنی اوله جق اولور »
قصص انبیاء : جودث پاشا

عليه الصلاة والسلام افندمرك بعث وارسال بيوريه جقلري
 انبياي سالفه عليهم السلام طرفلرندن اخبار وكتب مقدسه
 تذكار بيورلمش وحتى مولد سعادت مورد رسالتپناهي صرسته
 علمای يهود و نصارا طرفندن قريباً تشريفاري محقق بولنديني
 بيان و اخبار اولمش ايسهه بالاخره حضرت محمد صلى الله عليه
 وسلم افندمرك نبوت سنيه لرينه دلالت ايدن آيات قسمأ تحريف
 و قسمأ تأويل و تغيير صورتيه تفسير ايديلهرك بو حقيقت كونشي
 ستر ايدلمكه چاليشلمشدر . بو خصوصه دائر كتب مخصوصه سنده
 بيانات صريحه موجود بولنديغندن بوراده تفصيل وايضا حله لزوم
 كورمكد .

فخر رسالت افندمرك سنتي وكوبيكي كسيلمش اولديني
 حالده دنيايه كلكلري اكثر اهل سير طرفلرندن بيان ايدلمكه
 ايسهه ذهبي، عبدالمطلب طرفندن سنت ايتديرلمش اولديني بيان
 ايليور . ولادت سنيه دن يدي كون صكره عادت عرب وجهله
 عبدالمطلب اكابر قريشه ضيافت ويرهرك اسم شريف جناب
 رسالتماي وضع ايدليكني واو صرسته ختاني اجرا اولنديني
 سويليور .

مذكور ضيافته اجراي ختان مسئله سي مختلف فيه اولوب
 آنجق ضيافت و يرليكي و اثناسي ضيافته عبدالمطلب طرفندن
 محمد تسميه اولنديني اكثر اهل سير طرفندن بيان ايدلمكه در .

رضاع رسالتپناهی

فخر کائنات افندمن حضرت تارینک ولادت منیه لرینی متعاقب
والده لری جناب « آمنه » بالذات سود ویرمک ایسته دی .
فقط سودی کفایت ایدر درجه ده اولم دیغندن ابولهبک ازادلی
جاریه سی « ثویبه » ، حضرتی ارضاعه مأمور ایدلدی . ثویبه نک
اوغلی مسروح ومومی الیهادن سود امش اولان عم النبی حمزه
بن عبدالمطلب وابو سلمه بن عبدالاسعد المخزومی وعبدالله بن
جحش رسالتپناه افندمک سود قارداشی اولدیلر .

مکه اهللسی یکی طوغان چوجق لرینی بادیه نشین قبائل
تزدنده ارضاع ایتمک عادتیه مألوف ایدیلر . بوندن اصل مقصد
توزادلری آب وهواسی کوزل یرلرده بیوتمک ، قوی البنیه وتام
الصحه اولاد یتشیدیرمک . مکهنک وخامت هواسندن محافظه
ایلمکدی . هر سنه بهار وکوز موسمه لرنده اطراف وجواردن
عشایر قادینلری کلوب مکهدن زنکیکن و بیوک ذواتک چوجق لرینی
آلوب چادرلرینه کوتورور و بیودیرلر ، الدقلری اجرتدن انتفاع
ایدرلردی . حضرت فخر رسالتک « ثویبه » طرفندن امزیرلمسی
عشائر سودا نالرینک ورودینه انتظار آیدی .

اوسته مکه وجواردنده وقریش قبائلنک مسکون بولندیغنی
محللرده یاغموریاغمدیغندن قحط اولمش ، اوتلرو آغاچلر قوریدیغنی
جهتله برچوق حیوانات تلف اولمش وهرکسی ضرورت واضطرابه
دوشورمشدی . مکیه ایکی قوناق بریرده ساکن بولنان بنی سعد

عشیرتندن بر طاقم قادینلر اوسنه نك صوك بهارنده (*) عادتلری
وجهه اشراف مکه نك چو جقلری نی المق اوزره مکه یه کلدیلر و بو قادینلر
میاننده بولنان حارث بن عبدالعزی نك زوجہ سی حلیمہ بنت
ابی ذویب عبدالله، حضرتی لاجل الارضاع آلدی .

کیفیت اخذ و تسلیمی بالذات حلیمه نك بوجه آتی حکایه
ایلدیکی کتب سیرده مسطوردر :

حلیمه دیورکه :

قبیله من قادینلرینك مکه یه کیتمك اوزره حرکت ایلدکلری
زمان بنده زوجم حارث ایله یوله چیقدم . سود امکده بولنان
او علم حمزه (عبده بن حارث) یانده ایدی . مده مده سود اولدیغندن
طور میوب آغلاردی . بنی سعد قادینلری سرعتله یول آلیورلردی .
بنم بر مرکبم وارایسه ده نك ضعیف اولدیغندن سرعتله یوریمك
شویله دورسون آدیم آتمق بیله ایسته مزدی . مالک اولدیغمز
دیشی دوده او قدر ضعیف و ناتوان ایدیكه آندن همان هیچ سود
صاغه ماز ایدك . بز بوسبيله قافله نك اك کیریسنده کیدیور ایدك .
زوجم بکا « چابوق کیده لم ، کچ قلمه لم ، آنلر مکه یه اولیتشوب
اشرافك چو جقلری نی آلیرلرایسه بزه برشی قاناز ، بوش دونه رز »
دیور ، بنده سرعتله کیتمکه غیرت ایدیور ایسه مده مرکبم نك
یواش یوریه ییلدیکنندن دائماً چوق کیری قالیوراید .

[*] فخر کائنات افندمك ولادت سنیه لری نیشان اواخریته مصادف
اولدینی و حلیمه یه برای ارضاع تسلیم ایلدیکی زمان درت آیلق بولندقلری
جهتله بو کیفیتك ایلول اواخریته طوغری اولدینی اکلشیلور .

نهایت بر بازار ايرتسی کونی مکيه واصل اوله بيلدک، دیکر
قادينلر بزدن اول يتيشهرك « بنی مخزوم » کبی معتبران واغنيانک
اولادلرينی آلمشديلر . بکا بر چوجق قالمديغندن صوگ درجه
محزون اولدم . متأراً دورمقده ايکن قارشومه محترم وصاحب
وقار بر ذات چيقدی . « چوجق آلامش قادين وارمی » ديه
صوردی . بوذاتک کیم اولديغنی اوراده بولنانلره صورديغمده
« قريشک اولوسی عبدالمطلبدر » جوانی وريدیلر . بونک
اوزرينه مشاراليهك حضورينه واروب کمال ادبله سلام ويردم
ارامزده شويله محاوره کچدی :

عبدالمطلب — سن کیم سن ؟

بن — بنی سمددن برقادينم . رضيع آلمغه کلام .

— اسمک ندر ؟

— حليمه

— نه قدر موطلی ! نه قدر موطلی ! ايکی کوزل خصلت !

سعد وحلم . انلرده دنيا و اخرتک عزى واردر . بنم بریتيم
چوجقم وار . بنی سعد قادينلرينه سويلدم . باباسی يوق يتيمدر ،
آندن نه استفاده ايده جگیز ديه ايسته مدیلر . سن قبول ايت .
مأمولدرکه فائده کورورسين

— مساعده بيوريکنز زوجهله مشاوره ايدهيم .

— پک اعلا ، سن بياورسين .

بونک اوزرينه زوجهله استشاره ايتدم . سن بيلورسين
ديدی ايسهده برادر زادم « بنی سعد قادينلری هپ برر زنکين .

تاريخ اسلام — ۱۲

اولادی اخذایلدیلر. سن بریتمی آلوب باشکه بلایمی ایدم جکسک» دیدی «هرکس برر اولاد ایله کیتمسونده بن الی بوشمی کیدهیم؟ خصموصیله چوجغک بالایی یوق ایسه عبدالمطلب کی ددهده سی وار» دیدم . زوجم «هایدی قبول ایت . بلکه حققمزده خیرلیدر» دیدی . درحال عبدالمطلبک نردینه کیده رک قبول ایلدیکمی سويلدم . چوق ممنون اوله رق بکا خیر دعاده بولندی و صکره بنی «آمنه» نك خانه سنه کورده رک کیفیتی اکلاندی .

جناب «آمنه» غایت کوزل برقادرین ایدی «اهلاً وسهلاً یا حلیمه» دیهرک بنی تاطیف ایلدی، چوجغک بولندیغی اوطه یه کوتوردی . بیاض یوکدن برلایسه صدرنش . یوزنده یشیل برحریر اورتولنن یاتیوردی . وجود شریفارندن مسک رایحه سی کلیوردی . حریری قلدیروب یوزنی آچدیغمده کونش کی پارلاق و عنور برجهل کوردم . بو حسنه حیران اولدم اکا ازجان و دل میل ایتدم . عادتاً مفتون اولدم . شدت میلندن بتون طمارلرمدن مهلریمه سود کلیمکه باشلادی . الیمی صدرشریفنه قویدم . کوزلرینی آچهرق بکا باقوب تبسم ایتدی . اودرجه کوزل و اوقدر سويلمی بر چوجق کورماش ایدم . قوجاغه آلوب صاغ مهمی قم سعادتلرینه ویردم . ائمکه باشلادی . اوغلم حمزه یه ده دیکرهمی ویردم . یوزینه باقدیقه سرورم آرتیوردی . فرط مسرتمدن کنیدیض ضبط ایده من اولدم .

عبدالمطلب «یا حلیمه سکا بشارت و مرثده اولسونکه سنك نائل اولدیغک بودولت قبیلک ایچنده کسمه یه میسر اولمدی»

دیدى. جناب (آمنه) بكا چو جفك تربيه سى خصوصه صنده بر چوق
توصيه لرده بولندى. چو جنى الوب خيمه مزه عودت ايلدم. اواندن
اعتباراً خانه مزه جناب حق بركت ومبذوليت احسان بيوردى .
حليمه جناب مفخر بنى آدمى ايلك قوجاغنه آلدیغى زمان
بو بركت باشلامشدى . مكه يه كلير ايكن اوغلى حمزه يى اداره
ايتيان سودى هم حضرتى وهم حمزه يى بلغا مابلغ كفايت ايدر
اولدى . اثنای عزيمتمه قافله نك اك كريسنده كندن مركب
عودتمه اك ايلروده كيدييور وجهله يى دوچار حيرت ايدبيوردى .
ضعف ونا توانيسندن طولانى سود و برمين دوومك مملرى سودله
طولامشدى . حليمه نك قويونلرى غايت مبدول سود و برمكه
باشلامشدى .

حليمه عليه الصلاة والسلام افنديمىزى ايكي ياشتمه كلنججه يه
قدر اميزيردكن صكره سوددن كسدى . والده سنه تسليم ايتمك
اوزره زوجيله برابر مشاراليه الهرق مكه يه كوتوردى ، لكن
مفارقت كرك حليمه و كرك زوجى حارثه چوق كوچ كايوردى .
چو جنى تكرر كوتورده بيلمك ايجون « آمنه » يه « مكه نك
هواسى صيجاقدرد ، وبايه مصاب اولمىسندن قورقيلور . چو جق
بولدن كلدى ، بزم طرفلرك صاف هواسنه ايلشدى بوراده
قالير ايسه احتماليكه مزاجنه خلل طارى اولور ، مساعده ايتده
ينه كوتوردم . برمدت دها بزمه قالسون ، ديديكلرنده « آمنه »
بو تكليفى موافق ومصيب كوره رك ينه انلره چو جنى اعاده ايلدى .
حضرت ايكي سنه دها حليمه نك نزدنده قالدى . درت ياشنه

واصل اولدینی صروده شق صدر مسئلهسی ظهور ایتدی شویله که:
 برکون حایمه نك قزی و بر ایکی قومشو چوجغایه برابر
 قویون رعایا اتمک اوزره طاغیه کیتمشلردی. اوراده آسماندن
 اوچ و بر روایتده ایکی رجل مهیب اینه رك حضرت قی طوتوب
 صدر شریفی یاردیلر. و قلبنی چیقاروب یقادرین صکرهینه
 یرینه قویلدیلر. ونی کورن دیکر چوجقار قاجوب کیتمش
 و کیتیتی حایمه ایله زوجی حارثه خبر ویرمش اولدقلرندن هر
 ایکسی قوشه رق طاغیه کیتدیلر. اورایه وصوللرنده جناب فخر
 کاشانی صاغ و سالم، انجق برار لونی متغیر کوردکارندن همان
 قوجاقایوب سینهلرینه باصدیلر. ونه اولدی یا محمد دیه صور دیلر.
 حضرت وقوع حالی انلره حکایه ایلدی. برابرجه خانه لرینه
 عودت ایادکلرندن کورمکه اولدقلری بو و بونک کی احوال
 غریبه دن قورقغه باشلادیلر. چوجغه جنون غارص اولمسندن
 خوف ایدیورلردی. بومراقی دفع اتمک مقصیده او جوارده
 ساکن کاهنه کوتوروب کوستردیلر. کاهن چوجقده اثر جنون
 اولدینی کی برکونا تسلط جن و شیطانه دائره بردلیل و اماره
 بولمادیغنی سوبادی ایسه ده نهایت حارث «یا حلیمه، بز بو چوجنی
 کوتوروب والده سنه تسلیم ایدرایسه ک پک اصابت ایتمش اولورزه»
 دیدیکندن حضرت قی آلوب مکیه کتیره رك جناب «آمنه» یه
 تسلیم ایلدیلر. [*]

[*] شق صدر مسئلهسی کتب سیرده مفصلاً و موضعیاً مذکوردر.
 بوراده اودرجه تفصیلندن صرف نظر اولندی.

حضرت رسالتك ثوبه دن درت سود قارداشی اولدیغی
کبی حلیمه دن ده عبدالله یعنی حمزه وانیسه وجدامه وشیما ناملارنده
بری ارکک و اوچی قیز اولمق اوزره درت سوت قارداشی واردر.
بونلردن (شیما) حرب حنین ده اسیر دوشدیکنده (ن پیغمبریکزک
رضاعاً قارداشی یم) دیه هویتنی بیلدیردکده حضور رسالتیناهی به
ایصال ایدلمش و حضرت آنی مستغرق احسان و عاطفت ایلشدی.
بر روایت کوره حارث و حلیمه اسلام اولمشاردی .

عليه الصلاة والسلام افندمن حلیمه به دائماً حرمت ورطایتده
بولنوردی . ابوبکر و عمر رضی الله تعالی عنهما حضراتک
خلافکارنده مظهر اکرام اولوردی .

ارتحال جناب آمنه

حلیمه حضرت قی کتیروب تسلیم ایتدکدن ایکی سنه صکرمه
جناب آمنه چوجنی آلوب جاریه لری (ام ایمن) ایله برابر
یثرب [مدینه] ده بولنان دای اوغللری بنی عدی بن نجار
خزرجینک یانسه کوتوردی . یثربه ایکی قوناق مسافه ده کی
(دارالنابه) [*] نام محله بر آی قدر قالدی . بعده مککه عودت

[*] (دارالنابه) پدر رسالتیناهی عبدالله بن عبدالمطلب وفات
ایده رک مدفون بولندینی محلدلر . اوراده بنی نجار عائله سی ساکن

ایدر ایکن (ابو) نام محله کلدکرنده جناب آمنه خسته لهرک
اوراده وفات ایدی . والده سنک وفاتندن صوگرا (ام ایمن)
چو جفی مکیه کتیره رک جدی عبدالمطلبه تسلیم ایدی. حلیمه نک
ززدندن عودت ایلرکی زماندن بری اولدیغی کبی منبوره خدمت
حضرته اقدام ایدر و دایما (بوچو جقدہ قریشک کوزلائی ،
یثربک شیرینیکی ، بنی سعدک فصاحتی برلشمشدر) دبه ثنا
ایلردی . حضرت ایسه اکا (بن بنم آنامدن صکره آنامسین)
دیه رک التقان سورورلردی .

ارتق یتیم اوکسوز اولان رسالتپناه جدی عبدالمطلبک حمایه
وتربیه سنده ایدی . او وقتتک اختیار وبریر محترم اولان مشارالیه
آنی کوردکجه اوغلی عبداللہی کوریورم ظن ایدردی ، قدر
وشرفنی تقدیر ایلر . پک بیوک ذات اوله جفنی هرمناسبت کلدکجه
سویلردی .

جناب آمنه نک وفاتی تعقیب ایدن ایکی سنه قوراقاق اولوب
یاغمور یاغمدینی جہتله عبدالمطلب حضرت محمدی برابرلر ق استسقا
ایچون جبل قمیسه چیقديلر . اهل مکہ نک همان کافه سی اوراده
حاضر ایدی ، عبدالمطلب طائغک اوزرینہ واصل اولدوقده حضرت
رسالتپناهی قوجاغنه آلوب سمایه طوغری قالدیردق کعبه یمتوجہا

ایدی . صوده یوزمکی حوض بنی نجارده اوکرندی مدینه چو جقلریله برابر
یوزمکه کیردکلری برکون . یہودیلردن بعضیلری ظہر شریفلرندہ کی مهر
بوتی کورہ رک «بوچو جق آخر زمان پیغمبری اولسه کرکدر» دیہ رک
بربرینہ کوستردیلر .

(یارب شوچو جوق حقیچون بزہ یاغمور احسان بیور) دیہ اوچ دفعہ دعا یتدی . هنوز بر ساعت کچما مش ایدیکہ آسمان بلوطا لرله قپانه رق غایت مبذول بر یاغمور یاغدی . اکابر و اشراف قریش عبدالمطلبی تبریک ایلہ برابر بو کیفیتی مصور بر چوق شمع لر و قصیده لر سویل دیلر .

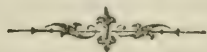
حضرت محمد عبدالمطلبه بتون اولاد لرندن زیاده سو کیلی ایدی . بالذات کنندیسی خدمتنده ذره قدر تجویز قصور ایتدیکی کی اکا خدمت و تقیدده اہتمام تامی ہر زمان امر ایدرو کندوسنہ آندن قیمتدار برشی اولدیغنی تکرار ایدردی . ہر بایدی شئی خوش کورور و استیجان ایدردی . بری حضرتی بر حر کندن منع ایدہ جک اولسہ (اوغلمہ طوقا تیکیز ! واللہ انک شانی بیو کدر) دیردی بر کون عبدالمطلبہ مخصوص محلہ او تور مقدمہ اولدیغنی کور دکدہ (و غلمدہ نہ بیوک برو قار و عظمت وارد) ذبہ افتخار ایلادی جناب آمنہ نك وفاتندن ایکی سَنہ صکرہ حضرت فخر کائناتک سکز یاشنہ واصل اولدیغی صردہ عبدالمطلب کنندیسی ایچون نوبت ارتحالک کلدیکنی حس ایلدیکندن او مخدوم مبارکک خدمتندن دور اولہ جغنی دوشو تہ رک اندیشہ بہ دوشدی . اوغلارندن ہر بری ، بتون اعمام حضرت اُک خدمت حمایہ سنی کندولرینہ تودیع اہتممی رجاسندہ بولندیلر ايسہ دہ بولہبہ قلبنک قتیلغنی و مرحتسزلکی ، حمزہ بہ هنوز اولاد صاحبی اولمینی جہتلہ اولاد تربیسنہ عدم و قوفنی ، عباسہ اولاد لرینک چوقلغنی سرد

ایده رک جواب رد و پردی. ابوطالبك طلبنی قبول فقط حضرتك
کنند و سندن سؤالی تنسیب ایلادی.

عبدالمطلب چو جنی یانسه دعوتله (عملر کدن هانسیکی سنی بابا لاه
قبول ایدر سین) دیه صور دقده حضرت محمد ابوطالبك قوجاغنه
کیدر ك بویونه صارلادی. بوندن جدی منون اوله رق ابوطالبه
شو و صایاده بولندی :

« یا ابا طالب ! بو چو جی آنا بابا شفق کورمدی . آکا
سن دیگر لر ندن ده ا یقین اولد یفك ایچون تربیه سیچون سنی
جمله سنه ترجیح ایلدم . چونکه آنك باباسیله سنك آنك بردر .
ا کر زمانه یتیشیر و مقتدر بولور ایسه ك آکا تبعیت ایت و معاونده
قطعیاً قصور ایتمه بعده حضرتی او پوب سود کدن صکره ابوطالبه
تسلیم ایتدی .

بر مدت صکره عبدالمطلب وفات ایتکله مکده « جیحون » دنیلان
قبرستانه دفن ایتدیلر . حضرتك آغلایه رق جنازه نی تعقیب ایلدیکنی
« ام ایمن » روایت ایتشدرد . نوشروان عادل ایله ، اسخیای
عربدن حاتم طانی ده اوسنه وفات ایتشدرد .

عم النبي ابو طالب ايله شام سفری

پدرينك وفاقی اوزرينه حضرت محمدی ابو طالب حمایه سینه
آله رق بتون اولادلرینه ترجیحاً آنك خدمت و تربیه سینه باقار
و آنی جمله سندن زیاده سوردی . بر آن یانندن ایرماز و او برابر
اولدقجه یمك یمز و یاتوب او یومازدی ، صوك درجه احترام
ایلدیکیندن هر نه آرزو ایدر ایسه در حال اجرا ایلردی .

اون ایکی یاشنی بیروب اوز اوچنه باصدقدن ایکی آی صکره
ابو طالب قافله ايله شامه کیتمك اوزره حاضر لاندی . . چونکه
اوده اکثر اهل مکه کبی سوریه ايله یمن آراسنده تجارتله
اشتغال ایدر، شامه مال گوتوروب اورادنده ینه لزومی اولان
مالی کتیر یردی . حضرت قی مکه ده براتی و برابر کوتور مامك
تصورنده ایدی . علیه الصلاة والسلام افندیمن عم مکرملرندن
آیرلق ایسته مدکلرندن دوه سنك لجامنی طوتوب :

« ای عم ! بی بودیارده کیمه بوراقوب کیدیورسین؟ نه پدرم،
نه والدم ونه ده برسه و نه وار » دیمکله ابو طالب فوق العاده
متأثر اوله رق برابر کوتور مکه سوزو یردی . برادرلری و همشیره لری
یعنی حضرتك دیکر عموجه و خاله لری بوکا اعتراض ایتدیلر
و « اوز ایکی یاشنده برچو جغی بویله اوزون بر سفره کوتورمك
مناسب دکدر . وجودی شمسك حرارتنه و کونشك تأثیرینه

تحميل ايدرمى ؟ » ديديلر . ابوطالب ينه تردهه دوشدرك يالكنز
 كينمك ، حضرت محمدى براقق فكرىنى ترجيح ايلدى . رسالتيناه
 بر كوشه يه چكيلوب آغلامه ماشلا ديفندن بوندن متأثر اولان
 عمى بردعا يانندن آييرمامغه يمين ايتدى و برابر آلوب کوتوردى .
 شام ولايتنده واقع « بصرا » شهرى جوارنده كان « كفر »
 نام موقعه « عبدالغيس » مناسرتينك قوشه نازك ايلدي . مذكور
 مناسترده سنين وفيره دنبرى كوشه كزين انزوار عابدين نسطوريه دن
 « بحيرا » ديمككه معروف بر ذات واردى . مومى اليه خاتم الانبيا
 اقدمزك وصف شريفترينه دائر تورات و انجيليه اوقودينى
 علائقى مشار اليه ده مشاهده ايلدكده ابوطالبك زدينه كلهرك
 اسمنى واحوال سائرمنى سؤال ايلدى . و طهر سعادتى براز
 آچهرق خاتم نبوتى كوردكده كال حرمت وادبيله تقيل ايتدى .
 بعده ابوطالبه خطابا :

— يا ابوطالب! بوچوچنى شامه کوتورميكز ، چونكه
 اورادهكى يهوديلر آراسنده بونك علوشاتى ، اوصافنى بياور
 و علامتارنى طابير كاغزلر واردر . كورورلر ايسه حقنده اهانت
 ايتلىرى محتملدر . بكا قاليرسه ايشيكزى بورادن تسويه ايله
 عودت ايديكز ، شامه قدر كيتميكز .

ديدى . ابوطالب « بحيرا » نك بو توصيهنى حسن قبول
 ايله بروايته كورمهالننى « بصرا » ده صاتوب مكيه دوندى وديكر
 بروايته كوره جوچنى برجماعت ايله مكيه كوندروب كنديسنى
 شامه كيدهرك ايشنى تسويه ايلدى .

مرأت العبر صاحبی دیورکه : سلمان فارسی قبل الاسلام
 یرمدت بحیرانک صومعه سنده تلمذ ایتمش . بحیرا شا کرداندن
 « مذهب » نام ذات ایچون (انباء) عنوانیه بر کتاب تألیف ایدوب
 بونده اولاد اسماعیلک قریباً مظهر هدایت ربانیه اوله جعفرینه
 دائر بعض بحثلر یازمش . مومی الیه « مذهب » دخی آخر زمان
 پیغمبرینک برج نوره و زهره نک مشتری ایله زخله مقارن
 وقتنده تولدینی و بی اسماعیلی ارشاد ایدوب قریباً اوامرند
 قوت حاصل اوله جعفری بحیرادن روایت ایتمش . هجرتک برنجی
 عصرنده علامای مسیحیه دن یعقوب بن اسحاق الکنندی « الجواب
 علی البرهان » نام کتابنده بحیرانک اوصاف حسنه سندن و فضائل
 و کالاتندن بحث ایلشدر .

ایام فجار

ابوالفدانک بیاننه کوره اون درت و دیکر بعض مورخلرک
 قولنه نظر آیکرمی یاشنده بولند قنری حالد « قریش » و « بی کسانه » نک
 « بی هوازن » ایله وقوع بولان و حرب وجدال دن اجتناب
 اولنمسی اقتضا ایدن اشهر حرمدده اولدیغندن طولانی « حرب الفجار »
 نامی ویریلان محاربه لردن برنده حضرت اعمام سنیله رینه رفاقت
 بیورنلشدر .

«نوری» نك بیاننه کوره «بنی کنانه» ایله «بنی هوازن» میانده بوصورتله مجادلات و مقاتلات برقاچ دفعه وقوع بولمشر. ایلک منازعه نك سببی «بنی کنانه» دن «بدر بن جازر» نامنده بر آدمك «عكاظ» پنایرنده کندی قبیله سنی جسات و بهادرلقده بتون قبائل عربك فوقنده طوتمق صورتیله ثنا ایدر بر قصیده او قودقدن صکره آیاغنی یره اوره رق «بن بوراده طویلانش اولان عربلرک جمله سندن زیاده جسور و قهرمانم. بونك عکسینی ادعایه جسات ایدن وار ایسه بنی بر آدیم رجعت ایتدیرسون.» دیه تفاخر ایتسیدر.

بو سوزلردن حدت ایتش اولان «بنی هوازن» «منسوب بر عرب مرقوم بدری شدتله ایتوب دمویرمش و بونك اوزرینه عربده باشلامشر. اگر بعض اصحاب اعتدال، بویله بر مسئله ایچون اشهر حرمده صلح و سکوتی اخلال ایتمکده نقدر وبال اولدیغنی ایکی طرفه آکلاتمامش اولسه لردی ایچقان دوکوله جکدی. ایکنجی اختلاف و مجادلاتك سببی دها آغیردر، شویله که: «عكاظ» پنایرنده «بنی هوازن» «منسوب بر قادین اوتورمقده ایدی. قریش و بنی کنانه دن بعض کنجیلر مزبورده نك یاننه کلهرک یوزینی آجه سنی رجا ایدرلر ایسه ده قادین بوطایه موافقت ایتمز. کنجیلردن بری، خبری اولمقسزین مزبورده نك آرقه اتکنی بردیکن ایله اوموزینه ایلشیدیریر. براز صکره آیاغه قالقان قادینك اتکی اوموزینه ایلشیدیرلش اولمسندن طولایی یوزندن دها زیاده مستور اولسی لازم کلان محلی آچیلدیغندن

هر طرفدن قهقهه لر صالیویریلور . بو حالدن فوق العاده حدت ایدن قادین کندی قبیله سنی کندی معاوتنه دعوت ایدر . بونک اوزرینه مجادله باشلار . آنجاق ابو سفیانک یدری حرب ، پک چوق مشکلات ایله ایکی طرفک تسکین حدت و غضبیه موفق اولور .

ابوالفدا ونویرینک قولنه کوره اون درت و حمزه اصفهانی و ابن قتیبه نک بیسانه کوره یکریمی یاشنده اولدیغی حالده حضرتک اشتراک ایلدیکی حرب فجار بومنازعاتک صوکنه جسیدر . سببی بروجہ آتیدر : « حیره » دن عکاظ پنایرینه کلمکه اولان برکاووانی محافظه ایدن « بنی هوازن » رؤساسندن « عروه بن عتبہ » یی « بنی کنانه » دن « براص بن قیس القمری » نامنده برشریر قتل ایتمش « بنی هوازن » ایسه اوقاتلک قتلنه تنزل ایتیموب اشراف قریشدن برینی قتل ایتمه قرار ویرمشدر . بومسئله اوزرینه منازعات باشلامش و ایکی طرفدن بر چوق قان دوکولمشدر .

بو حرب فجارده اولاً قریشیلر مغلوب اولمشلر ایسه ده بالاخره احراز غلبه ایتشاردی .

علیه الصلاة والسلام افندمزک اون یدی یاشنده بولندقلری صروده عم شریفلری زبیر بن عبدالمطلب ایله یمنه کیدوب کلدکلری کتب سیرده و یکریمی یاشنده بولندقلری صروده ده قیون رعی ایلدکلری « معراج النبوه » نام کتایده مسطوردر . حضرت هفخر موجودات علیه اکمل التحیات افندمز

چو جلقنندن بری مکه اهلیسی اراسنده دوغری سوز و
 اوزلیک ، کوزل خوی و حسن اخلاق ایله معروف و موصوف
 اولدیغندن ذات شریفه « محمدالامین » لقبی ویرلمشیدی .
 خصوصیات مهمده ، هنور کنج اولدینی حالدله رایته مراجعت
 ایدیور و ویردیکی حکم و قرار تطبیق اولورودی . ازان جمله
 اشرف مکته ال مسنی اولان عبدالله ابن جدعه مکته خانه سنده
 هاشم ، مطلب ، عبدالعزل ، اسد ، یقین زهره اوغلاری اشرف
 و اکابر عفت اجتماع ایدرک مظلوم و مغدورلری حمایه و احقاق
 حق ایچون قرار ویردکاری ویمین ایتدکاری مجلسده علیه الصلاة
 والسلام افندمزده داخل ایدیر . بومجلسه داخل اولوب و بو
 عهد و میثاقه اشترک بیوردکاری زمان بر روایت کوره یکریمی
 بش و بکر بر روایت کوره یکریمی یاننده و غیر متاهل ایدیر .

حلیه جلیله جناب رسالتناهی

حضرت فخرکائنات افندمز موجوداتک اخلاقجه اکملی ،
 خفقه انوارک احسنی ، تناسب اعضا و حسن اندامده بنی
 بشرک اجلی ایدی .

حلیه جلیله احمدیه قصص انبیا شویله یازیور :

« مبارک جسمی کوزل ، هپ اعضامی متناسب ، اندامی
 غایت مطبوع ، آلتی و کویکی اوموزلرینک آراسی و آوچلری

کنیش ، بونی اوزون وموزون و کموش کبی صاف ، اوموزلری
 و بازولری و بالديرلری ایری و قالین ، بیلکلی اوزون ،
 بارمقلری اوزونجه ، اللری و بارمقلری قالینجه ایدی . و مبارک
 قارنی کوکس ایله برابر اولوب شیشمان دکلدی . و ایاقلرینک
 آتی چوقور اولوب دوز دکل ایدی . اوزونه قریب اورتہ
 بویلی ، ایری کمبکلی ، ایری کووده لی ، کوچلی ، قوتلی ایدی .
 نه ضعیف ، نه سمیز ، بلکه ایکیمی اورتہ سی و صبیقی اتلی
 ایدی . مبارک جلدی ایسه ایپکدن یوموشاق ایدی . کمال اعتدال
 اوزره بیوک باشلی ، هلال قاشلی ، چکمه برونی ، آز دکر می
 چهره لی و سوبوجه یوزلو ایدی . شیشمان یوزلو و یومرو
 یناقلی دکلدی ، کریپکلی اوزون ، کوزلری قاره و کوزل
 بیوجک و ایکی قاشینک اراسی آچیق فقط بربرینه قریب ایدی .
 چاتیق قاشلی دکلدی . و ایکی قاشینک اراسنده بر طمار وار
 ایدیکه وقت غضبده قباروب کورینوردی . ازهره الون ایدی .
 یعنی نه کیرچ کبی آق ، نه ده قاره یاغیز ، بلکه ایکیمی اورتہ سی
 دکل کبی قرمزیه مائل ، بیاض و نورانی و براتی اولوب مبارک
 یوزندن نور لمعان ایدردی . کوزلرینک آقنده دخی آقرمزلیق
 واردی . دیشلری اینجو کبی ابدار و تابدار اولوب سویلر ایکن
 دیشلرندن نور صاچیلور ، کولرکن فم سعادت بر لطیف شمشک
 کبی نور صاچهرتی آچیلوردی . صاچلری نه پک قیویرجق ،
 نه ده پک دوز ایدی . و صاچلرینی اوزاتدیغی وقت قولاقلرینک
 مملرینی تجاوز ایدردی . صقالی صیق و تام ایدی ، اوزون

دکل ایدی . و برطوتامدن زیاده سنی آلوردی . عالم بقایه رحلت
بیوردقلانده صاحی و صقالی هنوز آغارمغه یاشالا یوب باشنده
براز وصالنده یکریمی قدر بیاض قیل واردی . جسمی نظیف
وقوقوسی لطیف ایدی . قوقو سورنسون سورنسون قنی
وتری اك كوزل قوقولردن اعلا قوقاردی . برکسه انکله
مصافحه ایتسه بتون کون آنك رایحه طیبه سنی طوباردی .
ومبارك الیله برچوجفك باشنی مسح ایتسه رایحه طیبه سیله اول
چوجق سائر چوجقلار اراسنده معلوم اولوردی . حوامی
فوق العاده قوی ایدی . پك اوزاقدن ایشیدیر و کسه تک
کورمه چکی مسافه دن کوروردی . هپ حرکاتی معتدل ایدی .
بریره عزیمتمده عجله و صاخ و صوله میل ایتیوب کمال وقار الیه
طوغری یولنه کیدر . فقط سرعت و سهولتله یورور ایدی .
شویله که عادتاً یورورکی کورینور ، لیکن یاننده کیدنلر سرعت
ایله یوریدکلری حالد کیرو قالیرلردی .

کولر یوزلی ، طاتلی سوزلی ایدی . کسه یه فنا سوز
سویلز ، کسه یه بد معامله ایلز و کسه نك سوزینی کسه ز ایدی .
ملایم و متواضع ایدی . خشین و غلیظ دکلدی . فقط مهیب و
وقور ایدی . بهوده سوز سویلزدی . کولسی دخی تبسم ایدی .
آنی آنسزین کورن کسه بی مهابت آلوردی و انکله الفت و
مصاحبت ایلین کسه آکا جان و کوکلدن عاشق و محب
اولوردی . اهل فضله درجه لرینه کوره احترام ایدرلردی .
اقرباسنه دخی پك زیاده اکرام ایلرلردی لیکن آنلری کمدولرندن

بعض مورخین نجاشینک سرآ اسلامی قبول و حضرت
محمدہ ایمان ایلدیکنی بیان ایدرلر .

اسلام حمزه

حضرت فخر کائنات علیہ الصلاۃ والسلام افتدمن برکون
صفدہ اوتور یورلردی . ابو جهل اورادن کچوب جناب رسالتا به
سب ایندی . حضرت بوکا بر جواب ویرمیوب سکوت بیورمش
ایسه ده « عبدالله بن جدعانہ ک جاریه سی یونی ایشتمشدی . آودن
کلوب خانہ سنہ عودت ایتکده فقط بر معتاد طواف ایچون
سلاحلری اوزرنده اولدینی حالده حرم شریفه کیتمکده اولان
عم نبی جناب حمزه یه اوجاریه راست ککش و ابو جهلک رسول
اکرمه سب ایلدیکنی خبر ویرمشدی . حمزه اوزمان هنوز
اسلامه کلمش ایدی . آنجق برادر زاده سنہ سب ایلدیکنی
ایشیدنجه قیزدی وهمان مجمع قریشه کیده رک : « بنم برادر زاده مه
سب ایدن و آنک خاطرنی انجیدن سمنیسک » دیهرک النده کی
یای ابله ابو جهلک قناسنه اوره رق یاردی . اوراده بولنائلر
حمزه نك اوزربنه هجوم ایتک ایسه ته دیلر ایسه ده ابو جهل :
« طوقونمیکر . حمزه نك حق واردر ، زیرا بن آنک برادر زاده سنہ
فنا سوزلر سویلدم » دیه مانع اولدی . حمزه نك عزیمتی اوزربنه
یاراننه : « آمان صاقین آکا ایلشمیکر ، قیزار ایسه کیدر
مسلمان اولور ، آنکله محمدیلر قوتله نیر » دیدی .

بوقعه دن بحث ایلیکی صروده قصص انبیا دیورکه :

« چونکه حمزه قریش ایچنده عزیز و محترم و غایت بهادر
بر آدم ایدی . هنوز ایمانه کلامش ایسهده عزبلر بیننده عشیرت
و اقربا غیری زیاده اولدیغدن برادر زاده سی ایچون هرشیئی
کوزینه آلمدی . ابوجهلک متعلقات و طرفدارانی چوق ایسهده
بیلارنده عربده بویودیکی تقدیرده حمزه نك طرفندهده بر فرقه
پیدا اوله رق بالطبع اهل اسلامه طرفدار بولنه جقدی . ابوجهلک
عقل و فکرکی ایسه اسلامک قوت بولماسی خصوصنه مصروف
ایدی . بناءً علیه حمزه نك سببیه قریش ایچنه بر تفرقه دوشوبده
بوجهتله دخی اهل اسلامک قوت بولماسندن صاقینوردی .
یوقسه ابوجهل قریشک اولولردن ، مرعی الحاضر و سوزی نافذ
و مؤثر ، طرفدار کی چوق و کله دن پرواسی یوق بر حریف
ایدی ،

حتی رسول اکرم (یارب بودنی ابوجهل ایله و یاخود
عمر بن الخطاب ایله عزیز ایت) دیو جناب حقه دعا ایتشدی .
چونکه اوزمان قریش ایچنده اک زیاده سوزینی یوریدن و خاطری
صایدیران بویکیسی ایدی و رسول اکرمه اک زیاده عداوت
کوسترن دخی آثار ایدی . الحاصل ابوجهل حمزیمی بتون بنون
محمدیلک غیرته دوشورمامک ایچون باشنی یارمشکن آندن
انتقام آلق سوداسنه دوشمدی .

جناب حمزه ابوجهلک قفاسنی یاردقدن صکره طوغریجه
حضور حضرت رسالتناهی به عزیمتله بوماجرانی بر تفصیل نقل

و حکایه ایلدی و « یا محمد بندن راضی و خوشه نمود اولدکمی ؟ »
 ذیه سوال ایتدی . جناب فیخر کائنات حمزه نك او صرهدده
 قبول اسلامه پك مستعد اولدیغنی کوردیکندن کندوسنك ایمان
 ایتدی و اسلامی قبول ایلسی ایله ممنون اوله جغنی جواباً بیان ایله
 مشرف بیوردقلرندن حمزه درحال کلمه شهادتی کتیره رك شرف
 اسلام اولدی .

حضرت حمزه رضی الله تعالی عنہك اسلامی قریشی فنا
 حالده تالاشه دوشوردی . چونکه مشار الیهك زمرة ناجیه
 مسلمینه التحاقی و با خصوص فی ما بعد رسول اکرمی حمایه
 ایده جگنی اعلانیله بو خصوصه دائر برقصیده سویلسی مشرکلی
 دوشوندیریوردی . حمزه نك ایمانیله قوت بولان اسلامك بیان
 سرور و شادمانی ایلسی انلره پك کوچ کلیوردی . بونك اوزرینه
 اکابر و اشراف قریش بریره طوپانوب آرارلنده مشورت
 ایتدیار . اسلامار چوغالیور ، قوت بولیور ، ایشك صوکی
 فنا کورینور بوکا ایش ایشدن کچمزدن اول بر چاره دوشونوب
 بوللی دیدیار ،

هر بری بررأی و فکر بیان ایتدی ، خاطرینه کان چاره یی
 سویلیدی . نهایت « ابو جهل » الك ایی و قیامی چاره محمدی
 اولدیر مکدر . بوکا کیم مسارعت ایله ظفریاب اولور ایسه آکا
 فوق العاده اکرام ایدر و شوقدر دوه ویریم دیدی . بوتکلیفی
 عموم موافق کوردیلر ایسه ده بوکا جسارت ایده جك کسه یوقدی .
 نهایت عمر بن الخطاب آیاهه قاله رق « بوایشك اجر اسیچون ابن

خطابدن بشقه یوقدر» دیدی . اوراده بوانمالر عمرک بو قول
وحرکتنی آلقیشلایوب تقدیر ایتدیلر . آنی تشجیع ایده جک
سوزلر سويلدیلر .

عمر ، هان قلیجی بلینه باغلايوب جناب فحز کائناتی
قتل ایتک اوزره اورادن چیقوب کیتدی . یوله « نعیم بن عبدالله »
راست کلدی . مشار الیه عمرک بلده قلیج اولدینی حالد پک
حدت وشدتله کیتدیکندن مراقه دوشهرک « نرینه کیدیورسک؟
یا عمر » دیه صوردی .

اسلام حضرت عمر

عمر ابن الخطاب « نعیم » ک بوسوالنه جواباً : « ملت عربک
بیننه القای تفرقه ایدن محمدک وجودینی دنیادن قالدیرمق ایچون
کیدیورم » دیمکه « نعیم » : یا عمر ! بو ایش پک قولای دکل
حتی چوق مشکلدی . محمدک اصحابی آنک اطرافنده طولاشیورلر .
آ کا ظفر بولق وقتل ایتک کوچدر . فرض ایدملکه ظفریاب
اولدک ، فقط بنی عبدالمطلبک النبدن قورتیله مازسین) دیدی . عمر
نعیمک بوسوزلرینه حدتلدی . و (اوپله ایسه سنده آنلردن سین ،
اول امرده سنی قتل ایدیم) دهرک الینی قلیجه اوزاتدی .
نعیم ایشک فنایه واردیغنی آ کلامقله برابر قطعاً اثرنلاش
کومتزمیه رک (یا عمر ! سن بنی براق و بنم ایچون دوشونمه

همشیرهك فاطمه ايله انشتهك سعيد بن زیده باق . اونلر اسلام اولمشارد (دیدی و فقط عمر بوکا اینامدی ، نعیم قورتاق ایچون یلان سویلیور ظن ایتدی . مومی ايله عمرک تردینی کورونجه (بو سوزیه اینامیور ایسهك تحقیق ایت ، حقیقتی او وقت آکلار سین) دیدی .

عمر دوشونمکه باشلادی . حضرت محمدی قتل فوق العاده تهلکلی ایدی ، نتیجه سنده دعوائ دین بر طرفه قاهره دعوائ دم اورتیه چیه جق و قریش آراسنده پک چوق قان دوکوله جکدی . عمرک کندیسنک وبتون خاندانک تلف اوله جغنی بیلیوردی . آنجق عمر غایت جسور و رأی و عزمنده مصر بر بهادر اولدیغندن برکله تشبث ایلدیکی شیدن دونمک آنک ایچون ممکن دکلدی . بونکله برابر اول امرده انشته و همشیره سی حقننده کی سوزک طوغری اولوب اولمادیغنی آکلامق ایچون آنلرک خانه سنه کیمدی .

بووقعه نك اوان جریاننده « طه » سورة شریفه سی نازل اولمشدی . سعید بن زید ايله فاطمه بنت الخطاب بوسورة شریفه دن برقمی بر لوحه اوزرینه یازدیرمش و اصحاب کرامدن « حباب ابن ارث » ی خانه لرینه دعوت ایتمش آنی اوقوبور و تعلم ایدورلردی . عمر خانه نك جوارینه اصل اولدوقده صدای تلاوتی ایشیدی وهمان شدتله قابونی چالیدی .

عمرک بودرجه حدتلی و مسلح اوله رق کلدیکی کورن . انشته سیله همشیره سی دوچار تلاش و خوف اوله رفی سورة شریفه .

محرم صحیفه یی صاقلادقاری کبی « حباب » یدیه بر طرفه
 کیزله دیلر . آندن صکره قاپویی آچوب عمری ایچری آلدیلر .
 عمر ایچری کیرنجه (اوقودیغکز نه ایدی ؟) دیه صورددی .
 سعید بر طور متلاشیانه ایله (برشی دکادی) جوابی ویرمکه
 عمر حاتنه رک و باغیرارق (اویله ایسه ایشیتدیکم صحیح ایش
 مزده محمدک یایدینی سحره آلدانمش ، آکا تابع اولمش سکیز)
 دهرک اشته سنی یقاسندن قورایوب یره آتدی . دوکمه باشلادی .
 فاطمه زوجنی برادرینک النذن قورتارسق ایچون چالیشدیغی
 صردهده عمر آکا شدتلی بر طوقات آتدیغندن مشار الیهانک
 یوزندن قان آقغه باشلادی .

همشیره سنک یوزندن قان آتدیغنی کورونجه غمرک حدقی
 سکونت بولدی و یایدیغنه راز پشیمان اولدی ، یوزندن قان روان
 اولان وجانی یانمقده بولان مشار الیهانک غیرت وحیت دینه سی
 اویانه رق و جناب حقه طیانه رق : (یا عمر ! نه ایچون اللهدن
 اوتانماز . آیات ، معجزات ایله ارساک بیوردیغی نبی به ایشانماز سین ؟
 ایشه سکا سویلیورم . زوجمه ایله بن اسلام اولدق ، دکل دوکمه
 باشمزی کسمش اولسه ک بوندن دونمیز) دیوب شهسادت
 کتیردی .

عمر ، همشیره سنک بودرجه جسورانه سوزلرندن بر
 دوشونجه دالیدی ، بومانتنه قارشو شاشیردی ، اورایه اوتوره رق
 (بقالم شو اوقودیغکز کتابی حقیقاریکیز) دیدی . فاطمه ،

کیزله دکاری صحیفه‌نی کتیروب عمره ویردی. عمر او قورویازارلردن اولدینی جهته سورۀ شریفه‌یی او قومغه باشلادی .

قصص انبیاده دنیلورکه :

« قرآن کریمک فصاحت و بلاغتی و معانی و مزایاسنک حلاوت و لطافتی عمرک قلبنه فوق العاده تأثیر ایلدی ، یوقاریدن آشاغی به طوغری تلاوت ایدرک (له مانی السموات و مانی الارض و ما بینهما و ماتحت الثری) آیت کریمه‌سنه کلدی . معناسی : کوکلرده و یر یوزنده و بونلرک اراسنده و طوپراغک آتنده کی شیرهپ آنکدر یعنی الله تعالی حضرتلرینکدر دیمک اولور . »
عمر بو ایت کریمه‌یی ذهننده نظر دقته آلدی معناسنه دقت ایدرک بردرین فکرم و مطالعه‌یه طالدی و قز قونداشنه خطاباً :
(یافاطمه ! یوقدر مخلوقات هپ سنرک طایفینکیز تکرینکمیدر؟)
دیه صوردی . فاطمه (اوت اوپله یا ، شبهه‌می وار) دیو
جواب ویردی . عمر (یافاطمه ! بزم بیگ بشیوز قدر مکلف و مزین پتارم وار هیچ بریسنک بو یر یوزنده بر قیراط ماکی یوقدر) بوپله سویلنهرک حال حیرت و تردده قالدی . فقط دین حقه ایچه میلی آقدی .

« او آیتک آلت طرفنه باقدی (لاله الا هو له الاسماء الحسنى) آیت کریمه‌سنی کوردی معناسی طایه‌جق یوقدر ، آنجق اودر ، الک کوزل اسملر آنکدر دیمک اولور . عمر بو آیت کریمه‌نک معناسی مطالعه ایتدی ، اراده‌سی الندن کیتدی همان کوکسی کورله‌یه‌رک کلمه شهادت کتیردی حباب آنی ایشیتدکه تکبیر

کثیره رك كيزلنش اولدينى بردن ميدانه چيقويردى . و (يا عمر!)
حضرت پيغمبر ياربي بودىنى ابو جهل وياخود عمر ابن الخطاب
ايله عزيز ايت ديو دعا ايتشدى . ايسته بو دولت و سعادت سكا
ميسر اولدى) ديو مزده ويردى)

ابن الخطاب بر ساعت اول مجمع قريشدين اسلامك و جناب
مفخر موجوداتك عايننده اوله رق قيام و خروج ايلش اولديغى
حاله شمسى فكري تماميله اسلام دينى لهنه دونمشدى انشته سيله .
همشيره سنه واوراده بولنان « حباب بن ارث » رسول اكرمك
زده بولنديغى سؤال ايتدى . فخر كائنات افندمن اوكون
« صنفا » جوارنده بر خانه ده اصحاب كرامى ايله مصاحبت
بيوربورلردى . « حباب » رضى الله عنه ابن الخطابنى برابر
آله رقى نزد سعادتته كوتوردى . خانه نك قابوسنه واصل
اولدقلرى زمان قابوده كوزجى بولنان صحابه عمر ك مساحدا
كلديكىنى رسالت پناه افندمنه خبر ويردى . عمر ك شدت وقوتى
معلوم بولنديغى جهتله اصحاب كرام قورقوب تلاشه دوشديلر .
حاضر بولنان حمزه رضى الله عنه (عمر دن نه ايچون قورقهلى ،
اكر حسن نيتله كلش ايسه خوش كلدى . اكر سوء نيتله
كلش ايسه ده او سلاحه دورانمهدن باشنى كسه وم) ديمكده
ايكن عمر كيردى .

اصحاب كرام عمره امنيت ايده مدكلارندن ، فخر كائنات
افندمنه بر سوء قصده بولنمندن قورقدقلارندن صاغ و صول
طرفدن بر ركشى طوته رق آنى حضوره چيقارديلر اصحاب

بوصورتله وروودعمر دن تلاش واندیشه ایتمکده ایکن رسول اکرم
افندمن تبسم بیوربورلردی . چونکه براز اول جبریل امین
کله رک عمرک اسلامنی وحضوره کلمک اوزره بولندیغنی خبر
ویرمشدی .

جناب عمر ایجری کیرنجه رسول اکرم افنرمز (براقکیز)
دیو فرمان بیورمغله قوللرندن طوتانلر براقدیله . ابن الخطاب
کلوب پیشگاه رسالده دیز چوکدی . فخرکائنات جناب عمری
قولدن طوتوب (ایمانه کل یاعمر) دیوخطاب بیورنجه مشارالیه
خلوص قلب ایله کلمه شهادت کتیردی .

اسلام عمر دن اصحاب کرام او درجه نمون و مسرور
اولدیله که بلند آواز ایله تکبیر آلدیلر . اوزمانه قدر ایمانه کلنلرک
بوصورتله اعلانی عادت دکل ایکن اسلام عمر اعلان اولندی .
غلهله تکبیر مکه سوقاقلرنده طویولدی .

اسلام عمر اسلام حمزه دن اوچ کون صکره وقوع بولمش
ایدی . بوایکی ذات عالینک بویله برمدت قلیلهده اسلامی دینی .
وهمسلمانلری قوللندیردی . جناب عمر بعدالاسلام (قارداشلریمز ،
اصحابمز نه قدردر) دیوصوردقده صایدیلر و قرق کشی اولدقارینی
سویلدیلر . حضرت عمر (او حالده نه طور یوروز ؟ هایدی حقیقوب
حرم شریفه کیده لم ، اعلای کلمه الله ایدلم) تکلیفمنده بولندیغندن
اصحاب کرام قیام و حرم کعبه یه عنیمت ایلدیلر .

اک اوکده حضرت عمر و آنک آرقه سننده صاغنده ابوبکر
وصولنده حمزه اولدینی حالده فخر کائنات ودها آرقه ده بتون

احباب کرام یو پورلردی . اکابر قریش ایسه حرم شریفده
طویلانوب عمری بکلورلردی . بوصورتله اورایه کلدکریقی
کورنجه (عمر اسلامری آلمش کتیر یور) دیه کورنار خبر
ویردیله . « ابو جهل » پک ذکی و شیطان فیکرلی بر حریف
اولدیغدن بوکایشی بکنمیدی . همان ایلری کیده رک عمره ملاقی
اولوب (بونددر ؟) یاعمر دیه صورلردی . جناب عمر کال وقار
ایله کلمه شهادتی کتیره رک جواب ریرمکه « ابو جهل » شاشیردی
اکابر قریش تلاشه و حیرته دوشدی .

حضرت فاروق بلند آواز ایله (بنی بیان بیلور ، بیامیان
بیاسون که . بن عمر این الخطابم) دیدیکنده طائفا قریش دوچار
خوف و حیرت اولارقی طاغلیله واسلاملر حرم شریفده جهرا
تمکیر کتیره رک نماز قیلدیله .

فریبك بنی هاشمه قطع مناسبتی

اسلامک گوندن کونه قوت بولمقده و ایمان ایدنلرک آرتقمده
اولدیغنی کورن قریشیلر دوشونمکه باشلادیله . رئیس قوم اولان
ابوطالب ایمان ایتمیش ایسه ده حضرت پیغمبری حمیه ایلدیکندن
و بنی هاشمه قرا غیرتنی کوتدکلرندن یحشمه اورون اوزادی به
مشاوره ومذا کرمدن صکره « بنی هاشم » ایله قطع مناسبتی ،

آنرا له اختلاط والفتك تركى خصوصنه قرار ویردیله . بوقرار نبوت محمدیه نك یدنجی سنه سی اوائلنده ایدی .

بوقرار موجبینه بوندن صکره بنی هاشم ایله و اسلامارله آلیش ویریش ایتمامکه ، آنلردن قبز آلوب ویرمامکه ، کوروشامکه یمین ایدوب بوقراری برعه دنامه صورتنده یازوب درون کعبه یه آصدیلر و او آندن اعتبار آهردرلو مناسبتی کسیدیلر . ابوالهبدن غیرى كرك اسلام و كرك مشرك بتون بنی هاشم « شعب ابوطالب » محله سنده محصور کبی قالدی . ابو لهب اقرباسندن آزیلوب سائر مشرکله برلششدی . سائر محله لرده بولنان بنی هاشم افرادى ایله اسلامارده اورایه طویلازدیلر . بوقطع مناسبت اوچ سنه یه یقین سوردی و اسلامه پاك زیاده بادیء اضطراب اولدی .

انشقاق قمر معجزه سی بوقطع مناسبت زماننده وقوع بولدی . مشرکین بومعجزه جلیله یی ده کوردکلری حانده ینه ایمان ایتمیدیلر . بوکا سحر در دیهرك بنی هاشمه و بتون مسلماناره بغض و عداوتده اصرار ایلدیلر .

بوقطع مناسبتك درجه سنی قصص انبیا شویله توصیف ایدیور :

« اهل اسلامدن بری بازاره کیتسه مشرکله تحمل اولنماز مرتبه اذا وجفا ایدرلردی . موسم حجه تجارتدن بری بنی هاشمله آلیش ویریش ایده چك اولسه مانع اولورلردی . الحاصل اهل اسلامی چارشو و بازارده سربست کزدر منزلردی . علی کرم الله

وجهه بیه اولوقت رسول اکرمک سعادتخانه سنده بولندی حاله
اسلامنی اظهار ایده میوب کیزلردی . اما حضرت حمزه رضی الله
عنه قلیجی سایه سنده اسلامنی اظهار ایده رک ایستدیکی یرده که زوب
طولاشوردی . حضرت عمر ابن الخطاب رضی الله عنه ایسه مشرکار
ایله پنجه پنجه به کلهرک نی پروا اوغراشیوردی .

«جمله اصحاب کرامک اولوسی اولان ابوبکر الصدیق رضی الله
عنه حضرت تبری قریش طائفه سی ایچنده پک زیاده خاطری
صاییلور برذات اولدینی حاله اگرچه اودخی قومندن استتقال
کوروردی ، لکن اصلا قید ایتیموب و مشرکارک سوزلرینه
باقیموب آشکاره نماز قیلاردی . و کافی السابق اسلامه مستعد
کوردیکی ذاتیری آل آتندن جلبه چالشیوردی »

«قریش طائفه سنک اهل اسلام حقنده بو مرتبه شدت
کوسترمه لری آنجق آنلری دین اسلامدن دوندرمک و هیچ
اولماز ایسه دین اسلامک دها زیاده ایلرولستی منع ایتک غرضنه
مبنی ایدی . دوشونمبورلردیکه کونش بالحقله صیوانماز واللهک
یاقدینی موم سونمز . آنلر نه یاپسه لر اهل اسلام بیلدیکندن
شاشمیوب غیرت اسلامیه لری قوت بولمقده و معجزات محمدیه ایله
دین اسلام طرف بطرف یایلمقده ایدی .

کتب سیرده مفصلاً مسطور بولنان معجزات جناب رسالت پناهی
هاله فصاحت و بلاغت قرآنیه کسه ده فخر کائناتک صدق نبوتنه
شبهه برافماش ایسه ده قریش اکابر ی سوق کبر و ضرورله ایمانه

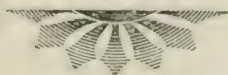
کلیکن استتکاف ایدیور و مسلماناره اذا وجفاده صوك درجهیه وارپورلردی .

برروایته کوره اکابر قریش آراسنده ظهور ایدن براختلاف اوزرینه قطع مناسبت عهد نامه سی بیرتیهلرق بنی هاشمله تکرار مناسبتیه باشلاندی . قصص انیداده بو کیفیت بشقه بر صورتده وشو وجهله حکایه اولنیور :

« طوائف عربك اشرفی اولان قریش قومك اویله ایکی فرقه اولوب اوچ سنده قریب مدتدنبیری یلنارنده هر درلو معاملاتك منقطع اولمسندن طولانی مشرکلك دخی چوغنه فنور وندامت کلمشدی . واول عهدنامه بی یازان « منصور بن عكرمه » نك الی قورویوب چولاق اولمشدی . برده جناب حق طرفندن اول عهدنامه یه کووه نوعندن ربوجك مسلط اوله رق آنده اسم اللهدن بشقه نقدر یازی وار ایسه هپسینی سیوب محو ایتمشدی . »

« جبریل علیه السلام کلوب آنی رسول اکرمه بیایدردی . او دخی عمی ابوطالبه خبر ویردی . ابوطالب همان مجمع قریشه کیتدی و رسول اکرمدن ایشتدیکنی حکایه ایتدی و (محمدك دیدیکی صحیح ایسه آرتق سزده انصاف ایدیکنز ، شو آرامزده کی تفرقه بی قالدیرالم واکر آنك دیدیکی یالنه چیقار ایسه بنده آنی حمایه دن واز کچرم) دیدی . قریشك بیوکلری بو سوزی معقول کوردیلر . وهمان او عهدنامه کی کتیر دیلر باقوب کوردیلر که ایچنده « بسمك اللهم » عباره سمندن بشقه نقدر یازیلر وار ایسه هپ محو اولمش . بوندن جمله سی محجوب اولوب اگرچه ابوجهل ینه عنادنده اصرار

ایمك ایستمدی ایسهده اکثریت آرا ایله اول صحیفه یی ییتدیله
 و هاشمیلر علیمنده اولان عهد و اتفاق نقض ایتدیله .
 « بوجیهله هاشمیلر آلیش و یریش و سائر معاملاتده سربست
 اولدی و اهل اسلام شعب ابوطالبده محسوریت بولاسندن قورتلدی
 و مکهده بر مسرت عمومیه حصول بولدی »

وفات ابو طالب

بنی هاشمه دیگر فرقه قریش آراسنده اعاده مناسبات
 اولمئسندن تحصیل ایدن مسرت چوق سورمدی . هاشمیلره
 قاری اولان عهدك نقصندن سکز آی و یکر می بر کون صکره ،
 نبوتك اوننجی سنه می شوالنده ابو طالب وفات ایدرک فخر
 کائنات افندمزی محزون و مکرر ایلشدی .

ابو طالب خسته لوب آراتق وفات ایده جکفی آکلادقده
 اکابر قریشی نر دینه دعوت ایله آنلره شویله نصیحتده بولندی :
 « سز اللهك ممتاز بر قومی ، عربك ایلری کلیرلری سکز .
 آرا کزده محمد کبی بر ذات وار ، حمزه کبی بر آرسلان وار .
 سز مباشرت ایلدی کککز هر بر امر مهمی حسن خاتمه یه ایصال
 ایدر سکز . اثبث ایتدی کککز هر بر امر خیرده نائل موفقیت

اولورسکیز. سز شهبه سز بنی بشرک کزیده سی و محل استنادیسکیز.
 بو خاندانه » [ابو طالب و محمد عالمه سنه] تعظیم ایدیگرکه
 رضای باری نی قازانوب نائل سعادت و آرزولریکزده مظهر
 موفقیت اوله سیکیز. کعبه یه تعظیم ایدیکز، صله رحم ایدیکز،
 ضعیفیه معاونت ایدیکز، سائلاره احسان ایدیکز، امانتی ادا
 ایدیکز، سوزکزده صادق اولکیز »

« محمد امیندر، طوغربدر؛ یالاندن بری در. بنم سزمه
 ویره بیله جکم نصیحتلری هپ او جامعدر. کتوردیکی دین اسلام
 ایسه قلبک قبول ایده جکی برشیدر. آنی انکار ایدن آنجق
 لساندر. والله بن کوزمله کورورکی بیلورمه که قریشک فقرا
 وضعفاسی. دوستی و دشمنی و بادیه نشینلری و اطراف عالم خلق
 هپ آنک دعوتنی قبول و سوزینی تصدیق ایتسه لر کر کدر. قریشک
 باشلری قویروق اولسه کر کدر [یعنی اکا اطاعت ایتیمان اکابر
 و اشراف قریش هپ ذلیل و حقیر اولسه کر کدر] آغنی آنک
 معاونتنه عرض احتیاج. و ممالک تملیک ریاستنی اکا تسلیم.
 محبتنی قایلرنده تحکیم ایتسه لر کر کدر. ای بنی هاشم قولاً
 و فعلاً آنک دوستلغنی قازانکز. آنک صدیقی و معینی اولکیز.
 مظهر هدایت حق اولان یالکیز اودر، نائل ظفر آنجق او
 اوله جقدرد. ای جماعت قریش ! والله ین صاغ اولسه م آنی
 دشمن شرنندن حفظ و حمایه ایلردم سزده اکا یاردم ایتلیسکیز »
 ابوطالبک بوسوزلری اوزرینه اکابر قریش آنک حضرتنی

صوك نفسنه قدر محفوظه ايتديكنى كورمش. بنى هاشمكه ده آنى
 حميده ده دوام ايده چكنى اكلامش اولدقلى كې حمزه وعمر ك
 وده بعض بهادران اسلامك اهداسندن برى دين مېنك كسب
 قوت و منانت ايتكده بونديغنى كوردكلردن ابوطالبك صوك
 دقيقه ده واسطه سنده مراجه تله فخر كائنات افندمزه عقد
 مصاحبه موفق اوماق آرزوسنده دوشديار. و (يا اباطالب !
 بزنسك تقدر بيوك وعالى برذات اولديغكى. علو قدر و منزلتي
 تصديق و اعتراف ايلرز. بوكونه قدر سنك هيچ بر امرينه
 مخالفت ايتديك. سز وفات ايدنجيه محمدك بزمليه منازعه ايتسندن،
 آرامزده خصومتك دوامندن قورقارز. بزم آرامزى بولمكزى
 رجا ايدرز. بربريمزك ديننه تعرض ايتيه لم، هر برامور كده آكا
 معاوقت ايدلم) ديديار.

بونك اوزرينه ابوطالب فخر كائنات افندمزي دعوت
 و اكبر قریشك بوتكليفارينى تبليغ ايلدكده جناب رسالتاب
 (آفرله بزم بيشمورده بادی نزاع اوله حق بر شو، يوقدر، بزم
 آندردن طلسم آنجق برسوز، «لااله الاالله» كلسندن عبارتدر.
 انى قبول ايدرلر ايسه عربيه حاكم وعجمه مظفر اولورلر.)

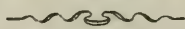
حضرتك بوجوايى ايشيدن صناديد قریش (يا محمد سن بزم
 بيك بشيوز معبوديمزى ترك ايله يالكز بر معبوده عبادت
 ايتكمككمزى ايسته يورسين، بو بر امر عجيبدر. بزنسك خاطر كه
 بو قدر رعايت ايدورزن ايسه بزم خاطر يوزه رعايت ايتيورسين)
 ديهرك اورادن چيقوب كينديار.

اولانلرك اوزرينه تقديم ايتزدى .

خدمتكارلارنى پك خوش طوتاردى . كندىسى نهيير
ونه كير ايسه آنلره دخى آنى يديرر و آنى كيدرر ايدى .
سخى و كريم، شفيق و رحيم، شجيع و حليم ايدى . عهد و وعده
ثابت، قولنده صادق ايدى . الحاصل حسن اخلاقچه و عقل
وز كاوتچه جمله ناسه قائق و مهر درلور ماح و ثنايه لايق ايدى .

ييمده و كييمده قدر ضرورت ايله اكتفا و زياده سندن
ابا ايردى . بولديغنى يردى و بولديغنى كيردى . تام طويغچه و
قارنى طولنجه ييزدى اوزرنده ياترب او يودىغى دوشهك دريدن
معمول اولوب ايجى دخى خوما لىقى ايدى . آز وقت ايچنده
بونجه فتوحاته مظهر اولمش و واردات اسلاميه چوغالمش ايكن
دنيا مالنه اصلا التفات ايلزدى . غنائمن كندوسنه عائد اولان
اموالك اكثرى مستحقلىنه صدقه ايدوب كندى تعينى ايجون
پك آزشو، آليقوردى . بوجهتله بعضاً استعراضه مجبور
اولوردى .

اهل بيتك اكثراً يدكلى آرپه اككى و ياخود خرما
ايدى و دار عقبايه عزيمتده اك سوكلى زوجهسى اولان عايشه
رضى الله عنها حضرتلرينك حيره سنده جزئى آرپه دن بشقه
يهك يوقدى وزرهي بر يهودى ينده مرهون ايدى .

فخر کائنات افندمرك شامه ايلکېمې سفرى

عليه الصلاة والسلام افندمرك يوم ولادتارندن برى مشهود
اولان خارق العاده حالك، حليمه نك ياننده بولندينى زماندن برى
هر كېمديكى يرده باشى اوزرنده كيدن و كنديلارنى حرارت
شمسندن محفوظ ايذن بولوط ايله عموجهسى ابوطالبه برابر شامه
سهرلرنده «بحيرا» نك سوزلرى و ديكر عموجهسى زبير ايله
يمنه عزيمتنده وقوع بولان احوال فوق العاده مركك معلومى
اولمش بولنديغندن قریش ايجنده «بو ذالك شاننى پك بيوك
اوله حق» ديو سويليوردي .

يكرمى يشنه بالغ وندقلى زمان كوزينه بعضاً ملكار
كورينور «ايشته بتون عالمه هدايت ايريشديره چك بودر ،
ليكن هنوز ايام دعوتى ايريشمدي» ديدكلرني ايشيدردى .
مفخر كائنات بو عجب احوالى ابوطالبه نقل و حكايه
بيوردقلىرنده مومى اليه بوشهداتك برخسته لك اثرى اولمىندن
شبهه نمرڪ آنى عرب كاهنلرندن برينه ارائه ايله علاجنى
صوردي . كاهن كل دقنله فخر عالم افندمركى معاينه ايلدكن
صكره «يا ابا طالب مراق ايمه ، بو وجود مقدس هر درلو علل
و امراضدن بريدر . كوزينه كورينن شيلر ملائكه گرام ايله
انسيمه باشلانغچ اولقى كر كدر ، احتمالكه نبى اخر زمان بو اوله
ديش و ابوطالبى مراق واندیشه دن قورتارميشيدي .

عليه الصلاة والسلام افندمنك يكرمي بش ياشنه واصل
اولدقلرى صرمده ابوطالبك ايشى وتجارنى بوزلمش اولديغندن فقر
وضرورته دوشمش ووجودينه ضعف پيرى عارض اولمشدى .
اواشاده ايسه خديجه بنت خويلد نامنده اشراف قريشدين
صاحبه ثروت وسامان برطول قادين موجود اولوب بعض ذواته
اورتاقلىق شرطيله سرمايه ويروب اجراى تجارت ايدر وشام
ويمنه قافله لر كوندريردى . ابوطالبك همشيرهسى وفيخر كائنات
افندمنك خالسى « عاتكه » ايله ديكر بعض نسوان قريش جناب
خديجهيه « محمدالامينه بر مقدار سرمايه ويرهسهك خيلى خير
ومنفعت كوروردك » بولنده توصيه و اخطاردده بولندقلرندين
مشار اليها حضرت « سنك كمال ديانتك وصدق وامانتك معروف
وشهوردر . سنى ، مقدار كافى سرمايه ويهرهك كولهم « ميسره »
ايله برابر براى تجارت شامه كوتدرهيم . حصه كهده ديكرلرينك
حصه سندن ايكي قات فضله وبرهيم . بولدن يك چوق فائده
كورورسين » يوللى خبر كوندرمشدى .

عليه الصادة والسلام افندمن بو خبرى آلنجه ابوطالبه آچهرق
رايى استمزاج ايند كده « بوسكا اللهك سوق ايلديكي بررزقدر »
ديهرهك جواب موافقت ويهرهكه حضرت تملكيف واقى قبول
بيوردى . بونك اوزرينه خديجه كللى سرمايه ويردى . بركاروان
ترتيب اولنهرق شامه متوجهاً حركت وعزيمت اولندى .

قافله شام يولى اوزرنده كاشن « بصرا » يه واصل و « بحيرا »
نك صومعهسى قريبنه نازل اولدى . بر روايته كوره اوزمان

« بحیرا » چوقدن وقت ایتش ویرینه مناسیره ، نسطورا ، نامنده بری راهب اولمشدی . دیگر برروایت کوره « بحیرا » هنور برحبات اولوب « نسطوری » مذهبیه سالک بولمئندن طولایی بمضیارک « نسطورا » نامی ویردکاری ذات بالذات او ایدی . قافله‌نک نزولنی متعاقب راهب یانارینه کله‌رک اولجه طانیلینی « میسره » ایله کوروشدی . بودلاقانده الهک برلکنه و محمدک پیغمبرلکنه [اجرای تحقیقات ایتدکن و مهر نبوتی زیارت ایلدکن صکره] شهادت ایتدی . و « یاهیسره حضرت عیسانک خبر ویردیکی آخر زمان نبیسی ایشته بودر . شامه کیتیمیکز . یهود کوروب طانورلر واهانت داعیه‌سندم بولنورلر » دیدی . بوتوصیه‌یه « بنی قحخر کاشات افندمن کتیردکاری اتمه‌نی اوراده صاتوب یرینه دیگر مال آله‌رق مکیه عودت بیوردیلر .

قافله‌نک مکیه یوم مواصاتی خبر آلمش اولان حضرت « خدیجه » رفیقهلرندن برقچیله برابر برحله طوروب شام قافله‌سنگ کلایشنی سیر ایدوردی . اوکون پک صیجاق وکونش شدتلی ایدی . یولجیلردن برینک باشی اوزرنده ایکی قوش قناد آچمش وچادر کبی کولکه ایتش اولدینی حالده کلدیکنی کوردیلر . ودوچار حیرت اولدیلر . قافله‌نک مواصلننده « میسره » اوزرنده کولکه ایدیلاں ذاتک « محمدالامین » اولدینی ، انسانی سفرده دها برچوق خارقه‌لر کورلیدیکنی ، راهبک سوزلریخی خبر ویردی .

قافله نك تأمین ایلدیکی تجارت - بعد الحاسبه - سائر سمنه لردن
قات قات فضله بولندی . فقط بو کار خدیجه نك کوزینه
کورونموردی .

خدیجة الکبری ايله ازدواج رسالتیناهی

جناب خدیجه « خویلد » نك کریمه سی اولوب اوده « اسد
بن عبدالعزی بن قصی » درکه حضرت فخر المرسالین ايله
دردنجی بطنده برلشیر اقربا ایدیلر . هنوز کنج ایکن ایکی دفعه
طول قالمش ایدی . ایلاک زوجلرندن ایکیسی ارکک و بری قز
اولق اوزره اوج اولادی واردی . اوقومق بیلیر، درایتلی
وعقللی برقادین اولدیغی کی بیوک بر ثروت صاحبه سی ایدی .
زمان جاهلیتمده وحدانیت معتمد بولندقلری جهتله « حنیف »
دنیا مذهب سالکلرندن بری اولان ودیکر بر روایت کوره
خرستیان بولنان عمجه زاده سی « وره ، بن نوفل » انجیل و تورانی
اوقور وکله جکده وقوع بولاجق شیلردن خبر ویرر مشهور
برکاهن ایدی . مرقوم خدیجه یه کتب مقدسه نك بعض پارچه لرینی
اوقوتمش وحتی کوردیکی رؤیایی [*] اکا حکایه ایلدکده
[۰] خدیجة الکبری رؤیا سنده سامان کونشک اینهرک کندی خانه سینه
کیردیکنی اورادن چیه ان ضیا و نورک بتون مکه نك خانه لرینی تنور
ایلدیکنی کورمشدی .

(ورقه) سن آخر زمان پیغمبرینك زوجہ سی اولہ جقسین دیہ
تعبیر ایلمشدی .

جناب خدیجہ اشرف و اغنیای قریشدن طالبار ظہور
ایتمی ایلمشده مشارایہا هیچ برینہ میل ایتمشدی . انجق
فخر کائنات اقدمزك اوصاف جلیلہ سی و باخصوص شام
قافلہ سنك عودتندہ کوردیکی وایشدیککی خارقہ قرآنی حضرتہ
میل ایتمیرمش و ذہنی اکا صادر برمشدی .

(خدیجہ) میل قلبی اصدقاسندن (نفیسہ بنت منبہ)
آجدی و بوکا برچارہ بولنسی ایچون انکله مشاورہ ایلمدی .
بونك اوزرینہ (نفیسہ) حضرت محمدك نزد سعادتیرینہ کلہرك
(خدیجہ بنت خویلد) ایله ازدواجارینہ وساطتہ مساعده لرینی
ایستدی و آلدیغی مساعده اوزرینہ خدیجہ نك تزینہ قوشہرق
تبشیر ایتمدی . عقد نکاح ایچون بر ساعت تعیین اولنہرق او
ساعتده طرفین ارکان قریشدن برخیلی ذوات ایله برابر خانہ
خدیجہده طوبالاندیلر . حضرت فخر کائنات اقدمز عمو جہلری
ابوطالب و حمزہ ایله برابر اورانی تشریف ایتمیلر . خدیجہ نك
پدری اولجوفات ایش اولدیغندن عمو جہمی (عمرو ابن اسد)
ایله عمو جہہ زادہمی (ورقہ بن نوفل) انك عقد نکاحنہ توکیل
ایتمشدردی . ابوطالب حضرت محمد الامین طرفندن و ورقہ بن
نوفلده خدیجہ طرفندن اصول عرب و جہلہ بر خطبہ او قودیلر .
بو خطبہ لرك قرآنندن صکرہ نکاح عقد ایلمدی و ابو
طالب طرفندن بردهوہ ذبح ایلملہرك ولیہ جمعیتی یاپیلدی .

ایشته « خدیجه الکبری » رضی الله عنها بو صورتله فخر رسالت افندمنك ايلك زوجة مکرمه لری اولدی . ابو الفدائک بیاننه کوره او زمان حضرت محمد یکر می بش و جناب خدیجه قرق یاشنده ایدیلر . فیخر کائنات خدیجه نك خانه سنده اقامتی اختیار بیوردیلر . یکر می دوت سنه برابر یشادیلر . مشار الیهان ممنون و خوشنود اولدقلری جهنمه خدیجه نك حین ارتحالنه قدر بشقه بر خانون ايله تزوج بیورمیدیلر .

بواز دواج مبارکدن ابتدا « قاسم » نامنده بر اولاد دنیایه کلدیکمندن عرف و عادت عرب اوزره فخر عالم افندمنه « ابو القاسم » دیلدی . مشار الیه پک کوچوک ایکن وفات ایتدی . ازدواجدن بش سنه صکره (زینب) و آندن اوچ سنه صکره (رقیه) و آنی متعاقب (ام کلثوم) دنیایه کلش و (فاطمة الزهراء) اواز بهشته تولد ایلشدی . فیخر عالم افندمن مشار الیهایی بتون اولادلرندن زیاده سهوردی .

بعد النبوة برارکک اولادلری دنیایه کلهرک (عبدالله) تسمیه بیورلمش و فقط هنوز چوجق ایکن ارتحال ایلشدر . حضرت محمد صلی الله تعالی علیه و سلم افندمن جناب خدیجه ايله ازدواجدن صکره برمدت تجارتله اشتغال بیوردرق ثروت و سامان صاحبی اولمشلر ایسه ده اسکی حیات ساده سنی تبدیل بیورماش ایدیلر . ابو طالبک حال و وقتی بوزولمش و کثیر العائله اولدینگی جهنمه مضایقه ده دوشمش اولدینگی بالاده سویلش ایدک .

برسنه حجازده قحط ظهور ایلدیکمندن هرکس امر معیشتده

مشکلات چکپورلردی ، فخر کائنات افندمن عموجهارینک تهوین
مضایقه سی مقصدیله هنوز بش یاشنده بولانن جناب علی بی نزد
سادتارینه آتش وزیر حمایه و تربیه سنده بیوتشدن . ینه او
صرده فخر کائنات افندمن زید بن حارث نامنده بر خرسیان
چو جغنی آلوب اولاداق اتخاذا بیورمشاردی .

بنای کعبه معظمه

بناسندن ری مرورایدن بیکلرجه سنه لک تاثیر تخریبکاریسی
و آره صره وقوع بولان سیلارک بجوی بیت معظمه یی ، بعض
محالری ییقامق صورتیله محتاج تعمیر برحاله کتیرمش و حتی
تعمیر ایلمده اکثفا اولنه دیوب مجددا بناسنه لزوم کورمشدی .
اکبر و اشراف اجتماع ایدرک بوکا قرار ویردکدن صکره ییقبوب
بنیه باشلادیلر . بنا موقع رکنه یعنی حجر الاسودک محلنه واصل
اولدقدن هر طائفه حجر شریف مذکورى محلنه بز قویه جغز ديه
ادعایه قالدیلر . برادعا بادی مجادله اولدی . ایش براغیلدی ،
هر کس بودعوانی سلاحنه فصل ایتک عزمنه دوشه رک بو ایش
ایچون قان دوکومک صره لرینه کلدی . (بنی عبدالدار) اللریخی
قانه بولاشدیروب « قانمز دوکومدکجه بونده بزه کیمسه تقدم
ایلمه من » یولنده یمین ایتدیلر .

اشراف مکّه مجادلانک بودرجهیه کلّیه اوزرینه عقد مجاس
 مشورت ایدمرك او صرّده حرم شریفه ایلک کیرن ذاتک
 ویره جکی حکمه راضی اوانی قرارلاشدیردیلر . او ائشاده
 حضرت (محمد) ایجری کیردی . هرکس مشار الیه حضرتلرینک
 حکمته راضی اولدیلر . حضرت امر ایدوب بر پارچه بز
 کتیرندی . حجرالاسودى آنک اوزرینه قوبدق هر قبيله
 ارکانه مذکور بک بر طرفی طوتدیرهق بنانک یاتنه قدر
 کوتورتدی واوراده طاشی آلهرق یرینه وضع بیوردی . قریش
 بو حکم وتدبیری قبول وتحسین ایلدکارندن بر چوق قان
 دوکولهسنی موجب اوله جغی محقق بولسان مجدله ومنعازعه
 بوصورتله بر طرف اولدی و بووقعه حضرتک قریش میاندمکی
 قدر واعتبارینی آرتیردی . عقل وتدبیرینی کوستردی .
 اوزمان حضرت فخر کائنات اوتوز بش یاشنده ایدیلر .

بعثدن اول حال و موقع

حضرت محمد عليه الصلاة والسلام افندمرك چوجقاغندن بری مشهود و منظور اولان هر بر حالی ، صدق و امانتی ، لسان شریفلرندن قطعياً بالان صادر اولماسی ، فرط عقل و ذكاسنه دلالت ایدن حكملری ، (بحیرا) نك و سائر كهغلك سوزلری مشارائيك خاتم الانبیا اوله جغه دلالت ایدوردی .

يكرمی یاشنه وصولرنده - بالاده بین اولدوغی وجهله ارهصره ملائكه كرامی مشاهده و انلك سوزلرینی استماع بیوردقلری كبی اوتوز یدی یاشنه واصل اولدقری زمان هاتفدن كندوسنه (یامحر) دیوندا اولمغه و بعض طرفلرده نور كورنمكه باشلادی . بو حالات و اسرارى كمسه به سويلز ، يالكز جناب خدیجه ایله قونوشوردی .

بعثدن مقدم خاتم الانبیاء علیه الصلاة والسلام افندمرك یقین زمانده بعث بیوریله جقلرینی خبرویرنلردن بریده (قس بن ساعده) ایدی . مومى اليه (اید) قبيله سنك اولوسى ایدی . فصاحت و بلاغته مشهور بر پیر فانی ایدی .

بر کون (سوق عکاظ) ده مومى اليه فصیحای عرب حاضر اولدقلری حالد ده اوزرنده بلیغ بر خطبه او قوش اوراده حاضر بولنان فخر کائنات افندمزد به بو خطبه بی دیکله مشدی . اوزمان هنوز دعوت دینه مأمور بیورلماش ایدیلر .

(قس بن ساعده) نك بو خطبه سی بلغای عرب آراسنده
پك زیاده شهرت بولمش و دیلارده داستان اولمشدی . مذکور
خطبه نك خلاصه ترجمه سنی جودت پاشا مرحوم قصص انبیاده
شوبله یازیور :

« ای ناس کلیکیز ، دیکله ییکیز ، بلله ییکیز ، عبرت آلیکیز .
باشایان اولور ، اولان فنا بولور ، اوله جق اولور . یاغمور یاغار ،
اوتلریتر ، چوجقلمر طوغار ، آنالرینك بابالرینك یرینی طوتار ،
صکره هپسی محواولوب کبدر . وقوعانك آردی آره سی کسلمز ،
همان بربری ولی ایدر . قولاق طوتکیز ، دقت ایدیکیز ، کوکده
خبر وار ، یرده عبرت آله جق شیر وار . یر یوزی بر قارش
الوان . کوک یوزی بر یوکسك طوان . ییلدیزلر یورور ، دکز لر
طورور ، کلان قالمز ، کیدن کلز . عجیسا وارد قلمری یردن
خوشنود اولوبده می قابورلر ؟ یوقسه اوراده بر اغیلوبده اویقوبه می
طالیورلر ، یمین ایدرم اللهك عننده بر دین واردر که شمدی
بولن دیکیز دیندن ده ا سو کیلی در واللهك که جک بر پیغمبری
واردر که کلمسی پك یقین اولدی . کولکه سی باشکیز اوستنه کلدی .
نه موطلو اوکسه یه که آکا ایمان ایدوبده او دخی آکا هدایت
ایلیه . و آی اول بد بخته کیم آکا عصیان و مخالفت ایلیه .
یازقار اولسون عمری غفلت ایله کچن امتلره . ای جماعت !
آیا قنی آبا واجداد ، قنی مزین کاشانلر و طاشدن خانه لر یایان
غاد و ثمود ! قنی دنیا وارلغنه مغرور اولوبده قومسه بن سزك
الکبیوک ربکزم دین فرعون ایله نمرود ! آنلر سزله نسبتله ده ا

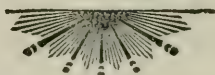
زنگین وقوت و قدر تبحر سزدن افزون دگیدیلر ؟ بویر آنلری
دکرمانده او کوتدی . توزایتدی طاغندی . کیمکری بیله چوریوب
طاغندی ، اولری بیقیلوب ایصمیر قلادی . یرلرینی یوردلرینی
شمدی کوپککر شنلیریور ، صاقین آنلر کبی غفلت ایتمک ، آنلرک
یولنه کیتیمک ، هر شی فانیدر . باقی آنحق جناب حق قدر که
بردر ، شریک و نظیری یوقدر ، طایه حق آنحق اودر . طوغمامش
و طوغور مامشدر . اول کلوب کچنارده بزه عبرت آله حق شیلر
چوقدر . اولوم ایرماغنک کیره جک یرلری وار اما چیقاق جری یوقدر .
بویوک کوچوک هپ کچوب کیدیور ، کیدن کری کلیور ، جزم
ایتدمکه عامه به اولان بکاده اولاجقدر . »

مومی الیه خاتم الانبیاء علیه اکمل النحایا افندمک قریباً
بعث بیورینه جیفی (سوق عکاظ) ده علی ملاء الناس اعلان ایدر
و خلقی آنی قبول و تصدیقه تشویق و ترغیب ایلر ایکن حضرتک
اوراده بولندیغنی بیلمیوردی . بو خطبه ک ایرادنن صوکره
چوق کچمدی رسالت و نبوت کلدی فقط (قس) و ذات
ایتمیری .

بعثت نبویه دن صکره (قس بن ساعده) نک یرینه (ایاد)
قبیله می ریش اولان (جازود) نام ذات قوم نک اشرافندن
بعضریله برابر کلوب رسالتپناه افندمزی زیارت ایتمش و جمله سی
اسلام ایلله اولمشلاردی . بوللر اساساً عیسوی و موحد
ایدیلر ، مش کلدیلر . حضرت فخر کائنات افندمن بو حالدن
نئون اوله رقی زده « قس بن ساعده » یی بیلن وارمیدر

دېو سؤال بيوردي ، « جارود » (يارسول الله آني جمله من بيلورز .
 خصوصيله بن آنك ائرينه اقتفا ايدنلردنم) ديهكله حضرت
 (قس بن ساعده نك «سوق عكاظ» ده دوه اوزرنده اولديني
 حالده ياشايان اولور ، اوان فنا بولور ، اوله حق اولور ديه خطبه
 ايراد ايلديكي خاطر مدن چيقماز ، برخيل سوزلر ده سويلشدی
 ظن ايتيم كه هيسي خاطرلردد قالمش اولسون) بيوردي .

او مجلسده حاضر بولنان ابوبكر الصديق « يارسول الله اوكون
 بن ده (عكاظ) ده ايدم . (قس بن ساعده) نك سويلديكي سوزلر
 هپ خاطر مدددر ، ديدى و مدكور خطبه پي تكميل او قودى .
 اشراف (بنى اباد) دن برى قيام ايدرك (قس بن ساعده) نك
 بنى هاشم دن محمد عليه الصلاة والسلام افتد منك بعث بيوريله جغتني
 صراحة ذكر و بيان ايدن بعض ابيات و اشعاريني قرائت
 ايلديكندن فخر كائنات) مأمول ايدرم كه جناب حق يوم قيامده
 (قس بن ساعده) ني برامت اوله رقى بعث ايله) بيوردي .

بعثت سنیة حضرت محمدیه

حضرت قرق بشته واصل اولدقنری زمان نبوتله تشریف
واوچ سنه صکره قرق اوچ باشنده لر ایکن خلعت رسالت ایله
قدرلری اعلا بیوردی .

جناب رسانتپناه بمشت بیورمازدن اول (حرا) [۰] طاغنده
واقع مغارده کیدوب اوراده اعتکاف بیورر و تنه اجه عبادت
و طاعنه مشغول اولوردی . اورایه کیدوب کلکاری صروده
بعض خارقلر مشاهده بیورورلر ایسه ده بونلری برخسته لق
اثری ظن و تخمین ایدرک کسه یه سوبیلزردی .

ایشته یه برکون جبل (حرا) ده کی مغارده بونلقدنری
اشنه (جبریل) علیه السلام کلوب کندوسنه کورندی و (قرأ
بسم ربك الذی خلق الخ) آیت کریمه سنی کتیردی .

بو یله بردن بره انزال بیوریلان وحی السبینک مهابتی فخر
عالم افندمن حضرتلرینه القای خوف و دهشت ایلدی کمندن همان
مغاره دن چیتورق خایه خدیجه یه عودت ایتدی وجود شریفلری
تیزه بوردی . (بنی اورتیکیز) بیوردرقی یئدی . برمدت
استراحت و تنفس بیوردقدن صکره وقوع حالی خدیجه کبری
رضی الله عنها یه نقل و حکایه بیوردی .

[۰] مکایه اوچ میل مسافه ده کائن برطاغدر .

مشار إليها بوخبردن دوچار حیرت اوله رق حضرتی آلوب
عموجه زاده سی و مکنتک اک عالم و اک مشهور کاهنی بولان
(ورقه بن نوفل) ل نر دینه کوتوردی . وقوع حالی و کیفیت
نزول وحی ا کا نقل و حکایه ایلدیلر .

ورقه همان کلامه آغاز ایله (یا محمد سکا مژده لر اولسونکه
سن عیسی بن مریمک خبر ویردیکی نبی آخر زمان سین . سکا
مغاره ده کورینن ملک و قتیله حضرت موسی به تازل اولان
ناموس ا کبردر . کاشکی کنج اولیدم و سنک اعلان نبوت
واظهار دعوت ایدجکک و قته ایشیه ایدم . قومک سنی
مکه دن چیقاره جنی وقت سکا معاونت ایده ایدم) دیمکه فخر
کائنات افندمنک (بنی قوم مکه دن چیقاره جقارمی ؟) دیو
سؤال بیوردقارینه جواباً « ورقه » (اوت یا محمد ، رتبه نبوت
و منصب رسالت هرکیمه احسان بیورلدیسه قومی ایچندن ا کا
برچوت دشمنلر چیچمشدر . سنی ده قومک مکه دن چیقاره لر
کرکدر) دیدی .

ایلاک وحیک یوم نزولی حقه ده ایکی روایت وارد . بر
روایته کوره فیل سنه سنک قوق برنجی ییلنده ربیع الاولک
اون ایکنجی بازار ایرتسی کیجه می و دیگر برروایته کوره سنه
مرقومه رمضان شریفک اون یدنجی بازار ایرتسی کیجه سی
ایلی .

جبل (حرا) ده کی غارده کیفیت نزول وحی ایله خانه

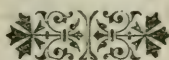
خدیجه به عودت پیوردقاری زمان ارالنده چکن کلام «ورقه بن
نوفل» ک سوزلری کتب سیرده مفصلاً مسطور اولوب کتایمز
بودرجه تفصیله مساعدا اولدیغندن بروجہ بالا خلاصه بیانی
ایله اکتفا ایدارک .

بو ایلمک نزولندن صکره وحیک آرقه سی کیسادی . ابن
اسحاقک بیاننه کوره بو فترت وحی اوچ سنه دوام ایتدی .
شعبیدن مروی اولدیغنه نظراً بو مدت طرفنده اسرافیل علیه
السلام کلیر کیدر وحضرتہ بعض شیلر تعلیم ایدردی . فقط
قرآن وحی کتیرمزدی . بو اوچ سنه تک نهایتدن تکرار وحی
نزوله باشلادی .

امام بخاری و مسلمک جابر بن عبداللہدن روایت ایلدکاری
حدیث شریفک معنای منیفی ایکنجی وحیک صورت نزولنی
مشعردر . فخر کائنات اقدم پیورمه شلردرکه : (فترت وحی
زمانده « غار حرا » ده بر آی مجسور اولدم . اعتکافی اتمم
ایدوب طاعدن ایندیکم زمان قولانمه بر سس کادی . صاعقه
وصولہ باقدم کسه نی کوردمدم ، آرقه مه باقدم اوراده کسه
کوردمدم . باشمی یوقاری قالدیروب باقدیغمده غارده کورمش
اولدیغ ملک بین السماء والارض بر کرسی اوزرنده اوتور .
دیغنی کوردم . بکا بر خشیت عارض اولدی . خانه کلم
« اوستیمی اورتکز ، اوستیمی اورتکز ، اوزریمه صوغوق صو
سریکر » دیدم ، اوستیمی اورتدیلر اضطرابم و خشیم بر آزچکدن
صکره جبریل کلوب « یا ایها المدثر الخ » آیفنی کتیردی .

ایسته رسالت محمدیه نك مبدئی بودر . « اقرا » ایت
 کریمه سنك نزولیه نائل رتبه نبوت بیورلدقاری کبی^۱ اوج سنه
 صکره « المذثر » سورده سنك نزولیه رسالت احسان بیورلدی .
 آندن صکره جبریل امین آیات قرآنیه ایله کلوب کیتمه
 باشلادی و بو حال یکریمی سنه ، تارتحال جملیه لرینه قدر
 دوام ایلدی .

عالمه الصلاة والسلام افندمنك نبوتنه اك اول ایمان ایدن
 جناب « خدیجه الکبری » والده من اولمشدر .

ایلك اسلام اولاند

بالاده بیان اولاندینی وجهله « یا ایها المذثر » سورده شریفه سسی
 وحی بیورلدینی زمان فیخر کائنات افندمن خانئه سعادت لرنده
 اوستنی اورتدیرمش یاتیورلردی . « قم فاندز » امر جلیلنه امتثالاً
 در حال قالدی . جناب « خدیجه » نه ایچون اویویوب استراحت
 ایتدکیرینی صورددقه حضرت : « یا خدیجه بنم ایشم آرتق
 اویومقدن ، دیکلنمکدن کچدی » بیورهرق جبریلک تکرار
 کلوب وحی کتوردیکی و دعوته مأمور بیورلدینی حکایه ایله
 (کیمی دعوت ایدیم ، بنی کیم تصدیق ایدر؟) دیدی . خدیجه
 (یارسول الله بن تصدیق ایدرم . اك اول بکا تلقین دین ایله)
 تاریخ اسلام — ۱۴

دیکله فخر کائنات افندمن ممنون اوله رق مشا ار الیه یه تلقین
دین بیوردیلر .

مشا الیه دن صکره ایمان ایدن حضرت علی ابن ابی طالبدر .
بر روایتیه کوره ایکنجی اوله رق ایمان ایدن ابی بکر الصدیق
رضی الله عنهدر .

علیه الصلاة والسلام افندمنه رسالت کلیدیکی زمان جناب
علی هنوز اون یاشنده ، حد بلوغه واصل اولماش برچوجق
ایدی . بالاده بیان ایلدیکنمز وجهله نزد جناب رسالتپناهیده
و تحت تربیت مصطفویده ایدی . رسالت بازار ایرتسی کونی
کلش و حضرت پیغمبر ، جبریل امینک تعلیمی وجهله آبدست
آلنی و نماز قیلمنی « خدیجه » یه تعلیم بیورمشدی . فخر کائنات
افندمنله جناب خدیجه نك نماز قیلوب سجده ایلدکیرینی کورن
علی « یا محمد کیمه طایوب سجده ایدتورسکمز ، اوککیزده طایه جق
برشی یوق » دیو سوال ایلدکده حضرت فخر رسالت (الله تعالی
حضرت تلرینه سجده ایدیورم . بن رسول الله ، بکا جبرائیل
کلدی ، حق تعالی یه طایمقلغمی وناسی دینه دعوت ایتکلکیمکی
امر ایتدی . اکر سن ده بودینه ایمانیر و ایمان کتیریر ایسه ک
پوته طایمقدن و کفردن خلاص اولورسک) جوابی ویردی .
بونک اوزرینه جناب علی « پدرمله استشاره ایدیم ، اکر اذن
ویرر ایسه کلوب ایمان ایدهرم » دیدکده مفخر موجودات
افندمن (اکر اسلامه کیز ایسه ک بوسری ابوطالبدن یشقه سنه
سویله) دیه تنبیه بیوردی . جناب علی کندی کندی دوشوندی ،

پدرم محمد نه سویلر ایسه اكا اطاعت ایت دیمشدی ، تکرار
صورمه نه حاجت دهرک اسلامه مشرف اولدی ایسه ده
ایمانی اخفا ایدردی .

جناب علی دن صکره ، بر روایت کوره آندن اول شرف
اسلامه مشرف اولان ابوبکر الصدیق حضرتناریدر . مشارالیهک
قبل الاسلام اسمی « عبدالمات » و بر روایت کوره « عبدالمزی »
اولوب بعد الاسلام طرف رسالت پناهیدن « عبدالله » تسمیه
بیورلمشدر . ابوبکر تجارتله اشتغال ایدر صاحب ثروت و نفوذ
بر ذات ایدی ، قریش میماننده امین و معتبر بر ذات ایدی .
حضرت فخر کائنات افندمنی سهور واکثریا زیارت ایدردی .
مشار الیه حقنده قصص انبیا شویله دیور :

« ابوبکر الصدیق حضرتناری زمان جاهلیتمده قریش ایچنده
بیومش اولدینی حالمه نصلکه فخر عالم حضرتناری کوچو کالامکن
بری پتاره بغض ایده کلش ایسه اودخی پتاره سجده ایتزدی
وعقل سایمی ایله قریشک دینندن بشقه عندالله مقبول بر دین
اولدینتی دوشونوب فقط اكا دلالت و هدایت ایده جک بر قیلاغوز
بوله مازدی »

حضرت فخر کائنات یوم رسالت سنیه لرینک ایرتسی کونی ،
جناب ابوبکری دعوت ایچون خانه سعادتلرندن چیقار ق خانه
صدیق تشریف بیورمه قدره ایکن مشارالیه یوله تصادف
ایتدیار . ابوبکرده حضرتک زیارتنه کیدیوردی ، علیه الصلاة
والسلام افندمن مشارالیه عرض اسلام ایاد کده در حال و بلا تردد

قبول ايله کلمه توحيدى کتيروب اسلام اولدى . بوندن صکره جناب صديق اعتماد و امنيت ايلديكى ذواتى ال التندن دعوته باشلادی .

اوصرده رسول اکرمک ازادلو کولهسى واولادلنى اولان « زید بن حارثه » ده ایمان کتيردى . برروایتیه کوره زیدک ایمانى ده اولدر . الحاصل احرار رجالدن اک اول ایمان ایدن ابو بکر ، اطباندن علی وازادلی کولهلردن « زید بن حارثه » در . بوندن صکره ابو بکر الصديق حضرتلرینک دعوتى ايله صردسیله « عثمان ابن عفان » ، « عبدالرحمن بن عوف » « سعد ابن ابى وقاص » ، « زبیر بن العوام » « وطلحه بن عبدالله » رضی الله تعالی عنهم حضراتى ایمان ایدوب جناب صديق اکبر ايله برابر حضور حضرت رسالته کیتدیله، آبدست آلوب نماز قیلدیله .

بونلردن صکره ایمان ایدنلر « ابو عبیده بن عبدالله بن الجراح » « حباب بن ارث » « سعید بن زید عمرو » [*] ايله زوجہسى « فاطمه بنت الخطاب » « ابوسلمه ابن عبدالاسد » « ارقم بن ارقم المخروص » « عثمان بن مظعون » ايله برادرلری « قدامه و عبدالله » « عبیده بن الحارث » « عبدالله مسعود » « بلال حبشى » « صهیب رومى » «عمار بن یاسر » و والدهسى «سمیه» در . بونلردن صکره ناس طاقم طاقم اسلام اولیورلردی . ابتدای رسالتده حضرت فخر کائنات ناسی دینه کیزلی

[*] عمر الفاروق حضرتلرینک عم زاده لوندن در .

کیزی دعوت ایدردی. نمازده قرآن کریمی ده جهراً او قومازدی.
وقتا که (فاصدع بما تؤمر) مأمور اولدینگ شیئی آشکار ایت
دیمک اولان آیت کریمه نازل اولدی ، حضرت، ناسی علماً
دعوت و قرآن کریمی جهراً تلاوته باشلادی ،

دعوت دینه مباشرت بیورلدیغی ایله بو آیت کریمه نیک
شرف نزولی اراسنده اوچ سنه مرور ایتشد . طبرینک بیاننه
کوره بومدت ظرفده اسلامه کلارک عددی اوتوز طقوز در .
طبرینک خلاصه روایتی شودرکه : « شرف اسلام ایله مشرف
اولان بو ذوات دینارینی کیزلرلردی ، مسجد حرامده نماز
قیلمازلردی . قرآنی جهراً او قومازلردی . نمازی خانه لرده
ادا ایدرلردی . فقط بو کیفیت بین الناس شایع اولمشدی .
اکابر قریش حرم کعبه ده طویلانه رق و محمد یکی بر دین ایجاد
ایتمش . بن اللهک پیغمبری یم ، بکا خلقی دینه دعوت ایچون
امر کلدی دیور ایتمش . بر طاقم کمدلر اکا ایمان ایتشار وانکله
کیزی نماز قیلیورلر دیه قونوشورلردی . « ابو جهل » اکر آنی
تصدیق ایدنلرک کیملر اولدینگ بیلمش اولسه م باشارینی ییلان
باشی کی آزه رد « دیردی .

قصص انبیاده مسطوردرکه : « اول امرده قومندن اکثری
ایمان ایتدیلر ایسه ده پکده آندن اوزاق طورمدیلر و آنلرک
پوتلری علیهنده سوز سویلدیکجه آنلر دخی آنک حقنده فنا
معامله یی روا کورمدیلر . متعاقباً بونلره طایمق شرک و ضلال

اولدیغنه دائر، یالکیز الله تعالی حضرتلرینه عبادت اولمسی آمر
ایثار نازل اولدی . بوا یسه قریشه آغیر کلدی .

اولوقته قدر رسول اکرمدن یلان صادر اولدیغنی جمله سی
بیایوب حتی بیلارنده «محمدالامین» دیو شهرت یولغله هر سه وزینه
اینسانورلر ایکن بو خصوصده اینانمدیلر و هر تقدیر معجزه لر
کوستردیسه ده قانمدیلر . آرتق هر هانکیسه نه هدایت الهیه
ایردیسه ایمانه کلدی باقیسی رسول اکرمه بغض و عداوت ایتمک
اوزره متفق اولدیلر .

برکون ایشتمه بو اتفاق بغض و عداوتک نتیجه سی اوله رق
حضرت فخر کائناتی دعوت دیندن منع ایتمک مقصدیله « عتبه
وشیبه ابنان ربیع بن عبد مناف » و « ابوسفیان بن حرب بن
امیه » و « ابوالبختری » و « ابوجهل » و عمو جهسی « ولید بن
المخیرمه » و عمرو بن العاصک پدری « عاص بن اوائل » و ده
بعض اکابر قریش طویلانوب ابوطالبک نزدینه کیتدیلر .
و « برادرزاده ک بزم دینمزه دخل و تعرض ایدبور ، اباء
واجدادیکزده ضالانده ایدیلر دیور یا آنی بوندن منع ایت
ویاخود حمایه سندن فارغ اول » دیدیلر .

ابوطالب اکابر قریشک بومراجعتلرینی « ایحسانه بائرز »
کبی سوزلرله کچیشدیردی . اولاننده فخر کائنات افندمن دعوتده
دوام بیوربورلردی . بر مدت صکره قریش اکابری تکرار
طویلانوب ابوطالبه مراجعت ایتدیلر . ابوطالب بومراجعت
اوزرینه ایشک کوچاشدیکنی آکلیه رق حضرت رسالتناه

بو احوالی و کندوسنه وقوع بولان مراجعتی حکایه ایادی .
 سوزندن آرق حمایه ایده میه جکم دیمک ایسته دیکی آکلاشیلوردی
 رسول اکرم افندمن بوندن پک زیاده مکدر و محزون اولدیله .
 و کوزلری یاش-ارارق : « ای بابام یرنده بولنان عهم . طرف
 الهیه دن تبلیغه مأمور و انک امرینی یرپنه کتیرمکه مجبورم .
 آنلر نه یاپارلر سه یاپسونلر ، بن بوندن فارغ اولهم » بیوردی
 وهان یوری بی ویردی .

رسول اکرمی سومکده و حمایه سنه اهتمام ایتمکده - ایمان
 ایتمکده برابر - بردوام بولنان ابوطالب ، حضرتک بویله محزون
 اوله رقی قانقوب یوری ویرمسندن متأثر اولدی . همان آرقه سندن
 مسلمانلرک « ای قارداشم اوغلی سن ایشیکه باق ، عیپچ برشیدن
 چکیممه . بن حیاته اولدجه آنلر سکا برضرر ایراث ایده منزلره
 یولنده تأمینات ویردی .

کریمه فصخر رسالت « زنب » رضی الله تعالی عنہ انک زوجی
 « ابوالعاص » و « ابولهب » و مروقومک زوجیسی ابوسفیانک
 قزقرنداشی « ام جمیل » و اوغللری داماد جناب پیغمبری « عتبه »
 و « عتبه » ایمانه کلیوب ضالانده قالمس و یقین اقرباسی اولدقری
 حاده حضرت ته انک زیاده اذا و جفایا روا کور مکده بولنشاردی .
 رسول کبریا نازل اولان آیات کریمه بی تلاوت و نامی دین حقه
 دعوت بیوردنجه (ابولهب) آرقه سندن طولاشوب خلقه
 خط-اباً (محمد سزی بابالریکنز و دده لریکنز دینندن دوندیرمک
 ایسته یور صامین آلدانوب سوزینه اینانمیکن) دیردی . زوجیسی

(ام جميل) اذا وجفاده دها ايلرى كيدر وچاليلر و ديكنلى
 اوتلر طويلايوب حضرتك كچهجى يولاره قوياردى .
 وقتاكة يقين اقرباكى انذار ايت ديمك اولان (وانذر عشيرتك
 الاقربين) آيت كريمسى نازل اوله رق بالخاصه ايلرى دعوتله
 مأمور اولدى، همان حرم شريفه كيدوب جبل صفايه چيقرق
 قومنى دعوت ايلديكندن بنى هاشم اورايه طويلانديلر و محمد
 نديه جك ديه انتظارده بولنديلر . حضرت جمله سنه خطاباً
 (اى بنى عبدالمطلب ! اى بنى قهر ! شوطاڭك آلتنده دشمن
 وار ، سزى غارت ايتك ايچون كلش ديسم اينانور ميديكوز)
 سؤالنى ايراد ايدنجه آتارده (اوت) ديديلر . فخر رسالت
 (اويله ايله بن سزى اوكلكردهكى يوم قيامتك عذابيله انذاره
 مأمور ، ايمان ايديكوز) بيورمغله عموجهسى (ابولهب) پك
 زياده حدت ايتدى و بوقز غناقله آغز بنى بوزارك (بزي بوسوزى
 سويلك ايچونمى بوريه دعوت ايتدك) دهر ك تكبير ايلدى .
 و خاطر رسالتهنهي منيكسر ايدجك سوزلر تفوه ايتدى .
 ايشته بونك اوزرينه (تبت يدا ابي لهب وتب) سورة شريفهسى
 نازل اولدى .

بوسور دك نزولندن وزوجهسى (ام جميل) ك (حالة الخطب)
 تسميه اولمىسندن طولايى (ابولهب) فنا حانده حدتلمدى و همان
 اوغللرى (عتبه) و (عتيبه) نى چاغىروب فخر رسالت افندمرك
 كريمه لرى (رقيه) و (ام كلثوم) نى تطبيق ايلر نى قطعياً امر
 ايلديكندن بابالرينك بوسوز نى يربنه كتيروب داماد رسالتهنهي

اولق سعادتی الیرندن چیقار دیلر . (ام کلثوم) ک زوجی اولان
(عتبه) بوشامقاه قناعت ایتیموب حضور فخر کائاته کیده رک
(بن سنک دینکی انکار ایدیورم . سنی هیج سومیورم ، سنده
بنی سومن سین ایشته بونک ایچون قزیک بوشادم) دهرک حضرتک
اوزربنه بالهجوم یقه سندن طوتوب چکدی و مبارک کوملکینی
یرندی .

بالاخره جناب (رقیه) رضی الله عنها طرف رسالتینا هیدن
حضرت عثمان ابن عفانه تزویج بیورلمشدر .

مشرکین فرصت بولدقچه حضرت فخر کائاتی (ارکک
اولادی یوقدر ، اسمی اونودیور) کبی سوزلر سویلیه رک ،
علمینده اداره کلام ایلیرک لسانلریله رنجینده ایدرلر لیکن ابوطالب
حمایه سنده بولندیغی ایچون بشقه برشی یامغه جسارت ایده مزلردی .
ابوبکر رضی الله عنک ده اقربا و عشیرتی چوق بولندیغندن
آکده برشی دیه مزلردی . آنجق دیکر مؤمنده پک چوق اذا
وجفا ایدر و آنلری دیندن دوندیرمه غیرت ایلرلردی .

بوجهلدن اوله رق (عمار بن یاسر) ک والده سی (سمیه)
رضی الله عنها ی ارتداد ایتدیرمک ایچون اشکنجه ایلدکلری
صردده (ابوجهل) برضربه ایله شهید ایلشدی . (بلال حبشی) به
درلو درلو اذیتار ایدیور ، بینه ایپ طاقوب چوققلرک الیرینه
ویره رک مک سوفاقلرنده طولاشدیرلردی . ایشته بوسبیلره
مبنی اسلاماردن بعضلری اظهار دینه جسارت ایده میوب اخفا
ایلرلردی .

ابوبکر الصديق حضرت ترينه برشى پانغه جسارت ايدمه مدكاري
بالاده سويلش ايدك . مشار اليه اسلامه داخل اولديغى كوندن
برى اظهار دين ايدر ، بيلدكاري اسلامه دعوت ايار ، ايمان
ايدن كولهلى صاحبانندن اشترا ايله آزاد ايلردى .

جيشه مهاجرتى

رسالتك دردنجى سنه سنده حضرت فخر كائنات خانه
خديشه ني ترك ايله اصحاب كرامدن « ارقم بن ارقم » رضى الله عنهم
خانه سنه نقل بيورديلر . بو خانه كهبه معظمه نك غرب طرفنده
وصفا ايله مروده آراسنده ، ماسك حجك ايفلى زمانده بتون
حجاجك مطلقاً كچه جكارى بر محامده اولديغندن رسول اكرم افندمن
اورادن كان و كچناره آيات قرآنيه اوقور و تبليغ دين ايلردى .
بو صورتله علناً تبليغ احكام دينيه ده دوام ايتدكجه قريشك
حدقى و او نسبته ادا و جفالى ده آرتيوردى . خانه ارقم
[اليوم بو خانه دارالحيزان ديه معروفدر] نقل بيوردقدن
صكره ادا و جفابى آرتيردقدن اصحاب كرام آره صره كلوب
حضرت پيغمبره بوندن شكاي ايدرلردى . بو جور و تعدى ، اصحاب
كرامك مكده قالملى امكانسز اوله جق بدرجهيه واردى . بر

کون ابوبکر الصديق حضور حضرتہ کلوب « یارسول الله ! اگر قریشک ببحاره « حاطب بن عمرو » ۛ ابتدکی جفائی کوره ایدک مطلقاً ترحم ایدردک » دیرک اصحابک هجرتنه مساعدہ بیورلمسی رجا ایتدی . استرحامی قبول بیوریلہرق مهاجرتہ مساعدہ اولندی . جہت ہجرت حقندہ کی استیذانہ جواباً حبشہ جہتی اشارت بیورلمسی اوزرینہ همان بر قسمی ہجرت ایتدیار .

ابتدا (عثمان بن عفان) ایلہ زوجہ سی (رقیہ بنت رسول الله) و (زبیر ابن العوام) و (عثمان بن مظعون) و (عبد الله بن مسعود) و (عبد الرحمن بن عوف) ہجرت ایچون مکہدن چیقوب ساحل بحره کیتدیار و اورادن حبشہ یہ کچہرک (نجاشی) نیک یانہ واردیلر .

دیگر بر روایتہ کوره ابتدا ہجرت ایدنلرلہ (ابو حذیفہ بن عتبہ بن ربیعہ) ایلہ زوجہ سی (سہلہ بنت سہیل) و (مصعب بن عمرو) و (ابو سلمہ بن عبد الاسد) و زوجہ سی (سلیمہ بنت امیہ) و (عامر بن ربیعہ) ایلہ زوجہ سی (لیلی بنت ابی حیشمہ) و (بنی سیرہ بن ابی رھیم) و (حارث بن سہیل) و (حاطب بن عمرو) دہ برابر ایدیلر .

اک اول مکہدن چیقان (عثمان ابن عفان) ایلہ زوجہ سی (رقیہ) ایدی . دیگرلری آنی متعاقب بربرر چیقیدیار و دکر کنارینہ مواصلہ لرنده بر کمی طوتہرق بردن (حبش) ساحلہ کچیدیار . بونلرک ہجرت ایلدکلرینی خبر آلان صنادید قریش تعقیبارینہ آدماار کوندردیار ایسہدہ یئیشہ مدیلر .

بعده حضرت غلینک بیوک بر او ری (جعفر بن ابی طالب)
 دخی هجرتله حبشه ده دیگر لرینه ملاقی اولدی . بو مهاجرت
 بعثتک بشنچی سنه سنک رجبنده اولوب او زمان حبش حکمداری
 نصارا دیندن (اضحیه بن عمرو) ایدی . مومی الیه مهاجرینه
 حرمت ورعایت ایدوب آنلره بر کرستردی . ایملک مهاجرینک
 حبشه ده حسن قبول کورملری اوزرینه اصحاب کرام برر برر
 هجرت ایدیورلردی . حتی (عمار) رضی الله عنہک بیسانه
 کوره حضرت فخر کائناتک نزدسه دتارنده ایکی قادین وابوبکر
 ویش کوله سندن بشقه کسمه قالمامشدی .

حبشه هجرتندن بر مدت صکره (والنجم اذا هوی) سورده
 شریفه سی نازل اولدی ، (فأصدع بما تؤمر) یعنی امر اولندیغک
 شیئی آشکار ایله آیت کریمه سنک نازل اولدینی زماندن بری حضرت
 فخر کائنات افندمز یکی بر سورده ویا آیت نازل اولنجه حرم
 شریفه کیدر و اوراده قریشی طوبلایه رق آنلره تلاوت ایله
 تبایع ایدردی . ایشته بو (والنجم) سورده سی ده نازل اولدوده
 حضرت ینه حرم کعبه یه کیدوب محضر قریشده تلاوته باشلادی .
 هر آیت کریمه نی او قودنجه معنای منیفنی تدبر ایده بیلملری ایچون
 بر لحظه سکوت بیورور و صکره دیگر آیتک تلاوته بکوردی .

فخر کائنات (أفر ایتم اللات والعزی ومنات الاثنت الاخری)
 آیت کریمه سی که لات وعزی ومنات نام اصنامدن باخدر تلاوتی
 متعاقب بر لحظه سکوت بیورمشلردی . شو صروده (تلك الفرا
 العلی وان شفاعتهن لترجی) دیه بر سس ایشیدلدی: شو عالی

بیاض قوشلری ! آلنرك شفاعتلری رجا اولنوردیمکدر. مشرکار
بوسوزلری طویجی آلنرك قرأندن اولدیغنی و حضرت محمدك
فم سعادتلرندن صدور ایتمش بولندیغنی ظن ایلدیلر. پوتلرینك
بویله مدح و ثنا اولمسنندن چوق ممنون اولدیلر. سورئ شریفهك
نهاینده کی سجده آیتنی تلاوتی متعاقب حضرت سجده یه واردی.
حاضر بولنان مسلمانلرده سجده ایلدیلر. بولنره باقهرق
مشرکینده سجده قاپاندیلر.

بونك اوزرینه مشرکار (مادمکه محمد بزم معبودلریمك
اسملرینی ذکر و آنلری مدح و ثنا ایتدی بزده آنکله باریشدق،
آرتق اذا وجفادن واز کجك) دیدیلر. حالبوکه او سوزلری
شیطان قاریشدیرمشدی. بعده بولنرك قرأندن اولدیغنی حقنده کی
آیت کریمه نازل اولنجی قریش مشرکلری (محمد سوزندن دوندی
بزده باریشمقدن واز کچه رز.) دیهرک تکرار اذا و جفایه
باشلادیلر.

قریشك اهل اسلام ایله برابر سجده ایدهرك صلح ایلدیلی
خبری حبشه ده کی مهاجرینه واصل اولدقده جمله سی مکّه یه عودت
ایلدیلر. مکّه یه مواصاتلری شوالده ایدی بو حسیابجه غربنده،
حبشه ده ایکی ایدن براز فضله حه قالمش ایلدیلر.

مکه کنارینه واصل اولدقلری زمان صلحک بوزولمش
اولدیغنی خبر آلدیلر ایسه ده تکرار عودتدن واز کچه رك هربری صناید
قریشدن برینك حمایه سنه کیروب قالدیلر. آنجق اذا وجفاصوک

درجهیه وارد بغداد اصحاب کرامینه حبشهیه هجرت اتمکه مجبور اولدیلر .

برروایت کوره جعفر بن ابی طالبک هجرتی بو ایکنجی دفعهده واقع اولمشدر . اسلام اولانار پیدرپی حبشهیه هجرت ایدیور واوراده چوغالیورلردی . بومهاجرت قریشی دوشو- ندرمهکه باشلادی . دین اسلامک اطراف واکنا فیده انتشارندن قورقورلردی . مهاجرلری کیری چورمک ایچون (عبدالله ابن ربیعہ) ایله (عمرو بن العاص) ی حبشتهیه گوندریلر . بونار نجاشینک نزدینه واصل اولوب اهل اسلامک کندیارینه تسلیم اعادهسنی طلب ایلدکلرنده مومئی ایله جواب رد ویردی . کندیسنه التجا ایدنلری تسلیم ایدمهیه چکنی بیسلان ایلدیکندن ایکسیده مأوساً مکیه دوندیلر .

بوکیفیتی یعنی مکه اهلیسی طرفندن حبشه ملکی نزدینه گوندریلان (عبدالله بن ربیعہ) ایله (عمرو بن العاص) ک عنایت و مأوساً عودنلرینی بعض ارباب سیر شویله بیان ایدیورلر .

قریش بو ایکی ذاتی اسلام مهاجرلرینی طلب ایتک اوزره برچوق هدایا ایله نجاشی نزدینه گوندرمشلردی . اول امرده نجاشینک مقربلرینه و مصاحبارینه مراجعتله آناره مخصوص هدیهلری تقدیم ایدرک کندولرینه معاونت و عینی آلدیلر . بعده حضور ملک تقدیم ایلدیلر ، حضوره دخولارنده عادتاری وجهله سجده ایدرک عرض تعظیم ایلدکلن صکره (عمرو بن العاص) سوزه باشلایه رق :

(ای ملک ! بزم قبيله مز بيوك وشعبه لری چوقدر ، بی
 هاشم دن بری ظهور ایدهرک پیغمبرلک ادعاسنه قالقدی ، یکی
 بر دین چیقاردی . سحرارق ایدیور . افرادیمزدن بعضاری
 آنی تصدیق ایتدکلرندن جزالری ترتیب اولندی . هربری برطرفه
 قاچدیلر . برطافیده بورایه کلدی . بونلر بابالرینک دینندن
 دوندکاری کبی سزک دینکیز اولان نصرانیق ده قبول ایتيورلر .
 آنلری بزه تسلیم ایتمکیزی رجا ایدهرز)

دیدی . نجاشینک مصاحباری ومقربلری وعدلری موخبنجه
 (عمرو) ک حقی اولدیغنی سویلمه رک مهاجرلرک اعاده سی لزومی
 حقنده سوز سویلدیلر ایسه ده ملک (بکا البجا ایدنلری تسلیم
 مغایر انسانیتدر) جوابنی ویردی . نجاشی تورات وانجیل اوقوش
 وخضرت عیسا دن صکره آخر زمان پیغمبرینک کله جکچنی اوکرتمش
 ایدی . قریشک الحیلرندن دعوا ی تبوت ایدن ذاتک اسمنی
 صوروب (محمد) در جوابنی آلدقن صکره دین ومذهبی
 صوردی . (آنک دین ومذهبی یوقدر) جوابنی آلتجه (او حالده
 کندیلرندن صوروب اکر نه لم) دهرک مهاجرینی چاغیرتدی .
 اسلاملر حضوره کیردکلرنده سجده ایتدکلرندن (السلام
 علیک) دیه سلام ویردکلرندن ندمای ملک (نه ایچون سجده
 ایتدیکیز) دیه صوردیلر . مسلمانلر (بزالهدن بشقه سنه سجده
 ایتیز . پیغمبریمز بزی بولدن منع ایتدی . بزیا لکیز الله سجده
 ایله مأمورز) دیدکلرندن نجاشی بوسوزلری بکندی . بعده آنلره
 قریشک کندولرینی آلتی اوزره سفیر کوندرمش اولدیغنی

بیان الیه نہ دیر سگز ؟ دیدکده جناب جعفر بن ابوطالب ایلمی
کچهرک : ای ملک بونلردن صوریکیزکه بر آنلرک کوله-یمیز ؟
دیدى . نجاشی (عمرو) ک یوزینه باقدقده مرقوم (خایر جلهسى
حردر) جوابی ویردى . جعفر (او حاده آنلره بورجیمز می
واردر ؟) دیکله (عمرو) (عیج ورجاری یوقدر) جوابی ویردى .
جعفرک آنلردن کسهی قتلیم ایتمک که بزدن اقصا ایستیمورلر)
سوائله (اولیده بر طلمز یوقدر) دبه جواب ویردکده (او حاده
بزدن نه ایستیمورلر) سوائی جناب جعفر ایراد ایلمی ، (عمرو)
(بونلر بابالریمیزک دینی ترک ایتمیلر ، معبودلریمیزه طعن ایلمیلر ،
کنجلیریمیزک اعتقادینی بوزدیلر ارامزه نفرقه صوقدیلر)
جوابی ویردى .

نجاشی جعفردن اسلامه دائر معلومات ایستدکده مومی الیه
آکا ایضاحات لارمهیی ویردى . نجاشینک طای اوزرینه کیمعض
سوره سندن بر مقدار او قودى . ملک الیه برابر اوراده حاضر اولانلر
کندیارینی ضبط ایده میوب آغلادیلر . نجاشی (لایله یمین ایدرمکه
بو کلام حضرت موسایه وحی کلن محالین نازل اولمشدر) .
دیهرک قریش معبودلرینه مهاجرلری تسلیم ایتیمه جگنی سویلدى .
بعده جعفردن حضرت عیسی حقنده ایضاحات آلدی
و (سزی و نژدندن کلدیکه گز ذاتی تبریک ایدرم . شهادت ایدرمکه
اورسول اللهدر . آنی عیسی علیه السلام تبشیر ایتمشدر . انجیلده
آکا دائر متعدد امرلر و وصیتلر واردر . بوراده حضور قلبله
اوتورکز ، کسه سزه تعدی و تعرض ایدهمز) .

حضرت بربر - باقدیکه : ابن سعد هـیچ نصیحت تأثیر
ایتمور . نومیداوله رق اورادن فرقه ناجیه یه عودت ووقوع حالی
حضرت امامه عرض ایلدیلر .

بربر همدانی حضرتلری سردار ابن سعدك یانندن قلقوب
کیتدکن صوکره امرای عسکریه یزیدیه دن « شمر ذوالجوشن »
بوکجه مخبراتی خوش کورمیه رك درحال کوفه یه کیدر . ابن زیاد
مأمونه غمازاق ایدهرک « حسین بن علی ایله عمر ابن سعد آرالرنده
اختلاط واقع اولور . کیجه کوندز مخبره و محانست ایدیورلر
حالا نیایدقلرندن و نه حرکتده بولندقلرندن معلومتم یوقدر »
دیدى .

عبید ابن زیاد بو احواله زیاده جانی صیقيله رق درحال عمر
ابن سعده شدیدالمأل بوامری یازوب کوندردى « ای ابن سعد !
بن سنى اورایه محاربه ایچون کوندردم . امام حسین ایله مخبره
و محبت ایتک ایچون کوندردم . مأمور اولدیغك خدمتی مطویمز
وجهله ایفایده میه جکك آکلاشیدى ، آکلادمکه سن بوایشك
رجلی دکلسین . بوامر عظیمك عهده سندن کله میه جکسین .
وصول نامه ده طبرستان وری منشورینی اقتدارى مسلم اولان
« شمر بن ذوالجوشن » ه تسلیم ایت « مألنده کی تهدید نامه سی
کربلا یه ید سرداره واصل اولدى .

عمر ابن سعد بوامرنامه مفادندن وابن زيادك سياستدن
قورقه‌رق او جفا كارك آتش عداوتى بروز ايتمكه باشلادی
و آرتق مخابره‌ي كسه‌رك بر عزم غدارانه ايله محاربه‌يه قرار قطعی
ویردی .

شهر محرمك سگزنجی كونی حضرت امام معصوم اقدمزك
عسکرنده و افراد خانداننده صوسزلقدن اضطراب آرتدی .
كیفیت شدت حرارت او چشمه آب حیاته عرض اولندقدن
حضرتك امر و اشارت علیه‌لریله خیمه‌كاده بریری حفر ایتدیله ،
اورادن بر چشمه آب زلال چیقدی . جمیع عساكر امام
و اطفال و مطهرات اهل‌البیت قانه قانه او صودن ایچدكدن
صوكره ینه او قویو سراولدی .

قویو قازلدیغنی و صو چقارلدیغنی ده ابن‌زیاده بیلدیردیله .
او غدار ابن‌زیاد : سردار ابن‌سعدده شو مألده بر عتاب‌نامه
كوندردی « ابن‌سعد ! ایشتمكه : امام حسین و اتباعنه قویو
قازمغه ، قازدرمغه فرصت و مساعدده ویرمش‌سین . قارشوكده‌كى
خصمه قارشو كوز یومق و خصمه میدان ویرمك كبی مسامحه .
كارانه بر حركتك‌كزدن طولایى سندن ممنون دكلم . بعدما حسینى
و اتباعنى تحت‌تضییقه آلاراق او طائفه‌يه بر نفس راحت و حضور
ویرمیه‌جكسین » دیمش .

ابن‌زیاد اشعار ظالمانه‌سیله برابر اشرار كوفه‌دن « محمد اشعث ،

قیس بن احمص ، حجاج بن حرز ، ظلمه سنی یدی بیک عسکرله
 کر بلایه موقع حربیه کوندردی . عسکر اعدا فرقه فرقه عرصه
 کر بلایه کلهرک بفرقه قلیله مظلومه یه قارشو بیوک براردو تشکیل
 ایتدیله و صحرای کر بلای قلوبی قارملر قاره باوط کی قاپلادیله .
 صحابه کرام دن و امرای فرقه خاندانن « حبیب بن مظاهر »
 - رضی الله عنه - پیدرپی ورود اتمکده اولان قوای معاونه ایله
 مخالفلرک مهم بر مقدره بالغ اولدیغنی و بو تحشدهات متوالیه نک
 بهم حال بر مقصده مبتنی بواندیغنی آکلادیغندن طولایی احوال
 خاندانی دوشونهرک صوک درجه ده متأثر اولدی و بو وجهله
 کثرت اعدایی کورنجه حضور حضرت اماده کلوب (یا ابن
 رسول الله ! قبیله بنی اسد بورایه جواردر . اکر مساعده
 بیوریاورسه و ارایم او قبیله خلقنی طریق هدایت و بزه معاونته
 دعوت ایدیم . زیرا او قبیله ده فی سبیل الله جهاده راغب و رتبه
 شهادته طالب اولانلر چوقدر و بزم شو بولندیغمز مصائب حربیه دن
 هنوز خبرلری یوقدر) دیدی .

حبیب - رضی الله عنه - مأذون اوله رق قبیله یه واردی .
 اهالی قبیله یی باشنه طویلایه رق جمله سنه خطاباً (ای سعادت
 شهادته مشتاق اولانلر ، ای دولت ابدیه نائل اولسنی آرزو
 ایدن مؤمنلر ! ایوم عرصه کر بلاده سبط النبی امام حسین افراد
 و خاندانی و تابعی : اعدای اهل بیت الارنده محصور قلملر در .

بوکون اظهارحمیت کونیدر و بودم ابرازشجاعت و غیرتدمیدر)
دیدى . اوساعتمده او قبیله دن طوقسان نفر فداییار سلاخانوب
ایچارندن « ابن بشیر » ى کندیلرینه امیر انتخاب ایددرک حبیب
بن مظاهر حضرتلریله برابر فرقه حضرت امامه متوجهأحرکت
ایتدیلر .

سردار عمر ابن سعد لعین بونی خبر آلور آلمانز یوللاری
کسمک اوزره درحال درتیک نفر یزیدیلرله دبارز مشهور
« ازرقشامی » ملعونى کوندردى . بونلر فرات کنارنده فرایى
فرقه سنه ملاق اولدیلر . بنی اسد مجاهدلری بونلردن یوزچویردیهرک
وچکینمیهرك آیاقرینک طوزیله فرقه اعدا اوزرینه یوزیدیلر .
ایکی فرقه آراسنده شدتلى بر مصادمه واقع اولدى . کرحه
یوفداییار فدای جان ایدرجه سنه حمله و هجوم کوستردیلر و غایت
آتشلى بر محاربه ، مضاربیه ایتدیلر سه ده فرقه اعدایه نسبتله آز
اولدقلرندن نتیجه حربده او مجاهدلرک بعضلری شهید اولدیلر
وبعضلری ده فرقه حضرت امامه یول بوله میهرق کندی قبیله لرینه
رجعت ایتدیلر . ییچاره حبیب بن مظاهر حضرتلری بوامنیهلرندن
مایوس و محزون اوله رق حضرت امامک حضور سعادتلرینه
کلوب احوال واقعه متألله یی حکایه ایلدى .

ابن زیاد علیه اللعنه بووقوعاتی خبر آلاراق سردار عمر ابن
سعد غصوبانه و غایت شدیدانه شومأله برامرنامه ها کوندردى .

مأل عتاب نامه

« ای ابن سعد ! او یقودده میسک ! عسا کر امدادیه جلب ایتمک
ایچون حسین بن علی نك جوار قبائله نامه لر کوندر مکده اولدیغنی
ایشتم. دیمک که سن عادتاً امام حسینیه مساعدده و مهلت و یر یور سین
و جوارده کی قبائلدن عسکر جمع ایدمک قدر آنی سن سربست
براقیور سین ! شو امر نامه نك وصولی آنده محاربه یه مباشرت
ایده جک سین . اکر بر آن اول حسینک و اتباعنک اعداملرینه
اقدام ایتیه جک اولور و آذربر زمانده ایشارینی بتیر میه جک بولور
ایسه ک سن و سننکله برابر هم افکار اولانلر سیف غضبه
معروض اوله جقلردر . اکر بو امر نامه نك سزه وصولی کیجه یه
تصادف ایدر سه دخی امر می ایتیه ، صباحه براقیه رق بهمه حال
محاربه یه مباشرت ایدم جک سین و حربیه مباشرت کی ده در حال بکا
بیلدیره جک سین . بوبنده جزئی بر اثر اهل کور یله جک اولور سه
موجب فلا کتک اوله جغنی قطعاً بیلمش اول . »

اعلان حرب

ابن زیاد علیه السلامه نك بوا امر نامه شدید سی اوزرینه سردار
عمر ابن سعد در حال امرای عسکریه بی تعیین و موجود عسکرینی
فرقه لره تفریق و صف لری تنظیم و تعیین ایتدکن صوکره فرقه

سعادتہ یقین بر نقطہ یہ کلوب صف صف طور دیلر و حربہ حاضر
اولماریچون حضور حضرت امامہ بر ہیئت مخصوصہ کوندر دیلر .
او کون شهر محرمک طقوزنجی کونی ایدی . اعلان حرب
اولدینی ساعتده حضرت محبوب کبریا امام مظلوم - علیہ
السلام - افندمن وحدتده بولنه رق شامت اعدادن فرقه
کلدیلر ، وحقیقت حالی او کر نمک اوزره برادر عالیاری جناب
عباسی کوندر دیلر . حضرت عباس افندمن یانته یکر می قدر
مرد مبارز آلارق صفوف اعدایه قارشو طوردی و بویله بردن
بره خبر سزجه حربہ حاضر لائق و هجومه آماده اولمق کی حرکات
وحشیانه لرندن صورتدی ؛

سردار لعین وسائر امرای ملاعین همان شمدی حربہ
مباشرت ایده جککری نی سویله دیلر . جناب عباس - علیہ السلام -
معیتله برابر حضور حضرت امامہ عودت ایده رک حربہ حاضر -
لاندقاری نی افاده ایلدی .

حضرت امام معصوم - علیہ السلام - افندمن (ای عباس !
تکرار وار، اردوی اعدادن بو کیجه مهات آل، زیرا بو کیجه
جمعه کیجه سیدر و ایام عمر منک نهایی در . بو کیجه بالخاصه عبادتله
مشغول اولهلم، علی الصبح هر نه صلاح ایسه اجراده بولهلم)
بیوردی .

حضرت عباس اردوی اعدایه واروب (ای مسلمانانر !

قرة العين حضرت حبيب كبريا وجكر باره جناب فاطمة الزهرا
سزدن بو كيجه مهلت ومساعده ايستبور) ديدى . سردار عمر
ابن سعد امرای عسكويه سيله مشاوره اينديلر . امرای ملعونه بر
كيجه مهلت ومساعده ايتمهرك) اى حسيني لرا! هيچ بر زمان
سزه مساعده وامان يوقدر « ديديلر . جناب عباس بو آجي
سوزى ديكله مه سيله دريای غيرتى جوش وخروشه كلهرك) اى
مرحمتسز ظالمرا! بو نه درجه ظلم صريح در كه اولاد رسول الله
بر كيجه مهلت ويرليور . اى گروه ملاعين ! اكر صاحب دن
سبقت حربه اذن آلايدم شمدى شمشير شجاعتمله سزه جواب
ويرردم) ديدى .

بوسوزك صلابتندن عساكر اعدا بر آز استجيا ايدر كبي
اولديلر . سردار ابن سعد، افراد عساكر كننده بر حال تردد
كورنجه امرای عسكرايله بعدالذاكره بالضرور امر حربي فردياه
تعليقه قرار ويرديلر .

حضرت امام حسين - عايله السلام - افندمن جميع اصحابيله
او كون واو كيجه استحكام ياپديلر . فرقه سعادتك هر طرفنه
خندق قازديلر . يالكمز بر جهت دن ميدان حربه يول براقديلر
واو كيجه خندق ايچنه چالى كبي آغاجلر طولدير ارق طو-
توشدرديلر .

خندق ده آتش ياندينى ائنده فرقه اشقيادن «مالك بن عروة»

علیه اللعنه آت اوزرنده میدان حربده جولان ایدهرک ونعره
اوردرق ای حسین! جهنم آتشدن اول کندیکی آتش دنیایه
یاقدک « دیدی . او کافر بویه بر بی ادبانه حرکتده بولونجه
جناب امام معصوم افندمن » ای عدوالله ! ظن ایدرمیسنکه
بن جهنمه کیرهیمده سن اهل جنت اولهسین؟ عن قریب عذاب
شدیدی سن شمیدن کوره جکین « بیوردی ،

جمله اصحاب امامدن مسلم عوسیجه حضرتلری یردن
صچرایه رق ﴿ یا ابن رسول الله ! اکر اذنکز اولورسه شو
ملعونه واروب بر قیلایج اوریم ، جانی جهنمه کوندریم ﴾
دیدی . حضرت امام ﴿ ای مسلم ! ابتدای حرب بنم عسکریم
طرفندن اولدیغنی ایستهیم ، فقط بوملعون مالکک نهدرلو قهر
الهی یه طوتیله جفنی شمدی کوررسکز ا ﴾ بیوردی . وهان
مقدس یوزنی بارکاد کبریا یه چویردرک ﴿ الهی بوملعون مالکی
آتش سوزانه چک ﴾ نیازنده بولندی . او آنده او ملعونک
آتی مرکش اوله رق ابن عروه یی خندق کنارینه کنیردی ، بو
آزغین آت شعله آتشدن اورکدرک او ملعون مالکی خندقه ،
آتشه آتدی . ملعون مالکک جانی ، جسدی جهنم مالککنه تسلیم
اوله رق عذاب ابدیدن اول ملعون چایر چایر یاندی . ملعونک بو حال
فلاکتی ایکی ظرف عسکری مشاهده ایتدیلر .

حضرت امام مظلوم - علیه السلام - افندمن دست مناجات

آچہرق (یارب یتیم بتولم ، اہل بیت رسولم بو ظالمک بکا ایتمش اولدقلری جفانک جزاسنی ویر) دیہ نیاز ایلدیلر .

جملهٔ ظلمہ دن اشعث کوفی حایقیرہرق « ای حسین ! سکا پیغمبرک نہ نسبتی وارکہ اورادن دم اور پیورسین » دیدی .
جناب سبط النبی (یاجداه ، یارسول الله ! اشعث بنم سکا طورون اولدیغی انکار ایدیور ، نسبت قرابتی قطع ایتک ایستبور ، یارب اشعثک شمدی جزاسنی ویر) نیازندہ ایکن او آندہ اشعث ملعونک قارندہ بر تقاضا ، وجع ، بر بوروتی پیدا اولدی .
دفع طبیعت ایتک ایچون بر یرہ چوملیدی ، چوملیدی یردہ بر عقرب بولنہرق ذکرینی صوقدی ، صوقسیلہ ملعون براضرابله ہان نجاست وزرینہ دوشہرک کبردی ، او آندہ جانی جہنمہ کیتدی .

آندن صوکرہ « جعدہ فراقی » نام ملعون آتی ایلری سوروپ خندک کہارینہ کلہرکہ ای حسین ! زلال آب فرات دریاکی موجه کلشدر ؛ او دریادن سکا واتباعکہ بر قطرہ صو ویرلیمہ جک ، نہایت تشنہ لب ہلاک اولہ جقسین » دیدی . حضرت امام مظلوم او ہرزہ کونک ہذیانندن محزون اولہرق ﴿ الہی شو ملعونی شو آندہ صوسزلقلہ ہلاک ایت ﴾ دیدی . درحال آئندہ کی آتی جعدہ ملعونی یرہ اوردی ، ملعون حرارت اضطرابیله ہر طرفہ قوشہرق « العطش العطش » دیردی ، فریاد

ایزدی . یزیدیلر هر نقدر صو و بر لر سه ده ایچه مزدی ، بر
ساعت ایچنده ملعونك دلی ، دماغی قورویهرق بر عذابله جانی
جهنمه کیئدی .

حضرت امام کائنات - علیه اکمل التحیات -
افندمزك بو کبی معجزه لرینی ، خارقه لرینی قارشودن
یزیدیلر کور لر دی ده او قلبلری قرارمش ایمانسزلر
ینه متنبه اولمازلر دی . او آزغونلر جناب الله دن
قورقمازلر و حضرت حبیب کبریادن حیا ایتمزلر دی .

بو معجزه لر دن صو کره جناب امام جهن و محبوب رحمان
کافه مطهراته و یاراننه خطاباً بومالده بر نطق عالی ایرادیوردیلر .
(ای بنم دائره اطاعتمه ثابت قدم اولان اهل بیتم و وفادار
اصحابم !) جزاکم الله خیراً کثیراً (بن سزدن ده خیرلی اصحاب
واهل بیتم دن ده فداکار اهل بیت بیلمم . چونکه راه رضام ده
قصور ایتمه دیکز و دائره اطاعتم دن اصلاً آیولمادیکز ، جناب حقه
تشکر ایدرم . سزدن ازهر جهت راضی و خشنودم . سزده بندن
خشنودسکز . کرچه او یله ایسه ده لکن بر مقتضای تجلی الهی
بنم آتش محنم دن سزه زره قدر بر ضرر اصابت ایتمه منی ایستتم .

بوكون ايام حياتك صوك كونيدر . بونكچون جمله كزه مساعده
 ايدبورم . اختياريكز الكزده در . بوكيجه ايسنديكيز طرفه
 كيديكز ، فرصتي قاجيرميوب قارا كلق كيجه دن استفاده ايديكز .
 نم بوكيجه بوظالمردن مهلت ايسنديكم دن مقصده سزك ايچون
 ايدى . چونكه شاهد توفيق شهادت پرده خفاده ايكن عرض
 ديدار جمال ايتكه باشلادى . بيلبورم كه بوظائف طاعيهك اصل
 مقصدلى نم ؛ بنى طوتمق و بنمله حرب ايتك ايسترلر ؛ بنى الله
 ايتكدن صوكره بشقه سنه باقازلر . بنابرین بوكيجه فرصت
 وار ايكن برر ايكشر بورادن صاوشوب چوله طوغرى
 طاعيله رق طوفان بلادن نجات بولمكيزى ايستيورم . شمدى
 هپكزه اذن ويردم . واريكز سلامتله يرلريكزه كيديكز .
 بن بوراده ظهورات الهيه مى بگهيم ، آتمك يازيسنى كوريم .
 سزدن هر بريكز نم اهل بيت دن برينك الندن طوته رق كيديكز
 و بندن مكده و مدينه ده كي دوستاره سلام سويله ييكز ، بورادن
 كيدر كن سزه ايليشمزلر . زيرا بونلرك اصل دردلى نم .
 آنجق بنى الله ايتك ايسترلر ، بندن بشقه سنى ايسته مزلر ﴿ بيوردى .
 حضرت امام مظلوم - عليه السلام - افندمرك كلمات قدسيه لى بنى
 جان قولاغيله ديكله ين كافه مخدرات واصحاب و ياران بك متأثر
 و متأثره اوله رق جمله سى بردن فرياد و فغانله آغلاديلار و هپسى
 بر آغزدن ﴿ اى خازن كنچينه اسرار حكمت ! و اى نور ديدة

شاه ولایت ! خاکبای کیمیا ساسی سعادت لرینه جانمزی فدا و سسنگله
برابر دشمنارکله چارپشه چارپشه حرب ایدرک حیاتمزی
او غورکده افنا ایتمه دن سندن مفارقت بزجه محال در . ای نبی
ذیشانک قره العینی ! بزم نخبه آماز سزسکز ، سزک وجودیکز
بوامت محمد بیهوک بر یاد کاردر . بوکون سزی بویه کرب بالاده
دشمنلر ایچنده بر اقوب کیدنلر یارین حضور جناب خدایه
وحضور حضرت حبیب کبریاه نه یوزله چیقارلر . بزی کندی
حالمزه براق ؛ بزاولا برر برر سنک او گوکده اولمه دجه سکاعدا
الی سور دورمیه جکیز . الله کوستر مسونیکه : سندن صوکره یه
قاله لم وقاله میه جغز) دیدیلر .

حضرت محبوب المؤمنین ، امام کونین افندمن افراد اهل
بیتنی و کافه اتباعتی طریق وفاده ثابت قدم بوله رق حقارنده
خیر دعا بیوردیلر و کمال تسلیمیت لرندن طولایی ممنون و محظوظ
اولدیلر . آندن صوکره مسلم بن عقیل حضرت تلرینک اولادینه
متوجه اوله رق (ای مسلم شهیدک جکر پاره لری ! بز مقدمات
اهالی کوفه نك مواعید کاذبه لرینه اعتماد ایدرک پدرکز مسلم
بن عقیلی کوفه یه کوندر مشیدک . او وفاسز منساقلر بالا آخره
نقض عهد ایدرک او مظلومی ایکی غنچه لر یاله برابر غدارانه شهید
ایتمشلر . ایمدی بنم باشمده دونن آتش بلادن اوزاق اولقی
و متباقی افراد خاندانک زده ینه بنم یوزم دن محو اولماق ایچون

شمدی سزه مساعده ای دیورم . سز والدہ کزلہ برابر بورادن
« بنی طی » قبیلہ سنہ کیدرسکیز وارادن مدینہ یه ، وطنکیزه
واریرسکیز بیوردی .

اولاد مسلم بو جکرسوز سوزلری دیکله دکن صوکره یانق
یانق آغلایه رق کوزلرندن قانلی یاشلر آقماغه باشلادیلر و جمله سی
بردن فغان و فریاده ﴿ای قرۃ العین حبیب کبریا ! حاشا که شو کونده
سزدن بز آریله لم . یا ابن رسول الله ! امان ا دخیاک بزى سندن
آر مه . حضور سعادت سکن دور و مه جور ائمه . شهید بابامن ،
برادرلرمن اوغور کزده شهید اولدقلری کبی بزده سندن اول
سنک حضور کده بوسعادت شهادتہ نائل اوله لم﴾ دیدیار و سویار کن
پک چوق آغلادیلر .

حضرت امام - علیه السلام - افندمن مسلم شهیدک اولادنی ده
سائر اهل بیتى کبی عین وفاده ثابت و صادق بوله رق حقلرنده
خیر دعا بیوردیلر . بعده خیام اهل بیتک یکدیگرینه یقین
برصورتده قورلمسنى امر ایلدیلر . بر موجب امر امام چادرلر
قورلدقن صوکره صباحه قدر عبادتده و حضور مع الله ده
بولندیلر .

احوال لیله عاشره

آه اوکل کلزار نبوت و جکر پاره جناب شاه ولایت :

عسا کر امرای اعدادن تتیم عبادت و تبلیغ وصایت ایچون
برکیجه مهلت ایسته مشدی . او کیجه بالمله اندیشه حرب دن
فراغت ایدرک او ابن رسول الله حضرت الله ایله اولمشیدی .
صباحه قدر ذکور ، اناث افرادخاندانن ، مخدرات دن زمزمه
تکبیر عالم ملکوته وارمشیدی . او کیجه جمیع ملائکه علویه نك
احوالی دکیشرک خاندان نبوت ایچون حزن و المده اولدیلر
وعروس عالم ، لباس ماتم کیهرک مخدرات اهل بیت ایچون
ماتمده بولندیلر .

کیجه یاریسی ایدی . عالم بالادن (یا خلیل الله ادرکنی)
نداسنی ایشدیلر . بومهب صدادن جناب ام کاثوم توهم ایدرک
حضرت امام معصومک حضور سعادتلرینه واروب « ای برادر
عزیز بونه مهیب صدادر ، سنده ایشدکمی ؟ » دیدی . حضرت
امام (اوت ایشتم ، جدم جناب رسول اللهی عالم معناده کوردم .
(ای بنم قره العینم حسینم کافه ملائکه بالا و جمیع ارواح انبیا
وارواح شهداسنک روح پاکی استقبال ایتک اوزره حاضر لائتملر
سنی بکله شیورلر . یارین حضور مزده افطار ایتکه غیرت ایت)
بیوردیلر . بویه بیوررکن اوراده بفرشته کوردم . النده ایچی
طولوبرشیشه وارایدی (یار رسول الله بوفرشته کیمدر ؟ والنده کی
بوشیشه ندر ؟) دیدم . جدم جوابنده (ای مظلوم سنی
ظالملر شهید ایدرک قانکی دو کدکلرنده بوفرشته سنک شهادت

قانسکی بوشیشه یه طولدیره رق مجمع ارواح مقدسه یه کوتورمکه
 مأموردی (بیوردی . شو حالده شهادتی تبشیر ایتدیلر .

جناب ام کلثوم وزینب فغانله آغلایه رق کوزلرندن قانلی
 یاشلر آقیتدیلر و پک چوق آغلادیلر که کثرت بکادن غشی
 اولدیلر . آرادن برسات کچرکچمز جناب امام مظلوم همشیره سنه
 (ای ام کلثوم حواتین اهل یتیمی، اولادی یانمه چاغریکیز !
 هنکام وداعدر) بیوردی .

مطهرات اهل البیت و جمیع افراد خاندان حضور سعادتلرنده
 طویلاندقلرنده حضرت امام ارحم اولادینی و افراد خاندانی
 برر بررباغرینه باصه رق بر حال سوزشله وداع ایتدیلر . وداع
 ایدرکن (ای غریب مظلوم و مظلومه لر ! بو صحرای غریبته
 بو ظالم ملک اللرنده عجباً نتیجه احوالکیز نه یه منجر اوله جقدر
 و بو خالک مذلتده سرانجام حالکیز نه شکلره دونه جک ونه مشکلاته
 اوغرایه جق) دیوب آغلادیلر .

آه اونه منظره جکر سوز ایدیکه بر طرفدن زوجه مطهره لری
 جناب شهر بانو یقاسنی یرته رق (ای بیچاره لر، شکسته لر غمخواری !
 زیر جناح شفقتکزدن بشقه التجا کاهی اولمیان بو معصوم و معصومه لری
 بو صیجاق چوللرده کیمسه سزمی براقه جق سین ؟ بوشه زاده لری
 یتیم می قویه جق سین ؟ و کیملره براقوب کیده جکسین ؟ و بو

امانتلری کیمه تسلیم ایده جکسین ؟) دهرک کوزلرندن قانلی
یاشلر آقیدیردی .

دیگر طرفدن همشیره علیه لری جناب ام کلثوم وزینب سینه لری
دو کهرک (ای چراغ خاندان رسالت ! مقدس پدرک حضرت
امام علی المرتضی روضه رضوانی تشریف بیوردقلرنده آتش
فراقی تسکین ایدن بیسوک برادرکنز حسن مجتبی ایدی . او
حضرت ده سرای بقایه ارتحال ایتدکده سنک سایه سعادتکده
بولمق بزه بر مأمین دولت ایدی . عجبا سندن صوکره بزه
برملجا کیم اوله جق ؟ واحوال پرملالنه کیم آجیه جق ؟ وخاطر
ناشادمز کیمکه شاد اوله جق ؟ ومحزون کوکلرمنز کیمکه تسلی
بوله جق) دیرلر و فریاد ایده رک آغلرلردی وبرطرفدن اولاد
گرام وسائر افراد خاندان فریاد و فغان ایدرلردی . اودرجه
آغلادیلر ، آه و این ایلدیلر که خاک کربلا و بلکه عرش اعلا
تره دی .

مقدمه وقعه دلسوز

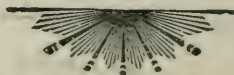
حضرات اهل البیت بوسوزشلی ناله لرده و فریاده آغلاشماقده لر
ایکن شفق آغارمغه باشلادی . حضرت امام حسین - علیه السلام -
افندمز آفتاب کبی خیمه سعادتلرندن چیمه رق میدان محاربه یه
واردی وتیم ایدوب جماعته نمازه طوردی . حضرت امام هنوز

چیقاروب بالجله سماواتی سیر ایتدیردی . بعده اول حبیب خدا
بو عالم شهودک خارجنه چیقارلدی، کندوسنه نیجه عجائب و مضرائب
تماشا ایتدیرلدی . جناب حق کلامنی ایشندی و جمال با کمالنی
مشاهده ایتدی وینه او کیجه خانه سعاده کلدی . بش وقت
نماز ليله معراجده فرض اولندی . اگرچه آندن اولده نماز
قیلینوردی ، لکن بش وقت مرتب دکلدی .

معراج کیجه سنک فرداسی صباح اکرم افندمن
وقعه بی اول امرده «ام هانی» یه آکلاتدی . مشار الیه
« صدقت یا رسول الله . لکن بونی منکرلرک یاننده سویله ،
سنی تکذیب ایدرلر » دیدی ایسه ده حضرت کسه دن صافلامیه جفنی
بیان بیوردی .

فی الواقع خبر معراجی مشرکار انکار ایلدکاری ، هیج بویه
شی اولورمی ؟ بو نقدر یلان ؟ دیدکاری کی ایمانی ضعیف
اولانلرده مرتد اولدیلر . ابو بکر الصدیق ایله سائر اصحاب کرام
تصدیق ایلدیلر . کفار قریش، مسجد اقصایه دائر برخیلی شیلر
صوروب توسطوغری جوانی آلدقلمی حالده ینه انکارلرنده
اصرار و عناد ایتدیلر .

مکده بو عناد و اصرار دوام ایدوب طورور ایکن مدینه ده
اسلام سرعته انتشار ایدیور، بو حال دخی قریشی دوشوندیر بیوردی .

کوریشهم) دیدی. ایسته او کون مذکور طائفه تماما شرف اسلام ایله مشرف اولدیله .

مدینه ده بوضورتله اسلام تسکثر ایدیوردی . نبوتک اون اوچنجی سنه سی موسم حجده مبعوث جناب پیغمبری (مصعب بن عمیر) اوس و خزرج قبیله لرندن و مسلمانلردن یتیمش اوچ ارکاک وایکی قادین ایله مککه کتدی . بو عقبه بیعت ثانیه سی (تاریخ دین اسلام) ده محمود اسعد افندی شویله حکایه ایدیور :

(مککه واصل اولدقلرنده رسول اکرم ایله ایام تشریقک ایکنجی کیجه سی برلشمکه قرار ویردیله . کیجه نک ثلاثی کچدکن صکره عقبه ده اول حضرت ایله برلشدیله . اهل اسلام عبده اصنامدن احتراز ایتدکلی و اهتدالینی اخفا ایلدکلی جهته برر برر خانه لرندن چیقوب تبدیل قیافتله اورایه کلدیله . فخر کائنات افندی عمیسی عباس بن عبدالمطلبی برابر آلدی . فی الحقیقه هنوز عباس اسلامه کلامش ایسه ده برادر زاده سنه شفقتی واردی ، حسب القرابه آنی حمایه ده ابوطالبک مقامنه قائم اولمشدی . عاقل و مدبر بر ذات اولدیغندن یتربیلر ایله ایدیله جک معاهده حاضر بولمنی اول حضرت ارزوایتشدی ، اوده حاضر بولنوب یکنی آنارک شجاعت و صداقتنه تودیع ایدی)

(عباس یتربیلره دیدیکه : ای اهل یترب! سز محمدک نزد عذرده علو قدر و منزلتی بیایرسکز . قومی ایچنده عزیز و محترمدر .

بز شمدی به قدر آنی اعدادن حفظ و صیانت ایتدك ، ینه
حفظنده دوام ایتك اوزره ثابت قدمز . لیکن کندیسی بزدن
آریلوب سزك وطنكزه کیتمك ایستدی . اکر آنی اعدادك
شرندن حفظ و صیانت ایده جکککزه سوز و پرر ایسه کز اوده
سزك مملکتکزه کیتسون . اکر کندیکزه کووه نه من ایسه کز
براقکز قومی ایچنده معزز اوله رق قالسون)

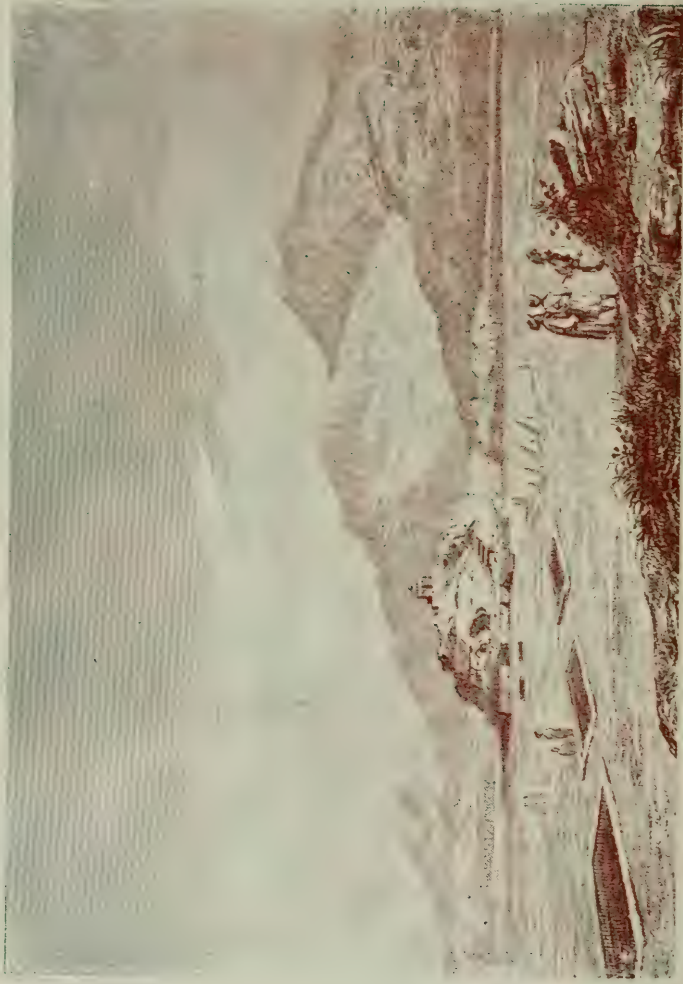
(انصار : یاعباس ! سمنك سوزیکي ایشندك ، مانز ،
جانمز تلف اولسه دخی بز آکا صداقت ایده جککز ، دیدکدن
صکره اول حضرته خطاباً : « یا رسول الله ! سن ده سویله ،
هر نه شرط ایتك ایستر ایسهك بیان ایت » دیدیلر . فخر کائات
افندمن آناره قرآن عظیمدن برقاچ آیت او قودقدن صکره
دیدیکه : « كرك سرور و كرك كدر حالنده امر دینده قصور
ایتمه جکککزه ، معروفی امر و منگری نهی ایلیه جکککزه ، حقك
اجراسی خصوصنده کسه دن چکنمیه جکککزه ، نزدیکزه
واردیغمده بی نفسکزه و اولاد و عیالکزه کی حفظ و صیانت
ایده جکککزه سوز و یرملیسکزه .)

(اسعد دیدیکه : یا رسول الله ! سن بزى مشکل ایشله
دعوت ایدیورسین . اولاد دینمزی ترك ایله اسلامی قبول ایتمککمزى
امر ایتدك ، بو بر امر عظیمدر ، بز آنی قبول ایتدك . اقربا
و احبابمزدن قطع علاقه ایتمه مزى امر ایلدك ، بوده غایت مشکل
برشی اولدیفی حالده کمال اخلاص ایله آنی ده قبول ایتدك .
یوندن بشقه بز بر قومز که ایچمزه کسه ریاست فکرنده دکلدز .

بن ابی سرخ کیتدی . صکروده عثمان بن عفان ایله رفقای
و دها صکروده یکریمی کیشی اولدقلری حالده عمر ابن الخطاب
و برادری زید هجرت ایلدیلر ، بووجهله هجرت ایدنلرک مجموعی
یوز الی قدردر . مکوده رسول اکرم افندمنله برابر اصحاب
گرامدن ابو بکر الصدیق و علی بن ابی طالب رضی الله عنهما
حضراتی قالمشلدی .

بومهاجرت مکوده بعض محلهلری همان بوشالتمش بولندیغدن
قریش تلاشله دوشدیلر و کیدنلری منه قرار و یردیلر ، چونکه
حقارنده بوقدر اذا و جنایی روا کوردکلری آدملرک مدینه
کیدلرک اوراده اکتساب قوت ائمه لرندن قورقیورلدی .
حضرت عمرک کیفیت و صورت عزیمتی حقنده (تاریخ دین اسلام)
شوتفصیلاتی و یریور :

(اصحابک جمله سی صاقلی کیدردی . لیکن حضرت عمر
قیلجی طاقدی ، یانی و اوقلرینی آلدی ، کعبه یه کلدی ، بدی
دفعه طواف ایتدکن و مقام ابراهیمده تعدیل ارکان ایله ایکی
رکعت نماز قیلدقن صکره کعبه نك دیواری یاننده اوطورمقده
اولان قریشه خطاباً : « نه عقلسزدر ، نه ادراکسزدر او کسه لرکه
یرقاچ حجر و شجر پارچه سنی معبود اتخاذا یدرلر » دیدکن صکره
« ایشته بن کیدیورم ، هرکیم باباسنی اولادسز ، قاریسنی طول
براقق ایستر ایشه آرقه مدن کلسون » دیه رک حرکت ایتدی .
آرقه سنی تعقیب ایده جک کسه بولندی . آنک هجرتی هجرت
نبویه دن اون بش کون اول واقع اولمشدی)

فخر کائنات افندمزه هجرت ایچون هنوز طرف ربانیدن
 رخصت ویرلماش بولندیغی جهتهله مکده قالیورلردی . ابوبکر
 الصدیق هجرت ایچون مساعده ایستدکجه رسول اکرم (صبرایت
 مأمولدرکه جناب حق سکا بر رفیق احسان ایدر) بیورردی .
 اصحاب کرام بالاده حکایه اولندیغی وجهله طاقم طاقم مدینه به
 مهاجرت ایتدکجه (اوس) و (خزرج) قبیله لری آنلره یر
 کوستروب اسکان وایوا ایدیور ویک زیاده حرمت و معاونت
 ایدیورلردی . اسلام اوغرینده وطناریف ترک ایله هجرت ایدنلره
 مهاجرین و مدینه اهلایسندن آنلره معاونت و دینه نصرت ایدنلره
 انصار دینلدی .

رضوان الله تعالی علیهم اجمعین .

اوس و خزرج قبیله لرینک شرف اسلام ایله مشرف اولملری
 و اصحاب کرامک مکهدن هجرتله مدینه به کیدوب آنلره برلشمه لری
 مشرکین قریشک فوق العاده اندیشه و تلاشی موجب اولمشدی .
 چونکه مدینه ، مکهدن شامه کیدن یول اوزرنده اولوب برای
 تجارت شامه کیدن قریش کاروانلری اورادن کچرلردی . بویله
 کذرکا هارینه مصادف اولان بر یرده کندیلرینه معارض بیوک
 بر قوتک تشکلی آناری صوک درجه دوشوندر یوردی . باخصوص
 اک زیاده قورقدقلری شی فخر کائنات افندمزه هجرت ایدرک
 مدینه ده کی اسلامره التحاق مسئله نی ایدی .

چونکه رسول اکرم مدینه به کیدوب اوراده کی اسلاملرک
 باشلرینه کچر ایسه آرتق دین اسلامک بتون عربستانده و بلکه

افطار جهاندا انشارينه بر مانع قالميه جفنى ، كندولرينك رياست و شرافتلىرى اللارندن كیده جگنى دوشونور و بونى منع ايتك ايچون چاره تحريسه مشغول اوليورلدى . (ابو جهل) و (ابو لهب) كې رؤساي قريشك تكلىفى و دعوتى اوزرينه اكابر و صناديد مشركين كيزليجه عقد مشورت ايدهرك فخر كائنات افدمزك بحرت ملحوظه لرېنى منع ايچون مناسب بر چاره مذا كره و مشاوره سنه باشلاديلر .

بومشاوره و مذا كره اشناسنده ايچارندن برى حضرت فخر كاشانى طوتوب بر يره حبس و توقيف ايتدى و كمسه ايله كوروشمه سنه چيقوب بر يره كيتما سنه ميدان و يرما مكي تكليف ايلدى ايسه ده ، بونك قابل اجرا اولمدينى ، حبس الى نهايه دوام ايدمه جكي كې بوكا بنى هاشمك و باخصوص مسلمانلرك راضى اولميه رق بر منازعه يه سبب اوله جفنى درميان ايديلهرك جواب و يرلدى . ديكر برى : آنى مكدن چيقاروب طرد ايدلم ، زه يه كيدر ايسه كيتسون ، تك بزم باشمزدن دفع اولسون تسكليفنده بولندى .

بو تسكليفه جواباً : ذاتاً محمدك بورادن چيقوب مدينه يه كيتمى بزم هيچ ايشمزه كلز ، آنى منع ايچون چاره آراديغمز حالده كندى اليزله مكدن چيقاروب طرد ايتك صوك درجه تدبيرسزلك اولور . چونكه اصل قورقديغمز مدينه يه كيدوب اوراده قوتلنهرك بزه قارشى كلسى مسئله سيدر . ديهرك اعتراض ايلديلر .

اوزون اوزادى يه مشاوره و مذا كره نتيجه سنده جناب

رسالتابك خانه سعادتلرينه ايللا كيرهرك قتل ايتمكي وبو صورتله
آنك النذن ودينندن قورتلفي تحت قراره آلوب قتلک صورت
انجراسنی مذا کره به باشلاديلر . هرکس برسوز سويلدی ، برر
صورتله رأی ویردی ایسه ده هیچ بری شایان قبول کورلمدی .
نهایت « ابو جهل » (آنی اولدیرمکدن بشقه چاره یوقدر ، لیکن
کیم قتل ایدر ایسه آنک منسوب اولدیغی قبیله بنی هاشمک
الندن قورتیله ماز . بر مقاتله وقوع بولور و تلفات اولور . بو
محدوری ازاله لازمدر . بنم رأیجه هر قبیله دن برر شخص
کیدهرک جمله سی بردن اوروب اولدیرمیلدرلر . بویله اولور ایسه
قاتل تعین ایتمز و قانی قبائل عرب اوزرینه طاغیلیر . بنی هاشم
بتون قبائله قارشی قویه میه جققلرندن چاره سز دیته راضی اولورلر .
بو صورتله ایش بیتر و بزده قورتلش اولورز) دیدی .

ابو جهلک بورأی اتفاق آرا ایله قبول و تصویب ایدیله رک
اجرای قتل ایچون برطاقم اشرا انتخاب و تعیین ایدلدی . لیلا
فخر کائنات افندمزک خانه سی جوارنده طوپلانهرق عالم خوابه
وارمسنی بکله دیلر . بو حریفار آراسنده ابو جهل ، حکم بن عاص ،
عقبه بن معیط ، نضر بن حارث ، امیه بن خلف ، ابولهب
کبی اکابر مشرکین موجود ایدی . قریشک بویولده کی قراری
طرف ربانیدن رسول اکرمه اعلام بیوریلهرق هجرت ایچون
رخصت ویرلمشدر .

بونک اوزرینه رسالتاب افندمز جناب علی کرم الله وجهه یی
چاغیردی . نزدنده بولنان اشیا و امانتلی تسلیم ایله (یاعلی بن یثربه

کیدنورم سن شو امانتتری صاحبزینہ تسلیم ایت و بندن صکره
سنده همان اورایه کل . لکن شمعی بنم یتاغمه یات اوزریکه
یشیل خرقه یی اورت که مشرکین بنی یاتیور ظن ایتسونلار)
امریانی ویردی .

حضرت علی ده امر جلیل نبوی به امثالاً حضرت فیخر
کائناتک حرقه سینه صارینه رق فراش سعادتده یادی، نفسی حضرتک
اوغورنده فدایی کوزه آلدیردی و بوده بر آیت کریمه مخصوصه
ایله من طرف الله تقدیر و ثنا بیورلدی .

جلد اولك صوکی

جلد اولك فهرستی

صحیفہ

- ۵ عربستان و عربلر
- ۷ عربستانك تقسیمات قدیمہ سی
- ۱۶ عربستانك تقسیمات حاضرہ سی
- ۴۳ اقلیم و حاصلات
- ۵۵ قبل الاسلام عربلر ك تاریخی
- ۶۱ عربلر ك یئندہ تأسسی، ایلك حکمداران حمیریہ
- ۵۸ سد مأربك انہزامندن صکرہ حکمداران یمانیہ
- ۸۵ خطوط حمیریہ و جدول حکمداران
- ۸۸ ملوك حمیرہ
- ۱۰۵ حمیرہ قرالری جودلی
- ۱۰۷ ملوك غسانیہ
- ۱۱۵ جدہل حکمداران
- ۱۲۶ عرب مستعربہ و حجاز ملوكی
- ۱۳۹ عادات و اخلاق عرب
- ۱۶۰ قبل الاسلام ادیان عرب
- قسم ثانی
- ۱۶۷ ظهور اسلام و ولادت سنیۃ جناب پیغمبری
- ۱۷۵ رضاع رسالتپناهی

مصور
نارنگہ انیسٹایٹ
مہر مدینت عربستان
ایکسچی جلد

لہجرت نبویہ درہ صکرہ

مندرجات :

زمان سادات ائتران حضرت محمدی — غزوات جلیلہ
جناب پیغمبری — خلیفای راشدین — ملوک امویہ و خلیفای عباسیہ
— مدینت شرقیہ و غربیہ نک مقایسہ سی و ساثرہ دن باحث شمعی بقدر
مثلی وجودہ کلمہ مش آردر .

صاحب و ناشری :

جمعیت کتب خانہ سی

« قدر » مطبعہ سی — سلطان حمام مولہ طاش

۱۳۳۲

قسم ثالث

هجرت سنیه جناب پیغمبری دره صکره

یوم هجرت رسالتپناهی

بعثت جناب پیغمبریدن هجرتہ قدر کچن اون اوج سنه قدر
برزمان ظرفده اسلامیت مکده ایکی یوز قدر و مدینهده برقاچ
یوز کشیلره منحصصر کی قالمش و اوحوددی تجاوز ایتمامش
اولدینی حالمه هجرت فیخر المرسلین صکره پک بیوک برانکشف
وتوسعه مظهر و مسلمانار یوز بیکره بالغ اولمش بولندیغندن
وقایع مهمه اسلامیه نك الك مهمی هجرت سنیه در .

بناءً علیه اسلاملرجه رأس تاریخ هجرت نبویه دن حساب
ایدلمشدر . تاریخ هجری ایلریده تفصیلاً بیان ایدیله جکی وجهله
زمان خلافت عمریده وضع اولنمشدر .

یوم هجرت سنیه و تاریخ هجری نك ونهی حقمنده «اوانفداء»
تبعائی خلاصه می اوله رق دیوزکه :

« فخر کائنات حضرت تری مکہ دن مدینہ یہ ہجرت پور دقاری
کون سنہ مکہ محرم و صفری کچمش و ربیع الاول ندن دہ سکیز کون
مروور اتمشدی . بالآخرہ تاریخ ہجری وضع ایلدیککی زمان
بو ایکی آی و سکیز کون کیری کیدیلہرک رأس تاریخ محرم دن
اعتبار اولمشدر »

حضرت فاروق اعظمک زمان خلافتندہ ، شعبان آیندہ
تسویہ سی مشروط بر سندن ابراز اولہرق بر آله حق دعواسی
اقامہ اولنمشدی . جناب عمر (ہانکی شعبان ؟ کچن شعبانمی
یوقسہ کلہ جک شعبانمی ؟) دیہ صورمش . مدعی کچن و مدعی غایہ
کلہ جک شعبان اولدینبی ادعا نندہ بولنہرق اعطای حکم اشکال
ایدلش اولسی اوزرینہ بعدازین بوکی مشکلا نہ محل قلماساق
اوزرہ بر مبدأ تاریخ اتخادی ایجاب ایلدیکندن ہجرت فخر -
المرسلیندن اعتبارآ - آنجق سنہ ابتداسی محرم اولق ایچون
ایکی آی کیری کیدیلہرک - تاریخ ہجری وضع اولنمشدر .

شرق ارباب تاریخ و سیر نویسارینک بیاناتی اوزرینہ
غرب مورخارینک تدقیقاتنہ کورہ ہجرت فخر المرسالین
کونی اولان ربیع الاولک سکیزنجی کونی ۶۲۲ سنہ میلادیہ سی
تموزینک اون التنجی کوننہ مصادف جمعہ ویا پنجشنبہ کونیدرہ .

دیگر بعض مورخینک روایتنہ کورہ علیہ الصلاۃ والسلام
افندمن صغیرک نہایتارندہ مکہ دن خروج و ربیع الاولک اون

ایکنجی بازار ایتسی کونی مدینه جوارنده « قبا » دنیلان
محلہ موصلت بیورمشلردر .

کیفیت هجرت نبویه

جاء اولك نهایتنده بیان ایلایکمز وجهله فخر کائنات افندمن
امام علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنہی خانه سعادتده و فراش
مبارک رسالتپناهیلرنده براقه رق چیقوب طوغریجه ابو بکر
الصديقك خانه سنی تشریف بیوردیلر .

خانه سعادتدن کیفیت خروج رسالتپناهینی قصص انبیا شویله
حکایه ایدبور :

« علی کرم الله وجهه حضرتلری رسول اکرمك دوشه کنه
یآندی و رسول اکرمك یشیل خرقه سنی کندی اوزرینه اورتدی . »
« رسول اکرم همان بر آوج طوپراق آلدی و « یسن »
سورة شریفه سنك اولندن (وجعلنا من بین ایدیهم سداً و من خلفهم
سداً فاغشیناهم فهم لا یبصرون) آیت کریمه سنك اخرینه قدر
او قودی و اول طوپراغی قاپو اوکنده بکلیان مشرک لارک اوزرینه
صاچدی و ایچلرندن چیقوب کیمدی . کورکی باقوب طور دیلر
و آنی کوره مدیلر . برمدت صکره کندی هم جنسلرندن بری
کلدی بوراده نه بکلور سکزدیدی . محمدی بکلورزدیدکلرنده
(محمد سزك باشیکزه طوپراق صاچوب ایچکزدن قاجوب کیده لی

خیلی وقت اولش . هله برکزه قیلگه کوزه باقکیز (دهرک آنلری
اسهزا ایلدی »

« بربرلرینه باقوب اوزرلری توز و طوپراق ایچنده قالش
اولدیغنی کوردیلر . لیکن خانه سعادتك ایچروسنه باقوب رسول
اکرمک دوشکنده حضرت علینک یاندیغنی کوره رک (ایشنه
محمد یاتیور) دیوب طور دیلر . صکره حضرت علی قالقدی ،
آنی کوردکلری کبی نه به اوغرادقلرینی بیلم دیلر و محمد زده
دیو صور دیلر . حضرت علی (بیلم) دیجک خیشار حیرته
قالوب نه یاهه جقلرینی شایر دیلر ،

حضرت فخر کائنات خانه سعادتن چیققدن صکره اوکیجه نی
بر محله اختفا ایله کچیروب ایرتسی کونی وقت ظهرده ابو بکرک
خانه نی تشریف بیور مشلردر . بونی حضرت عایشه رضی الله
تعالی عنها شوبله حکایه ایدیلر :

کونک پک صیجاق بر زمانده خانه مزده اوتور بوردق .
حضرتک طیباسای باشنه اورتمش کلکده اولدیغنی بری خبر ویردی
او زمانده کلک عادت اولدیغدن پدرم (عجباً بووقت نه ایچون
کلیور) دیه تعجب ایدر ایکن کلوب قاپونک اوکنده طور دی .
واچیری کیرمک ایچون آداب اسلامیه اورره استیدان ایتدی .
پدرم (یارسول الله بیوریکیز ، زوجه کز عایشه ایله قزقرداشندن
بشقه کسه یوقدر) دیدیکندن رسول اکرم ایچیری کیردی .
و طرف الهمدن مجرته مأذون اولدیغنی خبر ویردی . پدرم
(یارسول الله بنده برابریمی ؟) دیه صورنجه فخر کائنات

« اوت بر ائکده سین یا با بکر) جوانی و یردی . پدرم رسول اکرم ایله برابر هجرت ایده جکته اودر جه نمون اولدی که سونجندن اغلادی . اووقته قدر سرورندن اغلادیغنی بیلمز ایدم . منعجب اولدم .

پدرم (رسول الله دوه لر حاضر در ، هانکی سنی ایسترایسه که قبول بیور) دیدی . رسول اکرم (بك اعلا فقط شمدی هدیة قبول ایتم ، صانون آیرم) دیدی که مقصدی کندی مالیه هجرت ایدوب بتون فضائلنی جمع ایتمک ایدی . پدرم (بك اعلا اسر بکیز وجهله اولسون) دیدی . اول حضرت همان دومنک باره سنی و یردی . « جدا » تسمیه ایلدکلی دوه یی فخر کائنات ایچون و دیگر بر دوه ده پدرم ایچون احضار اولندی . بعده یول ایچون لازم اولان شیلری حاضر ایتدک ، اُت واکمک ترتیب ایلدک . « اسما » قوشاغنی چیقاروب ایکی پارچه بولدی ، برینی بلینه باغلادیغنی کبی دیگر بلده سفره یی باغلادی . حضرت یونی کورنجه اکا « ذات النطاقین » تسمیه بیوردی . « دول » قبیله سی افرادندن و مشرکلردن عبدالله ابن اریقط نام کسمه یی قلاغوزلق ایتمک ایچون اجرته طوتدیار . و اوچ کون صکره جبل ثوره کتیرمک اوزره عبدالله ایله مقاوله ایدرک دوه لری و اشایی تسلم ایتدیلر . قلاغوز دره لک ایزنی بللی ایتماک ایچون چیقوب دکنز طرفنه کیتدی . پدرمک کوله سی عامر بن نهیره یه کوندوزلری صحرا ده رعی ایتمک و کیجه لری سودنی صاغوب جبل ثوره کوتورمک اوزره برقاج قوبون و یردیار . برادرم

عبداللہی دخی کوندوزلری قریشدن خبر آلہرق کئیدیلرینه ییلا
ایصالہ مأمور ایلدیلر .

بو ایشلری کوردکن صکرہ آقشامہ قدر اوتوروب کیجه
ابوبکر ایله چیقہرق جبل ثورہ کتیدیلر .

اکثر اصحاب سیرک بیانہ کورہ فخر کائنات افندمزک
مکدن چیقوب کتدکلریخی ابوبکرک خانہسندہ بولنانلر ایله حضرت
علی دن غیری کسه بیلیموردی . کسه کورماک ایچون خانہ
صدیقک آرقہ طرفندہ کی آیدنلق پنجرہسندن چیقیدیلر ، ایزلری
بللی ایتماک مقصدبلہ نعلینلری چیقہاروب پارمقلریک اوجنه
باصہرق یالین ایاق یوریدیلر . بوصورتله جبل ثورہ واصل اولہرق
طاغک تپہسندہ کی مغاریہ کیردیلر .

رسول اکرمک بویله کوزدن نہان اولیورمی اکابر
قریشک پک زیاده موجب حدتی اولدی ، حضرت قاجیرمش
اولدقلرندن طولانی جانلری فوق العادہ صیقلدی . مکده هر طرفی
آرادقلری کی ابوبکر الصدیقک خانہسندہ کیدوب تحری ایتدیلر .
وصوردیلر . بونک اوزربنه (هرکیم محمدی بولوب کتیر رایسه یوز
دوه ویریز) دیه هر طرفه اعلان ایلدیلر وهرجهته تحری ایچون
آدملر کوندردیلر .

[illegible]

فخر کائنات افدینز حضرت تلرینک هجرتک التیجی سنه سنده قسطنطنیه ایبراطوری
هرقل طرفندن معصر ملکی بونان المقوقس یوحنا بن قرقته اسلامه دعوی
متضمن یازمش اولدقلری امرنامه رسالپناهی .

غار شریفده

حضرت فخر کائنات افندمنزه ابوبکر الصدیق مکيه برحق
ساعت قدر مسافه ده بولانان جبل ثوره کلوب مغاره يه کيردکاری
متعاقب با امر الهی اورمچک کلوب آغنی مغاره نك قابوسنه
کهردی . وبر چفت کوکر جین کله رک اوراده یووا یاپوب ایچنه
یومورتلادی .

فخر کائنات افندمنزی تحری ایچون مکهنك اطرافنه چیمش
اولان مشرکیندن برجماعت جبل ثورك هر طرفنی طولاشدقلری
صرده ده مذکور غارک آغزیننه کلدیله . ایچارندن بری « شو
مغاره ده اولماری مأمولدر . بوراسنی ده آرایه لم » دیمش ایسه ده
برابرلرنده بولانان امیه بن خلف (الله سزه عقللر ویرسون اوراده
نه ایشکیز وار . محمد دها دنیا یه کله دن اول بو اورمچکلر اورایه
آغ کهرمش ، کوکر جینلر یووا یاپوب یومورتلامش) دیدیکندن
بونك مطالعه سنی تصدیق ایله دونوب کیندیله .

مغاره نك آغزیننه کلوب بویله قونوشدقلری ائشاده رسول
اکرم ایله جناب صدیق آنلری کورمش وفقط آنلر ایچریده کی
ایکی حضرتی کورده ماش ایدیله . حتی تحری ایدنلرک اورایه
کلدکاری صرده ده صدیق اکبر پک زیاده غمناک اوله رق (یارسول
الله بنی اولدی رلر ایسه ضرری یوق ، بن بر شیخصم . اما الله

گوسترمسون سکا برزبان ایزیدیره جک اولورلر ایسه بتون
امتک هلاکنه - بب اولور) دیمش ورسول ا کرم افندمزده :
(غم چکمه الله بزمه برابردر) دهرک تسلیت ویرمشددر .

ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه : (غاره
داخل اولدیغمز زمان باقدم حضرتک مبارک قدم شریفارینک
قانامش اولدیغنی کورددم . پالین آیانی یوروومک معنادی اولدیغنی
بیلدم) دیمشددر . انس بن مالکدن مرویدرکه : (مشرکار
مغاره نك اوکنندن دونوب کیتدکارنده ابوبکر « یارسول الله ا کر
آنلردن بری دفته باقش اولسه ایدی بزی کوروردی » دیدکه
رسول ا کرم ده : (یاسن نهظن ایدینورس - بن اول ایکی رفیق
حفظده که آنلرک اوچنجیبی الله تعالی اوله) جوابی ویرمشددر .
مغاره یه کیردکاری زمان جناب ابوبکر الصدیق بر دلیک
کورمکه اورادن مضر بر حیوان چیقوبده فخر کاشانه ایراث
ضرر ایتسون دیه طوبوغنی مذکور دلیکه طیقابه رق اوتوردی .
رسول ا کرم ده دیزینه باشنی قوبوب خواب استراحته واردی .
اوصرده دایکدن بریلان چیقه رق صدیق اکبرک آباغنی صوقدی
ابوبکر رضی الله تعالی عنهک پک زیاده جانی آجیدی ایسه ده
رسول ا کرم اویقودن اویانوبده راحتسز اولسون دیه آباغنی
اورادن چکمدی وهیچ قهرامدی . آنجی پک زیاده جانی یاندیغنی
جهته بلا اختیار کوزلرندن یاش کادی .

بویاشلر فخر کاشانک وجه شریفه دوش - ونجه رسول محترم
اویانوب کوزلربی آچدی و (نه وار ؟ یا ابابکر) دیه صورتی .

ابوبکر (یارسول الله آياغمی برشی صوقدی اما باس یوق ، انام بابام سکا فدا اولسون) ديه جواب ویردی . بونک اوزینه فیخر رسالت قالقوب ییلانک صوقدینی محله توکورودی . در حال وجع واضطرابی زائل و شفا حاصل اولدی .

حضرت رسول اکرم ایله یار غاری ابو بکر الصدیق بو صورتله اوچ کون و اوچ کیجه مغاره ده قالدیلر . هر کیجه عبدالله بن ابی بکر کلهرک قریشک حال و حرکتنه دئر معلومات کتیریر و عامر بن فهیره ده کندوسنه تودیع ایدلمش اولان قوبونلری او جوارده رعی ایدرک کیجه لری سودینی مغاربه ایله تیردی .

« قبا ، یه قدر یولده »

دردنجی کونی قلاغوز عبدالله بن اریقط کلوب دوه لری کتیردی . دوه نک برینه رسول اکرم افندمن را کب اوله رق ابوبکر الصدیق آرقه سنه بیندیردی و دیگرینه ده قلاغوز عبدالله ایله عامر را کب اولدیلر . مغاره دن پک ایرکن حرکت بیورلمش ایدی . ساحل طریقتی طوته رق سرعتله کینمه که باشلادیلر .

بوراده ینه سوزی قصص انبیایه براتلم : جودت پاشا مرحوم لایموت ازنده دیورکه :

« ساحل یولیه کیده رک قدید نام محله واصل اولدیلر . اوراده ساکن اولان « ابو معبد » ک چادری او کندن کچر ایکن صاتون

آلماق اوزره خرما وياخود سائر بر ييه جك نسنه وارمی ديه
 صورديلر . « ابو معبد » اوراده بولمىوب فقط زوجەسى وخالد
 خزاينك كرمەسى اولان « عائكة ام معبد » اوراده بولمىورق
 ييه جك بر شى يوقدر ديو جواب ويردى . رسول اكرم بر
 طرفده بر قويون كوردى ، بوندر ديو صوردى . ام معبد :
 (بر زبون قويوندر كه يوريمكه مجالى اولمىغندن سوري ايله
 كيدە ميوپ قالمش) ديدكده (اذن ويرسەك صاغەلم) ديو
 بيوردى .

« ام معبد » نەديسون ؟ سوري ايله اوتلامقه كيدەميان بر
 ضعيف قويوندن نەچيقاز ؟ اما مسافره اولماز ديمك جائز اولە-
 ميه جغندن (پك اعلا اكر سوت بولورسەك صاغوير) ديدى .
 رسول اكرم قويون طوتوب مەسنى صيغادى و بسم الله الرحمن-
 الرحيم ديدى . قويونك سودى كلكە بر بيوك قاب ايستەدى
 وقويونى صاغدى ، قاب طولدى . ابتدا ام معبدە و بعدە سائر
 اوراده بولانلره طويىنجه ايچيردى واكصوكرە كمنديلرى ايچدى .
 تىكرار صاغدى يىنە ايچديار و اوچىنچى دفعە صاغوب آنى « ام
 معبد » ە بر اقدى . آندن قالقوب يار غارى ايله يوله روان
 اولديلر .

« آراسى چوق كچميوب » ابو معبد « كلدى ، قاب ايچندەكى
 سودى كوردى بو نەدر ديه صوردى . زوجەسى « ام معبد »
 (والله بورايە بر مبارك ذات كلدى شويە ديدى و قويونى بويە
 صاغدى) ديه رك كىفيتى بر تفصيل سويلدى . « ابو معبد » (بونە

بر حکمت وار، اودانك شكل و سپاسی فصل ایدی) دیه صور دی.
 زوجہ سی دخی (اورتہ بوبلی، قرہ قاشلی و قرہ کوزلی و غایت
 نورانی یوزلی بر لطیف آدم ایدی) دیہرک حلیۃ نبویہ بی بیان
 ایلدی. زوجی ابو معبد (والله بوسمنك دیدیکك ذات قریش
 ایچندہ ظہور ایدن پیغمبردر، اکر بن بورادہ بولنسه ایدم اکا
 تابع اولوردم) دیدی.

«ام معبدن مرویدرکه (اوقویون حضرت عمرک خلافتندہ
 وقوع بولان قوراقلق اواننہ قدر یاشادی. یر یوزندہ حیوانار
 ییہجك شی بولہماز ایکن بز آنی اقصام و صباح صاغاردن)
 دیر ایش.»

رسول اکرمی بولانلرہ و یاخود نردہ اولدیفنی خبر و یرنلرہ
 یوز دوه و یریلہجکی ہر طرفہ شایع اولدیفنی کبی «بنی کنانہ»
 قبیلہ سنہ منسوب اولوب اوجواردہ چادر قورمش بولان «بنی
 مدلج» عشیرتی اراسنندہ طویولمش و ساحل طریقندن ایکی
 دویہ را کب اولہرق درت کشینک کچدیکی خبری دہ ایشدلمشدی.
 مذکور عشیرت خالقندن «سراقة ابن مالک» یوز دوهی قازانق
 طمعنہ دوشہرک همان آتہ بینوب حضرتک آرقہ سنہ دوشدی.
 هنوز «ام معبد» ک چادرندن قالقوب بولہ دوزولدکاری صرہدہ
 آرقہ لرندن یتشدی.

آرقہدن قوشہرق بر آتلونک کلکدہ اولدیفنی کورن جنب
 صدیق اکبر (امان یارسول الله طوئلق، بزہ یتشدیلر) دیہرک
 تلاشہ دوشدی. فخر کائنات: (محزون اولہ الله تعالی بزملہ

برادر (دیدی . اوصردده « سراقه » یا کلرینه ایریشدی .
جناب رسالتناه (یارب ایستدیکک صورتده بزی فناقدن محافظه
بیور) دیو دعا اتمکله « سراقه » نک را کب اولدینی آت دیزلرینه
قدر طوبراغه کومولدی . بو حالی کورن مومی الیه (یا محمد بو
بالنک باشمه کلمسی سـنک دماک ایلهدر . دعا ایت قورتیلیم .
بوینمه بورج اولسون که کیرودن کلان آرابجیلری صاوبوب دفع
ایدهیم) دیدکده خانم لاندیا افندمن (یارب اکر قوانده صادق
ایسه آتی اطلاق ایت) دیه دعا ایتدی . جناب حق بودعایی
قبول ایله « سراقه » یه نجات ویردی .

مومی الیه بوجهلله اوغرا دینی بلادقورتیلنجه ون حضرتک
یانشه کله رک اوچ کون آنرک حانی مکتوم طوتمق اوزره تعهد
ایلدی وایلروده شوکت اـلامیه نک میدان چیه جفنی ملاحظه
ایدرك فیخر کائناتدن بر اماننامه ایستدی . حضرت « عاصر بن
فهره » یه دری اوزرینه [بر روایت کوره بر باقر پارچه سنه]
بر اماننامه یازدیروب « سراقه » یه ویردکن صکره یوانه دوام
بیوردی .

مومی الیه اورده قالدی ، فیخر کائناتی طوتمق اوزره
کیرودن کلان قریبـیلره (بن بوجواری تکمیل آرادم طرادم
کسه لر یوقدر ، بشته طرفه باقام) دهرک آنلری کیرو چویردی
مواخرآ « سراقه » نک بوضورتله آنلری اداوب چویرـ
[دیکنه واقف اولان « اوجهل » پک زیاده حدت ایدرك حتمده
بر عجبوه سربلدی . « سراقه » ده (اکر آتمک آقاری نصل .

یره کرمولدیکنی کورمش اولسه ایدک سن محمدک پیغمبرلکنه ایمان ایدردک) مآلده برقصیده ایله جواب ویردی .

بعده ابوبکر الصدیق حضرتلاری دخی بووقعه یه دائر کوزل برقصیده نظم ایلشدرکه بوایکی بیت آندندر :

وقد زاد نفسی واطمأنت و آمنت به الیوم ملاقی جواد ابن مدلیج
سراقه اذ یبغی علینا بکیده علی اعوص مثل الهراوة مدحج
فتح مکة سنة منده رسول اکرمک غزای « حنین » دن
عودتنده « سراقه » او اماننامه ایله حضور فخر کائناته کلش
وشرف اسلام ایله مشرف اولوب نائل التقات نبوی اولمشدر .
رسول اکرم اکا (یاسراقه نصل سین ، کسرانک بیله زیکلرینی
طاقینه جفک وقت) دیمش و (صانکه کوزومک اوکنده کی
کور ییورمکه سراقه کسرانک بیله زیکلرینی طاقیور) بیورمشدی .
اوزمان بوسوزلرک معناسی ا کلاشیلاماشدی ، بالاخره خلافت
حضرت عمرده اموال کسری اغتنام اولهرق مدینه یه کتیرلیدی
زمان بیله زیکلرینی سراقه قوللرینه طاقش واو وقت معناسی
فرمان فخر کائنات آ کلاشلمشدر .

رسول اکرم افندمن سراقه دن آیریلوب راز ایلرجه
واردقلرنده برچوبانه راست کلدیلر و آندن رازسوت ایسته دیلر .
چوبان (صاخیلور قویونم یوق . شوراده برکچی وار ایسه ده
آنکده سودی قالدی) دیکله فخر کائنات آنی امر ایدوب
کتیرندی . مبارک الینی کچینک ماسی اوزرینه قویدتده سودی
کلدی . ابوبکر قاقانانی طوتوب اول حضرت صاغدی ، قاقن

سود ایله طولدی . بوسودی ابوبکر و عامر و عبدالله و چوبان
ایچدیله . صکره تکرار صاغهرق اول حضرت کندی ایچدی .
بو حاله حیرتله نکران اولان چوبان (سن کیمسک ، بن سنک
کبی آدم کورمدم ، آمان بکا کندیکی بیلیدی) دیو یالوار مغه
باشلاخچه فخرالریسل (اکر کسه یه خبر ویرمن ایسه ک سویله ییم)
بیوردیغندن چوبان کسه یه سویله چکنه دائر سوز ویردی .
بونک اوزرینه مفخر موجودات افندمن (محمد رسول الله دیدکاری
بنایم) بیوردقدده چوبان (ها ! قریشک دینندن دونن کشی
دیدکاری سنمیسک ؟) دیه صوردی . رسول الله افندمن (آنا
البته اوله سویله) جوابی ویردی .

چوبان (بن شهادت ایدرمکه سن حق پیغمبرسک و سنک
یایدیغکی کسه یالماز مکرکه نبی اوله . بن سنکله برابرکله جکم)
دیددی . فقط فیخر رسالت مساعده بیورمیوب (شمندی اولماز
صکره بنم ظهوریمی خبر آلدیغک زمان کل) بیوردهرق یولنه
روان اولدی .

جاب صدیق چیرف دفته مکدن شامه کینوب کلش اولدیغندن
او حوالیده ، یولده آتی طانیانلر پک چوق ایدی . بریلایکه
راست کلوب (او کیکده کی کیمدر) دیو صورارایسه (قیلاغوزدر
بکا یول کوتر) دیه جواب ویردی .

مدینه یه یاقلاشدقاری صردهده شامدن قفلایله عودت ایتمکده
اولان « زبیر بن العوام » حضرتلرینه تصادف ایستدیله . مشارایه

ملاقات حضرت له مشرف اولدی ورسول اکرم افندمنه ابوبکر رضی الله عنه بیاض و یکی جامه لر هدی و تقدیم ایلدیکندن بو جامه لر ی کیدیلر. مشار الیه اورادن عودتله مدینه یه کلمک ایسته دی ایسه فخرکاشات طرفندن، اجر و مشوبات مهاجرت نائل اولسی ایچون مساعده بیورلمدی بونک اوزرینه «زبیر» قافله ایله مکه یه کیتدی، ایشلری تسویه ایتدکدن صکره هجرت ایلیمو مدینه یه کلدی.

« قباء یه مواصلت و بنای مسجد

عليه الصلاة والسلام افندمنک مکه دن خروج ایله مدینه یه تشریف بیورمده اولدقاری خبری « یثرب » واصل و بین- الناس شایع اولدیغندن اسلام لر برقاچ کونلر صباحلین خارج شهره چیقارق مکه یولنده بوانان « حره » نام موقعه کیدوب صیجاق باصنجه یه قدر ورود جناب پیغمبری یه انتظار ایدر و صکره عودت ایلرلردی .

ربیع الاولک اون ایکنجی و ابوالفدانک روایتنه کوره یکر می التنجی بازار ایرتسی کونی ینه اهل « یثرب » او محله چیمقوب بکله مشر و عودت ایتشلردی. او صرده خانه سنک طامی اوزرنده بوانان بریهودی اوزاقدن اول حضرتک بیاض لباسلره بورنمش اولدینی حالد کلمکده اولدینی کورمش اولدیغندن همان « ای

معشر عرب ا بکله دیککیز ذات ایشته کلپور ، دبه مژده ویرمکه .
اهل مدینه کیمی آنلی کیمی پیاده اوله رق استقبال سیدالبشره
مسارعت ایلدیلر .

رسول اکرم افندمنز مدینه یه بر ساعت مسافده واقع و بی .
عمرو بن عوفک قریه سی اولان « قبا » یه موصلت بیوردقلرنده .
اورایه نازل اولدیلر ، هوا پک صیجاق و حضرت ایسه یورغون
ایدی . براغاجک کولمکسنه اوتوردی . خالق فوج فوج کلهرک
زیارت ایدیلر ، فیخر کائنات ساکتانه اوتورمقده اولایغندن .
ابوبکر ایله قونوشیورلردی . حضرت قی اولجه کورمینلر ابوبکری
رسول اکرم ظن ایدیلرلردی . آغاجک کولمکسی کچینه
جناب صدیق ردای شریفیه حضرتیه سایان یابدینی زمان
یلمینلرده فیخر انرسلینی طایدیلر . بده رسول اکرم اورادن
قالقوب « بنی نجار » دن کلثوم بن الهمدم الاوسیه و دیگر بر
روایته کوره سعد ابن حیشمه یه مسافر اولدی . بر قاچ کون
اوراده اقامته قرار ویردی . و مسجد قبای انشا و تاسیس
بیوردی . بوندن اول مسلمانلردن بعضاری خصوصی مسجد
یامش ایسه لرده عموم جماعت مسلمین ایچون اک اول بنا اولنان
مسجد: مسجد قبادر .

فیخر کائنات افندمنز « قبا » یه ورودینی متعاقب انصار کرام
قدوم مسعدت مازوم رسالتناهیارینی ، خاک پای حضرت نبوی یه
یوز سورده رک تبریک ایلدیلری ائنده مشاهیر شعرای عربدن .
ومدینه نک اک نامدار شاعرلردن حسان بن ثابت رضی الله عنه .

تشریف سیدالبشری تصویر و تبریک ایدر بر قصیده سویایه رک
بونی حضور حضرتہ عرض ایلدی و محظوظیت فخر المرسلینی
موجب اولدی .

رسالت‌پناه افندمزك مكدن خروج بیوردقلرندن صكره
اوچ کون مكدده قاهره كندوسنه تودیع ایدیلان امانت‌لری
اصحابه و برمی و دیگر امرا و انان ایشاری بیتیرمکی متعاقب جناب علی
ابن ابی طالب مكدن چیمش و رسول اکرم هنوز قباده
ایکین اریایه مواصلت ایلشدی .

سیدالبشر صلی الله علیه و سلم افندمزك قباده قاچ کون
اقامت بیورمش اولدقلری و اورادن نه کونی حرکت ایلدکاری
حقمنده کی روایات مختلفدر . بعضاری قباده اوچ کون و بعضارده
اون کون و ابوالفدا ایسه اون درت کون قالدقلرینی روایت
ایدیورلر . قبادن یوم حرکت‌لری جمعه اولدینی محقق بولمسنه
نظراً اوچ و یا اون کون قالمش اولملری روایتی ابوالفداندك
قولنه مرجحدر و اوراده مسجد بنا بیورملری دلاتیله اون
کون قالدقلرینی اوچ کون روایتنه ترجیح ایجاب ایدر .

رسول اکرم افندمز قباده برقاچ کون مسافرت بیوردقلن
صكره برجمه کونی دومسنه بینهرک یوز نفر اهل اسلام ایله برابر
اورادن قالقوب مدینه‌یه عزیمت بیوردی . اثنای طریقده صول
طرفه میل ایله « رانونا » دنیلان وادینك اوست طرفنه نازل
اولدق اوراده غایت بلیغ برخطبه او قویوب جماعت ایله جمعه

نمازینی قیلیدی. رسول ا کر مک ابتدا قیلدینی جمعه نمازی و ایراد ایلدیکی ابلک خطبه او نماز و او خطبه در .

یثر به دخول رسالتیناهی

فخر کائنات افندمز یثر به متوجهاً « رانونا » دن حرکت بیوردیلر . مدینه ده کیمک خانه سنه نزول بیوره جقاری معلوم دکلدی . مهاجرین و انصار دن معیت رسالتیناهیده بر چوق ذوات واردی ، مدینه جو وارنده کی قریه لر دن کچیلدیکی زمان بتون خلق استقباله ، دیدار جناب سید المرسلینه جان آتاردی .

اطراف و اکنافیه مدینه او کون بیوک بر بایرام کونندن دهاشن ، دعا مسرور و دعا مسعود ایدی . چو جقار سوقاقلرده صدای معصومانه لر یله اعلان شادمانی ایدرک « جاء رسول الله » رسول الله کلدی ديه باغریش-بیورلردی . بتون از ککلر یکی الیسه لرینی کینمش و زئممش اولدینی حالده استقباله قوشوب رکاب مسعدت مأب سید البشرده یور یورلردی . قادینلر دامبارک اوزر لرینه چیقمش قدوم هایونی تبریکاً کوزل کوزل شعرلر اوقیورلر ، عادت حرب وجهله صدای مخصوص شادمانی پی آسمانه طوغری اعلا ایدیورلردی . او کندن کچدیکی خانه صاحب و صاحبه سی دوه دنک یولارندن طوتوب « بیوریک-ز یار رسول الله » دهرک خانه لرینه دعوت ایل یورلردی .

بتون مدینه خلقی فخر المرسلینی مسافرا یتک شرف بی نهاییه سنه

نائیت ایچون جان آتیوردی . رسول اکرم افندمن ایسه ،
دوه سنک یولارینه صاریلانلره « آکا ایایشیمیکیز ، او مأموردی ،
الله طرفندن مأمور اولدیغی محله کیدیور . براقکیز بقالم نره یه
کیدم جک » دیه فرمان بیوریوردی . دودنک یولارینی بوینک
اوزرینه براقشیر ، کندی کندیینه کیده جکی یره عزیمته مداخله
ایتمیورلردی . مبارک حیوان ده صاغه و صوله باقهرق کیدیوردی .
نهایت « مالک بن نجار » ک خانه سی او کنده کی خالی عرصه ده
دوه چوکدی . فقط همان قالقوب ینه یوریه رک بنی نجاردن
خالدک [ابا ایوب انصاری] خانه سی او کنده ینه چوکدی .
اوراده ده طور میوب قالقه رق کیری دوندی . خالی عرصه ده
اولجه چوکدی کی یره کلوب اوتوردی و بوینی اوزادوب باغیردی .
رسول اکرم « انشاء الله تعالی قوناغمز بوراسیدر » بیوره رق
دوه دن اینوب خالد انصاری رضی الله عنہک خانه سی تشریف
بیوردیلر . حضرت خلدایله زید ابن حارثه دوه نک اوزرنده کی
شیلری آلوب خانه یه کوتوردیلر .

دیگر بر روایت کوره دوه او خالی عرصه ده ایلاک دفعه
چوکوب قالقدن صکره بر قاچ آدیم کیده رک ینه چوکدی
و بوینی اوزادوب باغیردی . رسول اکرم « انشاء الله قوناغمز
بوراسیدر » بیوره رق دوه دن ایندی . « بورایه اک یقین خانه
هانکسیدر » دیه صورتی . بنی نجاردن خالد بن زید « یارسول الله
بنم خانه م جمله سندن یقیندر ، ایشته دیواری کورینویور قاپوسی ده
شودر » دیدی . فخر کائنات افندم زده اورایی تشریف بیوردی .

خالد بن زید ، ابن حارثه ايله برابر دوه نك اوزرنده كي اشيايي
آلوب خانه سنه نقل ايلدي . انصار دن بعضاري « يا رسول الله
خالد اشيا كزي خانه سنه كوتوره رك حصه شرفني آلدی وجود
شريفكزه ديكر بر خانه يي تشریف بيورسه كز » ديدكلرنده
« انسان اشيايله برابر اولمی » جوابی ويرديلر .

انصارك اك اولوسی اولان اسعد بن زراره رضی الله عنه
دخی تبرکاً دوه يي آلوب كندی خانه سنه كوتوردی . خاتم الانبيا
افدمنك شرف قدوميله مدينه مشرف ومسعود اولدی ، بتون
نور وسرور ايله طولدی . انصار كرامك ممنونيته حد وپايان
يوقری . وطن جدا مهاجرينك محزون كوكلارينه تازده حیات
كادی ، آنا و بابائینی كورمشدن زياده سوينديلر .

اوزمانه قدر « يثرب » دنيلان مدينه يه « مدينه النبی » نامی
ويرلدي . يوم تشریف رسالتپناهيده مدينه اهالي يي فوج فوج
حضرت خالدك خانه سنه كلهرك رسول اكرمی زیارت ايدورلردي .
او صروده بيان خوش آمدي مقصديله علماي يهود دن عبدالله
بن سلام دخی كادی . حضرت فيخر كائنات افدمنك يوزينه دفته
باققدن صكره « بونوز يالنجی يوزی دكلدر » ديوب شرف اسلام
ايله مشرف اولدی .

قبل الاسلام مشارائيك اسمی « حصين » ایدی . نه صورتله
اسلام اولديغنه دائر كندی بياناتك خلاصه سی بوجه آيدر :
« حصين » انصار كرامله برابر حضرت رسول اكرمی

زیارت ایچون خانه خالده کلوب علیه الصلاة والسلام افندمرك
سوزلرینی ، نصایح شریفه و اوامر جلیله لرینی جان قولاغیله
دیگله دی . اشکال خارجیة سیدالبشره و حلیه سعادتیه دقت
ایتدی . کندیلرینک کتب منزله ده تشریفلری مبشر بولمان آخر
زمان پیغمبری اولدیغنه قناعت حاصل ایدمرك شرف اسلام ایله
مشرف اولدقدن صکره دیدیکه :

یا رسول الله یهود سزاک تشریف ایده جکه کیزی ، حق
پیغمبر و نبی مرسل اولدیغکیزی بیلورلر . آنجق داعیه ریاستله
وسوق حسدله انکار ایدرلر . شمدی بنم اسلام اولدیغمی طویارلر
ایسه حقمده اولدق افترا ده واسنادده بولنورلر بناء علیه بوندن
خبرلری اولمقسزین کندیلرندن بنم حقمده تذکیه ده بولنکیز
حضرت فخر کائنات افندمن عبدالله بن سلامی بر محله
کیزلرک اکابر یهودی حضور سنیه لرینه دعوت بیوردیلر .
و آنلره برخیلی نصایحده بولندقدن صکره « حصین » حقمده کی
فکرلرینی صور دیار . اعظم یهود هپ بر آغزدن « او بزم اک
عالم و افضلنم ، اک اولومن و شایان احترام بیوکمزدن » دیوب
مدح و ثناسنده بولندیلر . حضرت رسول اکرم « اکرم او
اسلام اولور ایسه نه دیر سکز ؟ » مألده استیضاحده بولنغله
« بو ممکن دکادر ، حصین اسلام اولماز ، او یله شیعی اولور »
دیدکلرنده رسول الله مشارالیهی چاغردی . حصینک حضور
حضرت کیر و کله شهادت کتیره رک اسلام اولدغنی کوروونجه
اکابر یهود در حال علمهنده سویلمکه افترا واسناده باشادیلر .

ایرتسی کون صاحب خانہ (ابا ایوب الانصاری) حضور
 حضرتہ کلوب (یا رسول اللہ) بوکیجه زوجہم ایله کوزیمزه
 ویقو کیرمدی . سزک آشاغی قاتده بولمکیز بزی فوت العاده
 مضطرب ایتدی . چونکه برکمه حرکت ایتسه راحت سزاوورسکیز .
 اوستکیزه طواندن طوپراق دوکیاور . سز یوقاری قاتده اوتوریکیز ،
 بز آشاغی قاته اینلم (دیه استرحامده بولمقله حضرت فخر المراسین
) بزم ایچون آشاغی قاتده اوتورمق مناسب و سهولتیدر . جماعت
 کلوب کیدر ، تکلف اولور (بیوردیلر ایسه ده بونک مغایر ادب
 اوله جغنی درمیان ایله استرحامی تکرار ایدن خالک رجاسی
 اوزرینه یوقاری فاتی تشریف بیوردیلر ویدی آی اوراده اقامت
 ایلدیلر .

رسول اکرم افندمن خالک خانه سنده بولمیدنی صرده ده
 انصار کرام مناوبه طعام کیتوریرلردی . هر انشام اوچ درت
 بردن یمک کلوردی . هر کس نزد جناب پیغمبریده اکتساب
 قریت ایچون درلو درلو خدمت و معاونتده بولنورلردی .
 انصاردن هر بری حضرتہ و اصحاب کرانه معاونت و خدمتمده
 بولند قری حالده فقری حسیله برشی هدیه ایدمه مدیکمندن طولانی
 متأسف بولن ان انس بن مالک والدہ سی هنوز اون یاشنده
 بولنان اوغلنک الندن طوتوب نزد فیخر کائناتہ کیتیردی
 و (یا رسول اللہ بوده سزه خدمت ایتسون) دهرک براقوب
 کیتدی . انس ارتحال جناب رسالتیناھے قدر معیت و خدمت
 سعادتدن انفکاک ایلدی .

مدینه‌ی یوم تشریف سعادتمند را کب اولدقنری دونهک
کیدوب چو کدیکی خالی عرصه بنی نجادن «سهل» و «سهیل»
ناملرنده ایکی بیتیمک مالی ایدی . فخر کائنات افندمن بو چو جقاری
چاغیرتدی و عرصه‌ی صاتمهلرینی سویلیدی . چو جقار (یارسول الله
اوراسنی بلابل هدیه و تقدیم ایدرز) دیدیلر ایسه ده فخر کائنات
بو صورتله قبول ایتیموب اون مثقال آلتونه مبايعه بیوردیلر و مبايع
مزبوری امر رسالتپناهی اوزرینه ابو بکر رضی الله عنه تسویه
ایلدی . کیفیت مبايعه بو صورتله نهایت بولنجه فخر کائنات افندمن
او عرصه ده کی بر قاج خرما آغاجنک قطعنی ، مزارلرک آچیله رق
ایچنده کی کمیکلرک بر محله نقلنی امر بیوردیلر ، اوصورتله اجرا
اولندی . بعدتمل قازدیردیلر . حضره موت اهلایسندن اولوب
کرپیچ باقمده مهارتی اولان بر کمهیه کرپیچ کسیدیردیلر .
ایجاب ایدن کرسته‌ی تدارک ایلله اوراده بر مسجد بناسنه وجوار
مسجدده کندیلری ایچون حجره لر انشاسنه باشلانیدیلر . جامع شریفک
محرابی قدس شریفه طوغری اولمق اوزره یاپدیردیلر . چونکه
او زمان قبله مسجد اقصا اولوب آکا طوغری نماز قیلنور
ایدی .

جامع شریفک حین انشاسنده رسول اکرم اصحاب کرامیلله
برابر بالذات چالیشورلردی . بر روایت کوره اصحاب کرام
کرپیچلری برر برر کونوردکلری حالد «عمار بن یاسر»
رضی الله عنه بری کندی و دیگرکی فخر رسالت افندمن ایچون
اولمق اوزره ایکی کرپیچ نقل ایدر و بو صورتله حضرتک کرپیچ

کوتور مسنه میدان ویرمزدی . حضرت ایسه مومی الیهک یوزینی
کوزینی سیلر و اوستنده کی توز و طوبراغی سیلکردی .

مسجد شریفک بناسنه مباشرت بیوردقدن صکره رسول
اکرم افندمن مکهده قالمش اولان کریمه لری ایله زوجہ سی
سوده بی کتورمک اوزره کندی آزادلولری اولان زید ابن
حارثه ایله ابورافعی مکه به کوندردی . کریمه محترمه جناب
رسالتیناعی رقیه رضی الله تعالی عنها مقدما زوجی عثمان بن عفان
رضی الله عنه ایله مدینه به هجرت ایتمش بولدیغندن و بیوک کریمه
پیغمبری جناب زینب رضی الله عنها ایسه زوجی ابوالعاص بن
الریبعک هنوز اسلامه کلامش اولدیغندن طولایی مکه دن چیقما یوب
کیری قالمش اولدیغندن ایکی دختر پاکیزه رسالت یعنی ام کلثوم
ایله فطمة الزهرا رضی الله تعالی عنهما حضرات و ام المومنین
جناب سوده وزید بن حارثه ک زوجہ سی ام ایمن و اوغلی اسماء
رضی الله تعالی عنهمی آلوب مدینه به کتیردیلر . آنلرله برابر
ابن الصدیق عبدالله ابن ابوبکر ایله عیال و اتباعی ده مدینه به کلدیلر .
الحاصل مهاجرینک مکه ایله علاقه لری بالکلیه کسادی .

قدوم مسعدت مازوم رسول کبریا ایله منور و مشرف اولان
مدینه شهری آنلرک وطن معزز و محترمی اولادی . فقط اوزمان
مدینه ده صیتمه خسته لغی حکمفرما اولدیغندن چوق کچمه دن
ابوبکر الصدیق ایله بلال حبشی رضی الله عنهما بی صیتمه بقالادی .
نوبت ائناسنده مکه نک آب و هواسی یاد و تذکار ایله اظهار تحسیر

ایدرلردی . حتی بلال حبشی مکهدن هجرتیه سبب اولانلره
وریهه نك اوغلاری عتبه وشیهه ایله امیه بن خلفه بددعا ایدردی .
بونلردن بشقه مهاجریندن برخیلوسی خسته اولملشلردی .

فیخر کائنات افندمن اصحاب کرامنك بویه خسته اولملرندن
متأثر اوله رق (یارب سن بزه مکه کبی مدینه یی ده سودیر
وبوراده بزه برکت ووسعت معیشت ویر) دیو جناب حقه دعا
ایلدیکلندن بو دعا بارگاه عزنده قبول بیوریله رق مهاجرین
مدینه یی سودیلر . دعای رسالته پناهی برکتیله خسته اق زائل
اوله رق مدینه نك آب وهواسی کسب لطافت ایلدی . حتی عمر
ابن الخطاب « یارب بکا سنك یولکده شهادت میسر قیل
و رسولکک بلده سنده اولمک مقدر ایت » دیه دعا ایدردی .
[تاریخ خلفاده کوریله جکی وجهه جناب فاروقک بو دعای
قرین قبول اوله رق مدینه ده شهید اولمشدر]

مسجد شریف ایله یاننده کی اوطه لرك ختامنده رسول اکرم
افندمن اورایه نقل بیوردیلر . ابوبکر الصدیق حضرتلرینك
کریمه محترمه سی اولوب مکه ده ایکن رسول اکرمه نکاحی عقد
ایدلش بولنان عایشه رضی الله عنهانك ده او ائنده زفافی اجرا
ایلدی . مسجد شریف جوارنده کی حجره لردن بری مشار الیهایه
و دیگر بری ده جناب سوده یه تخصیص بیورلمشدی . حجره
عایشه دن مسجد شریفه بر یول آچیلدی . بو وقایع هجرتك
سکزنجی آینه مصادفدر .

اوزمان بنا اولنان مسجد شریف دیوارینك قالنغی وتملنك

درینمکی اوچ زراع [*] اولوب سطح زمینه قدر طاشدن
واوست طرفی کریچدن ایدی. آغاج و تحتہ دن سقف انشا اولمیه رق
یالکیز حرارت شمسدن و یغموردن محافظه ایچون خرما دیرکاری
قونیه رق اوستنه یپراق و طوپراق وضعیله دام یاییدی . صاغ
وصول طرفده و بر حذاده اوله رق الی دیرک اوزرینه بودام
طوتدیرلیدی . شمديکی باب توسلک یرنده بولنان محراب ایسه
قالین دیرکارله وجوده کتیرلیدی .

مسجد شریفک محرابدن اعتباراً طولی یوز زراع و عرضی
براز نقصانجه مربع مستطیل شکنده اولوب بری عموم جماعت
مسلمینک دخول و خروجنه مخصوص اولق اوزه اوچ قاپوسی
واردی . بوقاپو شمديکی محرابک یرنده ایدی . دیکر لریده
حضرت فیخر کائنات افندمزک حجره سعاده کیروب چیققدقلری
قاپولر ایدیکه بونلره « باب عثمان » و « باب طانکه » دیرلیدی .
شمديکی باب جبریل ایله باب رحمن بونلرک یرنده در .

[*] زمان سعاده کی زراع یارمقلرک اوجندن دیرسکه قدر اولان
مقدار یعنی ایکی قاریش قدر برشیدی .

اصحاب صفه

مسجد شریفك برطرفنده برصفه انشا ایداش و اوزری بر
صوندرمه ایله اورتلشدی . شمدیکی جامع شریفلك صوك جماعت
محلی کی ایدی . مهاجرین کرامك فقراسی اوراده یانار و اوتور-
رلردی . اصحاب صفه دنیلان بوزوات کرام پك فقیر اولدقلرندن
هراقشام فخر کئئات افندمن انلردن برازی نی نزد سعادتارنده ابقا
ایله دیکر لریتی اصحاب کرامك خاتهلرینه طعانه کوندر لرلردی .

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمن صدقه قبول ایتمیوب
هدیه قبول بیوروردی . صدقه نامیله کلان شیلره ال سور میوب
کاملاً اصحاب صفه یه ویرمکه برابر کتوریلان هدیه لرندن ده آنلره
حصه چیقاریردی . اصحاب صفه دائماً مسجد شریفده حاضر
بولورلر و سار اصحاب کرام نماز وقتنده کلهرك رسول اکرمه
برابر نماز قیلار و صکره ایشارینه کیدر لرلردی .

ابوهریره رضی الله عنهن مرویدرکه : والله بن اصحاب
صفه دن یتمش کشی کوردمکه هیسچ برینك رداسی یوق ایدی .
کیمینك بر ازاری و کمینك بر طور بهسی اولوب آنی بویننه
باغلاردی . بوکیسه کمینك طوبوغنه قدر اینر و کمینك بالدر بنك
نصفنه قدر کلیردی . آچلماق ایچون اللریله قاوشدیر لرلردی .
ابوهریره نك بو روایتنه نظراً اصحاب صفه نك عددی یتمش دن
زیاده اولمق ایجاب ایدر .

اصحاب صفه دائما مسجدده حاضر بولند قلندن آنلرك وقت
 صلاة ايجون اخباره احتياجارى يوق ايسه ده سائر اصحاب كرامك
 وقت صلاتك حلولنى بيلمارى ايجون بر علامته احتياجارى
 آكلاش ياد يغندن رسول اكرم حضرتلرى بو خصوصده اصحاب
 كرام ايله استشاره بيورديلر. بعضيسى بونى اعلام ايجون بورى
 اوتديرلمنى وبه مضيسى ده چاك چالتمنى، برطاقى ده يوكك بر
 محله آتش ياقلمنى تكليف ايلديلر ايسه ده بورى يهوده،
 چان نصارايه و آتش مجوسه تقليد اوله جغندن قبول بيورلمدى
 عمر ابن الخطاب رضى الله عنه وقت صلاته بره نادرينك نداسنى
 تكليف ايلديكنندن بو قبول بيوريله رق نماز وقتلرند ه الصلاة
 الجامعه «ديه ندا ايتنى بلال حبشى رضى الله عنه امر اولندى.
 بر مدت بويله دوام ايتدى. ه هجرت نبويه دن بر آي صكره
 اوكله، ايكندى و ياتسو نمازلرينك فرضلرى دردر ركهته ابلاغ
 بيورلمشدى. نماز، اصل فرض اولنديغى زمان افشام نمازى
 اوچ ركهت وسائرلى ايكيشر ركهت اوله رق فرض بيورلمشدى.
 بالاخره افشام و صباح على حاله قاله رق ديكرلى وقت حضرده
 درده ابلاغ اولنوب وقت سفردده ايكي اوله رق براغلدى.

• اذان ، ك سنت بيورلمسى

حضرت بلال ك وقت صلاتى ، بالاده بىيان اولنديغى وجهله ندا ايدرك اخبارى نماز وقتنك اصحاب ك راجحه آ كلاشلمسى ايجون كفى اولديغىدن دىكر بر صورت اخباره احتياج كورلماكمده ايدى . بوبله دوام ايدوب كىديوردى . انصار كرامدن عبدالله بن زيد بن ثعلبه تك كوردىكى رۇيا اوزرىنه ، دىكر بر روايت كوره اصحاب رسولدن برقاچ ذواتك رۇيالرى وجناب جبريلك تعليمى اوزرىنه اذان اوقونمىسى سنت بيورلدى . مـشار اليه عبدالله كوردىكى رۇپايى شوضورتله حكايه ايدىور :

بركيجه رۇيامده ، يارى اوپور ويارى اويانق بولنور اولديغم حالده برىنى كوردىم . بو آدم يشىل جامه يه صارلمش و النده بر چان طوتىوردى . « بوچا كى بكا صائار ايسه ك خلقى نمازه چافىرمق ايجون مبايعه ايدىم » دىدىكمده « سكا آنك ايجون دهـا كوزل پرشى اوكردهدىم » دىهر ك اذانك ككه لر نى تعليم ايتدى . قالقديغم زمان ككه لر خاطرمدى ايدى . رۇپايى رسول اكرمه نقل و حكايه ايدىكمده « انشاءالله بورۇيا حقدر ، نمازه بوبله دعوت ايدىلمىدر » بيوره رق بلاله اويولده تعليمات ويردى اولوجهله خلقه نماز وقتنى اعلان و اخبار ايدر اولدىلر .

حضرت بلالک بوجہ ایلک اذانی اوقودینی طویان
 عمر ابن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ قوشہ رق حضور حضرتہ
 کلش ورؤیاسنده بویاہ کوردیکی عرض ایلشدر . حضرت
 بلال صباح نمازی اذانی اوقودینی صرہده حجرہ سعادتك
 قابوسنه کلہرک « الصلاة ! یا رسول اللہ » نمازہ یا رسول اللہ دیہ
 سسلہ نیردی . برکون او یولده سسلندیکی وقت ایچریدن :
 « رسول اللہ اویقوده » دیدیار بوتک اوزرینه جناب بلال ایکی
 کرہ « الصلاة خیر من النوم » دیہ ندا ایتدی . بوکلمات فخر
 عالم افندمزک موجب محظوظیتی اولدیغندن هر صباح اذاندہ
 تکرار اولتمسینی جناب بلالہ امر بیوردی . وحالا صباح نمازی
 اذاندہ بوعبارہ شریفہ ایصال صماخ مسلمین ایدلمکده در .

رسول اکرم افندمنزله یهودك معاھده سی

مدینه منوره ده وجوارنده مسکون بولنان یهودیلر ، چوق اولقله برابر صاحب ثروت وسامان اولدقلرندن او حوالیده قوت ومکنت صاحبی ایدیلر. ظهور اسلامدن مقدم عربلرله میانه لرنده بر منازعه ظهور ایتسه درحال حضرت فخر کائنات افندمنزك ظهور ایده جکنی و اووقت آکا اتباع ایله احراز غلبه ایده جکلرینی سویلرلردی .

عربلر ، بالاده بیان اولندیغی وجهله « عقبه » ده رسول اکرمه ایمان ویعت ایلدکلری جهتهله یهود بوندن مغیر اوله رق صدق نبوت محمدیه نی بیلدکلری حالده انکارده قالدیلر . کرچه بوناردن وحی علما و اکابر موسویه دن برخیلیسی اسلام ایله مشرف اولدیلر ایسه ده اکثریت ایمان ایتدیلر .

سیدالبشر افندمنزك شرف قدومیه عربلرک قوت وشوکتی آرتدیغی و آرارلرنده کی رقابت حسه بیله بوندن متضرر اوله . جکلرینی ادراک ایدن قبائل یهوددن « بنی قریظه » « بنی انضیر » « بنی قینقاع » اولولری حضور حضرت رسول اکرمه کله رک « یامحمد بز سنکله معاھده ایتک آرزو ایدیلورز ، سکا و اصحابکه بزدن ضرر اولسون و دشمنلریکه معاونت ایدلسون عاقبت امرک نه یه منجر اوله جغنی کورونجه یه قدر سزدن ده بزه تجاوز اولونسون » دیه تکلیف مصالحه ایتدیلر .

فخر کائنات افندمن آنلرک بور جالرینی قبول بیوره رق
 بو اوچ قبیلهٔ یهود ایله معااهده عقد بیورلدی ایسه ده موسویلر
 سوزلرنده ثابت قالدیلر . رسول اکرم ایله اسلامار عایینده
 بولمقدن واز کچمیدیلر . چونکه علمای یهود حضرت قی قصقا -
 بیورلردی . اهل اسلامی از عاج ایچون هیچ بر فرصتی قاجیرماز ،
 علمیلرنده درلو درلو افتر و اسناداتده بولمقدن فارغ اولمازلردی .
 ایشته بویهودیلرک « اوس » و « خزرج » قبیله لری اهالیسندن
 بعضلرینی اغفال ایلری نتیجه سی اوله رق بر طاقم منافقار ظهور
 ایلدی ، بونلر ظاهرده ادعای اسلام ایدرلر و آل آلتندن حضرت
 فخر موجوداته و اسلاماره قارشی ایقاع فساد ایلرلردی .

رسول اکرم افندمن بو منفقلرک احوالندن من طرف الله
 خبردار ایدیلوردی ، آنجق ظاهرده کلمهٔ توحید کتیره رک اظهار
 اسلام ایلدکلری و احکام شرعیه ظاهر حاله کوره اولوب سرائر
 قلبیه حضرت اللهه مقبوض بولندیغی جهته اول حضرت
 بونلرک نفاقلرینی یوزلرینه اورمازدی . بو نفاق و فسادده رغماً
 اسلام کوندن کونه قوت و شوکتی آرتیریور و کمال سرعته
 انتشار ایدیلوردی .

فخر کائنات افندمنله اصحابک مکدن چیقوب کیتما ی ایلک
 نظارده مشرکین مکه ایچون بر نوع مظفریت تلقی ایدیلور ،
 آرتق مکه آغیاردن خالی اوله رق آنلره قالدی ظن اولنیوردی .
 فقط مدینه ده مهاجرین یرلشهرک و انصار ایله برلشهرک مشرکین
 عایینده برجسیم اردو طویلا نیوردی . مدینه ده تأسس ایتمکده

بولانسان بو بيوك قوتك اعيتنى تقدر ايدن بعض اكابر قریش
موجود ايسه ده قسم اعظمى بونى آكلاميور، هجرت رسالته پناهيدن
طولايى مسرور اوليورلدى. چونكه هجرت نبويه دن بش آلتى
آى مسرور ايلديكى حالد كندولرينه بر تجاوز وقوع بولماسنه
باقه رق اوليله آسوده يشايه جقلرينى ظن ايديورلدى .

فى الحقيقه اصحاب كرامدن بعضلرى « نايچون كفارك بو قدر
جور و جغالىرىنى چكلم » ديه رك كنديلرينه تعرض ايدنلره
سلاح ايله مقابله ايچون رخصت ايسه دجكه رسول اكرم افندمن
« هنوز قتاله » اذن دكلم » ديز و مشركلره قارشى قوت استعمانى
منع ايدردى . هجرتدن بش آلتى آى قدر كچمىش ايديكه كفار
ايله مقاتله ايچون رخصت ارزان بيورلدى . بوسنه نك محرمنده
مكه دن مدينه يه هجرت و بالاخره قتاله اذن و يرلىش اولسندن
طولايى ايلك سنه هجرى يه « عام الاذن » يعنى اذن سمنه مى
نامى و يرلدى .

ایلك سربهلر [*]

امر قتاله من طرف الله مأذونیت ویرلدکن صکره ، اسلامه اون سنه دئبری بوقدر جور و جنا ایدن و حالا فعلاً ولساناً اذدن صاقینمیان مشرکینه قارشى نه یولده مقابله ایدلک لزومنه دائر فخر کائنات افندمن عهم مکرملری حمزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه ایله مشهوره و مذا کره ایتدی . مکه اهالیسی تاجر بر قوم اولوب هر سنه بر چوق اموال ایله شامه قافلهلر چیقارمقده اولدقرندن ترتیب اولانه جق سربهلره بونلرک شام ایله مناسبتلری قطع ایدلمسینه قرار ویرلدى .

بو مقصدله برنجی سنه نك اواخرنده و دیگر بروایت کوره ایکنجی سنه نك اوائنده حمزه بن عبدالمطلب و عبیده ابن الحارث رضی الله تعالی عنهما کبی کبار اصحاب کرامدن بری ریاستنده سربهلر چیقاریلور و مشرک کاروانلرینه تعرض ایدیلوردی .

مواعب لدنیه نك بیاننه کوره ایلك سربهلر حمزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه ک قومانداسنده اوتوز کشیدن مرکب اولوب ابوجهلک اداره سنده اوله رق شامدن عودت ایدن قریش کارواننه تعرض ایچون سوق اولتمشدی بو ایلك سنه نك رمضان شریفنده ایدی . ظرفین ناحیه العيصک ساحل جهننده قارشو قارشویه

[*] سربهلر کجه چیقاریلان چته یعنی کوچوک تجاوز مفرزه لری دیکدر .

کلدیار ایسهده جهینه قبیلهسی رؤساندن « مجدی بن عمرو » ک
آرایه کیرمسـیله مقاتله وقوع بولمادی . ذاتاً مقصد قان دوکک
ومال آلمقدن زیاده اخافه وتعجیز بولنمسنه مبنی فخر کائنات
افندمن مقاتله ایلاماسندن طولانی ممنون اولملاردی .

سریه حمزه دن صوکره یعنی شوالده ابو سفیان وبر روایته
کوره ابو جهلک اوغلی عکرمه اداره سـنده اوله رق مصره
عزیمت ایدن کاروانه تعرض ایچون عبیده بن الحارث بن عبدالمطلب
قومانداسنده سوق اولنان آلتش کشـیلک ایکنجی سریه بلیر .
بولندهده مقاتله وقوع بولدی . « بطن رابع » ده اسلاماره تصادف
ایدن مشرکین قاچدیار .

بوندن بر آی قدر صکره ذی القعدةده سعد ابن ابی وقاص
قومانداسنده یکرمی کشیلک سریه جحفه قریه سـنه قدر واصل
اولمش ایسهده تعرض ایده جکلری کاروان بر کون اول
کچدیکندن عودت ایتملردر .

سریه حمزه ده سنجاغی « ابو مرشد غنوی » و سریه عبیدهده
« مسطح بن اثانه » سریه ابن وقاصده « مقداد بن اسود »
کوتوریورلردی ، بو سریه لره ویریلان وبوندن صکره خـیر
غزاسنه قدر اولان سنجاقلر هپ دوز بیاض ایدی . مذکور
غزاده بیوک بر سیاه سنجاق تأسیس ایدمش واسمنه رایت
دیلمشدز .

ایلك اسلام سنجاغی حقنده « تاریخ دین اسلام » شویله

دیور :

« اسلامده الك اول ترتيب ايديلن سنجاق (لوا) روايت مشهوريه كوره فخر كائنات افندمن حضرتلري طرفندن حضرت طايشه نك بياض اورتوسنى بر مزراغه ربط ايتك صورتيله تأسيس بيورلمش وعم النبي حضرت حمزه يه وبر روايتده ابن عم النبي عبیده بن حارث بن عبدالمطلبه تسليم ايدلمشدر. مؤخرأ متعدد لواالترتيب اولنمشدر. ليكن خير غزاسنده بيوك بر سياه سنجاق تأسيس ايديلهرك «رايت» دينلمشدر. اشبو رايت صچاقلى واوزرى بىكلې ودرت كوشه اولوب اوزرنده كله توحيد يازيلي ايدى .

« اوتة دنبرى عرب ييئنده هر سنجاغه «لوا» اطلاق اولنوردى. خير غزاسنده «رايت» تسميه ايدلدى. كيتدكجه لواالروايتلر تعدد ايتديكندن جمله سنه «علم» اطلاق اولندى. «لوا» امير وسر عسكر سنجاقلرينه «رايت» دخى سائر سر كرده بايراغنه تخصيص ايدلدى .»

محررتك برنجى سنه سننده مدينه ده انصار كرامك الك اولوسى اولان «اسعد بن زراره» ، و «براء بن معرور السلمى» ايله قباده فخر كائنات افندمنك مسانر اولدقلرى «كلثوم بن الهدم» رضى الله تعالى عنهم ارتحال داربقا بيورديلر .

مكه ده رؤساي مشركيندن «عاص بن وائل السهمى» ايله «وليد بن مغيرة» دن يادن كوچوب دارمجازانه كيتديلر.

ایکینچی سنہ ہجریہ

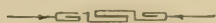
غزوہ ودان و ابواء

ہجرت نبویہ علیہ اکمل النجیہ تک ایکینچی سنہ سی صفر الحیرندہ
 قریش کاروانہ تعرض ایتمک و کنانہ قبیلہ سنہ منسوب اولوب
 بعض کونا سرکشاک ایتمکده بولنان (بنی ضمہ) عشیرتی
 تحت اطاعت و انقیادہ الموق مقصدیلہ فخر کائنات افندمن
 حضرتلری معیت سنہ لرندہ آلتش نفر مهاجرین اولدیغی
 حالده مدینہ منورہ دن حرکت بیورہ رق مدینہ ایلہ مکہ ارہ سنده
 واقع وبربرینہ قریب بولنان (ودان) و (ابواء) قریہ لری جوارینہ
 و اصل اولدی .

مدینہ منورہ دن حرکت بیورلمازدن اول «سعد بن عبادہ» بی
 امور مسلمینی رؤیت ایتمک اوزره قائم مقام نصب و تعیین بیور -
 دقوری کی لواء شریفی ده عم محترمی حضرت حمزہ یہ تودیع
 ایلدی . آنجق مذکور قریہ یہ موصلت بیورلدیغی زمان کاروانک
 اولجہ کچوب کیمدیکنی خبر آلدیغندن آنلره تعرضہ امکان
 قالماشدی . فخر کائنات حضرتلرینک، اوزرلرینہ کلککده
 اولدیغنی خبر آلان «ضمہ» عشیرتی شیخی «مختی بن عمرو»

« ابواء » قریه سینه کلرک عرض دخالت ایله امان دیله دیکندن
« بوندن صکره اسلام دشمنلرینه یاردم ایتمک و لزومی حالنده
اسلامه طرفدار اواق » شرطیله معاهده عقد ایدیلرک الینه بر
قطعه اماننامه رسالتیناهی اعطا اولاندقدن صکره مدینه به معاودت
اولندی .

برروایت کوره ام النبی جناب « آمنه » (ابواء) قریه سنده
مدفون بولندیغی جهتله رسول اکرم افندمن مذکور کویده
اون بش کون قدر اقامت بیورمشاردر .

غزوة « بواط » و « عشیره »

رسول اکرم افندمن حضرتلری اوسنه نك ربیع الاولنده
مدینه ده « سائب بن عثمان بن مظعون » ی قائممقام براقه رق و لواوی
ساعات احتوای رسالتیناهی لرینی « سعد بن معاذ » و بر روایت
کوره « سعد بن ابی وقاص » حضرتلرینه تودیع ایدرک مها-
جریندن ایکی یوز کشی ایله شهردن چیقدی . بو خروجدن
مقصد امیه بن خلفک اداره سنده کی قریش کاروانی اورمق
اولوب مدینه به درت قوناق مسافه ده واقع « جهینه » جباند-
کائن « بواط » نام محله موصلت بیوردقلرنده کاروانک اولجه
کلوب کچدیکینی خبر آلدقلرندن مدینه به عودت بیورلدی .
سنه مرقومه جمادی الاولاسنده ابوسفیانک اداره سنده

مکدن شامه بر تجارت قافله سنک حرکت ایتک اوزره بولدیغی
خبر آلدیغندن بوکا تجاوز ایچون رسول اکرم معیتنه مهاجریندن
یوز اللی کیشی آلهرق مدینه دن چیقدی . « ابوسلمه بن عبد-
الاسد » ی قائم مقام تعیین بیورمش ولوای شریفی جناب « حمزه » یه
تسایم ایلمش ایدیار . « ینبع » جهتلرنده « بنی مویج » قبیله سنک
ساکن اولدقلری « عشیره » نام محله موصلت بیورلدیغی زمان
کاروانک کچدیکنی خبر آلدقلرندن قتال وقوع بولمقسنین عودت
بیورلدی . آنجق بو غزوده « بنی مدیج » ایله معااهده عقد
بیوریلر ق آنارده اماننامه ویرلدی .

غزوة بدر اولی

ایکینچی سنه هجریه نك جمادی الاولیسی اواخرنده ویاخود
جمادی الاخره سی اوائلنده ، غزوة عشیره دن عودتدن اون کون
قدر صکره برنجی بدر غزوه سی وقوع بولدی . شویله که :

« فهر بن مالک » احفادنن « کرز بن جابر الفهری » مشرکین
مکدن بر طاقم عونیه سیله برابر مدینه جوارینه قدر کلوب اهل
مدینه نك حیوانلرینی ضبط ایتمش و آلوب کوتورمشدی . بو
خبر واصل اولنجه رسول اکرم حضرتلری « زید بن حارثه » یی
قائم مقام بر افرق ولوای سعادت احتوای شریفی حضرت علی

کرم الله وجهه ویره رک مهاجریندن برطاقم ذواتی معیت سینه لرینه
آله رقی آناری تعقیبه عزیمت بیوری. ناحیه بدرده « سفوان »
دنیلان یره واصل اولدقوری زمان کرز بن جابر فهرینک کسیدر مه
یولاردن سرعته صاووشوب کیتدیکی خبر آلمش و آرقه لرندن
یتشمک ممکن اولمیه جغی ا کلاشمش اولمغه مدینه یه معاودت
بیورلمشدر .

بوغزوهدن براز صکره یعنی جهادی الاخره ک نصف اخیرنده
رسول اکرم افندمن خاله زاده می « عبدالله بن جحش » رضی
الله عنهم معینه « اسعد بن ابی وقاص » . « عامر بن ربیع »
« خالد بن بکیر » ، « واعد بن عبدالله » ، « ابو خدیفه عتبه بن
ربیع » « عکاشه بن محصن الاسدی » ، « سهیل بن بیضا » « عتبه
بن غزاون » رضی الله عنهم حضراتی ویره رک مدینه دن کوندردی
بوزیر نزمیه کیده جکلرینی بیلمیورلردی. چونکه مدینه دن ایکی
کونلاک بر مسافیه واصل اولدقلرنده آچوب مندر جاتنه کوره
حرکت اتمک اوزره « عبدالله بن جحش » « بر امرنامه ویرلمشدی
مدینه دن ایکی کون تباعد ایلدکلری زمان رئیس سر به قبالی
امرنامه یی آچوب اوقوددی. بونده « بسم الله الرحمن الرحیم اما
بعد . یا عبدالله اصحابندن سکا تبعیت ایدنلر ایله متوکلاً علی الله
(بطن نخله) یه کیت. اورانه قریش کارواننی ترصد ایله. بلکه
بزه برخیرلی خبر کتیر برسک « امری محرردی . (سکا تبعیت
ایدنلر ایله) عباره سی (ایسته یین کیتسون آرزو اتمه یین عودت
ایتسون) معناسی مفید اولمغه عبدالله آرقداش لرینه امری وود

التبليغ (شهادت ایسته‌ین برابر کلسون، ایسته‌مین عودت ایستون
بن رسول اللهک امرینی اجرا ایده‌جکم) دیدی. جمله‌سی برابر
کیتمکه قرار ویردکرندن بوطقوزکشی (بطان نخله) به طوغری
یوریمکه باشلادیلر. نوبته بنمکه اولدقلری دوه‌ینی یولده غیب
ایدن سعد بن ابی وقاص ایله عتیه بن غزوآن امیر سریه‌دن اذن
آلوب آنی آرامغه کیتدکرندن متباقی یدی ذات امرنامه
رسالته‌یناهیده مذکور (بطان نخله) به واصل اولدیلر. بر روایت
کوره رجب ابتداسنده و دیگر بر روایت کوره صوکلرنده عمرو
بن حنظل بن اماره سنده و له‌رق مکه‌یه کلیکده اولان برکاروانه
تصادف ایلدیلر.

قاضی بیضاوی تفسیرنده بونلرک اوکوتی جمادی الاخره‌نک
صوک کونی ظن ایلدکرینی روایت ایلدیکنه نظراً رجبک ابتدا-
سنده اولمسی لازم کایرایسده رجبک اوآخرنده اولدیغنی روایت
ایدنلرده سربنده بولنانلرک رجب ایچنده اولدقلرینی بیلدکرینی
وحتی آرالرنده بلمشاوره تعرضه قرار ویردکرینی بیان ایدیورلر
قصص انبیاء سلخ رجبده اولدیغنی روایتنی ترجیح ایدیور.

قافله خالقنک چوق وکندولرینک یدی کشیدن عبارت
اولدقلرینی نظردقته آلدقلری جهته‌له تأمین غلبه ایچون خدعه
حربیه اجراسنه قرار ویره‌رک (عکاشه بن محسن الاسدی) نک
باشنی تراش ایدوب قافله طرفنه کوندردیلر. کاروان محافظلری
عکاشه‌ینی بویله کورونبجه عمره ایچون کلپورلر ظنیه تدبیری
طاورانغه لزوم کورمیه‌رک دوه‌لرینی صالیویردیلر، یمک احضارینه

باشلادیلر آنارک بوشغولیتلرندن بالاستفاده سریه ارکانی هجوم ایله قافلہ رئیس عمرو بن حضرمی بنی قنل عثمان بن عبدالله ایلہ حکم بن کيسانی اسیر ایتدیلر. سائر کاروان خلقي قاجدیلر. اموال و حیوانات اغتنام اولنه رق اسیرلرله برابر مدینه یه کتیرلدی.

ایلك غنیمت وایلك اسیرلر بونار اولدیغی کبی غزوه ده ایلك مقتول ده عمرو بن حضرمی ایدی. بووقه بالاخره اسلام ایلہ قریش آراسنده کی جیک وجدالك اشتعاله وسیله اولمشدر. اشهر حرمدن اولان رجنک بو صورتله اخلاص ایدلمش اولسنی قریش وسیله طمن و تشنیع عد ایتدی. یهودیلر آراسنده ده بر طاقم قیل و قال میدان آلدی. رسول اکرم حضرتلری (بن سزه اشهر حرمده قتال ایلہ امر ایتدم) دیه توبیخ ایدهرک اسیرلری و غنائی قبول بیورمادی. سریه خلقي بوندن صوک درجه متأثر اولدیلر. بونک اوزرینه قریشک یاپدقاری شیلرک شهر حرامده قتالدن ده بیوک کنه اولدیغی بین آیت کریمه نازل اولغله فیخر کائنات اموال غنائی قبول بیوردی.

بالاخره عثمان بن عبدالله فدیة نجات و بدل اعطاسیله اسا رتدن قورتیلوب مککه یه عودت ایتدی و حکم بن کيسان شرف اسلام ایلہ مشرف اوله رق مدینه ده قالدی و اوچ سنه صوکره «بئر معونه» ده رتبه شهادتی اخراز بیوردی.

اهل اسلامک بویله مککه جوارینه قدر کیده رک کاروان اورمه لری و بو درجه جسارت کوسترملری قریشک پک زیاده

موجب حدی اولدیغندن ابو جهل و ابولهب کی کبرای مشر-
کینک بدر غزوه سنی احضار لرینه چوق یاردم ایتدی .

تحويل قبله و فرضیت صوم

هجرت نبویه نك ايكنجی سنه سی شعباننده، بالاده بیان اولنان
« بطن نخله » وقعه سندن صوکره قبله مکه یه تحويل اولندی .
« قدری تغلب وجهک فی السماء الخ » ایت کریمه سی نازل اوله رق
کعبه یه قارشو نماز قیلنمسی فرض بیورلدی .

تحويل قبله کیفیتنی « تاریخ دین اسلام » شو وجهله نقل
ایدیور :

« فخر کائنات افندمن مکده ایکن اولاً کعبه اللهه قارشى
نماز قیلمش ایدی . هجرتدن اوچ سنه اول بیت مقدسه طوغری
قیلمغه باشلادی . مدینه منورده اک اول اسلامه کلن انصار
گرامده اول حضرته تبعاً او جهة توجیه صلااة ایدرلردی .
هجرتدن صکره دخی، بالاده بیان اولندیغی وجهله مسجد شریفک
قبله سی بیت مقدسه طوغری بنا بیورلمشدی . لیکن دائماً ابراهیم
علیه السلام قبله سنه استقبال ایتک ایسته ردی و قدس شریفه
طوغری نماز قیلدقجه کعبه اللهک آرقه طرفنده قالسی کندوسنه
کران کلور و دائماً بیت الحرامی جهة انورلری آراسنه آوردی .

على الخصوص قوم يهودك «تخفنى! محمد بنم قبله مزه
موافقت ايد بورده اصول دينى بكنم يور» ديدكلى اول
حضرتك سمع شريفنه واصل اولغله منكسر القلب اولوب
قبلهك تحويلنى جناب حقندن نياز اتمكه باشلادى .

«بو حال اون آقى آى دوام ايتدى . [هجرتدن صكره]
ايكنجى سنه شعبانك اون بشنجى صالى كوفى بشر بن براء بن
معروورك واندمنى زيارت ايچون (بنى سالمه) يوردينه كيتمش
ايدى . آنرك مسجدنده اوكله نمازنى ادا ايدركن ايكنجى ركعتك
ركوعنده تحويل قبله ايچون شو مآله وحى نازل اولدى .
«يا محمد وجهكك سايه طوغرى تردىنى كور يورز . البته سنى
منون اوله جفك قبلهيه تحويل ايدرز . ايمدى يوزيكى مسجد
حرام جهتنه توجه ايت وزمهده بولور ايسه كز يوزيكى او
طرفه چويريكز» بو وحى نازل اولنجه رسول اكرم
حضرتلى كهبه مكرمه طرفنه دوندى . جماعت دخى صافريله
دونوب مسجد حرامه طوغرى نمازى اكل ايتديار بومسجده
(مسجد القبلتين) تسميه اولندى .

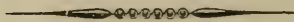
«تحويل قبلهك زماننده ومكاننده اختلافات كشيده واردر .
جمادى الاولاده ، رجبك واسطنده بازار ايرتسى كوفى ، واسط
شعبانده صالى كوفى ، مسجد نبوى ده ، ايكندى نمازى ائشاننده
واقع اوله يفتى سويلينلر واردر . صحيح بخارى براء بن عازبدن
رسول اكرمك كهبهيه متوجهاً اك اول قيلدينى ايكندى نمازى

اولدینگی روایت ایدیور . ارباب سیر بوندن مقصد علی وجه التمام
قیلمان نماز اولدینگی بیان ايله توفیق ایدیورلر . »

تحویل قبله اوزرینه مشرکالر ، منافقین و یهود انواع طعن
و تشنیعه باشلادیلر . برچوق قال و قیل اولدی . حتی اسلامدن
ضعیف الاعتقاد اولانلردن بر قاچ کشتی ده ارتداد ایلدی .

تحویل قبله دن صکره ، بونی وسیله تعریض ایدن غیر مسلملرک
سویدلکری سوزلر ، اسلاملری تردده وانکاره دوشورمک
ایچون درمیان ایتدکری، سؤاللر ، بونلره جواباً نازل اولان
آیات کریمه کتب سیرده بر تفصیل محرر بولندیغندن بوراده
آنلری ذکر و بیانه لزوم کورمک .

تحویل قبله دن بر آرز صکره ، رمضان شریفدن بر آرز اول
رمضان اوروجی فرض بیورلدی . رمضانک یکریمی سکزنجی
کونی صدقه فطر واجب اولدی . او سنه ایلک دفعه اوله رق
بایرام نمازی قیلندی . قربان کسمک و قربان بایرامی نمازی
قیلمق ده بو سنه نیک ذی الحجه سنده واجب اولدی .

غزوة بدر کبرا

زمان ساعد اقتران جناب پیغمبرینک ، دها طوغریسی
اسلامینک توسع انتشارینی و مشرکینک انکسار قوت و جبارتی
بادی اولان مظفرتی ایله تاریخ اسلامک اک بیوک غزوه سی
اولان غزای بدر حشرت نبویه نیک ایکنجی سنه سی رمضان شریفنده
وقوع بولمشر .

بوزمانه قدر چتقیریلان سریه لرده عساکر اسلامیه هپ
مهاجریندن اولوب انصاردن هنوز غزا ایچون چیتان اولماش
ایسه ده مهاجرینه باقمرق آنارده ده جهاد و غزا آرزوسی حاصل
اولدیفندن غزای بدرده انصاردن برخیلی ذوات حاضر بواندیلر .
بدر غزاسی اوجه ترتیب و تصور اولمش بر محاربه اولمبوب
راست کله بروقع عظیمه اولدی . بالاده بیان اولندیغی وجهله
ابوسفیانک تحت اداره سنده اولارق مکهدن شامه کیدر ایکن
الله ایدلمی ایچون رسول اکرمک « عشیره » نام محله قدر
عزیمت ایلدیکاری حائده تصادف ایده میهرک عودت بیوردقاری
کاروانک شامدن کیتلو اموال ایله مکمیه متوجهاً حرکت ایلدیکی
خبر آلمی اوزرینه فخر کائنات افندمن قافلہ بی یولده چورهرک
اموالنی اغتنام ایچون احباب کرامی ترغیب و تشویق بیوردیلر .
کاروانک احوالی تبس ایتمک اوزرده طلحه بن عبدالله ایله
سعید بن زید رضی الله عنهما حضراتی شام طرفه کوندردیلر .

الناس معلوماته كوره بوقافله ده عمرو بن العاص ايله برابر
الى قدر محافظ بولمقده اولديغندن تدبیرلی حرکت اولنديغی
حالدہ كافہ سنی اسیر ویا قتل ایتک ، اموال موجوده یی اغنام
ایک کوچ بر شی دکلدی . ایشته رسول اکرم حضرتلری
بومقصدله رمضان شریفک اوچنچی کونی مدینه منوره دن چیقوب
« روحا » نام محله واردی . اوراده اوردوی اسلامی معاینه
ایده رک اوفق چوچقلری ، علیل وسقط اولانلری کیری چویردی .
ابن مکتوم رضی الله عنه مسجد نبوی امامته مأمور بیورلديغی
جهتله مدینه ده قالمش ، امر محافظه ایچونده ابولبابه الانصاری
قائم مقام براغلمشدی . اوصردلرده نفاق وشقاق ظهورینه دائر
« عوالی » طرفلرندن خبر آلمقله عاصم بن عدی اوجهتلره حاکم
نصب ایدیله رک کوندرلمشدی . داماد جناب پیغمبری عثمان
بن عفان نامزاج وبوندن بشقه زوجه محترمه سی کریمه رسول
کبریا رقیه رضی الله تعالی عنها خسته بولنديغندن مدینه ده قالمش
ووالده سنک آغیر خسته اولسندن طولای ابو امامه رضی الله
عنه دخی براغلمشدی .

سائر کبار اصحاب برلکده اولدقلری خالد « روحا » دن
حرکتله « صفرا » مرحله سنه عزیمت بیورلدی [۱] بروایت

[۱] صفرا ، عین نامله موسوم و مدینه دن مکیه کیدن یول
اوزرنده و مدینه نک اوچ قوناق جنوب غریب سنده واقع بر وادیده
کاش برقریه در . خانه لری داروادی نک کنارندن اعتباراً طاغک یماجنه
طوغری مبنی اولوب وادی نک ایکی جهتنده خرما بغچه لری موجوددر .

کوره مجموع عسا کر اسلام التمش دردی مهاجریندن و متباقیسی
انصار اولمق اوزره اوچیوز بش و دیگر بر روایت کوره اوچیوزاون
اوچ ایدیلر . بو ایلاک اسلام اوردوسنده اوچ آتلی واردی
بونلرده مقداد بن اسود وزیر بن العوام و مرثدغوی ایدیلر .
آتلاک اسماری ده « بارقه » ، « یعمصون » و « سیل » اولوب
بارقه مقدادک یعمصون زیرک آتی وسیل مرثدک قصر اغی ایدی .
حین حربده قوتلی بولملری ایچون بو آتلید کده کوتور و ایوردی .
اوردوی هایونده یتمش دوه موجود اولوب عسا کر اسلام
انلره نوبتله بینرلردی . رسول اکرم اقدمزله حضرت علی
وزید بن حارثه رضی الله عنهما نك بر دوه لری واردی . مهاجرینک
بیاض سنجاغنی مصعب بر عمیر حامل اولدینی کی بری « خزرج »
ودیکری « اوس » قبیله لرینه مخصوص اوله رق انصار کرامک ده
ایکی سنجاقلری واردی .

اوسر ده ساحل بحر ایله مدینه اراسنده « بدر » ه طوغری
ایلروله مکده اولان ابوسفیان ایلرویه طوغری کوندرمش
اولدینی کشفلر واسطه سیله معروض بولندینی تهلاکدن خبر
دار اولدیغدن در حال « ضمضم بن عمرو الغفاری » یی سرعتله
مکبه کوندرمش و کاروانده کی اموال و اشایی قورتارمق ایچون
هان سلاحه صاریله رق امداده قوشمه لری لزومنی قریشه اخبار
ایتدیرمشدی . ابوسفیان فریادجی کوندرمکه برابر مدبرانه
حرکتله قافله نك سرعتنی تزید ایدوب یولنه دوام ایدیوردی .
« ضمضم الغفاری » نك مکبه وصولندن اوچ کون اول

«عاتکه بنت عبدالمطلب» غریب بر رؤیا کورمش [۱] و بونی
صباحلین برادری عباسه حکایه ایلش ایدی . و بو کونلرده
قریشه بیوک بر مصیبت ایریشه جک دیه تعبیر ایتمکله برابر کمسه یه
سویلامسنی و مکتوم طوتمسنی توصیه ایلش ایدی . فقط عباس
بورؤیائی صورت محرمانه ده ولید بن عتبه یه و او ده باباسنه نقل
ایلدیکندن اغزدن اغزه یاییله رق بتون کبار قریشک بوندن
خبری اولمشدی . ایرتسی کون عتبه بن ربیع و قارداشی شبیه
و امیه بن خلف و قارداشی و ابوجهل وزمه ابن الاسود
و ابوالبختری ایله اکا بر قریشدن بعضلری کعبه ده اوتورمش
بورؤیادن بحث ایدرلر ایکن عباس بن عبدالمطلب اورایه کلدیکندن
ابوجهل عباسه :

— قیز قارداشکه نه زمان نبوت کلدی ؟ ای عبدالمطلب
اولادلری ! رجالکیزک پیغمبرک دعواسی ایتدیکنه قناعت ایتمیویده
شمدی قاریلری کزده ادعای نبوته قیام ایدیور ؟

کبی آغزینی بوزمش و بعض آغیر سوزلر سویلمشدی .
ابوجهلک عباسه بوسوزلری اوکون بتون مکده شیوع
بولدی وقادینلرک قولاغنه قدرده واصل اولدیغندن اقشام نی
عبدالمطلب قادینلری عباسک اطرافنه طویلانهرق :

[۱] رؤیا شویله ایدی (دوه ایله مکیه برکسه کلوب ای جماعت
اوچ کونه قدر معرکیه یتیشکیز دیه ندا ایلدکدن صوکره جبل ابن
قبیسه چقه رق بر بیوک قیای یرندن قوپاروب شهره آتمش و اوقیانک
پارچه لرندن هربری مکهنک هرخانه سنه اصابت ایتمش)

— ابو جهله نددن بوقدر يوز ويريورسكز . ار ككلريمز
 حقمده سويلديكي سوزلر يتشميورمش كي شمدى قاديئلريمز ده
 ديل اوزاتمغه باشلادى . بوكاده مى سكوت ايدە جكسكز ؟
 ديوعتابده بولندقلرندن عباس بوندن متأثر اولدى و ايرتسى
 كوني ابو جهله چاتمق اوزره حرم شريفه كيدوب مرقومك
 ياننه واردى . مجادلەيه بربرهانه ارامغه باشلادى . ايشته اوصرده
 ايديكە « ضمضم غفارى » مكهيه واصل اولدى . مرقوم علامت
 يأس و تهلكه اوله رق دودسك قولاقلىنى كسمش ، سميرنى ،
 اوكنى اردينه كيتيرمك صـورتيله ترس چويرمش ، جامه سنى
 ييرتمش ايدى . آجى آجى فرياد ايدور و :

— اى قریش ! يتشكز ، چابوق قالقكز . يوقسه شام
 كاروانى محمدك اليه كچەر و بونجه اموالكز اليكزدن كيدر
 ديه باغريوردى . ضمضمك بو حالى والارنى باشنه اوروب
 فريادىنى كورن و ايشيدن خلق آنك باشنه طويلاندى بو حالك
 سببى اكلامق تالاشنه دوشديلر . مرقومك ابوسفیان طرفندن
 كلديكنى ، اهل اسلامك شامدن كان كاروانى اورمق اوزره
 بولنديغنى خبر آلان اشراف قریش نامى قافلهيه معاونته قوشمق
 ايچون ترغيب و تشويقه باشلاديلر .

بو خصوصدهده اك اوكدە بولنان والديزاده جهد و غيرت
 ايله بتون قریشى سالاحلانونب مسارعته دعوت ايدن ابو جهل
 ايدى . « سهيل بن عمرو » غيرتلىنى تحريك ايدە جك سوزلر
 سويايور ، « بطن نخله » ده قتل ايديلان عمرو بن حضرمينك

قارداشی « عامر » ده اللرینی اچیق باشنه اوره رق « واه عمروه »
دیه باغیروب سواققلری دولاشیوردی .

بو صورتله اهل مکدن حرب و ضرب اصحابی هپ ایاغه
قالقدی . بتون قریش نفیر عام حالنده طوپلانندی . فقط « عاتکه
بنت عبدالمطلب » ک رؤیاسی بر چوققلرینی وهمه دوشوردی .
بعضلری بالذات کیتمکه جسارت ایدمهیه رک یرینه بدل کوندردی .
از جمله فخر کائنات اندمزک و اهل اسلامک اک بیوک دشمنی
اولان ابو لهب بالذات کیتمکه قورقه رق ابو جهلمک قارداشی
« عاص بن هشام » ی آله جغنی دوت بیک درهمی باغیشلامق
شرطیله بدل طوتوب ارسال ایلدی . اشراف قریشدن « عتبه
بن ربیع » ایله قارداشی « شیبه » ده کیتمک ایسته مه دیلر ایسه ده
یاقلرینی ابو جهلمک الندن قورتاره مدیلر . با خصوص ابو
سفیانک اقرباسندن اولدقلری جهتله اکا یاردمدن کیری قالملری
موافق اولامازدی .

ایری وجودلی و شیشمان برآدم اولان « امیه بن خلف »
اختیارلغندن و شیشمانلغندن بحثله کیری قالمق ایسته دی . بو بر
بهانه ایدی . اصل قالمغنی آرزوسنه سبب ، مدینه اهالیسندن
« سعد بن معاذ » ک (ای امیه ! قریشه معاونت ایدنلردن اوله ،
انلره معین اولانلرک اسلام قلجلریله قتل ایدیله جکلرینی لسان
پیغمبریدن ایشتم) دیه ویردیکی نصیحتک خاطرینه کلکی
ایدی . لکن ابو جهل الینه برسورمه لک و « عقبه بن معیط »
برنجوردان الهرق آنک خانه سنه کیتدیله ، قاریلر کی او قدن

وقلیچدن قورقانلره بونلر یاقیشور دیه تعریض ایلدیلر. بونک اوزرینه امیهده برابر کیتمکه مجبور اولدی .

« عاتکه » نک رؤیاسندن طولانی عباس ایله ابوجهلک اراسی بوزولش و بتون بنی هاشم او لعینه طارلش ایسه لرده سقایتمزم منصبی و کعبه نک امامتی عباسک عهده سنده بولندیغی جهنله قریش ایله برابر کیتمکدن امتناعی قابل دکلدی، سائر بنی عبدالمطلب ده ایسته رایسته مزقریش اوردوسیله برابر حرکته مجبور اولدیلر . قریش مکّه بو اوردوده هپ برابر ایدی . یالکز حضرت « عمرو بن الخطاب » ک قبیله سی اولان « بنی عدی » بو حرکته اشتراک ایتمامشلردی . انلردن کسه یوقدی . قریش اردوسنک مکدن حرکتیله « بدر » قریه سنه موا صالته قدر هر قوناق محالده « ابو جهل » ، « صفوان بن امیه » ، « سهل بن عمرو » ، « شیه بن ربیع » ، « عتبه بن ربیع » ، « عباس بن عبدالمطلب » و « ابو البختری » کبی اشراف واغیا بالناوبه اوتر ویا طقوزر دوه کسوپ بو جم غفیری طعام ایدرلردی . وکاروانی قورتارمق ایچون سرعتله کیدرلردی . بونلر یولده ایکن « ابو سفیان » ساحل یولیه صاووشوب کاربانی منزل سلامته ایریشدیرمکه اوردونک مکیه عودت ایتسی ایچون خبر کوندرمش ایسه ده ابوجهلک تشویق و ترغیبی اوزرینه قرشیلر کیر و دونموب اسلاملردن انتقام انق مقصدیله بدره قدر کلشلردی .

ائنای راهده (جحفه) نام محله واصل اولدقلرنده « جهیم

بن صلت « رؤیاسنده بر دوهلی کلدیکی واکبر قریشک
اسملرینی صایه رق « فلان وفلان بدرده مقتول اولدیله « دیه
ندا ایلدکن صکره را کب اولدیغی دوهلی کسهرک قانیله قریش
چادیرلرینی بویادیغی کوردی. بورؤیا دیولنجه بعض کسه لرك
جسارتی تزلزل ایلدی. ابو جهل « بنی عیده نافده ینه بر پیغمبر
چیقیدی. یارین کیمک محو و قتل اوله جنی آ کلاشیلور «
دیدى .

کاورانک قورتلیدیغی خبر ویرمک اوزره ابو سفیانک
کوندردیکی « قیس بن امرء القیس « « جحفه » ده اوردویه
یتشمشیدی . ابو جهلک اصراری اوزرینه قرشیلر بدره قدر
کیتمه قار اویردکلرندن اشرافدن و بنی زهره ایله متحد و معاهد
بولنان « ابی بن شریق الثقفی » (مادامکه کاوران قورتیلهرق مقصد
حاصل اولدی . آرتق کیری دونمک لازم کلدی) دیهرک بنی
زهره دن اوردوده بولنانلرله بالاتفاق کیجه لین آریلوب
کیتمشلردی . بالاده بیان اولندیغی وجهله « عمر ابن الخطاب)
رضی الله عنک قبیله سی اولان بنی عدی اساساً اردویه اشتراک
ایلدکلرندن و بنی زهره ده بو صورتله آریلوب کیتدکلرندن
« بدر » ده انلردن تلفات وقوع بولمادی .

رسول اکرم حضرتلری کاروانک نرده اولدیغی آراشدیر-
مقدمه ایکن « صفرا » مرحله سنه ورودنده مکهدن قوتلی بر
اوردونک چیقمش اولدیغی خبری آلدیغندن اوردوی اسلامک
موقعی مشکلشدی چونکه اللی کشینک تحت محافظه سنده کی

بر کاروانی اورمق اوزره احضار ایدلمش بر جمعیت ایله مکمل
وغلبه لک بر اوردویه قارشى وارمق دشوار ایدی . کاروانک
ارقاسنه دوشوب تعقیب ایدلسه امانسز بر پرده قرشیلره تصادف
اولمق احتمالی اولدیغی کبی کیری دونلکده بیوک عار ایدی .
بونک اوزرینه فخر کائنات حضرتلری اصحاب کرامنی جلب
وجع ایله آنلره (نه دیرسکیز کاروانک پیشنه می دوشمک
ایسته رسکیز یوقسه قریش اوردوسنه قارشى وارمق صورتیمى
ترجیح ایدرسکیز؟) ایله بو ایکی طائفه دن برینی بکا جناب حق
وعد ایتشدیر . بیوردرق آنلره استشاره ایلدی . انلر ایسه
(بز قفله یی اورمق نیتله چیققدق ، ا کر او یله بیوک بر اوردو
ایله حرب ایددجکمزى بیلمش اولسه ایدک ده ا تدارکای
چیقاردق) دیرک قفله یی تعقیب جهتنی ترجیح ایلدیلر .
رسول اکرم اقدامز آنلرک بو سوزلرندن مغیر الخاطر
اولدی ، فقط ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلری
خاطر معالی مظاهر جناب پیغمبری یی تطیب ایددجک سوزلر
سویلدی . « عمرا بن الخطاب » رضی عنه الوهاب ده آنی تأیید
ایلدیکی کبی « مقداد بن اسود » حضرتلری میدان چیقوب
(یا رسول الله ! اللهم امری نه ایسه بز آکا اطاعت ایددرز .
هر حالده سنکله برابر کیددرز . والله اراضی معموردنک الک
نهایتنه قدر کیتسک سنکله برابر عزیمت ایدرز) دیمکله حضرت
مشار الیه ک بوسوزلرندن پک زیاده ممنون اولدی . فقط انصار
کرامکده رأینی آلمق ایجاب ایدیوردی . چونکه آنلر ، بیعت

شام شیرینک اور اقدن منظرہ سی

عقیقه ده رسول اکرم کندی بلده لرینه کلیر ایسه آنی اولاد و عیال لری کبی هر شیدن صاقینوب اسیرک یه جکلرینی تعهد ایتشلر ایسه ده خارچ مدینه ده بویه بر تعهدده بولندقلرندن آنلرک ده بو خصوصده کی فکرینی صورمق لازم کلیوردی . بناء علیه فخر کائنات افرمز انصاره خطاباً (سز لر نه دیرسکز) بیوردی .

انصار طرفدن « سعد بن معاذ » رضی الله عنه قیام ایله (یا رسول الله بز لریمی مراد بیوریورسکز ؟) دیه صورمقله فخر موجودات (أوت) بیوردی . بونک اوزرینه « اسعد بن معاذ » (یا رسول الله بز سکا ایناندق و طرف باریدن کتیردیکک شیلرک حق اولدیغنه اعتقاد و اعتماد ایلدک و سکا اطاعت و انقیادله اتباع ایتک اوزره عهد و میثاق ایتدک . آرتق امر سز کدر . نه دیلر سه کز امر ایدیکز . سنی کوندرن الله حقیچون اکر دکزه کیره ایسه ک سنکله برابر کیره رز ، هیچ بریمز کیری قالماز . بز دشمنه قارشی وارمقدن چکینمیز ، محاربه وقتنده کیری دوغیمز . صابر لرز ، صادق لرز . جناب حق دن رجا ایلر مکه بز دن ممنون اوله جفکز ایشلر کویستره . همان علی برکة الله بزمله مراد ایتدیکک بز طرفه عزیمت بیوریکز) دینجه رسول اکرم فوق العاده ممنون اوله رق (اولیه ایسه علی برکة الله یوریکز) بیوردی . اردوی سعادت ده بدر قریه سنه طوغری حرکت ایتدی .

فخر کائنات افدمز بدره تقرب اولندینی زمان علی ابن ابی طالب ، سعد ابن ابی وقاص و زبیر بن عوام حضراتندن مرکب بر کشف قولی ترتیب و عنزام بیوردیلر. بونلر قریش سقارینک « بدر » قویوسنه قدر کادکلیری کوردیلر . بنی حجاج کولهسی « اسام » و بنی عاصک کولهسی « عریض » ی طوتوب کتیردیلر . فخر کائنات افدمز نمازده اولدقلرندن اصحات کرام اسیرلری استنطاق ایلدکلرنده قریش اردوسنک سقاسی اولدقلری خبر ویردیلر ایسهده اصحاب بونلرک یالان سویلدکلری و کاروانه منسوب بونلر کتم حقیقت ایتدکلرینی ضن ایله « طوغریسنی سویلیکمز » دیرک دوکمکد باشلاقلرندن اسیرلر چارناچار « ابوسفیانک کولهسی یز » دیدیلر . رسول اکرم افدمز نمازدن فارغ اولدقلرنده (عجائب! طوغری سویلدکلری ایچون دوکرسکمز ، یالان سویلدکلری ایچون ترک ایدرسکمز) بیوردیلر . وبعده کولهلری کمال رفق و ملایمتله استجواب ایلدیلر .

اسیرلر « قریش شو کورینان تپه نك آرقه سنده در کلیتی عسکرلری وارد فقط مقداری بیامه یز » دیدکلرنده رسول اکرم طعام ایچون قیچ دوه کسیدیکنی صورمغله « بر کون اون بر کون طقوز دوه کسیدور » دیدیلر بوندن قریش اوردوسی موجودینک طقوز یوز ایله بیک آراسنده اولدینی آ کلاشدی . اک صحیح روایت کوره طقوز یوزالی کشی ایدیلر ، ورؤسادن کیملرک موجود اولدینی سؤلنده کولهلر اسملرینی تعداد ایله جواب ویردیلر . نهایت اوردوی اسلام « بدر » ه یقین بر محله

واصل اوله رق قوملی بر موقعده اوردو قوردی . قوم اویناق
ویوموشاق اولدیغندن یورور ایکن انسانلرک و حیوانلرک آیاغی
باتار و قایار ایدی .

اولجه قریش اوردوسی کلوب « بدر » قویونلرینی ضبط
واشغال ایلدیکندن اهل اسلام صوسزلقدن زحمت چکمه
باشلادی . شیطان دخی صوسزلقدن تلف اولق و همنی القا
ایده رک بعضلرینک قلبنه وسوسه ویردی . بحمکه الله تعالی او
کیجه قریش اوردوسی ایچنه بر قورقو دوشدی و عسکر اسلام
طاتی براویقو او یودیغندن یورغونقلری زائل اولدی .

فرداسی که رمضان شریفک اون یدنجی جمعه کونیدر .
صباحلین یاغورلر یاغوب سیلر آقادی ، اهل اسلام صویه
قانون قربه لرینی طولیدر دیلر . یلر برکله شوب مشی و حرکت
سهولت حاصل اولدی و صوسزلق طولایسیله اولان وسوسه
شیطانیه ده قیلردن چیقادی . حباب بن منذر رضی الله عنه
« یا رسول الله بدر قریه سنک اک نهایتنده کی صوی چوق و طاتلی
اولان قویویه قریب اوردو قوریلور و سهولتله صوتدارکی ایچون
یانتنه بر حوض قازیلوب صوایله طولیدر یلور و سائر قویولر
قبادیلور ایسه اعدای دینک صوسز قالمسی مأمولدر » دیمکه
بوراسی تصویب بیوریله رق اولوجهله معسکر اسلامک اورایه
نقلی فرمان بیورلدی . و اراده رسالتپناهی حرفیا اجرا اولندی .
بعده « سعد بن معاذ » رضی الله عنه « یا رسول الله ! سزک
ایچون بر سایبان یاپلم ، اطرافه ده نوبتجیلر اقامه ایدوب دوه-

لریکیزی ده یانکیزه قویه لم . سز اوراده اوتورورسکیز ویزده دشمن ایله حرب ایده رز . اکر جناب حق بزه نصرت و یروب احراز غلبه ایدر ایسه ک مطلوب حاصل اولور . اکر عکسی وقوع بولوب مغلوب اوله جق اولور ایسه ک دوه کیزه را کب اوله رق مدینه ده کی قارداش لریمزده ملاقی اولورسکیز . کرچه آنلردن بر چوغی مدینه ده قلوب کلدی ، فقط انلرک سزه محبتی بزم محبت مزدن آزون نقصان دکادر . اکر بویه بیوک بر حرب اوله جغنی بیلسه لردی ممکن دکل قلمالزلر وبوکون برابر محاربه ایدر لردی « دیمکله فخر کائنات افدمن آکا خیرله دعا بیوردی .

بونک اوزرینه رسول اکرم ایچون خرما دال لردن بر سایبان یابیلدی . حضرت ، جناب صدیق ایله اورایه کیردیلر . « سعد بن معاذ » انصار کرامدن بر قاق ذاتی برابر الهرق سایبانک جوارنده مسلحاً نوبتجی اولدیلر .

اوصرده قریش اردوسی حرکت ایدرک دمی لرده مستغرق اولدینی حالد « عقتل » موقعندن کورونمکله رسول اکرم افدمن یارب ایشته قریش عظمت و تکبر ایله کلیور ، سکا میدان اوقویور ، رسولگی تکذیب ایدیور . بکا وعد ایلدی ک نصرته منتظر (دیه مناجاتده بولندی . عددجه اهل اسلامک اوج قاتی اسباب واساحه جه ایسه قات قات مافوقی ایدیلر .

قصص انیاده ده یورکه :

قریشک اوچ بایراقلی اولوب برنی « ابو عزیز زرارہ بن عمیر » دیکرینی « نصرت بن حارث » و بر دیکرینی ده « طلحہ بن طاحہ » چکیوردی . میدان حربہ کلدیله و موقع طوتوب صف اولدیله . اهل اسلام دخی انلره قارشى صف اولوب طوردی . لکن نه غریب تماشا ایدیکه « ابو عزیز بن عمیر » قریش اوردوسنک برنجی بایراقدارى و برادرى « مصعب بن عمیر » رضی الله عنه حضرتلری مهاجرینک سنجاقدارى ایدی .

قریش اوردوسنک سائر اشراف ورؤساسی ایله دخی مهاجرینک اکثرى اوزاقدن و یقیندن اقربا ایدیله . از جمله رسول اکرمک بیوک دشمنلری اولان « امیه بن خلف » و برادرى « ابى بن خلف » رسول اکرمک جد اعلاسى اولان « مره بن کعب » ک برادرى « هصيص بن کعب » ک صویندن و اولوقت « ابو سفیان » ک معهود کاروانده یولداشى اولاق « عمرو ابن العاص » دخی بنی سهمدن و بنی سهم ایسه کندلک « هصيص بن کعب » ک نسلندن اولدقلری حالده اکابر اصحاب کرامدن « عمر ابن الخطاب » و « سعید بن زید » رضی الله عنهما حضرتلری دخی « مره » نک دیکر برادرى اولان « عدی بن کعب » ک نسلندن ایدیله . جمله اصحاب کرامک اولوسى اولان « ابو بکر الصدیق » رضی الله عنه حضرتلریله ینه کبار اصحاب کرامدن « طلحہ » رضی الله عنه حضرتلری « تیم بن مره » نک صویندن اولدقلری حالده رسول اکرمک

عدو اکبری اولان « ابو جهل بن هشام » ایله « خالد بن ولید » دخی بنی مخزومدن ایدیلر بنی مخزوم ایسه « یقطه بن مره » نك احفاندن ایدی .

دها غریبی بو ایدیکه « ابو بکر الصدیق » رضی الله عنه حضرت تلرینک اوغلی « عبدالله » رضی الله عنه کند یاننده و دیگر اوغلی « عبدالرحمن » دخی مشرکین قریش میاننده ایدی . « نضر بن حارث » که رسول اکرمه شدت عداوتی اولوب حتی رسول اکرم قرآن اوقور ایکن محمد سزه اسکی مصالیری سویلیور دیه استهزا ایلردی . او دخی عبد منافک برادری عبدالدار اوغلارندن اولدیغی حالده کبار اصحاب کرامدن زبیر بن العوام رضی الله عنه حضرت تلری عبد منافک دیگر برادری اولان عبد العزی اولادنددی . ینه سیده النساء خدیجة الکبری رضی الله عنها حضرت تلری عبدالعزی اولادندن اولوب برادری نوفل بن خویلد ایسه اهل اسلامک بیوک دشمنلرندن ایدی .

معهود کاروانک رئیس اولان ابوسفیان و رسول اکرمه شدت عداوتی اولان عقبه بن ابی معیط دخی امیه بن عبد شمس بن عبد منافک حفیدلری و قریش اوردوسنک اک بیوک رئیس لرندن اولان مشهور عقبه و شبیه ربیع بن عبد شمس بن عبد منافک اوغلاری اولدقلری حالده شیخ المهاجرین اولان عیمده رضی الله عنه حضرت تلری ده حارث بن مطلب بن عبد منافک اوغلی ایدی . عقبه بن ربیع نك اوغلی ولید کند یاننده و دیگر اوغلی حذیفه

اهل اسلام میاننده ایدی . مقدما امیرمکه مقامنده بولنان عبد-
المطلبك اوغلی ورسول اکرمك عمی عباس قریش اوردوسنك
اك بیوکلرندن اولدینگی حالده میدان حربہ کلیجك قارشوسنده
بیوكل برادری حمزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه حضرتلرینی
کوردی . حارث بن عبدالمطلبك اوغلاری اولان ابوسفیان
ایله نوفل دخی گروه مشرکین ایله برابر ایدی .

عبدالمطلبدن صکره قومنك رئیس اولان ابوطالب بن عبد-
المطلبك اوغلی علی کرام الله وجهه حضرتلری صف حربده
بیوكل برادری عقیل بن ابوطالبه قارشی طوروردی . رسول
اکرمك کریمه سی زینب رضی الله عنها حضرتلرینك زوجی
«ابوالعاص بن ربیع، مظهر اولدینگی صهریت نبویه شرفنی برطرفه
براقه رق رسول الله قارشی سلاح چکوب کلیوردی .

[قصص انبیاء]

من القديم عربلر قومیت وقرابت غیرتیه مقاتله ایدرایکن
شمدی بویه بر قبیله افرادینك وبربرینه اقربا اولانلرك ایکی
فرقه اوله رق قارشی قارشی یه کله لری قریشك چوغنی تردده
دوشوردی . اشراف قریشك اجباری ایله کلش اولان بنی
عبدالمطلب قاداشلرینی ، عموجه ویکنلرینی صف اسلامده
کوروونجه دوچار حیرت اولوب شاشیردیلر . اکابر قریش اول
امرده اسلاملرك مقدارینی واحوالنی آ کلامق ایچون « عمیر
بن وهب » ی کشفه کوندردیلر مرقوم عودتنده (اسلاملر
اوچیوز قدر اولوب اسباب وسلاحسز ایسه لرده جمیله سی محمدك

اوغورنده فدای نفس ایتمه که اماده درلر. یمین ایدرمکه اک ادناسی
سزك برینی قتل ایتدکجه اولماز) دیدی .

عتبه بن ربیعہ درین بر دوشونجهیه واردی وبعده (ای
جماعت کیم کیمکه جنک ایدمجا ؟ یکدیگرک برادرینی یا
عموجه ودای زاده سنی اولدیردکن صکره فصل یوز یوزه
باقیله حق ؟ بو اولور ایش دکادر . سز بوایشدن واز کچیکز
وارادن چیقکز . محمدی سائر قبائل عربیه براقکز اکر انلر
غلبه ایدرلر ایسه سزكده مطلوبکز حاصل اولور . عکس
حائمه سز برشی ضایع ایتش اولماز سکز » دیدی وحکیم
بن حزامده عتبهیه خطاباً (بوایکی فرقہ نك اراسنی بولمق
لازمدر، سبب نزاع « بطن نخله » ده عمرو بن حضرمینک قتل
اولدیغندن نك دیتی ایله ضبط اولنان اشیانک قیمتی ویرمک صورتیه
فتنه نك اوکی الله بیلور . سز قریش ایچنده سوزی کچر برداسکز .
بونک چاره سنی بولکمز) دیمکه عتبه (عمرو بن حضرمینک
دیتی ایله ضبط اولنان اشیانک بدلنی بن ویریم بو محاربه دن
صرف نظر ایدیکز) دیه ابو جهله خبر کوندردی . ابو جهل
ایسه خالق حرب و جنکه تشویق و تحریک ایلر وغیرت وحمت
طمارلرینی اویناداجق سوزلر سویلردی . عتبه نك بورأینی قبول
ایتدکن باشقه آتی سوروب ایلری چیقهرق (بز یکوجود
برجمیتز . بوکون محمددن واصحابندن انتقام آلاجغز . بزم ایچون
محمدیلری اولدیرمکه بیله لزوم یوقدر . آنلری طوتوب اللرینی
ارقه لرینه باغلا یهرق مکیه کوتوره کچز) دیدی . کندیلرینک
کثرت وظاهری قوتلرینه اعتماد ایدمک غلبه ایدمجا کوننده

شبهه ایتزدی . انجق عسکر اسلامده کی قوهٔ معنویه نی بیلمیوردی .
 قریش اوردوسی قومیت و قرابت غیرتیه حرب ایدر بر جماعت
 اولوب قارش-ولرنده کندی اقربالرینی کورمکده اولدقلرندن
 طولایی مقاتله ده تردد ایدر و حربی ترکه خواهش-کر بولندقلری
 حالده اهل اسلامک اعلائی کلمه الله ایچون فدای حیمت ایله احراز
 رتبهٔ شهادتی جانہ منت بی-لیر برفرقهٔ ناجیه اولدقلرینی بیلمین
 ابوجهل بوجهالتی سببیه چوقلغک احراز غلبه یه کفایت ایده جکنی
 ظن ایدبور و هر حالده پیدرپی مزاید اولان شوکت اسلامیه نی
 قیرم جغنی زعم ایلیروردی .

ایشته بودرجه اعتماد وامینتی حسبیه عتبه نک کوندردیکی
 خبردن دلگیر اوله رق اکا لوم ایتدی وعسکر اسلامه برابر بولنان
 اوغلی ابو خدیفه نک قتل اولنسنندن قورقدینی ایچون بویه سویلیور
 دیه عتبه نی خالقک نظرندن دوشورمکه سعی ایلدی . ینه اولمعلونک
 اثر تشوینی اوله رق « بطن نخله » ده مقتول عمرو بن حضرمینک
 برادری « عامر » میدانہ چیقوب قرداشنک اسمنی یاد ایله فریاد
 ایتدی و اهل اسلام اوردوسنه اوق آتدی . عامر بن حضرمینک
 آندینی اوق « عمر بن الخطاب » رضی الله عنہک ازادلوسی « مهجع »
 رضی الله عنہ تصادف ایله مشارالیهی جریحه دار و شهید ایلدی .
 امت اسلامیه ده ابتدا اثر جرح ایله شهید اولان بوذا تدر .

اوصره ده صف اعداده بولنسان بنی مخزومدن اسود بن
 عبدالاسد (یا بن محمد یارک حوضدن صوایحرم یا اوحوضی یقار
 و بوزارم یا خود آنک یاننده اولورم) دیه یمین ایتدی و فدای

صورتندہ سل سبب ایلہ اہل اسلامك حوضہ طوغری قوشوب
 هجوم ایلدی . بوجرائی کورن جناب اسدالله حمزہ رضی اللہ عنہ
 مرقومك حوض کنارینہ کلمنی منع ایچون اوجہتمہ قوشوبه رق
 اسودہ یتشدی و برضربہ سفیلہ مرقومی دوبردی . ملعون عینتی
 یرینہ کتیرمك زعم باطلیلہ کندیسنی حوضہ آتمق ایچون سورونہ رک
 ناکمنارینہ قدر کلدیکی صرودہ حضرت حمزہ آنی قتل ابدہ رک
 جانی جہنمہ کوندردی

برروایتده مرقوم اسود سورونہ رک کندیسنی حوضہ آتدینی
 وحزہ نک آنی حوض ایچندہ قتل ایلدیکی مروی ایسده اکثریت
 حوض کنارندہ قتل ایدلمش اولسندہ متفقدرلر .

آرتق ایکی طرفدن قان دوکولمش و طرفینده غلیان صوک
 درجهیه وارمش اولدیغندن مقاتله نک اوکنی آلمق قابل دکلدی .
 رسول اکرم افندمز میدانہ چیقارق اہل اسلامك صفارینی
 دوزاندی . و بمضیلری صفدن ایلری طوردیغندن یدسعادتلرنده کی
 عصا ایلہ یواشجه دورتہ رک صرہیه ادخال ایتدی . (بن امر
 ویرمدکجه دشمنہ هجوم ایتیمکیز ، فقط اوق منزلہ کلدکارندہ
 اوق آتکیز) دیہ تنبیه بیوردی .

بووجهلہ ایکی طرف ترتیب صفوف ایلدکن صکرہ « عتبہ
 بن ربیعہ » ابو جهلک اسناد ولومی طولایسیلہ قریش نظرندہ
 کوچوک دوشدیکندن اکال ناموس ایچون برطرفنہ برادری
 شبیهی دیگرطرفنہ اوغلی ولیدی آلہرق میدانہ چیقدی و اوزمانک
 عاتق و جهلہ کندولریلہ جنک ایچون مبارز ایستہدی . بنی

نخاردن « عفر ا بنت عبد بن ثعلبه » نك بدرده حاضر بولسان
یدی اولادندن « عوف » و « معاوذه ناملرنده کی ایکی نو جوان
ایله خزر ج قبیله سندن (عبدالله بن رواحه) رضی الله عنهم حضراتی
آنلره قارشو چیقديلر . عتبه (سزکیملر سکز) ديه صورمقله
انلرده (بز فلان وفلانز) جوانی ویرديلر . اولزمان عتبه (بزم
سزکله بر ایشمز یوق بز عم زاده لریمزی ایستهرز) ديه آنلری
رد ایدوب مهاجریندن مبارز ایستهدی .

مدینه اهالیسی زراعت وفلاحنه مشغول اولدقلری قریش
ایسه تجارتله اشتغال ایدر اولوب مدینه لیره نظر حقارتله بقار
بولندقلری جهته عتبه ورفقاسی انصار ایله مبارز ديه تنزل ایتديلر .
(یا محمد بزه کفو واقرا نماز اولان عم زاده لریمزدن کوندر) دیو
ندا ایله مهاجرینه میدان او قودقلرندن رسول اکرم افندمزده
« عبیده بن حارث بن مطلب » و « حمزه بن عبدالمطلب » و « علی ابن
ابی طالب » رضی الله عنهم حضراتی اسمار ایله چاغیره رق میدانه
کوندردی . عبیده عتبه یه ، حمزه شیبیه وعلی ولیده قارشو
واردیلر .

او وقت عبیده ابن الحارث التمش اوچ وحمزه بن عبدالمطلب
اللی سکز وعلی ابن ابی طالب یکر می بریاشلرنده اولوب هر برینک
قارشو سندنده کی خصمی ده سنجه آنلره اقران اولمقله برابر ایکی
طرفده کی بو آلتی مبارز عربک اک مشهور پهلوانلری ، اک نامدار
رجالی ایدیلر . میدانده مبارزلر عادت عرب وجهله اسم
وشهر تارینی سویلیه رک برلرینی طاییدقن صکره قلیجلیری

چکه رک جنکه باشلادیلر. طرفین جنک و هجومه امانده بروضعیتده
 بو آلتی مبارز مشهورک مقاتله سنی کمال هیجان ایله تماشا ایدیلوردی.
 حضرت عبیده ایله عتبه بربرینه براق حمله ایله هرا یکی ده
 جریحه دار اولدی، فقط بری دیگرینی قتل ایده مدی. حضرت
 حمزه اول حمله ده شیبه نی عازم دار بو ار ایلدیکی کبی جناب حیدر
 کرارده ولیدی برضربه سیف ایله رهرو بئس القرار ایلدکن
 صکره عبیده به معنوله عتبه نی ده کبرتدیلر و مجروح اختیاری
 آلوب حضـور حضرت رسالته کوتوردیلر. اعظم شـعرا ی
 عربدن واک بر اصحاب کرامدن بولانان بو ذات ایانندن آغیر
 بر جریحه آلمش، قاناری آقیوردی. او حالمده حضور نبوی به واصل
 اولدقده (یارسول الله بن شهید می یم) دیه صور مقله فخر کائنات
 اک شهید اولدیغنی و مقامی جنت اعلا بولندیغنی تبشیر ایلدی.
 بونک اوزرینه عبیده حضرتلری ممنون و مسرور اوله رق اسلام
 او غورنده ایاننگ کسامه سندن طولانی اصلا غم و قساوت
 چکه مدیکنی مشعر کوزل ایات، و اشعار او قومنه باشلادی.
 برای تداوی مدینه به کوتوریلورایکن « صفرا » مرحله سنده
 وفاتی وقوع بولدی رضی الله عنه .

مشرکین اوردوسنک سر آمدان شیجعانندن واکابر رؤسادن
 عتبه و شیبه ایله ولیدک ایلك مبارزه ده خاک هلاکده سر نیکون
 اولماری قرشیلارک قوه معنویه سنی بتون بتون قیردی. انلره
 دهشت و یروب دوشوندیرمکه باشلادی ایسه ده ابوجهل عزاندده
 تمرد و افساد و اغوا سنده اصرار ایدیلور و کفاری اسلام اوزرینه

افزاده فرصت فوت ایتموردی . او اثناده « ابوبکر الصديق »
 رضى الله تعالى عنه اوغلى « عبدالرحمن » ی صف مشرکینده
 کورونجه آنی اولدیرمک اوزره میدان چیقماق ایستهدی ایسهده
 رسول اکرم افندمز (یا ابابکر بیلمز میسین که سن بنم کورور
 کوزم وایشیدیر قولاغم منزله سنده سین) دهرک رخصت ویرمدی .
 ایکی طرف بر برینه قدمه قدمه یاقلاشیور و اوقلر علی التوالی
 یاغیوردی . قرشیارک آتدقلری اوقلردن بری اسلام صف حربنک
 کیروسنده طوروب سیر ایدن خزرچ قبیله سنه منسو « حارث بن
 سراقه » نام کنجه اصابت ایدهرک شهید ایلدی . انصاردن ایلمک
 اوکجه شربت شهادتی ایچن بوذاندر .

بوراده کلایینه قصص انبیایه براقلم ، جودت پاشا
 مرحوم دیورکه :

« رسول اکرم یار غاری ایله برلکده خیمهده یعنی سعد بن
 معاذک یاپدیرمش اولدیغی کولکه لکده بولنوب (یارب بکا وعد
 ایلدیکلک نصرتی ویر) دیو کمال سوز و کداز ایله دعا و نیاز
 ایلرکن کندوسنه بر خفیفجه اویقو کلای . وهان تبسم ایدهرک
 او یاندی (مژده یا ابابکر ایشته ملائکة کرام ایله جبرائیل علیه السلام
 امداده کلدی) دیه بیوردی . بعده رسول اکرم زرهنی کیوب
 (سهزم الجمع و یولون الدبر) آیت کریمه سنی تلاوت ایدهرک
 خیمه دن طیشاری چیقدی ، معناسی : یقینده اوجمیت بوزیلوب
 آرقه دوندیرلر دیمکدر . واوست طرفنده کی آیت کریمه (ام
 یقولون نحن جمیع منتصر) اولوب آنک معناسی ده : یوقسه

مشرکین قریش بن طولیو ویکووجود جماعتی دیرلر دیمکدر .
یوقاریده بیان ایتدیکمز وجهله فی الواقع ابوجهل اشویوم بدرده
(بز یکووجود بر جماعت متصهره بز ، بوکون محمدن و اصحابندن
انتقام آله جفز) دیمشدی .

بوایت کریمه ایسه مقدا مکده ایکن نازل اولهرق کله جکرن
خبر ویرن آیتدن ونبوت محمدیه نک دلیل علنیهی اولان معجز -
اتدندر . حتی حضرت عمردن مرویدرکه بو آیت نازل اولدوقده
عجبا هانکی جمعیت بوزیله حق دیدم . بدرده رسول اکرم زرهنی
کیوبده (سپهزم الجمع ویولون الدبر) دیدیکی وقت مراد نه اولدیغنی
آ کلادم بیورمشر .

مرویدرکه مقدا مدینه جوارینه کلوبدم مدینه اهالیسنک
حیوانلرینی سوروب کوتورمش اولان کرز بن جابر فهرینک
بادیه نشین ارلان طوائف قریش ایله بوکره قریش مکه اوردوسنه
امداد ایچون کله جکی اوکون ایشیدلدی . حالبوکه قریش اور -
دوسنک قوتی ذاتاً اهل اسلامه نسبتله قات قات زیاده ایکن بادیه
نشین اولان گروه عربان دخی کلوبده آنلره قاتیه جق اولورسه
قواتلری فوق العاده اولور دیه اهل اسلام تلاش واندیشهیه
دوچار اولدی . انک اوزرینه طرف باریدن ملککرایله اهل اسلامه
امداد اولنه جفی تبشیر بیورلدی .

کرز بن جابر فی الواقع قریش مکه اوردوسنه امداد ایتک
نیتنده بولمش ایسه ده بوجه اتی قرشیلرک بوزلدیغنی خبرالدینی
کچی امداددن صرف نظر ایشدر . مرویدرکه او انساده مثلی

کورولامش غایت شدتلی برروز کار چیقوب کوز کوزی
 کورمن اولمش، بوايسه ملائکة کرام ایله جبرائیل علیه السلام
 کلیشی ایتمش که میدان حربہ کلشار وقیر آنلره بیدمش انسانلر
 صورتندہ کورنمشار و مشرکلره قارشو صف باغلا یوب طور مشار.
 بودخی روایات مشهوره دندرکه قریش ایله کمنانه آراسنده
 محاربه لر وقوع بولمش ایدوکندن یوکره کمنانه قبیلہ سی فرصتی
 غنیمت اتخاذا ایدهرک آرقه دن کلوبده هجوم ایتسونلر دیه قریش
 طائفہ سی اندیشه ایدرکن کمنانه شیخیلرندن مشهور سراقه بن
 مالک المدلجی برفرقه سواری ایله قریش اوردوسنه کلوب بندہ
 سزکله برابر دهرک آنلره جسارت ویرمش. حالبوکه سراقه،
 حارث بن هشام ایله الاله طوتشوب کززلر ایکن او ایله برشدتلی
 بورا ایله ملائکة کلدیکنی کورونجه سراقه حارثدن ایریابوب،
 بن سزک کورمدیکه کز شیرلی کوریورم دهرک عسکرینی الوب
 صاووشمش وانک صاووشمسی قریش طائفہ سی و هم وتلاشه
 دوشورمش. حتی ابو جهل انک اوزرینه (سز سراقه یه باقیکنز
 انک محمد ایله کیزلی اتقاق واردر. محمدیلری بتیردکن صکره
 دونوبده « قدید » منزله وارد یغمزده بن ا کا محمدک طرفدارانی
 نه اولدیغنی اوکره دیرم. همان سز یوریکز) دیه قومنه جسارت
 ویرمش ایدی. قریش اوردوسی بوزیلوبده مکیه واردقلرنده
 عسکرک انهمزمنه سراقه سبب اولدی دیمشار، سراقه ایسه آنی
 ایشیندکده (والله بن سزک بدره عزیمتکیزی طویمدم. فقط
 حاجد یغکزی وبوزلد یغکزی ایشیتدم) دیمش. مکر سراقه صو-

رهنده کورینان ابلیس و بنی مدجن بر طاقم ادمار صورتند
کورینلرده ابلیسک عونہ سی اولان شیطانلر ایش . بر مدت
صکره سراقه و سائرلی اسلام ایله منصرف اولدقدہ بوراسنی
بینلرنده سولشمشلر و شیطان ایشی اولدیغنی جزم ایلمشار .»

فیخر کائنات افندمن سایاندن چیققدلری صرهدہ بر آوج
اوفق طاشلر الوب (شاعت الوجوه) یعنی یوزلری چیرکین وقاره
اولسون دیهرک مشرکینه طوغری آتدیلر. اثر معجزه جناب
پیغمبری اوله رق او طاشجق لردن هربری کفاردن برینک کوزینه
بروننه ، یوزینه اصابت ایدهرک انی سرسم ایتدی .

بالاده بیان اولندیغنی وجهله شدتلی بورانک ظهوری، عقبه
وشیبه وولید کی اشرافدن واکبر شیجعاندن اوچ کشینک ایلاک
مبارزه ده تائف اولمسی، بو اوافجق طاشلرک یوزو کوزلرینه طو-
قونه رق بادیء سرسمی اولمسی مثللو اسباب ذاتاً مترددو بر درجه یه
قدر قوهء معنویه سی مکسر بولنان قریش اوردوسنک جسارتنی
برقات دها قیرمشدی . تام بوصرهدہ رسول اکرم افندمن
(هرکیم بو کون دشمندن یوز چویر میوب ثبات ایدر و شهید آ
وفات یار ایسه جناب حق البتہ انی جنته قویه جقدر . بو کون
شهید اولانلره جنۃ الفردوس حاضر وانلره رضوان منتظر در)
یوللو هم مؤثر وهم طوغری سوزلرله جنکاوران اسلامی تشویق
وترغیب ایدهرک صف اعدایه شدتله هجوم و حمله یی امرایتدی .
« بنی خزرج » دن عمیر بن حمام رضی الله عنه او صرهدہ .
الده کی خرمایی یه یوردی . رسول اکرمک بوسوزلرنی ایشندکده .

(په په اجننه كړمك اېچون شو حريفلك النده اولمكدن بشقه
 برشي لازم دكلى؟ پك اعلال) ديهرك النده كى خرمالرى يره آتوب
 هان قليجنى چكهرك دشمنه هجوم ايتدى . شهادتك فضيلته داتر
 كوزل ومؤثر ابيات اوقويه رق مشركينه قليج اوريوردى .
 نيجه كفارى قتل ايتدكدن صكره جام شهادتى نوش ايله جنت
 الفردوسه كيتدى . اسلامرده اوقدن غيرى سلاح ايله ايلك شهيد
 اولان بوذات شريفدر .

عقرا خانوك بيوك اوغلى اولوب مقتول عتبه وشيبيه قارشى
 ايلك مبارزه ده ميدانه چيقدينى حالده قريشدن اولمدينى اېچون
 عتبه طرفدن قبول اولنميان عوف بن حارت رتبه شهادته نائلتته
 مانع اوله بيلمسى ملحوظ اولان زرهنى ارقه سندن چيقاروب
 اتدى وقليجنى چكهرك هجوم ايتدى . مشركيندن بر طاقنى
 قتل ايتدكدن صكره مرادينه نائل ومرتبه شهادته واصل اولدى .
 عسكر اسلام صف اعدايه شدتله هجوم ايتديار واوكلرينه كان
 دشمنى تپه اديار . حضرت حمزه وحناب على بو هجومده جدا
 بيوك برارسلانلق كوسترديار .

بو حربه يكرمى دردى رؤسادن اواق اوزره قريش اردوسندن
 يتمش كشى مقتول اولدى .

رؤساي قريشدن مقتول دوشمنارك وانلرى قتل ايدنلارك
 اساميسى بوجه آتيدر :

کمیك طرفندن قتل اولندی	اسم مقول
حمزه و علی حضراتی	زمره بن الاسود:
»	عقیل »
منبه بن حجاج سهمی :	ابو یسر کعب بن عمرو و حضرت تلری
نبیه بن حجاج » :	حمزه و سعد بن ابی وقاص حضرت تلری
عاص بن منبه » :	حضرت علی
»	ابو العاص بن قیس :
حضرت عمر	عاص بن هشام بن مغیره :
حضرت علی	حنظله بن ابی سفیان :
حضرت طلحه	عمرو بن عثمان تیمی :
»	نوفل بن خویلد :
»	عبیده بن سعید بن امیه :
حضرت مجدر بن زیاد	ابو البختری بن هشام :
حضرت حمزه	مسعود بن امیه :
»	اسود بن عید الاسد :
»	ابو قیس بن ولید :
علی »	عبدالله بن منذر :
حمزه »	طعیمه :
»	جناده بن ملیحه :
مجدر بن زیاد	ابو جهل :
حضرت معاذ طرفندن جرح	
وعبدالله ابن مسعود طرفندن	
باشی کیلم شد	

امیه بن خلف	:	»	معاذ و سائرہ
علی بن امیہ	:	»	عمار بن یاسر
عتبہ بن ربیعہ	:	»	حمزہ و علی حضرتانی
شعبہ بن ربیعہ	:	»	حضرت حمزہ
ولید بن عتبہ	:	»	حضرت علی

ابو جہلک صورت قتلی حقنہ براز تفصیلات ویرہلم، سوزی کتب سیردہ کی بیاناتی خلاصہ ایتش اولان قصص انبیاء ترک ایدہلم :

« ابو جہل ایسہ یتش یا شندہ پک کوزلی و قورقونج یوزلی عنود و متمرّد بر ملعون اولوب » انام نبی بوکون ایچون طو- غور مشدر دہ اظہار جسارت ایدر و عسکرینی چنکہ سورردی. کندی عشیرتی اولان بنی محزوم یکمتلری انک اطرافنی آلوب میسخ چیقینی اولدقارندن یاننہ واریله مازدی ایکی عسکر بربرینہ قاووشه جغنی اشاده عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ حضرت تئری صف حربده اولوب صاغنده وصولنده بنی نجاردن بررنوجوان بولنش ایدی . بری عبدالرحمن بن عوفک یکتہدن چکوب کیزلوجه اکا (عمو جہسنی ابو جہلی طانور میسین بکا کوسترسہک) دیمش وابن عوف نہ یاپہ جتسین دیدکہہ (اللہ ایلہ عہد ایتدم ابو جہلی کوردیکم کبی اوزرینہ حمہ ایدوب انی اولدیرہ حکم یاخود بو اوغورده اولہ حکم) دہ جواب ویزمش . اول ایکی نوجواندن دیکری دخی کذلک ابو جہلی سورمش وابن عوف

نه يابه جقيسين ديد كده اودخى او برينك سويلديكى كې سويلش
 عبدالرحمن ابن عوف بويله بر قورقولى وقتده، روز كارك
 كرم و سربى كور مامش ايكي چوجق آراسنده قالدېم ديو
 دوشونوركن آنلك بو جسورانه سوزلرندن تعجب ايلش .
 او ايكي نوجوان ايسه « عفرا » خاتونك اوغللرى معاذ و معوذ
 نام ايكي فدائي قارداشلر ايمش. ايشته بو صرده ابو جهل بنى
 مخزوم يكتيلرى ايله طوموز طوپى اولوب كلورلر ايكن ابن
 عوف آنلره « ايشته آراد يگىز » ديه ابو جهلى كوسترمش .
 هان ايكيى بردن فيرلايوب وچفته شاهين كې سوزولوب
 ابو جهلك اوزرينه هجوم ومله ايتشلر . حالوكه ينه اخناردن
 معاذ بن عمرو نام بر فدائي دخى ابو جهلى كوزه ديرمش [۱]
 بو ائشاده فرصت دوشورمش و ابو جهلك آياغنه بر قيليچ اورمش .
 فقط ابو جهلك اوغلى عكرمه دخى قيليچ ايله آنك قولنى ياره .
 له مش [۲] بو صرده عفرا نك اوغللرى معاذ و معوذ دخى
 يتيشوب ابو جهلك ايشنى تمام ايلش .

[۱] قصص انبياده ابو جهله هجوم ايدن ايكي معاذ اولمى اوزره
 كوسترايور ايسده بونك عفرا خاتونك اوغلى معاذ اولديغى و بر قيليچ
 اوردهق ابو جهلك ديزدن آشاغى بجاغنى كسيديكى بيان ايدنلك
 سوزى ده طوغرى اولمى محتملدر .

[۲] عكرمه بر قيليچ ضربه سيله معاذ رضى الله عنك صول قولنى
 كشمش ايدى . بر پارچه ات ايله اوموزندن اصيلى قالان قول مشاراليسى
 راحتسز اينديكمن آياغله اينك اوزرينه باصه رق چكوب قوپارمش .
 وينه ابو جهلى تيله مش اولديغى كتب سيرده مسطوردر .

ابو جهل کندیسی اشرف قبائل عرب اولان قریشک
رئیس بیلور واهل مدینه یی چفتجی دیو تحقیر ایده کلور ایکن
آنلرک آلدن اولمک پک کوجنه کیدوب حتی بو کره معاذ
حضر تلری کندیسی قلیجله اوردقده « کاشکی بنی چفتجیلردن
بشقه بر آدم اولدیرسه » دیمشدی .

اول ائنده رسول اکرم (عجا ابو جهل نه یاپیور؟ کیم
کیدوبده آندن بزه برخبر کتوریر) دیدکده عبدالله ابن سعود
رضی الله عنه حضر تلری سکر تندی و ابو جهلک یانه کیمدی
کوردیکه جان چکیشیور . همان باشی کسمک اوزره صقالندن
طوتدی و آ یاغیله بوینه باصدی و ابو جهل کوزلرینی آچدقده
(یا ابا جهل سنمیسین) دیدی . ابو جهل ایسه صوک نفسه
کلش اولدینی حالده بی پروا ابن مسعوده (ای قویون چوبانی
پک صارپ یره جقمش سین . بر بیوک کشی یی قوم و قبیله سی
اولدیرمک همان شمدی اولمش برایش دکل یا ؟ بو اوله غان شیدر
فقط غلبه هانکی طرفده قالدی) دیه صوردی .

ابن مسعود دخی نصرت و غلبه اهل اسلامه یوز کوستردی .
دیو جواب ویردی و بو یوزدن دخی ابو جهلی حالت یأسه دو-
شوردی . ابو جهل یویله هر جهتدن مایوس اولیچق (محمد
سویله، شمدی یه قدر آنک دشمنی ایدم شمدی دشمنلکم برقات
دها آرتدی) دیدی . ابن مسعود همان باشی کمدی . الحاصل ابو
جهل صوک نفسده ایمانه کلیوب کفر وضالنده اصرار ایتدی

وهر يوزدن . ائوس اوله رق جانى جهنمه اصار لايوب كيتدى .
لعنة الله عليه . ابن مسعود حضرتلرينك جهنمى تحيف و كوچوك
وابو جهلك باشى بيوك اولدينى جهنمه آنى يوكله نوب [۱] كو .
تورمى شايان تاماشا بر كيفيت اولدينى حالده ايسته اللهك دشمنى
ابو جهلك باشى ديهرك حضور نبوى به كوتوردى . رسول اكرم
دخى اللهك نصرتندن تشكر ايتدى و (بوامتك فرعونى ايسته
بودر) ديهرك بيوردى »

ا كابر رؤساي قريشدين اميه بن خلف ايله اوغلى على عا .
ربهك صوك دملرينه قدر طيانش اولدينى حالده نهايت معارفه
قديمه لرينه اعتماداً عبدالرحمن بن عوف حضرتلرينه تسليم اولديلر .
بونلرى اولومدن قورتاروب اسير ايتك ايچون مشاراليه اغتنام
ايدوب الله طوتدينى زرهلرى يره آتهرق بر ايله اميه
و ديكر ايله على بن طوتهرق كوتورمكده ايكن بلال حبشى رضى
رضى الله عنه كوردى . مكده ايكن اميه جناب بلاله بك چوق
اذيت واشكنجه ايتش اولديغندن طولايى بلال بونلرى كورونجه
(يا انصار الله ايسته رئيس كفره اميه بن خلف ، اوريكز اولديرىكن)
ديه باغيرمغه باشلا دىغندن معاذ ايله انصاردين برقاج كشى قوشوب ،
عبدالرحمن بن عوفك قورتارمغه صوك درجه غيرتنه رغماً اميه .

[۱] ابن هشامك بياننه كوره ابن مسعود حضرتلرى ابو جهلك باشى
قالديرمق مشكل اولدينى كورهرق قولاغنى دهلوب براب كچيرمش ويرده
سوريهرق حضور حضرت رسالتناهي به كوتورمشر .

اولدیردکلی کبی عمار بن یاسر حضرت تلی ده اوغلی علی بن امیهی قتل ایتدی .

رسول اکرم افندمز (بنی هاشم بو جنکه اکراه ایله کلشاردر هرکیم آناره تصادف ایدر ایسه اولدیرمیوب اسیر ایتسون . ابو البختری یهده تصادف ایدن آنی قتل ایتسون) دیه امر . بیوروش ایدی . ابوالبختری نك سبب استثنایی مکده ایکن اهل اسلامه اذا وجفا ایتیبوب حسن معاملهده بولنمی ایدی . حربك صوك دورهلرنده مرقوم دوه سنه بنمش و آرقه سنهده جناده ابن ملیحهی آلمش اولدینی حالده قاچیوردی . مجدر بن زیاد حضرت تلی اکا تصادف ایلدکده (قاقچه ؛ رسول اکرم سنی قتلدن بزی منع ایتدی) دیدکده ابوالبختری (یار فیکمه اوله جق) دیدی . مجدر (یالکز سنك ایچون سویلیدی آنی قتل ایدهرم) دیمکله مرقوم (او حالده ایکیمز بردن اولورز . بن مکه قادینلرینه حیات دنیا ایچون آرقداشنی ترك ایتدی دیدیرتمم) جوانی ویرهرك مقالهیه باشلادیلر . مجدر حضرت تلی آنلری قتل ایدهرك کلوب فخر کائنات افندمزه صورت حالی خبر ویردی .

قریشک اکثر اکابر ورؤساسی مقتول دوشونجه مشرکین اوردوسی منہزم اولهرق فراره یوز طوتدی . قاچان قورتیلوب قاچامیانلر اسیر اولدی و غزای بدرده بوصورتله ختام بولدی . قریشدن یتمش کشی اسیر دوشمشدی . بو اسرانک اشراف واکلر دن اولانلری شونلردر .

عباس بن عبدالمطلب : حضرت رسول اکرمک عم . بارکاری

عقیل ابن ابوطالب : فخر کائنات افندمنك عم زاده سی
وحضرت علینك بیوك برادری

نوفل بن حارث بن عبدالمطلب : عم زاده رسانتپناهی .

ابوالاص ابن الربیع : کریمه پیغمبری حضرت زینك زوجی

ابو عزیز بن عمیر : بدرده علمدار مهاجرین مصعب بن

عمیر حضرت تارینك برادری .

سمیل بن عمرو العامری :

خالد بن هشام المخزومی :

عبدالله بن ابی بن خلف :

عبدالله بن زمعه : ام المؤمنین حضرت سورهك برادری

ولید بن اولولید :

عقبه بن ابی معیط :

نضر بن حارث :

بونلردن ابو عزیز بن عمیر او کون شرف اسلام ایله مشرف

اولدینی کی عباس وعقیل ونوفل و ابو العاص بر مدت صکره

مسلمان اولوب اصحاب کرام زمرة ناجیه سینه داخل اولدیلار

رضی الله تعالی عنهم .

غزوة بدرده کرك میدان محاربه ده دوشن وکرك آلدینی

جریجیدن متأثراً وفات ایدن شهدا اون درت اولوب آلتیسی

مهاجریندن وسکزی انصاردن ایدی . انصاردن اولان سکزی

شهیدك آلتیسی خزرچدن وایکیسی اوسسدن ایدی . بونلرك

اسامی شریفه سی شونلردر :

عبيده بن حارث بن عبدالمطلب :	بنی هاشم
عمیر بن ابی وقاص :	بنی زهره
ذوالشمالین بن عمرو :	»
عاقل بن بکیر :	بنی عدید
مهجع :	»
صفوان بن بیضاء :	بنی حارث
سعد بن خشمه :	انصار
مبشر بن عبد منذر :	»
یزید بن حارث :	»
عمیر بن حمام :	»
رافع بن معلا :	»
حارث بن سراقه :	»
عوف بن حارث :	عفرا خاتونك اوغلاری
معوذ بن حارث :	

میدان محاربه ده قریش آوردوسندن کسمه قالدیغی زمان رسول اکرم افدنم شهادی اسلامك دفنی امر ایستی . آنلر دفن ایدلدکن صکره رؤسای قریشدن مقتول اولانلرک جسدلرینی برقویویه آتدیلر . امیه بن خلفک ، ززهی ایچنده وجودی شیشمش واعضایی تفسخ ایدوب قویغه باشلامش اولدیغندن نقلی ممکن اولمامغه اولدیغی یرده اوزرینه طاش و طوبراق آتیلر ق کومولدیکی کبی سائر مقتولینده اوده بریده طوبراغه کومولدی .

فیخر کائنات افندمن مظفریت بدری تبشیر ایتک اوزره
 زید بن حارثه رضی الله عنه حضرت تباری مدینه منوره یه کوندردکن
 صکره بدره اوچ کون قالدیلر . بوخبرک ورودنده مدینه
 اهالیسی ماتم ایچنده ایدیلر . چونکه برمدتن بری نامزاج
 اولان رقیه بنت رسول الله رضی الله عنها حضرت تباری ارتحال
 دار بقا بیورمشدی .

فرار ایتمهملری ایچون اسیرلری باغلامغه مأمور اولان
 عمر ابن الخطاب حضرت تباری عباس بن عبدالمطلبی پک صیقی
 باغلامش اولدیغندن صباحه قدر ایکلهدی . رسول اکرم اوکیجه
 عمجه سنک ایکل دیسنی ایشیده رک متأثر اولمش وکوزینه اویقو
 کیرمامشدی . انصار کرام رضی الله عنهم حضرتانی رسالتپناه
 افندمنک اصلا راحتسز اولماسنی الزام ایدر اولدقلرندن بوسبيله
 کیجه اوبقوسز قالدیغنی ایشمدکاری کبی بعضیاری کلوب عباسک
 باغلرینی چوزدیلر و عفو واطلاق بیورلمسنی استدعا ایلدیلر .
 حالوکه اسیرلر حقننده نه درلو معامله اولنمق لازم کله چکنه دائر
 وحی الهی نازل اولدیغندن حقارنده رأی و مشاوره ایله معامله
 ایجاب ایدبورددی . وبوکی خصوصاتده اصحاب کرام ایله استشاره
 بیورلمسنی سنت سنیه ایدی .

فیخر کائنات افندمنک اصحاب کرام ایله صورت مشاوره لرینه
 دائر «قصص انبیاء» شویله معلومات ویریور :

« مجلس مشورتده هرکس رأینی سربست سویلاردی .
 علی الخصوص عمر ابن الخطاب رضی الله عنه حضرت تباری وحی

الهی به امثالده نقدر سرعت و صلابت کو ستر ایسه رأی ایله اوله جق ایشلرده دخی اصلا خاطره و کوکله باقیوب بلا تردد رأی قطعی ویرر و سوزی کسیدرردی. واکثریا رأینده مصیب اولوب نیجه دفعه رأی صکرده نازل اولان وحی الهی به موافق دوشمشدر. بناء علیه کندوسنه عمر الفاروق دنیا مشدر که حق ایله باطلک آراسنی کالیه فرق و تمیز ایدیحی دیمکدر.

اسرا حقنده نه یولده معامله ایدلک لازم کله جکمه دائر فخر کائنات افندمن اصحاب کرامیه استشاره بیورمغی تنسیب ایله مجلس مشورت قورولدی. رسول اکرم (جناب حق سزی آنلره غالب و مظفر بیوردی شمدی آنلر حقنده نه یامق ایسته رسکز) یولنده ایراد سؤال ایلدکه حضرت عمر الفاروق «یا رسول الله جمله سنک بونی اوردیر» دیدی. سعد بن معاذ رضی الله تعالی عنه ده بورأیده بولندی ایسه ده فخر کائنات افندمنک رحم و شفقت رسالت پناهیلری بوکا مساعدا و ملد یغندن اولیکی سؤالی تکرار بیوردی.

حضرت عمر ابن الخطاب (یا رسول الله آنلر رؤسای مشرکیندن لرر جمله سنک بونی اورملی. اسرا آراسنده اقر بامدن ایکی کشی واردر آنلری بن اولدیرهیم عقیلی قارداشی علی و عباسی برادری حمزه اعدام ایتسون. مشرکله قارش قلمزده ذره قدر محبت و شفقت اولدیغنی کوستره لم) یولنده اداره کلام ایله رأینده اصرار ایلدی ایسه ده رسول اکرم افندمن ینه قبول بیورمدیلر. ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری اسیرلردن

فدیه آینه‌رق عفو و اطلاق اولملری رأی در میان ایلدیکی کبی
سائر اصحاب کرام ده بورأیده بولندیلر . فخر کائنات بوجهتی
تسبیب و قبول ایله اسیرلردن در در بیک درهم بدل آینه‌رق
صالیورلملرینه قرار ویرلدی .

غزای بدرک دردنجی کونی مدینه‌یه متوجهاً حرکت بیورلدی .
اسرا و اموال غنایم برابر ایدی . « صفرا » مرحله‌سنه مواصلت
اولندقدده اسیرلردن عقبه بن ابی معیط ایله نضر بن حارثی قتل
ایتدیردی . چونکه بونلر مکده ایکن کرک رسول اکرم افندمنه
و کرک اهل اسلامه صوکه درجده اذ اوجفا ایدر عنده مشرکیندن
اولوب تخلیه‌لری حالنده بوراه ضلالتده ده‌ها زیاده ایلری کیده جک
کروه ملعونه دن ایدیلر . ابو سفیانک مکیه کوندردیکی فریادچی
ضمضمک ورودنده قریشی اهل اسلام اوزرینه حرکتیه الک زیاده
تشویق ایدنلردن و شعرای عربدن « سهیل بن عمرو » ده اسیر
ایدی . عمر ابن الخطاب (یا رسول الله مساعده ایتده سهیل بن
عمروک دیشلرینی سوکهیم . بردها سنک علیهنده بولونمسون)
دیدی ایسه ده بوکا مساعده اولمندی .

بنی نجاردن عبدالله بن کعب اموال غنایمک محافظه و سوقنه
مأمور اولمشدی . بدرده کفارک بوزیلوب فرار ایللری اوزرینه
ترک ایتدکلری اموال و اشیا اهل اسلام طرفندن اغتنام ایدلمشدی
هرکس کندی آلدینی و بولدینی شیئی کندی مالی عد ایتک
ایسته یوردی . بو حالدده رسول الله افندمنک سایبانی جوارنده

نوبتچی اولان اصحاب کرام ایله یالکیز مقاله ایله مشغول بولنانلر اموال غنائمدن محروم اولمق لازم کله جکندن غنائم حقنده کی آیت کریمه نازل اولمغه فخر کائنات افندمن بولدقلری اشیایی کتیرمه لرینی امر ایتدی . هر کس نه بولمش و آلمش ایسه حضور حضرت کتیرمشلر و اموال غنائم طویلانش ایدی . « صفرا » بوغازندن چیقلدقن صکره بو اموال بین الغزاة مساوات اوزره تقسیم بیورلدی . منبه بن حجاجك ذوالفقار نام قلیچی ایله ابو جهلك دوه سی حضرت کندیلری قبول بیوردیلر .

مدینه دن حرکت اولمازدن اول ابوسفیانك کاروانی تجسس ایچون کوندولمش اولان طلحه و سعید بن زید حضراتی اطرافی ارشدیره رق مدینه یه عودتارنده فخر کائناتك جانب بدره تشریفی خبر آلملریله او طرفه مسارعت ایلمشلردی . انشای عودتده رسول اکرمه ملاقی اوله رق غزایی تبریک ایلدیلر .

رقیه رضی الله تعالی عنهانك ارتحالندن طولایی ماتم و تأثر ایچنده بولنان اهل مدینه بشارت ظفرله بر درجه یه قدر تعدیل خزن ایلمشلر و رسول الله افندمنی مطمئن صورتده استقبال ایلك اوزره استحضاراته باشلامشلردی . مدینه دن عزیمت بیورلدیغنك اون طقوزنجی کونی کمال دبدبه ودارات ایله شهره عودت و مواصلت بیورلدی . رسول اکرم افندمن اسیرلری کیروده براغه رق کندیلری ایلرو کلمشلردی احتمالکه مقصد رسالتپناهی اسرایه قارشو افراد خاق طرفندن نمایش وقوعه مانع

اولمق و یاخود اشرافدن بولنان اسیرلرک نفسلرینه کران کله جک بر حال واقع اولماسنی تأمین ایلک ایدی .

بر کون صکره اسیرلر مدینه یه کتیرلدی ، فخر کائنات آفندمن آنلری اصحاب کرامنک خانلرینه مسافر اوله رق توزیع ایلله آنلره کوزلجه باقیکزدیه تذبیه بیوردی . بناءً علیه خانه سینه مسافر ویریلان اسیره هرکس بقار و مأ کول و مشروبینه اهتمام ایدردی .

بالاده بیان اولندیغی وجهله رسول اکرم آفندمنک اصحاب کرامیلله اسیرلره ایدیلله جک معامله حقه عقد بیوردیغی مجلس مشورتده بر اسیردن دوت بیک درهم بدل اخذی ایلله طلاق تقرر ایتشدی . بو دوت بیک درهم حد اعظمی ایدی . اسیردن هرکسک حال واقتدارینه کوره بر بدل آلمسینه قرار ویریلرک آنکده مقدارلری بیلدیرلدی ، هیچ ثروتی اولمیان و برشیئه مالک بولمیان اسیرلر ایسه مدینه اطفالندن اوزر چوجغه یازی یازمق اوکرتمک شرطیلله اطلاق ایدلمک قرار ویرلدیکه بو صورتله قرائت و کتابتدن محروم اولان مدینه اهالیسنده اوقومتی یازمق چوغالیدی .

عم رسول الله عباس بن عبدالمطاب زنجین بر ذات اولدیغی جهنله کندی بدلیله برابر اسیر بولنان دیگر اقرباسنک بدانی ویرمسی اکا تکلیف اولندی . عباس مکدن حین خروجنده زوجه سی ام الفضله بر چوق آتئولر ویره رک (بن حرب کیه دیورم ، اکر بکا بر حال اولور ایسه بو آتئولر سنک ایلله اولادیمکدر .

دیشدی و بو کا ایکسندن بشقه کسه واقف دکلدی . بوندن
 بشقه یولده عسکرک مصارفنه صرف ایدلک اوزره یانسهده بر
 خیلوجه آلتون آتش ایسهده هنوز اطعام افراد صردسی
 کندوسنه کلمیکی جهته صرف ایتماش اولدیغندن حین اسارتده
 الندن آلتوب اموال غنیمته علاوه ایدلشدی . عباس . کندی
 بدلیله برابر قارداشی اوغللری عقیل بن ابو طالب و نوفل بن
 حارثک بدلی ویرمک تکلیفنه قارشى محاربهده آلتش اولان
 آلتونلرک بو بدالره محسوبی طلب ورجا ایلدی ایسهده رسول
 اکرم (بزم علیهمزه صرف ایتمک اوزره طاشیدیغک آلتونی
 سکا براقه میز) یولی جواب ویره رک بو رجایی قبول ایلدی .
 بونک اوزرینه عباس (یبانی آووج آچوب دیاندیره جکیمیسین)
 دیکله فیخرکائات (هانی ام الفضله براقدیغک آلتونلر) بیوردی .
 عباس زوجهنه آلتونلری تسلیم ایدر ایکن کسه بولمیدیغی
 و آنی ایکسندن بشقه کیمسه نک بیلمدیکنی بیایدیکی جهته رسول
 اکرمک بوسوزینه اظهار حیرتله (سکا بونی کیم خبر ویردی)
 دیه صوردی . رسالتینه (بزم خبر ویردی) جوابی اعطا
 ایلدی . بونک اوزرینه عباس (بن شهادت ایدر مکه سن صادقسین
 زیرا بنم ام الفضله پاره یی ویردیکندن کیمسه خبردار دکلدن . بونی
 سنک بیایدیکک صدقکه دلالت ایدر) دیکله کله شهادت کتیروب
 اسلام اولدی . لیکن بدل اسارتی عفو ایتدیره میوب سائر اسیرلر
 کبی بدل معینی ویره رک عودت ایلدی . اسرآنک بدل معین
 هتابلنده اطلاق اولتهجنی خبری مکابه واصل اولدیغی زمان

اسیری اولانار مدینهیه کیدوب بدلی اعطاسا واسیرلرینی تخلیص
تدارکنه دوشدیلر . ابوسفیان بوکا مانع اولوق فکریله (محمد
سزدن زیاده بدل ایستر ، اوغلم عمرو اسیر اولدینی حالده بن
صبر اییدیورم . سزده صاقین بدل ویرمیکز) دیه تنبیه وتوصیهده
بولنمش ایسهده کیمسه دیکلهمدی . اسیرلردن « ابو زرعه » نک
اوغلی اک اول بدل ویره رک باباسنی تخلیص ایلدی .

رسول اکرم افندمنک کریمه سی زینب رضی الله تعالی عنها
زوجی ابوالعاص ابن الربیعک بدلی اولوق اوزره بویندنه کی
کردنلکی که - بونی حین ازدواجنده والده سی خدیجه الکبری
رضی الله عنها حضرتلری ویرمشدی - چیقاروب مدینهیه
کوندردی . سیده النساء جناب خدیجه نک کریمه سینه برکذار
وهدیسه سی اولان کردنلکک بدل اسارت اوله رق دلال النده
کزمه سی اصحاب کرامه تأثیر ایتدی . رسول اکرم دخی بونی
کوره رک متأثر اولمشاردی (رأى وتنسب ایدر ایسه کز زینبک
اسیرینی اطلاق ایدیگیز ، بدلانی ده کیری چویریگیز) بیورمغله
اصحاب کرام در حال ابوالعاصی صالیویردیلر . و کردنلکی ده
جناب زینبه اغاده ایلدیلر .

بو صورتله ابوالعاص بن الربیع بلا بدل اسارتدن قورتیلوب
مکه یه عودت ایش وکفر و ضالالتده مصر قالمش اولدیغندن
بالاخره جناب زینب رضی الله تعالی عنها آندن آریله رق مدینهیه
هجرت وپدر اکرم لری نزدینه موصلت بیورمشلردر .

1911-1912

1911-1912

مشاهیر شعرای عرب بدن اولوب اسرامیاننده بولانان « ابو عزة الجمحی » نك شعر بدن بشقه بر سرمایه سی اولدیغنه مبنی فیما بعد اسلام علیهنده سوز سویلامك شرطیله بلا بدل اطلاق اولندی . اسیرلردن « مطلب بن حنطب » ایله « صفی بن رفاعه » دخی اسلام علیهنده بولنامق شرط قونیه رق مجاناً وبدل اسارت آلتقسنزین صالیورلدی .

اسرانك تخلیصی مسئله سیله مناسب تدار اولان « عمیر بن وهب » ایله نصل اسلام اولدیغنی « تاریخ دین اسلام » شویله یازیور :

« عمیر بن وهب جمحی » قریشك شیطانلر بدن اولوب وقتیلله اهل اسلامه اذا ایدردی . اسرانك تخلیصی مسئله سنده صفوان بن امیه (اکر بورجم و عیالم اولمیدی اوغلم وهبی خلاص ایتك بهانه سیله مدینه یه کیدر محمدی قتل ایدردم) دیدی . صفوان (بن سنك بورچکی ویرر و عیالکی اداره ایدرم) دیه جواب ویردی بومقاوله یه بناء عمیر مدینه یه واردی . دوه سندن اینوب کندیسنی بیلیدردی . حضرت عمر بر ایله عمیرك الذدن دیگر ایله قلیچ بدن طونه رق حضور رسول الله چیقاردی . اول حضرت نه ایچون کلدیکنی صورددی . عمیر اوغلمی آلفه کلدیم دیدی (صفوان بن امیه ایله نه مقاوله ایلدیگز) دیه سؤال بیورلدی . عمیر انکار صد دنده بولنش ایسه ده اول حضرت (یا عمیر ! اوخیال ایله بنم باینده جناب حق حائلدر) بیوردی . یونك اوزرینه عمیر (یا رسول الله ! او مذا کر میه بتمله صفواندن

بشقه کسه واقف دکل ایدی. حق رسول اولدیغی آکلادم)
دیوب اسلامه کادی، اوغلی کندیته نسیم ایدیلرک خلقی ال
آئندن اسلامه دعوت ایتک اوزره مکیه کوندردی. پک چوق
کسه لک اسلامه سبب اولدی.

قریش اوردوسنک بدرده کی انهمانی الک اول مکیه خبر
ویرن، فراریلردن «حیسان بن عبدالله خزاعی» ایدی. جمله دن
اول مکیه وصولنده خلق اطرافنه طویلانوب نصل اولدی دیه
صوردقلرنده مرقوم مقتول اولان اکبر قریشی تعداد ایدی.
قارشوده اوتورمقدمه بولنان «صفوان بن امیه» (مطلنا بو حریف
چیلدیرمش اوله جق. هله برکرده بنی صوریکنز، بقالم نه جواب
ویره جک) دیدی. چونکه اوشجمان قریشک هپ قتل ایدلکلرینی
بردرو حوصله سنه صغیرده مدیغدن مخبرک دیوانه اولدیغنی ظن
ایلیوردی. بونک اوزرینه مکهلیر (صفوان بن امیه نصل اولدی)
دیه صوردیلر. حیسان (صفوان ایشته قارشومده اوتوریور
لیکن باباسیله قرداشنک قتل اولدیغنی کوردم) دیدی. مکه
اهالیسی خوف و حیرت ایچینده ایکن بقیة السیوف تار و مار
برحاله دوشه قانقه مکیه واصل اولدیلر. اولکی مخبرک اخبارینی
تأیید ایلدیلر. ابوسفیان ابن حارث بن عبدالمطلب دخی آنرله
برابر ایدی.

ابولهب ایله کوروشدکلری زمان عباس بن عبدالمطلبک
زوجہ سی ام الفضل ایله کوله سی اولوب اسلامغنی کیزلی طوتان
ابورافع دخی اوراده ایلدیلر. ابولهب ابوسفیانن بدرده نه اولدیغنی

صوړمغله ابوسفیان (والله هیچ برشی دکل. بز محمدیاره ملاقی
اولدیغمزده آرقه مزى آناره تسلیم ایلدک ایسته دکلرینی قتل
و ایسته دکلرینی اسیر ایلدیلر . لکن بوندن طولای ناسی لوم
وتعییب دخی ایلم ، چونکه قیر آناره بدینمش بر آلاى سواری
واردی و آناره مقاومت ممکن دکلدى) جوانی و بردی .

بوخاوره یی ایشیدن ابورافع (او کوردیککنز آتلیلر
ملککرایدی) دینجه ابولهب فوق العاده غضبه کلهرک اکا شدتلی
برطوقات اوردی . زوجه عباس ام الفضل ابولهبک بوتجاوزندن
حدت ایدهرک (افندیسی بوراده یوقدر دیهرک بیچاره کوله یی
دوکویورسین اویله می) دیه بر چادر دیهرکی قاپوب ابولهبک
قفاسنه ایندیردی و ملعونک باشی یاردی. بوندن فنا حالده مکرر
وغمکین اولان ابولهب شدتله خسته لهرق برهفته صکره جانی
جهنمه اصهارلادی ودارمحازاته کیتدی. اولاسرده قریش، بدر
انهرامندن طولای ماتم طوتمق ایسته مدیلر چونکه رسول اکرمک
منون اوله جغنی حساب ایدیورلردی . آنجق حس ایلدکلری
تأثره نهایت مغلوب اوله رق بر آى قدر ماتم طوتدیلر .

فجر کائنات افندمزله عساکر اسلامک منصوراً و مظفرأ
بدردن عودتی اسلامک قوتی آر تیردی. وبتون دشمنلرک
کوزلری بیلیدی. مدینه ده بولنان یهودیلر تورانده مذکور اولان
آخر زمان پیغمبری بودر دیمکه باشلادقلرندن هنوز ایمان ایتیمانلردن
بعضیلردی ده ایمان ایدوب اسلام اولدیلر قوت وشوکت اسلامیه دن

قورقورق ظاهرآ اسلام اولنلرده اولدی . و بو صورته اهل
اسلام آراسنه منافقارده کیردی .

قرقره الکدر غزوه سی

هجرت نبویه دن صکره بالاده بیان اولندی و جهاله — طائفه
یهود اسلامارله جنک ایتمک و دشمنلری تشویق و تحریک
ایتمک اوزره فخر کائنات افندمز ایله ماعده ایتملر ایسه ده
ال آلندن تحریکاتده اصرار ایدرلر دی . باخصوص بدر مظفریت
عظیمه سی یهودیلرک حسدینی صوک درجه شدتلندیرمیشدی .
بو سائق ایله متفقاری بولنان بنی غطفن و بنی سلیم قبیله لرینی
افسادلر قیام ایتدیردیلر . بولنلردن بعض کیمسه لرک « قرقره »
دنیلان محله کی « کدر » صوبی جوارنده طوپلانغه باشلادقلری
رسول اکرم افندمزک واصل سمع رسالت پناهیلری بیورلدقده
بر روایت کوره ابن ام مکتوم و دیگر بر روایت کوره سباع
بن صر فظه یی مدینه ده قائم مقام بر اقرقرق و سنجاق شریفی جناب
علی یتودیع ایدرک شوال ابتدالرنده مدینه دن حرکت بیوردیلر .
معیت جهانقیمت هایونلری ایله « کدر » صوبیه قدر کیدوب .
اوراده اوچ کون قالدیلر . اطراف تحری اولندی ایسه ده « یسار »
نامنده بر دوه چوبانی چوجقندن بشقه کیمسه یی بوله مدقلرندن
و آندن ده بر خبر آله مدقلرندن مدینه یه عودت بیورادی .

بنی قینقاع غزوه سی

مدینه جوارنده و شهرنده بولنان یہود طائفہ سی باشلوجہ
 «قریضہ» و «نضیر» ناملرنده ایکی قیلہ یہ منقسم اولوب مدینہ نک
 «عالیہ» دنیلان ناحیہ سنده «جسربطحان» نام محلہ سا کن
 «بنی قینقاع» تسمیہ اولنان بر یہودی قیلہ سی دہا واردی .
 بونلر جسارتلہ معروف ایدیلر . قلعلری متین ایدی . ایشته
 قوم یہوددن اک اول علناً نقض عہد ایدن بو قیلہ اولمشدر .
 شویلہ کہ: بوقیلہ افرادندن برقیو مجی نک دکانہ آلیش ویریش
 ایچسون کلن بر عرب قادینی اورادہ اوتورور ایکی یہودی
 مزبورہ نک خبری اولقسزین آنتاریسنک اتکنی آرقہ سنہ
 ایلشیدیردی . قادین ایشنی بیتیروب کیتمک اوزرہ آیاغہ
 قالقدینی زمان اُنک چکیلہ رک عورت محلی آچیلدی . اورادہ
 بولنان یہودی لر کولوشمکہ باشلادیلر . قادین «مسلمان یوقی»
 دیہ باغیردقدہ اہل اسلامدن بری کلوب قیو مجی بی قتل ایتدی .
 بونک اوزرینہ یہودی لر طویلانہ رق آنی اولدیردی لر . ایشته
 بوصورتلہ اہل اسلام ایلہ «بنی قینقاع» آراسنہ فساد دوشدی .
 فخر کائنات افدمن اشراف یہودی حضور رسالتپنا .
 ہلرینہ جلب ایلہ (ای قوم یہود ! تورادہ کوردیککز حق
 پیغمبرک بن اولدیغمی بیلورسکز . بکا ایمان ایدیکز . یوقسہ

سزکه حرب ایلرم) دیمش وانلرده جوابلرنده (یا محمد سن
 بزى قریش کبی می ظن ایدیورسک؟ بزحرب وضربه آلیشمش
 برجامعتر. ایسته رایسهك جنكه حاضرز) دیه رسول اکرم
 اقدمزده میدان اوقودیلر . ایمان ایتیه جکلرینی ، فساددن ،
 اسلامه تعرضدن وازکیمیه جکلرینی بوصورتله اکلادیلر . بونک
 اوزرینه انصاردن واوس قبیلهسی اشرافندن « ابو لبابه بن
 المنذر » مدینهده قائممقام براغیلهرق ولوای شریف حضرت
 حمزه رضی الله تعالی عنهه ویریلهرک غزات مسلمین ایله شوالک
 اواسطنده مدینهدن حرکت وجسر بطمانه عزیمت بیوردیلر .
 بنی قینقاع حربیه جسامارت ایده مدکلرندن محملاری اون بش
 کون محاصره ایلدی . ذی القعدة نک ایلک کونی تسلیمه مجبور
 اولدیلر . اول امرده رسول اکرم جمله سنک قتانی مراد
 بیورهرق کافه سنی باغلاتدی ایسهده خزرچ اشرافندن رئیس
 المنافقین عبدالله بن ابی ابن سلول انلرک قتلدن عفوینی استرحام
 وبونده اصرار ایلدیکندن اول حضرت (براقکز انلرده
 لغت ، بوکاده لغت) دیهرک قتلدن صرف نظر بیوردی .
 انحق جمله سنی شام طرفنه نفی وطررد ایلدی ، قلعه لرنده بولنان
 اسلحه واموال سائرته نک خمسنی بیت المال الوب متباقیسنی
 غزات مسلمین اراسنده تقسیم بیوردی .

سویق غزوه سی [*]

غزوه بدرک وقوعنی بادی اولان معهود کاروان ايله
 ابوسفیان بن حرب بن امیه مکّهیه واصل اولدقدن بر مدت
 صکره بدر بقیة السیوفی منہزم وتارومار اوله رق دوشه قالقا مکّهیه
 وصول بولدیلر ، برنجی درجه ده کی اشراف قریشک کیمی مقتول
 و کیمی اسیر اولدقلرندن ریاست قریش مقامی بالطبع ابوسفیانہ
 قالمشدی . ایشته بوصفته مرقوم اهل اسلام اوزرینه بر سفر
 ایدوب بدرک انتقامنی آلدقجه قاریلرینک یانسه وارمامغه ، کوزل
 قوقو سورونما مکّه یمین ایلدی . بناء علیه تدارک کورہ رک ایکی
 یوز آتلی ابلہ مکّه دن چیقدی . مدینہ یه بر ساعت مسافه ده واقع
 (عریض) نام محلہ قدر صوقولوب برقاج خانہ وبرقاج خرما
 آغاچی ییاقوب یاقدی . انصار کرآمدن تصادف ایلدیکی بر ذاتی
 دخی شهید ایلدی .

فخر کائنات افندمن بونی خبر آلدقده همان سکان سواری
 ویوز یکر می پیاده ابلہ آنلری تعقیب وتادیب ایچون مدینہ دن
 چیقدی ایسه ده قرشیلر هنوز بدر بوز غونلغی آجیسنی اونوتماش
 وکوزلرینک ییالغنی کیتامش اولدیغندن همان فراره یوز طوتدیلر .

[۵] سویق فتح سین ایلہ بغدادی آرپه وداری کی حبوبات مخلوطندن
 یاپیلان اونه دیرلر . بو اون چواللرینی اهل اسلامک اغتنام ایتمسندن
 طولانی بو غزوه یه « سویق غزوه سی » نامی ویرلدی .

ابو سفیان ایسه بر اسلام شهید ایتسی کافی کوره رک یمیم برینه
کلدی دبه فرار ایدلره قارشمش ووده برابر قاششدی. انئی
فرارده یوکارینی آزالتمق ایچون برابرلنده یولان « سویق »
چوالارینی آتارلر و آرقه لرندن کان اهل اسلام آنلری
طوبالارلردی. رسول اکرم افندمن بش کیجه طیشاریده قالدقن
صکره ذی الحجه نك طقوزنجی کونی مدینه یه معاودت بیوردیلر.
مکه لیلره یتشه مدیلر ایسه ده برخیلی ارزاق اغتام ایلمشلردی .

ایکسجی سنه هجریه نك وقایع سائره سی

قربان بایرامی نمازی قیلماق و قربان کسمک بوسنه واجب
بیورلدیغنی بالاده سویلش ایدک. غزوه سویقندن عودت بیورلدیغنک
ایرتسی و ذی الحجه نك اوننجی کونی رسول اکرم افندمن بایرام
نمازی قیلدی و قربان کسدی و اصحاب کرامنده قربان کسمه لری
ایچون امر ایلدی .

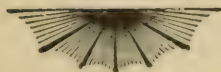
ینه بوسنه نك ذی الحجه سنده فخر کائنات افندمن کریمه
محترمه سی فاطمه الزهرا رضی الله تعالی عنہا پی عم زاده سی جناب علی
ابن ابی طالب کرم الله وجهه حضرتلرینه تزویج بیوردی .
اولوقت حضرت فاطمه بر روایت کوره اون بش و بر روایت
کوره اون سکیز یاشنده و جناب حیدر کرار ایسه یکرمی بر
یاشنده ایدی .

ایکینچی سنہ ہجریہ نک شوالندہ مهاجریندن زییر بن عوامک
 زوجہ سی و ابوبکر الصدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہک کریمہ سی
 ذات الطہ قین اسماء عبداللہ ابن الزبیری تولید ایتدی . ہجرت
 نبویہ دن بری مهاجرین ایچندہ اوزماہ قدر چوجق طوغماش
 ایدی . اسلامی ازعاج ایچون ہر فرصتدن استفادہ آرامقده
 اولان یہودی لرده ہواولاد اولماسنی وسیلہ اتخاذایدرک « بزماسلمانلرہ
 سحر یاپدق ، آنارک آرتق اولادی اولماز » دیہ اہل اسلامک
 قلبنی بمعذب ایدہ جک سوزلر سویلمکدہ اولدقارندن مشار الیہک
 قدمہادہ کھوارہ وجود اولسی قول یہودی تکذیب ایلدی .
 اصحاب کرام ہوندن فوق العادہ ممنون و مسرور اولدیلر .

ہوسنہ ظرفدہ اصحاب کرامدن عثمان بن مظعون رضی اللہ
 عنہ حضرتلری ارتحال دار بقا بیوردینی کبی رؤسای قریشدن
 امیہ ابن الصلت دنیادن کیتدی . مرقوم امیہ حقندہ «قصص انبیاء»
 شوبلہ دیور :

اشبو امیہ کتب سماویہ بی مطالعہ ایلہ بعثت نبویہ یہ مطاع اولمش
 فقط کندیسی نبی آخر زمان اولق امانہ دوشمش . محمد مصطفیٰ
 صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم حضرتلری ظہور ایتمکدہ حسدن ناشی کفر
 وضالاندہ قالمشدی . غزوہ بدردن صکرہ بر کون مکہ یہ کیدر
 ایکن بدر قریہ سنہ اوغرادقدہ کندوسنہ بدر وقعہ سندہ مقتول
 اولان رؤسای قریشک آتیش اولدینی معہود قویو کوسترلمش
 ودای زادلری اولان عتبہ بن ربیعہ ایلہ برادر شیبہ نک اورادہ

اولدقلری خبرویرلمش اولدیغندن اول قوی باشنه واروب آنلرک
مرثیه سی اولارق بر اوزون قصیده سویلمش و منعاقباً کندوسی
دخی عزم جهنم ایلشدر .

اورغینی منه لهجریه

غزوه بدردن صکره عمر ابن الخطاب رضی الله عنه
 حضرت تلرینک دامادی خنیس بن خذافه السهمی وفات اتمکله
 زوجہ سی حفصہ طول قالمشدی. رسول اکرم افندمزک کریمہ سی
 وجناب عثمان بن عفان رضی الله عنہک زوجہ سی رقیہ رضی الله
 عنہاده بالاده بیان اولدیغی وجهله بدر غزاسی صرہ لرندہ وفات
 ایتمش اولدیغندن عمر حفصہ سی عثمانه ویرمکی آرزو ایلدی .
 عثمان اولجه مشار الیهایی تزوج فکرنده ایکن صکره دن بوندن
 فراغت اتمکله حضرت ابن الخطابک یوره کی قیرلدی . بوکیفیتی
 معرض شکایتده فیخر کائنات افندمزہ حکایه ایلدکده حضرت
 رسالتپناه جناب حفصہ سی کندی تزوج بیوردرق عمری وایه دار
 من و مسار بیوردی .

بعده بنه بالاده بیان اولدیغی وجهله ابولهبک اوغلی عتبہ نک
 مطلقه سی بولنان کریمه محترمه لری ام کلثومی حضرت عثمان بن
 عفانه تزویج بیوردیلرکه مشار الیه ایلک دفعه رقیه وثانیاً
 ام کلثوم ایلہ شرف صهریته نائل اولدیغندن ذی النورین لقبی
 ایلہ تلقیب اولدی .

بوندن براز صکره بدر غزاسنده شهید اولان عبیده بن

حارث بن عبدالمطلب و بر روایتی کوره عبدالله بن جیحش
اسدینک زوجی اولوب غایت مرحمتی و شفقتی بر قادی اولدینی
ودائما فقرای اطعام ایلدیکی جیتله «ام الماکین» دیه یادایدلمکده
بولان زینب بنت خزیمه بن حارث طول قالمشدی. فخر کائنات
افندمن مشارالیهایی تزوج بیوردهرق قدرینی عالی قیلدیلر ایسهده
عمری وفا ایتدیکندن سکیز آی صکره عازم جنت اولدی .

محمد بن مسلمه سریه سی

طائفة یهودك نضر قبيله سی رؤسا و اغنیاسندن و شعراءدن
«کعب بن اشرف» دائما فخر کائنات افندمنی بچو ایدردی.
بدر غزاسنی متعاقب بیان تعزیت ایچون مکده قدر کیتمش
واوراده بدر مقتوللری حقنده مرثیه لر انشاد ایددوک کفاری
اسلام علیه تشجیع ایلشدی. مدینه یه عودتندن برمدت صکره
رسول اکرم افندمن بزم ایچون ابن اشرفک حقندن کیم کلیر ؟
شعریله بزه اذا ایدوب مشرکله قوت و پردی (بیورمه غله حاضر
بالمجلس بولان اوس قبیله سی ارکانندن محمد بن مسلمه (یا رسول الله
آنک حقندن بن کلیرم) دیه سوز و پردی و بو وظیفه یه مأمور
اولدی .

محمد ابن مسلمه قتلی امر اولان کعبک سوت برادری

ابو نائله « ايله بر حيله ترتيب ايتديلر . كويا كه بدن ، سلا حليتي
 رهن ايدرك پاره استقراض ايتك فكرينده اولدقلىنى «ابونائله»
 ايله كه به خبر كوندروب رضا سنى استحصا ل ايلديلر . بونك
 اوزرينه محمد ابن مسلمه ، ابو نائله ، عباد بن بشر ، حارث
 بن اوس و ابو عيس بن جبر رضى الله عنهم حضراتى ليلا شهر دن
 چيقوب كه بك خور ماق اچينده كي قصرينه كيتديلر . كه بونلرى
 استقراض اچون رهن كتي ر مش ظنيله قاپوي اچدى و كنديلرى
 اچرى آلدى . محمد بن مسلمه ايله رفقاسى ملعونك اوزرينه
 هجوم ايله قفاسنى كسوب حضور رسالته كتيرديلر .
 ايرتسى كون رؤساي يهود فيخر كائنات افندمنك حضورينه
 كلهرك شكاييت ايتديلر ايسه ده رسول اكرم كه بك نه درلو ساعى
 بالفساد اولديغنى بيان بيور مغله شكاييتجبار برشى ديه ميوب اورادن
 كيتديلر . بوصورتله او ماعون ساعى بالفساد، دنياده كي جزاى
 ترتيب بيوريله رق جزاى اخرويسنى چككمك اوزره دارا بواره
 كوندردلى .

احد دن اول بعض غزوات

او سمنك : بيع الاولانده غزوة بنی غطفان وقوع بولديكه
بوکا غزوة ذی امر دخی دنيلور .

نجد اراضيسندن (ذی امر) دنیلان محله دعثور بن حارث
نامنده بر شخصك بنی محارب و بنی ثعلبه قیلهلرندن بر خیلی
افرادی طوپالایه رق مدینه منوره به تجاوزه حاضر لایمقده اولدینی
خبر آلمغله رسول اکرم اقدمن آنلری طغتمق اوزره درتیوز
اللی مجاهد آلارق مدینه دن حرکت بیوردیلر .

مدینه به تجاوزه و تعرض مقصدیله طوپالامش اولان بوکروه
فخر کائنات اقدمنك خروجنی خبر آلمیر آماز طاغله قاجدیلر .
اردوی اسلام محل مذکوره واصل اولدینی زمان میدانده کملر
یوقی . او سرده خنیف بر یاغهور یاغدی . اول حضرت
ایضالامش اولان لباس شریفارینی چیقاروب بر آغاجك اوزرینه
سردکن صکره سایه سنده یندی . بونی اوزاقرن طاغله ده کی
مشرکار کوروشه رسول اکرمك یالکیز بولمیسندن استفاده نی
دوشونه رك دعثور قانیجی آلوب یوان یواش یوریه رك فخر
وسانك یاشه کادی . ویوکسك سسله (سنی بندن بوکون کیم
قورقارده حق) دیه باغیردیغمده اول حضرت کوزلرینی آچوب
قانه رق و کمال شجاعت و مهابتله (حضرت الله) جوابی و پردکده
دعثور تیره مکّه باشلادیغندن قانیجی الدن دوشدی . رسول

اکرم مذکور قلنجی آله‌رق (شمعی سنی بدن کیم قورتاره‌جق) بیورمغله دغثور (بنی قورتاره‌جق کسه یوقدر) جوابی ویره‌رک اسلام اولدی. مدینه‌دن غیوبت رسالت‌نهای اون بر کون سورمشدی. بوندن صکره بنی سایمدن بر طاقم کسانک فنایتله فرع ناحیه‌سمنده طویلاندقنری خبر آلمغله اوچیوز مجاهدله اوزرلرینه وارلدی ایسه‌ده حرکت رسالت‌نهای بنی خبر آیر آلاماز طاغلدقنرندن قتال اولمقسزین عودت بیورلدی. بودفعه‌ده رسول اکرم اون کون طیشاریده قالدیلر،

سنهٔ مرقومه جمذی الاخره‌سمنده سریهٔ قرده وقوع بولدی. شویله که: بدر محاربه و مغویدیتندن صکره قریش شامه کیدوب کلمک ایچون مدینه‌طریقنی آرتق امین کورمدکلرندن یولی تبدیل ایله نجد و عراق طریقنی التزامه باش-لادیلر. صفوان بن امیه ایله عبدالله بن ربیع و حویطب بن عبدالعزی اداره‌سمنده بر کاروانک او یول ایله حرکت ایلدیکی خبر آلمغله رسول اکرم افندمن زید ابن حارثه معیتند یوزسواری ارسال بیوردی. نجدده واقع (ذات القرده) دنیاان دره‌نک جوارنده‌علی الصباح قافله‌نی بولوب بغته اوزرلرینه هجوم ایلدیلر. کاروان خلئی قارو مار اوله‌رق برر طرفه قاچدقنرندن اموال موجوده ضبط و اغتنام اولنه‌رق مدینه‌یه کتیرلدی. خمسی بیت‌المال ایچون افراز بیوریله‌رق متباقیسی مجاهدینه تقسیم ایلدی. اموال مذکوره‌نک یوز بیک درهم قیمتند اولدینی کتب سیرده محرردر.

غزوۀ احد

یوقاریده بیان اولاندیغی وجهه بدرده اسلام اوردوسی قریشتیری تارومار و مجبور فرار ایلدیکی صررده بوغزودنک سببی اولان کاروانیده ابو سفیان ایله رفیق عمرو ابن العاص ساحل یولیه مککه ایصال ایتش و اسلاملرک الینه دوشمکدن فورنارمندی . بو کارواندهکی اموا بیک دوه یوکی اولوب سرماییه سی الی بیک دینار ایدی . بونده اکثریمی بدر کوفی مقتول اولان اشراف قریشدن بر چوق کسهلرک حصه سی و مشارکتی واردی . حصه دارلندن برخیلوسنک حاضر بولنمسی حسبیلله اشیه داراندوه ۱۰۰ یه وضع ایدیلرک حفظ اولندی .

بدر انهمزای خبری آنوب فراریلرک مککه موصلاتی اوزرینه محاربه ده تلف اولانلرک اولاد و برادرلرندن صفوان بن امیه ، عکرمه بن ابوجهل و عبدالله بن ربیعہ کی برخیلیسی ابوسفیانک نزدینه کهرک (محمد بزم اولولرمزی قتل ایتدی . بزی بیکس و نالان بر اقدی . شو قافلنک کار و تمتی ایله بزده و نیت ایدیکزده آندن انتقام آلهلم) دیدیلر . ذاناً اخذانتهامی دوشونمکده اولان ابو سفیان بوتکلیفه در حال موافقت ایتمکه برابر سائر اصحاب سرماییه یی ده اقتاع وارضا ایتمکه اموالی صاندیلر . سرماییه سی اولان الی بیک دینار اصحابنه تسام اولاندقن صکره کار قیلان

دیگر الی بیک دینارک نصفی اصحاب سرماییه و نصف دیگر
عرباندرن عسکر جمعنه تخصیص ایدلدی .

الده باره وار ایسهده حربه تحریک و تشویق ایچون قوه
لسانیه و اقناعیهده لزوم کورولدیکنندن مقتول اولان اشراف
قریشک اسمارینی یاد ایدهرک ، مرثیهلر و قصیدهلر سویلیهرک ،
نطقلر ایرادیلهرک خلقلک غیرت جنکاورانهمنی غلیانه کیتیرمک
ایچون مشاهیر خطبادن عمرو ابن العاص ، هبیره بن ابی وهب ،
و ابن الربی و ابو عزة الجمعی انتخاب اولنلوق عربان و قبائل
تزدینه کوندردلدی . ابو عزة بدرده اسیر ایدیلهرک بعدما اسلام
علیمنده بولنماق شرطیلر بلابل اطلاق و عفو اولندیغندن
بو خدمتی قبولده تردد ایدلدی ایسهده مشهور و مجرب اولان
طلاقت بیانی ایلر قومنه معاونته مجبوری تیذکار و هر حالده قبولنده
ابرام و اصرار اولندیغندن طیانهمیوب اسلام علیمنده شعر سویلیکه
و خلقتی تحریک و تشویقه باشلادی .

بو تدابیر سایه سنده قریشیارینی مصطلق ، بنی خزیمه و بنی حارث
قبیله لرندن ایکی بیک قدر عسکر طویلا یوب بیک قدرده کندیلرندن
اوللق اوزره اوچ بیک نفرلک بر اوردو ایلر مکهدن حرکت
ایدیلر . قریش اوردوسنده اوچ بیک دوه ، ایکی یوز سوار
واردی . عسکرک یدی یوزی زرهلی ایدی . بو اوردونک
امیری ابوسفیان ایدی . زوجهمی « هند » ده برابر اولوب
پدری مقتول عتبه ایلر برادرلی و لیدک انتقامنی آلق ایچون
عسکری تشویق و ترغیب ایدردی .

مزبورہ دن بشقہ عکرمہ ابن ابوجہلک قاریسی و حارث ابن
ہشامک قیزی «ام حکیم»، حارث ابن ہشامک زوجہ سی
و ولید بن مغیرہ نک قزی «فاطمہ»، صفوان بن امیہ نک
زوجہ سی و مسعود ثقفینک قزی «برزہ»، عمرو ابن العاصک
زوجہ سی و منبہ سہمینک قزی «ربطہ» و ابو عزیز بن عمیرک
والدہ سی «خناس» کبی اوزبش قادیں عسکر مشرکین ایلہ برابر
اولوب دف چالارلر و جنسکاورلری غیرتہ کتیرہ جک شعرلر
اوقورلردی.

عباس بن عبدالمطلب بدر وقعہ سندنہ فلا کتہ اوغرا دیفندن
بحث ایدرک بیان معذرتلہ اوردو ایلہ برابر کیتمدکن بشقہ
قریشک بو حال و حرکتہ دائر تفصیلات لازمی حاوی بر مکتوب
یازوب اوچ کوندہ مدینہ یہ اولاشدیر مق شرطیلہ بنی غناردن
بر ساعی طوتہ رق کوندردی. چونکہ مشار الیہ اسلام اولمش
و آنجق مکہ دہ کی اموال و املاکی و کمبہ دہ کی وظیفہ سی طولا یسیلہ
مدینہ دہ قالیہ رق مکہ یہ عودتلہ اسلامیتنی قریشدن کتم ایتمکدہ
بولمشدی. عباسک ساعیسی کلوب رسول الہی (قیا) قریہ سندنہ
بولہ رق مکتوبی تسلیم ایلدی.

فخر کائنات افندمن مکتوبی «ابی ابن کمب» رضی اللہ
تعالی عنہ حضر تارینہ اوقودہ رق مندر جاننہ علم حاصل بیوردقندن
صکرہ کیفیتک مکتوب طوتلشنی امر بیوردی. بعدہ قریۃ مذکورہ
اشرافندن و کبار انصاردن سعد ابن الربیع رضی اللہ تعالی عنہک
خانہ منی شریف ایلہ محرمانہ اولہ رق بو کیفیتنی مذاکرہ ایلدی.

وصکره مدینہ منورہ یہ کلہ رک قریش اور دوسنک احوالی کشف و تحقیق ایچون حباب ابن المنذر رضی اللہ عنہی ماموراً او طرفہ کوندردی .

مشار الیہ مدینہ جوارندہ واقع « عریض » نام محلہ واصل اولدقده مشرکین اور دوسنی اورادہ کوردی . اجرای تحقیقات الیہ مدینہ یہ عودت و کیفیتی رسول اکرم افندمزہ حکایت ایلدی . بو تحقیقات عباس بن عبدالمطلب مکتوبی مندرجاتی تأیید ایدیوردی .

شوالک اوائلندہ برچهارشنبه کونی مشرکین اور دوسی مدینہ منورہ حزا سنہ کلہ رک جبل احد جوارندہ کی عینین نام محلہ نازل اولوب پنجشنبه وجمعه کونی اورادہ قالدی .

جمعه کیجہ سی فیخر کائنات افندمز رؤیادہ برطاقم صغیرلرک بوغازلان دیغنی ، ذوالفقار نام قلنجک اوجی قیریلہرق برکدیک پیدا اولدیغنی ، آرقہ لرینہ برمحکم زرہ کیوب مبارک یدشریفلرینی یاقاسنہ صوقش اولدقارینی کورمش اولدیغندن فرداسی کونی بورؤیایی اصحاب کرامہ نقل الیہ (بوغازلئان صغیرلر اصحابمدن قتل اولنہ جق ذواتہ وقلینجکم اوچندہ کی کدیک اهل بیتمدن برینک قتل اولنسنہ اشارتدر . ومحکم زرہ مدینہ دیبکدر) دیو تعبیر بیوردی . و (شو حالہ نظراً مدینہ ایچندہ طوریکیز ، دشمن ایجری هجوم ایدر ایسہ تدافعی وتحفظی جنک ایدیکز) دیہ امر ایلدی . اصحاب کرامدن بعضلری ده بورائی مناسب و موافق کوردیلر . رئیس المنافقین عبداللہ ابن ابی بن ساول

دخی بورائی بکنهرك (یارسول الله زمان جاهلیت ده دشمنه قارشى
برنه وقت طیشاری چیتار ایسهك مغلوب اولوردق ونه وقت
قالوب مدافعه ایدر ایسهك غالب كلوردك) دیدی .
قصص انبیاء دیورکه :

« فی الواقع اوبله تدافعی حرکت موافق حال و مصاحبت ایدی .
زیرا مدینهك هر طرفی بنالر و دیوارلر ایله چوریلش و کچیلری
استحکاملر ایله سد ایدلش ایدوکندن بر قلعه حکمنده و رسول
اکرمك رؤیاسنده کوردیکی کبی برزده قوی مشابه سنده ایدی .
بناءً علیه بر مدینك مدینه منورده صبر و ثبات اوانسه قریش
طائفه سی اوردو کاهارنده طوروب اهل اسلامك خروجنه منتظر
اولدقلری تقدیرده عربانه فتور کلهرك برخیا یسی صاوشوب
کیدردی . و مدینه اوزرینه هجوم ایتدکلی تقدیرده ایچریدن
اوق آتیلدق بر چوغی تلف ایله بیلوردی . وایکی صورتده
دخی قریش اوردوسنه ضعف کلوب اولخالده ایجابنه کوره
طیشاری اوغرائیلدق اوزرلینه هجوم ایله محاربه یی قازانق
قولای اولوردی »

لیکن بدرده بولنمیان جنگاوران اسلام اوراده حاضر اولان
غزاتك نائل اولدقلری اجر و مثنوباتی و شهدانك واصل اولدینی
درجاتی رسول اکرم افندمزدن ایشتمش و غزاده بولنه مدقلرینه
صوك درجه تأسف ایتدکه بولنش اولدقلرندن (یارسول الله
بزبو کونی ایسته و بکله ردك . بزى طیشاری چیقار ، دشمنلر
ایله کوكس کوكسه جنك ایدلم) دیدکلی کبی كرك مهاجرین

و كرك انصار دن بعضاریده (مدینه ده تدافعی حالدہ بولنما مزن دشمن صفمزه حکم ایدرك بتون بتون شیمایر) دهرک خارج مدینه به چیقمنی رأی ایتدیلر . عم مکرم جناب نبی حضرت حمزه رضی الله عنه ده غایت شجیع و صوک درجه بهادر بر ذات اولمقله شهرده قبانوب طورمنغه حوصله سی بر درلو متحمل اولدی . دشمن نه قدر کثیر اولور ایسه اولسون طیشاری چیقوب اوزر لرینه هجومی ایستدی .

تعرض و هجوم طرفدارلری اکثر بی تشکیل ایلدیکندن رسول اکرم افندمزنده چارده سز طیشاری چیقوب میدان جنکی ایتمک اوزره قرار ویردی . (صبر و ثبات ایدر ایسه کز بوکره دخی جناب حق سزه نصرت احسان ایدر) بیوردی . شهر دن خروج و دشمنه قارشی وارلق اوزره قرار ویرلمش اولمسندن طولانی او رأیده بولنلر ممون اولدیلر ایسه ده رئیس المنافقین عبدالله ابن ابی ابن سلول رأینک خلافتنه قرار ویرلدیکندن مغیر اولدی .

بومذا کره و مشاوره شوائک طقوزنجی کونی قبل الظهر ایدی . نماز وقتی حلول ایدنجه جمعیهی قیادیلر و خطبه ده فضائل جهادی بیان بیوردقلرندن صکره ایکنندی نمازینی جماعتله ادا ایدرك حضرت ابوبکر الصدیق و عمر الفاروقی آلهرق حجره سعادت لرینه کیردی . . مشار الیهما رسول اکرم افندمزنک عمامه سنی دوزلندیلر ، سفر البیسه سنی کیدیردیلر . فخر کائنات بربری اوزرینه ایکی زرد کیندی ، قلیجینی قوشانوب سلاحدن قدن

صکره مسجد شریفه چیقدی . اصحاب کرام هپ حاضر و عوالی
 قریبسی اها ایسی ده کاوب رسالتنا هک قدومنه منتظر ای دیلر .
 عسکرلکک الک بیوک و الک مهم وظیفهسی بالخاصه حرکات
 حربیهده تمامیه مافوقک امرینه اطاعت و انقیاد و رأى و تدبیرینه
 اصلا مداخله ایتمیوب اعتماد اولدینی کبی رسول اکرمک رؤیاسی ده
 وحی دیمک اولدیغندن تدافعی محاربیهنی ترجیح و تنسیب بیورمش
 ایکن تجاوزی حرکته دائر رأى و قرار ویهلمسی بیوک برخطا ایدی .
 بوراده « تاریخ دین اسلام » دیورکه :

« رسول اکرم حضرت تلمری دخی بونده بر حکمت خفیه
 ربانیه اولدینی آکلایه رق بووقه نك کرک اصحاب کرام و کرل
 بالجمله اهل اسلام ایچون موجب تیقظ و انذاه اوله جفنی بیلدیکنندن
 مجرد حمیت اسلامیه و غیرت دینه دن نشئت ایدن اصرار لرلیخی
 رد ایتمکک مقتدر ایکن قبول ایدوب آنلرک آرزوسی وجهله
 قرار ویردی »

فیخر کائنات افندمزک حجره مطهره لرنده حاضر لقمقه بواندیغی
 صریده اوس قبیله سی رئیسى سعد بن معاذ ایله اسید بن حضیر رضی الله
 عنهما رسول اکرمی خروجه اجبار ایدنلری توبیخ ایله (سز
 رسول اللهی آرزولرینه مخالف اوله رق چیقمه مجور ایتمدیکنز
 بومناسب دکلدی . ایشى آکا بر اقلیدیکز . آکا وحی کلور
 ایشک اقتضاسنی او سز دن اعلا بیلور) دیدیلر . اصحاب کرام
 بویولده حرکتلرنده کی خطایى ادراک ایله نادم اولدیلر و رسول
 کبریا نك حجره مطهره دن خروجنده (یا رسول الله بزسنگ امریک

مخالفت ایتمیز . سن نصل آرزو ایدر ایسهك اوله یاپ (دیه زمام امری رسالتپناهه تودیعی ایتدیله . رسول اکرم ایسه آنلرك ابرام واصراری اوزرینه سلاخلانمش و حاضرلانمش اولدیغندن) بر پیغمبره سلاخلاندقدن صکره جنك ایتنه دن دونمك یاقشماز بوندن صکره رأیمه مخالفت ایتمیکیز ، اولدیفه کیز یرده ثبات ایله کیز بلدکه جناب حق نصرت ویرر (بیورهرق همان آتیه بینوب مدینه دن چققدیلر .

ابن ام مکتومی مدینه ده قائم مقام بر اقلدقلری کبی لوای مهاجرین « مصعب بن عمیر » وانصارك ایکی سنجاغی ده اوسر قبیله سندن « سعید بن عباره » و خزر ج قبیله سندن (جناب بن المنذر) رضی الله عنهم حضراتنه تودیعی بیورلدی . « سعید بن معاذ » ایله سعد ابن عباده زرهلی اوله رق رسول اکرمك اوکنده یوربورلردی . احد ایله مدینه اراسنده کی مسافه بر ساعت قدر اولدیغندن ، ایکندی نمازندن صکره حرکت بیورلمش اولمغله برابر اورایه مواصلت ممکن ایسه ده اقشام اوزری دشمنه ملاقی اولمق مناسب اوله میه جفتندن اورایه قدر کیدلیوب دها بریده کی (شیخین) دنیلان محله قالدیلر . اورادن عبدالله ابن عمر ، اسامه بن زید ، براء بن عازب ، زید بن ارقم ، اسید بن زهیر کبی چوجققلری مدینه یه اعاده بیوردیله . اوکیجه محمد بن مسامه الانصاری رضی الله عنه حضرتقلری الی نصر مجاهدین

ایله اردوی سعادتک اطرافنی طولا شمع اوزرد قره غولاجیه رلدی .
 مشرکین طرفسندن ده عکرمه بن ابوجهل ایله بفرقه قره غولاجیه
 چیقمشدی . ذکوان بن عبدالنیس رضی الله عنه رسول اکرمک
 خیمه سنی محافظه مأمور بیورلدی .

جمعه ایرتسی کونی علی السحر فخرکانت افندمن اورادن
 قلعه رق احد طاغنه طوغری حرکت بیوردی . برابرلرنده کی
 عسکرک مجموعی بیک نفر ایدی . شایخین موقعندن حرکت
 سره سنده رئیس المافقین عبدالله بن ابی ابن سلول کندوسنه تابع
 اولان اوچ یوز قدر منافقار ایله کیرودونوب مدینه یه کیتدیکندن
 اوردویدی یوز قدر فالش وانلرک کیتیمی خزرجه متسوب
 حازه طائفه سنی و اوسدن بنی مسامه قسمی ترده دوشورمشدی .
 بو تردد و سوسه شیطانیه ایدی . هدایت ربانیه ایریشدیکندن
 او ایکی طائفه منافقینه اتباع ایله مدینه یه دوغریوب اردوی سعادتله
 برابر احد اتیکنه واردیلر .

اوردوی اسلامده یالکز یوز نفر زرعی واردی . رسول
 اکرم افندمنله ابورده رضی الله عنهمک برآقی اولوب سائرلری
 کافه پیاده ایدیلر . اوردوی سعادت احد طاغنه استناد ایدرک
 مدینه یه قرشی صف باغلادی . مشرک کرده اهل اسلامک قارشو سنده
 صف اولدیلر . انلرک سنجاغی بنی عبدالداردن طاحه بن ابی
 طاحه ده ایدی .

رسول اکرم افندمن حضرت تری اوردوی هایونک مرگزنده
اولوب پیدشار ابو عبیده ابن الجراح ایله سعد ابن ابی وقاص
قومانداسنده و دامدار مقداد بن عمر قومانداسنده ایدی. عکاشه
بن محسن اسدی صاغ جناحه و ابو مسلم بن عبدالاسد صول
جناحه مأمور بیورلمشاردی. قریش اردوسنک باش قوماندانی
ابوسفیان اولوب تیرانداز قوماندانی عبدالله بن ربیعہ، صاغ جناح
قوماندانی خالد ابن الولید وصول جناح قوماندانی ایسه عکرمه بن
ابوجهل ایدی. صفوان بن امیه ایله عمرو ابن العاص ده دمدار و
احتیاط قوماندانی ایدیلر.

ایکی اوردونک بروجہ بالاتقابل و اخذ موضع ایتسی اوزرینه
اسلام اوردوسنک صول طرفه اصابت ایدن و اورادن دشمن
سواریسنک هجوم و تعرضی ملحوظ بولان « عینین » و ادیسی
آغزینی محافظه ایچون عبدالله ابن جبیر قومانداسنده الی تیرانداز
کوندولمش و انلره هر نه اولور ایسه اوسون، دشمن غلبه ایتسی
ویا مغلوب اولوب قاقچش بوانسون بندن امر و خبر کلیتجه
بورادن آیرلمکیز امر قطعیمی ویرلمشدی.

ارتق حربہ مباشرت اولفق اوزره ایدی. رسول اکرم
افندمن، اوزرنده صریحه اوله رق (قورق اقلقدم عار وایلری
کیتمکده شرف و عزت وار. حالبوکه انسان قورقق ایله حکم
قدردن قورتیله ماز) عبارته سی یازیلی برقلنج آله رق (حقیقی ایفا
ایتمک شرطیله بولنجی کیم آلیر) دیو سوال بیوردی. اصحاب
کرامدن بعضلری بز آیرز دیدیلر ایسه ده فخر کاشات افندمن
الفتات بیورمیه رق ینه سوالی تکرار ایدی. بونک اوزرینه

انصار کرامک مہم بہادر لرنڈن ابو دجانہ رضی اللہ عنہ حضر تاری .
 (یارسو اللہ بوقلیجک حق ندر) دیو سؤال ایتکله رسالتینہ
 (انک حق اکیلوب بوکولنجہ یہ دکین دشمن یوزینہ اور مقدر)
 جوانی و بردی . مشارالیه ابو دجانہ (او شرطہ بن آلیرم)
 دیدی رسول اکرم مذکور قلیجی اکا و بردی .

ابو دجانہ رضی اللہ عنہ میدان کروڑا رده بی پروا کزوب
 طولاشان ، دشمندن خوف و حذری خاطرینہ کتیرمین اک
 نامدار بہادر اندن اولدینی حالدہ بویله برالتفات مخصوصہ فخر .
 المرسلینہ مظهریتی اوزرینہ همان قلیجی چکدرک صف اعدایہ
 طوغری یوریدی . بوضرہده بر منافق ایلمرند طرفندن حرب
 و قتالہ مباشرت اولندی . مدینہده کی منافقلردن قزمان ناهندہ
 بر حریف اوردوی اسلامک انشای حرککنندہ برابر چیقیمیوب
 شہرہده قلمش ایدی . مدینہده کی قادینلرک قزمان قورقیدہ حربہ
 کیتمدی یولندہ استہزا ایتکہ باشلاماری ناموسنہ طوقاقملہ در حال
 عسا کر اسلامہ ملاق اولمش واک ایلری کچوب حربک باشلامسنہ
 منتظر و جنگہ مہیا بولمش ایدی .

مرند ایسہ اوس قبیلہسی افرادندن ابو عامر راعب دنیلان
 شیخس ایدی . مرقوم بعثندن مقدم تشریف رسالتی خبر ویرمش
 ایکن ظہور محمدیدہ سوق حسدہ کفر و ضلالت یولنہ سلوک
 ایتمش والی قدر اتباع و عونہ سہیلہ رسول اکرمندن آیریلوب
 مکہ یہ کیتمش ایدی . اورادہ احد ایچون استحضار اتدہ بولندینی
 ویولہ چیققدینی صرہده (بن میدان محاربہده قومہ ملافی اولور .

ایسمم جمله سی در حال بکا تابع اولور لر (دیه قریش ایچنده
تمدح ایدر و او کونوردی . حالبوکه فیخر کائنات ابو عامر فاسق
لقبنی و یرمش اولدیغندن دکل بتون اوس کندی اوغلی بیله
آنی قبول ایتک احتمالی یوقدی .

ایشته بومرتد اوس قبیله سنه قارشی طورمش اولان عربان
مشرکین میاننه کله رک او کوندیکی کبی اوسیلری کندینه تبعیت
ایتدیرمک مقصدیله (بن ابو عامر) دیو باغیرمغه باشلانجه
اوس قبیله سی افرادی سنی کیدی فاسق حریف دیه سب و شتم
ایلدیلر .

مرقوم کندی قومندن اوممادینی بومعامله یی کورینجه (بن
ارالندن چیقهل قومنک افیکاری بوزولش) دیهرک اوسیلر
ایله جنک وجداله باشلادی . قزمان ایسه قادیلرک استهزلرندن
زیاده سیله اوتانمش و جنکه پک زیاده حرصه لایوب غلیانه کلش
اولدیغندن هر کندن اول صف دشمنه اوق آتهرق حربه مباشرت
ایلدی . ایشه حربه اک اول باشلایان بومرتد ایله بو منافق
ایدی .

اوس قبیله سی دلاورلری کندولرینه قارشی حربی کشاد
ایدن همشهریلری ابو عامر فاسق طاشه و اوقه طوتهرق طاش
وتیری اوزرینه یاغمور کبی یاغیردقلرندن مرقوم فراره مجبور
اولدی . امک فراری و مجاهدین اسلامک اوق طاشلرینک شدت
وسرعتی او قولده بولنان هوازن قبیله سی افرادی اورکیدوب

قاچیردی . بونلر قاچهرق کیروده کی صف اعدایه طیب اندیلر .
 ابوسفیان حربده سنجاغک نه درجده حائر اھیت اولدیفنی
 و سنجاقدارلرک کوستره چی جسارت و بسالت اوردونک مظفریتنی
 تأمین ایدہ جکینی ذکر ایله قریش سنجاغنی حامل بنی عبدالداردن
 طلحه بن ابی طلحه ایله اقرباسنی آشوبق و اشجع و تحریک
 ایلدیکندن علمدار ترایش طلحه میدان مبارزه چیقوب
 مقابلہ آر دیله مکملہ علی ابن ابی طالب رضی اللہ عنہ حضرت تازی
 اکا قارشو چیقدی و قتلہ سنہ بر قلیج اوردهرق کفری قتل
 و اعدام ایله دارالبوارہ اعزام ایلدی . اندن صکرہ سنجاغنی
 قاورایهرق میدانه چیقن برادری عثمان بن ابی طلحه یی ده حمزه
 بن عبدالمطلب رضی اللہ عنہ حملہ ایله جرح و قوانی قطع ایتدیکندن
 سنجاغنی دیگر برادری ابو سعید بن ابی طلحه آلدی . فقط
 همان ساعد ابن ابی وقاص رضی اللہ عنہک آتدیفنی براوق ایله
 روبراه ججیم اولدی .

آندن صکرہ سنجاغنی الک اول مقتول اولان علمدار طلحه نک
 اوغلی نافع آلدی و اوده عاصم بن ثابت رضی اللہ عنہک بر تیر
 برانی ایله کبردی . بعدہ برادری حارت ابن طلحه حامل علم
 اولدیفنی حالدہ بنہ عاصم بن ثابت رضی اللہ عنہک اوقی ایله بی روح
 اولهرق دوشدی . آنی متعاقب سنجاغنی طوتان برادری کلاب
 ابن طلحه یی زبیر ابن العوام حملہ ایدہ رک قلیج ایله قتل ایتدی .
 اندن صکرہ سنجاغنی قاورایان جلاس ابن طلحه دخی طلحه
 ابن عبداللہ رضی اللہ عنہ یدندہ مقتول اولدی . بونلردن صکرہ

حامل سنجاق اوله رق مقتولین مرقومه نك اقر باسندن ارطات
ابن شرحبیل جناب حمزه طرفندن و شریح ابن قارط دخی اصحاب
گرامدن بری طرفندن قتل ایدلمکله بنی عبدالداردن میدان حربده
موجود طقوز نفر بو وجهله جهنمه کیتدی .

آنلری متعافب عبدالدار اوغللری کوله سی صواب نام شیخص
سنجانی یقالایه رق میدان چیقدی ایسه ده منافق مرقوم
قزمانک بر حمله سنده تلف اولدی . منافق مذکور حقه ندی قصص
انیا دیورکه :

« غریبدرکه قزمانک اسمی یاد اولند قیجه رسول اکرم آنک
حقنه ده اهل جهنمدر دیردی . قزمان ایسه بوکره اول قدر
مردانه جنک ایتدی که مشرکیندن یدینسی یره دوشوردی . نهایت
کندیسی ده مجروح اوله رق میدان محاربه ده دوشوب پک
چوق یرندن قان روان اولیوردی . او حالده قتاده ابن نعمان
رضی الله عنه حضرتلری آنی کورمش و شهادت رتبه سی مبارک
اولسون قزمان دیه حال و خاطرنی صورمش ، قزمان ایسه
(بنم امل شهادت دکدر . دینک محافظه سی خصصوصی ده اصلا
خاطرمدن یکما مشدر . فقط قریش طائفه سنک مدینه خرما لقارینه
ضرر وزیان ایده مامسی ایچون چالیشوب چپالارم) دیوجواب
ویرمش و نهایت حیاتندن مایوس اولیجق کندی قلیجه قارتنی
یاروب کندی کندوبی اولدیرمشدر ،

بو محاربه ده اهل اسلامدن اک اول رتبه شهادتی احراز ایدن
ابو جابر ابن عمرو ابن حرام رضی الله تعالی عنه حضرتلری

اولوب اندن صکره انشته سی عمرو ابن جموع وانک اوغلی
خلاد ابن عمرو رضی الله تعالی عنهما حضراتیدر .

مرتد ابو عامر فاسقک اوغل حنظله رضی الله عنه رئیس
المنافقین عبدالله ابن ابی ابن سلولک قیز قارنداشی جمیلہ یی اردوی
ہایونک حرکتندن بر کیچہ اول تزوج ایلشدی . کندیس
بر کیچہ لک کوہکی ، پدری مرتد وقائن پدری منافق لک باشی
اولدینی حالدہ دین اوغورنده فدای حیاتی جانہ منت بیلیر
بہادرلردن اولدیغندن ہان کندوسنی میدانہ آتدی . قریش
اوردوسی باش قوماندانی ابوسفیانک اوزرینہ حلدہ ایلدی ایسہدہ
شداد ابن اوس مشرکی یتیشدرک آنی رتبہ شہادتہ ایریشدیردی .
رضی الله عنه .

رسول اکرم افندمزدن حقنی ایفا ایتمک شرطیلہ اوزری
یازیل قلیجی آلان ابو دجانہ رضی الله تعالی عنہ مذکور قلیجی
آلدقندن صکرہ باشنہ بر قرمری صارغی صاروب کال شجاعت
وبساللہ ، آرسلان کبی ایکی طرفہ مفتیخراۓہ صاللانہ رق صف
اعدایہ هجوم ایلدی . اوکنہ کلن مشرکاری اوروب تلف وجرح
ایدرك اوتہ طرفہ بیلاہ کچدی ، ابوسفیانک زوجہ سی اولوب
دیگر قادینلرلہ برابر دف چالارق واشعار او قویہ رق اعدائی
تشجیع و تشویق ایدن کیمدار « ہند » ک یانہ قدر
یتیشدی . مشار الیہک الندہ سیف بران ایلہ اوزریشہ کلدیکنی
کورن مزبورہ شاشیردی ، چونکہ آنی قورتارمق ایچون یانہ
کسہ کلپوردی .

ابو دجانه حضرت تاري تام مرقوميني ضرب وتلف ايده جي
 صرده رسول الله ويريكي قلنج ايله بويله بيكس و عاجز
 بر قادينك قتل لايقي دكلدر ديه دوشونهرك آني ترك ايله كيري
 دوندي . اوكون ابودجانهك كوسترديكی آثار شجاعت و بسالت
 جمله يي حيران قيلمشدی .

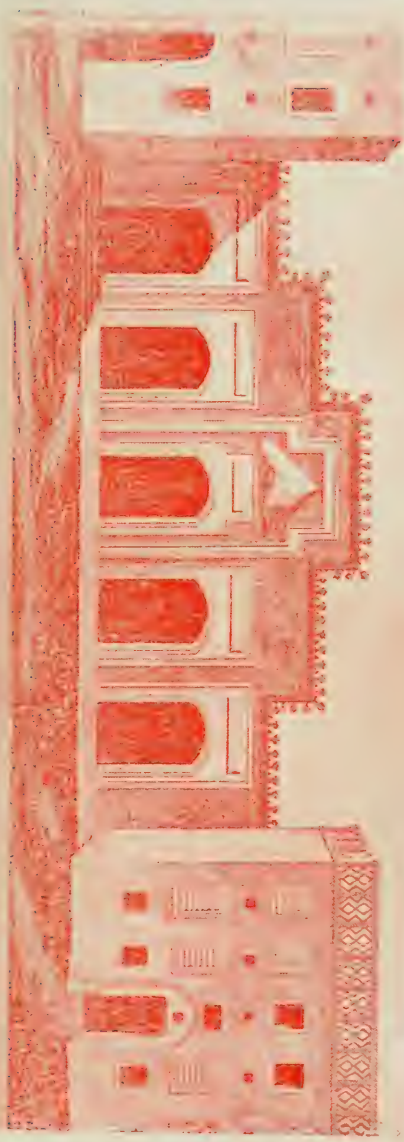
حضرت حمزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه دخي شیر زیان
 کي صف اعدايه و مجمع مشرکينه هجوم وصولت ايدیور ، اوکته
 کلن کفاري تارومار ایلدیوردی . آنک حمله ایلدیکي کورن
 مشرکله پيشگاهندن سورو ايله قاجیورلردی . بتون کفار
 قريشك کوزلری آنده ایدی . آني دوشورمک ، اولديرمک
 اخص امالری اولوب بوکا بر چاره آزارلردی . آنجق ياننه تقربه
 هواوزرينه وارمغه کسه جسارت ايده مزدي .

جناب حمزه نك بدز کونی قتل ایلدیکي « طعمه » نك قارداشی
 اوغلی جبیر بن مطعم ، حربيه آنمقده فوق العاده ماهر بولغان
 کوله سی حبش اهلیندن « وحشی » يه (ا کر حمزه يي اولديرر
 ايسه ک آزاد اول) ديمش وابوسفیانك زوجه سی « هند » دخي
 مرقوم وحشی به حمزه يي اولديرديکی حالدہ پک چوق احسان
 و مکافاة ايده جگني وعد ایلمشدی . اسارتدن قورتلق وهندك
 ويره جي شيلره دسترس اولق مقصديله وحشی برطاش آرقه سنه
 صاقلانهرق کوزيني حمزه رضی الله تعالی عنہک حرکاتنه دیکمش
 و آني اولديرمک ايچون مترقب فرصت بولمشدی . او صرده
 محاربه صوك درجه شديده واصل اولمش و مشرکين فنا حالدہ

بوزو نمشدی. حتی صف اعدانک کیرو سنده طوروب دف چالان
واشعار او قویان هند ایله رفیقہ لری بجا قارینی صیوایوب و اوایل
و آہ و فغان ایدرک طاغہ طوغری قاجدیار .

دشمنک بوصورتله انہزامنی کورن اہل اسلام غارت و یغما یہ
قویولدیار . عینین بوغازندہ محافظ بولنان کمانکشار اسلامک
غلبہ سنی کورو نجه « اردومن غالب کلدی . دشمن بوزولوب
قاجدی . نہ طور یورسکز؟ هایدی غنیمتہ بزده یتیشلم « دیہرک
محافظی بولندقلری بوغازی ترک ایله قوشمنہ باشلادیار . قوماندانلری
بولنان عبداللہ ابن جبیر رضی اللہ عنہ حضر تلی (سزرسول اللہک
بزہ اولان امرینی اونوتدیکنمی) دیہرک آنلری ترک موضع
ایتمکدن و یغما یہ کیتیمکدن منع ایتک ایستہدی و چوق چالیشدی
ایسہدہ ممکن اولامدی . اورادہ عبداللہ ایله برابر سکز کشی قالدی .

مشرکین اوردوسنک صاغ جناح قوماندانی خالد ابن ولید
ایکی یوز قدر سواری ایله او بوغازدن کچوب اوردوی اسلامک
صول جناحنہ هجومی تصور و حتی تثبث ایتش ایکن اورادہ کی
تیر اندازلردن طولای بوامنیہ سنی موقع اجرایہ قویاماش و برکرہ
هجوم حرکتی کوسترمش ایسہدہ کوردیکی مقابلہ سبیلہ کیرو
دونوب برطرفہ پوصو قورہرق مترقب فرصت بولنش ایدی .
بوغاز محافظی بولنان کمانکشارک ، بالادہ بیان اولندینی وجہلہ
غنیمت آرقہ سنہ دوشہرک ترک موضع ایتدکلرینی کورو نجه
فرصتی غنیمت بیلہرک اورادہ ثابت قدم بولنان سکز طقوز .

حرم شریف مکہ مکہ در باب الصفا « دیوان قاپوسی

کشی اوزرینه شدله بر هجوم ایدوب جمله سنی شهید ایلدکن
صکره اوردوی هایونک آرقه سینه طولاشدی، اورادن هجوم ایله
مجاهدینی شاشیرتدی .

بونک اوزرینه ایش برعکس اولدی، عساکر اسلام اجران
غلبه ایتشکن بو غالبیت مغلوبیته منقلب اولدی . او صروده
قریشدن سباع بن عبدالعزی نام بهادر جناب حمزه رضی الله
عنہک قارشوسنه چیقمشدی . عم النبی اسدالله حمزه بر ضربه
قهارانه ایله مرقومی کبرتدکن صکره دیکر طرفه صولت ایدرکن
طاش آرقه سنده کی پوصوده مترقب فرصت اولان « وحشی »
آتدیغی بر حربنه ایله مشار الیہی اوروب شهید ایلدی . حمزه
قبل الشہاده سکر مشرک بهادرینی قتل ایلشدی .

« وحشی » بواشی کوردکن صکره عودتله ابوسفیانک
قاریسی هندک نزدینه کیتدی و مرقومه، اوزرنده کی حلیاتی و یاننده کی
مالی مکافاة اوله رق کاملاً عبد حبشی یه ویردی . مکہ یه عودتنده
دها برچوق احسانلرده بوانه جغنی و صاغ اولدقجه متشکر
و متدار قاله جغنی و عد ایلدی .

حضرت حمزه نک شہادت اہل اسلام حقنہ بیوک بر مصیبت
وفلاکت ایدیسده او صروده کمسہ نک آنی دوشونمکه وقتی
یوقدی . هرکس کندی باشی قایغوسنه دوشمشدی . خالد بن
ولیدک قریش سواریسيله کیرودن هجوم ایتسی اوزرینه اوردوی
اسلام بوزولمغه یوز طوتمشدی . او اناده (ای جماعت آرقه کزه

باقیگز) دیه برسس ایشیدلدی . آرقهیه باقوب دشمنك هجومی
 کورونجه اسلامره برقاریشفاق و شاشقنلق کلمشدی . ایاری کیتمش
 اولانر تلاش و دهشت ایله کورو دوندیلر و آرقه لرنده بولنسان
 عسکر اسلامی دشمن ظنیله هجوم ایلدیلر . کرچه آرالرنده
 بربرینی طایبق اوزره اوچه ترتیب ایدلمش پاروله وار ایدیسده
 شاشقنلق ایله آنی اونوتدقلرندن بربرینی قیرمه، دوستی دشمندن
 تفریق ایدمه مامکه باشلادیلر .

اسلام عسکرینك بوحانی کورن، بوزولمن و قاقچغه قویولمش
 اولان مشرکین اوردوسی طویلانهرق کیری دوندی و آنلرده
 اسلام اوزرینه صالیدردی . بوقاریشقلق نسنده اصحاب کرامدن
 برخیلیبی شهید اولدی . اصحاب کرامك پیرفانی درجه سنده
 اختیارلرندن اولوب مجرد رتبه شهادته نائل اولق آرزو سیله
 غنایه کلمش بولنسان کبار اصحاب کرامدن خذیفه رضی الله عنک
 پدري یمان و ثابت ابن وقش رضی الله تعالی عنهما بوانساده شهید
 اولارق نائل مرام اولدیلر .

دشمنلر بو وجهله فرجه یاب اولدقدن صکره فخر عالم صلی الله
 تعالی علیه وسلم افندمنك اوزرینه هجوم ایله نزد سعادته کی
 جمعیت اسلامیه بی طاغمدیلر و اوستنه پك چوق اوقلر و طاشلر
 آندیلر .

مشرکین رسول اکرم افندمن حضر تلمرینه هجوم ایتمکه
 بولدقلری صرده اصحاب کرامك اونه بروه طاغلمسندن
 طولایی بوش قلمش اولان میدان محاربه یه زوجة اوسفیان

هند گلش وشهدا میانده حمزه رضی الله عنه حضرت تیرینک جسد
شریفارینی بولارق اڭغدارانه برحس انتقام ایله بورتی و قولاقلرینی
کسد کدن صکره قارننی یاروب مبارک قلبنی چیقارمش و آغزینه
آلوب چیکنه مشدی . دیگر برروایتہ کورہ « وحشی » جناب
حمزه بی شهید ایلدیکی زمان قارننی یاروب جکرینی چیقارارق
اثبات مدعا ایچون هنده کوتورمش و اوده او وقت آغزینه
آلوب چیکنه مشدی . دیگر قادینلرایسه برچوق شہدانک برون
و قولاقلرینی کسدیلر و بونلردن قلاده لر یاپوب بویونلرینه آصدیلر .

سعد ابن ابی وقاص رضی الله عنه حضرت تیرینک برادری
مشرکیندن ملعون عتبه بن ابی وقاص بر طشله رسول اکرم
افندمزک دوداغنی یاردی و بر دیشنی قیردی . و عبدالله بن قتبه
نام ملعون ده مبارک یناغنی جرح ایلدی . زرنهک ایکی حلقه سی
قیریلوب قویارہق بویارہک ایچنه باتدی .

بو کیفیتی کتب سیردن و روایات مختلفه دن پک کوزل خلاصه
ایتمش اولان (قصص انبیا) شویله دیور :

« رسول اکرم ایسه کندوسنک قانی یر یوزینه طاملا یوبده
آندن طولایی قومنه عذاب نازل اولسون دیه بوزندن آقان
قانلری سیلر و (یارب قوم جاھلدر سن آنلره ہدایت ایت)
دیہ دعا ایلردی . او اثناده مشرکینک بفرقه سی رسول اکرم
اوزرینه ہجرم ایتدکده حضرت علی رضی الله عنه و کرم الله وجہہ
قارشو چیقوب آنلرک رئیس بولنان ہشام ابن امیہ المخزومی

قتل ایدینک آرقداشلری فرار ایتدی . مؤخرأ بر فرقه ایله عمرو ابن عبدالله الجمحی هجوم ایتدی ینه حضرت علی آنی قتل ایلدکده رفقاسی فراره یوز طوتدی . دیگر بر فرقه نك هجومنده ینه جناب علی آنلرک رئیسی اولان بشیر ابن مالک عامری بی قتل ایتدی و آرتق سائرلری صاوشوب کیتدی . الحاصل حضرت علی اوکون دشمنلرک کوزینی قورقوتدی و عمی حمزه کبی الهیک بر آرسالانی اولدبغنی اثبات ایتدی .

« او ائشاده ام عماره دیو معروف اولان نسیبه خاتون دخی میدانه چیقوب غایت جسورانه جنک ایدیوردی . اشبو نسیبه خاتون رضی الله عنها مازن ابن نجمار اولادندن کعبک قزی وانصاردن زید ابن عاصمک زوجه سیدر . هجرتدن مقدم مکّه یه کیدوب عقبه ده رسول اکرمه بیعت ایدنلردندر . بوکره زوجی وایکی اوغلی ایله برلکده احد غزاسنده بولنوب بهادرلغنی یارواغیاره بکندیردی و نیجه بهادر اُرلری اوتاندیردی . حتی رسول اکرمک اوزرینه هجوم ایدن فداایلردن برسوارینک ایاغنی قلنج ایله قلم واری آیردی و آتندن دوشوروب اولدیردی . کندیسى برقاج یرندن یارالانوب قانلری آقارایکن بی پروا زوجنی اوغللرینی جنکه تشویق و تشجیع ایلردی . دشمن هر نه طرفدن رسول اکرمک اوزرینه هجوم ایتسه همان زوجی و اوغللری ایله یتیشوب مدافعه ایدردی . بناءً علیه فخر رسالت اقدمز (یارب بونلری بکا جتنده رفیق ایله) دیو دعا ایتشدی .

« او صروده ملعون ابن قته (بکا محمدی کوستریکز »
 یا او یا بن (دیه رک رسول اکرم اوزرینه حمله و هجوم ایتدکده
 نسیمه خانون رضی الله عنها اکا قارشو چیقدی و اوچ کره قته یه
 قلنج چالادی . لکن ملعون بربری اوزرینه ایکی زره کینمش
 اولدیغندن کس دیرمدی . ابن قته ایسه حضرت نسیمه نک
 اوموزینی یارالادی . علمدار نبوی مصعب ابن عمیر رضی الله
 عنه حضرتلری زرهنی کیدکده رسول اکرمه بکزه دیکندن
 ابن قحه آنی رسول اکرم ظنیه اوروب شهید ایلدی . انک
 اوزرینه لواء شریف حضرت علی یه ویرلدی . و اوزرینه کلان
 دشمنلرک یوزلرینی کیری چویردی .

« ابن قته ایسه همان ابوسفیانک یانه کیده رک (محمدی
 اولدیردم) دیه مژده ویردی . بو خبردن مشرکین کروهی فوق-
 العاده ممنون اولدیلر . بو حوادث هر طرفه شایع اولدی و طاغ
 اوزرینه چیقان بریسی یوکسک سسله (محمد قتل اولندی)
 دیه باغیردی . بو خبر اهل اسلامی بتون بتون شاشیرتدی .
 تعریف اولماز مرتبه یأس و حیرته دوشوردی »

ایشته او صروده عسا کراسلام پراکنده و پریشان ، انجامکاره
 منتظر آوته ده بریده سرکردان ایدیلر . بعضاری (مادامکه
 رسول قتل اولنمش بزده باشمزک چاره سنه باقم) دیه رک داغیاوب
 طاغ باشلربنه التجا ایتدیلر . برازی ده عودت ایله مدینه یه قدر
 کیمدیار بو حالی کورن کبار اصحاب کرامدن انس ابن نصر

رضی الله عنه (ای مسلمانان محمد قتل اولندیسه تکریمی باقیدر
دین مبین اوغرینه جنک ایدوبده شهید اوله رق اکا قاووشمق
ایسته رمیسکز.) دیه مجاهدینه جسارت و یرمش و جنک ایدره رک
شهید اولمشدر .

فیخر کائنات افندمن حضرتلری ایسه بوقدر مهاجانه ،
مبارک وجه شریفلری و وجود مبارکلری جریحه دار اولسنه
رغمآ یرلرندن اصلا قلدانمدی. کبار اصحاب کرامدن و مهاجریندن
ابو بکر ، عمر ، علی ، عبدالرحمن ابن عوف ، سعد ابن ابی
وقاص ، زبیر بن العوام ، طلحه ابن عبیدالله ، ابو عبیده ابن الجراح
و مقداد علیه انصار کرامدن ابو دجانه ، حباب ابن المذر ،
عاصم بن الثابت ، حارث ابن الصمه ، سهل ابن حنیف ، سعد ابن
معاذ ، السید بن حضیر ، سعد ابن عبادہ و محمد ابن مسلمہ
حضراتی رسول اکرم افندمنک اطرافنده طولاشیورلردی .
ثبات رسالتی کورونجه باشی اوجنه طویلاندیلر .

اوتوده بریده حیران و سرگردان طولاشمقده اولان اصحاب
کرامدن کعب ابن مالک الخزرجی رضی الله عنه رسول اکرم
افندمنی اوزاقدن کورمش و بونی اصحاب کرامه خبر و یره رک
تبشیر ایلش اولایفندن برر ایکیشر طویلانوب نزد رسالتیناهییه
کلیکه باشلادیلر ، او صروده زیاده ابن السکن رضی الله عنه انصاردن
اون درت فدائی بهادرایله برابر کلوب حضورنبویده طور دیلر .
مشرکر ایسه طاقم طاقم هجومده اوق و طاش آتمقده دوام
ایدیرلردی .

ابودجانه رضى الله تعالى عنه حضرت تارى فيخر كائنات افندمزنك
اوزرينه قايانوب وجود بهود رسالت پناهي بي دشمن اوق وطاشارينه
قارشي كندى وجوديله ستر و سپر ايدر ، ياغمور كي ياغان
مرميه اته هدف اولورديكه بوسيله پك چوق يرنن مجروح
اولمشدى . ينه مفخر موجوداتى كنديسنى سپر ايتك صورتيله
محافظه چالیشان حضرت طلحه رضى الله عنه الفدن يارلنهرق
چولاق اولدى .

اوق آتمقدمه هارتى بولنان سعدابن ابى وقاص فيخر رسالت
حضرتلرينك ياننده طورمش مشركينه اوق آتمغله اشتغال ايدر
و آنلرى تقربدن منع ايلردى . جناب رسول اكرم (فداك
ابى وامى) ديه خطاب ايدرك و خير دعا ايليهرك مشار اليه
اوق ويرر واودخى يد مؤيده رسالت پناهيدين آلدېنى اوقلرى
كمقاره رمى ايلردى . اوكون حضرت سعدك بيك اوق آتدينى
روايت ايديلور . بوصرده مشركلردن برفرقه نك شدتله هجوم
ايلديكى كورولدكده جناب فيخر كائنات افندمزن (بونلره قارشو
كيم چيقه جق) ديه موردى . زياد ابن السكن رضى الله عنه (بن
چيقارم يا رسول الله) ديهرك اون درت فدائى آرقداشيله برابر
هجوم ايدن مشركلره قارشو صولتله جمله سى شهيد اولنجيه
قدر محاربه ايلديلر . مشار اليه بر ضربه سيف ايله جريحه دار
اولهرق يره دوشمشدى . آنى ميداندن آلوب كتيرمه لرى امر
بيورلمتله اصحاب گرامدن بعض ذوات قوشه رق قوجا قلايوب
نزد هايونه كتيرديلر ، رسول اكرم زيادى قوجاغنه آلدى .

باشی مبارک دیزلری اوزرینه قویهرق یانیردی . آکا چوق
 التغات بیوردی . مشار الیهده فخر عالمک وجه سعادتلرینه
 باقهرق جانی مولایه تسلیم ایتدی . رضی الله تعالی عنه
 بالادد بین اولندیغی وجهله آرققدن ابن ولیدک هجومی
 وابن قنهک محمدی اولدیردم دیه اشاعه ایلدیکی حوادث اوزرینه
 عسکر اسلامک اکثریسی طاغامش وبلاخره رسول اکرمک
 نزدینه برقسم قایللی طویلانهرق منبرکلرله آرسلانلر کی جنک
 ایتمکه بولنش اولدقلری صررده مدینهده ساکن طائفه یهودک
 ایلری کایرلردن واصحاب علم وفضیلت و ارباب یسار و ثروتدن
 « محیریق » که - اولجه اسلام اولدیغی حالد کتم اسلام ایتمکه
 ایدی - سائر رؤسای یهودک یانته کیده رک (کتب منزلهده کی
 بیاناته نظراً بوکون احدهد جنک و جهاد ایدن ذات شریفک
 آخر زمان نبیسی اولدیغنه شبهه یوقور . آکا معاونته مسارعت
 اوزریمزه بورجدر) دیمش ویهود (بوکون جمعه ایرتسی کونیدر
 برایشه یایشه مایز محاربه یه نصل کیره رز) جوابی ویرمش ایدیلر .
 « محیریق » (آنک شریعتی جمعه ایرتسی رسمی نسخ ایتدی
 قاله کز کیده لم . حضرت محمد یاردم و معاونت ایده لم) دیه
 اصرار ایلدی ایسه ده سوزینی دیکله ده مدیکندن کندیسکی منفرداً
 حیقوب نزد رسالتیناهی کادی و (یار رسول الله بن شهید اولور
 ایسه هم جمله اموالی امور جهاده صرف ایت) دیه وصیتدن
 صکره میدانه آتیه رق رتبه شهادته واصل اولنجه یه قدر مردانه
 جنک ایتدی .

و هب بن قابوس مرنی ایله قارداشی اوغلی حارث احمد
 وقعه سندن بی خبر اولدقاری حالده رسول الله حضرتلرنی زیارت
 ایچون جبلدن قالقوب مدینه یه ککشار و اوراده احد غزاسنه تشریف
 بیورلدیغنی خبر المشردی، بونک اوزرینه مدینه ده قالمیوب احده
 کلایلر. اورایه مو اصائلرنده اوردوی اسلامک بوزولمش اولدیغنی
 کوردکلری جهته همان میدانه آتیه رق جنمکه باشلادیلر .

و هب و برادر زاده سی حارثک بصره ده کوستردیکی جسارت
 و مردانیکی موجب حیرت بردرجه یه واردی . اوچ دفعه، هجوم
 ایدن دشمن فرقه لرینی کیری چویردیلر. نهایت رتب اخرویه نک
 بالاثرنی اولان مقام شهادته ایردیلر . بعده رسول اکرم
 و هبک جنازه سی یانه کیدرک روح پر فتوحنه سلام و دعادن
 صکره (بن سندن خوشنودم) بیوردی .

اواننده رسول اکرم افندمنک اوزرینه آت سوردن عثمان
 ابن مغیره المخزومی ابو عامر فاسقک اسلاملری دوشورمک ایچون
 قازدیغنی قویویه پدوشیدی . بونی کوردن حارث ابن الصمه
 رضی الله عنه یتیشه رک قلیج ایله ملعوننی قتل و آتنی و سلاحنی
 آله رق کتیریر ایکن مشرکیندن عبید ابن عامر کیرودن یتیشوب
 حارثی جریحه دار ایلیدی . تام وقتنده ابو دجانه رضی الله عنه
 ییلدیرم کی ایریشه رک عبیدی جرح و قتل و حارثی تخلیص ایلیدی .
 الحاصل دشمن هر نه طرفدن هجوم ایتدیه اهل اسلامدن
 نزد رسالت پناهیده بولان فداییلر آنلری آرسالار کی قارشیا یوب
 تاریخ اسلام — ۲ — ۲۶ .

کیری چو یردیلر . بونک اوزرینه مشرکین قوه اسلامیه بی
بتون بتون نحو ایده میه جکلرینی اکلادقلرندن بازار کونی محاربه برار
طاوسادی . آنجق اصحاب کرام اوله آچیق یرده طور مق
مخاطره لی اولدیغنی و بناء علیه مناسب اوله میه جغنی تقدیر ایله رسول
اکرم حضرت تلیله برابر بر وادی یه کیدوب جبل احده آرقه
و یردیلر . بوصره ده اسلامک اک بیوک دشمنلرندن وقریشک
معروف و مشهور رؤسائندن ابی بن خلف رسول اکرمی اولدیر مک
اوزره مخصوصاً بسله دیکی آتی اوزرنده اولدی بی حالده (یاسن یابن)
دیه نمره آتهرق فخر غلام هجوم ایلدیکده رسول اکرم اکافارشی
چیقماق ایسته یین اصحاب کرامی منع بیوردی و مبارک ید سعادتلیرینه
بر حربه آلهرق آتوب ملعونی اوردی و برأ که کمیکنی قیره رق
آتندن دوشوردی .

ملعون (محمد بنی اولدیردی) دیه فریاد ابددرک قومنک
یانه قاچدی . اوسفیان یاره نک تله که لی اولمادیغنی بیان ابله مرقومی
تسلیم ایتک ایستدی ایسه ده ابی (مقدم محمد بکا بن سنی اولدیر یرم
دیر ایدی فی الواقع اولدیردی . زیرا بوضربه دن بنم ایچون
قور تولوش یوقدر) دیدی و مکیه کیدر ایکن یوله هلاک
اولدی .

رسول اکرم حضرت تلیرنک وادی احدی تشریفلی
اوزرینه اوتده بریده متفرق و سرگردان اولان اهل اسلام برر
ایکیشر اورایه کلدیلر .

ابن قمنه نك علمدار جناب پيغمبري مصعب بن عمير رضی اللہ
عنه رسول اللہ افندمن ظنيله شهيدا یتمی و (بن محمدی اولدیردم)
ديه اشاعه ایلدی اوزرینه بو حوادث مدینه به قدر وارمش و اهل
مدینه بی متأثر و محزون ایلش ایدی . بو خبر یأس آوری آلان
دختر پاک حضرت فیخر رسالت سیدة النساء فاطمة الزهراء رضی اللہ
عنها بعض نسوان اسلامیه ایله برابر شهردن چیقوب احده کیتمش
و اوراده پدر بزرگوار لرینی مشاهده ایله قریر العین اولمشاردی .
حتی فیخر رسالت افندمنک مبارک وجه سعادتلرینی یقیناً یوب
قانلری ازاله ایدن حضرت فاطمه ایدی .

کتب سیردن بعضلری بالاده کی روایتی ذکر ایدیلور لر ایسه ده
قصص انبیاء مشار الیه نك احده عزیمت ایتدکلرینه دائر برشی
ذکر ایتیمور . باله کس علی کرم اللہ وجهه حضرت لرینک وادی
احده ده صو کتیروب یوزینی بیقاد یغنی سو ویلیور . حیدر کرار
رضی اللہ عنه ک صو بی قالقانی ایله و یا خود مغیری یعنی از ره باشلغی
ایچنده کتیردیکی و رسول اکرم حضرت لری اوصودن آبدست آله رق
اوکله نمازینی قیلدینی کتب سیرده مسطوردر .

بالاده بیان ایدلدیکی وجهله فیخر کائنات افندمنک وجه
مبارکلرینه باتمش اولان ایکی زره حلقه سی ابو عبیده ابن الجراح
رضی الله عنه دیشار یله طو توب چیقاردی و حلقه لر او قدر باتمش
و کومولش ایدیکه چیقاریرایکن ایکی دیشی قیلدی حلقه لر چیققدون
صکره لرلرندن شدتله قان بوشانمه باشلادیغندن اصحاب کرامک

سرا مداندن مالك بن سنان الحُدَری ثانی دور دورمق اوزره اغزنجی او جریحه اوزرینه قوی برق امدی. و بوندن طولایی مظهر التفات رسالتپناهی اولدی.

ابوسفیان وادیء احدده و طاعنك اتكمنده اسلامك طویلایمقدمه اولدقلمرنی کورو نجه آنلری طاعنمق و بقیة جماعت اسلامیه بی محو ایتك ایچون برابرینه آلدینی بر فرقه مشرکالر ایله بر بشقه بولدن طاعنه اسلامك بولندينی محلك اوستنه حاکم اولان نقطهیه تشبیه بولندی. چوق چالیشوب چاپالادی. ایسه ده اورایه صعود ایدممدی. چونکه کفارک بو تشبیهی کوردن رسول اکرم افندمن (یارب آرقق اورایه حقیقه مسـونلر) دیه دعا ایتمش و دعای مستجاب اولمشدی.

ابوسفیان، طاعنه حقیقه مامسی اوزرینه حربه نهایت ویرمك لزومنی تقدیر ایتدی. ذاتا قریش غلبه ایتمش اولدیغندن مقصده حاصل اولمشدی. آنجق رسول اکرمك صاغ اولوب اولندينی خصوصنده شبهه ده و او شبهه بی ازاله بی ایسته مکده بولنديغندن براز ایلرو حقیقه رق (ایچکیزده محمد و ارمی) دیه اوچ کره باغروب واردی. فخر کائنات افندمن (صوصکیز ، جواب ویرمیکیز) دیه امر بیوردیغندن بو سؤال جوابسز قالدی. ابوسفیان ینه اوچ کره (ابو بکر ایچکیزده میدر) دیو ندا ایلدی. ینه سس حقیقه مینجه اوچ کرده ده (عمر ابن الخطاب اوراده میدر) دیه واردی. ینه اصحاب کرام بر موجب امر و فرمان رسالت جواب ویرمدیلر.

ابوسفیان، بوسؤالرینه جواب ویرلماسی اوزرینه دیکرلری
ایچون صورمدی، چونکه دین مبین اسلامک ارکانی ومدار
بقای قوت و شانی حضرت فخر رسالت وایله ابوبکر وعمر اولدیغی
بیایور و دیگر اصحابک اهمیتنی ایکنجی درجه ده کوریردی. بونک
اوزرینه ابوسفیان قومنه طوغری دونوب (اکر صاغ اولسه لر
البته جواب ویرلریدی. بونلرک اوچی ده وفات ایتش و آرتق
ایشلری بیتمش) دیه باغیره رق خبر ویردی. حضرت عمر الفاروق
آرتق صبر ایدمه میوب (ای اللهک دشمنی یلان سـ و بیلدک .
صایدیغک ذاتلر هپ صاغ و سـ المدر. یقینه سنک حقـ کن
کله جکلردر) دیه باغیردی .

ابوسفیان ابن الخطاب رضی الله عنه حضرتلرینه جواباً
(محاربه نوبتله در، بوکون بدر کوننه بلدلر) دیمکله جناب فاروق
(اوت اما برابر دکلز . زیرا بزم مقتوللریمز جنتده و سـ رک
مقتوللریکز جهنمده در) جوابنی ویردی . ابوسفیان مکهدن
چیقهمازدن اول کعبه ده کی « هبل » نام پونک اوکنسه کیده رک
سقره عزیمت ایدوب ایتماسی ایچون قرعه آتمش و قرعه ده
مساعده ظهور ایتش اولدیغندن بوظفری اول پونک همت و کرامته
عطف ایدره رک (عالی اول هبل، عزیز اول هبل) دیه باغیردی.
فخر رسالت افندمک امریله جناب عمرده (الله اعلی و اجل)
یعنی الله تعالی دها عالی ودها جلیلدر جوابنی ویردی . مرقوم
(بزم عزامن وارددر سـ رک ایسه یوقدر) دیه عزادیدکلری

صنم له مباہات ایلا کده حضرت ابن الخطاب (الله بزم مولا مزددر
سزک مولا کنز بوقدر) ديه جوابده بولدی .

ابوسفیان (براز یقین کل عمر) ديه جناب فاروق دعوت
ایلا کده رسول اکرمک مساعده سیله براز ایلری واردی .
ابوسفیان (یا عمر! الله ایچون طوضری سویله بز محمدی قتل
ایتدکمی) ديه صورتی . عمر ایسه (یوق والله رسول اکرم
شمدی سنک سویلا بیکک بوسوزلری ایشید یور) جوابی ویرمکه
مرقوم (بن سکا ابن قئدن زیاده اینا نیر واعتماد ایدرم) ديه رک
آرقه سنه دوندی . دوندیکی صردده (کله جک سنه سزکله بدرده
بولیشالم) دیدی . فاروق اعظم حضرتلری دخی (انشاء الله)
دیه باغیردی .

آرتق محاربه بیتمش و مشرکین قریش مکه یولانی طوتمش
ایدیلر . خالد بن ولیدک عینین بوغازندن کچهرک واوردوی
اسلامک آرقه سنه دوشهرک هجوم و تعرضی اوزرینه شاشیرمش
و بربرینه قاریشددن صکره قارومار اوله رق اوتیه برویه
طاغلمش اولان اهل اسلامک تکرار اطراف رسالته طوبیلا مقدمه
اولمندن مشرککله قلبنه برقوقو کیرمش و آرتق محاربه یه
دوامی تهلککلی کورمش ایدیلر .

کفارک بو وجهله میداندن دفع اولوب کیتیمی اوزرینه
رسول اکرم اقدامن شهادتی معاینه ایچون میدان معرکه یی
تشریف بیوردیلر . عم مکرملری جناب حمزه رصی الله عنہی

بورنی وقولاغی کیلمش وقارنی یاریله رق چکری چیقارلمش
کور دکدرنده فوق العاده محزون و مکدر اولدیلر. او آنده جبریل
امین نازل اوله رق (حضرت حمزه نك سماءه اللهك و رسول اللهك
آرسالانی نیه یازیلی اولدیغنی) خبر ویره رك رسول اکرم
افندمنی من طرف الله تسلیت بیوردی .

شهادی اسلامدن برچوقربنك قولاق و برونلری کسلمش
و وجودلری پاره پاره ایدلمش ایدی . رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم افندمن شهیدانك او حالده دفنی امر بیوردیلر . حال
حیاتده ایکن آرارلنده قرابت و انس و الفت اولانلر ایکیشر
و اوچر بر آزاده دفن اولندیلر . بو محاربهده مشرکینك ایلری
کلیرلندن تلف اولانلر اوتوز قدر اولوب آئردن اسملری
کتب سیرده مسطور اولانلر بوجه آتیدر :

اسم مقتول	کیمک طرفندن قتل ایدلیکی
ابی بن خلف :	بالذات رسول اکرم افندمن حضرتلری
طلحه بن ابی طلحه :	حضرت علی رضی الله عنه
عبدالله بن عبد العزی :	» » »
عبدالله بن حمید :	» » »
ابو حکم بن اخنس :	» » »
هشام بن امیه :	» » »
ولید بن عاص :	» » »
ابو امیه بن ابی خذیفه :	» » »

عمرو ابن عبدالله : حضرت علی رضی اہ عنہ

بشر ابن مالک العامری :

عثمان بن ابی طلحہ :

ارطأت بن شرحبیل :

سباع بن عبدالعزی :

ابو سعد بن ابی طلحہ :

حیان ابن العرفہ :

مالک ابن الزہیر :

نافع بن طلحہ :

حارث بن طلحہ :

جلال بن طلحہ :

کلاب بن طلحہ :

عثمان بن مغیرۃ المخزومی :

عبید بن عامر :

ابو یزید بن عمیر :

شریح بن قارط :

خالد بن اعلم :

عبیدہ بن جابر :

شیبہ بن مالک :

تاریخ دین اسلام ۱۰۰۰ محمد اسعد افندی احمدہ مشرکینک

مقتولین یکر می ایکی اولوق اوزره بیان ایدیور ایسده کتب

قدس شریفہ جامع عمر ومسجد اقصی .

سیرده مذکور اسامی طوپالانوب حساب ایدیلانجه بالاده محرر اولدیغی وجهله یکریمی یدی ظهـور ایدیور . قصص انیلانک بیانی ده بو حسابی تأیید ایلایور .

اهل اسلامدن احده شهید اولانلر دردی مهاجرین و آلتش آلتیسی انصاردن اولق اوزره یتش کشی اولدیغی بالتعداد مشاهده اولندی . بونلردن کتب سیرده اسملری مسطور اولانلر بروجہ آتیدر :

ابو جابر ابن عمرو ابن جرام رضی الله تعالی عنه

» عمرو ابن جموح

» خلاد ابن عمرو

» حنظله ابن ابو عامر

» عبدالله ابن جیر [سکز رفیق ایلہ برابر]

» حمزه بن عبدالمطلب

» عبدالله ابن جحش

» شماس ابن عثمان

» ابو خدیفه یمان العبسی

» ثابت بن قیس

» علمدار نبوی مصعب بن عمیر

» انس ابن نضر

» زیاد ابن السکن [اون درت فدای ایلہ برابر]

» وهب بن قابوس منزنی

رضی الله تعالی عنه

مخبریق

»

حارث بن عقب

»

سعد ابن الربیع

»

خارجہ ابن زید

»

عبدالله ابن حشاحش

»

نعمان بن مالک

»

منذر بن زیاد

بو شهدادن بشقه اهل اسلامك خیلوجه مجروحلری ده
واردی. احد هزیمتی حقنده «قصص انبیاء» دیورکه :

« بو هزیمت اهل اسلام حقنده بر بیوک بلا ومصیبت اولدینی
حالده عسا کر اسلامییه من طرف الله بر تربیه مغنویه ایدی.
زیرا افراد عسکرییه کوره هیچ بر سر عسکرک ایشنه قریشمق
جائز دکل ایکن عسا کر اسلامییه رسول اکرمک رأی وتدبیرینه
مدخله ایتدیلر و رسول اکرم مدینه منوره ده طور ویده تدافعی
جنگ ایتمک نیتنده ایکن آنی میدان محاربه سی ایتمکه مجبور
ایتدیلر . هر نه ایسه بو خطالری عفو اولنه رق رسول اکرم
دشمنه قارشلی واردی واحد طاغنه آرقه ویردی .

« دشمنك سوار یسنه مقابل سواری یوق ایکن عسا کر
اسلامیه یی بر صورتده تعبیه ایتدیکه سواری هجوم ایدیه بیله جنگ
یالکز صول جناحده بر موقع قالوب آنی دخی کمانکشلر ایله
قیاندی . و اهل اسلامه نسبتله دشمن قوتی قات قات زیاده

ایکن دشمن اوردوسنی منہزم و پریشان ایتدی . چہ فائدہ کہ
 کانکشلرک اکثریسی یغما کرلک سوداسیلہ محافظہ سنہ مأمور
 اولدقلری موقعی براغوب طاغیلدیلر . و بویله بریوک بوزغونلغہ
 سبب اولدیلر . عسکرلک آمرک امرینہ اطاعتدن عبارت اولوب
 کندی افکارینہ و یان افراد عسکرینک بویله بیوک قزاقلرہ سبب اوله
 کلدکلری مجرب و مسـلمدر . ایشته وقت محاربه ده ترک موقع
 ایتمک نہ بیوک جنایت اولدینی بوندن رعنا معلوم اولور .

محمود اسعد افندی « تاریخ دین اسلام » نام اثرینک سبب
 و حکمت مغلوبیت سرلوحہ لی فقرہ سنده دیورکه :

« اشبو مغلوبیت اهل اسلام حقندہ بیوک بر مصیبت ایسه ده
 بونده ده نیجه حکمتلر واردر . بری اهل اسلام ایچون رسول
 اکرم حضرت تلرینک امرینہ اطاعتسزلک موجب نکبت اولدیغنی
 کوستر مکددر . ثانیاً رسول اکرم حضرتلری متماًدیاً منصور
 و مظفر اولمش اولسه یدی هرکس بالضروره اطاعت ایدر و مؤمن
 ایله منافق بللی اولمازدی . حالبوکه بعضاً بویله مغلوبیت علا-
 متلری ظهور ایدر سه قوی مسلمان اولانلر ثبات و متانت ابراز
 ایدرک سرفراز اولورلر ، منافقین ایسه اشبو مغلوبیتہ آلدانه رق
 فساد قلبلرینی اظهار ایدرلر . فی الحقیقه اشبو محاربه نک نتیجه-
 سنده بویله برثمره حصوله کلشدر . محاربه نک ابتدا سنده منافقلر
 سچیلوب کیتدکلری کبی اشبو بوزغنلق اوزرینہ شہدانک اولاد
 و عیالی ماتم ایتدیکجه منافقلر مننون اولورلردی . یہود طائفہ سینده

بوندن جسارتلنه رك طيتلرنده مركوز اولان فالقلى اظهاره
باشلادی »

فخر كائنات افدمز حضرتلى بالاده بيان اولنديجي وجهه
شهيداي دفن ايتيردكدن صكره مبارك وجه سعادتلى مجروح
وقلب سنيه لى محزون اوله رق احباب كراميله برابر مدينه يه
معاودت بيورديلر . احددن مدينه يه قدر اولان مسافه ده كي
قرا اهايلسي استقباله مسارعت وسلامه مبادرتله « يا رسول الله
آنامز بابامز سكا قربان وفدا اولسون . شهدامزدن طولاي
متأثر دكلز ، سزه بر ضرر اولماسي بزم ايچون اك بيوك بر
مسرتدر » ديرلر وفخر عالم افندمزده آنلره خير ايله دعا
بيوررلردى .

جوار قرا اهايلسنندن بولنان مجاهدين ومجروحينه اناي
راهده مساعده بيورمش اولدقلرندن آنلر كويلرينه وخانه لرينه
كيتديلر ورسول اكرم افدمز له مدينه اهايلسي مدينه يه برابر
كلديلر .

حضرت حمزه رضى الله عنه كريمة سى « فاطمه » باباسنك
وقعه شهادتندن بي خبر استقباله چيقمش ، ابلروده كيدن ابور
بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرينه راست كلديكنده پدرينى
آندن صورمش ايدى . جناب صديق وقعه شهادتى اخبار ايتك
ايستميه رك « موكب هايون كيريده كليور » جوابيله وظيفه
اخباري آرقه دن كلنلره ترك ايتمشدى . فاطمه رضى الله عنها

فخر رسالت افدمزه ملاقی اولوب پدرینی برابر کوره مینجه
حضرتدن صورتی . علیه الصلاة والسلام افدمزده (بوندن
صکره سنک پدرک بن اولهیم) بیوردقلرنده مشارالها (یارسول
الله بوسوزیکزدن پدریمک شهید اولدینی آکلاشیلور) دیهرک
آغلامغه باشلادی .

مشرکین اوردوسنک بغته دونه رک مدبنهیه هجوم وتعرض
ایتمی محتمل بولندیغندن او کیجه بهادران اصحاب کرامدن بر
چوقلری صباحه قدر خانه سعادت اطرافنده طولاشدیلر .
متیقظ و حربیه اماده برحاله بکله دیلر . شهدانک خانه لرندن بکا
وناله سسلری ایشیدیلوردی . خانه حمزه ده کسه اولدیغندن
اورایه اصحاب کرامدن بعض ذوات قادیلرینی کوندیره رک نوحه
ایتدیردیلر . رسول الله افدمز یوکسک سسله آغلاماق وصاچ
یولماق صورتیه بکایه مساعده بیوردیلر .

غزوۂ حمراء الاسد

بالادہ تعریف اولندیغی وجهله غلبه ایدن قریش اوردوسنک
محاربه نك صوکلرینه طوغری قلیرینه بر قورقو کیره دك مدینه
اوزرینه یوریمکسزین دونوب مکیه طوغری کیتدکری یوقاریده
بیان اولنمشدی. براز یول آلدقندن واحددن ایجه اوزاقلاشدقندن
صکره عقلاری باشلرینه کلدی. اکمل اغلبه ایتمکسزین عودت
ایلدکلرنده کی خطایی آ کلا دیلر .

بونی الک اول در خاطر ایدن ابوجهلک اوغلی عکر مه ایدی.
دیدیکه : بز نه یابدق ؟ بوقدر مظفریته ، غلبه یه نائل اولمش
ایکن محمدیلرک بتون بتون ایشلرینی بیتیرمکسزین عودت ایدیورز!
چوق کچمه دن آنلر کندییلرینی طویلارلر، قوتلرینی واوردو-
لرینی اتمام ایدهرک اخذ ناز ایچون اوزریمزه کلیرلر . کار عاقل
اودرکه همان شمعی کیری دونوب مدینه یه کیده لم ، محمدیلری
بالکلیه محو ایدوب اورته دن قالدیرالم .

صفوان بن امیه ایسه : احراز ایلدیکمز غلبه ومظفریت
کفایت ایدر . آغزیمزک طادیله مکیه کیده لم . اوس وخزرچ
قبیله لری تائف ایلدیکمز آدملرندن طولایی حدت ایدهرک اولجه

حربه کیرمامش اولانلری ده ایاقلا نوب اخذ تاره قیام ایدرلر
ایسه ایش فنا اولور. دیه رک مکیه عودت رأینده بولندی .

ابوسفیان دخی بویکی رأیک برینی ترجیح ایده میوردی .
مکیه کیتمک ایله مدینه یه عودت آراسنده متردد ایدی . بویوله
مذاکرات ومباحثات ایله « روحا » مرحله سنه واصل اولدیلر .
واوردان دونوب مدینه یه کیده رک اسلاملر اوزرینه هجوم ایله
اکال غلبه یه قرار ویردیلر . کفارک یوله بو وجهله مذاکره
ایدوب قرار ویردک لرینی یانلرنده بولان مزین قبیله می افرادندن
« عبدالله بن عمرو » فرداسی کونی وقت سحرده مدینه یه کلوب
فیخر کائنات افندمه خبر ویردی . صباح نمازندن اول رسول
اکرم حضرتلری بوخصوصه دائر ابوبکر الصدیق وعمر الفاروق
رضی الله تعالی عنهما ایله استشاره بیوردی . اسلامک بر کون
اولکی محاربه ده دوچار ضعف اولدیغنی کوسترمک ودشمنک
کوزینی قورقوتمق ایچون قریشی تعقیب ایتک مناسب اوله جغنی
رأینده بولندیلر . علیه الصلاة والسلام افندمز صباح نمازینی
مسجد شریفده ادادن صکره اصحاب کرامی دعوت ایچون جناب
بلاله امر بیورمغله مؤذن حضرت رسول الله (دونکی احد
جنمکنده حاضر بولنانلر کلسونلر ، دشمنک آرقه سندن کیدیلر .
جکدر) دیه ندا و اخبار ایلدیکندن اصحاب کرام کافه مسجده
شریفه کلدیلر ، مجروح اولانلرده یاره لری صاریلی اولدیغنی حالد
اجابته مسارعت ایلشردی .

احدده حاضر اولمديني حالده او کون برابر کيتمکي آرزو
ايدنلردن يالکيز جابر بن عبدالله برابر کليکه مساعده بيورلدي
چونکه مشاراليه (يا رسول الله) دون بدرم بني همشيره لريک
مخافه سي ايچون کوندر مامشدي (ديه عرض مغدرت ايتمشدي).

رسول اکرم افندمن ابن ام مکتوم قانم مقام برافارق
ولواي شريفي حضرت علي ابن ابی طالبه ويره رک آتته بيندي
و آتي يوزاوتوز قدر احد مجادلريله مدينه دن حرکت بيورروب
سکزميل مسافده کائن «همراء الاسد» نام موقعه واصل اولدي.
اوراده اوردو قورولدي. کيجه سي بر موجب امر وفرمان
رساله پناهي بشيوزدن متجاوز يرده آتش يقديلر ويک آواز
اوله رق تکبير و تهليل ايلديلر. ابو معبد اخرا عينک اوغلي معبد
خصوصي برائش ايچون مکيه کيد يوردی. «همراء الاسد» ده
اوردوي هايوني کورد که اورايه واردی. حضور حضرت
چيقوب زيارت ايلدي واحدده اصحاب کرامک مصاب اولمندن
طولاني عرض تعزيت ايلد کدن صکره يولنه دوام ايتدی.

«روحا» نام محاده اوردو قورومش وکيري دونمکه قرار
ويرمش اولان قرشيلاري کورونجه معبد آنارک يانلرينه واروب
ابو سفیان ايله کوروشد که ابو سفیانک کيریده نه وار نه يوق
ديه سؤالنه جواباً :

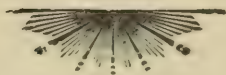
(محمد بر جسيم اوردو ايله مدينه دن چيقمش که عمر مده
اويله جمعيت کورمدم. دونکي کون محاربه دن کيري قالانلر

دخی چیقمدقلربنه نادم و پشیمان اوله رق بوکون جمله سی جمع اولوب چیقمشار . سزك ایچون دیش بیله یوب کلورلر . حمراءالاسده دزلر) دیخه ابوسفیان حیرتله (سن نه سویلیورسین؟ آنلرک حرکته مجالی قالمشیدرکه اوزریمزه کلسونلر) دیدکده معبدله (محمدله اصحابی حمراءالاسده کلدیالر . ظن ایدرمکه سز بورادن هنوز قالمعدن آنلرک آتارینک ناصیه لرینی کورورسکیز) جوابی وپردی .

بوملاقات ائساننده حاضر بولان صفوان بن امیه (کوردیکزمی؟ ایشته . سم دیدیکم و دوش-وندیکم چیقدی . هایدی دورمیهلم . یر بلایه اوغرامدن بورادن صاووشوب کیدهلم) دیدی . ابوسفیانک قلبنه آلدینی خبردن قورقو دوشمشدی . همان اورادن حرکته بوله دوزولدیلر . سرعتله مکیه کیتدیالر . معبد اولوقت هنوز شرف اسلام ایله مشرف اولماشدی . فقط رسول اکرمی سوه و اسلامه طرفدارلق ایدردی . ایشته بوسائقه ایله قریشی مخصوصاً قورقوتدی ، مکیه متوجهاً قاچوب کیتدکلرینی ساعی مخصوص ارسایله رسول اکرم افندمزه عرض و اخبار ایلدی .

فخر رسالت افندمن هنوز مدینه دن چیقمازدن اول مشرکینک احوالی کشف و تجسس ایچون خی اسلمدن اوچ کشی کوندرمشدی « حمراءالاسده موقعنه مواصلت بیورلدینی زمان آنلردن ایکینسک دشمن طرفندن شهید ایدلمش اولدقاری کورولمکله دفن اولندیالر . بو غزووده مقاتله وقوع بولدی . آنجق قریش اوردوسی افرادندن کیریده قالمش اولان ایکی کشی اهل اسلامک الینه

کجادی، بونلردن بری بدر غزاسنده اسیر ایلدی بی حالده بعد ازین
 اهل اسلام علمینده بولنامق شرطیه بلا بدل عفو و اطلاق اولمش
 ایکن نقض عهد ایله عربانی بوکرده جنکه ترغیب و تشویق
 ایدن و بالفعل حربه اشترک ایلین شاعر شهر « ابو عزه » ایدی.
 مرقوم بودغه دخی فصیحانه و بلیغانه سوزلر سویلیه رک اهل
 اسلامک پنجه سندن قورتلیق ایستدی و چالیشدی ایسه ده رسول
 اکرم (مکیه عودتکرده محمدی، ایکی کره آلداتم دیه تفاخر
 ایدرمیسین؟ مؤمن کندی بی بردلیکن ایکی کره ایصیرتماز) دیه رک
 عفو ی جهنمه کیتمدیار. و امر و اشارت عایه لری اوزرینه مرقومی
 عاصم بن ثابت رضی الله عنه اعدام ایلدی . دیکری ده معاویه
 بن مغیره اولوب عثمان بن عفان حضرتلرینک رجاسی اوزرینه
 مدینه ده اوچ کوندن زیاده قاننامق شرطیه عفو بیورلدی ایسه ده
 دردنجی کونی آنک حالا مدینه ده اولدیغنی و ساعی بالفساد
 بولندیغنی کورن اصحاب کرام یقالایوب حضور نبوی به کتیر دیلر
 و امر رسول اکرم له قتل ایستدیلر .

دردنجی سنه هجریه

دردنجی سنه هجریه نك اوائله خمر ایچمك وقار اوینامق
صورت قطعیده حرام قیلندی . بو خصوصه دائر اولان آیت
کریمه نازل اولدقدہ رسول اکرم افندمن امر بیوره رق چارشو
ویازارده (خمر ایچمك حرام اولدی) دیه ندا ایدلدی . بوندن
صکره اصحاب کرام شرب خمردن وقار اوینامقدن قطعاً کف ید
ایلدیلر .

محرم الحرامك ابتداسنده مدینه جوارنده کی حیواناتی نهیب
وغارت مقصدیلہ بنی اسد قبیله سی اکابرندن طلیحه بن خویلد
ایله برادرینک باشترینه آدم طویلایمقدہ اولدقنری خبری واصل
اولغله رسول اکرم افندمن ابی سلمه عبدالله بن عبدالاسد
رضی الله عنه قومانداسنده یوز الی کشیلک بر سریه چیقاردی .
سریه نك (قطن) صوبینه وصولندن اول اولاد خویلد خبر
آئارق قاجش اولدقلرندن آنلری بولمق ممکن و قتال واقع اولمدی .
برچوق غنایم ایله عودت اولندی .

صفر الحیرده « بعث الرجیع » وقعه سی اولدی شویله که :
احد محاربه سی تبریک ایتمک ایچون برابرنده بر جماعت ایله
مکه یه کیدن بنی هذیلدن سفیان بن خالد اوراده اصحاب کرامدن

عاصم بن ثابت رضی اللہ عنہی اولدیروب یاشنی کنیرمه یوز دوه ویرم چکنه دائر و سلافه بنت سعده ك وعذینی خبر آلدی .
 بودوه لری قازانلق آرزوسيله عاصمی اولدیرمکه ذهنأ قرار ویرد کدن
 صکره آنی بر دوزاغه دوشورمك ایچون اتباعدن یدی نفری
 مدینه یه کوندردی . بونلر ترتیب مخصوص وجهله عاصم بن ثابت
 رضی اللہ عنه حضرت تلیله پیدای مناسبت ایتدیلر . قبیله لری
 مدح ایله اورایه کلینی رجاده بولندیلر . رسول اکرم افندمزدن
 رخصت آلمق ایچون حضوره واروب (یارسول الله بز اسلام
 اولدق اصحابکدن برقچ ذاتی کوندرده بزه اصول دین و عبادتی
 اوکرتسون) دیدیلر . فخر کائنات افندمز عاصم بن ثابت رضی الله
 عنہی بو خصوصه مأمور بیوردهرق رفقتهده بر روایته کوره
 درت و دیگر بر روایته کوره طقوز کشی ویرهك کوندردی .
 بونلرک مدینه دن حرکتی اویدی مشرکدن بری کیدوب
 سفیان بن خالد اخبار ایلدکه مرقوم ایکی یوز مصلح آدمله
 چیقارق (رجیع) صوبی جوارنده اصحاب کرامه یتیشدی .
 عاصم بن ثابت ایله رفقه ساسی رضوان الله علیهم حضرتانی تسام
 اولمق ایسته مدکارندن مقاتله یه باشلا نیلهرق عاصم و مرشد و خالد
 شهید دیگرلری اسیر اولدیلر . ایشته بوکا سریئه عاصم و یاخود
 « وقعه بعث الرجیع » دنیاور .

بئر معونه وقعه سی

در دنجی سنه هجریه نك صفراخیزنده ایدیکه نجد مشایخندن
 و بنی عامر رؤسائسندن ابو براء و عامر ابن ملک بن جعفر مدینه
 منوره به کلوب رسول اکرم افندمزله کوروشدی . مومی الیه
 غیرت جاهلیه سوقیه اسلام اولدی ایسه ده اسلامه ده اظهار عداوت
 ایتمزدی . اثنای ملاقاتده (یا محمد اکر نجدده اصحابکدن بعض
 کسه لر کوندرمش اولسه ک او مارمکه اهل نجد شرف اسلام الیه
 مشرف اولورلر) دیمکله فیخر کائنات افندمن (قورقارمکه
 اصحابه غدر ایدرلر) دیه نجد اهاالیسنه عدم اعتماد آناری کوستردی .
 بونک اوزرینه ابو براء (نجدده کوندریله جک ذوات اوراده بنم
 عهد و امانم آلتنه کیرمش اولورلر . انلره کسه ایلیشه من) دیه
 تأمینات و یرمش و محافظه یی تعهد ایلش اولدیغندن رسول اکرم
 ابو برانک برادری اوغلی عامر ابن طفیل ابن مالک بر مکتوب
 یازدی و خلال صفرده نجد اهاالیسنه تعلیم قرآن و دین ایچون
 منذر ابن عمرو رضی الله عنه معیننده اهل اسلامدن یتمش نفری
 مأمور ایدم رک کوندردی . بونلرک جمله سی قرآن کریم اصول
 قرائتنه واقف قراءدن ایدیلر .

مدینه منوره دن نجد طریق اوزرنده درت قوناق مسافه ده
 بولنان « بئر معونه » نام محله وارد قیلنده (منذر ابن عمرو)
 حضرت تاری نامه هایون رسالتی « حرام بن مایحان ، رضی الله

عنه ايله كوندردي . ماعون عامر بن طفيل مکتوب مذ کوري
او قومدي ، حاماني ده اوروب اولديردي . و جماعت مسلمينه هجوم
ايتك اوزره بني عامري دعوت ايلدي ايسده (بز براء بن عامر
عهد واماني آياق آلتنه آلهمايز) ديه جواب و يرد يار . و نجاوزدن
امتناع ايلديلر .

ماعون عامر ، کيندي قومك معاونتی اولميه جفني آکلايوب
بني سليمدن عصيه ورعل و ذ کوان قبيله لری افرادنن بر جماعتی
باشنه طوپا لايوب جميت قراء اوزرينه بقعة هجوم ايله جمله سنی
شهيد ايلديلر . ايجارندن کعب بن زيد نجاري رضی الله عنه
مجر وح اولدینی حalde صاوشوب مدینه یه کلدی و بو وقعہ یی
اخبار ایلدی . ملعونلرک اثنای هجومنده بر طرفده دوه لری رعی
ایتمکده بولنان عمرو ابن امیه الضمیری ايله منذر ابن محمد الانصاری
رضی الله عنهما مقاتلهده حاضر بولمقلری جهته قورتلش ايسه لرده
محل شهیدایه کلوب کیفیتدن خبردار اولدقلرنده منذر (شمدی
نه یایه لم) ديه عمروه صورمش و اوده (مدینه یه کیده لم ؛ رسول الله
کیفیتی خبر و بره لم) رأینده بولنش و فقط منذر بن محمد (بن
منذر بن عمروک شهید اولدینی یردن آیریلوبده یالکیزجه صاغ
دو نمکی ایسته هم) ديه دشمن اوزرینه صالديرمش اولدیفندن اوده
شهید اولمش و عمرو اسیر دوشمشدر .

رسول اکرم افندمن بو وقعہ دن خبردار اولدقلرنده چوق
محزون و متأثر اولديلر و (بو ابو برامک ایشیدیر ، بن بونی آنجق
آنک ابراميله ایسته میهرک یامشدم) بیوردی . فخر کائنات

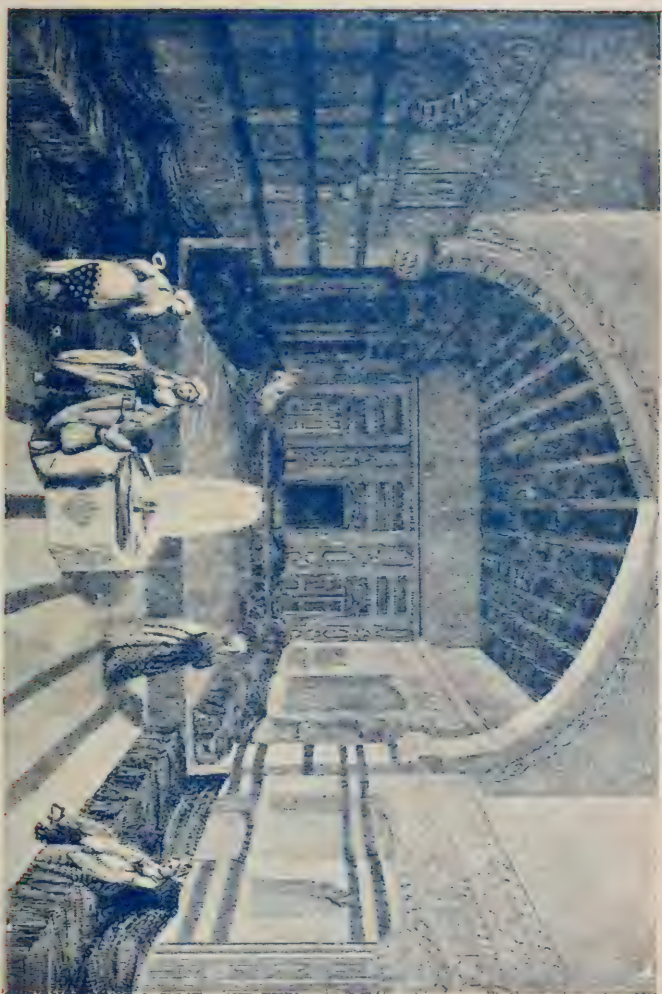
افندمرك بويله بيوردیغنی ایشیدن ابوبراه اودرجه مکدر اولدیکه
 حزن و کدرندن خسته لهرق فوت اولدی . فقط عهد و امانتک
 او وجهله پایمال ایدلمسندن طولانی خاندانی اوزرنده برلکه قالدی .
 حتی بولکینی تمیزله مک ایچون اوغلی ربیعہ عم زاده سی طفلی
 اعدامه قصد ایتمش ایدیسده آکا حاجت قالمدی . رسول اکرم
 صلی الله علیه و سلمک بددعاسی تأثیری ایله چوق کچمه دن یومورجق
 چیقاروب کبردی . عصبیه ، رعل و ذکوان قیله لرندن یدی یوز
 کشی پی وبا وحی و قحط و غلا آلوب جهنمه کوتوردی .
 بئر موعونه وقعہ سیله اصحاب رجیعک فاجعه لری خبری عین کونده
 واصل اولمش و رسول الله افندمزی ایکی قات متأثر و مکدر ایلشدی .
 او صروده اصحاب رجیعی شهید ایتدکن صکره سفیان بن
 خالدک فیخر کائنات ایله محاربه ایچون (بطن صرنه) دنیلان
 وادیده عسکر جمع ایتدیکی استخبار ایدلمکله مرقومی قتله عبدالله
 بن انیس رضی الله عنه مأمور بیورلدی . مشار الیه (بطن صرنه) یه
 کیدوب سفیان ایله کوروشدی و آتی اقناع ایدوب عسکریازلدی .
 بعده تنها بر محله سفیانک باشی کسوب کیجه یوریمک و کوندوز
 صاقلاقمق صورتیله اون سکیز کونده مدینه یه واصل اولدی .

غزوة بنی نضیر

بنی نضیر یهود ملتدن بیوک بر قبیله اولوب مدینه یه ایکی میل مسافده ساکن ایدیلر. محکم حصارلری و مکمل سلاحلری واردی. اهل اسلام علینده بولخامق اوزره رسول اکرم افندمن ایله اولجه عقد معااهده ایشلاردی. بدر مظفریتندن صکره موعود اولان آخر زمان پیغمبری بودر دیمکه باشلامشالر ایسه ده مشرکین مکه و منافقین مدینه ایله ال آلتندن فساد ترتیبندن خالی قالیورلردی. علی الخصوص احد وقعه سندن صکره حال و طورلری بتون بتون دیکشمشدی.

بالاده بیان اولندیغی وجهله عامر بن طفیل اینه اسیر دوشمش اولان عمرو بن امیه کنندینک بنی مضر دن اولدیغی بیان ایله اسارتدن قورتلش و مدینه یه عودت ایتک اوزره بولنش ایکن یوله تصادف ایلدیکی بنی عامردن ایکی کشتی یی قتل ایشلادی. حالبوکه بونلر رسول اکرم افندمزدن عهد آلمش بولندقلرندن فخر کائنات عمرو بن امیه یی بو مسئله دن طولای تکدیر ایتمکه برابر آنلرک دیتی و یرمک اوزره علی الاصول احانه طویلاتمغه باشلامشدی. من الجملة بنی نضیر دن ده استعانه اولتمغه قرار و یریلهرک ربیع الاولده بر جمعه ایرتسی کونی ابو بکر الصدیق، عمر الفاروق، علی ابن ابی طالب، زبیر بن العوام، طلحه، سعد بن معاذ، امید بن حضیر و سعد بن

یهودی‌لر یله متفق‌کیز اولان غطفان قبیله‌سی ده امداد ایدرلر (دیه
خبر کوندر دیکندن بنی‌نضیر عزیزمندن صرف نظرله (بزوطنمزدن
بریزه کیمیز، ال‌کدن نه کلیر ایسه کیری قویعه) دیه حضرت
رسالت‌ناهه خبر بولادیلر .

بو خبرک ورودی اوزرینه فخر کائنات افندمن اصحاب
کرامی طویلایه‌رق ابن‌ام مکتومی قائم‌قام براقدی ولوای شریفی
حضرت علی کرم‌الله وجهه‌یه ویره‌رک اوردوی سعادتله چیقوب
بنی‌نضیری محاصره ابتد . یهودیلری اضرار ایتک و تحریک
ایله میدان چیت‌رمق ایچون باغ و باغچه‌لرینک، خرما آغاجلرینک
قسماً تخریبی امر اولندی . ابن‌سلول عالماً یاردیمه جسارت
ایده‌مدیکی کبی بنی‌قرینه‌ایله غطفان قبیله‌سینده امداد کلر دیکندن
یهودی‌لر بر روایت کوره آلتی کون و دیگر بر روایت کوره اون
بش کون محاصره دن صکره امان دیلدیلر و سلاحدن ماعدا
دوه‌لرینه یوکلده بیلدکلری قدر مال‌آله‌رق چیقوب کیتمک اوزره
مساعده ایسته‌دیلر .

آنلرک بوطلب و استدعاری وجهه طرف رسالت‌ناهیدن
مساعده بیورلمه‌له آلتی یوز دوه‌یه یوکلده کلری اموال و اشیانی
آلوب کیمی خیر طرفه و کیمی بحر لوط جوانده کی اریحایه
کیندیلر . بنی‌نضیر کیتمزدن اول خانه‌لرینی کندی‌ال‌ریله تخریب
ایتمشردی . کوتوره مدکلری اموال‌ایله سلاحلر اغتنام اولندی
ابتدای هجرتدن بری انصار کرام مهاجرینک اداره‌لرینی
اوزرلرینه آلمش و آنلری عادتاً کندی مال‌لرینه حصه‌دار ایتمش

اولدقلرندن مهاجرین مانصار اوزرینه ایجه بریوک ایدی . ایسته
 بویوکی تحفیف ایتک و مهاجرینک کندی کندیارینی اعاشه
 ایده بیلملرینی تأمین ایلک ایچون فخر کائنات افندمن بنی نصیر
 غنائمی منحصرأ مهاجرلره تقسیم ایتک ایسته دی . وانصاره
 خطاباً (اکر ایسته ر ایسه کز کافی السابق مهاجرینی اموالکزه
 حصه دار ایتک اوزبه بو اموال غنائمی جمله کزه تقسیم ایده می
 یوق اکر ایسته ر ایسه کز . اموالکز منحصرأ سزک اولق اوزره
 بو اموال غنائمی مهاجرینه ویره می) دیدی .

انصاردن سعد بن معاذ و سعد بن عباده جمله یه وکالة (یارسول
 الله بو اموالی مهاجرینه تقسیم بیوریکز ، ینسه آنلر کاکان بزمه
 برابر اوتورسونلر ، بزم خانه سزک برکتی وشنلیکی آنلردر)
 دیمکه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه قیام ایدرک انصار کرامه علناً
 بیان تشکر ایلدی وانصارک مدح وثناسی حقنده آیت کریمه
 نازل اولدی

بونک اوزرینه غنائم بنی نصیر یالکز مهاجرینه توزنع و تقسیم
 اولندی . انجق انصاردن فقر و احتیاجی اولان ابو دجانه ایله
 سهل ابن حنیف رضی الله عنهما یه غنیمت مالندن بر حصه ویرلدیکی
 کبی بنی نقیردن ابن حقیقک مشهور قیلجی سعد بن معاذ رضی الله
 عنه حضر تلرینه احسان بیورلدی .

ربیع الاخرده مدینه منوره یه هجوم ایچون قبائل نجسدن
 بنی غطفانک عسکروطو پلامقده اولدقلری خبر آنغله فخر کائنات
 افندمن عثمان ابن عفان رضی الله عنه حضر تلرینی مدینه ده قائم مقام

بر افرق اردوی هایون ایله دیار نجده حرکت بیوردی. مدینه یه ایکی قوناق مسافده واقع ارض غطفاندن « شدح » نام محله موصلت اولندقده اهالینک قارشى طورمیوب فرار ایتمش و اطرافه طاغلمش اولدقلى کورولدی و محاربه وقوع بولمىزین عودت بیوردی.

سنه مرقومه شعبانک اون بشنجی و علی روایه اون اوچنجی کوفی سیده النساء فاطمة الزهرا رضی الله عنها جناب حسینی تولید ایتدی. بو خبر بشارت رسول اکرم افندمنی پک زیاده نمون ایلدی.

شهر شوالده بنی مخزومدن امیه ابن مفره نك کریمه نی اولان ام سلمه رضی الله عنها بنی فخر کائنات افندمن زوج بیوردیلر. مشارالیه رسول الله حضرت لرینک خالهی عاتکه بنت عبدالمطلب کریمه سی و (ابو سلمه بن عبد الاسد) رضی الله عنک زوجی ایدی. مومی الیه احد جنککنده مجروح اولمشدی. یاره سی ابی اولدقن صکره تکرار آچیلدیغدن آندن متأثر آفت ایتمکه ام سلمه قرق درت یاشنده طول قالدی و امهات مؤمنین زمره سنه ادخال بیوردی.

بوسنه نك ربیع الاخرنده ازواج مطهراندن ام المساکین زینب بنت خزیمه ارتحال دار بقا ایلدی. جمادی الاولیده جنتمکان رقیه بنت رسول الله ایله عثمان ابن عفانک اوغلی و رسول اکرم افندمنک طورونی عبد الله حضرت لری آلتی یاشنده اولدنی. حالده وفات ایتدی. جمادی الاخره ده ابو سلمه عبد الله بن عبد الاسد

المخزومی ارتحال ایلدی . حضرت علینک والدهسی وابوطالبک
زوجہسی « فاطمہ بنت اسد » رضی اللہ عنہا دخی او صرہده
دار جناہ کوچدی .

غزوۂ بدر موعود

بدرده ہر سنہ ذی القعدہ آئندہ برہنایر قوریلور و ہر طرفدن
اورایہ اصحاب تجارت و خلق طویلانہرق آلیش و یریش یاپیلوردی .
بالادہ بیان اولدینی وجہلہ کچر سنہ احددن دونوب کیدر ایکن
ابوسفیان (کلہ جک سنہ سزکلہ بدرده بولیشلم) دیمش ورسول
اکرم افندمنزک امریلہ عمر الفاروق رضی اللہ عنہ دخی (انشاء اللہ)
دیہ جواب و یرمشدی . بو مواعدہ نک زمانی حلولندہ رسول
اکرم افندمن سفر تدارکنہ باشلادیلر .

مکدہ ابو سفیان دہ خلقی جنکہ تشویقہ باشلامشدی .

تاریخ دین اسلامدہ محمود اسعد افندی دیورکہ :

« وقت موعود کلنجہ ابو سفیان مکہ خلقی جنکہ تشویق
ایتمکہ باشلامش ایسہده او سنہ مکہ حوالیسندہ قحط و غلا
اولدیغندن حقیقتدہ مکہدن چیقمق ایستہ مزدی . لیکن بوصورندہ
قورققلق ابراز ایتش اولہ جقارندن وعدده خلفک اهل اسلام
طرفندہ قالسی ایچون آناری تہدید ایدہ جک برینی تحری ایتدی .
بوصرہده (نعیم بن مسعود اشجیی) مدینہدن مکہ بہ کلدی .

ابو سقیان بوسنهك قوراقلق كيتديكنی ومیوه وسوتك مبدول اولدینی زمانلر كندیلارینك حربه مقتدر اوله مدقارینی ومكه دن چیقمه سه محمدیارك جرأتی آرتیرمش اوله جغتی سوبلادی . ومدینه یه کیدوب آنلری تهدیده موفق اولورایسه اوچریاشنده یکریمی دوه مکافه ویره جکفی وعد، سهیل بن عمرو دخی آکا تکفل ایتدی .

ه نعيم کویا عمره چیقارمق ایچون مکیه کیتدیکنی کوسترمك مقصدیله باشنی تراش ایددرک مدینه یه عودت ایتدی . آندن خبر ایسته دیلر . اودخی ابوسفیانك کلیتلی عسکر جمع ایتمش اولدینغی بیان ایله مدینه دن چیقمیبوب حال تدافعیده بولمدرینی توصیه ایتدی . و اصحابدن هر برینه آیری آیری تهدید آمیز سوزلر سويلیه رك آنلره دهشت ویردی . بوسوزلر افراد اسلامیه اوزرنده سوء تأثیر حاصل ایلدی . مدینه دن چیقماق ایسته مدیلر، یهود و منافقین بوندن فوق العاده مسرور اولدیلر . رسول اکرم حضرتلری اصحابنك دهشتلندیکنی خبر آلدی . خروج زمانی کلنجه کندیسنه متابعت ایتیه جکلری ظنیله منکسر البیل اولدی . ابوبکر و عمر حضراتی کلوب (یا رسول الله بوسفره عزیمت اهل اسلام ایچون تازه حیات بخش ایده جکدر بوندن تخلف ایتك بزم قورققلغمزه حمل اولنور) دیدیلر . اول حضرت آنارک سوزندن ممنون اولدی (الله حقیچون هیچ کسه چیقمه سه بن یالکیز چیقارم) دیه قسم بیوردی . بونك اوزرینه اصحاب کرامك قلیندن وسوسه شیطان زائل اولدی .

بونك اوزرينه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمن
عبدالله بن رواحه بن قائم مقام براقه رق ولواى شريفى جناب على به
ويره رك معيت هايونلرنده بيك بشيوز مجاهد اولدينى حالده
شوالك صوكلرنده مدينه دن حر كته ذى القعدة غره سنده بدره
واصل اولدى . بو اوردوده اون نفر سوارى واردى .

ابو سفيان، اسلامك چيقيمه جقارنى ظن ايدرك كوستريش
اولق اوزره ايكي بيك كشي ايله مكه دن چيقيمش و (عسفان)
ديلان محله قدر كمش ايسه ده اوراده اوردوى اسلامك بدره
كلديكنى خبر آلنجه ، ظاهرده قحط و غلادن و حيوانلرك
قوتلرى قالمديغندن بحشه و حقيقتده ايسه قورقوسندن كيرى
دوندى . بو كيفيت انظار قبائلده قريش مكه نك اعتبار و قدرى
قيردى و اهل اسلامك شان و شرفنى آرتيردى .

رسول اكرم افندمن بدرده سكر كون قالديلر پنايرده كوزل
آليش و يرش اولوب اصحاب كرام برابرلرنده كي ماللرني صاهره
چوق كار ايلديلر و كال ممنونيتله دونوب مدينه به عودت ايتديلر .

هجرت نبوتك بشنجه منسى

دومة الجندل غزوه سی

بشنجه سال هجرتك ايلك ايكي آبي آسوده كچدى. ربيع اولك
يكرمى بشنجه كوفى رسول اكرم افندمن سباع بن عرفطه يي
مدينه قائممقام براقه رق ولوای شريفى حضرت علي به ويرمك
بيك نضر عساكر اسلاميه ايله (دومة الجندل) اوزرينه حرکت
بيوردى .

(دومة الجندل) مدينه منوره ايله شام آراسنده ، مدينه به
اون بش وشامه بش مرحله مسافده كائن براولوب اوراده برطاقم
اشقيسا طريلانه رق كلن و كچماره تعرض ايتمكده و كاروانلرى
صويمقده ايدىلر . آنلرى تأديب ايتك و اهل اسلامك ديارشامه
كيدوب كلن و دوچار تعرض اولنان تجارت قافله لر ينك سلامت
اياب و ذهابخى تأمين ايتك فيخر كائنات افندمنك مقصدى ايدى
بلده مذكوره به باقلاشلا ينى زمان برطاقم حيوان سوريلرينه
تصادف اولدى . چوبانلر اوردوى هايونى كورنجه سوريلرى
براقه رق فرار و شهره اخبار ايلديلر . بو حيوانات اهل اسلام
طرفندن اغتنالم ايدلدى . و ايلرى حر كتننده دوام اولنه رق
دومة الجندل (بلده سنه و اريلدى .

اوردوی هایونک اوزرلرینه کلکده اولدیغنی خبرالان اهل
یلده وتادیبلری متصور اولان اشقیاهپ طاغیلوب فرار ایتمش
اولدقلرندن اوراده یالکیز بر آدم آله کچوریله بیلدی . و بوده
تکلیف رسالت اوزرینه اسلامه کلدی . رسول اکرم افندمن
اوراده برقاچ کون اقامت ایلله اطرافه طقم طقم تحری و کشف
قوللری چیقاردی ایسه ده جوارده کسمیه تصادف ایدیه مدیکندن
بلا محاربه مدینه یه عودت بیورلدی .

مریسیع غزوه سی

بو غزوه یه بنی مصطلق غزوه سی دخی دینور. حربك محل
وقوعنه نسبة غزوۀ مریسیع و حرب ایدن قبیله یه نسبة ده
غزوۀ بنی مصطلق تسمیه اولنور. (مریسیع) خزاعه دیارنده
وقدید ناحیه سنده بر صویك اسمی اولوب بوده مدینه یه اوتوز
ساعتلك مسافه ده بولمان وفرع دنیا لان محلك بر مرحله اوته سنده در.
خزاعه قبیله سنك بر شعبه سی اولان بنی مصطلق رئیس حارث بن
ابی ضرارك اهل اسلام اوزرینه تجاوز و هجوم ایچون كرك
کندی عشرتندن و كرك جوارده کی عشاردن عسکر طویلامقه ده
اولدیغنی رسول اکرم افندمن طرفارندن استخبر قلنمغله تحقیق
کیفیت ایچون (بریده بن حصین) اعزام بیورلادی .

مشارالیه بنی مصطلق عشیرتی زردینه کیددرك بالذات حارث
ایله کوروشدکن صکره عودتله ویریلان خبرک صحیح اولدیفنی
بیایدیدی . بونک اوزرینه فخر کائنات افندمن شعبانده مدینه ده
زید ابن حارثه رضی الله عنی قائم مقام براقه رق و مهاجرینک
سنجاغنی ابوبکر الصدیق وانصارک سنجاغنی سعد بن عبادیه
ویردرك بیک نفر عسکر اسلام ایله حرکت بیوردی . مال
غنیمتدن حصه یاب اولق مقصدیه اوردوی هایونده ، اوزمانه
قدر مثلی کورولماش درجه ده چوق منافعقر موجود ایدی .
ام المؤمنین حضرت عایشه وام سلمه رضی الله تعالی عنهما
حضراتی ده برابر ایدیلر . اوردوی هایون (ذات الجیش) مرحله
سنده کیجه ایوب ایرتسی کون صباحدن اول ، ثلث اخیرایاده
حرکت مصمم ایکن جناب عایشه نک کردنایکی دوشوب بولنه مدیفندن
حرکت آیدنلق اولمنه تأخیر اولندی . صباح نمازی وقتی اولوب
عسکرده آبدست آلق ایچون صوبولنه مدیفندن بو کیفیتی خبر
ویرمک اوزره ابوبکر الصدیق رضی الله عنه رسول اکرم افندمنک
خیمه سعادتارینه کیردکده حضرتی سر سعادتارینی عایشه نک
دیزینه قویه رق اویموقده کوردی (صباحه قدر بوراده قالمه
سن سبب اولدک . شمدی آبدست آلق ایچون صو یوقدر)
دیه مشار الیه یاه عتاب ایملکه برابر بوکرینه برده یومروق
اوردی .

حضرت عایشه رسول الله حضرت ترینی راحتسزایتمک ایچون
بدرینه برشی سویلیدی وجانی یاندی ایسه ده سن چیقارمدی .

براز صکره فخر کائنات افندمن اویقودن اویاندیلر . او آنده
آبت تیم نازل اولدیغندن اهل اسلام تیم ایدرک صباح نمازینی
ادا ایلدیار . اثنای حرکتده کردنلک بردومک آلمنده بولندی .
اوردوی هایونک مقدمه سنه مأمور اولان عمر ابن الخطاب
رضی الله عنه یولده بنی خزاعه نك برجاسر سنی طوتدی . مرقومک
افاده سندن دشمنک حالی تمامیه اکلاشیلدقن صکره کندیسنه اسلام
تکلیف اواندی ، ایسه ده قبول ایتدیکندن طولای قتل ایددی .
رسول اکرم افندمنک مدینه دن حرکتله اوزرلرینه کلمکده
اولدینی خزاعه قبیله سنده خبر آلدقده حارث ابن ضرارک باشنه
طویلا دینی جمعیه عظیم قورقو عارض اولدی وطویلانمش اولان
سائر عشایر و غریبان افرادی طاغیلدی . برابرنده یالکز کندی
طائفه سی قالدی .

حارث ابن ضرارک عسکری مرسیع صوینده حیوانلرینی
صولار ایکن عسکر اسلام اوزرلرینه واروب آنلری بمته
باصدیردی .

شایروب قالدیلر . حضرت فخر رسالت افندمنک امری
ایله عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه طرفندن تکلیف اولنسان
اسلامی قبول ایتدکلرندن جنکه باشلاندی . انر باشی بوزوق
طرزنده وانتظامسز بر صورتده اوق جنکی ایدیورلردی . رسول
اکرم ایسه اسلام عسکرینی صف حرب اوزرینه دیزوب هپ
بردن و منتظم صورتده هجوم ایتدیردی . بنی مصطلق بو حومه
طیانه میهرق پریشان وتارمار اولدیلر . بروایت کوره ایچلرندن

يکرمی و دیگر روایتہ کورہ اون کشی مقتول و متہاقسی اسیر
دوشدیلر .

اسیرلرک مقداری یدی یوزدن زیاده ایدی . حارث بن
ضرارک قزی جویریہ ده اسیرلرمیانده ایدی . بش بیک قویون
ایله بر روایتہ کورہ ایکی بیک دیگر بر روایتہ کورہ اون بیک دوه
اغتنام اولندی و خسی بیت المال ایچون افراز اولندقدن صکرہ آتلی به
ایکی و پیاده به بر حصہ اولنق اوزره توزیع و تقسیم اولندی ،
جویریہ ثابت بن قیس رضی اللہ عنہک حصہ سنہ اصابت ایتشدی .
آرتق مدینہ به عودت اولنق زمانی حلول ایتشدی . حرکت
اولمازدن اول مهاجریندن بری ایله انصاردن بری اراسنده بی
مصطلق قویوسنک باشنده صو چکر ایکن مجادلہ و وقوع بولمش
وہر ایکی طرف کندری قبیلہ سندن استعانہ به مسارعت ایلمش اولدیغدن
آز قالدی مهاجرین ایله انصار آراسنده بیوک بر نزاع چیقہ جق
ایدی .

رئیس المنافقین عبداللہ بن ابی بن ساول اوتہ دنبری فتنہ و فسادہ
ساعی و بونک ایچون زمین و زمان تحری ایدر اولدیغدن بو حالی
فرصت عد ایدہرک انصار کرامہ خطاباً (ہلہ شو مهاجرلرہ
بافکر . بزم اعانہ مزناہ تعیش ایدوب کچینورلردہ ینہ بزی تحقیر
ایدرلر . ہلہ برکرہ مدینہ به وارالم ، عزیز اولان البتہ ذلیل
اولانی اورادن چیقہ ایر ، ذاتاً بونلری باشمزہ سز کمیردیکز ،
انرہ ہرشی ویردیکز . آرتق برشی ویرمیکزده طہ اغیلوب

کیتسونلر) دیمش، مدینه یه وارلدقده محمدی ومهاجرینی اورادن
چیقاردم دیمکی قصد ایتمش ایدی .

زید ابن ارقم رضی الله عنه بوسوزلری ایشیدوب رسول
اکرم افندمزه خبر ویردی . مشارالیه هنوز سن رشده واصل
اولمامش برکنج، عادتاً بر چوجق اولدینی جهله افاده سنی فرض
صباوته ویاخود غلط سماعه حمل ایدرک اهمیت ویرمدی . زید
ادعاسنده اصرار و اخبارنده صادق اولدیغنی تکرار ایلدکده
حضرت عمر (یارسول الله مساعده بیوریکزده شو منافق
قناسنی کسم) دیدی ایسده فخر کائنات افندمن موافقت
بیورمدیلر . جناب فاروق افاده سنی تکرار ایلدکده رسالتناه
(یاعمر! هرکس ابن ابیک ایچنده کی نفاقه واقف اولهمیه جفندن ،
رسول الله شمدی ده کندی اصحابی قتله باشلادی دیرلر . اندیشه یه
دوشرلر، برفساد ایقاعندن توقی لازمدر) بیورهرق او منافق
قتله مساعده ایتدی .

آبحق منافق مرقومک بویه برسوزصرف ایتسندن صوک
درجه جانی صیقیلماش اولدینی جهتله ثلث اخیر لیلده ویاخود
اقشام اوزری سرین برزمانده حرکت ایدمک عادت ایکن کونشک
شدت حرارتی زماننده هان حرکتی امر بیوردی . اوردوی
هایون مدینه یه متوجهأ یوله چیقادی . بویه وقتسز وبردنبره
حرکت اولتمسندن دوچار حیرت اولان اصحاب کرام سبینی ابو
بکر و عمر کبی خواص مقربین رسالتناهیدن صورهرق سبینی
اکلادقارنده عبدالله ابن ابی یه عتاب ایتدیلر . بونی ، اصحابک

سر زینبندن اکالایان منافق ملعون دوچار تلاش اولارق نزد
 فخر رسالته قوشیدی. برچوق یمنار ایله هزیان و ترهاتی انکار
 ایله ابن ارقی تکذیب ایلدیکندن واصحابدن بعضیلری بونی زیدک
 چوجناق حبیبیه غرضنه عطف ایله (یارسول الله ا بویله بر
 چوجناق افاده سیله اولیله جهاندیده بر اختیاره کوجنمک موافق
 دکلدر) دیه شهنشده بوندیلر . زید ابن ارقم رضی الله عنه
 بوندن فوق اماده محزون و متاثر اولدی . رسول الله
 کندوسنی اغرض اخبارده بولمیش ظایمتسندن قور قیوردی .
 اوصره ده آیت کریمه نازل اولارق منافقک کذبی وزیدک
 صدقی جناب حق اخبار بیورده غله رسول اکرم افندمن (یازید
 حضرت الله سنی تصدیق بیوردی) دیهرک کواکبی آلدی و
 خاطرنی تطیب ایلدی .

بو وجهله حقیقتک اکلاشامسی اوزرینه بتون انصار کرام
 اکالمن وسبه باشلارقلری کی اکی وصادق احباباری بیله
 سلام ویرمن وسوز سویلز اولدیلر . عباده بن صامت و اوس
 رضی الله تعالی عنهما حضراتی مرقومه (هایدی حضور رسول
 الله کیددرک توبه واستغفار ایت) دیه نصیحت ایتدیلر، فقط
 ملعون بوکا قولاق آصمدی . بو کیفیتده دیگر بر آیت کریمه
 ایله فخر رسالته من طرف الله اخبار بیورلدی .

بونک اوزرینه عبدالله بن ابی بن سلولک قتلی لازم کله جکی
 شایع اولدیغندن اوغلی اولوب خلوص قلبه مالک و دین اسلامده
 قوی بولنان عبدالله حضور رسول اکرمه کلوب (یارسول الله

بابامك قتل واعدام ايديله جگنى ايشيتدم . اكا چوق شفقت
وارد . شايد ديكر برى قتل ايدر ايسه اكا قارشى قلمده
عداوت حصولدن واخذناره قيام ايله نارنجيمه مستحق اولمقدن
قورقارم . اكر امر ايدر ايسه كز بابامك باشنى بن كسه يمده
بوكا ميدان قالمسون .) ديه رجاده بولندقدن فيخر كائنات باباسى
اسلام مياننده اولدقجه اكا ضررايقاغنه مساعده بيورميه جغنى
بيان وعبداللهي تطمين ايلدى .

مدينه يه مواصلت اولنديغى صره ده عبدالله بن عبدالله
رضى الله عنه باباسنك اوكنه كچوب دوه سنى طور ديردى و
(رسول الله حضرت نردن امر و مساعده شرف صدور ايتدكجه
سنى مدينه يه مصوقام ، آنك عز بنوسنك ذليل اولديغى بيله سين)
ديه مانع مشى و حركت اولدقدن منافق مرقوم (بن چوجقاردن
وقايد نردن ده حقير و ذليلم ، شهادت ايدر مكه عزت جناب حقه
ورسولنه عائددر) دير و شهره دخولنه مانع اولماسنى اوغلندن
رجا ايدردى . بو حال رسول اكرم افندمزه خبر و يرلدكده اورايى
تشريف ايله عبداللهك شو غيرتى كوردى و اكا خير دعا ايله
برابر باباسنك مدينه يه دخولنه مساعده بيوردى .

افك وافترا مسئلهسى

غزوۀ مریسعدن عودت بیورلدیغی سردهده ام المؤمنین حضرت عایشه رضی اللہ عنہا نك اوردوی هایوندن کیری قالمی اوزرینه ظهورایدن بوافك وافترا مسئلهسى کیتب سیرده مفصلاً بیان وبخاری شریفده ایسه مشارالیهادن روایة شو وجهله آیان اولمقدهدر :

حضرت عایشه رضی اللہ تعالی عنہا شویله بیوربورلرکه :

رسول الله حضرتلری برغزانی تشریف ایلدکارنده زوجهلری اراسنده قرعه کشیده ایدر وهانکیینه اسابت ایئر ایسه آنی برابر کوتورورلردی . غزوۀ مریسعدده بن برابر ایدم . اوزمان آیت حجاب نازل اولمش بولندیغندن بنم ایچون بر محفه یالشدی . غزوه دن غانماً عودت ائناسنده مدینه قربنده بر محله نزول اولمشدی . حرکت سردهسنده قضای حاجت اتمک ایچون عسکردن اوزاقلاشمش ایدم . عودت ایدر ایکن کردناکمهک دوشمش اولدیغنی کوردیم ، انی آرامق ایچون کیری به دوندم . کردنلکی بولدم ایسده بن کلزدن اول اوردو کوچ ایتشدی . اووقت قادینلر سدرمه قدن فضله مک مدکاری جهته نحیف اولورلردی . بالخاصه بن صفر سنم حسبیله دها نحیف وکوچوک جثه لی اولدیغمدن محنه بی قالدیر دقلری زمان بنی ایچنده ظن ایتمش .

ودوده یو کله دوب کیتمش ایدیلر .

نه یاپه جنمی شاشیردم قالم ، بر طرفه اوتورددم . اوصرده
اویقوم غلبه ایلدیکندن لباسمه صاریله رق اویومش قالمش
کیرو قالان افرادی جمع وسوقه رسول الله طرفندن مأمور
بیورلمش اولان « صفوان بن معطل سلمی » اورادن کچدیکی
صرده بنی کورونجه باند صدا ایله (انا لله وانا الیه راجعون)
دیهرک بنی اوبندیردی . دوه سنی اوتوردوب ایاغنی دوه نك
دیزینه باصدی . اورتومی باشمه آلهرق دوهیه بیندم . والله نه
بن اکا ونه ده او بکا برسوز سویلیدی . دوه نك یولارندن چکهرک
یوریدی . اوکله وقتی اوردونك قوناق ایتدیکی یرده واصل اولدق .
بئم کیروده قالوب صفوان ایله کلدیکم شیوع بولنجه عبدالله
بن ابی بن ساول حقمده فنا سوزلر سویلمش . حسان بن نایت ،
مسطح بن اثانه وام المؤمنین زینب بنت جحشک قیز قاردائی
حنهده اکا اویمش وفنا سوزلر سویلمش ایدیلر . انبق حسان
رسول الهی مدح ایلدیکی برقصیدهده

« فان ابی ووالدهن وعرضی لعرض محمد منکم وفاء »

دیمش اولدیغندن اکا بددعا ایتم . حقمده سویلنن بو
سوزلر رسول اللہک سمع شریفارینه واصل اولمش ایسهده
بئم بوناردن هیچ خبرم اولدی . مدینهیه وصولزدن
صکره خسته اولدم . رسول اکرم اسکیزی قدر بنه مشغول
اولماز واره صره کله رک « خسته کن نصادر » دیه اهل بیتدن
صوراردی . بن بو حالک سببی بر درلو اکلایه مازدم . براز

کندی طوبیایوب یواشمکه باشلادیغ زمان ایدیکه قضای حاجت
ایچون مسطح والدیه سیله طیشاری چیققدق . اوزمان مدینه ده
آبدستخانه اولدیغندن کیجه دن کیجه یه دفع حاجت ایچون
طیشاری حقیقیایوردی . عودت ایدرکن ام مسطح انکی ایاغنه
طولاشدیغندن دوشدی « تعس مسطح » دیه اوغنه فنا سوییدی .
(مهاجریندن و احب بدرین برذاته ایچون بویه سویایورسین)
دیدم . جواباً (سن آنک سویایکارینی طویمدکی ؟) دهرک
دوران ایدن سوزلری بکا اکلادی . حقیقت حاله مطاع اولانجه
خته لغم آرتدی ، کوچ حال ابله خانه یه کادم . پدریمک خانه یه
کیتیمک ایچون رسول اکرم دن مساعده یستادم . مقصد ، ائردن ده
یو خبری صوروب اکلادی . حضرت انن ویردیکدن بابامک
اوینه واردم . بوشایمه لرک سببی والدیم دن صوردم . « زو جنک
سویکیلی اولان واورتغلری بولان بر قادین ایچون چوق
سوزلر سویانور » دهرک بنی آسایت ایتیمک ایستادی ایسه ده ینه
متلی اولمایه رق دائماً اغلامقله وقت یکیریردم .

رسول اکرم علی ابن ابی طالب واسمه بن زید ابله بنم
حقمده مشاوره بیورمش . اسمه (یار رسول الله ! زوجه مطهره کز
حقنده ایولکدن بشقه برشی بیلمم) دیمش و علی ده (یار رسول الله !
عایشه دن بشقه قادین چوقدر) دیمکه برابر (دفع شبهه ایچون
عایشه نك جاریه سی « بریده » دن تحقیق بیورلسون ، طوغری
سوزلیدر) جوابی ویرمش . بونک اوزرینه رسول اکرم
بریرینی چاغیروب (شمدی یه قدر عایشه دن داعی اشتباه بر حال

کوردکی) ديه سوال ايلديکنده مرقومه (يارسول الله ! عايشه دن
ذره قدر قصور کوردم . آنجق بمضاً خور يوغورور و آتش
ياقق اچون کيدر ايکن بونی کوزت ديه عايشه يه بر اقيردم ، اوده
کنجگه کنه بناءً اويقويه طالار خوری قویونه قایدیردی .)
ديه يمين ايدرك شهادت ايلش .

بو خصوص حقنده عمر و عثمان ايلده مشاوره بيوردقلرنده
هرايکيسيده شايه نك صريح کذب و محض افترا اولديغنی صورت
قطيه ده بيان و مقنع دلائل اتیان ايتشار . بونك اوزرينه رسول
ا کر مک شه می مندفع اولمغه منبره چيقارق (ای جماعت مسلمين !
حرم حقنده ناروا سوزلر سويلينلرک لایق اولدقلری جزای
ویرمک اچون بکا کیم معاونت ایدر ؟ والله بن حرم حقنده
ايولیکن بشقه بر شی بيلم . آنک ياننده برينک ده اسمنی
سويليورلرکه بن او کسه يی صلحادن بيلورم) بيورمشلر .

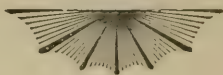
سعد ابن معان اياغه قالقوب (بن معین اولورم . سزی اينجیدن
اوس قبيله سندن ايسه بويوتنی اوره يم قارداشمز خرزج قبيله سندن
ايسه انلر حقنده دد امر بيوريلان شیء اجرا ايديم) ديمش و
خرزجک اولوسی سعد ابن عباد يی بو سوزلری اراسنده ذکر
ايتديکنندن ابن عباده مغبر اولمش و (ياسعد ! خرزج دن بر
کسه يه ايليشه مزسک) ديمشدی . سعد بن عباد نك بو سوزندن
حدت ایدن وبی خرزجه منسوب بولنان « اسيد بن حضير »
ا کا (سن منافق اولمش سين والله هرکیم اولوزسه اولسون آنک
بويوتنی اوروروز) ديمکله اوس و خرزج اراسنده بر منازعه

باش کوستردی . رسول الله حضرتلری منبردن اینوب ایکی طرفک ارالرینی بولدقن و نزاعی بر طرف ایتدکن صکره حانه صدیقی تشریف بیوردیلر .

رسول اکرمک کلدیکی زمان بن اغلا یوردم . انصاردن برقادین کلش بکا رفاقت ایلیوردی . پدر و والدم اوتور یوردی . بو شایده مک ظهورندن بری اول حضرت یانمه اوتور مامشدی . بر آیدن بری ده وحی نازل اولمامشدی . بکا خطاباً (یا عایشه اکر سندن بر فئالق صادر اولمش ایسه توبه ایت ، جناب حق توبه یی قبول ایدر) بیوردیلر . بنی مدافعه سوز سویلاری ایچون پدرمه والدمک یوزلرینه باقدم . آنلر (بزنه جواب ویره جگمزی بیامورز ، سن جواب ویر) دیدیلر . بونک اوزرینه بن (یار رسول الله بو ایش سنک قلبک زده یرلشمشدر ، اصلسزدر دیسم ایناماز سکنز ، طوغریدر دیسم کننیمه افترا ایش اولورم . بن توبه ایتم . بلکه یوسفک پدرینک دیدیکی کبی « فصر جمیل والله المستعان علی مانتصفون » دیرم) جوابی ویره رک اورتومی باشمه چکدم .

بو ائشاده ایدیکه نزول وحی آناری کوروندی . رسول اکرمک النبدن ترلر آقعه باشلادی . والدم حضرتک باشی آلتنه برمشین یاصدیق قویدی ویوزینی بر اورتو ایله اورتدی . براز صکره رسول الله متبسمانه قالقهرق (ای عایشه سکا مژدهلر اولسون ! الله تالی سنک طهارت و برائتته شهادت ایلدی) دهرک سورة نوره کی اون آیتی تلاوت بیوردی . »

بوصورتله افك وافترا مسئلهسى تظاهرايلايدىكندن عبدالله بن
ابى بن سلول ايله حسان بن ثابت، مسطح بن اثابه وحمته بنت
جحشه حد قذف اجرا اولندي .

جویریہ نك امهات مؤمنیندن اولمسی

بالاده بیان اولنديغی وجهله غزوه مریسبع ده بی مصطلق
رئیسى حارث بن ابی ضرارك کریمهسى جویریہ اسیر دوشمش
وتقسیم غنائم صره سنده ثابت بن قیس رضی الله تعالی عنہک
حصه سنه اصابت ایتمشدی . جویریہ زوجی مسافع بن صفوانک
غزاده قتل ایدلمش اولمسندن طولای طول قامشدی .

مدینه یه عودت رسالتیناهیدن صکره اسیرلرک خصم واقربالری
کلوب بدل ویردرک بر قسمی قورتاردیلر . ثابت بن قیس
جویریہ یی آغیرجه بر بدله کسمشدی . فدیہ نك آغیر وچوق
اولمسندن طولای جویریہ حضوررسول اکرمه کله رک شکایت
ایلدی . فخر کائنات (یا جویریہ ! سکا دها زیاده بر لطف ایدلم)
بیورهرق مشار الیهامک بدلی تسویه ايله مبايعه ایلدی . آزاد
ایده رک رضاسیله تزوج بیوردی . اوصره ده جویریہ یکریمی
باشنده ایدی . مشار الیهامک بوصورتله امهات مؤمنین زمره

تاجیه سنه دخولی اوزرینه اصحاب کرام (رسول الله اکبر) یاربسی
نصل اسیرا لور (دیهره هوز فدییه ویدی ویریلوب قورتارلامش
اولان اسیرلری کاملاً آزاد ایتدیلر وصالیور دیلر . مشار الیه
سایه سنده بر چوق انسانلر قید اسارتدن قورتیلوب مسرور
اولدیلر .

خندق غزوه سی

ابن اسحاق قوآنه کوره بو سنه نیک شوالنده و دیگر بر
روایت کوره دردنجی سنه نیک شوالنده وقوع بولان بو غزائک
سببی رؤسای یهودک قریشی افتاع وتشویق ایتلری اولمشدر .
بالاده بیان اولندیفی وجهله اولاً بی قینقاع و آندن صکره
بی نصیر یهودیلری مدینه دبارندن طرد ونفی ایدیش وانلردن
بعضیلری خیبره وقسم اعظمی ایسه دیار شامه عزیمت ایتیش
ایدیلر . خیبره کیدن حی ابن احطب وکنانه ابن الربیع وسلام
ابن ابی الحقیق ایله رؤسای یهوددن بعضلری مکیه کیدوب ابو
سقیان وسائر اکابر قریش الله کوروشمشار وانلری رسول اکرم
علیهنه تشویق وتشجیع ایتشار و ذاتاً ابو سقیان ده اسلاماری
محو ایچون مترقب فرصت اولدیغندن یهودیلرک بو سوزلرینی
وتکلیف ایلدکلری اتفاق واتحدی حسن تلقی ایش ایدی .

یهودی‌ها، قریشک اسلام اوزرینه حرکتی بو وجهله تأمین
ایلدکن صکره دیار نجده کیدوب اوراده بنی غطفان، بنی اسلم،
بنی اشجع، بنی کنانه، مره وفزاره قبیله لر بنی دخی بعض شرائط
ایله دائرة اتفاقه الیلر. حی ابن احطب ورفقاسنک مکدن
حرکتلرندن اول بر محل اجتماع تبیین و تخصیص اولندیغندن بو
قبائل افرادی اورایه کلمک اوزره قول وقرار ویرلدی.

ابو سفیان ایله اکابر قریش ویهودی‌ها اراسنده عقد اتفاق
اولندقدن صکره رؤسای سائر ایله دارالندوده طویلاتوب
جنمکه قرار ویرمشار و اوچیوزی آتلی و بیک بشیوز دوهلی
اولمق اوزره درت بیک عسکر طویلامشاردی. باش قوماندان
ابو سفیان سنجاقدارلری ده ابو طاحه نك اوغلی عثمان ایدی.
مشرکین اوردوسی مکدن حرکتله «مرالظهران» نام محله
واصل اولدینی صرده نجد قبائلی کلوب انلرله برلشدی.
برطرفدن عسکر کلیور وقریش اوردوسی تقویه ایدیوردی.

اون بیک نفردن زیاده بالغ اولان مشرکین اوردوسیله
ابوسفیان مدینه یه طوغری یوریدی.

مکده حرکتله قرار ویرلدیکی صرده بنی خزاعه دن برذات
مدینه یه متوجهاً یوله چیقوب سرعتله قطع راه ایدره رک درت
کونده واصل اولمش وکیفیتی رسول اکرم افندمزه خبر
ویرمشدی.

رسول الله حضرتلری قریشک تشبیهات عظیمه سندن خبردار اولانجه
اصحاب کرام فی طویلاتی و انلرله استشاره بیوردی. اثنای هذا کرده

سلمان قارسی رضی الله عنه حضرت قری (یارسول الله بزم
 ماکتومزده دشمن بر شهر اوزرینه هجوم ایدہ جک اولور ایسه
 اوتشہرک اطرافہ حندق قازارلر. بو صورتله دشمنک طریق
 هجوم وتجاہ اوزینی کسرلر) دیمکله اولوجہله مدینہک اطرافہ
 حندق قزبلہرق تحفظ وتحصن مناسب کورولدی . اوزمانہ قدر
 حندق قازمق صورتیله تحکم موقع عربده عادت اولماشدی .
 بو صورتہ قرار ویرلدکن صکرہ مدینہده نہ قدر قازمه ،
 کولونک ، کورک وسائرہ مثللو ادوات حفریہ وار ایسه جملہ سی
 طوپلاندی کی معاهد اولد قری بنی قریظہ یهودیارندنہ عایدہ
 قازمه و کورک مثالی برخیلی آلات لازمه آلدی . وهان خارج
 شہرہ چیقیلوب ایسه مباشرت اولندی . رسول اکرم افندمن
 مدینہده عبدالله بن ام مکتومی قائم مقام براقش ایدی . معیت
 رسالینہ یارندنہ اون بش یاشنی تجاوز ایدن چوجقارده داخل
 اولدیغی حالده اوچ بیک کشی واردی . سامعہ طاغک اوکنده کی
 صحرا طرفندن حندق قازیلوب آچیق بولنان او جہتک ستری
 تقرر ایلدیکندن مذکور طاغک اتمکندہ اوردوگاه قورولدی .
 حفر ایدیلا جک حندق قرق آرشون عرضندہ واون آرشون
 عمقندہ اولسی تنسیب اولمغله فیخر کائنات افندمن بورادن هر
 جماعتہ بر حصہ وقسم افراز وقازمق ایله طوپراق چیتہ اروب
 طاشیمق خصوصلری آری آری آدملره ویرمک صورتیله
 تقسیم اعمال قاعده سی وضع بیوردیار . هر طبقہ وفرقہ کندی
 حصہ سنہ دوشن محلی قازمغہ ، بر قسم اصحاب کرامده طوپراق
 طاشیوب چیقارمغہ باشلادی .

اعل اسلامی تشویق ایچون رسول اکرم حضرت تیری کندی مبارک الله ریه حندق قازمغه چالیشور؛ بالذات طوپراق طاشیوردی. عسکر اسلامک کافه سی فوق الغایه صرف همت و بذل غیرت ایدیورلردی. سلمان فارسی رضی الله عنه بو کبی ایشلره دها فارس بلادنده ایکن آلیشمش اولدینی و بدنّا قوتلی بولنشدینی جهته اون کشیدن زیاده ایش کورو یوردی. حندق حفرنده منافق لرده واردی. فقط بونلر ایسته میه ایسته میه چالیشیر، قورقورلر ندن ایش کوریرلردی.

بو حندق قازلدینی ائنده برقاچ معجزه پیغمبری مشاهده اولندی. بونلر کتب سیرده مفصلاً مسطور بولندیغندن بوراده ذکرندن صرف نظر ایدلدی. سلمان فارسینک چالیشدینی قسمده قازمه و کولنک ایشله من بر سرت قیا پارچه سی ظهور ایتیش و حفریاته مانع اولمشدی. کیفیت رسول اکرم افندمه خبر ویرلرکده اورای تشریف بیوردی و مبارک ید سعادت لرینه بو کولنک آله رق بسم الله دیوب بر کره اوردی و قایانک اوچده بر پارچه سی قوپاردی. طاش ایه دمیرک تصادمندن چیقان شراره شام طرفه صیچرامشدی. فخر کائنات افندمن (الله اکبر. بکا شامک اناختارلری ویرلدی والله بن شو ساعتمده شامک قیرمزی کوشکلرینی کوریورم) بیوردی. ینه بسم الله دیوب کولنک ایه اوردی، قایانک دیگر بر پارچه سی قوپدینی کبی بو کره چیقان شراره ایران طرفه صیچرادیغندن (الله اکبر! بکا فارس اقلیمینک اناختارلری ویرلدی. والله شو آنده

مداین کسرا نك بیاض کوشکریخی کوریورم (بیوردی .
اوجنچی دفعه بسم الله دیوب اوردقدہ قیاتکمیل یردن قویدی
وینه چیقان شراره یمن طرفه صیچرادی . بونک اوزرینه
(الله اکبر ! بکا یمک اناختارلری ویرلدی . والله بن شمدی
صنعا نك قبولریخی کوریورم) بیوردی . جانب سعادتلرنده
بولسان سلمان فارسی رضی الله عنه خطاباً (ای سلمان ! بو
فتوحاتی جناب حق بندن صکره اسلامه نصیب ایدہ جکدر .)
دیهرک بشارت ویردی .

خندق حفری ایکی هفته ده ، بر روایتہ کوره آلتی کون
طرفده تمام اولدی و اوصره ده دشمن اوردوسی کلوب یتشدی .
ابو سفیان قومانداسنده کی قریش و کنسانه قبیله سی عسکری
مدینه منوره نك غرب طرفه ، عینه ابن حصین و حارث ابن
عوف ایله نجد قبائلی عسکری ده شرق طرفدن جبل احد
قرینه قوندیلر .

رسول اکرم افندمز عسا کر اسلامیه نی سلع طاغنه ارقه
ویردرک دشمنه قارشى صف باغلا یوب طوردیردیلر . اوردوی
هایون اوتوز آلتیسی آتلی اولمق اوزره اوچ بیک نفر اولوب
مهاجرینک سنجاغی زید ابن حارثه ده ولوای انصارده سعد ابن
عباده ده ایدی .

کروه کفار بو کره اسلامی بتون بتون محوایتک اوزره کثرت
وقوتلرینه اعتماد ایدمرک مدینه اوزرینه سرعت و شدتله یوریدی .
آرتق بو هجوم وصولتلرینه قارشى طوره جق بر قوت تصور

ایتمزلر ایکن اوکلرینه خندق چقیدیغنی کورونجه شاشیروب
قالدیلر، بویله هیج خاطره کلز برشیی مشاهده ایله دوچار حیرت
اولدیلر . هر طرفی طولاشه رق کچمک ایچون بر محل مناسب
ارادیلر سده بوله مدقلری کبی عسا کر اسلام طرفندن ده اوق
وطاش ایله مدافعه اولندیغندن انلرده او صورتله جنکه مجبور
اولدیلر .

اوصرده بنی قریضه دنیلان یهودی قبیله سنک نقض عهد
ایده رک اسلاملرک خندق محافظه سیله مشغول بولندقلرندن
بالاستفاده مدینه شهرینی باصمق فکر وتشبندله اولدقلری شیوع
بولغله موجب اندیشه وتلاش اولدی . چونکه بنی قریضه
مدینه جوارنده کائن بر ناحیه ده ساکن بیوک بر قبیله اولوب
متین حصارلری ، مکمل سلاحلری واردی . بو شایعه نک
صحت وعدم صحتی اکلا شلمق اوزره طرف رسالتپناهیدن آدم
مخصوص کوندریله رک تحقیقات اجرا ایتدیرلدی . بنی نصیرک
رئیس حی ابن احطابک آنلری نقض عهده اقتناع واغفال
ایلدیکی آکلاشدیغندن اکاکوره تدابیر لازمه اتخاذه قرار
ویرلمکله برابر بنی قریضه نی تحت امان وصیانتلرنده بولندیران
اوس قبیله یی رئیس سعد ابن معاذ ایله رؤسادن سعد ابن عباد
وعبدالله ابن رواحه وابن جبیر حضراتی اورایه کیده رک هر
تقدر نصیحت ایلدیلر ایسه ده یهودیلر قولاق آصمدیلر . نقض
عهد ایلدکلرینی بیان ایله رسول اکرم افندمنز حقنده فنا
سوزلر سویلدیلر .

مشار الیهم عودتله کیفیتی فخر کائنات افندمزه حکایه
ایلدکیرنده رسول الله (حسبنا الله ونعم الوکیل ، مژده سزهای
جماعت مسلمین که بو ایشک صوکی خیردر) بیوردی ومدینه ده
بولنان قدینلری وچو جقلری محافظه ایچون کیجه لری اوچوز
نفرله زیدبن حارثه وایکیوز نفرله سامه ابن اسام مأمور اولندی .
کندیلری ده متباقی عسکر ایله صباحه قدر خندق خطنی محافظه
ایدردی . صورت مطلوبه ده قازیله مدیغندن طولانی اعدانک
لیلا اورادن مروری ملحوظ اولان بر نقطه یی بالذات رسول
اکرم محافظه ایلردی .

بو صورتله محاصره اون بش گونه واردی . قحط و غلا
آرتدی ، عسکر اسلامه فتور گلکه باشلادی . هله منافق لک
(محمد بزه نصیر وکسرانک خزینه لرینی وعد ایلدیکی حالده بز
بو کون خندق ایچنده آچلقدن تلف اولق درجه لرینه کلدک)
دیمکه باشلاملری محاصره یه الیشیق اولیان وهمان بوغاز بوغاز
کلوب حربه نتیجه ویرمکی اعتیاد ایدنش بولنان طوائف عربی
بیزار ایدیوردی . امتداد محاصره دن خارجده کی دشمن ده
اوصامش و بیقمشدی . خصوصیه موسم قیش وهوا صوغوق
اولدیغندن انسانلر اوشویوب تتره مکده وحیوانلر یسزلکدن
تلف اولمقده ایدی . قریش اوردوسی ده نه یامق لازم
کله جکنده متحیر ایدی .

محاصره نک اون بشنجی کونی بنی عامردن عمرو ابن عبدود
و بنی مخزومدن عکرمه بن ابو جهل وهیره ابن وهب ونوفل

ابن عبدالله ابن مغیره و حضرت عمرک برادری ضرار ابن الخطاب و مرداث ابن محارب آتلیغی زورلایوب خندقک بر طار محلندن بری طرفه آتلا دیلر. بونلر مشرکین اوردوسنک اک مشهور پهلوانلری ایدیلر. ابو سفیان و خالد ابن الولید بونلره قوه الظهر اولمق اوزره برفرقه مشرک لره خندق کنارینه قدر کلدیلر ایسه ده کچه مدکلرندن اوته طرفه قلوب سیرجی اولدیلر.

عمرو ابن عبدود بین العرب بر بلوک سواری یه معادل طوتیلان و یالکیز باشنه جمعیتلر طاغتمش بر پهلوان اولدیغندن ارقداشلرندن آیریلوب میدانه چیقه رق مبارز طلبنده بولندی. مرقومک جسارتی و بهادرلقده کی شهرت عظیمه سی حسیبله اکا قارشی چیقمغه کیسه ده رغبت کورولمدی. انجق حیدر کرار علی ابن ابی طالب رضی الله عنه میدان مبارزه یه چیقمق ایچون مساعده طاب ایلد کده رسول اکرم افندمز (سن اوطور یا علی کلن عمرودر) بیوره رق مساعده ویرمدی. مرقوم تکرار اسلامه قارشی میدان اوقویه رق (ایچیکزده بکا قارشی چیقه جق. ار یوقیدر.) دیدکده حضرت علی تکرار چیقمق ایسته دی ورسول اکرم ینه مساعده بیورمدی. عمرو کسه نک چیقما. مسندن صوک درجه شپارارق (ار میداننه چیقه جق کسه کز یوقی) دیه صوت بلند ایله باغیردی. بونک اوزرینه علی رضی الله عنه (عمروده اولسه چیقارم یار رسول الله) دیه رک ایاغه قالدی. اولزمان رسول اکرم افندمز کندی زرهنی مشارایه.

الباس و ذو الفقار دنيان قليجي بلينه ربط ايتدى . (يارب
عمم عبده بدرده وعمم حمزه احدهد شهيد اولديلر ، يانده
بر عمم زادهم على قالدی، سن انی محافظه ايله بنی يالکز براقه)
ديو دعا بيوردي .

بوراده سوزی ينه قصص انبيايه ترك ايدلم . جودت پاشا
مرحوم ديورکه :

(حضرت على پياده اوله رق ميسدانه چيقوب عمروه
طوغری يوریدی وايکی اوردو خالق تماشايه طوردي . على
رضی الله عنه ابتدا عمروی دين حقه دعوت ایلدی . عمرو
چيقه ايله کوله رك (بو اغزله بر کسه نك قارشومه چيقه جفی
خاطريمه کلزدي . سن کيمسک هله سويله بقالم) ديه صوردي .
اودخی على ابن ابو طاليم ديه جواب ويردي . عمرو (سنک
عموجه لرك ايچنده ميسدانه چيقه جق ياشلی باشلی بری يوقی
آ برادرزادهم سنک اغزك حلاسوت قوقار، بن سنک پدرکله پك
چوق وقت قارداش کي کوروشدم شمدی سنک قانگی دوکک
بکا کوچ کلور) دیدی . حضرت على (اوت اما بن سنک
قانگی دوککله محظوظ اولورم . فقط سنده آتکدن اينوبده
نم کي پياده اولميسين) دیدی .

« بو سوز عمروک حيت جاهليه سنه طوقوندي ، پک زياده
اوفکه لندی وهان آتندن ايندی . وصاعقه کي حضرت على نك
اوزرينه هجوم ايتدی . اودخی قالقانی قارشى طوتدی . عمرو
اويله حدت وشدته بر قلنج اورديکه حضرت على نك قالقانی

ایکی پاره ایلدی وباشنی ده برازیارملدی . نوبت حضرت علی به کلیجك بر اوروشده عمروی قتل واعدام ایلدی »

عمرو ابن عبدودك بر ضربه ذوالفقار ایله خاك هلاکه سریلسی اوزرینه میدانه چیقان نوفل مخزومی به قارشی زبیر بن العوام رضی الله عنه چیقهرق ایلك حملهده برقلنج ضربه سیله ملعونی ایکی پاره قیلدی . حضرت عمر قارداشی ضرارك اوزرینه وعلی وزیر رضی الله عنهماده عکرمه ایله ایکی ارقداشی اوستنه هجوم ایلدکلرنده دردی بردن فراره قدم باصدیلر وکلدکلری بردن چیقوب کیتدیلر . عمرو ابن عبدودونوفلك قتل ایدلمسی مسلمانلری ممنون ومشرکلری دلخون ایلدیکندن ابوسفیان (بو کون بزم ایچون خیر کورولمور) دهرک حندقک یانندن دفع اولوب کیتدی .

ایرتسی کون یهود بنی قریضهده ایشه قارشیدی . مشرکین ویهود هر طرفدن اسلامی احاطه ایله یاغمور کبی اوق وطاش یاغدیورلردی . قحط وغللا و آچلق ایله بی مجال قالمش اولان مسلمانلرک ، اعدانک بویله هرجهتدن هجومی اوزرینه حاللری یمان اولمشدی . اتشام اولونجهیه قدر جنک ایلدی . اورتهلق قاراردینی زمان دشمن چکلمکله اهل اسلام براز کنیش نفس آلدی . فقط ایرتسی کونی ینه دشمنک هر طرفدن ملحوظ اولان هجومی مسلمانلری دوشوندیریوردی . انجق بوصرهده جناب حق انلرک خلاصی وظفر وغلبه سی اسسبانی احضار بیورمشدی .

نعم بن مسعود غطفانیك ترتيب ایلدیكى خدعهی تاریخ
دین اسلامده محمود اسعد اندی يك كوزل خلاصه ایلش
اولدیغندن بو فقره یی اندن اقتباس ایدیورز :

« بنی غطفانندن واشجع اشراقندن اولوب طریق مکر
وحیله ده خصمك اك ایلری كلنلرندن اولان نعم بن مسعود
ایمانه كلش ایسه ده اظهار ایده مامش ایدی . بو صرده خندق
کنارینه کلوب قره غولدن اذن الهرق بو طرفه چکدی و حضور
نبوی یه کلوب کلمه شهادت کتیردی . (یارسول الله ! قبائل
عرب هنوز بنم اسلامیتمی بیلمز لر ، شو صرده دین اسلامه
بر خدمت ایدیایم) دیدی . رسول اکرم (محارب برنوع
حیله دز . سنده بزم ایچون برحیله ترتیب ایت) دیدی .

نعم نصف الیلده بنی قریضه یه کیتدی . رئیسلی کعب بن
اسد کی معتبراندن بر قاق کشی ایله ملاقات ایتدی . (ای
اشراف بنی قریضه ! سزی نقدر سودیکمی بیلورسکز . مجرد
سزه محبت حسیله قاق کوندر حالکیزی ملاحظه ایدیورم .
قبائل قریش و غطفان محمدیلری یتیرمك اوزره کلدیله و غیرت
ایدیورلر . لکن انلر ده مدافعه دن کیری طور میور . ارتق
قبائل عرب اوصافغه باشلادی . جانلری صقیلور ایسه سزی
یالکیز براقوب کیدرلر ، سزده محمدیلرک الینه دوشرسکز .
نقض عهد ایتش اولدیغکز دن یقا کزی اللرندن قور تارده مازسکز .
بکا قالیر ایسه قریش و غطفانك اشراقندن بر طاقم کسه لری .

رهینه المایسکز که ایشی بتورمه دن صاووشوب کیتمسونار)
دیدى . یهودیار بو فکری تحسین ایتدیار .

« انعم اورادن قاقوب ابوسفیان و بنی غطفانك ياننه واردى .
(ايشتيديكز مى ؟ يهوديلر محمدك عهدى بوزد قلوبنه نادم اولمشار ،
آنكله كيزليجه اتفاق ايتمشار ، قصورلرينى عفو ايتدير مك ايچون
قريش و غطفان اشرافدن رهينه صورتيله برطاقم ذواتى آلوب
آكا و برمكى وعد ايتشار . بندين طويديغ كزى سوبله ميكز ،
احتمالكه اصلى يوقدر . لكن شايد بويله رهينه ايسته رلر ايسه
صاقين و يرميكز ، صكره اشرافكز هدر اولور) دیدى و آنلری
شبهه يه دوشوردى .

« ابوسفیان بنی قريضة نك فكرينى آكلامق ايچون عكرمه
بن ابو جهل ايله اشراف قريش و غطفاندن بعضلرينى ارسال
ايتدى (بز بورابه رؤسا كزك تشويقيله كلذك . سز ايسه آغير
طاورانور سكرز . بوراسى بزم ايچون اوزون اوزادى يه اقامت
ايدم جك يردكلدر . آچلمقدن عسكريمز شكايت ايدور حيوانلريمز
تلف اوليور بارى يارين برلكده شدتلى بر هجوم ايدم ، ايشه
نهایت و يرم) ديه خبر كوندردى . بنى قريضة (يارين جمعه
ايرتسيدر ، بز هيچ بر ايشه ال اورمايز ، بز دن اول بر جماعت
بوكون باق اولاد قلرى ايچون مايغونه و خنزيره قلب اولنديلر .

او بر کون جنک ایدمه بیلیرز. فقط شوشر طله که بزه اشرا فیکزدن
یتیم کشی رهینه ویرمیسکیز، آنلری توقیف ایدمه، سزدن
امین اوله لم) دیه جواب ویردیلر.

« رؤسای قریش و غطفان (نعیمک دیدیکی صحیح ایمش)
دیدیلر و یهودیلره (بز سزه رهینه ده ویرمیز، سزدن معاونت ده
ایسته میز. جانکیز ایسته ر ایسه چیقوب بزمه برابر حرب
ایدرسکیز. ایتزسه کیز و بالی بویونسکیزه، بز مملکت مزه کیده رز.
سزده محمدیلرک پنجه سنه دوشر بلا کزی بولورسکیز) دیه خبر
کوندر دیلر. بونک اوزربنه بنی قریضه دخی (نعیمک دیدیکی
طوغری ایمش) دیه رک نقض عهد ایتدکلرینه حقیقه پشیمان
اولدیار و همان حصارلرینه چکیلوب محاربه دن کیری طور دیلر.
بو صورتله قبائل عرب ایله یهودینه اختلاف دوشدی. آندن
صکره محاصره برقاچ کون دها امتداد ایتیمش ایسه ده اولیکی
شدنی قالدی»

بو ظهور اختلافدن برقاچ کون صکره او یله ایله ایکنیزی
آراسنده رسول اکرم افندمز دعا و نیاز نصرت ایله مشغول
ایکن وجه سعادت برنده آثار سرور و بشارت کوروندی. جبریل
علیه السلام کله رک من طرف الله روز کار و ملائکه ایله امداد
اولنه جغنی تبشیر ایلدیکنی اصحاب کرامه مژده ویردی.

او کون آفشامه طوغری صوغوق و شدتلی بر روز کار
چیقدی، عادتاً بیواک و ده شتلی بر فورتنه ظهور ایلدی. روز کارک
بردن قالدیردینی طوز و طوپراق مشرکارک یوزلرینه و کوزلرینه

طولدی ، آتش اوستنده کی تجره لری ده وریلدی ، چادرلر اوچورمه کی اوچیوردی . طوز و دومانك اورتی قارارتمسینه انضام ایدن ظلمت لیلدن طولای خوف و دهشت آرتدی . بحکمة الله تعالی بو فورتنه یالکیز دشمن اوردوسنده اجرای احکام ایدور ، اوراده هرشیئی آلت اوست ایلوردی . اسلام اوردوسنده بویه طوز و دومان یوق ایسده ده هوانك برودت شدیدسی و آچلق یوزندن عسکرک قسم اعظمی اوتیه بویه طاغلمش و رسول اکرم افندمزك یاننده آنجق اوچیوز کشی قالمشدی .

فخر کائنات افندمز دشمنك نه حالدی بوئدیغنی آکلامق ایچون اصحاب کرامندن بر ذاتی کوندردی . عودتنده دشمنك بتون بتون شاشیرمش اولدیغنی وابوسفیانك جدا یأس ایله (ای جماعت بوراسی قالینه جق یر دکل . بنی قریضه ایله ده آرامزه اختلاف دوشدی . ایشته بن کیدیورم ، سزده کوچ ایدیکز) دهرک دوه سنه بینوب کیتدیکنی خبر ویردی .

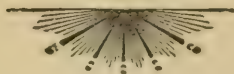
رسول اکرم افندمز تبسم بیوردیلر . ابوسفیانك عزیمتی اوزرینه دشمن عسکریده مککبه طوغری حرکت ایتدی . عمرو ابن العاص و خالد ابن الولید قومانداسنده ایکی یوز سواری دمداره قاهره قریش اوردوسی سلامته چیقنجهیه قدر شبات ایتدیلر . قبائن ، قریشمارک کیتدیکنی کوردکلرنده آنلرده قالقوب نجه عزیمت ایلدیلر . کرک قریش و کرک غطفان کیجه عجله ایله

شدرحل ایله کارمی سرده برخیلی ارزاق و اشیا بی اوردو کاهده
ترك ایله کارندن ایرتی کون اهل اسلام آنلری طوبیایوب
اغتنام ایتدیلر ، او سردهده مشرکین اوردوسنه خرما کتیرمکده
اولان یکرمی دوه بی ده اله کچیردکارندن خرمایی و دوه لردن
برقسمنی کسوب یدیلر وقارنلرینی طوبور دیلر .

بونک اوزرینه رسول اکرم حضرت تلمی اصحاب کرامه
خطاباً (آرتق نوبت سزه کادی ، بوندن صکره قریش سزک
اوزرینکزه کله جک دکادر) بیوردی .

بومحاربهده اسلاملرک بش شهیدی ومشرکلرک درت مقتولی
اولدی . آنجق من طرف الله ارسال اولان شدتلی فورتنه وکوزه
کورونمز عساکر روحانیله دشمن اوردوسی بوزیله رق مجبور
فرار اولدیغندن اهل اسلام مظفر ومفتحم اولدی .

ذی القعدة نك یکرمی اوچنچی و دیگر بروایت کوره یکرمی
دردنجی کونی حندق غراسندن مدینه منوره یه عودت بیوریلهرق
خانه سعادتی تشریف ایله سلاهلرینی چیقاردینی سردهده جبریل
علیه السلام کله رک بنی قریضه اوزرینه کیتمک ایچون طرف باریدن
امر کتیردی .

بنی قریضه غزوہ سی

بونک اوزرینہ رسول اکرم افندمن یکیدن سالاحلاندیلر،
خانہ سعادتلرندن چیقوب (اللہک مطیع امری اولانلر صلاۃ
عصری بنی قریضه ناحیه سنده قیلسون) دیہ ندا واسحابی دعوت
ایلسی ایچون بلال حبشی رضی اللہ عنہ حضرت تیرینہ امرور دیلر .
دعوت وندای بلالی ایشیدنلر سالاحلانی آلوب مسجد
سعادته قوشدی . رسول اکرم افندمن لوائ سعادت احتوائ
هایوننی ید مؤیدہ حیدره ویردرک آنی برفرقه ایله اوکدن
کوندردی وکنندیسسی آرقه دن حرکت بیوردی . حضرت علی
بنی قریضه حصاری پدشکاهنه واصل اولانجه یهودیلر حدتکنه رک
سب و شتمه ، رسول اکرم وحق زوجات طاهرات حقلمنده فنا
سوزلر سویلمک باشلادیلر . وحصار ایچندن مدافعه یه قیام ایلدیلر .
اوصرده فخر کائنات افندمنک موکب هایوننی کوروندی .
عبدالله ابن ام مکتومی مدینه ده قائم مقام براقش وعسکر اسلامک
مباقیسنی آلوب بنی قریضه یه طوغری یوریمش اییدی .

جناب حیدر کرار رسول اکرمی قارشولیه رق (یارسول الله
سزک بو حریفاره یاقلا شمه کز مناسب دکلدر) دیدکده فخر کائنات
(غالباً بنم ایچون فنا شیار سویلیورلر) دیدی حضرت علی نک
تصدیق ایتسی اوزرینہ (بنی کوردکلرنده او یله سویلیه مزلر)
بیورهرق حصارک قارشوسنه کلدی وبهوده خطاباً (ای خنزیرلر ،

ای مایمونلرک قارداشلری! سزه جناب حق غضب ایدوب اوزریکره
بلا ازال ایلدیمی؟ حصاریکزدن اینوب میدانه چیقکر و بنم
حکمه راضی اولکیز (بیوردی .

بنی قریضه هیبت رسول الله دوز چار خوف و دهشت اولدیلر
و (ای ابالقاسم! سن بویله اثر جهالت کو سترمن و فنا سوزلر
سویلز ایدک) ديه عتبدہ بولندیلر . یهودیلرک بوسوزلرندن
نیخر کانت اقدمنک زیاده محجوب اولدیفی، یدسعادتارنده کی
حربه نک یره دوشدیکي مرویدر . بونی کورن سعد ابن ابی وقاص
یهوده قارشی اوق آتغه ایتداز ایلدی .

رسول اکرم له برابر واندن اول جناب حیدر رفاقتنده
کلش اولانلردن متباقی مجاهدین اسلامیه اواقشم طاقم طاقم کلهرک
اوردوی هایونه التحاق ایدکاردن اوتوز آلتیسی اتلی اولاق
اوزره اوچ بیک نفره بالغ اولدیلر . بنی قریضه حصاره قابانوب
مدافعه بی ترجیح ایتدکاری جهته نلعه نک محاصره سنه بشلادیلر .
محاصره یکر می بش کون قدر سوردی . اولجا نقص عهد
ایلدکارینه نادم و پشیمان اولان یهودیلر آرتق جزاسز قورتیله میه .
جقلرینی اکلا دتلری کی دعا زبده محصور قلعه ده طاقملری
قلمدیتدن رؤسادن قیس بن نباشی حضور حضرته کوندره رک
بنی نصیره اولدینی کی موجود دوه لرینک قلدره جنی مقدار
ماللرینی الوب کیمه کمه ساعده طلبنده بولندیلر ایسه ده بوکطرف
رسالتدن مساعده بیورلمدینغدن تکمیل اشیا و اموالی ترک ایله

چیقمنه راضی اولدیار . فقط مفخر موجودات (ینم حکمه
راضی اولمیسکز) دیه جواب ویردی .

ایشک بودرجه دشکله صارمش اولسی حسیله بنی قریضه نك
رئیس کعب جمعه کونی قبیله یی طوپلایوب نه یاللق لازم کله چکینه
دائر مدا کرده باشلادیار . ابن حی اخطبده اوراده ایدی .
کعب سوزده آغاز ایله :

(کتایمزده مذکور اولان آخر زمان پیغمبرینک بو اولدینی
اکلاشدی . ایسته ر ایسه کز بوبلادن قورتلوق ایچون مسلمان
اولم) دیدده کده یهودیلر (بز توراندن بشقه کتاب قبول ایتیز
والسلام اولمایز) دیدیلر . (کعب او حالده چوققلری عزی وقادینلری عزی
اولدیره لم ، اندن صکره محمدیلر اوزرینه صالدیره لم ، بقالم نتیجه
نه اولور) دیدی . یهودیلر (بز اولاد و عیالیز ایچون یشایورز
وانلری اولدیردکن صکره حیاتی نه یاپه جفیز) دیه رک بوتکلفی ده
رد ایتدیار . بونک اوزرینه کعب (بوکیجه جمعه ایرتسی کیجه سیمدر
محمدیارک یزدن امین اوله رق احتیاطلی بولنیه جقلری درکاردر .
همان چیقوب اوزرلرینه هجوم ایده لم . احتمالکه احراز ظفر
(ایدرز) دیدی ایسه ده بنی قریضه (بز جمعه ایرتسی کوننک
حرمتی اخلال ایدوب بلایه کیره میز) جوانی ویردیلر . الحاصل
برشیئه قراز ویره مدکارندن محاصره امتداد ایتدی .

نهایت آچلقدن صوک درجه مضطرب اولان یهودیلر بلاقید
و شرط تسلیمه مجبور اولدیار . مجموع نفوساری طقوز یوز قدر

ایدی . حرب و ضربه یارارلری در تیوز قدر اولوب بونارک
الری باغلاندی . اولاد و عیالری اسیر و ماللری اغنام ایدلی .
بیک بشیوز قلیج ، ابکی بیک مزراق ، بیک بشیوز قالدقان
برچوق دوه و اغنام و خیلی اشیا ی بیتییه اهل اسلامک الینه کچرک
حیی بیت المال ایچون بالاقران متباقیسی بین الغزاة تقسیم اولدی .
بنی قریضه اوسک عهدو امانده اولدقلرینی و رسول اکرم
افندمنزه معااهده عقد ایتمش بولندقلرینی نظر دقتیه انیه رقی دشمن
اسلام ایلله بالاتفق اک طار بر زمانده نقض عهد ایتمکدن
و رسول الله حقمنده فنا سوزلر سوبیلکله برابر اهل اسلامی اضراره
قیام ایتمکدن طولای ایشوب کرامک اکثریسی حمله ک اعدای
رأینده بولمشار ایتمده بنی قینقاع یهودیلرینک اشراف خزر جن
رئیس المنافقین ابن سلولک رجاسی اوزرینه عفو و اطلاق
اولدقلری کبی بونارلاده عفوینی اشراف اوس رجاده بولندی
رسول اکرم حضرتلری بو خصموصده اوس قبیلهسی رئیس
سعد بن معاذک حکم اخذی رأینده بولمشی و اوس اشرافنکده
آنک حکمنه راضی اوله جقلرینی افاده ایللری اوزرینه حندق
غزاسنده مجروح اولدیلرین طولای اسیر فراش بولنان مشارالیهی
حضور رسالتپناهیی کتیر دیلر .

سعد بیتاغندن قلدير يابوب بر مرکبه بنديرلش و ابکی طرفندن
طوتيله رقی کتیرلمشدی . بولده اوس اشرافی (باسعد رسول الله
افندمن بنی قریضه حقمنده یاسیله جق معاملیهی سنک حکمنه براقدی
حقوق قدیمه یی اونوتمه ، حقلرنده مرحمت ایت) دیه رجاده

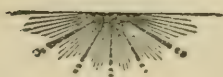
بولنديلر، سعد رضى الله عنه ايسه بنى قريضه نك بلا سبب نقض عهد كي بيوك بر جنابتى ارتكاب ايتدكارىنى وحى كندوسيله اوچ رفيقنك كيدوب نصيحت ويردىكى حالده قبول ايتيهرك سبوشتم وتحقيه قيام ايلدكارىنى نظراعتباره آله رق (بن حكم ايدر مكه بنى قريضه دن حرب وضربه يارار ارككلار قتل ايداسون اولاد وعياللى اسير وماللى اغتنام اولونسون) ديمكله اولجه تقرر ايلدىكى وجهله بو حكم قبول وايچانى اجرا قلندى .

بنى قريضه دن النان غنائمك بيت المال اچون بشده برى افزاز اولندقدن صكره متباقيسى اتليلره اوچ وپياده لره بر سه م اولمق اوزره تقسيم اولنديكى كي بنى قريضه راضيسى ومسكنلى انصار كرامك رضا وموافقتى ايله مهاجرينه توزيع واعطا قلندى . بو صورته دار وديارىنى ومسكن ومأوا سنى ترك ايله دين يوانده هجرت ايدنلر اصحاب املاك وصاحب مسكن وبىوت اولديلر وانصار اوزرينه بار اولمقدن قورتلديلر .

بشنجى سنه نك اواخرنده مزن قبيله سى رئيسى بلال مزنى قبيله سى افرادندز درتيوز كشى ايله مدينه منورديه كلرك شرف اسلام ايله مشرف واصحاب كرام جمله سنه داخل اولديلر . كرك بونرك اسلامى وكرك پيدى مدينه كلوب رسول اكرم افندمزه ملاق اولان افراد قبائل وعشايرك كاه منفردآ وكاه مجتمعا اعتداسى شوكت وسطوت اسلاميه ي آرتيرمقده ايدى .

..

بشمیچی سنه حجریه نك او اخرنده بنی قریضه غزوہ سندن
 صكره انصار كرامك افضلی واوس قبيله سنك رئیسی بوانان
 سمد ابن معاذ رضی الله عنه شهیداً ارتحال دار بقا ایدی. مشارالیه
 اطوار واخلاقجه حضرت عمر ابن الخطاب بکزر ایدی .
 حندق غزاسنك صوکلرنده دشمن طرفندن بر اوق ایله
 جریحه دار اولوب اوز ماندن بری اییر فراش اولدینی حالدیه نهایت
 کسب افقت ایده مامش وجریحه سی فیالشه رق بوندن متأثراً
 وفات ایتشدی. وفاتی اهل اسلامه پك زیاده حزن و کدر
 ویردی .

ھجرت نبویہ نك التنبی منہ سی

حذوق غزاسنده قریش و متنفقاری اوردوسنك بوزولمی
وانی متعاقباً بنی قریضه نك تأدیب و تنکیلی کرک مشرکارک و کرک
یهودك کوزلرینی قورقوتمشدی .

باخصوص قبائل عرب اراسنه اختلاف دوشمسی اوزرینه
انلرک برر برر تأدیبی و بردها اسلامه دست تجاوزلرینی اوزاده
مامارینك تأمین ایچون آیری آیری تنکیلی خصوصنی تسهیل
ایلدیکندن رسول اکرم افندمن بو التنبی سنه بررینی متعاقب
برطاقم سریه لر چیقارمش، شوکت و سطوت اسلامیان اعدای دینه
قارشى اعلا بیورمشدر .

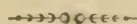
محمد بن مسلمه سریه سی

التنبی سنه محرم نك او ئلنده بکر بن کلاب قبیله سنك بر
شعبه سی اولوب مدینه یه یدی کونلک مسافه ده و دیار نجدك
« ضریه » نام موقعنده اقامت ایدرک کلوب کچلاری ازعاج ایدن
« قرطاه عشیرتی طاغتمق و تربیه ایتک مقصدیله انصار کرامدن
محمد بن مسلمه قومانداسنده اوتوز نفر سواریدن مرکب بر سریه
چیقارلدی . محرمك اونجی کونی مدینه دن حرکت ایدن بوسریه

سرعتله « ضریه » به واصل اولدی . کیجه شیرتی باصوب
برازینی قتل و متباقینی مجبور فرار ایلای . یوزالی دوه ایله
اوج بیک قویون اغتام ایله رک عودت اولندی .

انلی طریقده مکیه کیتمکده اولان بنی حنیفه اشرافندن
« ثمامه بن انال » نام ذاته تصادف واسیر ایله رک محرمک یکر می
طقوزنجی کونی مدینه به موصلت اولندی ؛

محمد بن مسلمه موسی الیهی مسجد شریفک بر طرفه باغلامشدی
رسول اکرم افندمن آنی مجاناً آزاد و اطلاق بیوردیغندن ایمانه
کلرک کبار اصحاب کرامدن اولدی .

بنی حنیفه غزوه سی

هجرت نبویه نك دردنجی سنه سی صفرنده عاصم بن ثابت
ورفقاسنی دمه دوشیردرك قتل ایله « بعث الرجیع » وقعه سی
حصوله کتیرن « هذیل » شیرتنه منسوب « بنی حنیان »
قبیله نك تادیبی و جزالری نك ترتیبی ایچون فیخر کائنات افندمن
بوسنه نك ربیع الاول نك اوائلنده عبدالله ابن ام مکتومی مدینه ده
قائم مقام براقروق معیت رسالتینده یلرنده ایکی یوز مجاهد اولدینی
حالده مدینه دن حرکت بیوردیلر . حرکت هایونی خبر آلان
« بنی حنیان » طغاره فرار ایله کلری جهنله کسه یی بوله میهرق
« عسفان » نام محله قدر واردی . واورادن ابوبکر الصدیق
حضر تارینی اون ایکی آلی ایله مکّه طرفه کوندردی : مشارالیه

« کراع » دنیلان یره قدر کیدوب کسه یه راست کلان عودت ایلدی .

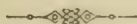
رسول اکرم حضرتاری بوغزو و ایچون اون دوت کیجه خارجه قالدقن صکره مدینه منوره یه عودت بیورمشدی .

غزوة ذی قرد (غابه غزوه سی دخی ذیلور)

بنی لحيان غزوه سنن عودت سنیه بی متعاقب یعنی ربیع الاولک نصف اخیرنده ابو ذر غفاری رضی الله عنه ایله مخدومی مدینه یه اوچ ساعته مسافهده واقع « غابه » دنیلان سرعاده رسول اکرم افندمک دودلرینی رعی ایتمکده ایکن عینه ابن حصین قرق سواری ایله کلوب ابو ذرک مخدومی اولدیرمش و دودلری آلوب کونورمشدی . بو کیفیت فخر کائات افندمزه خبر ویرلدکده در حال مقدار بن اسود رضی الله عنه حضرتارینه بر سنجق ویرلرک بر مقدار سواری ایله اوکجه سوق ایلدی ارقه سندن ده رسول الله حضرتلری بشیوز نفر مجاهد ایله حرکت و نچده بنی غطفان اوزرینه عزیمت بیوردی ایسهده خیبر یولنده و مدینه یه ایکی کونلک مسافهده واقع « ذی قرد » نام محله عینه ابن حصین و رفقا سنه یتشالدیکندن اوزرلرینا هجوم اولنوب بر قاقچی قتل و دیکرلری مجبور فرار ایدلمش و دودلر استرداد اولمش و اراتق ایلری عزیمته لزوم کورلرک مدینه منوره یه عودت بیورلمشدر .

عطاء بن محسن سریه‌سی

بنه ربیع الاولده بنی اسد قبیلہ سنک مکہ یابی کوناک مسافده واقع « غمر » صوبی جوارنده طویلا نمده اولدینی خبر آلتغله آنلری طاغتمق و تأدیب ایلک اوزره عکاشه بن محسن رضی الله عنه قرق کشی ایله مدینه دن اعزام بیورلدی ایسده بنی اسد اسلاملرک حرکتی اولجه خبر آلهرق فرار ایلدکارندن سریه کسه بنی بوله مدی . یالکیز دودلرینی اغتنام ایله مدینه یه دوندی .

محمد بن مسلمه سریه‌سی

بوکا « ذی القصه » وقعه‌سی دخی دیرلر . مدینه منورده آتی ساعتک بر مسافده واقع « ذی القصه » دنیلان محله طویلا نمش اولان بنی ثعلبه بنی طاغتمق ایچون انصار کرامدن محمد بن مسلمه قومانداسنده اون کشیلاک بر سریه اعزام بیورلدی . بنی ثعلبه ایلا یوز کشیلاک بر قوتله سریه نک اوزرینه کادی . اطرافلرینی صار دیلر و بر ساعت قدر جنک ایلدکدن صکره جهله سنو . شهید ایدهرک صاووش دیلر . آغیر صورتده مجروح اولهرق شهدا میاننده یاتان محمد بن مسلمه بنی بانصاف اورادن کچن بر مسلمان اوموزینه آلهرق مدینه یه کتیردی و بو وقعه ده بوصورتله طویلادی .

بونك اوزرينه رسول اكرم افندمن عبيده ابن جراحك
معينه قرق كشي ويره رك آنلري تأديب و جزالريني ترتيب
ايچون « ذى القصة » يه كوندردى ايسه ده بنى ثعلبه سريه نك
حر كتندن خبردار اوله رق طاغله قاچدق لرندن بر مقدار حيوان
ومال اغتنام ايديله رك مدينه يه عودت اولندي . بوده
ربيع الاولده ايدى .

زيد ابن حارثه سريه لرى

ربيع الاخره ده بنى مسليم عشي رت نك مدينه يه دوت كر ناك
مسافه ده واقع بطن نخله جوارنده مارين وعابرينه اطالاه دست
تجاوز ايلدق لرندن زيد ابن حارثه بر مقدار عسكركر ايله اوزرلرينه
كوندرلدى ، بر قاجنى قتل و بر طاقنى اسير ايدوب اغتنام اولنان
حيوانات ايله برابر مدينه يه كترديلر .

جاذى الاولاده بر قریش كاروانك شامدن حر كته مكيه
كينمكده اولدينى خبر آنلغله آنلري اورمن واموالى اغتنام ايتك
ايچون ينه زيد بن حارثه يتمش كشي ايله اغزام بيورلدى . مدينه يه
دوت ميل مسافه سي اولان « عيص » نام محمده سريه مذكور
كاروانه مصادف اولارق اوردى وجميع اموالى اخذ و اغتنام
ايلدى . بو اموال ايچنده صفوان ابن اميه نك كليتلى كهوشى واردى .
بوندن بشقه برخيلى اسيرلردن طوتاديكه كريمه رسول الله زينب

رضی الله عنہ انک زوجی ابوالعاص ابن الربیع دہ بونلردن ایدی . مدینہ یہ
کتیرلدرکرنده ابوالعاص جناب زینبہ التجا و مشارالمہادہ آفی التماس
ایتمکله رسول اکرم افندمن غزاتہ (ابوالعاصہ مالنی ویررایسہ کز
ای ایلور ، ویرمنایسہ کز سزک حقکزدر) دیهرک کال نزاکتله
امر بیوردیفندن غزات مالنی تماماً اعاده ایندیلر و مسلمان اول
کاملاً بومال سنک اولسون دیدیلر ابوالعاص (حاشاکہ اسلامہ
انکله کیریم . بومال بنده امانتدر ، امانتہ امانت ایددمم واسلامہ
خیانت ایلہ باشلامم) دیدی . افادہ اولدن اموالی آلوب مکبہ
کیتدی . صاحبزینہ تسلیم واعطا ایندکدن صکرہ مدینہ یہ عودتله
اسلام اولدی .

جذی الاخرده مدینہ یہ اون ایکی ساعتک مسافده واقع
« طرف » صوینک جرارینہ طویلانش اولان بی ثعلبہ بی باصق
ومحمد بن مسامہ سریہ سنک انتقامنی آلق اوزره رسول اکرم افندمن
زید بن حارثہ معیتده اون بش کشیدن مرکب برسریہ اعزام
وارسل بیودیالر ایسده بی ثعلبہ بونلرک حرکتارینی اوجہ خبر
آلدقنلرندن قاجوب طاغیادیالر . بناءً علیہ کسبہ تصادف ایدمیان
سریہ یکریمی دود بولوب الدیلر و مدینہ یہ کلدیالر .

مدینہ دن شامہ کیدن یول اوزرنده (وادی انقری) نام
محلده بولنان بعض قبائل اوزرینہ زید بن حارثہ برمقدار عسکر
ایله رجبدہ مدینہ دن اعزام بیورلدی . سریہ نک اورایہ وصولنده
عربان مقابلہ یہ طوردیالر . اراالرنده جنک و مقاتله وقوع بولهرق

اهل اسلامدن برخیلی ذوات شهید اولدیله و سربیه قوماندانی زیدده
آغیر صورتده مجروح اولمش ایسه ده بالاخره اعاده عافیت ایلدی .

عبدالرحمن بن عوف سربیه شی

رسول اکرم افندمن شعبانده عبدالرحمن ابن عوف رضی الله
عنه حضر تلرینی بر مقدار عسکر ایله « دومة الجندل » نام بلده ده
اقامت ایدن « بنی کلب » قبیله سنی دینه دعوت ایچون اعزام بیوردی .
فخر کائنات افندمن حین عزیمتنده عبدالرحمنه خطاباً (هایدی
انالله اسم شریفه توسل و فی سبیل الله غزا ایت ، جناب حق انکار
ایدنارله جنک آیلله ، غنیمته خیانت ایتمه ، عهدیکي بوزمه ،
چو جقاری اولدیرمه ، اگر دعوتکه اجابت ایدر لرسه رئیسارینک
قزینی تزوج ایت) دیه امر و تنبیه بیوردی .

عبدالرحمن « دومة الجندل » و واروب اوچ کون انلری اسلامه
دعوت ایلدی . رئیساری بولنان و نصارا دینندن اولان « اصیغ
بن عمرو » اسلام ایله مشرف اولنجه افراد قبیله دن بر چوغی
اسلام اولدیله . اسلامه کلیمارده جزیه و یرمک اوزره اوراده
براغیلدی . ابن عوف رسول اکرم افندمنک امری موجبنه
اصغک کریمه سنی تحت نکاحنه آلائی و مدینه یه کتیردی .

علی ابن ابی طالب سریه سی

بنه خلال شعبانده بنی سعد قبیله سنك خیر یهودیار یله اسلام
 علیهنده اتفاق ایتمك اوزره طویلانمقده اولدق لری خبر آلمقده
 رسول اکرم انندمن علی ابن ابی طالب رضی الله عنه حضرتلری
 بر مقدار عسکر ایله او طرفه کوندردی . مشارالیه معینه ده کی
 یوز نفرله برابر هیچ و یا خود غمیچ نام محله قدر کیتدی ایسه ده
 بنی سعددن کسه به تصادف ایده مامش و انجق حیوانلرینه راست
 کلش ایدی . بش یوز دوه ایله ایکی بیك قویونلری آلوب
 کتیردی .

زید ابن حارثه سریه سی

مدینه یدى مرحله برمه افده واقع « ام القراء » ناحیه سنده
 ساکن فزاره قبیله سنك بر شعبه سی اولان بنی بدر عشیرتنك
 رئیسى « ام قرقه » نامده کی قادین دائما اهل اسلامى اضرار
 ایدر و باعث فساد و فتنه اولوردی . حتی زید بن حارثه اصحاب
 کرامدن بمضار یله برای تجارت قافله ایله شامه کیدوکن مرقومه
 عشیرتی افرادی ایله کاروانی باصه رق اشیا و اموالی اخذ و غضب
 ایلشدی . زید مدینه به کلوب بونی رسول اکرمه خبر ویردیکندن
 آرتق بونلرك قطعياً قادیب و تنکیلی قرارلاشدیلهرق زید بن

حارثه مقدار کافی عسکرایله بو خصوصه مأمور و اعزام بیورلدی. سربیه مرقومه نك بولندیغی محله واصل اولنجه بلند آواز ایله تمکیر آلهرق اوزرلرینه هجوم ایلدیلر ، ام قرقه ایله توابعندن برخیلی کسانى قتل و دیگرلرینی مجبور فرار ایتدیلر . اموال و اشیارینی آلوب مدینه یه کلدیلر . بو سربیه رمضان شریفده کوندرلمشدی .

ینه رمضان شریفده رسول اکرم افندمن حضرت تارینه ازا وجفاده دوام ایدن وقبائل عربی اسلاملر علیهنه تشویق ایله حندق وقعه سنی بادی اولان خیر یهودیلرینک اولوسی ابو رافع سلامه بن ابی حقیق عبدالله بن عتیک رضی الله تعالی عنه طرفندن قتل ایدیلرک وجود خبائث آلودی دنیادن قالدیرلدی. انک یرینه مقام ریاسته کچن اسیر بن رزامده شوالده اعزام بیوریلان عبدالله بن رواجه ورفقه سنی طرفندن اولدیرلدی . چونکه مرقوم رئیس اولور اولماز ایلک ایشی خلفی اسلام علیهنه تشویق و افساد اولمشدی .

یاغموور دعاسی و نمازی

اوسنه یاغموور یاغمدینی جهته قحط و غلا شدتله حکم فرما ایدی . آغاچلر و اوتلر قوریددی . حیواناتک قسم اعظمی تلف اولدی. اصحاب کرام رسول اکرمدن یاغموور ایچون دعایورمسنی استرحام ایلدیلر . تفصیلاتی کتب سیرده محرر اولدینی وجهله

رمضان شریفده جماعت کبرای مسالمن ایله مصالیه چیقوب ایکی رکت نماز قیلدقن صکر دیز چو که رک دعایور مقله هنوز عودت اولمازدن باو طار سمایی قاپلایه رق نزوله باشلایان باران بدی کون بدی کیجه دوام ایتدی .

بارانک امتداد و کثرت نزولندن اصحاب کرام شکایت ایتدی که ینه دعای رسالتیهای برکتیله مدینه اوزرینه یاغماز اولدی وجوار و اطرافه نزولده دوام ایتدی .

حدیثیه مصالحه سی

بو سنه هجریه نك ذی القعدة سی غره منده مجرد عمره یعنی سعی و طواف کعبه نیتی ایله فخر کائنات افندمن بیک بشیوز قدر اصحاب کرامیله مکیه عزیمت بیوردی . مقصد محربه و مقاتله اولدیغندن اوق و بی ، مزراق و حربه کی آلات حربیه النیوب اصحاب یا لکمز برر قلیج ایله مساح ایدیلر . مدینه اهل یسنک میقاتی اولان ذوالحلیفه نام محله هوا صلتارنده احرامه کیروب قریان ایدلک اوزره برابر الدقلری یتیش قدر دوه لره نشان اوردیلر .

قریشک اهل اسلامک مکیه دخولنه ممانعت ایدهرک حربه قیامی ده ملحوظ بولمقله مدینه اطرافنده بولنان بعض قبائل عرب برای حج دعوت بیورلدی ايسه ده رسول اکرم افندمنک قریش ایچنه عربیتی بر تهلکه اولدیغنی ، اورادن قورتیلوب عودتی محال

بولنديغى دوشونەرك و خانەلرينە باقە حق كەسەلرى اولمىدىغىندىن
 بىت ايله عذر دىلەيەرك برابر كىتمەكەن امتناع ايلدىلار . فېخر
 كائىنات ائەندى قىرىشك احوالى تحقيق ايچون اولجە كوندىرمىش
 اولدىغى مۇخبر عىسقان مەرحلەسىندە عودت ايدەرك قىرىشك جەنكە
 حاضر لاندۇقلىرىنى و ايكىوز اتلى ايله خالد بن وليدى ايلرى كوندىر-
 دىكلرىنى ، بومۇقىمە الجىشك « غىمىم » موقىئەندە بىكادىكىنى خىبر
 وىردى . بونك اوزرىنە فېخر كائىنات « عىسقان » مەرحلەسىندىن
 ائىنەى حر كىتەدە (صاغ طرفى طوتىكەز) دىە امر بىوردى .

اوردوى ھامبونك يولى ترك ايله صاغ طرفىندەكى صابىر
 طغاردىن مەروور ايلەكە اولدىغى كورن خالد بن الوليد عودتەلە
 كىيىقتى قىرىشە بىلدىردى . قىرىش اوردوسى مەكە خار جەندە حەدىيە
 دىنلان مەلەدە قاراكەلە اتخاذا ايتىشىدى . اسلام اوردوسىنىك اشمەقەدە
 اولدۇقلىرى طغاردىن بوموقىك اوزرىنە اينىلوردى .

اسلام اوردوسى ايلرو لەيەرك حەدىيە ايله ارالرنە بر تپە
 قالدىغى زەمان رسول اكرم ائەندىنىك راكىب بولندۇقلىرى دۈە اورادە
 كەندى كەندىنە چۈكەرك نەقدىر زولاندى ايسەدە قالقەمەدىغىندىن
 فېخر كائىنات (فېلى مەكەيە كىرەكەن مەنەيدىن آنى دە طور دىردى)
 بىورەرق جەناب حەقك دەا ايلرو كىتمەكە رخصت وىرەدىكىنى
 اصحاب كرامنە افھام بىوردى . اصحاب كرام طرفىندىن زور لاندىغى
 وقت تىرنىن قەلەننامىش اولان دۈە رسول اللە ائەندىنىك سەوق
 ايله قالقەرق بوردى ، بر طرفە صابارق حەدىيەنىك بر جەھەتەكى
 اسكى قويوباشنە كلەرك اورادە طور دى . واورايە اوردۇقورولدى .

حضرت محاربه ایچون کلدیکنی ومقصودك حج وعمره
اولدیفنی اخبار ایچون خراش بن امیه المخزومی کوندردی
ایسه ده قریش مشارالیهی اولدیرمك اوزره هجوم ایستدیلر .
احابیش قبله سنك آراهه کیرمسی ایله اولومدن قورتیلان خراش
عودتله کیفیتنی عرض و اخبار ایلدکده رسول اکرم افندمن
حرب مقصدیله کلممدیکنی خبر ویرمك ایچون عمرانفاروق
رضی الله عنہی کوندرمك ایستدی . جناب عمر (رؤسای
قریش بنم آنلر حقه ده نقدر غیظ و غلام اولدیفنی بیلورلر ،
باشک بکاسوء قصه ایدرلر . درون مکده بنی حبابه ایدجك
عشیرتمدن کسه یوقدر . بناء علیه مکده اقرباسی وعشیرتی چوق
بولنان عثمان ابن عفان دهاماسب اولور) دیمکله فخرکائنات
افندمن عثمان ابن عفان رضی الله عنہی ارسال بیوردیلر .

اوصره ده من اتقدیم بنی هاشم ایله متفق اولان ورسول
اکرم حضرت تهرینه دائما طرفدارلقد بولنان بنی خزاعه
قبیله سی رئیس ه بدیل ابن ورقه توابعدن برقاچ کشی ایله
برابر اوردی هایونه کاهرك حضور نبوی به کیردی و (قریش
طائفه سی حدیبیه نك صولو یرلرینه قونمشار و تدارکلی برحاله
درلر . کیری دونمک فیکرنده دکدرلر ، مزه مانعت ایدجکلردر)
دیمکله فخر کائنات (بز کسه ایله حرب ایچون کلدك ، انجیق
عمره ایچون کلدك . قریش اولیکی محاربه لره ضعیف دوشدی . حرب
وضربه مجالاری قالدی . فقط دیلرلر ایسه آنلرله برمتارکه عقد
ایده رم . بنم شریعتمک ظهور و انتشارنده ایسته رلر ایسه آنلرده

سائر لری کبی تابع اولور لر بوقا کر امتناع ایدر لر ایسه بن یالکز
قالنجه یه دکن آنرله جنک ایدرم ، جناب حق امری نه ایسه
یرینی بولور .) بیوردی .

بدیل (او حالده بن کیدوب یونی قریشه خبر ویردیم)
دیهرک قالقوب قریش اوردوسنه کیتدکده عکرمه ابن ابوجهل
ایله رفقاسی آنی دیکله مامک ایسته مشار ایسه ده عروة الثقفی
(بدیلک سوزینی دیکله یکنز ایشکزه کلیر ایسه طوتار وایشکزه
کلز ایسه آنار سکز) دیه نصیحت ایلدیکندن حارث ابن هشام
وصفوان ابن امیه بدیله سویله باقه لم دیدیلر . بدیل رسول اکرمدن
ایشدیکی سوزلری تمامیه سویلدی . عروة الثقفی (بو آدم سزه
مصلحانه ، منصفانه بریول کوسترمش ، براغیکزده بن کیدوب
آنی کورهیم) دیکله رؤسای قریش (هایدی کیت بقالم)
جوابنی ویردیلر .

عروه نزد رسالته کلهرک کیفیتی ا کلا دقندن و باخصه وص
اصحاب کرامک رسول اکرم افندمنه نه درجه مزبوطیت و تعظیم
کوستردکلرینی کوردکن صکره عودتنده قریشه (ای جماعت
بن قیصر و کسری و نجاشی دیوانلرینی کوردیم ، نجه حکمدارانله
کوروشدم . والله برینک قومنده محمد اصحابنک ایتدیکی حرمت
و اطاعتی کورمدم . قولایلقله طاغیله حق بر جمعیت دکلدر) دیهرک
مصلحنی زویج ایلدیکندن احابیش قبیله سنک رئیسی بولناز «جلیس»
قالقوب اوردوی هایونه واردی . مقصدی حال و موقعی تدقیق
یتک ایدی اورابه وصولنده قربان ایدلمک اوزره نشانلی دوه لری

واصحاب کرامتک لیک دیه تلییه ایلدکلینی کورمک عودتله
(زیارت بیت الله ایچون کیش برجات نصل منع ایدیه بیاور ،
بزواقدا سزکله متفقز لیکن زوار بیتی منع ایتک اوزره عهدیمز
یوقدر) دیملکه رؤسای قریش چاره سز مصالحیه رضا کوستر دیلر .
وعقد صالح ایچون فصیحای عربدن « سہیل ابن عمرو » ی
اوردوی هایونه کوندر دیلر .

سہیل بن عمرو ایله جریان ایدن مذاکره فی و شرائط مصالحه
ایله مذاکره اثناسنده اصحاب کرامتک حال و وضعیتنی کتب سیردن
پک کوزل خلاصه ایلمش اولان قصص انبیاء دیورکه :

« شروط مصالحه نك مذاکره سنده پک جوق مباحثلر واقع
اولدی . نہایت اون سنه مدتلہ عقد مصالحه اوله رق بومدت ظرفنده
طرفیندن یکدیگره تعرض اولنماسنه قرار ویرلدی و طرف نبویدن
هان اهل اسلامک مکيه کیروب طواف ایتیری شرطی میدانه
قونلدی . سہیل ایسه (بو شمدی اوله ماز ، زیرا مکيه جبراً
کیرلمش حوادثی طوائف عرب ایچنه یاییاور و بو جهتلہ قریشک
شان و اعتبارینه خالل کلور . فقط کلہ جک سنه اوله بیاور) دیملکه
سعی و طوافک کلہ جک سنه یه تأخیری طرف نبویدن دخی قبول
بیورلدی .

بده سہیل پک آغیر شرط درمیان ایتدی ، شویله که
سزدن بری بزه کلور ایسه رد ایتیملم ، اما بزدن سزه بر آدم
کیدر ایسه مسلم اوله بیله رد ایده سکز دیدی . اصحاب کرام
بو

سوزدن حد نندیلر (هیچ بو اولور شیمی ، بزه برمسلم کلدیکی
 حالده آنی مشرک لک الینه نصل تسلیم ایدلم) دیدیلر . سهیل
 ایسه بوشرطه موافقت اولمقدجه مصالحه یه قرار ویریله میه جکینی
 قطعاً بیان ایتکله رسول اکرم چاره سز بو شرطی دخی قبول
 ایتدی . اصحاب کرام بوکا تعجب ایدمک (یارسوالله بو شرطی
 دخی یازدیره جقمیسین) دیدیلر . رسول اکرم (اوت . بزدن
 آنلره کیدنلری جناب الله بزدن اراق ایلسون . آنلردن بزه
 کلنلر ایچون دخی جناب حق البته برچاره یارادیر) دیه بیوردی .
 « چونکه مدینه اطرافنده کی قبائل دخی وحج و طواف نیتی
 ایله کلش اولسیدیلر اوردوی هایونده قریشک کوزینی بیایدیره حق
 مرتبه غلبه لک پیدا اولوردی . لکن آنلر قورقوب برابر کلدکلرندن
 عساکر اسلامیه عددجه آز وحج نیتله چیقمش اولدکلرندن
 اسباب سفریه جه دخی تدارک سزایدیلر . قریش ایسه یرنده قوتلی
 وادوات حربیه لری مکمل اولدینی حالده جوار مکده بولنان
 قبائلی جمع ایدیورمش اولدکلرندن اهل اسلامه نسبتله قوتلری
 قات قات زیاده ایدی . شو حالده اهل اسلامک تاشهر مککک
 کنارینه قدر کله رک قریشی هیچه صایملری فوق العاده برشجاعت
 و فقط او یله بر قوی دشمنه قارشى اوراده اوزون اوزادی یه
 طوره ق دخی مخاطره لی بر کیفیت ایدی . بناء علی ذلک اهل اسلامه
 کوره هر نصل اولور ایسه اولسون قریش ایله بر مصالحه یایمق
 مقتضای عقل و حکمت ایدی .

« قالدیکه مکده سوز رؤسای قریشده اوغلله ایام محاربه

ئىند اولدۇقچە احادئاس دىخى انلره سورىسىله تابع اولارق چىك
وجدال ايله مشغول اولور وبوجهته دين اسلامك نىرى ايجون
طرفيندن پك چوق قان دوكمك لازم كلوردى . فقط مصالحه
وقوعنده طرفين بربريله سربىسجه كوريشوب رسول اكرمك
معجزاتنى وحسن اطوار وعاداتنى ودين اسلامك محسناتنى ايشيدهرك
وافراد مسلمينك مظهر اولدىنى حريقتى كورهرك احاد مشركينك
كىمى مسلمان اوله جق وكىمى دين اسلامه ميل ايله اهل اسلام
حقنده اولان عداوتلرى آزاله جق واو حالده رؤساي قريش
يالكنز قاله جقدى . قبائل سائر ايسه قريشه باققده اولدقلارندن
رؤساي قريشك قوتلرينه او صورتله ضعف كلركده انلرك دىخى
طرف اسلاميانه ميل ايدى جكلرى جهته دين اسلام اروقظرفنده
بتون عربستانه يايلاه جق والحاصل احاد مشركينك اهل اسلام
ايله اختلاطى دين اسلامك انتشارينه سبب اوله جقدى .

« هر وقت عقد مصالحه ارايله جق شى ايسه كله جكه حاصل
اوله جق فوايددن عبارتدر . لىكن اصحاب كرام بورالرينى كركى كې
دوشونه مدكلارندن اوله آغير شرطلرك قبولى پك كوچلرينه
كىتدى .

« رسول اكرم مدينه ده ايكن رؤياسنده اصحاب كراميله
برلكده مكبه واروب حج ايتدكلرينى كورمش وعينيله ظهور
ايدى جكنى خبر وىرمىش ايدى . اصحاب كرام دىخى بو رؤيانك
بو سىنه چيقه جغنى ظن ايتشاردى . بناء عليه بو كره مكبه
كروب كهبه نى طواف ايدى جكلارنده هيچ شبهه ايتزلر ايكن

اوله آغیر شرطلرله بر مصالحه یایلوب طواف کعبه دنده محروم اوله رق کیری دونمک کندیلرینه غایت کران کلدی و آز قالدی بر چوغنی دائره اطاعتدن حقیقه یازدی . حتی حضرت عمر حضور نبویده (سن الله رسولى دکلیمین ؟ بزم دینمز حق دکلیم ؟ نیچون بو ذلت و حقارتی قبول ایدیورز) دیدی . رسول اکرم دخی (بن الله رسولى یم ، لیکن آکا عاصی اوله یم ، او بنم یارد مجیمدر) دیه جواب ویردی . بعده حضرت عمر (یا سن بیت الله واروبده طواف ایده جکسکوز دیمدکی ؟) دیدکده رسول اکرم (اوت دیدم ، اما بو سنه دیمدم ، ینه دیورمکه مکبه کیروب سعی و طواف ایده جکسکوز) بیوردی .

« الحاصل بالاده بیان اولندی و جهله مواد ، مصالحه یه قرار ویرلدی و حضرت علی صلحنامه یی یازمغه مأمور بیورلدی »
 فخر کائنات افدزمزك ابتدا بسم الله الرحمن الرحيم یازمسی
 حقنده کی امرینه سهیل اعتراض ایله اسکیدن بری یازلدینی
 وجهله باسمک اللهم یازمسی طلب ایتمسنه و هر ایکی کلام بیننده
 فرق اولماسنه مبنی ، اصحاب کرامک مخالفتنه باقیه رق اوصورتله
 تحریری امر اولندی . محمد رسول الله عباره سنه سهیل (اکر
 بزمنک رسول الله اولدیغکی تصدیق ایتمسک سنمکه محاربه ایتمز
 ایدک . آنک یرینه باباکک اسمنی یاز) دهرک اعتراض ایتدکده
 رسول اکرم افدزمز (سز تکذیب ایتمسه کزده بن ینه الله
 رسولى یم ، بأس یوق یا علی ، بوزده محمد ابن عبد الله یاز) دیه
 امر ایتمکه حضرت علی (بن رسول الله لفظنی بوزامام)

دیدیکندن نخر کائنات کاغدی آلہرق کندی الیہ بو عبارتہ بی
بوزدی ویرینه محمد ابن عبداللہ یازلدی . بعدہ شرائط مقررہ
کاملأ تحریر اولندی . آنجق قریشدن ماعدا قبائل ایستہرلر
ایسہ عہد وامن محمدی بہ ودیلرلر ایسہ قریشک عہد وامنہ
داخل اولق اوزرہ مخیر براغیلدی .

بونک اوزرینہ خزاعہ قبیلہسی عہد وامن محمدی بہ وخی
بکر قبیلہسی دہ قریشک امانہ داخل اولدیلر . صلحنامہ امضا
وشہودک اسماری تحریر اولدینی صرہدہ قریشک مرخصی
سہلک اوغلی « ابو جندل » تکبیر کتیردرک و آیاغندہ کی زنجیری
سور و کلیہرک اوردوی ہایونہ کلدی . مشارالیہ اولجہ اسلام
اولدیغندن بابائی آنی طوتوب حبس ایتمش واودہ بو صرہدہ
فرج یاب فرار اولہرق کلوب اسلام اوردوسنہ دخالت ایلشدی .
اوغانک کلدیکنی کورن سہیل (صاحبنامہ اقتضا سمنجہ ابتدا
سزدن ردینی طلب ایدہ حکم بودر) دیملکہ اصحاب کرام (هنوز
شمدی قرار ویرلدی . بو آرادہ قاچوب قورنیلان مستثنا اولق
لازم کلور ، بعدما کلہ جکلر رد اونور) دیدیلر ایسہدہ سہیل
مومی الیہک عدم ردی حالتہ صلحنامہ بی حکمسنر عد ایدہ جکنی
قطعياً بیان ایتملکہ نقض عہددن اجتہاباً اوغلی ابو جندل باباسنہ
رد و تسام اولندی . و (صبر ایت ، قریباً جناب حق سنی بوبیلیہدن
خلاص ایدر) دیہ تسلیت ویرلدی . ینہ بو ائنادہ اولجہ قریشہ
کوندرلش اولان حضرت عثمان ابن عفانک عودتی کجیکدیکندن

وقتل ایدلمش اولدینی روایت ایدلیدیکندن رسول اکرم افندمز
(آرتق محاربه ایتدیکجه کری دونه میز) دیدی و اووقت بیعت
رضوان وقوع بولدی .

بیعت رضوان

بالاده بیان اولدینی وجهله رسول اکرم افندمزک (آرتق
محاربه ایتدیکجه کری دونه میز) بویورمه لری بو صورتله عقد
مصالحه اولتمسندن ممنون اولمیان اصحاب کرامک شوق و سرورینی
آرتیرمش اولدیغندن بر آغاچ سایه سنده اوتوران فخر کائنات
افندمزک حضورینه مهاجرین و انصار برر برر کلهرک اولنجیه
قدر اعدای دین ایله جنک وجدالده صبر و ثبات ایتک ، قطعاً
فرار ایتامک اوزره بیعت ایتدیلر . یالکیز جد ابن قیس
دومسنگ آرقه سنه صاقلانه رق کلوب بیعت ایتدی . حضرت
عثمان قریش نزدنده اولدیغندن بو بیعتده حاضر دکلدی . آک
ایچون رسول الله حضرتلری ایکی الینی بر برینه باغلا یوب غائبانه
بیعت ایلدی .

اهل اسلامک بو صورتله بیعت ایلدکارینی خبر آلان
قریش بیوک یر خوف و دهشته دوشدیکندن در حال حضرت
عثمان رضی الله عنہی اردوی اسلامه کوندر دیلر . و قریشک

مرخصی بولنان سهیل مکینه عودتله مصالحه بی اعلان ایلدیکندن
آراتق قال وقيله نهایت ویرلدی .

بونک اوزرینه بر موجب مصالحه مدینه یه عودت لازم
کلدیکندن رسول اکرم افندمن قربان ایتک اوزره نشانلادی
دوه بی کسدی وباشنی تراش ایدی . اصحاب کرام حضراتی ده
قربانلرینی ذبح ایله کیمی باشنی تراش ایلدی وکیمی صاحبزانی
کسدی . بونک اوزرینه مدینه منوره یه متوجه حرکت بیورلدی .
حدیده ده یکریمی کون قدر قالمش ایدی .

اکرچه اهل اسلام سعی و طواف ایتدکمزین عودت ایتدکده
اولدقلرندن طولایی محزون و مکدر ایدیلر ، آنجق یولده قریباً
بیوک فتوحاته نائل اولدقلرینی مبشر بولنان سوره جلیلۀ فتح
نازل اولدیفندن جمله سی ممنون اولدیلر و بوحالده مدینه یه مواسلت
ایلدیلر .

ابو بصیر الثقی وقعه سی

حدیده دن عودت هایون رسالتنا هیدن آز بر زمان صکره
ابو بصیر الثقی نام ذات مکده شرف اسلامه مشرف اولدق
قریش اراستندن قاچوب مدینه یه کلدی . اوچ کون صکره بر
موجب معاهده مومی البهک رد و تسلیمنی طلب ایتک اوزره قریشک
ایکی مأموری کلوب ایسته دکلرندۀ فخر کائنات دخی ویرمهک مجبور
اولدی .

ابو بصیر هر نقدر بن کندیمی کوچ ایله چرکاب شرکدن
قورتاردیم . تکرار مشرکین ایچنه نصل کیده رم ، ینه بوچرکابه
نصل دوشدیم دیه فریاد ایلدی ایسه ده عدم اعاده سی نقض
عهدی موجب اولدیفندن رسول اکرم افندمن (یا ابو بصیر
بز عهدیمزی بوزامایز ، سن ده براز صبر و ثبات ایت . جناب حق
البتہ سکا وسنک کبی مشرکین اراسنده قالان اهل اسلام برطریق
نجات کوسترر) دهرک مشار الیهی قریش مأورلرینه تسلیم
ایلدی .

ابو بصیری الهرق قریشلر مککه متوجهاً مدینه دن چیقیدیلر
(ذی الحلیفه) مرحله سنه واصل اولوب اوراده اوطوره رق
خرمایمکه باشلادیلر . بوصیره ده ابو بصیر باقق ونصل اولدیغنی
کورمک بهانه سبله بریک قلیجنی آلهرق چکمش وبر ضربه ده
صاحب سیفی قتل ایلش اولدیغندن دیکری همان قاجش و مدینه به
کلهرک رسول الله افندمنه شکایت ایلشدی . بونی متعاقب ابو بصیر ده
کلوب خاکبای رسالت پناهی به یوز سورهرک :

(یارسول الله سن بنی آنلره تسلیم ایله عهدیکه وفا ایلدک
شمدی جناب حق بنی قورتاردی ، آراتق بوراده قالمق لغمه بر
مانع یوقدر) دیه مدینه ده قالمق ایسته دی ایسه ده قریش طرفندن
تکرار طاب اولنور ایسه ویرمک معاهده اقمیضاسندن بولدیغندن
رسول اکرم آنی مدینه ده براقق ایسته مدی . بورادن چیق
وایسته دیکک یره کیت دیه رخست ویردی . بونک اوزرینه
ابو بصیر مدینه دن چیقوب ساحل دریا طرفنه کیده رک مککه ایله

شام طریق اوزرنده « عیص » نام موقعی طوتدی . اوراده
مکهدن شامه کیدن مشرکله تعرضه باشلادی .

مکده کیزلی بولنان اسلاملر برر برر چیقوب ابو بصیره
التحاق ایلدکلرندن از زمان ظرفنده بونلر یتیمش نفره بالغ اولدیلر
وایچه قوت بولدقلرندن قریشک شام یولنی کسدیلر . مکهدن
شامه متوجهاً چیقونلره همان یتیمشوب طوتازلر ومانی آلوب
اغنام ایدرلردی . ابو بصیر معینده کی جماعته امامت ایدر و برابر
نماز قیلارلردی . او صرده سهیلک اوغلی ابو جندل برتقریب
ایله باباسنک قید و بندندن قورتیلهرق قاچوب ابو بصیرک نزدینه
کلدی واندن صکره او جماعته « ابو جندل » امامت ایدر اولدی
ابو جندلک خروجی و ابو بصیره التحاق اطرافده شایع اولدقده
غفار واسلم وجهینه قبیلدریله قبائل سائردهن اسلام ایله مشرف
اولان ذوات آلک نزدینه کلوب بوجماعتی اوچبوزه ابلاغ ایلدیلر
و مکهدن شامه کیدن یولی بتون بتون کسدیلر .

اهل مکه تجارتله اصرار وقت ایدر بر قوم اولدقلرندن یولک
بوصورتله کیلمسندن پک صیقیشدقلری جهله رسول اکرمه
مأمور مخصوص کوندره رک ابو بصیر و ابو جندل ایله جماعتلرینک
مدینه یه جلب اولنمسی و قریشدن مدینه یه کیدنلرک ردی حقنده کی
شرطک مصالحه نامه دن طی اولنهرق بوندن صکره هرکیم مدینه یه
کیدر ایسه اوراده قلوب رد و تسلیم مجبوریتی اولماسنی رجا
ایتدیلر . بوصورتله رد تسلیم مسلمین حقنده کی عهدک

بوزولسی اوزرینه هر طرفدن اسلام ایله مشرف اولانلر پیدرپی
مدینه یه کلورلردی .

رسول اکرم اقدمن ، جماعنیه برابر مدینه یه کلسی ایچون
ابوبصیره بره مکتوب یازوب کوندردی ایسه ده او صره دده موحی الیه
آغیر خسته واسیر فراش ایدی . نامه سعادتی الینه آلوب
پوزینه و کوزینه سوردی و آنی متعاقب تسلیم روح ایله واصل
دار جنان اولدی . ابو جندل مشارالیهی اوراده دفن ایلدکن
صکریه برارنده کی جماعت مسلمینی آلهرق مدینه یه کلدی .

هجرت نبویه نك یدنجی سنه سی

سفرای پیغمبری

حدیبیه مصالحه سنك عقدی ایله مدینه منوره به عودتی متعاقب
یعنی یدنجی سنه نك محرمی اوائلنده رسول اکرم افندمن تبلیغ
رسالت واسلامه دعوت ایچون نامه لر یازهرق اطراف ملوکنه
سفرای مخصوصه ایله ارسال بیوردیلر .

یازیلان التی قطعه نامه هایوندن برنجیسی دحیه بن خلیفه
یدیه او صروده موقتاً فلسطین جبتلرنده بولان شرقی روما
ایمپراطوری قیصر هراقلیوسه ، ایکنجیسی عبدالله بن خذافه
السهمی وداعتیله ایران حکمداری خسرو پرویزه اوچنجیسی
عمرو ابن امیه الضمیری واسطه سیله حبش نجاشیسی اضمحه بن
بحره ، دردنجیسی حاطب بن ابی باتعه ایله مصر حکمداری
مقوقس جریخ بن مینابه ، بشنجیسی سلیط بن عمرو عامری
یدیه یمامه مالکی هوذه بن علی به ، التنجیسی شجاع بن وهب
أسدی وداعتیله شامده اجرای حکومت ایدن ملوک غسانیه دن
حارث بن ابی شمره کوندرلشدی .

سفرای رسالت‌نهای اولان بو الی ذات‌هان مدینه‌دن عزیمت
ایدیلر ایسه ده عودت‌لری فتح خیبردن صکره وقوع بولدیغندن
نامه‌هایوناره نه یولده جواب ویرلدیکی وسفرای مشارالیه نه کی
معامله ایدلدیکی ایلروده بیان ایدیله جکدر .

فتح خیبر

بالاده بیان اولندیغی وجهله نقض عهد ، الزای فتنه وفساد
کی قباحت‌لرندن طولایی مدینه جوارنده کی « بنی قینقاع » ،
« بنی نضیر » و « بنی قریضه » یهودیلری طرد و تبعید و قتل
واعدام ایدلدکاری صروده بونلرک بر چوغی « خیبر » شهرینه
کیشمش واوراده برلشمش ایدیلر .

مدینه‌نک شام جهتمده ودرت قوناق مسافه‌سنده بولان
« خیبر » ده اهل اسلام علیهنده کی قبائل یهود افرادینک بو
صورتله طوبالانه رق‌یری یهودیلرله برلشوب پیدای قوت ایتمسی عربک
شام ایله اولان تجارتی تهید ایده‌نیله جکندن مضر ایدیه‌سده
اهل اسلامک قریش ایله دائماً صواشده بولمسی حسبیلله اوجهتی
نظاردقته آلفه و قتلری مساعد دکلدی . اخیراً حدیبیه مصالحه‌سیله
قریش تهلیکه‌سی برطرف ایدلمش اولدیغندن صره شام طریقنی
تمیزله مکک کلمشدی . بناءً علیه یوقاریده بیان ایدلدیکی وجهله
اطراف مالوکنه سفیرلر و نامه‌لر ارسالنندن صوکر احرارک اونجی

کونی بیک در نیوز پیاده و ایکی بوز سواری ایله مدینه دن حرکت
و خیبر اوزرینه عزیمت بیورلدی . مدینه ده « سباع بن عرفظه
الغفاری » قائم مقام براغیل مشدی .

خیبر ، اطراف قلعہ لاله محاط ، اوزمانه کوره غایت
مستحکم بر شهر ایدی . رسول اکرم افندمک « خیبر » فتحنه
قرار و یرمی مدینه ده بولن ان یهودیلرله منافق لری تلاش-
دوشورمش اولدیغندن بوغزایه مانع اولق ایچون جمعیت اسلامیہ
آراسنه تفرقه دوشورمک و القای خوف ایلک اوزره چوق
چالیشدیلر . رئیس المنافقین عبدالله بن ابی ابن سلول خیبره
خبر کوندردی و انلره جسارت کوسترملرینی توصیه ایلدی .
خیبر یهودیلری اهل اسلامک بو عزم و حرکتندن دوچار تلاش
اوله رق « بنی غطفان » قبیلہ سنی امداده دعوت ایلدیلر ایسه ده
اورادن جواب موافقت آله مدیلر . بنی غطفانک امداددن استسکافی
آنلری بتون بتون خوف و هراسه دوشوردیکندن نه یولده
حرکت ایده جک لرینه قرار و یرمک اوزره سلام بن مشکمک
خانه سنده عقد مشورت ایتدیلر . بر چوق مذاکره و مناقشه
نتیجه سی اوله رق قلعہ لرده تحصن ایله تدافعی حربہ قرار
و یردیلر .

اوردوی هایونک خیبر اوکنه وصولی کیجه به تصادف ایلش
اولدیغندن اوراده قونیه رق صباحک ورودینه انتظار اولندی .
اهل اسلامک واصل اولدقلرندن هنوز خبردار اولیان خیبر لیلر

جوارده کی باغ و بفتح لرنده ایشله مک اوزره علی الصباح شهرک
خارجنه چیققلری زمان اوردوی هایونی کورمش و کری
قاچهرق رسالتیناه افندمزک کلش اولدینی خبر و یرمش ایدیاره
یوقاریده بیان اولدینی وجهله خیبر بر طاقم قلعه لرله محاط
بر موقع مستحکم بولندینی واهالیسی بو قلعه لرله تحصن
ایلدکری جهته بونلرک برر بر فتح و تسخیری لازم کلیوردی.
تفصیلاتی کتب سیرده مسطور اولدینی وجهله برر برر ضبط
واشغل اولدی . قووس حصارینک فتحنده حضرت علینک
پک بیوک یارارانی کورولوش و قلعه قابوسنی الیه چکوب
قوپارمیشدر .

بر آی قدر و علی روایة دهها زیاده سوردن بو محاصره
و محاربه ده اهل اسلامدن اون بش شهید و یهودیلردن طقسان
اوج مقتول وقوع بولدی . « بنی نضیر » رؤسا سندن حی ابن
احطاب بنی نضیرک طرد ونفی اولندینی صرده آل حقیقه طائد
بعض مجوهرات و حلیاتی خیره کتیره رک اوراده بریره کوممشدی.
بودفینه نک محلی بولنه رق قازیلوب چیقارلدی که بونلرک قیمتی
اون بیک آلتون ایدی . خیبرده اله کچن سائر اموال و اشیاده
پک چوقدی .

رسول اکرم افندمزک خیبر محاصره سیله مشغول بولاندقلری
صرده ایدیکه دوس قبیله سی رئیس طفیل بن عمرو درتیوز
کشی ایله کلوب اوردوی هایونه النحاق ایلدی . مومی الیه هجرتدن

مقدم مکۀ مکرمه به کاهنک شرف اسلام ایله مشرف اولمش و او
وقتدن بری قبیله سی ایچنده نشر اسلام ایله مشغول بولمیشدی .
بو کره اتباع و افراد قبیله سندن درتیوز کشی ایله رسول الله
حضر تارینی برای زیارت مدینه به کلوب اوراده خیبره تشریف
بیورلدیفنی خبر آلمش و بونک اوزرینه مدینه ده طور میه رق
خیبره کلشدی .

بوصر ده خیبرک اولوسی سلام بن مشکمک زوجہ سی زینب
بنت حارث طرفندن قیزاردیرلمش بر قویون تقدیم ایدلمکله رسول
اکرم حضرتاری اصحاب کرامدن بعضیایله برابر آتی یمک
اوزره سفره به اوتوردیلر . مذکور قویوندن بر لقمه آلوب
قم سعادتلرنده براز چیکنه دکدن صوکر اچیقاروب آندیلر
و (بوقویون زهر لیدر ، یتیمکز) بیوردیلر . اصحاب کرام الارینی
چکدیلر و اغزلرینه لقمه قویمش اولانلر چیقاردیلر ، فقط « بشر
بن براء » بر لقمه یوتمش ایدی .

فخر کائنات افندمن لقمه نی اغزنده چیکنه دیکندن زهرک
بردرجه تأثیری کورولمکله ایکی اوموزی اراسندن قان الدیر رق
کندیلرینی تداوی بیوردیلر . تأثیر سم زائل اولدی . انجق
بر لقمه یوتمش اولان « بشر » زیاده جه خسته دوشدی . قویونک
زهرلی اولدینی اکلاشلمسی اوزرینه تقدیم ایدن زینب جلب
ایدیلرک بوخیاته سبب جرأتی صورلدقده مرقومه (سن بنم
بابامی ، قوجه می ، عممی قتل ایتدک ، اکر دعوا ی نبوتده کاذب
ایسه ک بووجه به الیکدن قورتلش وانتقام آلمش اولورز . اکر

صادق ایسهك سكا زهر تأثیر ایتمز . بو خیانته جسا ارتمك سبی
 بو ایدی . شمدی اکلادمکه حق پیغمبرسین ؛ سکا ایمان ایتدم)
 دیمکه رسول اکرم افندمن منبوره بی صالیویرمش ایسهده بر از
 صوکر ا بشر تأثیر سمدن وفات ایتمکه وارثلری طرفندن قصاصاً
 اعدام اولمشدر .

رسول اکرم یهودیلرک کافه سنی اورالردن طرد و تبعید
 ایتمکه قرار ویرمش ایسهده آنلر (بزی بورادن طردایدنرسه کر
 اراضی بی زرع و اعمار ایچون اجرتله آدم طوتمغه و عمله تدارکنه
 محتاج اولورسکمز بو خدمتی بز کوردلم ، نه ویرایسه کر قناعت
 ایدرز) دیه رجا ایلدکلرندن بو رجالی قبول بیورلغله اراضی
 بیت المال نامنه ضبط و اهالیسی یاریجیلقله یرلرنده ایقا اولندی .
 مدینه یه ایکی قوناق مسافنده بولنان «فدک» نام قریه اهالیسی
 خیرک اهل اسلام طرفندن ضبط و تسخیرینی ایشیدنجه خوف
 و هراسه دوشهرک تکمیل اراضی رسول اکرمک اولوق اوزره
 یاریجیلقله یرلرنده ایقالرینی استمد ایلدکلرندن اولوجهله آنلرده
 اوراده براغیلدیلر . غانماً و مظفرآ مدینه منوره یه عودت بیورلدی .
 رسول اکرم افندمن خیردن عودت ایتدکن صکره
 « وادی القری » ناحیه سنه کیده رک اوراده مسکون و متوطن
 بولنان طائفه یهودی دینه دعوت بیوردی . یهودیلر ایمانه کلیوب
 قارشى طور دقلرندن و حربه قیام ایلدکلرندن وقوع بولان مصادمه ده
 اون بر نفرلری قتل اولندی . بعده هجوم ایله ضبط ایدیلرک

اموال و اشیا لری اغتنام اولموب غراته تقسیم ایدلدی و اهالیسی
خیر ایملر کبی یاریجی اولوق شرطیله یرلرنده ابقا اولندی .

سفرای پینمبرینک عودت لری

بالاده بیار اولندی بی وجهله خیبر غزاسنی تشریف رسالت پناهیدن
اول کوندرلش اولان سفرانک بر قسمی غزا اثناسنده و بر قسمی ده
بمدالفتح عودت ایملش لردی .

ونلرک هر برلری حقنده کیتدکاری یرلرده کوستریلان
معامله بی بوجه آتی صبره سیله بیان ایدلم :

شرقی روم ایمراطوری قیصره دحیه بن خلیفه رضی الله عنه
قدس شریفده ملاقی اولمشدی . قیصر نامه هایونی آلوب سفیره
فوق العاده حرمت و رعایتده بولندی . کوزل بر جواب نامه یازده رق
بعض هدایا ایله برابر فخر کائنات افدمزه تقدیم ایلدی .

ایرانه کوندریلان عبدالله بن خذافه السهمی مداین شهرنده
خسرو پرویزک حضورینه چیقارق نامه هایونی تسلیم ایلدکده
عنوان نامه ده اسم جلیل جناب رسالت پناهینک کندی اسمندن
اول یازلش اولمسنه حدت ایدن پرویز مکنتوبی پارچه پارچه ایدوب
یره آتدی و عبدالله (اکر سفیری قتل ایتک عادت اولسه ایدی
بزنده سنی قتل ایدردم) دیه حتمارت ایتدکدن صکره هان
ملکندن خارج چیقارلمسنی امر ایلدی . پرویز یایدیغنی بوفا
حرکتله ده قناعت ایتوب یمنده طرفندن اجرای حکومت ایدن

بازانه بر مکتوب یازم ورق (حجازده ادعای نبوت ایدن ادمی
 بکا کوندر .) دیه امر ویردی . باذان کسرانک بو امرینی
 ایر الماز لقیله همان مدینه عزیمت ایتمی ایچون رسول اکرم
 حضر تلزینه بر مکتوب یازوب ایکی مأمور مخصوص ایله
 کوندردی . بونلر مدینه یه کلوب حضور پیغمبری یه چیقیدیلر .
 (شاید کسرانک امرینه انقیاد ایدر وهان مدینه کیدر ایسه ک
 باذان سنک ایچون شاهه شفاعتنامه یازاجقدر . انقیاد ایتدیگک
 حالده سنی تلف ایده جکدر) دیدیلر . بونک اوزرینه رسول
 اکرم (یارین جواب ویریرم) دیه رک انلری حضـ ورندن
 چیقاردی . او کیجه [۱] جناب جبریل کله رک خسرو پرویزی
 اوغلانک تلف ایلدیکی خبرینی کتیردی . فرداسی کونی فخر کائنات
 افندمر باذانک ادملرینی جلب ایله بونی انلره تبایخ ایلدکدن صکره
 (بازانه سویلیکنر اسلامه کلیرایسه ملکستی . کندیسنه ترک ایدرم
 یوقسه جناب حق انی امتمه اعطا ایده جکدر) دیدی . وبونلره
 مناسب هدیه لر ویره رک حرمت مخصوصده بولندی .

مأمورلر دونوب صنعایه واصل اولدیار و کیفیتی بازانه خبر
 ویردیار . برقاق کون صکره پرویزک اوغلی شیرویه طرفندن وارد
 اولان امرنامه ده باباسنک قتل ایدیلرک کندیسنک تخته قعودی
 اخبار ایدیلور و حضرت رسول اکرمه تعرض اولنماسی قطعاً
 امر وانیوردی . لدی الحساب خسرو پرویزک رسول اکرم
 افندمرک خبر ویردیکی کیجه قتل ایدلدیکی ا کلاشـ یامقله باذان

[۱] جاذی الاولینک اوننجی صالی کیجه سی

وسفیرلری ایله بعض رجال حکومتی شرف اسلام ایله مشرف
اولدیلر . رسول اکرم حضرتلری باذاتی یمین والیدکنده ایقا
بیوردی . وومی ایله صنعاده ایرانک صوگ واسلامک ایلمک
والیسی اولمشدر .

حبشستانه انزام بیوریلان عمرو ابن امیه الضمیری رضی الله
عنک حامل اولدینی نامه هایونک مال منینی تاریخ دین اسلامک
بیاننه کوره شویله ایدی :

« اللہک رسولی محمدن حبشه ملکى نجاشی به : بمذا »
« حمد ایدرم اول اللہکه اندن بشقه معبود حقیقی یوقدر »
« ملکدر ، قدوسدر ، سلامدر ، مؤمندر ، مهیمندر . بن شهادت »
« ایدرمکه عیسی بن مریم اللہک روحی وکلمه سیدر . طیب وعقیفه »
« اولان مریم البتوله انی القالیتمشدر عیسی بنی مریم انک روحندن ،
« ونفجندن حامل اولمشدر نصلکه ادمی یدقدرتیه خلق ایتمشدی »
« سنی شریکی اولمایان الله واحده وانک اطاعتی اوزره موالاته »
« وبوخصوصده بکامه تبعه وجناب حقن کلن شیلره ایمانه »
« دعوت ایدرم چونکه بن جناب حقک رسولی یم ، سزه »
« عمجه مک اوغلی جعفری کوندردم . یاننده اهل اسلامدن بر »
« قاچ کشی وارددر . بکا کلدکلری زمان انلری اعزاز ایت وانلره »
« دکز طریقنی کشادایت . سنی ومعیتمکی جناب حقده دعوت ایدرم ،
« بن سزه تبلیغ ایتدم ونصیحت ایلدم . سزده نصیحتیمی قبول »
« ایدیکنز . طوغری یوله کیدنلره سلام اولسون . »

عمرو حبشه به وصولنده ايكنجی دفعه اوله رق اورايه هجرت
ايتمش وهنوز عودت ايتماش بولنان جعفر بن ابی طالب رضی الله
عنه بولهرق انكله برابر نجاشينك زدينه عزيمت ايتدی
وحضورينه كيروب نامه هايوني ويردی . نجاشی مکتوب
رسالتپناهیی کمال حرمت وتعظيم ايله الوب او قودی وسفيره
وبرابرنده بولنان جعفره بيوك بر حرمتده بولندی واوصره ده اسلام
ايله مشرف اولدی .

عمروك نامه هايوني نجاشی به ايصالدن بشقه اوله رق ديكر
بر مأموریتی دها وارديكه اوده حبشه تانده کی مهاجرینی الوب
کوتورمك وام حبيبہ رضی الله عنها یی رسول اکرم افندمنه نکاح
ايلمکدی . مشاراليها قريشك رئيسی ابوسفیانك قیزی اولوب
مقدما زوجی عبدالله ابن جحش ايله اسلام اوله رق حبشه به
هجرت ايتمش ومو آخرآ زوجنك تنصری اوزرينه کند سی
اسلامده ثبات ايدرك آندن ایرلمش ایدی . عرب قادیناری
کيفونی بولمقجه ازدواج ايتماك عادت اولديغندن مشاراليها ده
اوراده يالکيز قالمشدی . بويله بر اصلزاده خاتونك ديار غربته
اقربا وتعلقانندن دور ومهجور اوله رق قالدينی خالد .
ثبات ايتمی انك تلطيفنی موجب احوالدين بولمغله فيخر کائنات
آنی تزوجه طالب وراغب اولمشدی .

عمرو بوايكنجی وطيفه سنی ده نجاشی به خبر ویردکده مشاراليه
حبيبہ نك نکاحنی اجرا ايتديرمش ، مهاجرین اسلامی ايکی

کمی به ارکاب ایله عربستانه کوندرمشیدیکه بونلر خیرک فتیح
اثناسنده واصل اولدیلر . رسول اکرم افندمز بونلرک عودت
وسلامتله مواصلتلرندن پک زیاده ممنون اولایغندن (بیلیم بویکی
شینک هانکیسی ایله فرحلهیم فتح خیر ایله می یوقسه قدوم
جعفرله می) بیوردی . بوصورتله ام حبیبه امیات مؤمنین
صره سنه کچدی ورسول اکرم ایله دشمنلرینک رئیس اولان
بوسفیان اراسنده قرابت صهریه پیدا اولدی .

اضحیه فخرکائنات افندمزک نامه هایونلرینه شو مالد
بر جوابنامه یازوب سفیر ایله برابر ارسال و تقدیم ایلشدی .
« نجاشی اضحیه دن رسول الله محمده :

« یارسول الله سلامت و جناب حقک رحمت وبرکتی سنک »
« اوزرینه اولسون . شول الله که اندن بشقه معبود یوقدر . »
« اما بعد یارسول الله مکتوبک الیه واصل اولدی . سما وارضک »
« یارادانسه یمن ایدرمکه حضرت عیسی کیندی حقنده سویلده »
« یککیز شیلردن فضله برشی سویلامشدر ، هپ دیدیککیز »
« کبیدر بزه تبلیغه مأمور اولدیغک شیلری اوکیرندک بن شهادت »
« ایدرمکه سوزکده صادق و انبیای سالفه می مصدق اوله رق الله »
« رسولی سین . سکا و ابن عمکه بیعت ایلدم . انک حضورنده »
« جناب رب العالمینه ایمان ایتدم »

مصرده شرقی روما حکومتک والیسی اولمق اوزره اجرای
حکومت ایدن واسکندریه ده اقامت ایلین مقوقس جریج زدینه

بعث بیوریان حاطب بن ابو بلته نامه هایونی مرقومه تسلیم
ایلدکده مقوقس مشارالیه حرمت مخصوصه ابراز ایلش و شرف
اسلام ایلله مشرف اولماش ایسه ده نامه هایونه صوک درجه
احترامکارانه بر جواب یازهرق ماریه و سیرین ناملرنده ایکی
جاریه، بیاض بر استر و سائر بعض هدایا تقدیم ایلشدر .

ماریه بی فخر کائنات افندمن استغفرش ایتدی و جناب ابراهیم
آندن تولد ایلدی . بیاض استرده دلل نامی ویریلان اتردرکه
رسول اکرم افندمزدن صکره حضرت علی را کب اولوردی .
یمامه ملککی هوذه بن علی نزدینه ارسال بیوریان سلیط
بن عمرو عامری نامه هایونی مرقومه اعطا ایلدکده (اکر بی
کندوسنه ولی عهد ایدرایسه اسلامه کلیم واکا معاونت ایدرم
یوقسه انکله حرب ایلرم) دیدی . هوذه نصارا دیننده ایدی .
سلیط عودتنده ملکک بوجوابی رسول اکرم افندمنه خبر
ویرنجه فخر کائنات (یارب انک حقندن سن کل) دیه دعا
ایلدی . ایرتسی سنه هوذه وفات ایتدی و چوق کچمدن ملککی
اسلام الله کجدی .

غسان حکمداری حارث بن ابی شمره ارسال بیوریان
شجاع بن وهب اسدی مرقومی بلقا شهرنده بولوب نامه هایونی
تسلیم ایلدکده مرقوم مکتوبی یره آندی و سفیره بد معامله ده
بولنه رق (ایشته بن انک اوزرینه واروب حدینی بیلدیره جکم)
دیدی . غسانیلر قیصرک زیر اداره سنده واکا تابع ایکنجی
صنف ملوکدن اولوب قیصر رسول اکرمک نامه هایونه، سفیرینه

صوك درجه حرمت ايش ايكن حارثك بويولده معاملهسى بك
غريب ايدى . فى الحقيقه مرقوم مدينه اوزرينه عسكر سوق
ايتك ايجون قيصردن مساعده ايستهدى ايسده ايمپراطووطاي
رد ايلدى .

شجاع مدينه عودتله وقوع حالى خاكباي رسالته عرض
واخبار ايلده فخر كائنات افندمن (ملكي زائل اولسون) ديه
بد دعا ايلديكندن فتح مكه سنهسى حارث فوت اولدى . برقاچ
سنه صكره ملك غسان كاملاً تحت اداره اسلامه كچدى .

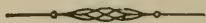
عمره جناب پيغمبرى

اشبو يدنجى سنه هجرية ذى القعدة سنك اوائلده عمره يعنى
سعى وطواف كعبه نبى ايله رسول اكرم افندمن مدينه منورده دن
حركت بيوردى . كچن سنه حديبيه مصالحه سنده تحت قراره
آلندينى وجهله اهل اسلام بوسنه عمره ايدجكردى . فخر كائنات
افندمنك معيت رسالت پناهيارنده صبيان ونسواندن بشقه ايكي بك
نفر اصحاب كرام موجود اولوب قربانلى التمش دوه ويد كده يوز
آت واردى . قريشك نقض عهد ايتلىرى احتماله مبنى رسول اكرم
افندمن اصحاب كرامك مساحاً گلارنى امر بيورمشدى .

ذى الحليفة مرحله سنه واصل اولدقلى زمان فخر كائنات افندمن
احرامه كيرديلر اصحاب كرام ده احرام قوشانديلر . مكه ياقلاشدقلى

زمان قریش اصحاب کرامک مسلح بولند قارندن قوشقولانہرق سلاحلی
کلمہ لرینی آدم مخصوص کوندرہ رک استیضاح ایلد کارندن فخر کائنات
افندمز سلاحلی خارج مکبہ براقہ جفتی سویلدی. بونک اوزرینہ
حدیدیه مصالحه سی شرائطی وجهله قریش طائفه سی مکدن
جیقوب اوزاقجه ومرتفع بر محله طورہرق رسول اکرمک
قدومنی تماشایه باشلادیلر. جناب سعادتآب پیغمبری «قصوی»
نامندہ کی دوم لرینہ بنمشار اکابر واعاظم اصحابک آراسندہ کیدیور،
عقبہده بیعت ایدن انصار کرامدن شاعر شهیر عبداللہ بن رواحہ
رضی اللہ تعالی عنہ دوم نک یولارینی طوتمش نشیدہ لر اوقویہرق
یورویوردی.

بوصورتله مکہ مکرمہ یه کیردیلر. هان رسول اکرم بیت اللہی
طواف وصفا ومروه آراسندہ سعی ایتدی. اصحاب کرام دخی
طواف وسعی مزاسمعی یرینہ کتیردیلر. حدیدیه وقعہ سندن
اول رسول اللہ افندمزک کوردیکی رؤیا بوکره عینیلہ چیققدی.
فخر کائنات اوچ کون مکہ مکرمہده قالدی. عمم مکرم رسالت عباس
بن عبدالمطبر رضی اللہ عنہ او اثناده زوجہ سی ام الفضلک همشیره سی
میمونه بنت الحارثی رسول اکرمه نکاح ایتدیردی زفاف دردنجی
کیجه اولتی مقرر اولوب قریش بوکاموافت ایتد کارندن معاهده
حکمنی ایفا ایچون اوچنجی کونی مکدن حرکت بیورلدی ومیمونه
ایله زفاف بعده اجرا اولندی.

بعض وقایع و سربلر

اهل اسلامك اشبو فتوحات اخیرہ عظیمہ سی اطراف دہشت ویردیکندن قبائل عرب فوج فوج و طاقم طاقم کلوب عرض انقیاد ایلدکلری کبی مدینہ دن شامہ کیدن یول اوزرنده و مدینہ یه سکرز قوناق مسافده کائن تیمارلده سی اهل یسی تابعیت اسلامیه یی بالقبول جزیه و بر مک اوزره تحت انقیاده کیردیالر .

جمازی الاخره ده قیصره کیدن سفیر رسالت دحیه یی عودتنده صوبوب هدیه لرلی ضبط و کندی جرح ایدن بی جزا مدن هنید بن عوض اوزرینه بشیوز کشی ایله زید بن حارثه کوندریلارک جزالرلی ترتیب اولندی .

شعبانده اوتوز نفر ایله عمر ابن الخطاب رضی الله عنه عوازن قبیله سی اوزرینه کوندرلدیکی کبی ینه شعبانده ابوبکر الصدیق رضی الله عنه بر مقدار عسکر ایله دیار نجدده ضریه ناحیه سنده اقامت ایدن بی فزاره اوزرینه ارسال بیورلدی . ینه اوشمردده بشر بن سعد انصاری اوتوز کشی ایله بی مره قبیله سنه کوندرلدی .

رمضانده غالب بن عبد الله لبی رضی الله عنه نجد دیارنده واقع « مبقعه » نام محله اجتماع ایدن بی عوال و بی عبد بن ثعلبه اوزرینه ایکی یوز اوتوز نفر ایله ارسال بیورلدی . شوالده

فزاره وعذره قبله لری اوزرینه ده ابن ابی عوجاء سلمی سیه سی
کوندرلدی. بونارک جمله سی تأدیب و جزالری ترتیب اولندی.

او صرده اطرافده کی قبائل برر برر عرض انقیاده
باشلادیلر. و بو جمله دن اوله رق یمن دیارنده اقامت ایدن اشعر
قبله سندن برچوق کسه لر « ابو موسی الاشعری » ایله برابر مدینه
منوره یه کلوب شرف اسلام ایله مشرف اولدیلر. ایشته بومو فقیهاتک
جمله سی حنیفه مصالحه سنک برکاتندن اولدیغندن صالح مذکوری
مضر عدایدنلر بومو فقیهتاری کوره رک نادم اولدیلر و مصالحه ده کی
حکمتی اکلادیلر.

هجرت نبویه نك سكرنجی سنه سی

بنی مخزوم اشرافندن و قریش اوردوسنک سوارى قوماندانی
فن حربیه صاحب اختصاص اولان خالد بن الولید ایله عبدالدار
اوغلارندن پرده دار کعبه معظمه عثمان بن ابی طلحه ، بنی سهم
اشرافندن و دهات عربدن عمرو ابن العاص بو سكرنجی سنه نك
صفرنده مدینه منوره یه کلوب شرف اسلام ایله مشرف اولدیلر.
اشراف قریشدن بویه اوچ بیوک ذاتک برلکده ایمان ایتلری
اهل اسلامی ممنون ایلدیکی کبی مشرکینه ده محزون و متأثر ایلشدی
بو صرده رسول اکرم افندمن مدینه منوره دن طاقم طاقم عسا کر

اسلامیه بی ارسال بیورہ رق اطرافدہ تصادف ایادکاری کروہ
کفاری اوروب غارت ایتہکدہ وکاه غالب وکاه مغلوب اولوب مع مافیہ
اکثریا مدینہ یہ اموال غنایم کتیرلمکدہ ایدی .

بوتلرک اک معروفتری صفردہ غالب بن عبداللہ لبئی سریہ سی
ینہ صفردہ ینہ مشارالیهک قوماندہ سندہ کی دیگر سریہ ربیع الاولہ
کعب بن عمیر غفاری سریہ سی، ینہ ربیع الاولادہ موتہ محاربہ سی
وقوع بولدی .

موتہ محاربہ سی

رسول اکرم افندمن حارث بن عمیر ازدی رضی اللہ عنہ
حضر تلرینی نامہ ہایون ایلہ شام جوارندہ واقع بصری والیسنہ
کوندرمشدی مشارالیہ شام دیارندہ کرک بلادسنک قبلہ طرفندہ
بلقایہ تابع موتہ دنیلان محلہ واصل اولدقدہ قیصرک امراسندن
شرحبیل ابن عمرو الغسانی یہ تصادف ایلمش و مرقوم جناب حارثی
رسول اکرمک ایلمچنسی اولدیفنی بیلیدیکی حالہ قتل ایتشدی .
فخرکائنات افندمن مشارالیهک بوصورتلہ قتلنی خبر آنیجہ
پک زیاده متأسر اولمش وهما زید ابن حارثہ رضی اللہ عنہک
قومانداسندہ اوچبیک نفر دن مرکب بر اردو ترتیب ایدرک ولوائی
شریفی مشارالیہ وبرہرک جمادی الاولادہ مدینہ دن چیقاردی .

وثنية الوداع نام محله قدر بالذات اردوی اسلامی تشییع
بیوردی .

زید ابن حارثه شهید اولور ایسه یرینه جعفر بن ابی طالب
واو دخی شهید اولور ایسه عبدالله بن رواحه کچسون واوردونک
قومانداسنی درعهده ایتسون . اکر او ده جام شهادتی توش ایدر
ایسه اهل اسلام ایچارندن بری امیر انتخاب ایلسون دیه امر ویردی .
شر حیل غسانی اسلام اوردوسنک حرکتی ایشتیکی زمان
برادری سدوس بن عمرو قومانداسنده ایلرویه بر مقدار سواری
کوندره رک عساکر اسلامی اشغال ایتسنی توصیه ایله برابر
کندیسی کایتلو عسکر جمعنه تثبیت ایدوب قیصر دزدده استمداد
ایلدی . بناء عایه دیار شامده بولنان قیصر عسکر یله قیصره
تابع عربلردن جسیم بر اوردو تشکیل ایتدی . ایلری به کوندرمش
اولدینی برادری سرعتله قطع طریق ایدره رک وادی القراده اسلام
عسکرینه قارشو کله رک همان چنکه کیریشدی . لکن عسکری
بوز یله رق کندیسی مقتول دوشدی .

اسلام اوردوسی قطع مراحل ایله معانه واصل اولدقارنده
مقابله لرینه یوز بیک نفرلک بر مکمل قیصر اوردوسنک حرکت
ایلدیکی خبر آلدیلر بو خبردن رؤسای عسکره بر دورغوناق
کلدی ، ایکی کون معانده قالینه رق استراحت اولندی . کیفینی
رسول اکر مه یازمده کله جک جوابه بوراده انتظار ایدم .
دیدیلر ایسه ده عبدالله بن رواحه (نهدن قورقورسکیز انلر

چوق ایسه لر بزمده معینمز اللهدر) دیه رک و دیکر سوز لرله
عسکر اسلامی تشویق و تشجیع ایدرک جسامت و یردیکندن
همان متوکلاً علی الله ایلری یوریدیلر .

موته دنیا لان محله واصل اولدقارنده دشمن اوردوسی
قارشودن کوروندی . کړک عدناً و کړک آلات و اسلحه نقطه
نظرندن اوقدر مکمل و جسم بر اوردویه او چ بیک عسکرله قارشو
وارمق ممکن دکل و فقط کیروچکیلوبده یقانی قورتارمق چوق
مشکل ایدی . قاجقدن ایسه حربه اغاز ایله چارپشمق دهاولا
اوله جغندن همان زید ابن حارثه سنجاغی الینه آلوب میدان
چیقدی ، اهل اسلامده آنک آرقه سنده صف باغلاوب
طوردی .

زید رضی الله عنه مزراق ایله اوریلوب شهید اولدی . همان
سنجاغی جعفر بن ابی طالب قاورادی . مزدانه جنکه باشلادی
پک چوق یرندن یارلندی ایساده اصلا فتور کنورمیوب
بات ایتدی . برقلیچ ضربه سیله صاغ الی کسیدلی ، همان
سنجاغی صول الیه طوتدی صول الی ده کیلنجه سنجاغی قولاری
اراسنه آلدی ، قوجاقلادی . شهید اولنجه یه قدر براقدی .

مشار الیهک جام شهادتی نوش ایدرک خاک و خون اراسنه
دوشدیکنی عبدالله ابن رواحه کورونجه قوشوب سنجاغی آلدی
و حربه قیام ایتدی . چوق کچمه دن اوده خون رنگین شهادته
بولاندی . اوردی اسلام قوماندانمز قالدی ، اوصرده اسلامدن

اون كشي قور دها شهيد اولدقلرندن چوبانسز قالمش سوري
كبي عسكربوزياوب طاغيلمدي . بواشاده سنجاغك يره دوشماسي
ايچون اويسر الانصاري رضی الله عنه قوشهرق آلدی اسلام
طرفندن امير انتخاب اولنهجق ذاته ويرمك اوزره ثابت بن اقرم
عجلانی رضی الله عنه تسليم ايلدی .

عسکر اسلاميه بوزيله رق کیری قاچقده ايکن خالد ابن الوليد
رضی الله عنه اوكلرينه کچوب آنلری منع ايتمک ايسته دی ايسه ده
مفيد اولمديغندن کندیسی بر موقع مدافعه انتخاب ايدوب اوراده
ثبات ايله طوردی . بعده قطبه بر هاسر حضرتاری قاچانلرك
اوکنه کچرك (ای جماعت مسلمين ! فرار ايدركن اولمکدن نچه نچه يه
مردانه جنك ايدرك جان ويرمك خيرلودر) يولای تشجيع
وتحريرک ايدمك سوزلرله عسکری فراردن واز کچيردی وکیری
چویردی . هب خالد بن الوليدک اطرافنه طوپلانديار . ثابت بن
اقرم لواي شريفی کيتروب اکا ويردی . خالد (سن اکا بنندن
دها زياده مستحقين ، زيرا بنندن ياشايسين و بدر غزاسنده
بولمش کبار اصحابدنسين) ديهرك قبول ايتدی ايسه ده ثابت بن
اقرم (سن فن حربی جملمزدن اعلا بياورسين و بن سنجاغی
سکا ويرمك ايچون آلام) ديمکله برابر (ای جماعت مسلمين !
خالدک امارتنه راضيميسکيز ؟) ديه صورديغنده (نعم) ديديلر
وهان خالدک قومانداسی آلتنه کيرديلر .

بونک اوزرينه خالد سنجاغی آلدی ، بوزغون عسکری

کوزلجه ترتیب ایدوب مردانه مدافعیه کیریشدی. آقشامه قدر جنک اولنوب کونش غروب ایدنجه ایکی دشمن بربرندن آیرلیدیلر. اوکون خادک فن حربده مسلم اولان مهارتی قدر آثار شجاعتی کورولدی. حتی أئنده طقوز قلیج قیرلدی. دشمنک کثرت وقوتنه نسبة اسلام اوردوسنک مقدار وقوقی پک آز اولدینی حالد میدان محاربهده بویله مردانه وفداکارانه شبتاری دشمنک موجب حیرتی اولدی. بیساغی کوزلرینی ییلدیردی. مع هذا کندی کثرت فوق العاده لرینه کوکهنه رک ایتسی کون شر طرفن اوردوی هایونی سارارق عساکر اسلامیه بی بتورمک قرارینی ویردیلر.

خالد بن الولید علی الصباح عساکر اسلامیه بی تنظیم و تعبیه ایتدیکی صررده وضعیتی دیکشیدیردی. پیشداری دمداره و دمداری پیشداره و صاغ جناحی صول و صول جناحی صاغ جناح آلدی. حربه حین مباشرتده دشمنک همر فرقیمی برکون اول کندی اوکنده کوردیکی عسکردن بشقه عساکر کورمه کله اهل اسلامه کیچه امداد ایچون تازه عساکر کلش اولدیغنه ذاهب اولدیلر. اوصررده خالد بغته بر شدتلی هجوم اجرا ایتدیکندن دشمن بوزیله رق کیری دوندی، میدانده بر چوق سلاح وسائره براقه رق چکلدی. دشمن عسکرینک بوزیاوب رجعتی اوزرینه آنلری تعقیب ایتک موافق مصلحت دکلدی، چونکه دشمنک کیریمی چوق و تکرار برلشوب عودتله هجوم ایتلری احتمالیده موجود ایدی. اصل مصلحت اوردوی هایونی بودریای

فلا کتدن قورتاروب ساحل سـلامته چيقارمقدی . بونقطه پنی
کرکی کبی تقدیرایدن خالد دشمنک بوانهزامنی فرصت و بوفرصتی
غنیمت بیلهرک عـسا کر اسـلامیه به منتظماً کیری چکلکی امر
ایتدی . اوردونک ترتیب وانتظامنه خلل کتیره کسزین قدمه
قدمه چکیلهرک یواش یواش سـالماً مدینه منوره به کلدی وفن
حربه کی مهارت فوق العاده سنی بوکره پک آشکار بر صورتده
کوستردی .

عسکر اسلامک قیصر اوردوسيله موده جنک ایتیکده اولدیغی
صرهده رسول اکرم افندمن اصحاب کراميله مسجد شریفده
اوتوریور وعین بصیرتله عالم معنایه متوجه اوله رق اوراده
اولوب کچنلری تماشا ایدوردی . زیدبن حارثه نک شهید اولدیغی
خبر ویردی وبرآز سـکوتدن صوکره مبارک کوزلرندن یاش
آق هرق جعفرک وآنی متعاقب ابن رواحه نک شهادتلیغی سـویلدی .
بعده اللهک قلیج لرندن بریسی اولان خالدک سـنجاغی آلدیغی
وآنک یوزندن ایشک دوزلدیکنی اخبار بیوردی . خالد بن
الولیده سیف الله لقبی بووسيله ایله ویرلدی .

رسول اکرم افندمنینه او صرهده (جعفرک کسـیلان
ایکی الینه بدل جناب حق اکا ایکی قناد ویردی کوردمکه مدکلرله
برلکده اوچیوردی) بیوردی . آندن صکرهده جعفر بن ابی
الب جعفر طیار دیه شهرت بولدی .

ذات السلاسل وقعه سی

موتہ محاربہ سندن صکرہ فتح مکہ یہ قدر بر قلیج سریہ
چقارلمش ایسده بوزلردن الک اهمیتینسی « ذات السلاسل »
دنیلان سریه عمرو ابن العاصدر . جمادی الاخره ده قضاء
طاوانندن بلی وعذرہ قبیلہ لرینک مدینہ منوره حیوانانی غارت
ایتمک اوزره وادی نقرہ جوارنده طوپلانمقده اولدقوری خبر
آللمله رسول اکرم انندمن عمرو ابن العاص قومانداسنده
مهاجرین وانصاردن اوتوزی سواری اولمق اوزره اوچبوز
نقر مجاهدن مرکب بفرقه اعزام بیوردی .

عمرو سریه سیکه برابر اوزرینه کیندیکی دشمنه تقرب ایدنجه
کثرتلی اولدقورینی خبر آلدیغندن دافع ابن مکیت رضی الله عنہی
مدینہ کوندره ک رسول اکرم افندمزدن امداد ایسته دی .
فخر کائنات ایکی یوز نقر مجاهد ترتیب بیوردق وعبیده ابن
الجراح قومانداسنه ویردک یوله چیقاردی و (اختلاف ایتمکیز ،
متفقانه حرکت ایدیکز) امرینی ویردی . ابوبکر الصدیق وعمر
الشاروق حضراتی ده بوایکی یوز کشتی آراسنده ایدیلر . ابو
عبیده عمرو ابن العاصه ملاقی اولدقده عسکره امانت ایتمک ایسته
دی ایسده عمرو (سن بکا امداد اولمق اوزره کوندرلدک ،
اصل امیرالحیش بن ایم) دیهرک امانته مانع اولدیغنده ابو عبیده
(رسول اکرم اختلاف ایتمکیز دیه امرایتدی ، سن بکا اویماز

ایسهك بن سكا اویارم) دیمكه عمرو ابن العاص جماعت مسلمینه امام اولوب نماز قیلدیردی .

عمرو حکیم ومدبر بر ذات اولوب اهل اسلامك درجه اطاعت و انضباطنی کوریمك همان اصول حربیه توفیقاً لازم کلان تدابیرك کمال شدتله اجراسنه باشلادی . من الجمله اردوده آتش یاقلمسنی پك صیقی یساق ایدرك هر کیم آتش یاقاز ایسه آنی او آتش ایچنه آتارم دیه اعلان ایتدی . هوا پك صوغوق اولدیغندن عسکر کلوب ابو بکر الصدیق ایله عمر الفاروقه شکایت ایتدیلر . حضرت عمر (نه دیمك اولیور ؟ بو آدم عسکری صوغوقدن قیره جقمی ؟) دیهرك ایشه مداخله ایتمك ایستهدی ایسه ده جناب صدیق (یا عمر . فخر کائنات آنی مجرد احوال حربیه و قوفندن طولای قوماندان یاپدی ، مادامکه شمدی امیردر آنك ایشنه قاریشقم جائز دکلدر) دیهرك حضرت عمری اسکات بیوردی .

عمرو ابن العاصك بومنی نفس الامرده کوزل برتدیرایدی . چونکه اردوده آتشلر یانسه عسکر اسلامك نه مقدار اولدیغنی قارشودن تخمین ایدیه بیله جکدی . دشمن ایسه چوق اولدیغندن اسلامك بش یوز قدر بولندیغنی آکلاشیلور ایسه تلاش ایتیهرك ثبات ایده جکدی . عمرو ابن العاص ایسه قوردیغنی پلانی کمسه یه آچیوب علی الصباح دشمن اوزرینه برشدتلی هجوم ایله باصقین ویردی . دشمن ، اهل اسلامك نه مقدار اولدیغنی بیلمدیکی و سیره یی بیوک بر اردو ظن ایتدیکی جهته بردن بره

اورکوب بوزولدی و برچوق حیوانات ترك ایله قارمه قاریشیق
فراره یوز طوتدی . اسلاملر غانماً ومظفرآ مدینه یه عودت
ایتدیلر .

فتح مکة مکرمه

حدیبیه مصالحه سی اثناسنده خزاعه قبیله سنک رسول اکرمک
عهد و اماننه و بنی بکر قبیله سنک ده قریشک عهد و اماننه کیردکلی
یوقاریده بیان اولنمشدی . حالبوکه خزاعه ایله بنی بکر آراسنده کی
عداوت قدیمه بونلرک چوق کچمه دن بربریه چارپیشه جقلری
کوستریوردی . ایشه بوطن و تخمینک طوغری اولدیغنی سکزنجی
سنه نک شعباننده بنی بکرک بغته بنی خزاعه اوزرینه هجوم
ایتمسپله تحقق ایتدی . رؤسای قریشدن صفوان ابن امیه ،
عکرمه ابن ابوجهل ، سهیل ابن عمرو ، خویطب ابن عبدالعزی
ومکرز ابن حفص بر مقدار قرشیلرله بنی بکره معاونت ایدهرک
خزاعه دن یکریمی اوچ کشی قتل ایتدیلر .

بونک اوزرینه خزاعه قبیله سندن عمرو ابن سالم قرق نفر
ایله برابر مدینه منوره یه کلوب رسول اکرمه عرض حال و بسط
شکایت ایلدی .

قریش طائفه سی بنی بکرله برابر عهد و امان محمدی ده بولنان
خزاعه یه تعرض و تجاوز ایلدکلرندن طولای حدیبیه مصالحه سنی

بوزمش و نقض عهد ایتش اولدقلرندن رسول اکرم افدمز
خزاعیه مأموللرندن زیاده یاردیم ایده جکنی وعد ایتدی .
وقرپشه یا خزاعه دن قتل اولنان آدملرک دیتلرینی و یریکز
ویا خود بنی بکری حمایه دن واز کچیکز دیه خبر کوندردی .
قریشیلر ایکی صورتی ده قبول ایتدیلر و فقط نقض عهد ایلش
اولدقلرندن طولایي تلاشه ده دوشدیلر . خارث ابن هشام ایله
عبدالله ابن ابی ربیعہ صفوان ابن امیه و رفقاسنه سزک یاپدیغکیز
بو خطای فاحش یوزندن محمد ایله آرامزده کی عهد بوزولدی
دیه چیقیشدیلر . انلرده یاپدقلری ایشک و خامتنی ادراک ایله
اوزون اوزادی یه مذا کرده دن صکره تجدید معاهده مقصدیه
ابو سفیانی مدینه یه یوللادیلر .

ابو سفیان مدینه یه کله رک ایلاک اوکجه زوجۀ مطهرۀ نبوی
کریمه سی ام حبیبه ایله کوروشدی . و بعده رسول اکرم افدمزک
حضورینه کیروب تجدید معاهده و مصالحه یی استدعا ایلدی ایسه ده
بر جواب آله مدی . بونک اوزرینه ابو بکر الصدیق و عثمان
ذی النورین و علی ابن ابی طالب و سعد ابن عبادہ کی کبار اصحاب
کرامک حمایه سنه مراجعت ایلدی ایسه ده آنلردن ده (بزله
کندولکمزدن کمسه یه عهد و امان و یره میز رسول اکرم هرکیمی
حمایه ایدرسه بزده آنی حمایه یه مجبورز) یوللی باشند صاومه
جواب آلدی . بعده عمر الفاروق حضر تلرینه مراجعتله شفاعت
طلبته بولندقدده جناب فاروق (بنی سزه شفاعت ایده می
عالمده بکا بر آرقداش قالمیوب یالکیز ضعیف بر قارنجه قالسه

آنی کندیمه رفیق ایدرک سزکله جنک وجهاد ایلردم) ديه
آچقندن آچیغه اعلان خصومت ایتدی .

ابو سفیان بتون باش اوردیغی یرلردن مایوس اولنجه
رسول الله حضرت تلرینک اک سوکیلی کریمه سی فاطمه الزهرا
رضی الله عنها حضرت تلرینک زردینه واردی . حضرت حسن
رضی الله عنه اوراده آیق 'وزرنده کزینوردی . ابو سفیان
(ای کریمه محترمه محمد باری سن بنی حمایه ایلسهک اولمازمی)
دیه یالوارمغه باشلادیغنده فاطمه (بن برقادیم کمسه نی حمایه
ایدیم) جوابی ویردی . ابو سفیان (شو اوغلک امرایت ،
مجمع ناسه چیقوب بنی حمایه ایتدیکنی اعلان ایتسون بکا بو
کفایت ایدر . اوده صوک دورینه قدر بتون عربک اولوسی
اولور) ديه حضرت حسنی کوستردکده جناب سیده النساء
(اوغلم کوچوکدر ، هنوز کمسه نی حمایه ایدرک و کمسه یه
عهدوامان ویره جک سنه بالغ اولمدی) ديه اعتذار بیوردی .
بو جوابی آلان ابو سفیان نه یاپه جغنی بتون بتون شاشیردی .
تکرار حضرت علینک زردینه کیدوب (یا علی بن ایشک پک
صارپه ساردیغنی آکلادم ، نه یاپه یم؟ بکا بر نصیحت ایت وایشمه
یار ایا جق بر تدبیر اوکرت) ديه رک چوق یالواردی . جناب
حیدر کرار (سن قریشک اک بیوکی سین چیق ناس ایچنده
عمومی بر حمایه اعلان ایت وصوکره مکیه دون کیت) ديه رک
آنی باشندن صاموق ایسته دکده ابوسفیان (بوتدیر کافی اولورمی؟

نه دیر سین) دیه تکرار صور دقده جناب علی (اوراسنی بیله مم
فقط باشقه تدیرده بوله مم) دیدی .

بونك اوزرتنه ابوسفیان همان مسجد نبوی یه کلوب عامه
ناسسه خطاباً (ای ناس بن هر ایکی طرفی ده عهد و امانم
آلتنه آلام والله کمسه بنم عهدیمی قیرماز ظن ایدرم) دیدی .
کندیسنی تصدیق ایدن کمسه اولمدیغی حالدہ دوه سینه بینوب
کیتدی . اصحاب کرام (بو نه دیور) دیه رك آرقه سندن کولوشدیلر .
ابوسفیانك مدینه ده بواشلرله زیاده جه تأخر ایلدیکنندن قریش
طائفه سی غالباً اوده محمد طرفه میل ایتدی اوده کیزلیجه آکا
تابع اولدی دیه اتهامه باشلامشلدی . ابو سفیان مککه یه لیللاً
واصل اولدیغندن طوغری خانه سنه کیتدی . قومك کندوسنی
اوصورتله اتهام ایلدکیرینی زوجه سی هنددن خبر آلدی . مرقومه
(شمعی سویله بقالم سن نه یاپدك) دیدکده ابوسفیان وقوع
حالی حکایه ایلش وزوجه سی حدتله رك آنك کوکسنه برتنکمه
اورمشدی .

ایرتسی کون اشراف قریش ابو سفیانك یانسه کله رك
(نه یاپدك ، محمددن نه خبر کتیردك) دیه صور دیلر . ابوسفیان
(محمددن مصالحه نك تجدیدی ایسته دم بر جواب ویرمدی .
ابوبكر ك یانسه کیتدم آندن ده برخیر کورمدم ، عمرو ابن الخطاب
مراجعت ایتدم ، بزه الكیوك دشمن آنی کوردم . سائر اصحاب
محمدی طولاشدم ، هر بری بنی بر سوزله باشند صاودیلر ،
حکمدارلرینه بومرتبه اطاعت ایدن بر قوم کورمدم . الحاصل

تجدید مصالحہ ایچون چارہ بولہ مدم ، نہایت علینک اخطاری
اوزرینہ کندیلکمدن بر مصالحہ عمومیه اعلان ایدرک قالقوب
کقدم (دیدی . قریش) یا محمد سنک بو اعلانکی تصدیق
ایتدیمی (دیه صورتقلرنده) خایر او تصدیق ایتدی ، آنجق
بنده باشقه چارہ بولہ مدم (جوابی ویردی ، بونک اوزرینہ
رؤسای قریش) او حالده سن هیچ بر ایش کورمالمش سین
سنک کندی کندیکه اعلان ایتدیکک عهد وصالکک نه حکمی
وار ، علی سنکله عاداتا کلنمش واستهزا ایتمش . سن بزه مصالحه
خبری کتیرمدککه مطمئن اولهلم . محاربه خبری کتیرمدککه
صاقینهلم وجنیکه حاضرلانهلم (دیه رک آنی لوم وتقییح ایتدیلر .
علیه الصلاة والسلام افندمن ایسه ابوسفیانک بویله کندی
کندینه اعلان مصالحه وحمایه ایدرک عودتندن صکره کمال
سرعتله تدارکات سفریهیه مباشرت بیوردی . بو تدارکات ممکن
مرتبہ خفی طوتیلیوردی .

رسول اکرم افندمن بر کون حجره سعادتدن چیقوب
قابونک اوکنده اوتورده رق (ابو بکری چاغیریکز) دیه امر
ایلدی . مشارالیه کله رک فخر کائناتک اوکنده اوتوردی . برمدت
کیزلی قونوشدقدن صکره حضرت رسول آنی صاغ طرفنه
کچیردی وعمر الفاروق حضرتلرینی چاغیردی . جناب عمر کلوب
حضور نبویه اونوردی وبراز محرمانه قونوشولدی . بعده
حضرت فاروق یوکسک سسله ، عاداتا باغیر یورکی سوزه
باشلا یوب (یا رسول الله انلر کفرک باشیدر ، سکا ساحر ،

کاهن دینلر آنلردر ، مفتی ویالانجی دینلر آنلردر) دهرک
آثار غضب وحدت کوستردی .

عليه الصلاة والسلامك امری اولدقجه اصحاب کرام نزد
رسالتپناهییه وارمدقلری جهتله قارشودن بو حالی تماشا ایدیورلر
ونهیه دائر قونوشلدیغنی بیلمدکلرندن ویالکیز حضرت فاروقک
حدتله باغیردیغنی ایشتمدکلرندن (عجبا عمرینه نه ایچون طارلدی)
دیه دوشونیورلردی .

بعده رسول اکرم عمری صول طرفنه کچیردی وسائر
اصحاب کرامی دعوت بیوردی . جمله سی کلوب پیشگاه سید -
الکونینده دیزلدیلر وفم سعادتدن چیقاجق کلامه منتظراً
طوردیلر . فیخر کائنات (سزه بوایکی ارقداشکیزک برر مثالی
سویلیه ییمی ؟) بیورمقله انلرده (بیوریکیز یا رسول الله)
دیدیلر . مفخر موجودات مبارک یوزینی حضرت ابوبکره
دونه رک (الله یولنده ابراهیم یاغندندها یوموشاق ایدی) وبعده
جناب عمره باقوب (الله یولنده نوح طاشدن قاتی ایدی، لیکن
ایش عمرک دیدیکیدر، همان سفره حاضر اولک) بیوره رق
اصحاب کرامه سفره تدارک امرینی ویردی . اصحاب کرام بو
سفرک نه سفری اولدیغنی ونهیه قرار ویرلدیکنی ، نه مذاکره
اولندیغنی بیلمدکاری حالد رسول اکرم دن سؤاله جسارت
ایده مدیلر . حضرت عمر پک زیاده غضبناک و متهور بولندیغندن
آنک دخی یانته وارهمدیلر . مجلس طاغیلدق دن صوکره حضرت
صدیقه مراجعتله کیفیتی آندن صوردیلر . مشارالیه (رسول

اکرم قریش اوزرینه سفر ایتمک خصوصنده رأیمی سؤال
بیورمقله یار رسول الله انلر سنک قومکدر . نهایت سکا مطیع
اوله جقلردر . بوده معلومکدر دیدم . عمری چاغیروب اندن
صوردقده کفرک باشی انلردر سکا سحار وکاهن دین انلردر ،
یالانجی ، مفتی دین آنلردر دیهرک مشرکارک سوزلرینی تعداد
ایتدی . فی الحقیقه قریش انقیاد ایتدیکجه قبائل سائرہ تمامیلہ
بیون اکمز . ایشته رسول الله مکہ سفرینه حاضر اولمکیز
ایچون امر بیوردی (دیهرک کیفیتی آکلاتدی . بونک اوزرینه
اصحاب کرام حاضر لائمه باشلادیلر .

مدینه منورده بو صورتله تدارکات کورلمکده ایکن
حضرت سیدالکونین (الله و قیامت کونه ایمان ایدنلر رمضان
شریفک اوائلمده مدینه یه کلسونلر) دیه غفار ، اسام ، سلیم ،
اشجع ، مزینه وجهینه قبیله لرینه خبر کوندردی . رمضان
شریفک ایتداسنده مدینه جوارندکی قبیله لر طاقم طاقم کلیمکه
باشلادیلر . حضرت حسان رضی الله تعالی عنه خزاعه قبیله -
سنک انتقامنی آلق اوزره اهل اسلامی حربه تشویق ایدر
ابیات وقصائد اوقور ، عربی جنسکه تشجیع ایدردی .

فخر کائنات قریشک حاضر لائماسنه میدان ویرمدن باصمق
آرزوسنده بولندیغی جهته تدارکاتی اغیاردن وقریشه اخبار ایدر
کساندن کیزلردی . حتی کندیسنی نجد طرفیه مشغول ظن
ایتدیرمک ایچون رمضانک ایلك کونی ابو قتاده رضی الله عنه
قومانداسنده بر سریه یی اوجهته کوندردی . مکہ یولنی طوتمق .

وكمسه يې كچيرمامك اوزرده ده بن خزاغيه خبرارسال بيوردىغندن
انلرده طاقم طاقم طاغيله رق يوللرى ، بوغازلىرى طوتدیلر و بر
طرفدن ديكر طرفه كمسه يې كچيرمز اولدیلر .

بنی هاشمك ازادلو جاريه لرندن اولوب رؤسای قريشه
وبالحاصله ابن اخطله خاندەلك ايدەرك ورسول اکرم حقندە
سويلنان هجويه لرى اوقويوب اكلنديرهرك كچين ساره نامقادين
بدر غزاسندن صكره قريشك دوچار اولدقلى حزن وماتم
اوزرينه اولكى كې خاندەلره اعتبار ايتدكلرندن مكده مدار
تعيشنى تدارك ايدەمديكى جهتله مدينه يه كلوب رسول اکرمدن
صدقه ايسته مش وفخر كائنات آكا بردوه يوكى زخيرە احسان
بيورمش ايدى . بو دفعه دونوب مكه يه كيدر ايكن حاطب
ابن بلتعە رسول اللهك تداركات ايله مشغول اولديغنه دائر
بعض رؤسای قريشه بر مکتوب يازوب مرقومه يه ويردرك
كوندیرمشدى :

مرقومه نك مدينه دن عزيمتى متعاقب جبريل امين كلهرك
كيفيتى رسول الله حضر تلىرينه اخبار ايلديكندن على وزير
ومقداد حضراتنى حضورينه چاغيرارق (فلان محله واريكز ،
اوراده دوه ايله كيدر بر يولجى قارى بولورسكز ، انك ياننده
بر مکتوب واردر ، آنى آلوب كتيريكز) ديه امر ويردى .
انلر رسالتپناه افندمرك امرى موجبجه همان يوله چيقوب او
محله واردقلىرنده ساره يې بولديلر سنده كى مکتوبى بزه وير
ديدیلر . مرقومه بنده مکتوب يوقدر ديه انكارده بولنجه

(رسول الله يالان سويله مز ، همان مکتوبی چیقار یوقسه سنی صویوب آرامغه مجبورز) دیدکارندن ساره ناچار صاحپلری آراسنه صاقلادینی مکتوب چیقاروب ویردی . آنلرده مکتوبی آلوب نزد رسالته دوندیلر مکتوب آچیلدقده خاطب ابن باتعه طرفندن اولدینی کورولمکله فوق العاده حیرت و تعجبی موجب اولدی .

حرکات حربیه دائر دشمنه معلومات ویرمک پک بیوک بر جنایت اولوب حالبوکه خاطب بدر غزاسنده بولنان اصحاب کزیندن ایدی اصحاب بدرک قدر و حیثیتلری پک بیوک و آنلر اصحاب کرام ایچنده ممتاز و مستثنا ایدیلر . رسول اکرم افندمز خاطبه خطاباً و عتاباً (نیچون بو ایشی ایشله دک) بیور- دقلرنده مومی الیه (یا رسول الله والله بن مؤمنم ، ایمانمه اصلا خلل کله مشدر ، فقط قریش ایچنده اهل و عیالم وار . انلری اوراده حمایه ایددجک عشییره تم یوق . بو وسیله الیه قریش ایچنده آل پیدا ایتک ایستدم) دیه عذر دیله دی . حضرت عمر ابن الخطاب آیاهه قالقوب (یا رسول الله رخصت ویر شو منافقک قفاسنی کسه یم) دیدی . رسول اکرم (یا عمر خاطب بدر غزاسنده بولندی نه بیلورسک بلکه جناب حق اصحاب بدره هر نه یاپسه کز بن سزی عفو ایتشمدر بیورمش اوله) دیمکله عمر (الله ورسولی اعلمدر) دیهرک کیری طور دی .

حدیبیه مصالحه سندن صکره مدینه منوره اطراف و جوارنده

بولنان عشائر و قبائل كاملاً رسول الله افندمزه انقياد و اطاعت
ايلش اولدقلرندن جمله سى بى بموجب امر و فرمان هايون مدينه يه
طوپلانديلر . اصحاب كرام دخی حاضر اولديلر .

بناءً عليه رمضان شريفك اونجى كوني فيخر كائنات افندمزه
اون بيك نفر عسكر اسلامدن مركب جسيم بر اوردو ايله مدينه
منورهدن حركت بيوردى . رمضانك غره سنده بركوستريش
اولمق اوزره نجد طرفه چيقارلمش اولان ابو قتاده حضرت تلى
دونوب يولده رسول اكرمه يتشدى ، بعض كبرى قالمش افراد
قبائلده يولده يتشهرك اوردوى هايونك موجودى اون ايكي
بيك كشي يه بالغ اولدى .

حديثه سنه سى مدينه دن چيقان اسلام اوردوسى انجق بيك
بشيوز نفر دن عبارت ايكن ايكي سنه صكره مكه اوزرينه حركت
ايدن اوردونك اون ايكي بيك نفره ايريشمه سى حديثه مصا -
لحه سنك ثمره سى ايدى . اولوقت مصالحه يه اعتراض ايتمش اولانلر
شمى بو حالى كوردكجه اعتراضلرينه پشيمان اوليورلردى . عم
رسول الله حضرت عباس بالاده بيان ايدلمش اولدينى وجهله
بدردن صكره اسلام اولمش ايديسه ده اسلامنى كيزلر و مكه ده
اقامتله سقايت زمزم خدمت شريفه سنى ايضا ايلردى . بوكره
اسلامنى اعلان ايدوب اهل و عيالى الهرق مدينه يه كلور ايكن
يولده اوردوى هايونه راست كلدى ، اغرلغنى ، اهل و عيالى
مدينه يه كوندروب كنديسى رسول اكرم افندمزه معيتنده

مکيه دوندی ، فخر کائنات بوندن پک ممنون اولمش و (یاعباس
سن مهاجرینک خاتمہ سی اولدک) بیورمشدی .

عم زاده نبوی ابوسفیان ابن حارث ابن عبدالمطاب و اوغلی جعفر
وخاله سی عاتکه بنت عبدالمطلبک اوغلی عبدالله بن ابی امیه مکهدن
حقیقوب (ابواء) نام محله رسول اکرمه ملاقی اولدیلر و عذر
دیلدیلر ایسه ده حضرت انلرک یوزلرینه بیلہ باقدی . چونکه
بونلر رسول الله حضرتلرینه اک زیاده جفا و عداوت ایدنلردن
ایدیلر . بعده زوجات مطهراتدن ام سلمه رضی الله تعالی عنها
بونلر حقند شفاعت ایتمکه مظهر عفو رسالتپناهی اولدیلر و اسلامه
کلدیلر .

ترتیب جناب پیغمبری وجهله خزاعه قبیلہ سی یوللری
طوتمش اولدقلرندن اوصرده مدینه دن مکيه کمسه کیده مدیکی
جهتله قریش طائفه سی رسول اکرمک بوتدارکات جسمه سندن
خبراله مامش و خواب غفلته طالمش اولدقلری صرده اوردوی
هایون «مرالظهران» نام وادی یه مواصات ایلدی . واوراده
کیجه اون بیک آتش یاقدیرلدی . رسول اکرم افندمرتشریف
هایونلرینی بویله جسم بر آتش دونماسیله قریشه بیلدیردی .
بونى کورن رؤسای قریش ییوک بر خوف و تلاشه دوشدیلر
وهان رئیسلری بولنان ابوسفیانک باشنه اوشدیلر .

ابوسفیان ایکی آرقداشیله «مرالظهران» وادیسنک
اوستده کی تپیه چیقدی . بو قدر جسم آتش یاقان اوردونک
عجا کیملر اولدیغنی دوشونوب تلاشله طولاشیرایکن اوردوی

هایوندن چیقارلمش اولان سواری قره غولنه اسیر دوشدیلر .
 عم پاك نبوى جناب عباس (یارین قریش طائفه سی غافل ایکن
 بوغلبه لك ایله بغته مکّه یه کیریله جك اولور ایسه بریوک فنالق
 اولمق ملحوظدر، باری چیقیم وبر آدم بوله رق قریشه کوندریم .
 کلوب امان دیله سونلر) دیه دوشونه رك وفخر کائنات افندمرك
 استرینه بینه رك اوردودن طیشاری چیقمشدی . اوزاقدن
 ابوسفیانك سسنى ایشتمش اولدیغندن او طرفه توجه ایله
 ابوسفیانمیسین ؟ دیه صورمش و اودخی اوت جوابی ویرمش
 اولدیغندن جناب عباس بانلرینه واردی بیلشوب کوروشدیلر .
 بعده حضرت عباس ابوسفیانی ارداف ایدهرك حضور نبوی یه
 کتیرر ایکن یانندن کچدکلری آدملر بویله کیجه وقتی طولاشان
 کیمدر دیه باشی قالدیروب باقدقده بیاض استرك اوزرنده عباسی
 کوریور و عم رسول دیهرك باشنی اوکنه اکوب سکوت
 ایدیورلردی . عمر الفاروق رضی الله عنہک یقینه کلدکلرنده
 مشارالیه ابوسفیانی طانیهرق همان نزد رسالتپناهی یه قوشدی .
 (یارسول الله ابوسفیان کلیور رخصت ویر همان بوینی کسهیم)
 دیه استحصال مساعدیه ساعی ایکن حضرت عباس سرعتله
 ایریشوب ابوسفیانك عفو واطلاقنی نیاز ایتدی .

حضرت عمر ایله حضرت عباسك ابوسفیانی قتل واطلاق
 امرنده ارازلنده اختلاف واقع اولغله رسول اکرم افندمز
 عباسه خطاباً (هله سن آنی بوکیجه توقیف ایت) بیورمقله

عم رسول مومی الہی او کیجہ کندی یا نندہ حبس و توقیف و ایرتسی کون علی الصباح رسول اکرمک چادیرینہ ایصال ایلدی . رسول الله (یا ابوسفیان ہنوز لاله الا الله دیہ جکک وقت کلدی می ؟) دیہ صوردی . مومی الیہ دہ (اللہدن بشقہ الہ یوقدر دیسم بوقدر پتلی نہ یاپیم ؟ لات و عزادن نصل کچہ یم ؟) دیہ براز دوشوندی طور دی . صکرہ لاله الا الله دیدی . بونک اوزرینہ فخر کائنات (محمد رسول الله دیہ جکک وقت ایریشمدی می) دیہ صوردقده ابوسفیان (یا محمد بونک ایچون بکا براز مهلت ویر زیرا بوندن طولای ذہمندہ ہنوز ایایشیک وار) دیدی .

حضرت عمر ایسہ طیشاریدہ، قفسدہ ارسلان کی طولاشیور، (آہ ابوسفیان! سن طیشاردہ اولسہ ک بویہ ہذیان ایدہ مزدک) دیہ سویلنیوردی . حضرت عباس ایسہ (نہ یاپیورسین ابوسفیان عقلکی باشنہ آل عمر طیشاریدہ قلچ الندہ طور یور سنک باشی کسمک ایچون اورادہ بکلیور) دیہ اکا نصیحت ایلوردی . بونک اوزرینہ ابوسفیان ہان (محمد رسول الله) دیہ رک یقاسنی عمرک پنچہ سندن قورتاردی . ہان او مجلسدہ ابوسفیان ایلہ برابر اسیر طوتلش اولان حکیم ابن حزام ایلہ بدیل ابن ورقاءدہ شرف اسلام ایلہ مشرف اولدیلر .

حضرت فخر الکائنات عباسہ خطاباً ابوسفیانی آلدہ عسکریک کچہ جکی بوغازہ کوتور اورادن الہک عسکری تماشاییتسون دیہ امر ویردی . جناب عباس (یا رسول الله ابوسفیان فخر

و مباحاتی سـور بر آمد در ا کا مدار افتخار اوله جق بر امتیاز
ویرسه کز) دیور جاده بولند قدده سید الکوین (کیم که ابوسفیانک
خانه سنه قاپانور ایسه امیندر ، کیم که مسجد شریفه کیرر ایسه
امیندر ، کیم که خانه سنه قاپانور ایسه امیندر ، کیم که ترک سلاح
ایدر ایسه امیندر ، کیم که حکیم ابن حزامک خانه سنه کیرر ایسه
امیندر) بیوردی .

آنک اوزرینه عباس ابوسفیانی عسکرک کچه جکی بوغازک
آغزینه کوتوردی . عسکر اورادن فوج فوج کچور و ابو
سفیان حیرتله تماشا اید یوردی . اک اوکده سیف الله خالد بن
الولید قومانداسنده کی بیک نفر ایله و بنی سلیم دلاورلری ابو
سفیانک حذاسنه کلد کړنده جمله سی بر آغزدن تکبیر آلدیلر .
آنک کیم اولدینی صوران ابو سفیانه عباس خالد بن الولید
جوابی ویرنجه بزم ولیدی اوغلی خالدی دیدی .

آندن صکره زیر بن العوام حضرتلری مهاجرینک
سنبجانی آنده اولدینی حالد درتیوز نفر زرهللی یکتیلر ایله
تکبیر آله رق کچدی وبعده ابوزر غفاری اوچوز نفر بنی
غفار آرسالانلری ایله و آنی متعاقب خزاعه نک بر شعبه سی
بولتان بنی کعبدن بشیوز نفر سواری واردی . صکره سکرز
یوز نفر مزینه تیراندازلری ، صکره ده درت یوز نفر بنی لیث
و بنی ضمیره ارسالانلری کلوب کچدیلر . هر بر طاقم کچدکجه
ابوسفیان صوریور وعباس جواب ویریوردی . آنلردن صکره
اشجع قبیله سی بهادرلری کچر ایکن ابو سفیان بونلرک اشجع

اولدیغنی طوونجه (سبحان الله محمدك اك بيوك دشمنی آنلر
ایدی شمدی نه عجب اكا مطیع ومنتقاد اولشار) دیدی .

بعده سکنز یوز نفر جهینه دلاورلری وآنلردن صکره
فوج فوج دیگر قبائل افرادی کلوب کچدیلر . ابو سفیانك
کوزلری طولدی وشوقدر جزئی بر وقت ایچنده بوقدر
قبیله لری طویلا یوب جمله سنی یکو وجود ایلوب خبر سزجه مکدیه
سوق ایتمک نه بیوک اقتداردر دیه دوشونمکه طالدی .

اوصردده اوزاقدن اصل موکب هایون ظهور ایتدی .
اوردوی هایونك الكنزیده سواریلری وزره لیلرندن وشجعان
احباب واکابر اتباع فخر رسالتدن بش بیک کشتی دن مرکب
اولان بومو کب هایون يك اوزاق اوله رق تکبیر آلوب کلیو -
لردی . رسول اکرم افندمنز « قصوی » نام دوه سنه بینمش
اوکنده انصارك سنجاغیله سعد ابن عبادہ صاغنده ابو بکر
الصديق وصولنده اسید بن حضیر واطرافنده سائر اصحاب
کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتی یورو یورلردی .
ابو سفیان بومو کب پر حشمتی کورونجه دوچار حیرت اولدی
و (یاعباس قرن داشك اوغلنك ملك وسلطنتی چوق بیومش)
دیدکده عباس (صوص ! او ملك وسلطنت دکدر نبوتدر)
دیملکه ابو سفیان دخی تصدیق ایتدی .

بتون عسکر اسلام بوصورتله کچدکدن صکره جناب عباس
ابو سفیانی صالیو یردی . ابو سفیان کوردیکی شیلردن دوچار

خوف و تلاش و گرفتار حیرت اولمش بر حالدہ حکیم بن حزام
ایله برلکده مکیه واردی و طوغریجه حرم شریفه کیدوب
قریشه خطاباً (ای ناس ایشته کلان محمددر ، سزک قارشو
طورمکزک امکافی اولیان برقوتایله کلیور) دیه کیفیتی آنلره
بیلدیردی . رؤسای قریش (یا ابوسفیان محمد نه دیدی) دیه
صوردقلمند (ابوسفیانک خانه سینه کیرن امیندر ، مسجده
کیرن امیندر ، اونده اوتوروبده قاپوسنی قاپایان امیندر دیدی) دیه
جواب ویردی . (ای جماعت قریش اسلام اولک سلامت
بوله سکیز) کلامیله سوزینه ختام ویردی .

ابوسفیانک زوجہ سی معهود شمد قوجه سنک بوسوزلرندن
صوک درجه ده حدت ایدرک اوزرینه آتیلوب صقالندن طوتدی .
(ای آل غالب شو معتوه و بوناق حریفی اولدیریکیز) دیه
باغیردقده ابوسفیان (صقالی براق ، والله مسلمان اولماز ایسه ک
سنکده بوینک اوریلور ، هایدی اویکه کیت و سسنی چقارمه)
دیهرک قاریسنی اسکات ایتدی . اودخی صاووشوب اوینه
کیدرک قاپاندی . ابو سفیانک بوخبری اوزرینه مکه شهرینه
بر عظیم غاغله دوشدی ، خلق نه یاپه جغنی شاشیرمش ، متحیر
وسرکردان اولمشدی . کیمی ابو سفیانک خانه سنه و کیمی کعبه
معظمه حرم نه قوشیور ؛ کیمی کندی اوینه قپانه رق قاپوسنی
اورتیور ، کیمیمی نه یاپه جغنی بیله میهرک سوقاقلرده قوشو -
شیوردی . بر طرفدن سلاخلانان ، بر طرفدن آلدیغی سلاخی
آتان خلق کاه طوپلانیور ، کاه طارمه طاغین اولیوردی .

ابو سفیانك ايمانہ كلمہ قريشك اكثر بى اسلامہ ميل ايتديلر
ايسه ده سميل ابن عمرو ، عكرمه بن ابو جيل ، صفوان بن اميه
بنى بكر و بنى حارث و هذيل و احابيش قبيله لرندن بر مقدار افراد
طويل ايوب مكنك الت طرفنده واقع خندمه دنيلان محامده مدافعه
قيدينه دوشديلر .

رسول اكرم افندمن مكيه اوچ طرفدن كيرلسنى ترتيب
بيوروب اوست طرفنده كى كداء دنيلان طابخيواليه زبير رضى الله
عنه قومانداسنده كى برفرقه يي ديكر طرفدن سعد بن عباده فرقه سنى
شهره كيرمه كه مأمور ايتديكى كى خالد بن الوليدك قومانداسنه ويرديكى
برفرقه يي ده مكنك الت طرفندن خندمه يوليله دخوله مأمور
بيوردى . سليم ، اسلم ، مزينه ، غفار ، جهينه و قضاة قبيله لرى
افرادى حضرت خالدله برابر ايديلر .

سعيد الكونين حضرتلى قريش طرفندن تعرض و ممانعت
اولند قجه جنك ايتمى كز ديه جمله سنه تنبيه بيوردى . بواى و فرمان
موجبجه عساكر اسلاميه كمال تعظيم و اداب ايله شهره كيرمك
اوزره اوچ قولدن يوريديلر . بونلر كسه يه تعرض ايتمكلى كى
اهالى طرفندن ده ممانعت و تعرض اثرى كورولمى . انجق خندمه
جهتمده طويلانان شردمه خالد بن الوليد فرقه سنك مشينه مانع
اولمق تشبثنده بولنديلر و خالد انلره نصيحت ايلدى ايسه ده ديكه ميوب
همان محاربه يه باشلاقلرى كى كر ز ابن جابر فهري ايله حبش-
الاشقرى يي شهيد ايلدكلرندن خالد جنمكه مجبور اولدى و بر صولات

شیرانه ایله اون اوچ نفر مشرکی قتل ایتدکن صکره باقیسی
طارمه طاغنیق برحاله مجبور قرار ایتدی .

رسول اکرم خالدا بن الولیدک محاربه سی خبر آلوب (بن
محاربه اولمسون دیو تنیه ایتدی) دیدکده خالد ائار تعرض
ایلدیلر ، اوده ناچار جنسکه کیردی جوابی ویرلدی . بشقه چیتدن
چیت بیلل اولدی . اهل اسلام طاقم طاقم مکّه مکّه یه کیردیلر .
رسول اکرم حضرتلری سر سعادتلرند سیاه عمامه اولدنی حاله
شهره داخل اولدی وطوغریجه کعبه معظمه یه عزیمت ایلدی .
بیت شریف کورونجه فخر رسالت تکبیر المغله اصحاب کرامک
آواز اوله رق تکبیر آلدیلر . اون ایکی بیک کشینک بو تکبیری
بتون مکّه طاغرینی ایکلندی ، عکس صدا کویا خوش کلدیگز
دیوردی .

مکّه مکرمه نک بوصورتله یوم فتحی رمضان شریفک یکرمنجی
جمعه کونی ایدی . رسول اکرم حرم شریفه کیدوب بیت
معظمه نک قاپوسی اوکنده طورهرق (ای جماعت قریش بندن
نه اومارسکز ، حقکزده نه کی بره عامله ایده جکمی ظن ایدرسکز)
دیه وردی . اوراده حاضر بولن ان اشراف (خیر اومارز
کرم صاحبی اخ وکرم صاحبی ابن اخ) جوابی ویردیلر . بونک
اوزرینه فخر کائنات (کیدیگز ، جمله کز آزادسکز) بیورهرق
عفو عمومی اعلان واحسان بیوردی . انجق عکره ابن ابوجهل ،
صفوان ابن امیه ، عبدالله ابن سرح عامری ، عبدالله ابن الزعبری
السهمی ، عبدالغزی ابن خطل ، حویرث ابن نقید ، مقیس ابن

صبا به و قاتل حمزه و حشایله قادیناردن ابوسفیانک زوجه سی هندک،
ابن خطاک ایکی خاننده جاریه سیله بنی هاشمک ازادلولرندن ساره نک
اسمارینی تصریح ایله بو عنودن استیفا ایلدی و دملری هدر
قاندی .

بونلرک جمعه سی کرک دین اسلامک و کرک فخر کائنات
افندمزک الک بیوک دشمنلری ایدیلر . بونلر کندیلرینک مستحق
قتل اولدولرینی خبر آنجه هریری بریره صاقلاندیلر . سعد ابن
حربث المخزومی ایله ابو بره قالا سلمی ابن خطاک ایله جاریه لرندن
برینی قتل ایلدیلر . علی ابن ابی طالب حویرث ابن نقید ایله
جاریه ساره یه تصادف ایدوب آنلری کندی . مقیس بن صبا به
ایله ارقدشملرینک بریره کیزلنوب شراب ایچمکده اولدولرینی
خبر آلان نیمه ابن عبدالکلی اورایه کیده رک مقیس قلیج ایله
اولدیردی .

قانی هدر ایدیلانلرک اسملری معلوم بولاندیغندن آندن غیر
اهالی هپ امیناً کریورلردی . حتی اشرافدن عبدالعزی اوغلی
خویطب قورقوسندن بر محاده صاقلانمش ایدی . ابو ذر غفاری
رضی الله عنه کلوب بونک صاقلاندیغنی رسول اکرمه خبر ویردکده
(برقانی امرایتیکمز اشخاصدن بشقه سنه امن ویرمدکی)
بیوردی . ابو ذر بونی کیدوب خویطبه خبر ویرمکه کیزلردیکی
پردن چیقوب حضور نبوی به کلدی و اسلام اولدی .

بووجهله عفو عمومی اعلان بیورلدندن و ارتق کوریهلرک
ایش قالمقدن صوکره رسول کبریا یدی کره بیت الاهی طواف

ابتدی . اصحاب کرامک جملہ سی دہ آرقہ سی صرہ طواف ایتدیلر .
ابوسفیان برطرفدہ طوروب بو حالی تماشا ایدرکن خاطرینہ
(آہ براردو طوپلاسم ، شو آدمہ ینہ جنکہ باشلاسم) فکری
ککش . اوصردہ رسول اکرم آنک یانندن کچورمش (او آدم
سنی ینہ تزیل و ذلیل ایدر) دیوب کچمش . بونک اوزرینہ ابو
سفیان توبہ واستغفار ایتدی و (شمدی بیلم کہ حق پیغمبرسین .
واقعا ذہمندہ اویلہ برقوروتی واردی) دیہ اعتراف ایلدی .

کعبہ دہ اوچیوز التمش پوت واردی . اوکون جملہ سی قیریابوب
آتلدی و بیت الله انلرک لوٹندن تطہیر ایلدی . بمدہ رسول الله
حضر تلمری کعبہ معظمہ نک قاپوسندہ طوروب (ای ناس حاجیلک
یعنی کعبہ خدمتی ایلہ سقاییت وظیفہ سندن بشقہ اسکیدن قائمہ نقدر
دعوی وداعیہ و رسوم عادیہ وارسہ جملہ سنی الغا وابطال ایتدم)
بیوردی .

عبدالمطلب زادہ لرہ مشروط اولان سقاییت زمزم عباسک
عہدہ سندہ اولدینی کبی حاجیلک خدمتی دہ عبدالدار اولادینہ
مخصوص و اوصردہ مفتاحدار کعبہ عثمان ابن طلحہ ایدی .
رسول اکرم اندن باب کعبہ نک اناختارینی ایستہ مش و اودہ خانہ سندن
کتیروب (آل امانتی) دیہ رک ویرمشدی . فیخر کائنات باب کعبہ بی
آچوب ایجری کیردی ، اورادہ کی صورتلمری کاملاً بوزدیروب
قالدیرتدی . کعبہ نک داخندہ ابراہیم واسماعیل علیہما السلامک دہ
تصویرلری ، واردی ، آنلردہ بوزدیرلدی .

حضرت عباس حاجبلك خدمتلك ده كندوسنه ويرلسنى رجا
ايلديكى كېى جناب على ده بوخدمتك اهل بيته اعطاسى لزومندن
بحث ايلدى. عثمان ابن طلحه بوخدمتك النذن كیده جكنى دوشونه رك
متأثر اوليوردى. او سرده ده (اماناتى اهلنه ويريكز) مألنده كى
آيت كويمه نازل اولغله مفتاح كهبه ينه عثمانه اعاده بيورلدیكه
شمدى يه قدر اوسالانك آئنده در. بعده فخر كائات صفا طاغنه
چيقدى جناب عمرده برابر ايدى. ناس فوج فوج كلوب اوراده
بيعت ايلديلر. ار ككلرك بيمقى ختام بولانجه نوبت بيعت قادينلره
كلشدى. حضرت عاينك همشیره سى ام عانى، ابن اميه نك قزى
ام حبيبیه، ابن اسيدك خاللى اروى وعاتكه، عكرمه بن ابوجهلك
زوجاسى ام حكيم، خالد بن وايدك همشیره سى فاخنه كېى قریش
اكابرینك قادينلرى طائفة نسانك او كنه دوشه رك انلرى بيعته
كتير مشاردى. ابو سفیانك زوجهمى هند دخى تبديل قیافت
ايده رك انلره برابر كلدى.

رسول اكرم انلره شرك، سرقت وزندان اجتناب، اولادلرینى
اولدیرماك، كمشیه بهتان وامر حقه عصیان ایتماك اوزره
بيعت تكلیف ایلدى. شر كدن اجتناب شرطى تكلیف اولندوقده
هند ایلارى چيقوب (والله سن ار ككلره تكلیف ایتدبكك شرطى
بزه تكلیف ایدیورسین، هر نه ايسه آنى یر بنه كتیره جكز)
دیدى. سرقت ایتماك بحق كلنجه هند (والله اكر خر سزاق
ایتمش اولسه ایدم ابوسفیانك مالندن پك چوق شیار چالاردم)
دیدكده اوراده بولمان ابوسفیان (كچمشى وارايسه حلال اولسون

کله چکنه باقالم) دیمکله سوز سويليان قادينك هند اولديغي طانسدي
 فخر کائنات (سن هندميسين) ديه سوال بيورمغله (اوت هندم
 کچمشي عفو ايت اللهده سني عفو ايتسون) ديدى . فخر کائنات
 زنا ايتماک شرطنى درميان ايلدکده مرقومه (هيچ حراولان
 قادين زنا ايدرمى) ديدى . اولادلريني اولديرماک بخشنه کلنجه
 منبوره (بز انلري کوچوکدن بيوتدک ، سن بيوک ايکن انلري
 بدرده اولديردک . اولان شيلري سن ايله انلر دهائي بيلورسکز)
 ديدى . بهتاندن صانمق تسکليفنه ده هند (بهتان چيرکين شيدر ،
 سن بزه حسن اخلاق ايله امر ايديورسين) جوابنى ويردى .
 عصيان ايتماک شرطنى ده (بز بورايه صکره عصيان ايتک نيئيله
 کلدک) ديه رک قبول ايلدى . بعده بو شروط اوزره قادينلردن
 اخذ بيعتى رسول اکرم جناب عمره امر بيورمغله مشاراليه بالوکاله
 آنلردن بيعت آلدى . الحاصل هندک دى هدر ايدلمش وقتلى
 امر اولمش ايکن مظهر عنو وامن اولديغندن اوده ايمانه کلدى
 واسلام اولدى .

انصار کرامک ارتق فخر رسالت افندمرك مدينه يه
 معاودت بيورمايه جقاريني ظن ايله متأثر اولدقلريني جناب حيريل
 کلوب خبر ويرمکله رسول اکرم بعدالبيعه (اى انصار بن اللهک
 قولى ورسولى يم ، سزک بلده کزه هجرت ايتدم . حيات ومامتم
 سزک يانک کرده در) بيورمغله انصار بوالفائدن نمون اولديلر .
 وسويچلارندن اغلاشديلر . اوکون وقت ظهرده بالال حبشى رضى الله

عنه كعبه اوستانه چيقوب اذان او قودى . كعبه ده ايلك او قونان
اذان اودر .

اولجه دماری هدر ایدمش و قاجوب قورتاش اولانلاردن
عبدالله بن ساعد حضرت عثمان دلالته و عكرمه ابن ابوجهل
زوجهمسى ام حكيم رجاسيله نائل عفو اولهرق اسلام اولديلر .
صفوان بن امیهك عفوینى عمیر ابن وهب رجایتمش و طرف
رسالندن ده امان ویرلشدی . عمیر جدمه قاجمش اولان صفوانی
كيدوب كتیردی و حضور نبوییه ایصال ایلدی . صفوان عمیری
كوستردك (یمحمد بو آدم سنك بكا امان ویردیكى سویلیور ،
طوغریمیدر) دیدكده (طوغریدر) جوابی ویرامكه صفوان
(ویله ایسه اسلام اولمق ایچون بكا ایكى آى مبلت ویر) دیدی
و طرف رسالندن (درت آى مخیرسین) بیورلدى . هبیره ابن
وهب مخزومی نجرانه فرار ایتشدی ، اوراده مشرك اولهرق
وفات ایتدی . عبدالله ابن الزبیری قاجدینى یردن عودتله امان
دیلهدی و اسلام اولهرق مظهر عفو اولدی . و قاتل حمزه و حشی
حضور نبوییه كلوب آمان دیلهمش و مظهر عفو اولمش ایسه ده
(كوزیمه كورومه) بیورلديغندن طولانی سربست كزديكى حالد
رسول اکرم اقدامزه اصلا كورونمى .

مكه شهری داخلندهكى بوتلر هدم و تخریب ایدلكدن صكره
خارج و جوار مكدهكى اصنامك دخی هدم و تخریبی ایچون اطرافه
مأمورلر كوندیلر كه جملهسى بیقیدیرلدى ، یرلنده اثر براغیلمدی .

حنین غزوہ سی

فتح مکہ اوزرینہ اکثر قریشک اسلام اولمسندن طولانی
 اولجہ قریشک طرفداری اولان قبائل وعشایر بالطبع اهل اسلام
 طرفہ تمایل ایلدیلر و دین اسلام هرجهتده شهرت و شان قازاندی
 ایسده اک بیوک عرب قبیلہ لرندن بری اولان هوازن افرادی
 رسول اکرم ایله محاربه ایتک ایچون مکہ ایله طائف آره سنده
 واقع « حنین » وادیسنده طویلانمغه باشلادیلر . ثقیف قبیلہ سیله
 بنی سعد ابن بکر و بنی جشم و دیگر بعض قبائلده انلره التحاق
 ایلدیکندن اوراده یکر می بیک کشیلک براردو احضار ایلدیلر .
 رسول اکرم افندمنر گندی علیهنده بویله بر اردونک
 طویلاندیغنی خبر آ لنجہ همان تدارکات کلیه به تشبث و سرعتله
 اکال ترتیبات بیوروب شوالک یدنجی کونی اون ایکی بیک نفر دن
 مرکب براردو ایله مکهدن چقه رق حنینه عزیمت ایلدی . بو
 عسکرک بیک نفری مهاجرین دوت بیک انصار و بش بیک قبائل
 مسلمہ افرادی ایکی بیک اهل مکہ اولوب صفوان بن امیه ایله
 برابر سکسان نفرده مشرک واردی . بنی سلیم ایله مکہ اهالیسی
 خالد بن الولیدک قومانداسنده اوله رق پیدشداری تشکیل ایدیلوردی .
 اردوی هایون شوالک اون برنجی کونی وادی حنینه واصل
 اولدی .

دشمن آورد و سَنَك باش قوماندانی و هوازن قبيله سَنَك
 شیخی مَالِك ابن عوف نصری عسکری غیرتہ کتیرمک و آنارہ
 فداکارانہ جنک استدیرمک مقصدیلہ بتون نسوان و صبیان ایله
 حیواناتی موقع حربہ سوردی . و جملہ کز یکو جود اولارق
 بردن هجوم ایدی کز امرینی ویردی . خالد ابن الولید وادی
 حنیندہ هوازنیلرک قوردقوری پوصولردن یخبر اولارق سرعتلہ
 ایارولامکدہ ایکن دشمن بقتہ هجوم اینجہ بی سایم عسکری بو .
 زیلوب یوز چویردی . مکہ ایاردہ آنارک آرقه سندن قاچدی لر .
 پیشدارک بوصورتلہ انہزام و فراری سائر عساکر اسلامیه پی ده
 قورقوتدیغندن اردو برآن ایچندہ طرہ طاغیذیق اولدی .
 و حضرت پیغمبرک یانندہ یالکیز عمی عباس و عم زادہ سی ابو
 سقیان ابن حارث ایله ابوبکر و عمرو علی و اسماعیل ابن زید کبی
 پک آز اصحاب کرام قالدی .

فخر کائنات افندمن شجاعت و شہادتہ کافئ نامہ فائق اولوب
 اک مخاطر ملی وقتلردہ بیله قطعاً تلاش و عجلہ ایتزدی . بناء عایہ
 رسول اکرم آوردونک بوزیلوب طاغامتندن اصلافتور کتور .
 میوب دلدلی دشمنہ طوغری سوردی . پک ایاری کیتامسی
 ایچون جناب عباس استرک دیز کیننی بقلامشدی . بونک اوزرینہ
 جناب رسالتاب صاغ طرفہ چکیلرک طوردی و (ای ناس کایکیز
 بن رسول الله محمد ابن عبد الله) ديه ندا بیوردی . عباس
 رضی الله عنه کورسلی برذات اولدیغندن بلند اواز ایله (ای
 عقبہ ده بیعت ایدن انصار ، ای شجره رضوان آلتندہ کیری

دو نمامك اوزره سوز ویرن اصحاب (ديه چاغر مقله ایشیدنلر
کیری دوندیلر وهان رسول اکرم افندمنك اطرافنه طوپلاندیلر.
اسید بن حضیرك نداسیله اوس وسعد ابن عبادنه چاغر مسیله
خزرج عودتله اجتماع ایلدیلر. بوصورتله یکیدن طوپلانان اوردو
دشمنه قارشى شدتله جنمکه کیردی. هوازن بوزلمش اوردوی
تعقیب ایدرهك سرعت وشدتله کلیمکه ایکن جناب علی قارشولرینه
چیقوب سنجاقدارلرینی اولدیردی. رسول اکرم افندمن (شمدی
فرون قیزدی) بیوردهرق یردن بر آوج طوپراق آلوب دشمنك
یوزینه قارشو آتمله باذن الله تعالی امداد روحانی ایله هوازن
دوچار خوف وتلاش اولهرق منهزم اولوب قاقچه باشلادی.
اهل اسلامده آرقه لرندن هجوم ایله بر قسمی قتل وبر چوغنی
اسیر ایتدیلر.

هوازن اوردوسلندن بو غزومه یتمشدن زیاده مقتول
واردی. اسیر دوشمنلردن ماعداسی منهزماً قاقچوب قورتلدیلر.
کافه اموال وعیاللرینی ایدی اسلامه براقیدیلر. طرف اسلامدن
شهید اولانلر ایسه درت نفردن عبارت ایدی.

وادی حنینده منهزم وپریشان اولان هوازن اوردوسی
فراریلرندن بر طاقنك او طاس وادیسند طوپلاندقیری خبر
آلتمله ابو عامر رضی الله عنه قومانداسنده بر فرقه عسکریه
اعزام بیورلدی. بو فرقه اورایه واروب مشرکین ایله حربه
کیریشدکه ابو عامر شهید اولدی، درحال قوماندایی الینه آلان
ابو موسی الاشعری مشرکلی تارومار ایدوب حربی قازاندی

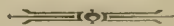
و بر چوق اسیر و اموال غنایم ایله قوه کلاه اسلامییه التحاق
ایلدی. بواسیرلر آراسنده بنی سعد قبیله سندن شیما بنت حارث ده
واردی. رسول اکرمك سود قارنداش اولدیغنی خبر ویرمکه
حضور نبوییه کتیرلدی. فخر کائنات افندمن مرقومه بی
طانیه رق متأثر اولدیار، حتی مبارک کوزلرندن یاش کالیدی، خرقه
سعادتلرینی یره دوشه یوب شپای آنک اوزرینه اوتورتدی،
پك چوق حرمت ورعایت بیوردیگی کجا برکوله، بر جاریه،
ایکی دوه ویر مقدار قویون ویردک قوم و قبیله سی نزدیکه
کوندردی.

طائف محاصره سی

قبائل متفقہ اوردوسی بالاده بیان اولندیغنی وجهله منہزم
و پریشان اولدقدن صکره بتون قبائل عربده اهل اسلامه قارشی
کله جک تاب و طاقت قلامش ایهده « هوارن » قبیله سیله توحید
اعمال ایتمش اولان بنی ثقیف و طناری اولان طائفه قاجوب
اوراده تحصن ایتشاردی. هوارن شیخی ملک ابن عوف دخی
آنلرله برابر دی. بو صرده آنلرکده تدبیر و تنکیلی مناسب
کورلمکه فخر کائنات افندمن اموال غنایم واسیرلری (جرمانه)
دنیا از محله طویلاتدی، اوراده محافظه ایچون بر مقدار عسکر
برافترق اوردوی هایونی بالاستصحاب طائف اوزرینه یوریدی

وقلعه بی پک صبیق صورتده محاصره ایدوب صوک درجه تضیق
ایلدی. سلمان فارسی رضی الله تعالی عنہک تعریفی ایله مانجینق
دخی یایوب قوللانلدی .

طائفلیار صوک درجه ثبات ایله مدافعهده اصرار ومکمل
اولان آلات حربیهلری ایله اوردوی هایون اوزرینه پک چوق
اوق آتدیلر . خالد ابن الولید بر قلاچ دفعه میدانه چیقوب
مبارز ایستهدی ایسهده رؤسای مشرکیندن عبد یایل (قلعهده
سکا قارشو و چیقہ جق کسه یوقدر . بز ییه جکمز بیتنجیه قدر
طیانه جغز ، صکره جمله من بردن طیشاری چیقہ رق اولونجه یه
قدر اوضراشه جغز) دیه جواب ویردی . طائفلیارک بوقرارای
ومدت محاصره نک اوزایوب اون سکمز کونه وارمسی ، طائفک
هنوز فتح و تسخیری میسر ومقدر اولماسی اوزرینه رسول
اکرم افندمن محاصره دن فراغتله « جعرانه » بی تشریف بیوردیلر .
اسیرلر واموال غنائیم هپ اوراده ایدی . اثاث و ذکور
اسرا آتی بیک ، غنائیم ایسه یکریمی درت بیک دوه ، قرق
بیکن فضلہ قویون و پک چوق نقود ایدی .

تقسیم غنائیم

فتح مکّه دن صکره اسلام اولوب مؤافقه القلوب دنیلان آدمیلر دن
ابو سفیان و اوغللری یزید و معاویه ، حویطب ابن عبدالعزی ،

عکرمه ابن ابو جهل ، حارث ابن هشام و سهیل ابن عمرو
 کبی برنجی درجہ دہ اشرافدن اولانلره یوزر دوه و برر
 مقدار کوموش وایکینجی درجہ دہ اشرافدن اولانلره قرقر
 دوه و مناسب مقدار کوموش و برلدی . رسول اکرم افندمن
 بوکرده نه درجه صاحب جود و کرم اولدقلرینی یار و اغیاره
 بیلدیدی . حتی اموال و غنایم تقسیم ایدلمکده ایکن بروادیده اک
 اعلا جنسندن اولق اوزره یوز قدر دوه طویلانمشدی . صفوان
 ابن امیه آنلری کوروب نه کوزل دودلر دیدکده فخر کائنات
 بونلرده سنک اولسون بیورده رق اودودلری صفوانه و یردی .
 بونک اوزرینه صفوان اسلام اولتی ایچون دوت آی میات آلمش
 ایکن (بو مرتبه جود و سخا انجق خصات انیدار) دیهرک
 و ختام مدتی بکله میهرک همان اسلام اولدی .

نجد رؤسائندن عبیده ابن حصین فزاری ایله اقرع ابن حابس
 تمیمی یهده یوزر دوه احسان اولندی .

سائر غزات و مجاهدینه اموال و غنایم مساوات اوزره تقسیم
 بیورلدی . انصار کرامدن بعضیلری اموال غنایمک بوکره بو
 صورت تقسیمنه جانلری صیقیاوب ارالرنده سویلشد کاری
 خبر آنغاه رسول اکرم حضرتلری آنلری حضور سعادتلرینه
 دعوتله (بن بطاقم ضعیف الاعتقاد اولان یکی مسلمانلره جلب
 و تألیف قلوب ایچون اموال غنایمدن زیاده جه حصه و یردم .
 آنلر بومالی آلوب مملکتلرینه کیده جکار . سزده رسول اللهی
 آلوب دیاریکزه دونه جکسکز بوکا راضی دگیسکز) بیورده غله

جمله سی راضی و خشنودز دیدیلر . و بوالنفات جناب رسالتدن
اوقدر سوندیلر که اشک سرور دوکدیلر .

بوصرده هوازن قبیله سی اشرافی جعرانیه کله رک شرف
اسلام ایله مشرف اولدیلر و حضور نبویه غایت مؤثر سوزلر
سویلیهرک اولاد و عیالارینک رد و اعاده سی استرحام ایلدیلر .
فیخر رسالت (بنی هاشمک حصه سنه اصابت ایدن اسیرلر سزکدر)
بیورمغله کافه مهاجرین و انصار بزم حصه لیمزه اصابت ایدن
اسرا هپ رسول الله یندر دیدیلر ، دیگر قبائل افرادی ده ایستر
ایسته مز بو اثر تبعت ایتدیلر . بووجهله بر کونده آلتی بیک
اسیر آزاد ایلدی ، جمله سنه طرف رسالتیناهییدن اکرام ابرقات
روبا کیدیلدی .

سکزنجی سنه نك وقایع سائرہ سی

رسول اکرم علیه الصلاۃ والسلام افندمن اموال غنایمی تقسیم
بیورمق ایچون جعرانده بر قاچ کون مکث و آرامدن صکره
اواسط ذی القعدده مکیه کیمدی و بیت اللهی زیارت ایلدکن
صوکره مدینه منوره یه عودت تدارکنه باشلادیلر .

عتاب ابن اسید رضی الله عنه حضرت تارینی امیر مکه و معاذ ابن
جبل حضرت تارینی ده ناسه تعلیم احکام شرعییه نصب و تعیین
بیورهرق مکه دن حرکتله ذی القعددنک صوکرنده مدینه یه
مواصلت بیوردیلر . امیر تعیین بیوریلان عتاب عثمان ابن عفان

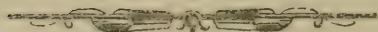
حضرتلرنيك عزادىسى اسيد بن العاصك اوغلى اولوب ايلر
ايچون شفيق و كوتولر حقنده شديد. صالح و عادل و بنى اميه ايچنده
نافذ الكلام ، ضبط و رابطه مقتدر بر كنيج ايدى . ضعفا و فقر اى
ناس انك امارتندن ممنون ايدىسه لرده اسكيدن برى رياسته ايشمش
اولان اشرف قریش و با خصوص ابو سفياه اويلا بر كنيجك
حكومتى گران كابوردى . غالباً بونك تأثيريله اولانلر كه ابوسفیان
ايلا اكثر كبر قریش مكدن مدينه به نفل خانه ايلدیلر . رسول الله
حضرتلرى ابوسفیانی نجران واليسى و اوغلى معاويه بنى كاتب و خى
تعيين بيوردى .

رسول اكرم افندمنك فتح مكدن سوكره بحرين حكممدارى
منذر ابن سساوى به بر نامه هايون يازديروب دينه دعوت
بيورمش ايدى . منذر اسلام اولدى . و بحرين جوارنده كى
عربلرى ده ايمانه كيتيردى ايسه ده يهود و مجوس طائفهسى هند
ايتدكارندن منذر حققرنده نه يولده معاملله ايدك لازم كاكجكنى
فيجر كائنات افندمندن تحرير آستيدان ايلديكندل انلرك جزيره به
ربطلى جواباً امر بيوردلى .

عنان حكممدارلرى جفر و برادرى عبده يازيلان نامه هايون
اوزرينه انلرده ايمانه كاديلا . نامه هايونى ايصاله مأمور اولان
عمر و ابن العاص عمان اغنياسنك ذكاتنى طويلايوب فقرايه توزيع
ايتدى اوراده كى مجوسى جزيره باغلادى غسان ملو كندن جبيله اين ايه
ايلا معان بلدهسى حاكمى فروه ابن عمرو الجذامى دخى رسول
اكر ملك امر و اشعارينه اتباعاً اسلام اولدیلر .

سکرنجی سنه نك ذى الحجه سنده رسول اکرم افندمنك
 ماربهدن ابراهيم نام اوغلى دنيا يه کلدی . بيوك کريه نبوى
 زينب رضى الله عنها ارتحال داربقا بيوردی . فتح مکهدن صکره
 هر طرفدن مبعوثلر وایاچیلار طاقم طقم کایور ، بتون قبائل
 وعشایر عرض دخالت ایدیورلردی .

کلن مبعوثلر وسفیرلر مناسب صورتده اکرام واعزاز
 ایدیلدیکی کبی حضور حضرت پیغمبری یه دخیوللارنده دین مبین
 اسلام کنه دیلارینه تعریف وتعلیم اولنیور واکثریسی ایمان
 کتیردرک عودت ومنسوب اولدینی قبیله وعشیرتی اسلامه
 دعوته مأمور بیوریلدیوردی . بعضاً آنلره برابر تعلیم اسلام
 وقرآن ایچون اصحاب کرامدن بری اعزام اولنیوردی .

فجرت نېرېنك طفورنې سینه سی

فخر کائنات افدمن اغنيانك ذکاتنی طوپلامق اوزره قبائل
مسلمه نړدینه مأمور لر کونددی . خزاعه قبیله سی ذکاتلر نی
ویرمک اوزره ایکن نی تمیم قبیله سی بو قدر اموالی نه ایچون
ویرورسکز دیه ممانعت ایتمک ایسته مشاردی . بوندن خبردار اولان
رسول اکرم عینه ابن حصین فزاری نی بره مقدار عرب سوار سی
ایله خلال محرمدی نی تمیمی تأدیه مأمور واعزام بیوردی .
عینه (سقیا) نام محله واصل اولنجه نی تمیمی بفته باصدی ،
برخیلی اسیر و اموال غنایم الهرق عودت ایستدی .

بونک اوزرینه نی تمیم اشراقندن بعضیلری مبعوث صفتیه
مدینه منوره یه کلهرک فخر رسالت ایله مشاعره و مباحثه یه
قالقیدیلر ایسه ده رسول اکرمک مأمور بیوردیغی ذوات کرام
اناره کرک شعر و کرک فصاحت و بلاغته غلبه ایله کارندن
اسلام اولدیلر .

یمن دیارنده ساکن قبائل حمیر بکلری طرفلرندن کوندریلان
مبعوثلر کلوب رسول الله حضرتلریله کوروشدیلر واسلامک
شروطنی اوکرنوب یرلرینه کتیدیلر . اوئانده عذره قبیله سی شرف
اسلام ایله مشرف اولدی . شاهیر شعرای عربدن زهیرک اوغللری
یحیر و کعبده حضور رسالت کلهرک شرف اسلام ایله مشرف

اولدیلر . کعبک تنظیم ایلدیکی بر قصیده یه جازه اولمی اوزره
فیخر رسالت افندمن خرقة سعادت لری احسان بیوردقلرندن
الیوم بو قصیده قصیده برده دیمکله مشهوردر . خرقة سعادت
دائرة سنده محفوظ محفظه تکریم اولان برده شریفه ایشته
بو خرقة ددر .

مشاعیر آسیاء عربدن حاتم طائی نک اوغلی عدی بن حاتم
مدینه منوره یه کلوب دین اسلامه کیردی و کبار اصحاب کرامدن
اولمق شرف عالمهاسنه نائل اولدی .

تبوك غزوه سی

قیصر رومک امریله شامده اسلام علیهنه بر بیوک اردونک
ترتیب اولندیفی و بعض عرب قبائلنکده روملرله برابر حرکت
ایده چکلری خبرالغله رسول اکرم حضرتلری شام اوزرینه
یوریمک ایچون تدارکاته و بیوک بر اردو جمع و ترتیبه مباشرت
بیوردی . مکدن وسائر قبائل عربدن عسکر جمع و جلب ایتک
اوزره اطرافه مأمورلر کوندردیکی کبی قحط و غلا و بهالیلق
اولدیغندن ذی قدرت اولانلرک عسکره اعانه ایتلرخی امر بیوردی .
ایشته بوامر و فرمان رسالتپناهی اوزرینه اسلام خاتونلری تکمیل
حلیاتلری عسکره هدیه ایتدیلر . ابوبکر الصدیق حضرتلری
تکمیل مالنی ویردی . عثمان ذی النورین حضرتلری اوچیوز

دود یوکی زخیره ایله بیک آلتون تقدیم ایله دی . بتون اغنیا
کندی حال و موقعلرینه کوره کایتلی اغانده بولوندیار .

برطرفه سفر مراد اولوندقده بشقه برجیته کیدیلجک کبی
نمایش بائق معتد رسالت ایکن بو کره هوار صیجق وهر یز
قوراق . دشمن قوی و کیدیلجک ر اوراق اولدیغندن هرکک
اکا کوره تدارکلی طاورانی ایچون شام اوزرینه سفر اولونه جفی
هر که خبر ویرلدی . مناسار ایله صیجق هواده یوله حیقار
ایسه کز تکمیل خسته و تلف اولورسکز دیه خاقی افساده
باشلادیلر ایسه ده هیچ تأثیری اولدی . رئیس المفقین ابن سلول
(روما دولتی محمد اویونجوقی صنیور . آنک اصحابیه برابر
کاملًا اسیر اوله جقلری کوزومه کورمش کبی بیایورم) دیه نامه
خوف و دهشت ویرمهک سعی ایدردی .

مالاً و بدناً افتداری اولمیب حقیقه معذورا اولانردن بشقه
بعض ضعف اعتقاد اصحابی و یاخود قورقق گروهی اعذار و اعیه
سردیله کیری قالدیلر ایسه ده اطرافدن فوج فوج کلان عسا کر
اسلامیه مدینه یی وجواری برانسان دریاسی حالمه کتیر مشاردی .
رسول اکرم افندمن اولاد و عیالنه بائق اوزره جناب علی یی
وامور ملکیتی رفیت ایچون محمد ابن مسلمه یی مدینه ده براقه رق
اشبو طقوزنجی سنه رجبنده بر پنجشنبه کونی اوردوی هایون ایله
مدینه دن حرکت بیوردی . بو کره اوردوی هایون اون بیکی
سواری اولق اوزره اتوزیک کئی دن مرکب ایدی .

اشنای طریقده رسول اکرم افندمنك دوه سی غائب اولدیفندن منافقیندن زید (محمد پیغمبرم دیور و کوکلردن خبر ویریور ، حالبوکه دودوسنك زده اولدیغنی بیلمیور) دیش و اوصرهده رسول الله حضرتلری (بر شخص بنم حقمده بویله بویله دیور ، بن والله جناب حقك بکا بیلدیردیکندن بشقه بر شی بیلمم . شمدی حضرت الله بکا بیلدیردیکه دوه فلان رده و فلان وادیده یولاری بر آغاج دالنه طولاشوب قالمشدر کیدك کتورك) بیوره غله اصحاب کرامدن بر قاچ ذات کیتدیار و دوه نی او حالد بولارق آلوب کیتیردیار .

اردوی هایون مدینه دن شاهه کیدن یولك تام اورتیه سنده واقع اولان تبوك مرحله سنه مواصلت ایدوب و بر صویك باشنه قوندی . صوغایت آز آقیوردی . صویك بیوك بر اردونك اداره سنه کافی اولدیغنی دوش و نیلوردی . فیخر کائنات افندمن مذکور صودن آبدست آلدیار ، معجزه پیغمبری اوله رق صو اوقدر چوغالدیکه تکمیل اردونك اداره سنه بلغا مابلغ کنایت ایتدی . اهل اسلام اوردوسنك تبوك قدر کلوب قیصر اردوسی کبی اوزمانك اک بیوك و مکمل بر اردوسنه میدان اوقومسی هر طرفه دهشت ویرمشدی . اوراده بر قاچ کون اقامت وانتظار اولوندیغنی حالد دشمندن بر اثر ظهور ایتمدی . بناء علیه محاربده وقوع بولمدی .

فخر رسالت افندمنك او مرحله ده اقامت بیوردقلری صرهده عقبه کورفزی ساحلنده « ابله » نام بلدهده اجرای حکومت ایدن

یوحنا کلوب سنده اوچیز التون جزیه ویرمک اوزره عهد و امان دیله دیکندن طرف رسالندن اکا او وجهله امان ویرلدی . و بر قطعه عهدنامه اعطا اولوندی . بلاد شامدن جربا و اذرح بلده لری اهلایسی ده سنوی یوز التون ویرکو ویرمک شرطیله دائره مانه کیروب عهدنامه استحصال ایلدیلر .

او ائشاده رسول اکرم حضرتلری درتیوزالمی سوارای ایله خاندان الواید حضرتلریخی دومة الجندل حکمداری اکیدر ابن عبدالملک اوزرینه کوندردی . خالد شهرک جوارینه واصل اولدوقده حکمداری خواص اتباعیله برابر خارج قلمده کز مکه بولارق طوقدی و اسیر اوله رق حضور رسالتی نهی به کتیردی . اکیدر جزیه اعطاسنی و اطاعتی تعهد ایملکه او شرطه مرقوم دخی صلیویرلدی . رسول خدا افندمن اوردوی هایونیه بکرمی کون تبوکده افامت و کرکی کبی استراحت بیوردقدن صوکره ایلری کیدیلوب کیدنامک خصوصنده اصحاب کرام ایله مشورت بیوردیلر .

عمر الفاروق (یار رسول الله اکر طرف باریدن مأمور ایسه کز کیده لم) دیکله فخر کائنات (اکر طرف باریدن مأمور اولسه ایدم سزک رایگری صورمازدم) بیوردیغنده جناب عمر (یار رسول الله دیار شامده قوت و جمعیتلر چوقدر اهل اسلام ایسه هیچ یوقدر ، حالبوکه سزک بو مرتبه یا قلاشمکر آذره خوف و دهشت ویردی . بوسنه بوقدرله اکتفا ایدمده بقالم جناب حق ایلر و دهنه کوستر) دیدی . اوصرمده شامده طاعون خسته لنی اولدیغی خبری ده

آلندی . طاعون اولان بلدهیه کیرلماسنی فیخر رسالت افندمن امر بیورمشلردی . کرک مشاوره نك نتیجه سی و کرک طاعونه دائر خبر آلمسی اوزرینه ایلر و کیدلیوب مدینه یه عودت بیورلدی . انشای راهده بعض منافقار سوء قصد ترتیب ایلدیلر ایسه ده موفق اوله مدیلر . ینه منافقارک بنا ایلدکلری مسجد ضرار شرفوارد اولان وحی الهی اوزرینه هدم ایستیرلدی .

تبوك غزاسندن خلال رمضانده سالماه مدینه یه عودت و مواصات اولوندی . صیت و شهرت اسلام دیار شامده آفاقی طوتدی .

وقایع شتی

تبو کدن عودت رسالت پناهی بی متعقب طائفه متمکن اولوب شرک اوزرنده یشایه میه جقلرینه قناعت کامله حاصل ایتش اولان بنی ثقیف کلوب اسلام اولدقلری کبی سعد ابن ابو بکر قبیله سی دخی ضمام ابن ثعلبه رضی الله عنه واسطه سیله کاملاً دین اسلامه داخل اولدیلر .

اوسنه نك رجبنده رسول اکرم افندمن حبش حکمداری اضحمه نك وفاتی خبر ویره رک اصحاب کرامیله برلکده عن الغیاب جنازه نمازینی قیلیمشدی ، عین کونده نجاشینک وفات ایلش اولدبنی بالاخره خبر آلندی ، شعبانده کریمه رسول اکرم وزوجه عثمان ذی النورین ام کلثوم رضی الله تعالی عنها ارتحال بیوردی .

شوال آینده رئیس المنافقین عبدالله ابن ابی ابن سلول فوت

اولوب عازم دار مجازات اولدی. اسلامك باشنده عظیم بر بلا
و منبع شر و فساد اولان مرقومك فوتی اوزرینه منافقلمردن
بیك قدری طوسطوغری مسلمان اولدیلر .

بوسنهك حج موسمنده ابوبكر الصدیق رضی الله عنه امیر حج
نصب اولونهرق اوچیوز قدر حجاج ایله مکیه کینوب حج
ایتدیلر . او سرده نازل اولان « برائة » سوردهنی حجاجه تعلیم
و قرائت ایتك وبوسنه دن صوکره مشرکلك مسجد حرامه
یاقلاشلارنی و چیپلاق اولهرق طوائف منع ایچون حضرت علی
کرم الله وجهه مأموریت مخصوصه ایله مکیه اعزام بیورلدی .
بونك اوزرینه مکده هنوز ایمان ایتماش نقدر مشرک واریسه
جمله سی اسلام اولدیلر .

اوتنجی سنه هجریه

مکه نك فتحی وقریشك كاملاً مسلمان اولسی و تبوك غزاسی سطوت و شوكت اسلامیه یی بتون جزیره العرب و شام دیارنده اعلا ایلشدی. بتون قبائل صورت مخصوصه ده مبعوثلر کوندره رك عرض انقیاد و اطاعت ایدیور و اسلامه کلیورلردی. رسول اکرم افندمزده بونلره تعلیم دین ایتك و احکام شرعیه یی اجرا و ذکاتی طویلامق اوزره کبار اصحاب کرامندن والیلر و مأمورلر نصب و تعیین و اعزام بیوردیلر .

بتون قبائل عرب شرف اسلام ایله مشرف اولدیغی جهته اهل اسلامه قارشی کله جك کیمسه قالمدی . بوسنه خالانده ایدیکه اسود غنسی دیه معروف اولان عبهله ابن کعب یمنده ، مشهور مسیلمه الکذاب یمامه ده ، طلحه بن خویلد بنی اسد قبیله سی یوردنده ارتداد ایده رك ادعای نبوته قیام ایلدیلر . بونلرك جزالری بالآخره ترتیب و اجرا قانمشدر .

حج و داع

بوسنه رسول اکرم افندمزك برای حج مکه یه کیده جکی اعلان اولندیغندن معیت رسالته حج ایتك اوزره مسلمانلر اطراف و کنافدن فوج فوج مدینه منوره یه طویلاندیلر .

ذی الحجه دن بش کون اول فخر کائنات افندمن صلاة ظهري بعدالادا اهل بيتی واصحاب کرامی ايله مدینه دن حرکتله ذوالحلیفه مرحله سنی تشرینف بیوردی. او کیجه اوراده قالوب ایرتسی کونی احرامه کیردی و اوکله نمازی قیلدقدن صوکر ا قرق بیک حجاج ايله مکّه یه متوجهاً حرکت بیوردی. ذی الحجه نك دردنجی کونی مکّه یه واصل اوله رق بنی شیه قاپوسندن حرم شریفه کیردی. بعدالطواف جبل صفا یه چیقوب اوراده جناب حقه حمد و ثنا و نیاز و دعادن صوکر اینوب مرومه کیتدی و سعی ایتدی .

او ائنده اطراف و اکنافدن اهل اسلام قافله قافله کلهرک موسم حجه ایریشدیلر . جمعه کونی یوم عرفه یه مصادف اولد . یغندن یوزبیک متجاوز حجاج ايله حج اکبر اولندی . او کون فخر کائنات افندمن غایت مؤثر بر خطبه اوقویه رق زمان جاهلیتدن قالمه قان دعوالرینی الغا و ایشلشمش فائض ادعالرینی ابطال بیوردی . وبعده (ای ناس سزك حرملریکنز اوزرنده حقکنز واردر ، انلرکده سزك اوزریکنزده حقاری واردر . انلر سزك حقوقکنزه رعایت ایتمیدر ، سزده انلره حسن معامله ایتلیسکنز . مؤمنلر هپ بر برینک قارداشیدر ، برکسه یه قارداشنک مالی حلال اولماز ، مکرکه حسن رضاسیله ویرمش اوله . بن سزه لازم اولان احکام شرعیه یی تبلیغ ایتدم . و سزه ایکی شی براقدمکه آنلره تمسک ایتدجه هیچ بر ضالانده قالماسکنز : آنلرک بری اللهک کتابی و دیگری پیغمبرینک

سنیتدر) دیه نیجه احکام دینیہی بیانندن صکره (ای ناس تبلیغ ایتدی ؟) دیه صورمقله اصحاب کرام (اوت) دیدیلر .
فخر رسالت اوچ کره (شاهد اول یارب) بویوردی .

غلبه لك زیاده اولدیغی واوزاقدہ دورانلرك رسول اکرم
افندمرك صدای شریفلرینی ایشیده میه جکری درکار بولندیغی
جهتله ربیعہ ابن امیہ ابن خلف رضی الله عنه فخر عالم افندمرك
ایراد بیوردقلری خطبه یی فقره فقره تکرار و حضاره بلند
اواز ایله تبلیغ ایدردی . بو خطبه نك ختامنه قدر ایکندی و قتی
کلمش و حالبوکه هنوز صلاۃ ظهر ادا اولنما مشدی . بلال حبشی
رضی الله عنه حضر تلی اذان او قودی بعده اقامت کتیره رك
ابتدا اوکله نمازی قیلندی وینه اقامت الینه رق ایکندی نمازی ادا
اولندی . اوکون اقشام اوزری فخر کائنات افندمرك هنوز
موقفده ایکن (الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی
ورضیت لکم الاسلام دیناً) ایت کریمه سی نازل اولدی . معنای
شریفی (بوکون سنرك دینکیزی اکمال ایتدم . و سنرك اوزریکزه
نعمتمی اتمام ایلدم و سنرك ایچون دین اولمق اوزره اسلامی بکندم
واختیار ایتدم) دیمکدر .

بو آیت کریمه خاتم الانبیاء علیه الصلاۃ والسلام افندمرك
آرتق بو عالم فانیدن رحلت ورب العالمینه مواصلت بیوره جغه
اشارت ایدی . بوندن اول نازل اولان (اذا جاء نصر الله و الفتح)
سوره شریفه سندده دخی بوکا اشارت واردی . ابتدا ابوبکر -
الصديق رضی الله تعالی عنه بو آیت کریمه یی ایشته کده و اشارتی

اکلادی و رسول اکرمک وفات ایدہجکی خبر ویریلور دیہ
آغلادی

اصحاب کرامدن بعضیلری بوآیت کریمہنک نزولندن طولای
منون اولدیلر . چونکہ بو اشارتی اکلامامشلردی . اکلایانلر
ایسه محزون اولوب اکلامیانلره بونی اکلاتدیلر . کونش باتدیغی
زمان رسول اکرم حضرتلری « قصوی » نامندہکی دوهسنہ
بینہرک اسامہ رضی اللہ تعالی عنہ حضرتلرینی ترکیسنہ آلدی
وعرفاتدن حرکتله مزدلفہیہ مواصلت بویوردی .

یانسو نمازی وقتی اولمش وهنوز آقشام نمازی قیلنامش
ایدی . رسول اکرم اقدامز ابتدا آقشام نمازینی و آنی متعاقب
یانسو نمازینی قیلدیلر . ایرتسی کونی صلاۃ صبحی بعدالاداینه
دوهسنہ بندی ، بوکرہ ترکیسنہ فضل ابن عباس رضی اللہ عنہی
آلمشدی . بوسورتله واصحاب کرامی و حجاج مسلمین ایله برابر
منایہ کلیدی . مناسک حجی اتمام ایلدکدن صکرہ قربان کسدی
وتراش اولدی . کیسلان صاحیلری یادکار اولوق اوزره اصحاب
کرام حضرتانه برر ایکیشر طاغتمدی . فخر عالم حضرتلرینک
صاح قیللرینی اصحاب کزینہ یادکار ویرمسی عمر رسالتپناهی نک
آز قالدیغنه اشارت ایدی . بونی حس ایدن بعض اصحاب کرام
محزون اولدیلر .

بونک اوزرینہ رسول اکرم اقدامز (ای ناس مناسک
حجی بندن اوکره نیکز . بیلمم اما بلبکه بوندن صکرہ بخله

بوراده کوریشه مزسکز) بیوردی . و مناده قرائت بیوردیغی
خطبه ده بتون امته خطاباً (هر بریکزک قانی و مالی دیکرینه
حرامدر . روز قیامتده ربکزک حضورینه کله جکسکز . اوده
اعمالکزدن صوره جق ، عمللریکزه کوره مجازات بیوره جقدر .
صاقین بندن صکره کفار کی فرقه فرقه اولوبده بربریکزک
بوینی اورمیکز . ای ناس تبلیغ ایتدمی) بیورمغله حضار
(اوت یارسول الله) دیه جواب ویردیلر . فیخر کائنات (شاهد
اول یارب) دیدی وبعده (حاضر اولانلر غائب اولانلره تبلیغ
ایلسون) بیوره رق امت محبوبه سیله وداع ایلدی .

مناده کی خطبه وداعی او قودقدن وارلق اوراده حجه عاخذ
پاییه جق برایش قالمقدن صکره دوه لرینه بینه رک مکة مکرمه یه
عودتله حرم کعبه یه کلدی ، طواف وداعی اجرا ایله جناب
عباس رضی الله عنه الندن زمزم ایچدی . حج تمام اولدیغندن
ارزان بیوریلان مساعده اوزرینه حجاج طاعلدی . رسول اکرم
اقدمز دخی اصحاب کرامیله برابر مکدن چیققرق مدینه یه
عودت بیوردی . انشای طریقه عالم بقایه دعوت ایدلمش
اولدقلرغی معیت رسالتپناهیلرنده بولنان اهل اسلامه خبر ویردی .
ذوالحلیفه مرحله سنه واصل اولدقلری زمان اوراده برکیجه
یتوت ایلدیلر وایرتسی کونی حرکتله مدینه یه کیردیلر .

ارتحال جناب ابراهیم

او انشاده فخر عالم افندمك ماریه قبطیه دن تولد ایلش
اولان مخدوم مکرملری جناب ابراهیم دارعقبایه ارتحال بیوردی
بوندن رسول اکرم حضرتلری پک چوق متأثر اولدیلر
(اگر حیاتده قالسه ایدی پیغمبر اولسی لازم کلوردی .
حالبوکه سنك پیغمبریکزدن صکره پیغمبر یوقدر) بیوردی .
جناب ابراهیمك یوم ارتحالنده کونش طوتلغله خالق مخدوم
رسانینا عینک وفاتی ایچون کون طوتلدی دیدیلر . رسول اکرم
بو قولی رد ایله (شمس وقر جناب حقك وحدانیت وعظمتنه
دلیل اولان ایکی آیتدر . آنلر هیچ برکسه نك حیات وماتی
ایچون طوتلازلر) بیوردی .

حضرت ابراهیمك وفاتی اوزرینه فخر کائنات افندمك
فاطمه الزهرا رضی الله تعالی عنہا دن بشقه اولادی قلمدی . چونکه
دیگر کریمه لری بوندن اول ارتحال داربقا بیورمشاردی . بناءً
علیه آنک اوغللاری حسن وحسین رضی الله عنهما حضرتلری اوز
اولادی کبی سوردی وبونلردن بشقه اولادانی زید ابن حارثه
رضی الله عنہمک اوغلی اسامة ابن زیدی کندی اولادی مقامنده
طوتاردی . مشار الیه رسول اکرمك ازادلولرندن زید بن
حارثه ایله ینه ازادلو جاریه لرندن ام ایمن رضی الله عنہا نك ازدواجندن
حاصل اولمش برثمره مبارکه ایدی .

بوسنه نك وقایع سائره سی

بالاده بیان اولندیغی وجهله یمامه طر فلرنده بعدالارتداد
مسيلمۃ الکذابک ویمنده عېله دیمکله معروف استود غنسی نك
ادعای نبوته قیام ایتدکری حتی حقه بازقده ماهر وسوزی
مؤثر بر ملعون کافر اولان عېله یه پک چوق کسه لک الداندیغی
ونجران اها لیسنک اکا تبعیت ایتدکری و مرقومک صنعای
ضبطایله مأمورین اسلامیه یی حضر موته قاجیردیغی حیج و داعدن
عودتی متعاقب خبر آلمغله رسول اکرم افندمنز یمنده کی اهل
اسلامه مأمور مخصوص ارسالیله هر حالده ملعون مرقومک
حقندن کلنمسنی امر بیوردی . و یمامه ده کی اهل اسلامکده
مسيلمۃ الکذابی تپه لهما لری امر اولندی .

ینه او ائنده بنی اسد قبیله سی شیخی طلحه ابن خویلد
دخی ینه بالاده بیان اولندیغی وجهله دعوای نبوته قیام ایتمکله
رسول اکرم افندمنز آنک اوزرینه ده بر مقدار عسکر
کوندردی .

هجرة نبوتك اوده برنجی مندی

نجد و یمن اختلالارینک باصدیرلمسی و مسیلمه ایله اسود
عسینک تنکیلی ایچون تدابیر لازمهیه تشبث بیورلمش ایسهده
عربک اک بیوک تجارتی شام ایله اولدیغندن اهل اسلام ایچون
اوطرفی آحق و شام طریقنی تأمین ایلک اک مهم واک الزم بر
ایشدی . بناءً علیه فخر کائنات افندمن صغرا الحیرک یکرمی
التنچی کونی شام ملحقاتندن بلقا طرفنه کوندیرلک اوزره بر
اردو ترتیبینه مباشرت بیوردیلر . مقدما باقاده بر سریه قوماندانی
ایکن جام شهادتی نوش ایدن زید ابن حارثه رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینک مخدومی اسامه بن امیر عسکر نصب ایله معیتنه بر
اوردو ویزه رک (بابا کک شهید اولدیغی یره کیت ، دشمنلری
آتلره چیکنت) دیه امر بیوردی .

ارتحال جناب پیغمبری

بر کون صوکره رسول اکرم حضرتلری خسته لاندیلر
ایسهده امر جهاده ، ترتیباته اصلا سکته کتیرمدیلر . حتی
ربیع الاوله بر کون قله خسته اولدیغی خالد امیر عسکر اسامه
ابن زید رضی الله عنه حضرتلرینه سنجاق ویردی . مشار الیهده

سنجانی بریده ابن الحصیب اسلمی به تسلیم ایلدی. وارد وسیله برابر
مدینه دن چیقوب « صرف » نام مغلده اوردو قوردی. ا کال
تدارکله مشغول اولغه باشلادی.

ابو بکر الصدیق و عمر الفاروق و سعد و سعید و ابو عبیده
الجراح کبی کبار اصحاب کرام هپ بو سفره مأمور بیورلدقلری
جهتله تدارک کورمکده ایلدیله.

فیخر عالم افندمن خسته لقند صوک درجه بیتاب اولدقلری
حالد بر طرفندن فضل ابن عباس و دیگر طرفندن علی ابن طالب
رضی الله تعالی عنهما حضر تلرینه اتکا بیورهرق حجره سعادتلرندن
چیقوب منبره صعود ایلله اوتوردیلر. جناب حقه حمد و ثنادن
صکره (ای ناس هر کیمک آرقه سنه اورمش ایسه ایشته آرقام
کلسون اورسون تقاص اولسون و هر کیمک آله جنی و ارایسه
ایشته مالم، کلسون آلسون) بیوردی و بعده منبردن اینوب
وصلاة ظهري ادا ایلوب ینه منبره چیقدی و اولکی سوزینی
و خطابی تکرار ایلدی.

بونک اوزرینه بر آدم آياغه قالقارق اوچ درهم آله جنی
اولدیغی بیان ایلدیکندن درحال آنی تأدیه بیوردی و بعده
غزوة احده شهید اولان اصحاب کرامی ایچون دعا و استغفار
ایلدی. و صکره مشرک لک جزیره العربدن چیقارلملرینی و کلوب
کیدن ایلچی و مبعوثلره کندی زمانلرنده نصل حرمت و رعایت
اولنیور ایسه بعد ازینده اولله اکرام اولمشی توصیه دن صکره

(الله تعالیٰ حضرتلاری برقوانی دنیا ایله وصلت الهماسی بیننده مخیر قیلدی. او قول دخی آنک وصلت وملاقاتی اختیار ایتدی) دیهرك قول تعیری ایله ذاتندن کنایه ایله عالم عقبای تشریف بیوره جقلرینی اخبار بیوردی .

ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلاری بوکلام شریفدن مقصدك نه اولدیغنی اکلادیفی جهتله کوزلرندن یاشار دوکمکه باشلادی و (نفسمز سکا فدا اولسون یار رسول الله) دیهرك آه وانین ایلدی. رسول اکرم افندمن یار غارینک سوزینی کسهرك اصحاب کرامنه نصیحت و وصیته مباشرت بیوردی، بوضره ده ابوبکر دن پک زیاده خوشنود و راضی اولدیغنی سولیدی . مبارک چشم سعادتلرندن یاشلر آقوردی .

بعده مسجد سعاده آچیلان تکمیل قاپولرك قیادلسنی ، یالکیز ابوبکر الصدیقك مسجد اولان قاپوسنك آچیق براغلمسنی امر ایتدی . (سزى الله اصهار لادم) دیهرك اوتوردیغنی یردن قیام و حجره سعاده طوغری توجه بیوردی. عودت رسالت پناهیلارنده ینه علی ابن ابی طالب و فضل ابن عباس ابکی طرفلرندن طوتیورلردی . فیخر عالم افندمزك بوندن صکره خسته لقلاری اشتداد ایتدی. اصحاب کرام بوندن پک زیاده مضطرب اولایلر و مسجد شریفك طرافنده طولاشمغه باشلادیلر. رسول اکرم حضرتلاری بوندن خبردار اولدقه مسجد شریفه چیقوب امتنه وعظ و نصیحت ایتک آرزو بیوردقلرندن حضرت عباس رضی الله عنه

او کده و علی ابن ابی طالب و فضل ابن عباس حضراتی بر رقو لتو غنده
اولدیلری حالده اول حضرت مسجد شریفه چیقوب منبره صعود
ایله انصار کرامه خطاباً (ای ناس بنم ارتحالمی دوشونوب تلاش
ایدیورمش سکز . بر پیغمبر ایتی ایچنده مؤبد قالدیمی که بنده
سزک آرا کزده مؤبد قالیم . معلومکز اولسونکه بن حضرت
حقه واصل اوله جغم و شرف و صلته جمله کزدن زیاده مستحقم ،
سزه نصیحتم اودر که مهاجرین اولینه رعایت و حرمت ایده سکز)
وبعد مهاجرینه خطاباً (ای مهاجرین سز لره دخی وصیتم بودر که
انصاره کوزل معامله ایده سکز . آنلر سزه ایلیک ایتدیلر ،
سزی کندی مملکتلرینه کتیر دیلر . خانه لرنده بارندیر دیلر .
کچنمه ده مضایقه لری وارایکن سزی نفسلرینه ترجیح ایله ماللرینه
اورتاق ایلدیلر . هر کیم انصار اوزرینه حاکم اولور ایسه آناره
رعایت ایلسون . ایچلرنده قصور ایدنلر اولورسه عفو ایله معامله
ایتسون) و صکره عمومه خطاباً (ای ناس عالمده جریان ایدن ایشلر
قضا و قدر الهی به منوط و معانددر . هنوز وقتی کلامش ایشک
تعجیلنده فائده یوقدر ، جناب حق کسه نك تعجیلی ایله عجله ایتز .
اللهک قضا و قدرینه غلبه سوداسنده اولانلر مغلوب و مقهور اولور .
جناب حقه خدعه ایتک ایسته یانلر الدانور و خائت و خاسر قالور .
بن سزه شفق تلی و سرحتلی یم سز لرده بکا قاووشه جتسکز ، هب
بولوشه جغز یرکنار حوض کوثر در . هر کیم کنار حوضده بنمله
بولوشمق ایسته ر ایسه الینی و دینلی مالایعیندن صاقنسون . ای

نفس گناه و معصیت سبب تغییر نعمت اولور . ا کر خاق بار
و مطیع اولور ایسه امیر و آمرلی ده اوله اولور . ا کر خاق
قاجر اولور ایسه انلر ده احوال و طور اوزره اولورلر . بیوردی .

بعده (ای ناس کیمک اوزرنده برحق وار ایسه دنیا ک
رزالتندن خوف ایتیوب آنی ادا ایتسون . زیرا آخرتک رزالتی
یاندده دنیا ک رزالتی اهمیتسزدر) دیمکله بر شخص قالفارق (یار رسول
الله غزاده احتیاجه بناء مال غنیمتدن کسه نک خبری اولمق سزین
اوچ درهم المش ایدم) دیدی و رسول ا کر مک امربله مذکور
اوچ درهم آندن تحصیل اولمهرق بیت المالہ تسلیم ایلدی .
دیگر بر شخص قالفارق (یار رسول الله بن کذابم یعنی چوق یلان
سویارم و چوق اویورم) دیه عرض شکایت و اعتراف قصور
ایلد کده فیخر کائنات افندمن جناب حقک آنی یلاندن کچیرمه سنی
و ایسته مدیکی زمان اویقوسنک ازالمنی دعا ایتدی . اوچنچی
بر شخص قیام ایله (یار رسول الله بن منافقم . ایتدیکم فئالق قلمشدر)
دید کده جناب عمر الفاروق (ای آدم کندیکی رسوای و رزیل
ایتدک) دیدی . رسول ا کر م افندمن (دنیا رسوایانی آخرت
رسوایا غندن قولایدنر) بیورهرق بواعتراف جرم ایدن کسه
حقنده خیر دعا ایتدی .

بوصره ده حضرت فاروق جناب رسالتما به کسه نک ایشتمدیکی
برسوز سویلادی . حضرت تبیم بیوردیلر و (عمر بنمله بیله در
و بن عمر ایله بیلهیم . بندن صکره حق ده عمر له بیله در) دیدیلر .

فخر کائنات افندمن منبردن اینهرك حضرت عایشه نك
 حجره سنی تشریف بیوردیلر و دوشه که یاتدیلهر. خسته لق اشتداد
 ایندکده اهل بیتك اتفاقیه رسول اکرم افندمنك حجره عایشه ده
 یاتمه سنه قرار ویرلمش ایدی. ربیع الاولك سکر. زنجی پنخشنبه کوتی
 اصحاب کرامدن بعض ذوات حضور رسالت پناهیده بولنیورلردی
 فخر کائنات افندمن (بردیویت و قلم کتوردیکیز. سزه بروصیتنامه
 یازایم. بندن صوکره ضالاته دوشمیه سکر. دیدی. صحابدن
 بعضاری (هایدی دیویت و قلم کتیریکیز، رسول الله وصیتی
 یازدیرسون) دیدیلر بعضیلرده (شمیدی حضرتقی بویه شبیه اشغال
 جائز دکلدر) دیهرك دیویت و قلم کتیرلمسنی منع ایتدیلهر. بو حال منازعه
 و مجادله یی باری اولدیغندن جناب رسالت مآب بوندن منفعل اوله رق
 آنلری حضورندن چیقاردی و وصیتنامه تحریرندن واز کچدی.
 خسته اولدقلرندن اعتباراً ارتحاللرندن اوچ کون ازلنه قدر اذان
 اوقوندیقه مسجد شریفه چیقاروامام اوله رق جماعته نماز قیلاردی.
 وفاتدن اوچ کون اول خسته لق دهها زیاده آغیرلاشدی و آرتق
 مسجد چیقوب امامت ایده من اولدی اوزمان (ابوبکره سویلیکیز ناسه
 نماز قیلایرسون) دیه ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنک امامتی
 امر بیوردی. مشارالیه فخر کائنات افندمنك حال حیاتنده جماعت
 مسلمینه امام اوله رق اون یدی وقت نماز قیلایردی.

حضرت عایشه دن مرویدرکه: نماز وقتی بالال برمه تاد حجره
 قاپوسنه کلوب (یا رسول الله الصلاة) دیه سسلندی، حضرت

خسته انی براز کسب خفت ایدرامیدیله صوغوق صوایله ییقاندی.
 لیکن قالمق ایسته دکده یاییلدی. عقلی باشنه کادکده (نماز قیادیلر می)
 دیه صورددقه (هنوز قیلمدیار، سیزی بکلیورلر) دیدک. ینه
 قالمق ایسته دی و تکرار بیهوش اولدی. بو حال اوچ دفعه
 تکرار ایتدی. بعد (ابوبکره سویلیکزامامت ایتسون) بیورمقله
 بن (یارسول الله ابوبکر رقیق القلیدر. سنک مقامنه کچمهکه
 اغلار و سسی ایشیدلر اولور) دیدم. چونکه انک مقامنه کیم
 کچه جک اولور ایسه خلقک آندن نفرت ایده جکینی وانکه تشائم
 ایلده جکینی بیلیردم. رسول اکرم ینه) ابوبکره سویلیکزامامت
 ایتسون) بیوری. اوزمان بن حنصه ینه (سنده سویله، امامت
 ایچون عمره امر ایتسون) دیدم حنصه بونی سویلدکده حضرت
 منه کسر اولدی و ینه (ابوبکره سویلیکزامامت ایتسون) بیوردی.
 بری چیقوب امر رسول اللهی بالاله تبلیغ ایتدی. بلال اغلایه رق
 بوامری ابوبکره سویلدی.

ربیع الاولک اونجی جمعه ایرتسی کونی جبریل امین کله رک خاتم.
 الانبیاء افندمزه حال و خاطرینی صوردی و سلام و خدای تبلیغ ایلدی.
 ایرتسی بازار کونی ینه کله رک استفسار خاطرله برابر یئمده دعوا
 نبوت ایدن یالانجی اسود عنسی نک اعدام اولندیغنی خبر ویرمهکه
 رسول اکرم افندمزه بوکیفیتی اصحاب کرامنه اخبار ایلدی
 فی الواقع اسود عنسینک صنفاده کی سراینده ربیع الاولک اون برنجی
 بازار کیجه سی قتل ابدلیکی و اطرافه طاغیلان مأورین اسلامیه نک

عودتله معاذبن جبل رضی اللہ عنہک صنعا امیری انتخاب اولندی
بالاخره خبر آلندی . مذکور بازار کوئی رسالتپناه افندمنک
خستهانی شدت پیدا ایلشدی باقیه عزیمت ایدہجک اوردونک
امیرالجیشی اسامه ابن زید رضی اللہ عنہ خارج مدینہده کی
اوردو کاهدن کلوب حضور سعادتپناهه کیردی . رسول اکرم
طالعین یاتیوردی . مشارالیه برشی سویلری فقط الارینی یوقاری
قالدیروب جناب اسامهک اوزرینه سوردی ، اکا دعا بیوردینی
اکلاشیایوردی . برمدت صکره جناب رسالتمأب آچیلوب
کندینه کلدی .

ربیع الاولک اون ایکنجی بازار ایرتسی کوئی بتون اصحاب
کرام مسجد شریفده جناب صدیق اکبرک آرقه سنده نماز قیلمقده
ایکن فخر عالم افندمن مسجد شریفنی تشریف ایلہ امتنک اویله
صف صف طوروب عبادت ایتیکده اولدقلرینی برمدت تماشا ایلہ ممنون
اوله رق تبسم بیوردی وبعده امامه افتد ایلہ برابر نماز قیلدی . حضرت
رسول اکرمی مسجد شریفده کورن اصحاب کرام آرتق تمامیلہ افاق
بیوردقلرینی ظن ایلہ پک زیاده سوندیلر . نمازی قیلدقدن صکره جناب
بیغمبرینه حجره سمادته معاودت بیوردی . اوصرهده اسامه ابن زید کله رک
حضدر بنوییه کوروب بعض شیلر استبدان ایلدی . فخر رسالت اکا
(آرتن علی برکه الله کیت) دیه عزیمت امر بنی ویره کله اوردو کاهه
دونه رک حرکت ایچون امر ویردی

اواشاده خستهلق کسب شدت ایلدی . کریمه محترمه لری

فاطمه الزهرا رضی الله تعالی عنها حضرت تباری یانسه چاغیروب
قولاغنه برشی سویلدی. اوکون زوالدن براز اول جناب جبریل
کله رک آرتنی وقت رحلتک کلدیکنی خبر ویردی. ویا رسول
الله ملاء اعلا سکا منتظر در دیدی. فخر عالم قابوده انتظارده
بولنان عزرائیل علیه السلامه (کل اموریتکی برینه کتیر) دیمکله
جناب عزرائیل روح پرفتوح محمدی قبض ایله اعلا ی علینه
کو توردی.

حضرت علیدن مرویدرکه: رسول اکرم ارتحال لردن براز
اول (یا علی دیویت کاغد کتیر سکا بروصیتنامه یاره یم) بیوردی.
لیکن بن کیدوب کانهجه قدر ارتحال ایدردن نصیحتدن محروم
اولورم دیه قورقدم (و وصیتکزنه ایسه امر ایدیکز خاطرمدن
ظونارم) دپدم. رسول اکرم (نمازه رعایتی و تحت تمام ککزنه
بولمانلره مرحتی توصیه ایدرم) بیوردی. بکا بوسوزی سویار
ایکن مبارک آغزینک صوی ارزربه قدی. حلی تغیرایتدی.
قادیلار آه و فرباده باش لادیلر حضرتی احوالده کورمکه تحمل
ایده مدم عباسی چاغیردم کلدی. ایکمز بر ابر رسول اللهی برینه یانیردق.

رسول اکرم افندمزده اراتق ارتحال علامتاری بلوردکده
ام ایمن رضی الله عنها اوغلی امیر الجیش اسامه به خبر کوندرمشدی
بوخبر حزن اثری الان اسامه جناب عمر و ابو عبیده ایله برابر
هان اوردوگاهدن قالقبوب مسجد نبوی به کلدیلر. حالبوکه اووقت
روح پرفتوح جناب پیغمبری اوچشمندی. امهات مؤمنین فرباده

باشلامشاردی . بونلرک فریاد و نغانی مسجد شریفده کی اصحاب
کرامی شاشیرتدی و هر کسی بیوک برتلاشه دوشوردی . حضرت علی
قالب بی روح کبی طوندی قالدی ، حضرت عثمانک کال تأثر دن
دیلی طوتلادی . حضرت عمر بو حالک دهشتندن مدهوش اوله رق
عقلی باشندن اوچدی و همان قایچنک قبضه سنه آصیله رق (هر کیم
حضرت رسالت وفات ایتدی دیرایسه آنک بوینی اوریرم)
دیه طور دی .

الحاصل اهل اسلامی تعریف ایدلمز بردهشت ویأس استیلا
ایتمشدی . چونکه فخر کائنات افندمن حضرت تاری ارحال دار بقا
بیورمشاردی . صلی الله تعالی علیه وسلم .

اخطار مخصوص

فخر کائنات افندمزنك تكفين ودفني و اوصرده خليفه انتخابي
خصوصنده سرزده ظهور اولان اختلافات واحوال سائر بمنه
تعالی قریباً نشرینه باشلايه جغمز تاريخ خلئانك برنجي کتابةنده
بر تفصيل نقل و حکایه اولنه جقدو .

صوبك

ایکینچی جلدك فهرستی

۳	یوم هجرت رسالت
۵	کیفیت هجرت نبوی
۹	غاز شریفده
۱۱	قبایه قدر یولده
۱۷	قبایه موصلت و نبای مسجد
۲۰	پثر به دخول رسالت
۲۹	اصحاب صفه
۳۱	اذانك سنت بیورلمسی
۳۳	رسول اکرم له یهودك معاهده سی
۳۶	ایلك سریه لر
۳۹	ایکینچی سنه هجریه ، غزوۀ ودان و ابواء
۴۰	غزوۀ بواط و عشیره
۴۱	غزوۀ بدر اولی
۴۵	تحویل قبله و فرضیت صوم
۴۸	غزوۀ بدر کبری
۷۴	بدرده مقتول اکابر قریشك اسامیسی
۸۰	اسرای قریش

۸۱	شهدای بدرک اسامی شریفه‌لری
۹۲	قرقره الکدر غزوه‌سی
۹۳	بنی قینقاع غزوه‌سی
۹۵	سویق غزوه‌سی
۹۶	ایکینچی سنه‌نک وقایع سائره‌سی
۹۹	اوچونجی سنه‌نک بحریه
۱۰۰	محمد بن مسلمه سریه‌سی
۱۰۲	احد دن اول بعض غزوات
۱۰۴	غزوه‌ احد
۱۳۵	احدده مقتول اکا برقریشک اسامی‌سی
۱۳۷	شهدای احدک اسامی شریفه‌لری
۱۴۲	غزوه‌ حمراء الاسد
۱۴۷	دردنجی سنه‌نک بحریه
۱۴۹	بئر معونه وقعه‌سی
۱۵۲	غزوه‌ بنی نضیر
۱۵۷	غزوه‌ بدر موعود
۱۶۰	یشنجی سنه ، دومة الجندل غزوه‌سی
۱۶۱	مریسیع غزوه‌سی
۱۶۸	افک واقترامسئله‌سی
۱۷۳	جویریته‌نک امهات مؤمیندن اولسی
۱۷۴	خندق غزوه‌سی
۱۸۹	بنی قریظه غزوه‌سی

- ۱۹۵ التنبی سنه . محمد بن مسلم سريه سی
- ۱۹۶ بنی الحیان غزوه سی
- ۱۹۷ غزوه ذی قرد
- ۱۹۸ عکاشه بن صن ، محمد بن مسلمه سريه لری
- ۱۹۹ زید ابن حارثه سريه لری
- ۲۰۱ عبدالرحمن ابن عوف سريه سی
- ۲۰۲ علی ابن ابی طالب وزید ابن حارثه سريه لری
- ۲۰۳ یاغموور دعاسی و نمازی
- ۲۰۴ حدیده مصالحه سی
- ۲۱۳ بیعت رضوان
- ۲۱۴ ابوبصیر الثقفی و قعه سی
- ۲۱۸ یدنجی سنه . سفرای پیغمبری
- ۲۱۹ فتح خیبر
- ۲۲۴ سفرای پیغمبرینک عودتلری
- ۲۳۰ عمره جناب پیغمبری
- ۲۳۲ بعض وقایع و سريه لر
- ۲۳۳ سکرنجی سنه
- ۲۳۴ موته محاربه سی
- ۲۴۰ ذات السلاسل و قعه سی
- ۲۴۲ فتح مکه مکرمه
- ۲۶۵ غزوه حنین
- ۲۶۸ طائف محاصره سی

- ۲۶۹ تقسیم غنایم
- ۲۷۱ سکزنجی سنه نك وقایع سائر سی
- ۲۷۴ هجرتك طقوزنجی سنه سی
- ۲۷۵ تبول غزوه سی
- ۲۷۹ وقایع شتی
- ۲۸۱ اونجی سنه هجریه وحج وداع
- ۲۸۶ ارتحال جناب ابراهیم
- ۲۸۷ بوسنه نك وقایع سائر سی
- ۲۸۸ اون برنجی سنه هجریه وارتحال جناب پیغمبری

3 1761 07290561 5

